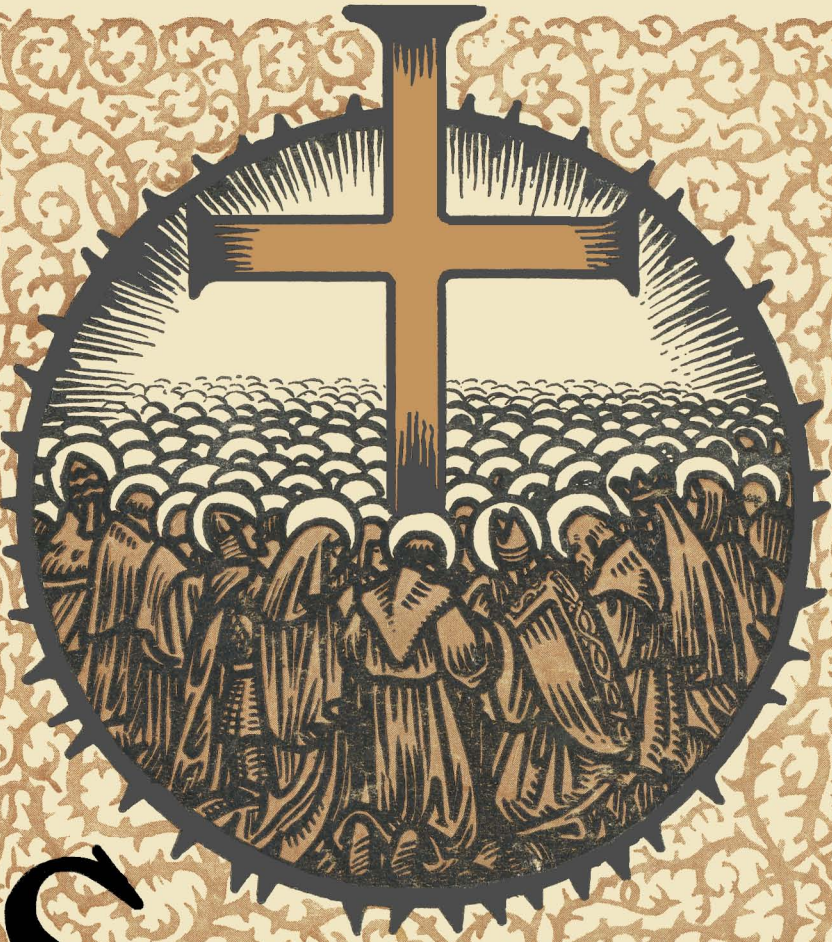

SZENTEK ÉLETE

AZ ÉV MINDEN NAPJÁRA

SZENTEK ÉLETE

AZ ÉV MINDEN NAPJÁRA

SZERKESZTETTE

SCHÜTZ ANTAL

IRTÁK

BALANYI GYÖRGY, SCHÜTZ ANTAL, SEBES FERENC, SZAMEK JÓZSEF és TOMEK VINCE

PIARISTÁK

II. KÖTET

BUDAPEST

A SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT KIADÁSA

1933

Nihil obstat.

Dr. Michaël Marczell
censor dioecesanus.

Nr. 254.

Imprimatur.

Strigonii, die 24. Januarii 1933.

Dr. Julius Machovich
vic. gen.

A magyar piarista rendfőnök 109/1933. sz. engedelmével.

STEPHANEUM NYOMDA ÉS KÖNYVKIADÓ R. T.
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz. — Felelős: ifj. Kohl Ferenc.

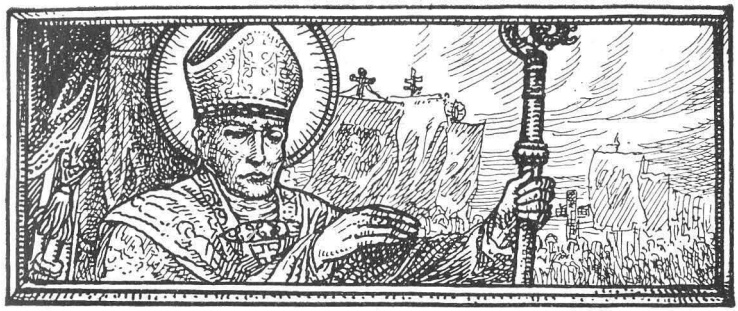

Április 1.

Szent Hugó püspök hitvalló † 1132.

Sokan botránkoznak az Egyház vagyonán, hatalmán, méltóságainak ragyogó pompáján; s ezek láttára nem akarják elhinni, hogy legszentebb érdekei a lelkek üdvéhez fűződnek. Jó, hogy ilyenkor ráemelhetjük szemünket a megvádolt Egyház szentjeire. Ők jogokért is állták a harcot, sokan javadalmak birtokosai is voltak s ornátusban jártak, mégis úgy tudták hangoztatni az Úr Krisztus szavát: «Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, lelkének pedig kárát vallja», hogy tőlük a botránkozók és fejcsóválók is elfogadták. Elfogadták, mert látták, hogy náluk a méltóságban nem veszett el a lélek és nem hagyták pusztulásra népük lelkét.

Közéjük tartozik Szent Hugó grenoble-i püspök.

Franciaországban született, Château-Neuf városkában, 1053-ban, abban a korban, mikor az Egyház kezd kiemelkedni a 10. század zavaraiból, s míg előbb itáliai kisnemesek kénye-kedvének játékszere volt, most irányító és rendező hatalom akar lenni a nemzetek életében. VII. Gergely pápa, aki számkivetésben is mint győző halt meg, szállt ekkor síkra az Egyház jogaiért. Emellett azonban arra is volt gondja, hogy a jogok gyakorlása jó kezekbe kerüljön.

Ő szentelte fel püspökké a 27 éves Hugót.

A katonacsaládból származó, visszavonult, csendeséletű fiatal pap fiatalsága dacára is megérett arra, hogy abban a hányatott időben vezérszerepet töltsön be Isten országában. Mindjárt pappászentelése után, valence-i kanonok korában a nagy pápa terveinek és harcainak szolgálatába állott. A franciaországi pápai követ gyakran látta hasznát kifogyhatatlan buz-

góságának és törhetetlen akaraterejének, mikor a papság életét a pápa törekvéseihez akarta igazítani. Bár az elveket a legnagyobb határozottsággal képviselte, szerénységével, alázatosságával és szeretetével mindenkit meg tudott nyerni. Nem meglepő tehát, hogy mikor a grenoble-i egyházmegye pásztor nélkül maradt, nemcsak a pápai követ, hanem az egész papság is benne látta az elárvult püspökség új reménységét.

Ő azonban ennek a nagy bizalomnak ellenére is úgy érezte, hogy nem vállalhatja annyi lélek vezetését, mikor jómagának is súlyos nehézségei vannak. Mert bármennyire az Úristenhez húzta is a szíve, mégis gyakran fordultak meg lelkében akarata ellenére istenkáromló gondolatok. Szeretett volna szabadulni ettől a kísértéstől, de az Úr megengedte, hogy hűséges szolgája élete végéig viselje ezt a megpróbáltatást. Most is emiatt húzódozott a püspökségtől. A pápai követ biztatására mégis elment Rómába, ahol VII. Gergely pápa megnyugtatta aggódó lelkét és püspökké szentelte.

Azt a ragaszkodást, ami eddig is élt benne Szent Péter utódjával szemben, még bensőségesebbé tette most a pápa atyai jósága. És ez az alázatos, bűneit sirató püspök sohasem félt kiállani a leghatalmasabbakkal szemben sem, ha a Szentszék jogairól volt szó. Megtette ezt IV. Henrik császár ellenében VII. Gergelyért, majd élete vége felé II. Ince pápáért.

Legelszántabb és legfáradhatatlanabb azonban akkor volt, amikor a rábízottak lelkét kellett mentenie. Mikor római útjáról hazatért, egyházmegyéjében szomorú állapotokra talált. A papság jórésze simónia útján, vesztegetéssel jutott hivatalába s nem is nézte másnak, mint gazdagodási alkalomnak. Mindent elharácsoltak a maguk számára, a püspöki jövedelmek is elpárologtak kezük között, úgyhogy az új püspök egy ideig a legnagyobb szegénységben élt. A papság elvilágiasodása és lanyhasága a nép vallási életében is éreztette romboló hatását. De a püspöknek, a lelkekért való buzgósága mellett épen szegénysége és igénytelensége adta azt a varázst, amit gazdag javadalom nem adhatott volna. Imádságai, virrasztásai, böjtjei csak megsokszorozták erejét. Nem fáradt el az egyházmegye látogatásában és az evangélium hirdetésében. Ha kellett, kemény szóval, ha máskép nem ment, kérleléssel és könnyes rábeszéléssel szólt papjaihoz és híveihez.

Mikor azonban észrevette, hogy jópásztori buzgóságára sokaknál csak gyűlölet és megátalkodás a válasz, kétévi működés után, magát okolva a sikertelenségekért, visszavonult

egy bencés kolostorba. Munkájára azonban még nagy szükség volt. Ezért a pápa parancsára egy év multán ismét beállt az Úr napszámába.

Nemsokára segítői is akadtak. Szent Brunó járult eléje hat társával, hogy egy új szerzetesrend alapításához engedélyét kérje. Szívesen adta meg ezt a püspök s maga öltöztette be Chartreuse-ben a rend (karthauziak) első tagjait. Ott volt az alakulás nehézségeinél, sőt maga is belépett a rendbe. Most azonban már nem hagyta el a püspöki székét, csak szabad óráit töltötte a szerzetesek között, hogy innen merítsen erőt kint megvívandó harcaihoz. Nem maradt mögöttük önmegtagadásban és testi munkában. Még palotájában is tartja a szigorú szabályokat. Fő gondja azonban a rábízott nyáj megmentése.

Keresi az érintkezést híveivel. Gyakran áll ki eléjük, hogy a püspök legjelentősebb kötelességét, a tanítást teljesítse. Beszédei egyszerűek, mégis seregestül jönnek hallgatására. És nincs az a keményszívű megátalkodott, akihez ne találna utat az ő szájából hirdetett evangélium. Felrázza a tespedő lelkiismereteket, s itt egy gyilkosság régen elaltatott bűntudata tör elő s keres bocsánatot nyilvános vallomással, amott tömegesen várják a prédikálószékről lejövő pásztort, hogy egy csendes vallomásban sírják el előtte életük terhét, szennyét s visszatérhessenek az egyetlen Jó Pásztor oltalmába.

Ha kell, jár az egy elveszett után is. Csitítja a veszekedőket, békíti a haragosokat, ellenségeivel szemben engedékeny, hacsak nem az Isten és a lélek ügyeiről van szó: azt a boldogságot akarja maga körül látni, amit az Üdvözítő a hegyen dícsért: «Boldogok a békességesek, mert Isten fiainak hívatnak». Finom érzékkel kerüli a békétlenségek okát, a megszólást. «Magunknak is elég bűnünk van, szokta mondani, semmi szükség arra, hogy másokéval is rontsuk érzékünket és terheljük lelkiismeretünket».

Prédikálása nemcsak szóbeszéd: egy élet nyomósítja. Mikor javadalmát rendbehozta s jövedelmei kezdtek befolyni, sőt ajándékokkal is elhalmozták, palotája, háztartása egészen egyszerű maradt. Amit így megtakarított, azt a szegények gondozására fordította. Nagy nyomorúság idején még püspöki ékszereit és templomának kincseit is eladta, hogy segíthessen.

Bírta fáradhatatlan munkával, áldozattal, türelemmel hosszú püspökségének egész idején keresztül. Pedig beteges természetű volt. Gyakran szenvedett fej- és gyomorfájásban,

mégsem kímélte magát. Saját szenvedései csak mélyebbé tették részvétét a másokéval szemben. S hogyne tudott volna résztvevő, könyörülő szívvel lenni az előtte lévő, megtapasztalt testi-lelki nyomorúság iránt, mikor egy réges-régi, de titokzatosan mégis mindenkihez közelálló szenvedés könnyekre indította: a Krisztus szenvedése. Hozzá menekült, belőle merítette erőit.

Nyolcvanéves korában állandóan súlyosodó betegsége miatt felmenti II. Ince pápa az egyházmegye vezetése alól. Még néhány hónapot él nagy szenvedések között. Hívei közül sokan keresték fel, hogy áldásban részesüljenek. Többek közt egy előkelő, gazdag úr is. Ennek azonban nem áldást adott, hanem kemény szemrehányással figyelmeztette, hogy amit alattvalóitól igazságtalanul kizsarolt, azt adja vissza nekik. S miként egész élete áldás volt bűnösök és elnyomottak számára egyaránt, úgy ez a feddése is: a zsaroló megtért s megmentette lelkét, alattvalói pedig emberséges, keresztény urat kaptak benne.

Lelkéből lassanként kiesnek az evilági ügyek, nem emlékszik rájuk. De megszűntek régi kísértései is. Nem szűnik meg azonban, amivel csordultig telve volt a szíve: a zsoltár és himnusz állandóan hangzik az ajkán. Egy lázas éjszakán háromszázszor is elrebegi a Miatyánkot s így tesz bizonyságot a mennyei Atyával szemben hűséges gyermeki ragaszkodásáról.

És nyolcvanéves korában, ötvenkét évi püspökség után, utódjára virágzó egyházmegyét hagyva, hazatért az örök Atyához 1132 április elsején.

II. Ince pápa két év mulva avatta szentté.

Ugyanerre a napra esik

Szent Valerik hitvalló † 622 Amiens mellett Franciaországban. Szegény szülők gyermekeként juhokat őrzött. De mindenkitől tudakolta a csillagok, növények, állatok, kövek természetét, főként azonban Isten és a szentek dolgait. Az emberek könyvekhez utalták. Ő azonban nem tudott olvasni. Egy kántor végre könyörületből deszkákra írta neki a betűket, s ő nyája mellett megtanulta jelentésüket. Mikor egyszer megbízással a kolostorba küldték, annyira megtetszett neki iaz ottani élet, hogy szerzetes akart lenni. Nem akarták fölvenni az ágrólszakadt pásztorfiút. Ő azonban nem tágított; erőszakkal kellett eltávolítani. Az apátot meghatotta elszántsága, fölvette. Szent és tudós szerzetes lett belőle, sokat és eredményesen hirdette az evangéliumot a mai Franciaország északkeleti részében. Sírja fölött, hol sok csoda történt, templom, majd kolostor és város — Valéry — emelkedett. Nagyon megszívlelni való apostoli

vándorlásaiból egy eset. Zimankós téli időben menedéket keresett egy lelkész házában. Itt két ember trágár beszédet folytatott. Ő erre fölkiáltott: «Melegedni jöttem; de inkább száz telet, mint mocskos beszédet hallgatni és ennek a két embernek a sorsában részt vállalni»! Nyomban otthagyta a házat; az egyik bűnös nemsokára megvakult, a másik kínos görcsökben meghalt.

* **Együgyű Szent Pál** remete hitvalló † 350 k. Öreg paraszt-ember volt, ki hitetlen feleségére hagyott mindent és a pusztába ment Szent Antalhoz. A pátriárka kemény próbára vetette. Kenyeret tett kettejük elé, de anélkül, hogy hozzányúltak volna, munkára mentek. Másnap egész nap pálmaleveleket szövetett vele s csak aznap este ettek valamit. Más, súlyos önmegtagadásokat is adott neki: tépje el ruhájá és javítsa ki megint; szórja el a mézet és gyüjtse össze megint. Pál mindent oly magától értődő készséggel tett, hogy Antal fölkiáltott: «Valóban, Pál mindnyájunkat elítél. Mi nem hallgatunk a fölséges Istenre, és ő minden szóra engedelmeskedik, mely ajkamról jő». Szent Antalnak legkiválóbb tanítványa lett, hatalmas a gonosz szellemek legyőzésében és az istenszeretés tudományában.

Április 2.

Paulai Szent Ferenc hitvalló † 1507.

Három zarándok tart Róma felé. Öregedő házaspár és egy serdülő fiú. A fiú az imádság gyermeke; Assziszi Szent Ferenc közbenjárására késő öregségükben kapták Istentől. Hálából Ferencnek keresztelték. A kalábriai Paulából valók. Igénytelen szegénységből jönnek. A fiún nemrégen még a franciskánusok kámzsája volt. Fogadalmukat teljesítették az öregek, mikor egy évre beadták a kolostorba. Ott hallott Rómáról s most csodaváró gyerekszemmel lesi, föltűnnek-e már az örök város kupolái.

Egyelőre csak egy díszes utazótársaság jön velük szembe. A szolganépségen is feszül a selyem és bársony, csillog az arany, ezüst: egy kardinális kísérő népéhez ez való. A kardinális a reneszánszkor egyházfejedelme; övé ez a fény és csillogás. A fiú ámulva nézi a soha nem látott pompát. Megérzi a mögötte levő szent méltóságot is. De nem hiába viseli az asszisi szent nevét: a méltóságot ilyen külső csillogás nélkül is el tudja ismerni. S lelkében képek rajzolódnak az Üdvözítőről, aki gyalogszerrel, porosan vándorolt Palesztina napos, köves útjain, egyszerű két-kézmunkás apostolok kíséretében. S a legnagyobb hatalom és méltóság járt benne itt a földön.

Egyszer csak ott áll a fiú a nagy úr előtt s elmondja neki az ellentéteken megdöbbent lelkének érzéseit. Látszik rajta, hogy nem csintalankodó utcagyerek, hanem valaki, akit tizenkétéves létére is megigézett a Názáreti. Rajta jár minden gondolata, neki szól szívének minden lelkesedése. Kissé szigorú ez az ifjú cenzor, de azért kedves. Mosolyogva válaszol neki a kardinális: «Kis fiam, gonosz a világ! Csak ilyen pompában ismeri el az egyház hatalmát».

S mennek tovább. Mindegyik a maga útján; a Paulából való kis Ferenc az alkotás vágyától égő, napról-napra épülő Rómába. Mindenki azon buzgólkodik, hogy a népek királynőjét, az Egyházat hódító szépségűvé varázsolja. Hogy a kincs honnan jön; hogy egyre súlyosodnak a gravámenek az Alpokon túl; hogy készül a végzetes idő, a 16. század ujítóinak ideje, mikor nem akarják elismerni, hogy ez a bíboros, nagyúri egyház azonos a régivel, a krisztusival — ki veszi ezt észre?

A paulai kis zarándok lelkében ütköznek a nagy ellentétek. Mégis meglátja a reneszánszkori Egyház arcán a krisztusi vonásokat, Annak hatalmát és szentségét, aki saru és bot nélkül küldte prédikálni a tizenkettőt, aki kiüresítette magát s engedelmes volt a kereszthalálig, s aki Péternek mondta a szót: Te kőszál vagy s erre a kőszálra építem anyaszentegyházamat. Mert meglátta, azért kézcsókoló alázattal, készséges tüzes szeretettel van most és mindig ezzel a bíborban bemutatkozó Egyházzal szemben is.

De stílust tanulni Asszisziben jár; s hogy milyen útmutatást vett ott, azt későbbi élete mutatja. A zarándoklat befejeztével Paulába tér vissza szüleivel. Azonban még a velük való igénytelen életet is akadálynak érzi istenkereső lelke. Azért 15 éves korában szüleinek engedélyével remeteségbe vonul a város közelében. Nemsokára még messzebb kerül az emberektől, a hiúság vásárától s a tengerparton, egy barlangban húzódik meg, kietlen vad helyen. Párnája a kemény szikla; étele, amit a kopár vidéken össze tud szedni: vadgyümölcsök, gyökerek; ruhája: durva szőrcsuha. Régi formák és eszközök ezek az istenkereső lélek számára, de Paulai Szent Ferencnél új bensőséggel telnek meg s oly kemény elszántság van bennük, aminőt hiába keresünk másnál abban a korban. A kemény formák mögött mély és tüzes imádságos élet bontakozik ki. Abban a kifelé élő, dicsőséget áhítozó világban ez az ember rátalált az Úr Istenre. S az üres,

Paulai Szent Ferenc.

hiú világ is megsejti ezt, kezdi keresni a remetét, tanulni akar tőle.

19 éves, mikor társak csatlakoznak hozzá. Először csak ketten, azután állandóan nő követőinek serege. Az istenkeresés hozza őket össze. Soknak kellett a vigasztalás, segítség, vezetés; hiszen olyan nehezen botorkáltak az örök haza felé. A szent vezetése alatt mindjobban összeforrnak s lassan külső összetartó kapocs szükségességére is gondolnak. 1452-ben a kozencai püspöktől engedélyt kapnak templom és kolostor építésére. Maguk hordják a köveket, ácsolják a gerendákat, s gyorsan épül a kis kápolna. De nagyon is kicsinek ígérkezik. Nem mertek nagyobbra vállalkozni, míg Szent Ferencet egy ismeretlen franciskánus barát föl nem biztatja. A barátot többé nem látták, a biztatása azonban bevált. Nem lehetett más buzdító, mint a régi Assziszi Szent Ferenc, aki így jött most segítségükre. Nagy bizalommal lebontják hát a megkezdett falakat s jóval nagyobbra szabják a tervet. Nem hiába bizakodtak. Jött a környék népe, hordta az anyagot, kezemunkáját is jószívvel adta, de ami a legdrágább volt, azt is hozta: istenszerető imádkozó lelkét. Szent Ferenc versenyt dolgozik asztalossal, kőművessel, irányítja a sürgésforgást, de a nagy zaklatottságban is látszik rajta, hogy Istenben nyugszik a lelke. Azért győzi annyi kitartással és türelemmel.

Betegek is kivitették magukat megnézni ezt a nagy, szép dolgot. S amint látja őket a szent tehetetlenül kínlódni, hogy nem állhatnak ők is a dolgozók közé, rászól egyikre-másikra: Fogd ezt a követ, rudat s hozd! Biztatja a vonakodót és — az eddig jómagával tehetetlen most megfogja, viszi s meggyógyul. Az Úr csodatevő irgalma építette ezt a templomot. S akik élvezték az ő irgalmát, mennyi hálát, szeretetet, lelkesedést építettek bele falába, padlójába, minden kőkockájába!

A templom után kolostor is épült és IV. Sixtus pápa 1474-ben megerősítette a Szent Ferenctől készített szerzetesszabályokat. Rendjét először nagy pártfogójáról az assziszi szentről Szent Ferenc Remetéinek nevezte, majd VI. Sándor pápa beleegyezésével a Legkisebb Testvérek Rendjének (minimíták), ezzel is jelezve, hogy ő és fiai nem a kényelmet és méltóságokat keresik, hanem a legutolsók akarnak lenni. Negyedik fogadalomnak a szigorú böjtölést csatolja a szegénység, tisztaság és engedelmesség mellé. Azután tovább folytatja azt, amire az Úr maga adott útmutatást a templom-

építés csodáival: rendje ápolja a betegeket, gondozza a szegényeket, vigasztalja és tanítja a rászorulókat.

A szigorú böjtölésben, munkában, tevékeny szeretetben ő maga a mester. Takarít, foldozza a novíciusok ruháját, keveset alszik, azt is puszta padlón, egyszer eszik napjában, akkor is rendszerint csak kenyeret; mégis erős, egészséges. Bár saját magát sohasem kíméli, társaira mindig nagy gonddal ügyel, hogy túlzásba ne vigyék az önmegtagadást. Ellenségei mégis bevádolják a pápa előtt, hogy képmutató, hogy szigorú követeléseivel tönkreteszi szerzeteseit. A kiküldött vizitátort azonban lefegyverzi a szentnek egészen őszinte jámborsága és alázata.

Az Úr maga is bizonyságot tett hű szolgája mellett. Közbenjárására sok beteget gyógyított meg, sőt halottakat támasztott fel. Maga szokta mondani: Valamennyi teremtmény engedelmeskedik annak, aki tökéletes szívvel Istent szolgálja. Egyszer a kapzsi Ferdinánd, Nápoly királya pénzt ajánlt föl kolostorának. Ő nagybátran azt mondta: adja vissza alattvalóinak, kiktől kizsarolta. Mikor a király nagy haraggal rá akart támadni, a szent rámutatott az egyik pénzre s íme — vér folyt belőle. Máskor egy híres hitszónok, Antal testvér, néhány rossz szerzetestől fölbujtva prédikációs hadjáratot kezdett élete és csodái ellen. Azonban Ferenc nem vett róla tudomást és a nép nem hederített rá. Erre jónak látta szemtől-szemben nekitámadni. Ferenc barátságosan fogadta, leültette a tűz mellé és nyugodtan végighallgatta hosszú támadó beszédét. A végén öblös két kezébe fogott egy csomó izzó parazsat: Nesze, Antal testvér, melegedj; hisz te fázol, mert nincs benned egy szemernyi szeretet. A prédikátor erre nagy-vezekelve a szentnek lábához borult s ettől kezdve legnagyobb dicsőítője és az életszentségben követője lett.

A csodák híre eljutott Franciaországba XI. Lajos királyhoz, aki nagybetegen feküdt. Félt a haláltól, szerette volna tovább élvezni a földi életet. Egészen kétségbeesett, mert orvosai nem tudtak rajta segíteni. Ekkor elküldött Szent Ferencért. A szent azonban ismételt sürgetésre, a nápolyi király felszólítására sem ment el. Végre a pápa határozott parancsára útnak indul, de csak azért, hogy az Isten ítéletét hirdesse, aki a királyok életének épúgy véget szabott, mint a legutolsó koldusénak. Nincs más mód, meg kell hajolni az ő akarata előtt és jól készülni a halálra. Hiába akarta a király kéréssel, fenyegetéssel, ajándék formájában megvesztegetés-

sel kikényszeríteni azt, amit mások kéretlenül is megkaptak, más volt az égi Fölség akarata. S ezt a királynak is meg kellett tanulnia. Az alázatos, szegény barát volt a tanítója s lelkének megmentője. Állhatatos figyelmeztetéseire, biztatásaira az Úr akaratában megnyugodva halt meg a király a szentnek karjai között.

XI. Lajos utódai nagy tiszteletben tartották és gyakran kérték tanácsát. A szent már most élete végéig Franciaországban maradt s itt szervezte rendjét. Mikor halálát közeledni érezte, mégegyszer példát akart adni fiainak az alázatosságra. Nagycsütörtök napja volt, mikor az utolsó útravalót vette magához. Kötelet akasztott a nyakába s azon vezettette be magát a templomba. Meggyónt, megáldozott s visszatért cellájába. Másnap, nagypénteken halt meg 1507-ben 91 éves korában.

Testét a plessisi templomban temették el, ahol épségben maradt meg; a vallásháborúk idején a kálvinisták kihurcolták sírjából s elégették. X. Leó pápa 1519-ben avatta szentté.

Ugyanerre a napra esik

Szent Teodózia szűz vértanu † 308. Történetesen a palesztinai Cezáreában volt, mikor ott a városparancsnok Galérius császár parancsa következtében keresztényeket vallatott. A 18 éves szűz tisztelettel üdvözölte őket, s kérte, emlékezzenek meg róla, ha a mennyei dicsőségbe jutnak. Erre a parancsnok elfogatta, s kegyetlen kínok között (combjait és emlőit kampós fogókkal szétmarcangoltatta) kivégeztette az állhatatos leányt.

* **Szent Múza** szűz † 560 táján. Előkelő római család sarja, víg, sőt csintalan leányka, aki hozzátartozói csodálkozására egyszerre, máról holnapra megkomolyodott. Mikor ennek okát keresték, végre megvallotta: álmában hozzá hasonló leánykák társaságában megjelent neki Szűz Mária, s kérdezte: akar-e a mennyei seregbe állni. Mikor ő örömmel igenelt, azt mondta: akkor szállj magadba és 30 nap mulva befogadlak. S csakugyan 25 napra rá súlyos lázba esett és a 30-ik napra szentül meghalt.

Április 3.

Szent Agapé, Kiónia és Iréné vértanuk † 304.

Tesszalonikában éltek, abban a városban, ahol Szent Pál apostol volt az evangélium magvetője. Szüleik pogányok voltak, pogány a környezetük. Mégis állandóan növekedtek a hitben és a keresztény életben. Naponként olvasták a Szent-

írást, s ez eléggé fölvértezte őket a környező pogány világgal szemben. Így voltak békességben, míg Diokleción császár meg nem kezdte a keresztények üldözését. Elsősorban a szentkönyvek beszolgáltatását követelte. Most csak titokban olvashattak. Egy időre el is menekültek szülővárosukból a hegyek közé. Mikor visszatértek, rájuk irányult a besúgók figyelme, s nemsokára már a bíróság előtt álltak.

Dulcícius helytartó vezette a tárgyalást. A három nővérrel együtt vezették elő keresztény barátnőiket: Kápiát, Filippát és Eutichát és egy Agatón nevű férfit. A helytartó felolvastatta a vádiratot: lázadás a császár rendelete ellen, tiltott könyvek rejtegetése. Ha most megtagadják hitüket és résztvesznek a pogányok áldozatán, még elkerülhetik a büntetést. Sorra kérdezte tehát őket: megteszik-e? S mikor fölszólítása mindnél visszautasításra talált, kifakadt:

«Szerencsétlenek! Miért átalkodtatok meg annyira a lázadásban, hogy a császárnak ezt a kegyes rendeletét sem akarjátok teljesíteni»?

«Mert az élő Istenben hiszünk» — mondta Agapé.

«S nem akarjuk megbántani» — tette hozzá Iréne.

A többiek is egy szívvel tiltakoztak: Az élő Isten tisztelői nem hódolhatnak meg bálványok előtt! Életüket szívesebben föláldozzák, mint hitüket.

Hosszasan tartott a vallatás. A helytartó minden rábeszélő művészetét kifejtette, de hiába. «Nem adhatom magam a sátán hatalmába» fejezte be a vitát Agapé, «nem ámít el a beszéded.»

Mikor a helytartó látta, hogy nem tudja őket hitüktől eltántorítani, az ítélet előtt legalább még újabb terhelő adatokat akart szerezni a keresztényekről. Ez sem sikerült. Akkor kettejük felett kihirdette az ítéletet: «Minthogy Agapénak és Kióniának makacs ragaszkodása a keresztény valláshoz, — amit minden tisztességes ember elítél — megállapíttatott: a császár és a cézárok nevében arra ítéljük őket, hogy elevenen elégettessenek».

A többieket Irénével együtt börtönbe záratta. Remélte, hogy a kegyetlen ítélet megtöri őket, s később majd engedelmeskednek. Agapé és Kiónia kivégzése után Irénét egymagában vezettette elő.

«Most már csak belátod eddigi ostobaságodat? Rád bizonyult ugyan, hogy egész sereg könyvet, írást és jegyzetet rejtegettél magadnál, ami mind a keresztény vallásról

szólt. De talán nővéreid halála felnyitja szemedet s nem akarsz hasonló sorsra jutni. Imádd az isteneket, akkor elnézzük hibádat.»

«Nem teszem. Mert nem akarok az örök tűzre jutni. Pedig oda jutnak, akik Jézus Krisztushoz, az Isten fiához, hűtelenek».

«Ki biztatott föl, hogy ennyire ellenkezzél és hogy azokat a könyveket oly sokáig rejtegessed»?

«A mindenható Isten, aki megparancsolta, hogy szeressük őt életünk árán is. Ezért mi inkább elevenen elégettetjük magunkat, de a szentkönyveket nem szolgáltatjuk ki s nem leszünk Istenünk árulói.»

A helytartó most újra másokhoz akart nyomot találni: «De valaki csak tudott arról, hogy mit rejtegettél magadnál»?

«Nem. Szolgáinknak sem árultuk el, nehogy följelenthessenek.»

«Hát mikor menekültetek? Valaki csak segített s tudta merre jártok»?

«Csak az Isten, aki minden teremtményének gondját viseli.»

«És atyád»?

«Nem tudott róla.»

«A szomszédok»?

«Kérdezd meg őket»!

«Olvastatok-e ezekből a könyvekből meneküléstek után mások előtt»?

«Mások előtt nem. Igaz, nagyon nehezünkre esett, hogy a rendelet kiadása után nem olvashattuk nyugodtan, kedvünk szerint, mint régebben.»

Többet nem tudott kivenni belőle a helytartó. Elrendelte tehát, hogy Irénét mezítelenül egy rosszhírű házba zárják. De Isten, akiről oly nagy állhatatossággal tett bizonyságot, megoltalmazta. Senki sem mert hozzá közeledni, még tisztességtelen szót sem mertek előtte kimondani. Erre róla is megírták az ítéletet:

«Mivel Iréné nem engedelmeskedik a császár parancsának s nem akar az isteneknek áldozni, s amellett makacsul ragaszkodik a keresztények babonáihoz: két nővéréhez hasonlóan arra ítéljük, hogy elevenen elégettessék.»

Az ítéletet végre is hajtották Dioklecián konzulságának 9. évében, 304 április 5-én.

Ugyanerre a napra esik

Szent Nikitás hitvalló † 824. Konstantinápoly mellett szigorú szerzetesi életet élt, Örmény Leó képromboló császár alatt katolikus hitéért kínt, börtönt és számkivetést szenvedett és mint remete halt meg.

Szent Richárd püspök hitvalló † 1253. Angliában. Pap szeretett volna lenni és élt-halt a tanulmányokért. De bátyja kedvéért abbanhagyta és segített rendbehozni gazdaságát. A hálás bátya nagylelkű vagyon-ajánlatát és a fényes házasság kilátását visszautasította, visszatért tanulmányaihoz. Szent Edmund püspök titkára, számkivetésében hű kísérője, majd Chichester püspöke lett a király ellenére, aki ezért mindenképen alkalmatlankodott neki. Richárd számkivetésben is, szegényen is felvirágoztatta egyházmegyéjét.

Április 4.

Szevillai Szent Izidor egyházdoktor † 636.

Szent Izidor 560 táján született Kartagenában Spanyolországban, hol atyja előkelő kormányhivatalt viselt. Legfiatalabb volt testvérei közül, kik között Szent Leander szevillai érsek volt (lásd febr. 27.), a másik Szent Fulgencius püspök; nénje, Florentína pedig szentéletű apáca. Izidort Isten nagy dolgokra szánta abban a nehéz időben, s ezért külön gonddal irányította életét.

Szülőinek kora halála után bátyjához került, aki kolostorban neveltette a fényes tehetségű fiút. Itt volt módja kielégíteni korán fölébredt tudományszomját. Abban az időben azonban a tanulásnak még nem álltak rendelkezésére olyan jó tankönyvek, és a tanítók sem úgy rágták az ifjúságnak szájába a tudományt, mint ma. Nem csoda, ha Izidoron is erőt vett a csüggetegség. Ebben a lelkületében egyszer megfigyelt egy kávás kutat, melynek keresztfája egészen ki volt vájva és a kút melletti kövön nagy lyuk mutatkozott. Mikor azután egy vízmerítő asszonytól megtudta, hogy azt a vályút a fán a gyönge kútkötél véste ki, a követ pedig a lecsurgó víz vájta, eszébe vette, hogy a naponkénti folytonos tanulás és ismétlés így kipallérozhatja az ő elméjét is, és új buzgósággal látott neki a munkának. Megtanult latinul, görögül és héberül; jártasságot szerzett az összes szent és világi tudományokban és elolvasott minden könyvet, ami kezeügyébe akadt.

Alig került ki a kolostor iskolájából, jámborsága, buzgó-

sága és ékesszólása csakhamar reáterelték a figyelmet. Abban az időben honfitársai, a nyugoti gótok az ariánus eretnekséget követték. A tudós és ékesszóló ifjú nyilt színen megcáfolta és megfeddette őket úgy, hogy egy alkalommal majdnem életét vesztette. Rohamosan emelkedett az ifjú Izidor híre és kilátása, mikor váratlanul elhatározta, hogy remeteségbe vonul. Hiábavaló volt barátainak és tisztelőinek tartóztatása, hogy «fényes jövő előtt áll,» hogy «a lelkeknek és az Egyháznak szüksége van rá;» hogy «a világban is élhet istenes életet.» Ő eszébe vette, amit később a galloknak egyszer prédikált: «Erősítsétek szíveteket Krisztus szeretetében, és ne ejtsen meg azok csábítása, kik bejárják a szárazföldet és tengert, hogy egy prozelítát csináljanak.» Követte a Szentlélek szavát, és a remeték közé ment. De ezt Isten csak iskolának szánta jelleme és lelke teljes kibontakozása számára. A nép és a közben katolikus hitre tért Rekkared király bátyja halála után őt kívánta szevillai érseknek. Most már hiábavaló volt minden ellenkezése.

A fiatal érsekre nehéz föladatok vártak. A népvándorlás nagyon elvadította a nép erkölcseit, meglazította az egyházi fegyelmet, az arianizmus pedig kikezdte a hitet. Izidor úgy találta, hogy az erkölcsi eldurvulással szemben csak a szolíd műveltség terjesztése segít, az egyházi lazulással szemben pedig a papság gondos megnevelése és a szerzetesi intézmény fölvirágoztatása. Igen sok kolostort alapított, lakóik számára bölcs szabályokat adott. Többek közt előírta, hogy a szerzetesek napi három órát fordítsanak vallási olvasmányra, hat órát testi munkára, a többit imádságra és pihenésre. Mindenfelé iskolákat állított, Szevillában pedig főiskolát szervezett, melynek hivatása volt fiatal embereket a tudományok művelésére lelkesíteni.

Ebben ő maga adta a legelragadóbb példát. Ami kis ideje maradt a püspöki teendőktől, azt könyvírásra fordította. Rengeteg könyvet írt, világos és érdekes előadásban; bennük jól érthetően összefoglalta a régieknek tudományát, és így megmentette a következő idők számára. Hisz két kor mesgyéjén áll: a régi római világ letűnőben, az új, germán-román kor készülőben volt. Ő a réginek volt a legkiválóbb tanítványa, és lett az újnak, a középkornak legkeresettebb tanára.

Tudománya, fogyhatatlan ékesszólása, türelme és szeretete óriási tekintélyt szerzett neki már a kortársai előtt is.

Élete vége felé a toledói nemzeti zsinaton őt hívta elnöklésre a toledói érsek, akit az elnöklés megilletett; s itt nemcsak sok üdvös törvényt hozott, hanem még a királyt is nyiltan és bátran figyelmeztette, hogy a szelídséget és igazságosságot kövesse uralkodásában.

Szent élete mérhetetlen tiszteletre és lelkesedésre hangolta a népet. Föltűnő csodatételek ezt csak fokozták. Rómából hazatértében Franciaország határában óriási néptömeg vette körül; mind sírta és szenvedte a tartós országos szárazságot. A szent püspöknek megesett a szíve a nyomorgó tömegen. Szétosztotta köztük a magával hozott élelmet; azután pedig hangos imádságba kezdett. Alig fejezte be, megeredt a bőséges eső, az ő alakját pedig mondhatatlan fény özönlötte körül. Ugyanakkor otthon annyi nép várta, hogy a tolongásban egy várandós asszonyt agyonnyomtak. A püspök imádságára visszakapta életét.

Azonban a halál szokta legjobban megmutatni, ki és mi volt valaki életében. Szent Izidor így halt meg: Mikor érezte, hogy közeledik életének vége, kezdte vagyonát elosztogatni a szegények közt. Így folytatta ezt hónapokon keresztül. Mikor már semmije sem volt, egy meghatározott napra Szent Vince vértanu templomába meghívta az érsekségébe tartozó püspököket, megyéje szerzeteseit, papjait, szegényeit. Még egyszer intette őket, hogy tartsanak ki hűségesen a katolikus hitben. Azután kiparancsolta a nőket a templomból. Levetette érseki ornátusát; egyik püspöke kezéből fölvette a vezeklő szőrruhát, a másik hamut hintett fejére és így az ősi keresztény bűnbánati külsőben nyiltan vádolta magát népe előtt, mielőtt megjelent örök Bírája előtt. Föloldozás után magához vette az Úr testét és vérét, és ezután visszavonult szegényes szobájába, hol negyednapra meghalt.

Tetemét székesegyházába temették Szent Leander bátyja és Florentína nénje mellé. Ereklyéit I. Ferdinánd spanyol király 1066-ban drága pénzen megváltotta a móroktól és Leonba vitette. XIV. Benedek egyházdoktorrá tette a régi spanyol egyház legnagyobb fiát.

Ugyanerre a napra esik

Szent Plátó hitvalló † 813. Konstantinápolyban. Előkelő udvari ember, majd mintaszerű szerzetes, ki egyedül merte megmondani Konstantin császárnak, hogy nem szabad törvényes feleségének elhagyásával másikat venni.

Szent Zozimus hitvalló † 450 körül Palesztínában, aki Bűnbánó Egyiptomi Máriát megáldoztatta és eltemette (lásd ápr. 8).

Fekete Szent Benedek hitvalló † 1589 Palermoban; franciskánus.

Április 5.

Ferreri Szent Vince hitvalló † 1419.

A nagy nyugati egyházszakadás idején volt keményszavú bűnbánathirdető prédikátora fél Európának. Nemesi családból származott. 1357-ben született a spanyolországi Valenciában. Kora ifjúságától kezdve szívesen tanult s még a szülői házban hozzáfogott a teológiához. De bölcseségét, amivel később sokak világossága lett, nemcsak könyveiből és szorgalmas tanulmányaiból merítette, hanem még inkább korán kibontakozó lelkiéletéből. Bensőséges áhítattal tisztelte az Úr Jézus szenvedését és gyermeki odaadással vonzódott a Boldogságos Szűzhöz. Ezt a bölcseségre vezető jól bevált utat ajánlotta később tanítványainak: «Ha eredményesen akarsz tanulni, az áhítat legyen hűséges kísérője tanulmányaidnak és a tudományt is lelked megszentelésére fordítsd. Mikor elfárad a lelked, kiszárad a szíved a tanulásban, térdelj a Megfeszített lába elé, ott fölüdülhetsz. A tudomány a világosság Atyjának adománya, ne tartsd hát a saját tehetséged gyümölcsének».

17 éves korában Szent Domonkos rendjébe lépett, hogy itt az igaz hit harcosa legyen. Tanulmányait Barcelonában és Leridában folytatta. Ezek befejeztével elöljárói szülővárosába, Valenciába rendelték a Szentírás-magyarázat tanárául. Három évig nem olvasott más könyvet, mint a Szentírást; tudta is kívülről az egészet. Itt kezdte meg szónoki működését. Nagy sikereket ért el, megtérítette a város összes zsidóit és zsinagógájukból keresztény templomot csinált. Lassanként messzibb vidékekre hívták. Egyházi méltóságok figyelmét is felkeltette az egyszerű szerzetes. Luna Péter bíboros, pápai követ egy időre magával vitte Franciaországba. De ez az idő mindamellett nem annyira a kifelé ható tevékenységnek, mint inkább a lelki érlelődésnek ideje. Belső elkedvetlenedések és kísértések, külső megpróbáltatások és rágalmak nem törik meg erejét. Szigorú önmegtagadása és állhatatossága, alázatossága és megbocsátó nagylelkűsége átsegítik a nehézségeken.

Így jutott el igazi hivatásához.

Nem sokkal Szent Domonkos rendjébe történt belépése után kezdődött a nyugati egyházszakadás (1378—1417), amikor a törvényes pápával szemben ellenpápát állítottak az elégedetlenkedő francia bíborosok. A keresztény világ két részre szakadt. Francia-, Spanyol- és Skótország az avignoni ellenpápa mellé állott. A megoszlással járó viszályok nyomán mindenütt erkölcsi romlás pusztított. Szent Vincét mélyen megrendítette az egyre hatalmasabbá váló nyomorúság. Beteggé lett. De az Úr megjelent neki és küldte bűnösöket megtéríteni, «mert, úgymond, az én ítéletem közel van». Kezdő hitszónok korában elsősorban a nép elesettségét látta s ezen akart segíteni. Később a főoknak, a szakadásnak megszüntetésén is fáradozott. Mikor nagy pártfogóját, Luna Pétert állították az elégedetlenkedők XIII. Benedek néven a meghalt VII. Kelemen ellenpápa helyébe, nem fogadta el tőle a felajánlott bíbort. «Nekem, ez volt válasza, teljesítenem kell az Úr parancsát, hirdetni a népeknek az ő ítéletét». Az apostoli hithirdető megbizatását azonban vállalta. S mintegy húszévi missziós tevékenysége alatt bejárta hazáján kívül Franciaországot, a Rajna mellékét, Itáliát, Svájcot, Angliát, Skót- és Irországot. Az ő működésének is nagy része volt abban, hogy Franciaország, Skótország és néhány spanyol tartomány visszatért a törvényes pápa hűségére.

Mérhetetlenül nagyobb volt azonban a hódítás, amit a lelkekben végzett. Apostoli buzgósággal járt városról-városra. Leveleiből értesülünk, mennyit kellett fáradnia. Beszámol itt sikereiről is. Tízezerszámra térítette meg az eretnekeket, zsidókat, mohamedánokat, az elvadult, hitük szerint nem élő kereszténycket. Sikerei azonban nem tévesztették meg. Világosan látja, hogy megszámlálhatatlan azok száma, akik még a halál árnyékában vannak. Miattuk aggódik, értük könyörög az Úrhoz. Rendrőnökének írja: «Legtöbbjük tudatlanságból hibázik. S nincs tanítójuk. Megrettenve gondolok a szörnyű ítéletre, amely a nép lelkivezetőire vár. Kényelmesen laknak palotáikban, míg az Úr Jézus vérén megváltott lelkek seregestül mennek tönkre, mert nincs segítőjük. Csak küldene az aratás Ura jó munkásokat! Ezért a kegyelemért imádkozom szűntelen».

Állandóan úton van s napjában háromszor is prédikál. Csak útközben ér rá, hogy beszédeire készüljön, mert a magvetés után a termést is le kell aratnia: a bűnbánókat kell gyóntatnia és feloldoznia. Ezek pedig ugyancsak sokan vannak.

Maga nem is győzi, ezért misézésre és gyóntatásra segítőket gyüjt maga köré. Azoknak is akad dolguk.

Csak Isten embere tudta így megindítani a bűnösöket. «Akármit teszel, ne magadra gondolj, hanem Istenre», ez volt szavajárása s ez volt igehirdetésének is titka. Mindig huzamos imádsággal készült szentbeszédeire. Egy alkalommal, mikor tudta, hogy igen magasrangú hallgatója lesz, elhagyta az imádságot tanulmány kedvéért. A főembert nem hatotta meg valami különösen a beszéd. Máskor ismeretlenül vegyült a hallgatóságba, mikor Vince szokott módján készült, és mélyen megrendült. Mikor a szent ezt megtudta, azt mondta: «Természetes; az első alkalommal Vince beszélt, a második alkalommal Jézus Krisztus Vince által». Félelmes szava eljutott mindenkihez, betöltötte a legnagyobb templomokat, végigharsogta a városok tereinek legtávolabbi zugát is. Nem bujhattak el előle. Mintha az ítélet harsonája zengett volna hatalmas hangjában! Úgy beszélt, mint akinek hatalma van. Megismétlődött vele az első pünkösd csodája: sokszor a messzi országokból való különböző nyelvű ember mind megértette, pedig csak spanyol anyanyelvét beszélte; németek, franciák, spanyolok és olaszok hallják, hogy saját nyelvükön hirdeti az Isten nagy dolgait.

Jó volt, hogy meghallották. Mert bármennyire félelmesek azok az igazságok halálról, ítéletről és örök kárhozatról, melyekről ő beszélni szokott, ha szívesen megfeledkezik is róluk a bűnös ember: az az örök halál és kárhozat rémes valóság. Csak úgy kerülhető el, ha a valóság szerint komolyan veszi az ember a halált és ítéletet, gondol és készül rá, hogy azon a nagy napon szelíd orcával forduljon feléje az örök Bíró s irgalmas kezével magához emelje. Örök békességet, örök üdvösséget szerzett Szent Vince is a szószéke előtt álló megrettent, megrendült szegény embereknek.

Huszonegy évig tartott ez a hihetetlenül őrlő apostoli munka. Hosszú évek után, kifáradva az apostolkodás munkájában, hazájába szeretett volna visszatérni. De ezt már nem érte meg. Mikor az északfranciaországi Vannes-ban tartózkodott, 1419 április 5-én magához szólította az Úr.

Sok üdvös oktatása közül hadd álljon itt ez az egy: Mikor még Valenciában volt, jött hozzá egy asszony: morgó, fortyogó ura van, állandó a házi pörpatvar; a szent biztosan tud erre valami szert. Vince csakugyan rendelt ilyen csodaszert: «Menj, lányom, kolostorunkba, a kapus testvér adjon

vizet a kolostor kútjából. Mikor hazajön férjed, végy belőle egy kortyot, de vigyázz, le ne nyeld. Csodát érsz meg vele!» Az asszony pontosan követte a tanácsot. Mikor megint kezdte a férj, az asszony nyomban vett a vízből, s jól összeszorította az ajkát. A férj még dörmögött egy darabig; aztán elhallgatott. Nemsokára az asszony örömtől sugárzó arccal jelentette, hogy a titkos szer hatott, szent a házi béke. A szent mosolygott: nem a víz tette, hanem hallgatásod. Még ma is járja Valencia környékén a mondás: «Igyál Szent Vincevizet!» Mindnyájunknak elkel.

Ugyanerre a napra esik

Szent Iréné szűz vértanu, lásd ápr. 3.

* **Afrikai vértanúk** † 459. Ebben az évben ápr. 5-re esett húsvét. Genzerik, az ariánus vandal király megtiltotta a katolikusoknak a misét. Mégis összegyűltek, mire a vandal katonák rájuk rontottak és lemészárolták őket. A lektor épen az alleluját énekelte, mikor egy nyíl torkon találta.

* **Boldog Juliána** szűz † 1258. Szigorú, szentéletű apáca volt Lüttichben; különösen mély áhítattal a legm. Oltáriszentség iránt. Gyermekkora óta gyakran volt egy különös látomása: látta a teli holdat, egy kis cikkely azonban sötét volt rajta. Sok imádságára megjelentette az Úr neki ennek a látomásnak értelmét: A teli hold az Egyház áhítata, a sötét cikkely az Úrnap hiányzó ünnepe; neki kell szorgalmazni ennek bevezetését. Húsz évig kérte könnyek között az Urat, mentse őt föl ettől a föladattól, mely kiváló papoknak való, nem szegény bűnös apácának. De végre engednie kellett. Tudós és szentéletű papok elé tárta látomását és megbízását. Azok biztatták, és Lüttichben 1252-ben megtartották az első Úrnapot, körmenettel. Juliánának utóbb sok üldözésben és szenvedésben volt része. Igaz szent lelkületére vall, hogy mikor kiűzték kolostorából és hazájából, azt mondta: Szívesen szenvedne két halált, ha ezzel biztosíthatná ellenségeinek örök üdvösségét. Félreismerten halt meg idegen földön, de az Úrnap fölséges katolikus ünnepében él imádságos, Krisztus-szerető lelke, amíg az Egyház áll: a világ végéig.

Április 6.

Szent Notker hitvalló † 912.

Szentgallen vagy Zürich tájékán született a 830-as években. Előkelő nemesi család sarja. Szülei a szentgalleni kolostorban neveltették. A fiú végleg ott is maradt. A krónikás úgy emlékezik meg róla, mint a kolostor legtanultabb és legjámborabb szerzeteséről. Szikár termete, aszkéta arca mély

kedélyű, gazdag lelket takart. Ő a kolostor gondos vendéglátó gazdája, a szerzetescsaládban előforduló surlódások türelmes, szelíd békéltetője, a regula szigorú őre. Akaratlan fogyatkozásai nem gyöngítik vele szemben a tiszteletet. Mert bár hangja dadogó, de a lelke nem az; zavarba jön, ha hirtelen kell intézkednie, de a lélek veszedelmei közt biztosan és energikusan eligazodik. Korának leghíresebb emberei keresik vele az összeköttetést. A császár, Vastag Károly is igénybeveszi tanácsait. Meg is látogatja.

Ő maga nem járt a hír és az emberek elismerése után. Az apátságból csak elöljárói parancsára mozdult ki. Akkor sem előkelő tisztelői látogatására, hanem hogy a szegények kunyhóiba vigyen vigasztalást és segítséget. Évei szaporodtával ezt is egyre ritkábban tehette. Visszavonultságában annál többet foglalkozott az Úr Istennel. Mikor halála órája elérkezett, körülvették a társak, mint a többi távozó testvért. Megáldotta őket, szokás szerint, itt az utolsó földi találkozáson. Fölvette a haldoklók szentségeit s aztán átment lelke abba a közösségbe, ahol az Úr a házigazda.

Eltemették és megemlékeztek róla, mint a többi elköltözött testvérről. Földi zarándoklását igénytelen egyszerűségben járta. Halálában is az illett hozzá, hogy ne tegyenek vele kivételt, hanem egyszerűen odasorozzák a többiek, a révbejutottak közé.

Mégis, háromszáz esztendő multával, megkérdezte III. Ince pápa a Rómában járó szentgalleni apáttól: emlékeznek-e még Notker testvérről? Megkérdezte, mert az egyszerű szerzetes gazdag örökséget hagyott maga után. S örökségbe hagyott kincse a letűnt századok alatt nem fogyott el. Azok az énekek voltak Notker testvér kincse, amiket már ifjúkorában kezdett gyüjteni és írni tanítóinak, Izónak és Marcelnak biztatására.

Odaadó gonddal gyüjtötte a régi egyházi énekeket s nagy szeretettel tanította rájuk a kolostor fiatalságát. A normannoktól 851-ben elpusztított gimedioni (Jumièges, Franciaországban) kolostor antifonáriumát egy megmenekült szerzetestől szerezte meg. Később Nagy Szent Gergely antifonáriumát is megkapta s a könyv jelzéseit is magyarázta Lantbert testvérhez írt levelében. Több értekezésben foglalkozott még az egyházi zenével. Megmaradt írásai és gyüjtései a régi egyházi éneknek, a gregorián éneknek legértékesebb forrásai.

Maga is szerzett új énekeket. Ezekből rendtársai biz-

tatására egy gyüjteményt is állított össze és vercelli Luitvart püspöknek, császári főkancellárnak, ajánlotta. Énekei új műfajt vezetnek be, a sequentiákat. Már Notker előtt azzal fejezték ki a nagy ünnepek ujjongó örömét, hogy a mise graduáléját befejező alleluját hosszú változatokban tovább énekelték. Ehhez az alleluját követő (azért sequentia) dallamhoz kezdett az ünnepelt titokról szóló szöveget írni Szent Notker. De dallamokat is szerzett. Gyüjteményében kb. negyven dallam és szöveg a saját szerzeménye. Példájára indul meg a sequentia-énekköltészet Fuldában és Reichenauban s virágzik a középkor végéig. Belekapcsolódtak a többi bencés apátságok is, később pedig az ágostonosok és a koldulórendek.

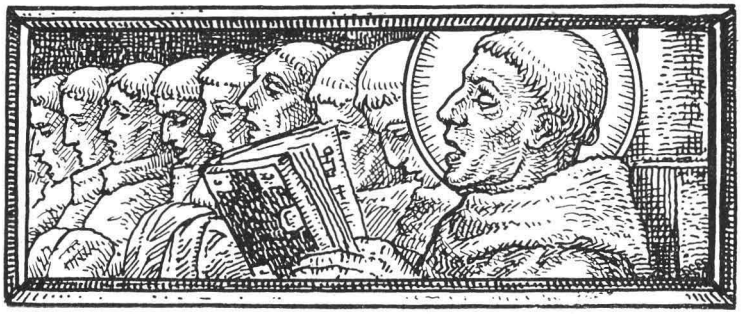

De III. Ince pápa nemcsak a régi énekek gyüjtőjét, nem is csak egy új forma kezdőjét tisztelte benne. Több volt ezeknél: Istennek szentje. Nála magától értődő természetesség az, amit Szent Pál mond: «Teljetek be Szentlélekkel; szólván egymás között zsoltárokkal, dícséretekkel és lelki énekekkel, zengedezvén és énekelvén szívetekben az Úrnak.» (Ef. 5, 18—19). Mindenben az Istent kereste, mindenből hozzá talált kapcsolatokat, azért volt telve énekkel a lelke. Azért hallott ritmust és muzsikát a kolostor melletti malom vízikerekének nyikorgásából s a Szentlélek himnuszát írta meg belőle: Spiritus Sancti adsit nobis gratia. S mikor egy szakadékon át hidat vertek a munkások s ott lebegtek a mélység fölött a két part között, ő ebben a képben minden emberi élet sorsát látta: Media vita in morte sumus, élet és halál közt lebegünk mindig s csak az Isten keze tart s vezet át a másik partra, a halálon túl az örökkévalóságba.

Nem csoda, ha III. Ince idejében is az ő énekeivel

vonultak a keresztesek a Szentföldre. Zarándokok, az Isten ügyének harcosai, ezekben az egész lélekkel és egy szentnek életével átélt dalokban találták meg legjobban kifejezve, ami bennük is élt, mint homályos sejtés, mint ösztönszerű, tapogatózó hazavágyás az örökkévalóságba. Szent Notker énekei éltek az egész keresztény Európa ajkán, míg Isten felé igazodott az élet, míg a humanizmus nem fordította a lelkeket a világ felé.

Ekkehard, a szentgalleni kolostor krónikása azt írja Notkerről és énekeiről: «Ha a lelki szemlélődéshez szokott lélek istenes éneket hall, nagy ujjongásában szinte táncol. Fölülemelkedik a földön s mindenen, ami földi, beleolvad a mennyeiekbe. Ennek az angyali éneknek adományát adta Szent Notkernek az Isten, hogy az ember, aki hallja, áhítatra hangolódjék, megnyissa szívét, maga fölé emelkedjék».

Ugyanerre a napra esik

Szent Vilmos hitvalló † 1203. Kanonok előbb Párizsban, azután Dániában. Szigorú önmegtagadásban élt és mint apát kanonokjait is buzgó, fegyelmezett életre bírta.

* **Szent Dénes,** lásd ápr. 8.

* **Szent Márk** hitvalló † 400. Negyvenéves korában adta magát remeteségre a Szkétisz sivatagban. Celláját alig hagyta el, szigorú böjttel, elmélkedéssel, virrasztással igyekezett pótolni elveszett éveit. Csakhamar nagy szentségre jutott. A csodák adománya sem maradt el. A legenda szép szemléltetése szerint még állatok is fölkeresték; egy hiéna hozta vak fiát, a szent látóvá tette; másnap a hiéna egy kosbőrt tett a lába elé. Rendkívül nagy volt áhítata a legm. Oltáriszentség iránt. Szent Makárius (lásd jan. 2), az apátja, tanuságot tett, hogy valahányszor Márknak akarta nyujtani a szentséget, angyalkéz jelent meg, és láthatatlanul adta Márknak a szent testet.

Április 7.

Boldog Herman József hitvalló † 1241.

Barbarossa Frigyes (1152—1190) császár uralkodásának kezdetén született Kölnben. Szülei valamikor jobb napokat láttak, de az állandó háborúskodás, mint annyi mást, őket is tönkretette. Egészen elszegényedtek. Gyakran megesett, hogy a kis Herman reggeli nélkül indult az iskolába. Betevő falatjuk sem volt. De ez a sanyarú szegénység nem törte össze őket.

A szülők figyelmeztették kisfiukat, hogy azért semmit el

ne vegyen a máséból. Még egy diót vagy almát se. Hermant nem nagyon kellett figyelmeztetni: úgysem kívánta a mását. A tél hidegét hitvány ruhácskában fagyoskodta végig. Azonban ebben a kényszerű igénytelenségben is utat tört magának egy tüzes, szép szeretettől égő világba. Ebből a lerongyolt kis fiúból az Istenanya iránti intim szeretet legragyogóbb lovagja lett.

Iskolábamenet a templom előtt kellett elhaladnia. Mindennap betért ide s letérdelt egy Mária-kép elé. A Szűz Anya karján ott volt a kis Jézus. Neki panaszolta el, ha baja volt: «Kedves kis Jézus, ma reggel is csak egy kis száraz kenyeret kaptam s bizony még éhes vagyok. De azért megelégszem vele. Hisz te is szegénységben éltél, pedig az Isten Fia vagy. S meg tudsz te áldani egy morzsát is úgy, hogy megélek belőle». Elmondta még, mit tanult az iskolában, mit tervez magában. Mikor beköszöntött a tavasz, nem jött üres kézzel. Virágokat hozott a mezőről. S úgy örült ilyenkor, hogy ő is adhat valamit. Csak az nem fért a fejébe, miért nem szól neki a Szűz Mária meg a kis Jézus? Mikor pedig olyan barátságosan, olyan szeretettel mosolyognak rá.

Egyszer aztán egy szép piros almát kapott valakitől. Gondolta, elviszi a kis Jézusnak. Nyujtotta feléje s szépen kérlelgette, biztatgatta: fogadja el. És Szűz Mária megmozdult, kinyujtotta a karját s mosolyogva vette át az almát. Odaadta a kis Jézusnak. Nagy volt a fiú öröme s ha tehette, még gyakrabban járt be a templomba.

Egy délután, mikor bement, a kóruson látta Szűz Máriát. Előtte játszott a kis Jézus Keresztelő Szent Jánossal. Amint csodálkozva nézi őket, int neki a Szűz Anya és szólítja: Jöjj fel! De magas volt a kórus, a gyerek meg kicsi: nem tudott fölmászni. Lehajolt hát hozzá, megfogta a kezét s fölsegítette. A vecsernye idejéig együtt játszottak. Akkor lemászott Herman, és Szűz Mária ismét segítette közben. Utána erős fájást érzett a mellében. Gondolta erre, hogy sokat kell majd az Úr Jézusért szenvednie. De szívesen vállalt mindent az ő kedvéért.

Egy télen megint csak mezítláb járt. A templomba is így ment. Nagyon hideg volt. Megszánta a Szent Szűz s rászólt: «Miért jársz ebben a hidegben mezítláb?» «Jaj, édes Úrnőm, válaszolta, szülőim nagyon szegények.» «A mögött — mutatott egy kőre az Istenanya — találsz pénzt. És ha valamire szükséged van, csak végy.» De a fiú csak

akkor vette igénybe ezt a segítséget, ha már igazán végső nyomorúságban volt. Pajtásai egyszer meglesték és észrevették a csodát. De hiába prólbálkoztak: ők semmit sem találtak.

Ez is föl van jegyezve gyermekkoráról: Köln városának egy szűk utcájában tűz ütött ki. A sok megrettent bámuló között ott volt a kis Herman is. Már égett a fél-utca; csak a templom maradt sértetlen; a szikkadt vén födelet elkerülték a körülötte lobogó lángok. Herman tiszta gyermekszeme egyszerre meglátta az okát: a tűzfal fölött a keresztrefeszített Üdvözítő lebegett, s bárhonnan nézte a fiú, védőleg terjesztette ki két karját temploma fölé. Ezért nem fogott tüzet. Herman fölé is ez a védelem borult; ezért nem fogta meg e világ bűneinek tüze.

Tizenkétéves korában a premontrei rendbe lépett, Steinfeldben. Pappá is szentelték. Nagyon sokat betegeskedett, de gyermeki türelmét és bizalmát mindig megtartotta. Saját gyengesége nem akadályozta abban, hogy prédikálással, munkájával és írásaival (az Énekek énekét magyarázta, himnuszokat írt) mások lelkéért dolgozzék. Gyermekkori ártatlanságát mindvégig megőrizte. Legnagyobb öröme a misézés volt. Itt szőtte tovább a szeretet szálait az Üdvözítőhöz, aki most a szentségi színek fátyola alatt rejtőzött előtte. S a gyerekkori látomások tüzes szeretete nem aludt ki, Szűz Mária iránti gyöngéd kedvessége nem fonnyadt el. Társai gyöngéd Mária-szeretetéért elnevezték Józsefnek, s mikor alázata ezt elhárította, Szűz Mária egyenest biztatta, hogy legyen az ő lelkének jegyese. Féltékenyen vigyázott is, hogy tökéletlenségek el ne homályosítsák ennek a jegyesnek lelki szépségét; nászajándékul sok-sok testi-lelki szenvedést engedett neki. De teljesen meg is szabadította a földi dolgok szeretetétől. Frissen és égőn vitte át oda, ahol már nem földi víziókban, nem az oltár misztériumában, hanem színről-színre, fátyol nélkül látunk.

1241 ápr. 7-én halt meg, mikor a hoveni cisztercita apácakolostorban volt kisegítő lelkipásztor.

Ugyanerre a napra esik

Szent Hegezippus hitvalló † 180. Palesztinai tanult keresztény, ki apostoli buzgósággal harcolt az akkor dúló gnoszticizmus ellen, mely olyanformán, mint ma a spiritizmus, keresztény bőrbe bujtatott pogányság volt (lásd jan. 28). Az igaz hit szerinte Rómában található, mert abban az egyházban megvan a szakadatlan apos-

toli utódlás. Mindezt meg is írta egy jeles könyvben, mely, sajna, elveszett.

Szent Afrátés hitvalló † 367. Perzsa földön született, Edesszában lett keresztény, sokáig szigorú remeteségben élt (csak kenyeret evett, azt is naplemente után, a csupasz földön gyékényen hált, durva szőrruhát viselt) Antiochia mellett s az ottani katolikusoknak támasza lett Válens ariánus császár idején. Szír nyelven fönnmaradt írásaiban tesz bizonyságot a katolikus igazságról.

* **Szent Aibert** hitvalló † 1140. Franciaországban, mint remete és szerzetes igen sok embernek lett támasza és tanácsadója lelki dolgokban.

* **Boldog Urzulina** szűz † 1400. Kora gyermekségétől fogva imádságban és áhítatgyakorlatban élt. Meglepő ismeretre és ítéletre tett szert. Egyszer egy magabízó pap megkérdezte: Ha olyan megvilágosításaid vannak, mint hírlik, magyarázd meg nekem a Szentháromságot! Erre a lány: Ha Kegyed látná szemtől-szemben a háromságos egy Istent, meg tudná érteni és magyarázni titkát? Aztán kérdezte a pap: Ha annyit társalkodol Istennel, mondd meg, mely lelkek üdvözülnek és melyek kárhoznak el. A lány: Ha Kegyed virágzó fát lát, meg tudja mondani, melyik virágból lesz gyümölcs, melyik hull le hervadtan? Ezt csak Isten tudja, tette hozzá csöndesen. Sokat szenvedett és igen épületes halállal halt meg.

Április 8.

Egyiptomi Szent Mária bűnbánó † 431.

A keleti és nyugati egyházban egyaránt az őszinte bűnbánat és megtérés megrendítő példájaként említik régi idő óta. Alakja főleg a Szent Szofrónius jeruzsálemi pátriárka († 638) által írt életrajzból lett ismeretes az egész keresztény világban. A szent pátriárka a következőképen írja le a híres vezeklő életét:

Egyiptom földjén született. Tizenkétéves korában a szabadabb élet kedvéért elhagyta a szülői házat és Alexandriába ment. A világváros bűnös élete csakhamar egészen magával sodorta. Tizenhét évig élt itt bűnben és botrányban, sok szegény léleknek és saját magának nagy veszedelmére. Akkor, merő kíváncsiságból, Jeruzsálembe igyekvő zarándokok közé vegyült. A Szentkereszt felmagasztalásának ünnepére mentek.

Útközben és Jeruzsálemben tovább szedte bűnös szenvedélye az áldozatokat. Mégis, mikor az ünnep elérkezett, a nagy tömeggel együtt be akart menni a templomba. Valami

láthatatlan erő azonban visszatartotta. Többször próbálkozott, de a küszöbön nem tudott átlépni. Megrémülve húzódott az előcsarnok egyik zugába. Most egyszerre ráborult bűnös életének minden szégyene és nyomorúsága. A szégyentől és kétségbeeséstől összetörve sírt, míg szeme a bejárat fölötti mozaikképre esett, a kegyelemmel teljes Istenanya képére. Mint utolsó menedékéhez nézett föl hozzá. Azután földre borult előtte s meggyötört szívének maradék reménységével könyörgött:

Krisztusnak szent Anyja! A hívők téged irgalmasság Anyjának, bűnösök Menedékének hívnak. Könyörülj rajtam, szerencsétlenen. A legutolsó bűnös vagyok, végy oltalmadba. Csak azt a kegyelmet add meg, hogy rápillanthassak a Szentkeresztre, amin Jézus értem is meghalt. És ígérem, egész életemben siratom bűneimet, vezekelni fogok értük.

Most be tudott menni. Odaborult a Kereszt lábához, amelyet valaha Magdolna könnyei öntöztek és sűrű könnyhullatással, bánatos szívvel sokáig imádkozott. Mikor kijövet mégegyszer Szűz Mária képe elé, őszinte megtérésének első tanuja elé térdelt, szózatot hallott: «Menj a Jordánon túl, ott nyugalmat találsz».

Vonakodás nélkül teljesítette a parancsot. Maradék pénzén három kenyeret vett s útnak indult. Öreg éjtszaka volt, mikor a Jordán partjához ért, Keresztelő Szent János templomához. Másnap itt megvallotta bűneit egy papnak s föloldozásban részesült. Magához vette az Úr testét. Azután messzire bement a pusztába, ahol már egy lélek sem jár. Itt maradt élete végéig.

Negyvenhét évet töltött a vadonban hihetetlen vezeklések és önmegtagadások között. A három kenyér elfogyott az első napokban s azóta csak a puszta gyökerei és vadnövényei voltak tápláléka. Tizenhét évig itt is kísértették régi bűnös életének emlékei. Már-már azon volt, hogy visszatér a világba, de Isten kegyelme állhatatossá tette a küzdelemben. A tizenhét év elmultával nagy lelki békességre jutott.

Így talált rá a közel százesztendős Zozimus apát. Egyik jordánparti kolostorból jött. Mert az volt a szokás náluk, hogy nagyböjt elején elhagyták a kolostort s az Úr Jézus példájára a pusztába vonultak remetéskedni. Virágvasárnapra aztán visszatértek s a föltámadást már közösen ünnepelték. Mária az apátnak elmondta élete történetét. Most még csak egy kívánsága volt: hogy halála előtt magához vehesse az Úr

Egyiptomi Szent Mária.

testét. Kérte tehát Zozimust, hogy a következő évben virágvasárnapra jöjjön s hozza magával az Oltáriszentséget. Azt is megbeszélték, hogy Mária a Jordánig elébe fog menni.

A következő nagyböjt elején Zozimus apát megbetegedett. Még ha akarta is, nem tudta elhagyni a kolostort. Amint azonban közeledett virágvasárnap, kezdte összeszedni magát. Fölgyógyult, s ígéretéhez híven a megbeszélt időben ott volt a Jordán partján. Már várta a bűnbánó Mária. Meggyónt, megáldozott. S nagy boldogsággal indult vissza a pusztába Simeon énekét hangoztatva: «Most bocsátod el Uram szolgálódat békességben, mert látták szemeim a te Üdvözítődet». Megkérte még az apátot, hogy a következő évben is látogassa meg azon a helyen, ahol először rátalált. Zozimus így tett, de csak a nagy vezeklő holttestét láthatta. Mellette a homokba volt írva utolsó kívánsága: «Ide temesd a bűnös Mária tetemét». Lelke a halál Jordánján túl megtalálta az örök élet nyugalmát.

Emlékét április havában ünneplik, de vidékenként másmás napon. A római mártírológium ápr. 4-re teszi.

Ugyanerre a napra esik

Szent Dénes püspök hitvalló † 170 táján Korintusban. Életszentsége és tudománya által más egyházaknak is apostola volt.

Szent Perpetuus püspök hitvalló † 491. Tours városának volt püspöke és nagy elődjének, Toursi Szent Mártonnak nagy tisztelője. Otthonról örökölt rengeteg vagyonát a szegények gyámolítására és templomok, kolostorok építésére fordította. Azokban a zavaros időkben is erős kézzel vezette híveit és papjait az evangéliumi fegyelem útjain.

* **Boldog Júlia** szűz † 1816. Családi néven Billiart, a Mi Asszonyunkról nevezett namuri testvérek alapítónője. Föl van róla jegyezve, hogy húsz éven keresztül bénán feküdt ágyában. Pedig nagyon kellett volna neki az erő és szabad mozgás ifjú szerzete érdekében. Lelkiatyja meghagyta neki, hogy novénát kezdjen a Szentszív tiszteletére. Ötödik nap, a Szentszív péntekén, a Szentszív hónap első napján a jámbor pap így szólt hozzá: «Tisztelendő anya, ha van hite, tegyen egy lépést a Szentszív tiszteletére». Nyomban fölkelt és egyik lábát a másik elé tette. «Még egyet!» Ez is ment. «A harmadikat!» A szent nő engedelmeskedett. «Elég», mondotta a pap és áradozó szóval ment hálát adni az Úr Krisztusnak a csodáért. Júlia pedig immár erős lábbal járhatta a krisztusi szeretet útjait. Nehéz kötelességgel szemben sokszor béna a lelkünk. Az Úr Jézus Krisztus szent Szívének szereteteért tegyük csak meg az első lépést; a többi már megy!

Április 9.

Boldog Krescencia szűz † 1744.

Boldog Krescencia egy földhözragadt szegény takács lánya volt. Kaufbeuernban született 1682 okt. 20-án. Nem kényeztette el az élet. Az Úr azonban benne is megmutatta, hogy nincs nála személyválogatás. Kegyelmével a legkisebbet is föl tudja emelni s a legelőkelőbbé nemesíteni.

Nem adott neki jómódú és társadalmilag jól elhelyezkedett szülőket. Azzal a szegény takáccsal nem kellett szóbaállni. Észre sem kellett venni, ha az ember nem akarta. A lányát sem kellett észrevenni. Ki nézte volna ki abból a szegény kis rongyos teremtésből, mikor az apácakolostor folyosóján a nagy feszület előtt térdelt és miatyánkozott, hogy milyen vágyakozások hevítik? Hogyan akar nőni, szabadulni, élni!? Milyen biztatásokat kap a keresztrefeszítettől!? Hisz annyi koldus térdelt ott a kereszt előtt. Biztos, egy-két garast akar vagy egy kis maradék ételt. A szegénység, az látszott rajta. De azt már senki sem vette észre, hogy azt a keveset is, ami szűkösen volt, hányszor megvonta magától az édes Jézus kedvéért: a szegényes ételt, a vizet.

S a vágyait, az álmait, az élniakarását nem engedte megtörni. Nem a szegénységtől, az észrevétlenségtől akart ő szabadulni: Krisztust akarta szeretni és szolgálni. Azért volt annyit a kolostor feszülete előtt is; örökre szeretett volna ott maradni. De ez elérhetetlen ábrándozásnak látszott. Apja mégis megpróbálta. Elment a főnöknőhöz, hogy vegyék föl a lányát. Nem lehetett. Szegény volt a kolostor is, csak olyanokat vehettek föl, akik hozománnyal jöttek. A takács pedig nem tudott hozományt adni a lányával.

És mégis azt mondta az Úr Jézus a keresztről: «Itt lesz a te lakásod». Nem hiába mondta.

A polgármester egyszer nagy szívességet tett az apácáknak. Megvette nekik a kolostor mellett fekvő kocsmát, hogy megszabaduljanak a kellemetlen szomszédságtól. Hálálkodva köszönték meg a jótéteményt s ígérték, hogy sohasem feledkeznek meg róla. Erre eszébe jutott a polgármesternek a szegény takács lánya, Krescencia. Épen a nővérek közé való volna. Kár lenne, ha a világ elrontaná. Vegyék fel maguk közé. Ezt az ajánlást nem lehetett visszautasítani.

Krescencia így huszonegyéves korában bevonulhatott

régi vágyainak helyére. Nagy örömmel, de még nagyobb alázattal tette. A nővérek közül bizony sokan csak azt látták, hogy ez a koldus lány befurakodott közéjük. Most külön szobája, rendes habitusa van, itt eszik velük és — nem hozott semmit. Szerencséje volt s felkapaszkodott oda, ami nem járt ki neki. Éreztették is ezt vele eleget.

Ő maga úgy érezte, hogy Isten kegyelme emelte föl, egészen ingyen. Nincs semmije, amivel rászolgált, semmivel sem tudja viszonozni. Mások megbizonyíthatták odaadásukat, szeretetüket azzal, hogy lemondtak a világ örömeiről, gazdagságáról, szabadságáról és kolostorba vonultak. Odaállhattak az Úr elé: Ime mi mindent elhagytunk, mi lesz a jutalmunk? Krescencia csak azt mondhatta, hogy ő semmit sem hagyott el, semmiről sem mondott le, mert nem volt miről: ő csak kapott. Cellát is, ruhát is, ételt is, és mindezekben az Úr Jézus szeretetének bizonyságát, s rajtuk túl az adományozó Mestert magát. Azt érezte, hogy mindent ingyen, szeretetből kapott, itt igényeskedni nem lehet, csak hálás szeretettel szolgálni.

Nem sértődött tehát a csipkelődéseken, a lenézésen; azt mondta: igazuk van. Mikor egy új novícia jött — hozománnyal —, a celláját elvették s ő járhatott sorra a nővérek ajtaján, míg valamelyik megszánta s megengedte, hogy ott hálhasson a földön. De ez mind nem fojtotta el benne az örömet, hogy hazatalált. Szolgálóként kezelték, minden nehéz munkát rábíztak, képmutatónak csúfolták. A noviciátus után ő lett a kapusnővér. Tizenhat évig volt az. S ez alatt az idő alatt minden nap odaadta kiosztott ételét a szegényeknek, maga csak a levest ette meg. Később a konyhát bízták rá. Munkaköre az utolsók közé állította, de lélekben ő volt az első, aki az Isten közelében állt. Hogyan tudta ezt tenni, megsejteti reggeli imádsága:

Édes Jézusum! Egész napon át olyan engedelmesen szeretnék gondolkozni, beszélni és dolgozni, amint Te dolgoztál mennyei Atyádnak. Így akarom megmutatni, hogy szeretlek, így akarlak dícsérni Téged és hálát adni szentséges szenvedésedért és kereszthalálodért. Ha kellemetlenkednek az emberek, veled egyesülve akarom azt viselni. Kegyelmeddel én is szelíd, szíves leszek. Kedves Jézusom, hadd legyek a Te szegény szolgálód, engedd, hogy kedvedre szolgálhassak Neked!

Amint imádkozott, úgy is élt. Nem volt nap, hogy szívességet ne tett volna mindenkivel, akivel csak összekerült.

Legkedvesebb és legelőzékenyebb azok iránt volt, akik gúnyolták vagy keseríteni próbálták. Az évek folyamán sajátos áhítatgyarkorlatot szokott meg. Szívébe markolt Máté 26, 63: «Jézus azonban hallgatott». Ha gyanusították, rágalmazták, bántalmazták, *erre* gondolt és teljes lelki békében hallgatott. És mikor jött a nagyböjt, a «hallgató Ige» tiszteletére fokozott buzgósággal gyakorolta a szerzetesi hallgatást (szilenciumot). Lassan azután megtört a jég. A nővérek egyszer csak azon vették észre magukat, hogy mindnyájan tisztelettel néznek Krescenciára. Különösen, mikor Isten csodával is tanuságot tett hű szolgálója mellett. Krescencia órákat töltött cellájában a nagy feszület előtt, melyről kezdtek csodadolgokat sugdosni. A főnöknő önáltatást sejtett az egyszerű lánynál és jónak látta ismeretlen helyre vinni és ott elzárni a feszületet. Krescencia nem árult el változást, s mikor a főnöknő kérdezte, nem hiányzik-e valamije, nyugodtan azt felelte, hogy nem. A főnöknő sietett Krescencia cellájába és — a falon ott függött nyugodt méltósággal a feszület.

Krescencia külső sora fordult. Megválasztották főnöknőnek is. Nem várta ezt az elismerést és csak fölöttes hatóságainak parancsára vállalta.

Ha lehetett, még fokozta önmegtagadási gyakorlatait. Most is csak délben evett egy tányér levest, amint már rég megszokta, a nagy ünnepek előtt pedig egész nap semmit sem vett magához. Most, mikor már mások nem raktak rá terhet, önként készített magának. Mindamellett azt vallotta, hogy mégis csak kedvesebb az Isten előtt, ha azokat a megpróbáltatásokat viseljük jó szívvel, türelemmel, amiket nem magunk választottunk, hanem tőle kaptunk, vagy felebarátaink raktak ránk. Már éjfélkor fölkelt s elmélkedésben töltötte az éjtszakát. Olyan odaadással élte bele magát az Úr Jézus szenvedéseibe, különösen pénteki napokon, hogy maga is nagyon szenvedett, s három óra tájban, mikor meghalt az Üdvözítő, gyakran önkívületbe esett.

Szeretetszolgálataira fokozottan ügyelt. Együtt dolgozott az ujoncokkal, békítette a haragosokat, iparkodott Istenhez visszatéríteni a megátalkodott bűnösöket.

Szentségének híre messze földön elterjedt. Alig volt Európának uralkodócsaládja, ahol nem voltak tisztelői. Uralkodó hercegek, kardinálisok látogatták meg s leveleztek vele. De ő most is megmaradt az Úr Jézus alázatos szolgálójának s az ő szeretetét becsülte legtöbbre.

1744 április 5-én halt meg. Halála után egyre terjedt híre és tisztelete. 1775-ben megkezdték boldoggáavatási pörének tárgyalását, de csak XIII. Leó pápa fejezte be, mikor Krescenciát 1900 okt. 7-én boldoggá avatta.

Ugyanerre a napra esik

Szent Mária, Kleofás felesége, Szűz Mária unokatestvére, akivel együtt az Üdvözítő keresztje alatt állott (Ján. 19, 25).

Szent Prochor püspök hitvalló, a hét első diakónus egyike (Ap Csel. 6, 5).

Szent Valdetrúd özvegy † 686 bencés apáca, a bergeni zárda alapítója.

Szent Dömötör vértanu † 300 táján Rómában.

Április 10.

Szent Mechtildisz szűz † 1299.

Szent Mechtildisz élete a kolostori napirend egyformaságában telt, belülről azonban rendkívüli kegyelmeknek gazdag, változatos sorozata.

1241-ben született Szászországban, a II. Frigyes császárral rokon Hackeborn grófi családból. Születésekor nagyon gyenge volt. Azt hitték, életben sem marad. Mikor azonban megkeresztelték, csodálatos módon erőre kapott. Szülei egyszer később magukkal vitték a rodersdorfi kolostorba. Itt élt nagyobbik lányuk, Szent Gertrúd, Szent Benedek szabályai alatt. Mechtildisznek annyira megtetszett a kolostori élet, hogy nem akart többé hazamenni. Hiába volt a szülők és a nővérek lebeszélése, a végén mégis ott maradt. Hét éves volt ekkor.

Három év mulva nénje, az akkor még csak tizenkilenc-éves Gertrúd, lett a kolostor főnöknője. Vezetése alatt a rodersdorfi, majd később a helftai kolostor — ahová 1258-ban a rodersdorfi vízhiány miatt mindenestül átköltöztek — a virágjában levő középkori áhitat és bensőséges lelkiélet egyik legvonzóbb iskolája lett. Nem kis része volt ebben Mechtildisznek, aki élete példájával mindnyájukat magával ragadta. Napról-napra növekedett a tökéletességben. Azt írja róla az egyik nővér: «Csodálatosan kedves és szelíd volt, mélységesen alázatos, a végletekig türelmes. Az igaz szegénységet szerette, és különösen az Isten- és emberszeretetben volt kimeríthetetlen».

Szép hangja és finom zeneérzéke képesítette őt a kórusban az előénekességre. De amit itt adott, az csak visszhangja volt egy gazdagabb, tisztábban csengő földöntúli zenének, amibe az Úr Jézus szívedobbanása adta a ritmust. Volt egyszer karácsonykor egy látomása. A kis Jézust látta jászolban fekve. S amint ott állt, ebből a kis gyermekből sugárzó isteni szépség, mindenható erő és kifürkészhetetlen bölcseség igézetében, elragadta őt a nagy szeretet. Karjába vette az isteni kisdedet, kebléhez szorította, úgyhogy érezte a szíve dobbanását. Ritmust érzett benne: három erősebb szívverésre jött egy gyengébb. Csodálkozására megszólalt a kis Jézus és megmagyarázta: Az első dobbanás a világ minden kegyetlen szenvedését legyőző, mindenható, türelmes szereteté. A második a világot kormányzó és rendező bölcs szereteté. A harmadik attól a szeretettől való, ami minden keserűséget megédesít. A negyedik, a gyengébben dobbanó, pedig a vonzó, barátságos, emberséges szereteté. Nem tudni, mikor volt ez a látomás; hogy hosszú törekvések megpecsételése volt-e, vagy megindítója és formálója: de az biztos, hogy rányomta bélyegét Szent Mechtildisz egész életére. Az ő szíve is arra a ritmusra vert, amire az Úr Jézusé.

Diadalmasan dobban a türelemmel győző, erős szeretettől. Sok betegséggel próbálta meg az Úr. Ismételten szenvedett — hosszabb időn keresztül is — epekő és májfájdalmaktól. Nagy lelki szárazságokon és elhagyatottságokon ment át. Mégis győzte. Sőt az állandó szenvedés lett hősies erényeinek nevelőiskolája. Mivel maga is szenvedett, de győzelmes, türelmes szeretettel, azért tudott áradni belőle a mélységes részvét a legszentebb szenvedőre, az Úr Jézusra. S az együttszenvedő részvét láttatta meg vele, hogy mit várhat az a nagy Szenvedő viszonzásul, feleletül az emberi lélektől. Mechtildisz felelt is együttdobbanó szívvel. Ha a Krisztust megkötözték, ő is vállalja az engedelmesség kötelékét. A tövisek fájdalmát azzal viszonozza, hogy a kísértéseknek áll ellen teljes erővel. Nem birja elviselni a fényűzést, hisz Krisztust gúnyruhába öltöztették. Szentséges lábát kereszthez szegezték, nekünk kell tehát hozzámenni minden törekvésünkkel. Átlyuggatott kezeiért őt illeti minden munkánk. Szívének kifolyó véréért magunknak teljes odaadása jár. Oda is adja magát Istennek annyira, hogy ez a világ alig jelent számára valamit. Megtörtént vele, hogy véletlenül romlott ételt tettek elébe. Megette, észre sem vette, hogy romlott.

De lüktetett benne a bölcs, rendező szeretet szívverése is. A dominikánusok teológiai könyvein nevelődik, a Szentírást és a szentatyákat olvassa. Ő tanítja a nővéreket a keresztény hit titkaira. Nemcsak a misztika útjait megjárt átéléssel, hanem a dominikánus szellem biztos, értelmet kereső hitével is. Szeretettől tüzesített bölcsesége a gyakorlati életrendezésben is érvényesül. Az ottilstetteni apácakolostorban mutatkozó bajok elrendezésére őt küldte ki a püspök, s ő fényesen megfelelt a kényes feladatnak. Igaz, olyan bájjal és olyan bensőséges kedvességgel tudta képviselni a fegyelmes életet, hogy lehetetlen volt neki ellenállni.

S egész életét a mindent megédesítő szeretet gyönyörűségében élte, egy rendkívüli kegyelmi világ zárt kertjében, gyakori látomásokban elővételezve valamit a mennyei örömökből. Amint azt egy mindenszenteki víziójában látta: Ki nem apadó élővíz-forrásnál állott. A forrás a belőle előtörő, kiáradó édes vízzel a Szentháromságot jelentette. A lefolyásnál álltak a szentek nagy ragyogásban és boldogságban, s a forrásból merítettek. Ami a boldogságot illeti, Mechtildisz is egészen közéjük tartozó volt. Az ő örömei is abból a forrásból voltak, azért nem zavarhatták, keseríthették földi keserűségek. De azt is látta, hogy a forrásból — a felénk emberséges szeretettel megnyíló Istenből — merítve, egymásnak adnak a szentek, egymás örömén örülnek. Eltanulta ezt a testvér felé megnyíló, emberséges szeretetet is. Nem zárkózott el a maga titkos örömeibe, bármily tiszták és fölségesek voltak is azok. Az igazi erősek, az egészen Istenből élők fölemelő szeretetével járt ebben a világban. «Mélységes szánalommal vette oltalmába a szorongatásban, kísértésben lévőket. Aprólékos anyai gonddal segítette, vígasztalta őket. Aki csak hozzá fordult, mind emelte, tanította.» (Lib. spec. gratiae). Fordultak is hozzá sokan, de ő sohasem nézte ebben a kellemetlenséget és zaklatást. Hátha még fogékony lélekre talált! A legbensőségesebb barátság fűzte a nála tizenöt évvel fiatalabb Nagy Szent Gertrúdhoz (lásd nov. 15). Már a helftai kolostorban volt Mechtildisz, mikor az ötéves Szent Gertrúdot fölvették. Anyai szeretettel fogadta, gondozta s vezetője lett a lelkiéletben.

Szeretteiért — s mindenkit szeretett — nem szűnt meg imádkozni. Mennyire szívesen vette az Úr ezt az imádságát, azt egy húsvéti látomásban mutatta meg. Rálehelt Mechtildiszre és mondta: «Vedd a Szentlelket.» Erre úgy elárasz-

totta a Lélek, hogy tüzes sugarak törtek elő belőle. S akiért csak imádkozott, arra ráesett egy a kiáradó sugarakból.

Misztikus elragadtatásai nem akadályozták abban, hogy a házimunkában segítsen. Följegyezték róla, hogy életének egy pillanatát sem töltötte haszontalanul. Különben is iparkodott szent alázattal eltitkolni, hogy milyen kegyelmekben részesíti az Úr. Jobban, mint mások titkolják bűneiket. Csak élete vége felé tárta föl azokat legkedvesebb tanítványának, Szent Gertrudnak. Gondolta, hogy hasznára lehet. Ez aztán titkon leírta a «Rendkívüli kegyelmek könyvében» (Liber specialis gratiae). Mechtildisz ekkor már évek óta bénán feküdt. 1290-ben kezdődött bénasága. Nővére, Gertrúd főnöknő is ebben az időben betegedett meg. Eleinte nagy nehezen még meg tudta látogatni, de halálos ágyához már a nagy gyengeség miatt nem tudott elmenni. Kilenc évig viselte türelmesen ezt az utolsó betegségét. Csak az esett nehezére, hogy szeretetszolgálataival fel kellett hagynia. Az Úr 1299 november 19-én szabadította meg szenvedéseitől.

Ugyanerre a napra esik

Szent Ezekiel próféta † K. e. 572. Jeruzsálemi papi család pap fia, 599-ben Jekóniás királlyal együtt a babilóni fogságba került. Itt fogsága ötödik évében a Kobar folyó partján hívta meg az Úr a prófétaságra. Megjövendölte Jeruzsálem pusztulását és új, mennyei Jeruzsálem eljövetelét. Jövendöléseit a nevét viselő szentkönyv őrzi.

Szent Makárius püspök hitvalló † 1012. Antiochiai pap, majd püspök volt. Szent életeért Isten őt a gyógyítások adományával tüntette ki. Oly bensőséggel szokott imádkozni, hogy bőven omló könnyei a kendőjét egészen átnedvesítették. Egy poklos ilyen kendővel egyszer érintette sebeit és meggyógyult. Ennek a csodának hírére számtalan beteg kereste fel a szent püspököt, ki alázatában lemondott a patriarkai méltóságáról és zarándokbotot ragadott. Négy hű társával a Szentföldre ment. Itt akkor már mohamedánok voltak az urak. Ezek elfogták a buzgón térítő apostolt, börtönbe vetették, kereszt alakjában a földre szögezték és tüzes követ raktak mezítelen mellére, hogy kínnal elpusztuljon. Isten azonban kimentette. Makárius újra zarándokbotot ragadott és ezúttal nyugatnak vette útját. Hosszú és áldásos apostoli út után Németországon keresztül Belgiumba jutott. Gentben Szent Bakónius klastromában megpihent. Mikor eljött a tavasz, hazakívánkozott. Megindult tehát újra keletnek, azonban útközben megbetegedett. Így történt még egy ízben. Végül látta, mi az Isten akarata. Messze, messze hazájától költözött az örök hazába 1012 ápr. 10-én.

Csodákkal híres ereklyéi ma is nagy tiszteletben vannak Gent városában.

Névtelen vértanuk † 116 Rómában. Sándor pápa a börtönben keresztelte meg, a városparancsnok rozoga hajóra rakta és a tengerre lökte ki őket.

Április 11.

Nagy Szent Leó pápa és egyházdoktor † 461.

Mikor Nagy Szent Leó vette át Szent Péter örökét, igen nehéz idők jártak. A régi világ mintha kiemelkedett volna eresztékeiből. A római birodalom, valaha a népek kormányzója, a világrend ereje és oszlopa, már századok óta korhadt volt és ingadozott. Nagy Teodózius császár hatalmas kézzel mégegyszer összefogta óriási területét és rengeteg népét, távoltartotta a határainál háborgó tengerként zajló barbár germánokat, de halála (395) után a bomlás gyors ütemben haladt. A nyugati birodalmat, főként Olaszországot elözönlötték vandalok, gótok, húnok. Itt az egyházi tevékenység sokszor megakadt, az egyházi fegyelmet alig lehetett fönntartani, sőt a lakosok életbiztonsága is minduntalan veszélyben forgott; a tehetetlen római hatóságokkal szemben legtöbbször csak az egyházi elöljáróktól várhattak támogatást. A birodalom keleti része nagyobb békességben volt a barbároktól és ázsiai népektől, de viszont veszedelmes, fanatikus eretnekek szaggatták ott Krisztus testének egységét és dúlták föl a nép lelki békéjét.

Mindkét veszedelemmel szemben nagyot cselekedett az Úr Szent Leó által. Nevezetesen messze láthatóan megmutatta, hogy mikor minden inog, szilárdan áll Szent Péter kőszála és minden, ami reátámaszkodik. Soha előbb oly fényesen és olyan éles megvilágításban nem nyilvánult meg az ámuló világ előtt a pápaság méltósága, ereje és világtörténeti nagysága, mint Szent Leó működésében. Mint világítótorony a viharzó tengeren messziről a biztos kikötőbe irányítja a tévelygő hajót, úgy Szent Leó fölséges alakja és tevékenysége még másfél évezred után is a Krisztus igaz Egyházába irányította az anglikán tévelygésből a nagy Newmant († 1893), a későbbi bíborost és vele annyi igazságra szomjas honfitársát.

Leó előkelő család sarja, korán az egyház szolgálatába

lépett és mint a pápa diákonusa (segédpapja) már ifjúkorában kivált nagy tudásával, nemes ékesszólásával, szokatlan világoslátásával és okosságával. Különösen kitűnt az akkori veszedelmes tévtanítók fondorlataival szemben való ébersége. Neki köszönhette III. Szixtus pápa, hogy a kegyelemtagadó pelagiánusok főkolomposa, a tanult, de rendkívül ravasz eklánumi Julián nem vezette végzetesen félre. A világi nagyok is észrevették rendkívüli tehetségeit. Placídia császárné követségbe küldte az egyszerű diákonust Galliába, hogy összebékítse Aéciust, a híres húnverő vezért az ország kormányzójával.

Itt érte a római küldöttség, mely meghívta az időközben elhalálozott pápa utódjának. A szívből alázatos férfiú sokáig ellenkezett. A hívők állhatatos unszolásában azonban fölismerte Isten akaratát; s úgy lépett Szent Péter trónjára, mint aki teljességgel át van hatva annak páratlan méltóságától, de soha szem elől nem téveszti, hogy e páratlan méltóság viselője alázatra kötelezett ember. Trónralépésének harmadik évfordulóján azt mondja: «Az én csekély személyemben azt kell látni, azt kell tisztelni, akiben állandóan fennmarad a reábízott juhok őrzése és valamennyi pásztornak gondja, akinek méltósága a méltatlan utódban sem hanyatlik».

Mindjárt pápasága elején a Rómában bujkáló manicheusok veszedelmes üzelmei ellen fordult. Ez a Perzsiából jött eretnekség azt tanította, hogy a jó Isten mellett van örök rossz Isten is, s az teremtette ezt a világot, mely épen azért mindenestül fertőzött. A tisztátalan anyagtól és testtől való megszabadulás címén mindenféle istentelen zug szokást gyakoroltak, kifelé azonban adták a keresztényt. Leó az őt jellemző természetfölötti világoslátással fölismerte és leleplezte veszedelmes üzelmeiket és kérlelhetetlen szilárdsággal eljárt ellenük. Sok belátta tévelygését és katolikussá lett; a többit pedig a törvény ártalmatlanná tette. Úgyanígy járt el Spanyolországban a priszcillianisták hasonló eretneksége ellen.

Amire azonban elsősorban szánta őt az Egyházát irányító Szentlélek Úristen, az egy sokkal veszedelmesebb mozgalom volt: a monofiziták eretneksége. Ennek leküzdésében ragyogott föl egyúttal a római pápa egyházi fősége oly fényes felsőbbséggel, mint soha azelőtt.

A monofizita eretnekség atyja egy Eutyches nevű konstantinápolyi kolostorfőnök, ki Nesztóriusszal szemben (lásd

febr. 9) vallotta ugyan, hogy Krisztus nem kettő, hanem egy. De az Úr Krisztus egységét olyan egyoldalúan hangoztatta, hogy a másik túlzásba és tévedésbe esett: azt hirdette, hogy Krisztusban az istenség és emberség egybefoly, illetőleg az emberséget fölszívja az istenség, mint a tenger a csöpp tejet. Alig értesült Leó pápa erről a tanításról a konstantinápolyi püspök, a derék és hithű Flaviánus útján, nyomban átlátta kereszténység-fölforgató veszedelmességét. Hiszen ha az Úr Krisztus nem igazában ember, akkor nem is halt meg igazában és nem váltott meg bennünket igazában, és egyáltalán elveszti vigasztaló nagy erejét a keresztény hit, melynek az a sarkalatos ténye és reménye, hogy az igaz Isten igaz emberré lett. Ezt meg is írta Flaviánusnak egy csodálatos bölcseségű levélben, melyben Krisztus helytartójának megföljebbezhetetlen tekintélyével vitathatatlan katolikus igazságként kimondja, hogy Jézus Krisztusban két természet van, igaz isteni és igaz emberi természet, mindegyik a maga sajátosságában, és e kettő egyesül az örök Igének isteni személyében.

Ezzel a dolog voltaképen el volt intézve: Róma az ő tévedhetetlen tanításával szólott, az ügy be volt fejezve — miként annak idején Szent Ágoston mondotta hasonló esetben (aug. 28). Azonban Eutyches gőgös és szenvedélyes ember volt, az udvar kedvence, és a császári család vele tartott. II. Teodózius Efezusban zsinatot hívott össze, mely engedve az erőszaknak, Eutychest fölmentette, Leót elmarasztalta. A pápa azonban nem nézte tétlenül a fejleményeket. Leveleiben nagy körültekintéssel, szelíd okossággal és egyben hajthatatlan határozottsággal tanított, intett, kért, feddett, elítélt. Végre külsőleg is fényes diadalt aratott. Teodózius halála után neje belátta az udvar magatartásának tarthatatlanságát, az efezusi «zsivány zsinat» (így nevezte el Leó) után Chalcedonban törvényes egyházi gyűlést hívott össze. Mikor itt a pápa követei fölolvasták Leónak Flaviánushoz intézett dogmatikai levelét, az egybegyűlt zsinati atyák fölkiáltottak: «Ez az atyák hite, ez a mi hitünk is; Péter szólott Leó szájával».

A monofizitizmus egyszersmindenkorra el volt ítélve; de fanatikus hívei még sok bajt és szenvedést hoztak az egyházra, melyeket Leó bölcs mérséklete és jellemes határozottsága egymásután leküzdött. Közben bölcs intézkedésekkel erősítette az egyházi fegyelmet és érvényt szerzett a külön-

féle országok (kivált Gallia, Illyricum) püspökeinek versengései közepett a pápa főségének, nevezetesen azzal is, hogy a veszélyeztetett helyekre pápai megbizottakat (nunciusokat) küldött.

Ezalatt azonban Leó természetfölötti nagysága egészen új fényben mutatkozott meg és egyenest világtörténeti arányokba nőtt.

Mondottuk, hogy a római birodalom hajdani ereje teljesen lehanyatlott és a népek büszke királynéja barbárok martaléka lett. Attilát, a rettegett «Isten ostorát» Aécius légiói és a vitéz gótok legyőzték ugyan a catalaunumi mezőkön, azonban már a következő tavasszal, 452-ben betört Itáliába.

Pusztulás és halál jelölte útját; s a védtelen Róma remegve várta a gót Alarik 410-i pusztításainak megismétlését. Akkor az agg Leó pápa nagy tettre határozta magát. Kis küldöttség élén megjelent a Po és Mincio egybefolyásánál táborozó Attila előtt és — olyan méltósággal és szellemi felsőbbséggel kért tőle békét és kíméletet, hogy megtörtént a hihetetlen dolog: Attila visszaparancsolta seregeit. Róma föllélegzett és az ámuló utókor a legenda aranyos színébe öltöztette a nagy eseményt: a vad hún király megrémült, mert az aggastyán pápa feje fölött egyszerre csak két soha nem látott, ellenállhatatlan mennyei harcost pillantott meg, Szent Pétert és Pált, kik lángoló karddal szereztek nyomatékot földi helyettesük szavának.

A megmenekült Róma hálaünnepet fogadott. Azonban a fogadalom megtartásában a menekültek szokásos útját járták. Leó már néhány év mulva egy ilyen évfordulón panaszkodik, hogy hamar felejtik Isten nagy jótéteményeit: már alig láto-

gatják a templomot a hálaünnepen. Nem csoda, ha Isten újra rálátogatott a hálátlan népre. Alig három esztendőre a hún betörés után megjelentek Geizerik királyukkal a vandalok Róma falai előtt. Ezúttal nem menekültek meg 14 napi rémítő fosztogatástól. De Leó megint személyesen kérlelte Geizeriket, s legalább azt érte el, hogy gyujtogatás és gyilkolás nem történt.

Róma és a világ először látta meg világosan, hogy Szent Péter szellemi hatalma, a lelkiség, hit és jellem nagyobb és állandóbb erő, mint a fegyver és politikai hatalom. 461-ben bekövetkezett boldog haláláig így igazolta a nagy szent pápa, amit 700 körül I. Szergius pápa a Szent Péter-templomban sírjára iratott: «Még a sírból is vigyáz, miként életében, hogy az akolt ne pusztítsa a leselkedő farkas. Hangját hallatta Leó (=oroszlán) és megszeppentek a vadállatok, és követik pásztoruk szavát a juhok».

Ugyanerre a napra esik

Szent Domnius püspök vértanu † 100 táján. Régi hagyomány szerint Szent Péter apostol tanítványa, az ő küldésével a valaha a magyar szent koronához tartozó Dalmácia apostola, fővárosának, Salonának, ill. Spalatónak első püspöke, kit keresztényüldözés alkalmával lefejeztek.

Április 12.

Szent Szabbás vértanu † 372.

A nyugati gótok első vértanui közül való. A negyedik században élt. Népe már vagy száz esztendeje, hogy elhagyta őshazáját, Európa északkeleti részeit és a Duna alsó folyása mentén telepedett le, a mai Oláhország és Erdély vidékén. Már érintkezésbe kerültek a kereszténységgel. A niceai zsinaton (325) egy püspökük, Theophilus is résztvett. Ebben az időben fordította le számukra Wulfila a Szentírást. De a többség és a vezető hatalom még pogány volt.

Mikor Atanarik király látta a kereszténység nagy gyarapodását, véres üldözést indított ellenük. Első ízben 348-ban. Bálványképeket vitetett végig országában. A kereszténységgel gyanusítottak háza előtt megálltak a király emberei és kényszerítették a bennlakókat, hogy áldozzanak a bálványnak. Ha nem tették, rájuk gyujtották a házat. Egy községben a templomba menekültek a keresztények. Hitüket nem akarták

megtagadni, inkább mindnyájan bennégtek. Asszonyok, gyermekek és csecsemők is.

Szent Szabbás ifjúkorában látta ezeket a kegyetlenségeket. Hite csak erősödött a hősies állhatatosságon. Kisgyerekkorától a kereszténységben nevelődött. Nemcsak a pogányok babonáitól, hanem a beszüremlő ariánusok eretnekségétől is távol tartotta magát. Jómódú szülők gyermeke volt. Annál inkább ügyelt tehát, hogy földi érdekek és a test kívánságai meg ne rontsák. Később egész örökségét kiosztotta a szegények között s egyedül azon buzgólkodott, hogy a kereszténység minél jobban megerősödjék hazájában.

Nagy szükség volt az ő rendíthetetlen hitére, félelmet nem ismerő bátorságára, tüzes biztatásaira.

370 táján Atanarik újabb, erősebb üldözésbe kezdett. Azt kívánta, hogy a bálványoknak áldozott húsból egyenek a keresztények. Sokan megijedtek és megtagadták hitüket. Másokon befolyásos pogány rokonaik úgy akartak segíteni, hogy más, nem bálványáldozati húst csempésztek eléjük. Szabbás nem tűrte ezt a csalást. Nyiltan hangoztatta, hogy nem keresztény az, aki ilyen álnoksággal gyáván titkolja hitét. Határozott föllépése a gyöngék közül sokat jó útra térített. A többség azonban megharagudott rá. Csak azt látták, hogy így veszedelembe dönti őket. Elüldözték tehát maguk közül.

Egy év mulva, mikor az üldözés kissé elcsillapodott, hazatérhetett. Nemsokára megjelent egy királyi hivatalnok, hogy a maradék keresztények után nyomozzon. Szabbás kivételével a többiek pogányok voltak, vagy olyan keresztények, akik más alkalommal sem sajnáltak egy kis csalafintaságot, ha a bőrükről volt szó. Szabbást el akarták rejteni, maguk pedig készek voltak megesküdni, hogy nincs a községben keresztény. A szent azonban nem hagyta. «Helyettem ugyan senki se esküdjön. Keresztény vagyok, az is maradok». Erre úgy esküdtek a hivatalnok előtt, hogy csak egy keresztény van közöttük. Ezt az egyet maga elé vezettette. Mikor azonban látta, hogy szegény, hogy még ruhája sincs más, mint amiben ott áll, elzavarta: «Ilyen nyomorult sem nem árt, sem nem használ».

A következő húsvétkor, 372-ben azonban már nem menekült meg. Újból teljes kegyetlenséggel folytatták az üldözést. A vidék egyetlen papját, Szanszalát elrejtették a hívek. Szabbás, hogy húsvéti áldozását elvégezze, útnak indult a legközelebbi város felé, ahol hallomása szerint volt pap. Út-

közben egy ifjú állt elébe. Fölszólította, hogy forduljon vissza, Szanszala előkerült. Szabbás nem hitte, tovább akart menni. Erre rettenetes hóvihar keletkezett. Nem volt más mit tenni, vissza kellett fordulnia. Szanszalát otthon is találta. Az ifjú igazat mondott. Az Úr angyala volt.

A húsvétot megünnepelte. Utolsó húsvétja volt itt a földön.

Utána harmadnapra a községre törtek Atharidnak, a király egyik hadvezére fiának emberei. Szanszalával együtt Szabbást is elfogták. Éjtszaka volt. Az ágyból rángatták ki, tüskön-bokron keresztül hurcolták, korbáccsal és bottal iszonyúan összeverték. De reggelre az Úr csodálatosan begyógyította sebeit. Kínzói erre még nagyobb méreggel kegyetlenkedtek vele egész napon át. Éjjelre megkötözték s maguk lepihentek. A háziak megszánták a vértanut, föloldozták köteleit. De ő nem menekült. Üldözői reggel ott találták, amint a jószívű háznépének segített a reggeli munkában.

Atharid mégegyszer megkínoztatta Szanszalával együtt. Majd a papot szabadonbocsátotta, Szabbásról azonban parancsot adott, hogy a Musava folyóba fojtsák. A szent a folyó partján állva siettette tanakodó gyilkosait: «Mire való ez a beszéd? Miért nem teljesítitek már uratok parancsát? Én olyasmit látok, amit ti nem tudtok meglátni. A túlsó parton várnak már, akik lelkemet pártfogásukba veszik és az örök hazába vezetik». Erre az áradó folyóba dobták s hosszú rudakkal addig nyomták a víz alá, míg meg nem fulladt.

Ez történt 382 április 12-én, a szent vértanu harmincnyolcadik életévében.

Holttestét a gyilkosok otthagyták a parton. Iumus Soronus, a Szittya föld helytartója fölvétette s a gót egyház kísérőlevelével együtt Kappadóciába küldte. A levélben leírták vértanuságának történetét és kérték a békét élvező testvéreket: «Ne mulasszátok el az áldozatot ennek a boldog vértanunak koronázási napján. Hirdessétek dicsőségét a testvéreknek, hogy az egész katolikus apostoli egyházban magasztalják az Urat, aki ilyen dicsőséges szolgáiban».

Nagy Szent Vazul mondhatatlan örömmel fogadta a messze gót testvérek drága ajándékát. A szent püspök nagy lelkében látássá lett a nagy titok, hogy minden nép közepett szentek vére áztatja az evangéliumi mag számára a talajt: megérezte és megünnepelte a régi görög-római és a zsönge barbár germán kereszténység szent *vér*-rokonságát!

Ugyanerre a napra esik

I. Szent Gyula pápa hitvalló † 352. Az ő idejébe esik az arianizmus első terjedése és ádáz katolikus-üldözése. Az ariánusok ravaszkodásai nem tudták megtéveszteni. Mikor Szent Atanázt bevádolták előtte, ő mindkét félt megidézte római zsinatra, Atanázt fölmentette, az erőszakos és önkénykedő ariánusokat pedig energikusan rendreutasította egy fönnmaradt levélben: «Miért nem fordultatok az alexandriai egyház ügyében először hozzám? Nem tudtátok-e, hogy Nekünk szokás előbb írni, és a végzésnek Tőlünk kell származni?... Ez az eljárás nincs egyezésben Szent Pál rendeleteivel, sem őseink hagyományával, hanem egészen új eljárás... Én tehát Szent Péter rendeleteire utasítalak benneteket!» Így emelkedik ki messzeláthatóan Szent Péter utódjának tekintélye már a negyedik század viharaiból!

Április 13.

Szent Hermenegild vértanu † 586.

A nyugati gót birodalom városában volt. Királyfi. Mégis a börtön nyomorúságából, bilincsbe verve ír atyjának: «Kívánhatod-e tőlem, hogy mulandó nagyságért cseréljem el lelkem üdvösségét? Ilyen áron nem kell a korona! Az igazságért kész vagyok mindent, életemet is föláldozni». Krisztusért, az élő Isten fiáért, a királyok Királyáért sínylődik vasban, bilincsben. Pedig nem így indult az élete. A Krisztus istenségét tagadó ariánus eretnekségbe született bele. Abban nevelkedett. Ariánus volt apja, Leovigild († 586), egész családjával és népének legnagyobb részével együtt. Mert Szent Szabbás vértanusága után írmagja is alig maradt a katolikus kereszténységnek a gótok között. Elpusztultak a véres üldözésekben. A pogányok pedig az ariánus eretnekség delelő idején, Válens császár alatt (376) kerültek át alduna-melléki hazájukból a Keletrómai birodalomba. Itt maguk is ariánusok lettek.

A Leovigild uralkodásáig eltelt két század még jobban megerősítette őket az eretnekségben. Ez alatt az idő alatt végigvonultak Dél-Európán, Alarik vezérletével földig rombolták Rómát (410), s végre országot alapítottak a Pireneusok két oldalán, Hispániában. Az ottani virágzó katolikus kereszténységet elsöpörték. Egy jelentéktelen, lenézett és üldözött kisebbség maradt belőlük.

Hermenegild ebben a világban élt, jómaga is ariánusként. Atyja rábízta az ország egy részének kormányzását s

őt rendelte utódjául. Politikai érdekek, családi kapcsolatok, a jövő királyság reménye: mind az eretnekséghez kötötték. A népek sorsát intéző Gondviselés mégis őt választotta ki s alakította úgy, hogy — az egyházi ének szerint — az igaz hit első hajnalhasadása legyen az eretnekség sötétségében. lett nemzetének megtérítője.

A katolikus kereszténységet feleségében, Ingoldában ismerte meg. Ez Ausztrázia királyának, Szigebertnek a leánya volt. Hitét akkor is megőrizte, mikor katolikus környezetéből kiszakadt s a szülői házból idegenbe jutott. Nem volt ez könnyű dolog a szevillai udvarban. A fanatikus ariánusok rossz szemmel nézték az ifjú katolikus fejedelemasszonyt. Különösen Leovigild második felesége, Hermenegild mostohája iparkodott őt eltéríteni az igaz hittől. Először szép szóval, kedveskedéssel. Mikor így nem ment, folytonos ármánykodással. Minden alkalmat megragadott, hogy a fiatalasszony életét keserítse. Ingolda azonban állhatatos maradt. S férje lassan kezdte benne tisztelni a hitnek erejét. Kezdett felnyílni a szeme s az arianizmust már kétkedéssel nézte. Kétségei a szevillai katolikus püspökhöz, Szent Leanderhez (lásd febr. 27) vitték. A szentéletű püspök vezetésével a kétkedőből tanítvány lett. Mikor egy alkalommal atyja távol volt, letette a katolikus hitvallást és megbérmálkozott.

Áttérése nem maradt sokáig titokban Leovigild előtt. Sőt nagyon is szemet szúrt, mert a királyfi életével vallotta hitét. Ekkor kezdődnek szenvedései. Mindaz az ellenségeskedés, ami eddig Ingoldára irányult, most feléje fordul. Leovigild haragjában kegyetlen üldözést kezdett a katolikusok ellen. Fiát pedig megfenyegette, hogy kizárja a trónöröklésből s feleségével együtt kivégezteti, ha nem lesznek ariánusok. Erre a fenyegetésre az ifjú fejedelem, akit atyja maga tett önálló kormányzóvá, védekezésre készülődött. Leander püspököt Konstantinápolyba küldte a császár segítségéért. De a császárt, Mauríciust a perzsák elleni háború kötötte le, nem küldhetett segítséget. Volt még Hispániában egy maradék római helytartóság. A végső veszélyben a helyhartóhoz fordult Hermenegild. Ez segítséget is ígért. Feletégét és kis fiát is kész volt befogadni. Mivel a harc elkerülsetetlennek látszott, a királyfi el is küldte szeretteit a megígért menedékhelyre.

A megvesztegetett helytartó azonban kiadta a menekülteket Leovigildnek.

Hermenegild erre sem adta meg magát. Kevés híve volt, mégis egy álló esztendeig tartotta Szevillát. A hosszú ostrom alatt beállott éhínség azonban sok harcosát zendülésre csábította. Kénytelen volt menekülni. Osseto-ba ment. Megmaradt háromszáz emberével a megerősített templomban keresett menedéket. Itt érte őt atyjának követe, édes testvére, Rekkared. Biztató ígéreteire felhagyott az ellenállással s átment atyja táborába. Térdenállva kérte bocsánatát és szeretetét, csak hitét ne kelljen odahagynia. Atyja azonban letépte róla a fejedelmi ruhát, bilincsbe verette s a szevillai börtönbe záratta.

Naponként jöttek az ígéretek és fenyegetések, hogy tagadja meg hitét. Mikor a szó eredménytelennek bizonyult, kínzások következtek. De a királyfit nem tudták megtörni. Meggyötört testével még önkéntes vezeklésekre is vállalkozott s állandó imádsággal kérte Istentől a végig való állhatatosság kegyelmét. Ilyen körülmények között jött meg az 586. esztendei nagyhét. A nagycsütörtök előtti éjjel Leovigild egy arián püspököt küldött a börtönbe. Kész volt visszaadni fia szabadságát, visszahelyezni előbbi méltóságába és ráhagyni országát, ha a következő nap az eretnekekkel együtt járul az Úr asztalához. Hermenegild fölháborodva utasította vissza az ajánlatot. Majd kemény szóval korholta az eretnek püspököt, mivelhogy üldözi az Isten igaz egyházát és számtalan lelket taszít az örök romlásba. Végül elkergette magától és nem jelent meg az ariánusok áldozásán.

Nagypéntekre virradó éjjel, április 13-án a hóhér állított be cellájába. A királyfi önként hajtotta fejét a bárd alá. A hóhér egy csapással kettéhasította. A börtön ablakából hirtelen kiáradó fény hirdette a közelben virrasztó katolikusoknak, hogy a harcos elnyerte koronáját és húsvétját a mennyben ünnepli.

Életében nem lehetett népének királya és vezére, de az lett halálában. Leovigild hamarosan megbánta tettét s ifjabb fiának, Rekkarednek már megengedte, hogy katolikus legyen. Rekkared azután egész nemzetével megtért a katolikus egyházba. «Így igazolódott a tagokban, mondja Nagy Szent Gergely pápa, ami előbb valóság volt a főben. *Egy* halt meg a nyugati gótok között, hogy sokan éljenek; egy mag vettetett el a hitért, és a hívők bő vetése kelt ki.» Hermenegildet ettől kezdve vértanuként tisztelték. A későbbi Spanyolország is védőszentjének választotta. Tiszteletét V. Szixtus pápa 1585-ben megerősítette.

Ugyanerre a napra esik

Szent Karpus püspök, **Szent Papilus** diakónus, **Szent Agatoniké**, ennek felesége, vértanuk † 161 k. Fönnmaradt vértanuságuk egykorú hiteles története, és ebben olvassuk: «Keresztény vagyok és tisztelem Krisztust, Isten fiát. Az élők nem áldoznak a holtaknak», mondotta Karpus a bírónak. A többiek is. Mágyára ítélték. Amikor a karóhoz szegezték Karpust, mosolygott. Bámulva kérdezték a körülállók: «Miért mosolyogsz?» «Láttam az Úr dicsőségét és örültem.» A tüzet gerjesztő katonához fordulva: «Azonegy Éva anyánk van, és nekünk is húsból van a testünk. De az igaz ítélet színe előtt mindent eltűrünk.» Krisztusnak ajánlotta lelkét a hős püspök, aki mosolyogva tudta fogadni a szenvedést, mert látta az Úr dicsőségét és az igaz ítélet színe előtt tudta magát.

* **Boldog Ida** özvegy † 1113. A híres szentéletű keresztes-lovagnak és jeruzsálemi királynak, Bouillon Gotfridnak édesanyja. Fejedelmi rangja dacára maga szoptatta és nevelte három fiát, kik közül kettő király lett, és lányát, kiből császárné lett. Anyai szeretetét kiterjesztette a grófság szegényeire. Különösen gyöngéd tudott lenni egy születésétől süketnéma szegény kislány iránt. Egy nagy ünnep előestéjén a vecsernyén a didergő, fázó lányt saját köpenyege alá engedte. A szegény teremtésnek még a lelke is átmelegedett ennek az anyai előkelő szeretetnek szent tüzétől; de nemsokára meleget érzett fülében s föloldódott nyelvének fagya: Anyám, anyám, kiáltott végig a templomon. Az apát Te Deum-ba kezdett, a nép pedig megérezhetett valamit abból a fülnyitó és nyelvoldó melegből, mely mindnyájunkra árad Egyház anyánk köpenyege alól.

Április 14.

Szent Jusztin vértanu † 165.

«Boldogok, akik éhezik és szomjuhozzák az igazságot, mert ők kielégítést nyernek» (Máté 5, 6). Az Üdvözítőnek ezt a nagy szavát elsőnek igazolja és mutatja meg tanulságként a mai kor nyughatatlan, ideges, kereső fiai számára is Szent Jusztin.

Született 100 körül Palesztinában, Szichem városában pogány szülőktől. Pogány környezete nem tudta kiölni az élénk szellemű, tudományra szomjas ifjú lelkéből az igazság és nemesebb élet vágyát. Bölcseségre, Isten-ismeretre áhítozott, s ezt hol kereste volna, ha nem a régi híres görög tudós filozófus iskolákban? Azonban keservesen kellett tapasztalnia, hogy az Istentől és az Úr Krisztus hitétől távol

járó fölfuvalkodott tudomány az igazságot szomjazó léleknek aranypoharat nyujt, de — üresen.

Beiratkozott Jusztin a sztoikusokhoz, akik önuralmat kívántak a tanítványoktól és sokat beszéltek az erényről. Mikor azonban nyughatatlan, kiaszott lélekkel kérte tanítóját: beszéljen neki Istenről, az ridegen azt felelte: Semmit sem tudok róla, s az nem is szükséges. Elment most a híres Aristoteles követőihez. Itt azonban már első nap kiábrándult, mikor látta, hogy a tanár főgondja volt minél nagyobb tandíjat kapni. A pythagoreusok szóba sem akartak állni vele, míg zenét, számtant, geometriát nem tanult; majd azután beszélnek neki Istenről. Elkeseredetten a zseniális Platon iskolájába ment. Itt legalább hallott eszmékről, örökkévalóságról, szemmel nem látható Istenről. Igaz, el is kevélyedett, s mármár azt hitte, hogy még az Isten-látás magaslatait is eléri. Gondolatokba merülten járt Efezus mellett a tenger partján, mikor találkozott egy tiszteletet keltő aggastyánnal, aki résztvevően szóba elegyedett vele, s csakhamar meggyőzte, hogy a filozófus iskolákban nem fogja megtalálni az igazságot. A próféták olvasására buzdította, s egyben lelkére kötötte, hogy necsak tanulmányozza az igazság könyvét, hanem alázattal és buzgón imádkozzék is lelki világosságért.

Ez az őszinte igazságkeresés és kegyeletes lelkület meghozta gyümölcsét. Megnyílt Jusztinnak a szeme, úgy, hogy most már nemcsak a Szentírásban látta meg a kereszténység igazát, hanem az életben is. Mint később annyi mást, őt is megfogta a vértanuk nagy bizonyságtétele. Maga írja: «Platon-követő koromban gyakran hallottam, milyen vádakkal illetik a keresztényeket. De amikor láttam, hogy a halál és minden gondolható kínzás színe előtt mennyire remegés nélkül állnak, világosság támadt lelkemben: Lehetetlen, hogy ezek bűnben és gonoszságban élték le életüket».

Így Jusztin kereszténnyé lett, és amilyen buzgósággal kereste mint ifjú az igazságot, olyan őszinte lelkesedéssel és férfias állhatatossággal tett azután bizonyságot a megtalált igazságról — egészen a vérpadig.

Tulajdon tapasztalásból ismerte a tévelygés kínjait; s most, mikor révbe ért, nemes lelke űzte, hogy más tévelygőkön is segítsen, s ami boldogító kincset maga megtalált, abban másokat is részesítsen. Különösen két jelenség fájt neki és serkentette nagy elhatározásra: a tanult, intelligens pogányok lelki vaksága és az előkelők nagy részének, sőt az államfőknek elvakult

kereszténygyűlölete. Erőt és kötelességet érzett mindkettővel szemben vállalni a krisztusi igazság ügyét, még pedig azon a nyelven és módon, melyet ők megszoktak és megszerettek. Művelt ember volt ő is, mint azok, s büszke volt tudományára. De meg akarta nekik mutatni, hogy ez a tudomány, ha alázatos és igazságszerető lélekkel párosul, az Úr Krisztushoz vezet. Így a keresztények között elsőnek hirdette és védte az evangélium tanításait a tudomány eszközeivel; mintegy befogta a világi műveltséget az Úr Krisztus szolgálatába.

Jusztin kereső elméje előtt a kereszténység úgy jelent meg, mint «egyedül megbízható és használható filozófia», és a keresztények az egyedüli igazi bölcsek és filozófusok. Ennek szemmel látható megmutatása végett Jusztin mint keresztény is viselte a filozófusoknak abban a korban megkülönböztető ruháját, a vörhenyes bő köpenyt. Ebben jelent meg az ülésekben, iskolákban; nyilvános vitákban megcáfolta a pogány tudósokat és a keresztényellenes vádakat, zsidók és pogányok előtt bizonyította a kereszténység igazságát (Typhon nevű zsidóval folytatott vitája írásban fönn is maradt), cáfolta az eretnekeket s oktatta, hitük védelmére tanította a tudományszomjas keresztény ifjúságot. Rómában külön iskolát alapított, s nem egy tanítványa pecsételte meg vérével, amit tőle tanult.

Mint önérzetes római polgárnak külön fájdalma volt, hogy a birodalom, híres régi jog- és igazságszeretete arculcsapásával űzőbe vette a kereszténveket és így saját vesztén dolgozott, mikor legmegbízhatóbb alattvalóit vérpadra vitte. Igazságérzetének és meggyőződésének komoly férfias hevével szembefeszült ezzel a képtelen és veszedelmes magatartással. Egyenest a császárhoz fordult és a keresztények között elsőnek nyujtott be neki egy védőiratot, mely sorra megcáfolja a keresztények ellen elterjesztett ostoba rágalmakat, bebizonyítja igazságunkat és kimutatja a keresztényüldözések égbekiáltó igazságtalanságát.

Jusztin nem áltatta magát. Tudta, hogy a gonoszságot és fanatikus elvakultságot írással meg nem lehet állítani végzetes útján. Azonban tudta azt is, hogy a keresztény férfiúnak kötelessége bizonyságot tenni az igazságról: «Aki megvall engem az emberek előtt, én is megvallom őt Atyám előtt», mondja az Üdvözítő. S el volt rá készülve, hogy a tanítvány sorsa nem lesz különb a mesterénél: ha őt üldözték,

a tanítványokat is üldözik. Pogány ellenfelei, kik tehetetlenek voltak tudományával szemben, mint keresztényt följelentették a hatóságnál.

165-ben hat társával — jobbára tanítványai — Rusztikus prefektus elé került Rómában. Ránk maradtak a tárgyalásnak és ítéletnek egykorú, hiteles följegyzései. A prefektus fölszólította először Jusztint: «Mindenekelőtt hódolj az isteneknek és engedelmeskedj a császárnak». Jusztin: «Tőlünk nem lehet zokon venni, ha a mi Üdvözítőnk Jézus Krisztus parancsainak engedelmeskedünk». A prefektus: «Milyen tanokat vallasz?» Jusztin: «Törekedtem megismerni minden tant, de dönteni a keresztények igaz tana mellett döntöttem». A prefektus: «És *ez* a tanítás nyeri meg tetszésedet, te nyomorult?» Jusztin: «Igen, ehhez ragaszkodom, mert ez van összhangban az igaz dogmával». A prefektus: «Micsoda ez a dogma?» Jusztin: «Az, hogy imádjuk a keresztények Istenét, akiről meg vagyunk győződve, hogy *egy* kezdettől, hogy teremtője és alkotója minden teremtménynek, és az Úr Jézus Krisztust, Isten Fiát, kiről a próféták megjövendölték, hogy mint üdv hirdetője és fölséges igazságok tanítója eljön az emberekhez. De én gyarló ember vagyok és tudom, hogy véghetetlen Istenségéhez képest elégtelen az én beszédem. Ahhoz prófétai tehetség kellene». A prefektus: «Tehát keresztény vagy?» Jusztin: «Igen, keresztény vagyok». Ugyanezt vallotta hat társa. A prefektus még egy kísérletet tett: «Hallgass ide, Jusztin! Műveltnek tartanak téged, s te azt gondolod, hogy az igazság birtokában vagy. De ha most megvesszőztetlek és lefejeztetlek, gondolod-e, hogy a mennyországba is jutsz?» Jusztin: «Nemcsak gondolom, hanem biztosan tudom, s legcsekélyebb kétségem sincs». Rusztikus kifogyott a türelemből: «Térjünk a dologra; áldozzatok az isteneknek». Jusztin: «Eszes ember nem hagyja ott az istenességet, hogy istentelenségbe és tévedésbe essék». A prefektus: «Ha nem engedelmeskedtek parancsomnak, irgalom nélkül kínpadra vonatlak benneteket». Jusztin: «Ez a mi leghőbb vágyunk: a mi Urunk Jézus Krisztusért szenvedni és ezáltal üdvözülni. Mert akkor nyugodtan lépünk a mi Istenünk és bírónk rettenetes ítélőszéke elé, ahol Isten akarata szerint majd az egész világnak meg kell jelennie». Erre a prefektus kimondta az ítéletet: megvesszőzés és kivégzés. Földi maradványaikat társaik titkon elvitték és «illő helyen» eltemették.

«Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa» (Máté 5, 10).

Ugyanerre a napra esik

Szent Tibor (Tiburcius), **Valerián** és **Maximus** vértanuk † 229., kik Szent Cecilia hatása alatt lettek keresztényekké. Lásd szept. 16.

Szent Ardálion vértanu † 300 körül. Színész volt Rómában. Miközben a színpadon gúnyolta a kereszténységet, hirtelen világosságot kapott, s szavával és vérével tett tanuságot keresztény voltáról.

* **Hídverő Szent Benedek** hitvalló † 1184. Szegény özvegy anyja juhait őrizte, mikor 12 éves korában szózatot hallott, melylyel az Úr Krisztus őt arra küldte, hogy a Rhône folyón hidat építsen. Hiába szabódott: csak három fillér a vagyona, azt sem tudja, hol a Rhône folyó és a hídépítéshez nem ért. Útra kelt; angyal vezetésével eljutott Avignonba és előadta küldetését. Itt eszelősnek tartották. A bíró egy óriási faragott kőre mutatott: ezt vidd el a folyóhoz alapkőnek. A fiú keresztet vetett, fölkapta a tízmázsás követ és vitte mint egy téglát. Most megszűnt a gúny; a nép ezerszám munkának állt. Benedek tervezte a hidat: 18 ívvel, 1348 lépés hosszúságban. A harmadik oszlopban kicsiny kápolnát építettek neki, itt is temették el. 500 év mulva, mikor a nagy áldást jelentő hídnak egy része bedőlt, teljes épségben találták a testét, holott a vasrácsot teljesen kimarta a rozsda. IV. Ince pápa avatta szentté; a juhászok védőszentjüket tisztelik benne, nemkülönben a Hídverők középkori szerzete (fratres pontifices), mely hivatásának tekintette jókarban tartani a hidakat.

Április 15.

González Szent Péter hitvalló † 1246.

Az aragoniai királyságban működő Pennaforti Szent Rajmondnak és Nolaszkói Szent Péternek kortársa; Kasztilia királyának, III. Ferdinándnak, a szentnek bizalmas tanácsadója volt. 1190-ben született Asztorgában, Hispániának egyik legrégibb keresztény városában, ahol már Szent Ciprián idejében virágzott a kereszténység. Most a félsziget déli, nagyobbik fele a mórok uralma alatt sínylődött, már a 711. évi Xeres de la Frontera melletti ütközet óta. Itt söpörték el a beözönlő mohamedánok a gót egyházat.

De Szent Péter születése idején az északi rész kis országaiban, Kasztiliában, Leonban, Aragoniában és Kataloniá-

ban már készült a felszabadítás. Szentek adtak hozzá lelkesedést, szentek dolgoztak rajta.

González Szent Péter is ott volt királyának, a szent III. Ferdinándnak harcaiban. Együtt vonult be Kordovába a győzelmi mámorban úszó keresztény sereggel. Ha származását, tehetségét, befolyását nézzük, kereshetnők őt a páncélos, lovas hősök sorában; ott is az elsők, a vezérek között. Vagy az egyházi méltóságok pompázó, színes menetében. Hiszen családja a legelső nemesi családok közül való, az asztorgai püspök nagybátyja; korának tudományát játszva sajátította el, a lovagi eleganciába beleszületett, s a király előtt súlya van szavának.

Mégis a dominikánus barátok ruhájában látjuk. S a ruha itt szellemet jelent. Nem jár karddal. De a győzelemben neki is része van: imádságai, vezeklései esdekelték ki azt Istentől. Nem oszt sebeket, hanem gyógyít. Közbenjár a fogságba ejtett ellenség életéért a királynál, s megkegyelmeznek nekik; a győzelemmel visszaélő katonákat kordába szorítja, fékezi rablásaikat, erőszakoskodásaikat. A győzelem Urának, Istennek adja meg a dicsőséget, mikor az elfoglalt mecseteket keresztény templomokká alakítja át.

Benne él legerősebben az öntudat, hogy az Isten harcait harcolják. S akarja, hogy méltók legyenek a katonák ehhez a harchoz. Ezért tart köztük kemény fegyelmet, ezért nem tűri a kicsapongásokat. Alázatossága kioltja a vetélkedést és irígységet. Feddhetetlen élete, a táborozás hányattatásai közepett is a szerzetesi fegyelemnek legpontosabb megtartása előtt mindenkinek meg kell hódolnia.

De hosszú volt az út idáig. Hogy megtegye, le kellett ráznia magáról az előkelő származás koloncait: a hiúságot, a kényelmes élet varázsát, a féktelen, önző ambíciókat. Nehéz volt, s nem ment az Úr segítő, irányt jelző útmutatása nélkül.

Fényes sikerrel elvégzett tanulmányai után az egyházi pályára lépett, az Isten szolgálatába. Egy pályára, ahol meg lehet élni, ahol karriérre is van kilátás. Főként, ha az asztorgai püspök nagybátyja az embernek. Meg is kapott hamarosan Palenciában egy kanonoki stallumot. És nem sokáig kellett várnia, hogy a káptalan dékánja (nagyprépostja) legyen. Gondja nem sok volt. Vagy legalább is nem akarta észrevenni azt, amiről gondoskodni kellett volna. Élte az előkelő nemes ifjak életét s a legbüszkébb arra volt, hogy az ő

lovairól, fogatairól, fényes házáról beszélnek az egész városban. Hízelgett az embereknek, hogy azok hízelegjenek az ő hiúságának.

Míg egyszer csak észre nem vette, hogy mennyire semmiség ez a hiúságok vására: egy pillanat és odavan.

Kilovagolt egyszer karácsony ünnepén a városba, nemesvérű, ragyogó szerszámú, tüzes paripán. Nemrég vette. Most meg akarta csudáltatni a jámbor ünneplő polgárokkal. Ott táncoltatta, ahol a legtöbben voltak s élvezte az ámuló, elismerő pillantásokat. De a ló egyszer csak kirúg, s lerepül a lovas. Bele egy pocsolyába. Oda az elegáns ruha, vége van az elismerő bámulatnak: a közönség nevet.

Ez a nevetés halálra sebezte az ifjú nagyprépost hiúságát. Az Isten kegyelme azonban fölébresztette benne a lelket, hogy áttörje azt a káprázatot, mely eddig körülfogta és vakította. Mire fölkelt, már készen volt magával: «Ha ez a világ így megcsúfol, ép mikor kedvét keresem: hátat fordítok neki, s üdvösebb dolgokra szánom az életemet».

És bement a dominikánusok kolostorába novíciusnak. Rokonai, mulató pajtásai sajnálták, hogy így eltemeti magát. De hiába csalogatják vissza. Leszámolt a világgal, nagy alázatban és a legszigorúbb önmegtagadásban él. A noviciátus után elöljárói parancsára hitszónok és gyóntató. Csodálatosan tudja rávezetni a bűnösöket a megtérés útjára. Hosszú utakra vállalkozik, az evéstől is felkel, ha egy bűnösről hall, s nem nyugszik, míg ki nem békítette Istennel.

Ezek a térítések hívták fel rá a szent király figyelmét. Ilyen ember kellene az ő seregéhez! Magához is vette. Ugyancsak nehéz területen kellett itt az evangéliumi magot vetni. Eleinte nagy szálka volt a katonák szemében a szigorú életű dominikánus. Mindenképen szabadulni szerettek volna tőle. Ezért egy asszonnyal akarták elcsábíttatni. A szent sátrában tűz égett, mikor bement hozzá az asszony. Odament a tűzhöz, ráterítette köpenyét s ráült. Aztán mondta: «Ide jöjj, ha mersz». A bűnös asszony megrendült. Térdre esett, megvallotta vétkeit és a bűnbánók útjára lépett. Mikor az esetnek híre terjedt, megtörtek az ellenállók. Látták, hogy Péter az Isten embere. Megtértek maguk is és ettől fogva készségesen segítségére voltak, ha a hadsereg jó erkölcseiről volt szó.

De az a tisztelet, amivel mint a király bizalmasát körülvették, ellenére volt. Azért a kordovai győzelem után el-

hagyta az udvart. Most az egyszerű emberekhez fordult, különösen a hajósokhoz. Nagyon elhanyagolt, elvadult nép volt ez. Sok durvaságot kellett elszenvedni tőlük a szentnek. De végül is meghódította őket nagy szeretetével és türelmével. Sőt legkedvesebb emberük lett. Lassan aztán Istenhez tudta fordítani szívüket. Sok veszélyben csodálatos módon is segítségükre volt. Emléke annyira bevéső dött a hajósnép lelkébe, hogy még most is Szent «Elmo» (így nevezték maguk közt a szentet) tüzét látják vihar előtti éjtszakákon az árbocrúdon csillogni.

Térítőúton volt akkor is, mikor a halál érte. Tuyben halt meg 1246 április 15-én.

Ugyanerre a napra esik

Szent Anasztázia és Bazilissza szűz vértanuk † 68 Nero alatt Rómában.

* **Boldog Bus Cézár** hitvalló † 1607. Cavaillonban született gazdag családból. Nagyon jámbornak indult ifjúság után katona bátyjai rábeszélésére katona lett, Párizsban játékra adta magát, elhúnyt kanonok bátyja javadalmát elfogadta, holott pap nem akart lenni és egészen világias életet élt. Egy szegény özvegy és a jámbor sekrestyés hatása alatt megtért, betegápolásban, szigorú vezeklésben és imádságban nagy lelki tökéletességre jutott és megalapította a keresztény tanítás kongregációját, mely francia és olasz földön igen elterjedt. VII. Pius avatta boldoggá 1821-ben.

Április 16.

Boldog Lidvína szűz † 1433.

Boldog Lidvína Schiedamban, Hollandiában született 1380 március 18-án, virágvasárnapon, míg a passiót énekelték a templomban. A keresztségben Lidvína nevét kapta, ami annyit jelent, mint «sokat szenvedő». Ebben benne van az élettörténete és lelki nagysága. Apja elszegényedett nemes volt. De azért Lidvína szép és boldog gyermekkort élt. Nagy igényei nem voltak. A gyermeklélek egészséges ösztönével nyílt meg lelke az Úr Isten előtt. Benne és az ő ügyében találta örömét. Szülei példája is segítette ebben. Az Úr azonban nagyobbra választotta. Azt akarta, hogy a szenvedés hőse legyen.

Tizenötéves korában, gyertyaszentelőkor kiment megnézni a korcsolyázókat. Frissen, egészségesen, mint a város

egyik legszebb leánya. És súlyosan sebesülve vitték haza. Egyik korcsolyázó leány vigyázatlanul nekiment, ellökte. Olyan szerencsétlenül esett, hogy egy bordája eltörött. Hiába volt az orvosok próbálkozása, egész életére nyomorék maradt. Még csak fájdalmait sem tudták csillapítani.

Állapota egyre rosszabbodott. Betegségének negyedik évétől kezdve állandóan feküdnie kellett, magával tehetetlenül. Törött bordája befelé gennyesedett s lassan minden szervét megmérgezte. A belső szervek romlása több helyen iszonyú sebekben tört ki. A szűntelen fekvés is fölsebezte testét, alig volt rajta épség. Jobbválla és karja annyira elroncsolódott, hogy a csont kilátszott s csak egy pár ín tartotta össze őket. Egyik szeme világát elvesztette. Másik szeme gyulladásban volt s a világosságot nem bírta.

Míg szülei éltek, azok ápolták. Azután egyik testvérének leánya, Petronilla. De ezt is elvesztette. Egy alkalommal ugyanis a burgundi herceg járt seregével Schiedamban. Lakoma alatt az orvosok beszéltek a szerencsétlen betegről. A kíséret néhány durvalelkű, kíváncsi embere elment megnézni. De nem esett meg a szívük rajta, hanem gúnyolták, sőt bántalmazták is. Mikor pedig Petronilla védelmére kelt, ellökték a kisleányt, úgyhogy eltörte a lábát s nemsokára meg is halt. Akkor aztán egy unokaöccse ügyelt Lidvínára.

A nagy szegénység is nehezítette a beteg helyzetét. Szülei halála után elszakadozott az ágyhuzat. S nem volt helyette más. Az ágyneműből széthulló tollak sebeibe ragadtak, azért hát puszta szalmán feküdt. Később egy szál deszkán. A téli hidegtől is sokat szenvedett. Egy rendkívül hideg télben a könnyek arcára fagytak. Máskor viszont gondatlanságból engedték, hogy a lába huzamosabb ideig tüzes szénen maradt.

Nem lehet megérteni, hogyan maradhatott életben harmincnyolc éven keresztül ilyen kimondhatatlan nyomorúságban és hogyan győzte türelemmel. Az első három évben még nem győzte. Akkor még fájt neki, ha jöttek egészséges leánytársai és vigasztalni próbálták. Szívesen lett volna ő is egészséges; de nem volt remény. Végre egy pap biztatására megtalálta azt, aki a remény nélkül levőknek is reménysége lehet: az Úr Jézus Krisztust. Mondta neki a pap, hogy elmélkedjen az ő szenvedéseiről. Eleinte nem ment. De azért kitartott s végül is a legédesebb vigasztalást tudta belőle meríteni. Elragadtatásokban is vezette és vigasztalta

az Úr. Egy látogatójának így nyilatkozott erről: «Persze hogy nagyon szenvedek. És ha az Úr nem tartana föl vigasztalásaival, nem bírnám. Az én gyönge erőm összetörne a fájdalom alatt. De az ő irgalmából minden éjjel elragadtatom a mennyországi örömek közé egy órára vagy hosszabb időre is, s ez a boldogság nemcsak elviselhetővé, de örvendetessé teszi a szenvedést . . .»

Őrangyalát is sokszor látta. S az ilyen elragadtatások után, nyomorúságos kamrájába valami csodálatos, kedves illatot hozott magával, amit a látogatók is megéreztek. Emlegeti, hogy voltak évei, amikor úgy elárasztotta az Úr kegyelme, hogy semmit sem kérhetett, amit meg nem kapott volna. Máskor azonban arról panaszkodik, hogy nem kap semmi vigasztalást. De lelki elhagyatottságában is kitartott.

S a vigasztalás, a meghallgatás idején sem magának kért. Azt mondta, hogy ha egy Üdvözléggyel meg tudna szabadulni betegségétől, akkor sem kérné. Csodálatos, hogy megroncsolt, halódó testében is a lelke mindig mások segítésére gondolt. Olyan csodálatos erő áradt abból a szenvedő lélekből, hogy néhány szava elég volt megrögzött szívek lágyítására, viszálykodók békítésére. Gyöngéd szeretettel segít a meghalt lelkeken. Elköltözött apjáért, anyjáért ajánlja föl szenvedéseit. Még elragadtatásaiban is az isteni ítélet elé lépőket támogatja, amint Balduin van der Valdeval is tette. Valamelyik szomszédos faluban volt ez sekrestyés. Egy éjjel látomásában egy meredek hegy lábánál látta őt állni Lidvína. Hiába erőlködött a szegény ember, nem bírt fölmászni. Lidvína odament hozzá, fölsegítette nagy erőlködéssel. Másnap reggel gyóntatójától hallotta, hogy az éjjel halt meg Balduin sekrestyés. Így hát kellett neki a segítség.

De a földön küszködő szegényeken is segített. Azt a kevés ruhadarabot, edényt, pár garast, ami szülei után maradt, nekik adta. Ha valami jobb falatot kapott alamizsnaként, másnak küldte el. Maga különben is alig evett. Élete vége felé pedig éveken keresztül az Oltáriszentség volt egyetlen tápláléka. Betegsége elején, szülei életében, még ivott néha egy kis bort vagy sört. De ha szegény jött, erről is lemondott, hogy inkább az kapja. Később, mikor egyik testvére meghalt, s csak adósság maradt a gyerekekre, volt valami nyolc forintja. Odaadta mind. De még kellett volna. S mikor újra jöttek kérni, s elővették az erszényt: megvolt benne a nyolc forint, sőt még valamivel több is. Jézus kasszájának nevezte el ezt

az erszényt és a maga szükségletére semmit sem fordított belőle. De a szegényeknek, honnan, honnan nem, rövid időn belül negyven forintot osztott ki belőle.

Élete végén látomásaiban gyakran jelent meg előtte egy rózsató. Kicsi volt, de napról-napra nőtt. Őrangyalától megtudta, hogy akkor jön el érte az Úr, ha a rózsató egészen virágba borul. 1433 húsvétja előtt már csak egy-két virág hiányzott. A húsvéti alleluját még csak elragadtatásban hallotta földi testben. Húsvét keddjén végleg az örökkévalóságba ragadtatott. Minden rózsája kivirágzott! Halála után teste csodálatosan visszakapta ifjúkori épségét. Ünnepe ápr. 14-én van.

Ugyanerre a napra esik

Szent Lambert vértanu † 303 táján. Szaragossza környékén volt földmíves s pogány földesurával szemben mindig diadalmasan megvédte hitét. A Diokleción-féle üldözés alatt földesura maga végezte ki munkaközben.

Szent Benedek József hitvalló † 1783. Amettes-ben született 1748-ban; családi neve: *Labre*. Sikertelen szerzetes-kísérlet után elhagyta házát, rokonait, hazáját és kolduskénti járta végig Olasz- és Spanyolország kegyhelyeit. Ruhája néhány rongy volt, ágya puszta föld, étele talált maradék; ha ilyent alamizsnául kapott, továbbadta szegényeknek. Ritkán szólt, csak ha szükség vagy szeretet sürgette. Szemét annyira fékentartotta, hogy zarándoklása helyeinek, magának Rómának is, nevezetességeit meg sem látta. Hosszú órákat tudott tölteni a legm. Oltáriszentség előtt, teljes mozdulatlanságban és összeszedettségben; aszkézistől elgyötört arca olyankor kipirult, úgyhogy a szegény koldus angyalnak látszott. Ki is tüntette Isten a jövendölés és csodatevés adományával.

* **Szent Kázmér,** lásd márc. 4.

* **Szent Péter,** lásd ápr. 17.

Április 17.

Szent István apát hitvalló † 1134.

A citeauxi kolostor harmadik apátja, a cisztercita rend nagy szervezője.

Családi neve Harding. Angolországban született s tanulmányait a sherborni kolostorban végezte. A normannok betörésekor Skótországba menekült. Tanulmányait Párizsban fejezte be. Egyaránt jártas volt a világi tudományokban és a teológiában. Párizsból elzarándokolt Rómába. Visszafelé jövet útközben hallott a molesmei kolostorról és apátjáról,

Szent Róbertről. A hír meghódította. Elment és kérte fölvételét. Messzi vándorlásaiban, hazátlanságában békességet keresett. Tudta, hogy csak az Úrban találhatja meg.

Róbert apát jó mester volt abban, hogyan kell a lelket Istenhez vezetni. A molesmei kolostort ő alapította. Sok fundáció nem volt hozzá, mégis fölépült. Nagy szegénység fogadta itt Istvánt. Sokszor még kenyérben is szükséget láttak. De ez nem szegte kedvét. Ép azért jött Molesmebe, mert a szegénységet és szigorú fegyelmet akarta. Tudta, hogy biztos útjelzők az Isten békéjéhez.

S míg szűkösen voltak, lelkesedéssel, odaadással győzték is mindnyájan a nehézségeket. Nemsokára megváltozott a helyzet. A környékbeli népet is föllelkesítette az apátság lakóinak szent élete, kezdték megbecsülni őket. S egyszer csak megindultak az ajándékok a kolostor felé. Vége lett a szűkölködésnek, de mintha a lelkesedés és szentség is fogyóban lett volna. Legalább is a nagy többségben. Sokan örömmel fogadták a kényelmesebb életet. Alig egy-kettő tartott ki az eredeti eszmény mellett.

Ezek közt volt István. Róbert apáttal tartott, mikor az elhagyta a kolostort, mert ott már nem akartak szavára hallgatni. A pápa parancsára azonban vissza kellett térniök. Hiába próbálkoztak, a régi szegénységet és szigorúságot nem tudták visszaállítani. Akkor Róbert a pápai követ engedélyével más apátot választatott maga helyett s újra fölkerekedett. Istvánon kívül még tizenkilencen követték. Ezek számára kellett új otthont szerezni.

A Dijontól öt óra járásra fekvő Citeauxban kaptak engedélyt a letelepülésre. Egy mocsaras, erdős vadonban. A burgundi herceg pártfogásába vette az önkéntes számkivetetteket s templomot építtetett nekik. Maguk pedig hozzáláttak az erdőirtáshoz, mocsarak lecsapolásához s nehéz munkával lakhatóvá tettek annyi földet, hogy megkezdhették a kolostor építését. Saját kezük munkájával építették. 1098 március 21-én fejezték be. A beköltözés napján újra fogadalmat tettek Szent Benedek szabályainak legszigorúbb megtartására. S ezzel megvetették a ciszterci rend alapját.

Róbert nem sokáig maradhatott Citeauxban. A fogadalomtétel után egy évre visszarendelték Molesmebe. Utóda Alberik lett. Ennek halála után, 1109-ben pedig Istvánt választották meg apátnak. Ekkorára II. Paskál pápa már megerősítette az új alapítást. A pápai követek, a vidék főurai és

az egyszerű nép egyaránt csak dícsérni tudták a citeauxi szerzeteseket. A sok elismerés itt is a fegyelem lazulására vezethetett volna, ha István apát nem áll résen. Ő azonban nem tágított a két alapkövetelétől: a szegénységtől és kézimunkától. Az erre szabott időt semmi címen nem volt szabad megrövidíteni. Szent Bernát kénytelen volt egyszer félbeszakítani egy híres beszédjét, mert a csengő munkára szólt. Mise után a papok letették a kazulát, hátukra vették az ásót és kapát, s mentek a földekre. A laikus testvérek, mikor meghallották a távolabbi földeken a kórusba hívó harangot, letérdeltek és azt imádkozták, amit kívülről tudtak. Isten annyira kedvét lelte ebben, hogy egyszer Nagyboldogasszonykor angyal hozta tudomására Szent Bernátnak egy messze tanyán dolgozó laikus testvér Üdvözlégy-ismétlését.

A burgundi herceg is szeretett volna minél többet a kolostorban tartózkodni, különösen mikor másodszülött fia a rendbe lépett. István szívesen látta, de udvartartását nem engedte a kolostorban lakni. A herceg erre megharagudott s megvonta tőlük pártfogását. Adományainak elmaradása nagy veszteség volt, de az apát nem esett kétségbe. Maga járt házról-házra alamizsnáért. De bizony beköszöntött a szükség. Egyszer már csak három garas volt a háznál. István meghagyta egy testvérnek, hogy menjen, hozzon három szekér élelmet. És — Isten adott. A szerzetesnek szenvedő tekintete megindított egy haldokló embert; az adott annyi pénzt, amennyi a három szekér élelemre kellett. Attól az időtől kezdve nem szenvedtek szükséget.

1111-ben még nagyobb megpróbáltatást kellett elszenvednie. Egy járványos betegség csaknem egészen elnéptelenítette a kolostort. István megrendült: hátha Istennek nincs kedvére, hogy annyira követeli a szigorúságot. Megkért tehát egy haldokló testvért, térjen vissza, ha lehetséges, és világosítsa föl. Megkapta a biztató fölvilágosítást és nemsokára ritka csapat kopogtatott a kolostor ajtaján: Szent Bernát kérte fölvételét harminc társával együtt. A következő években már terjeszkedésre is gondolhatott. Guy bíboros kérésére alapította az első Citeauxhoz tartozó apátságot Bonnevauxban. Ezután jöttek a többiek.

István nagy gonddal járt utána, hogy a citeauxi szellem éljen az új alapításokban is. Ennek a szellemnek megszilárdítására írta meg rendjének alkotmánylevelét, a Charta caritatist. Miután II. Kallixtus pápa jóváhagyását megszerezte,

kihirdette rendtársainak az 1119-i káptalanon. Megírta még a citeauxi kolostor alapításának történetét, egy másik munkájában pedig az apátság szokásait és szertartásait foglalta össze. Nagy utánjárással és ellenőrzéssel készíttetett a könyvtár számára egy megbízható szentíráskódexet.

Élete utolsó évében betegsége miatt lemondott az apáti méltóságról. Mikor állapota válságosra fordult, az általa alapított húsz rendház apátjai megjelentek Citeauxban utolsó búcsúzásra. 1134 március 28-án halt meg. Emlékét eredetileg április 17-én ünnepelték, később azonban szenttéavatásának napján, július 28-án.

Ugyanerre a napra esik

Szent Péter vértanu. Antiochiában diakonus volt és szolgájával, Hermogenessel együtt szenvedett vértanuságot; nem tudni, mikor.

Április 18.

Boldog Herluka szűz † 1127.

A 11. századi nagy egyházi megújulás vezére VII. Gergely pápa. Munkájában maga mellé állította azokat az egyházfejedelmeket, akik szívükön viselték az Isten országának ügyét. De nemcsak a hatalomban lévők parancsszava, szervező ereje, hanem az elvonultságban élő, áldozatos hívek imája is támogatta. S ki tudja, melyik esett súlyosabban a mérlegre Az előtt, aki a növekedést adja az öntözők és ültetők munkájához.

Az elvonultan imádkozó reformálók közül való Herluka is. Magán kezdte a reformot. Nem magától, hanem a kegyelmesen hívó Isten indítására. Születési helye valahol a Bodeni tó vidékén lehetett. Utolsó lelki vezetője, bernriedi Pál írta meg életrajzát. Ebből tudjuk, hogy Herluka gondos keresztény nevelésben részesült. De mint sok fiatal leány, ő is inkább törődött a szórakozással, e világ hiúságaival, mint az örök üdvösség ügyével. Hiszen ez a világ itt van és most hív, az a másik nagyon messze látszik. Elég lesz később komolyan venni. Igaz, hogy jöhet közbe valami, ami megijeszti az embert s egy kissé gondolkodóba ejti. Herlukára is jött. Megbetegedett. S mindjárt másként látta a világot. Reménytelennek, üresnek. Telve volt fogadkozással, jó szándékkal. Csak még ez egyszer segítse meg az Isten! De amint elmult a

betegség, el az ijedtség: elpárolgott a sok jó szándék is. S élt tovább, mint régen.

Az eset mégegyszer megismétlődött. Az eredmény ugyanaz maradt. Nem vette észre, hogy az Úr figyelmezteti; csak a testi ember szenvedéstől való húzódása szólalt meg ígéreteiben. Harmadszor is jött a figyelmeztetés. S most már meg kellett érteni, nem lehetett üres jó szándékokkal elintézni. Mind a két szemére megvakult. Nem kápráztatta többé a világ hiú ragyogása, észrevehette az örök élet világosságát. Észre is vette s megnyílt előtte egészen. Szeretett volna azért meggyógyulni, csak hogy addigi mulasztásait pótolja. Kérte állhatatosan az Úristent. Egyszer aztán, Szent Ciriakus segítségül hívására, egyik szeme csodálatosan meggyógyult. Régi szép ruháit nem vette föl, vezeklőköntösbe öltözött. S minden erejét mások segítésére szentelte. A vidék elhagyott, árva gyermekeinek lett anyja. Ápolta, gondozta őket.

Nagy, szolgáló szeretetének híre terjedt, s a pfalzi gróf felesége, Adelhaid maga mellé vette, hogy legyen alamizsnása. Nem találhatott volna jobbat, ügyesebbet. Mindenkinek a baján akart segíteni, akihez csak hozzáfért. Egyszer nagy segítő buzgalmában el is hibázta. Egy szolgáló valami ügyetlenséggel fölbosszantotta a grófnét. Herluka megszánta a szegény leányt s egy kis hazugsággal húzta ki a csávából. Az Úr erre figyelmeztetőt küldött hozzá. Megjelent neki Szent Felicitas vértanu s megpirongatta: «Nem jól tetted, hogy hazudtál. Nemcsak a szűzesség illik egy leányhoz, hanem az is, hogy minden erejével tartózkodjék a hazugságtól. Az igazság ér annyit, mint a tisztaság».

Más esetekben is adott neki az Úr szentjei által útbaigazítást. A grófné udvarából is ilyen jelenéssel hívta a remeteségbe. A Lech folyón egy nemes családot kísért úrnőjének megbízásából. Útközben Epfachba értek s kiszálltak. Itt megjelent Herlukának Szent Wikterp, akinek ereklyéit ez időtájt hozták vissza Epfachba, egykori működési helyére. A szent püspöktől kapta a fölszólítást, hogy maradjon itt teljes visszavonultságban.

Harminchat évig tartott remetesége. Önmegtagadásait, imádságait fölajánlotta azoknak a bűnöknek engesztelésére, amik ellen VII. Gergely pápa küzdött. Az Úr Jézus iránti szeretetből tette. Mert egyszer látomása volt. Az isteni Üdvözítőt látta vérző sebekkel borítva, fájdalomtól szomorú arccal. Égi pártfogója, Szent Wikterp magyarázta meg neki,

miért ilyen vérző, szenvedő az Úr: a megátalkodott simoniás, ágyas papok sértik és sebzik ennyire miseáldozataikkal. Ezért engesztelt Herluka.

Remeteségéből csak a templomba járt — s ha áldozásra ment, Szent Lőrinc vértanu szokta kísérni —, mégis nagy hatást tett az egész környék népére. Az ő példájára buzdultak a leányok, hogy tisztán éljenek a világban is. De voltak, akik többre vállalkoztak: vezekeltek, böjtöltek, lemondtak a világról, hogy a maguk áldozatával is előbbre vigyék az Anyaszentegyház megújulásának ügyét.

Harminchat év után menekülnie kellett Herlukának Epfachból. V. Henrik császár emberei űzték el, mint a Szentszék terveinek legodaadóbb hívét. A bernriedi kolostorban talált menedéket. Itt is halt meg 1127 április 18-án.

Ugyanerre a napra esik

Szent Apollónius vértanu † 185 k. Előkelő római szenátor, aki először kíváncsiságból tanulmányozta a Szentírást, majd a keresztények életét és végül testestül-lelkestül keresztény lett. Szolgája följelentette Perennis testőrparancsnoknál. Apollónius főnnmaradt fényes iratban védte hitét a római szenátus előtt és méltósággal vette a lefejeztetés ítéletét.

*Megtestesülésről nevezett **Boldog Mária** özvegy † 1618 Franciaországban. Már születése előtt Szűz Máriának volt ajánlva s kora gyermeksége óta hűségesen nyomában járt mennyei anyjának. Engedelmességből férjhez ment. Mint hitves, anya és háziasszony mindenben Isten szándékát kereste és ezzel a szellemmel töltötte el férjét, gyermekeit, cselédjeit. Elve volt: «Ha minden időnket Istennek adjuk, még mindig akad elég időnk kötelességeink teljesítésére». IV. Henrik száműzte férjét és elkobozta vagyonát; ő zokszó nélkül viselte ezt a teljes összeomlást. Főgondja volt zűllött hazáján segíteni a katolikus élet erősítése által. Erre különösen alkalmasnak találta a sarutlan karmeliták betelepítését. Megérte, hogy három leánya karmelita apáca lett. 1613-ban, férje halála után követte őket. Halálos ágyán tett örök fogadalmat. A szerzetben is kivált alázatos szolgálatkészsége, okossága és bajtűrése. Egyszer imádságba merülve lovagolt haza, mikor lova megbokrosodott és levetette. Eltört a combja, csipője kificamodott, a ló így hurcolta egy darabig. Egy zokszót nem lehetett hallani tőle, mikor a rosszul gyógyuló lábat óriási kínnal helyre kellett igazítani, annyira uralkodott magán, hogy az orvos halottnak hitte. Halálos ágyán is ilyen túláradó szelídséggel viselte a legrettentőbb fájdalmakat.

Április 19.

IX. Szent Leó pápa hitvalló † 1054.

Az Úr 1033. évében az Egyházat olyan megalázás érte, aminőre nem volt példa sem előtte, sem utána. Alberik tuszkulumi gróf ráerőszakolta 12 éves fiát IX. Benedek néven a pápai trónra. A római nép jogos fölháborodásában több ízben elűzte Szent Péter örökének ezt a meggyalázóját, de pártja újra és újra a helyzet ura lett. 1044-ben ellenpápát választottak; amikor meg a következő évben maga Benedek mondott le az Egyház megujhodásáért lelkesedő VI. Gergely javára, a valóságban hárman emeltek igényt a pápaságra. Végre is III. (Fekete) Henrik császár sietett a szorongatott Egyház segítségére. Minthogy a pápaválasztás akkor még nem volt rendezve, ő maga nevezte ki 1048 végén a wormsi birodalmi gyűlésen Toul városának szentéletű püspökét, a 46 éves Brunót pápának, aki mint IX. Leó (1049—54) új korszakot nyitott a pápaság történetében.

Brunó 1002 jún. 21-én született az egisheimi várban Elszászban. Atyja, Hugó gróf II. Konrád császárnak (1024—1039) nagybátyja volt. Szülei ötéves korában Bertold touli püspöknek adták át nevelésre. A tehetséges fiú rövid időn belül nagy előrehaladást tett az erényekben és a tudományban, s korán lett a touli káptalan kanonokja. Konrádnak trónralépése után családja óhajára a császári udvarba ment. A daliás termetű fiatal pap, akinek férfias szépségét még pápa korában is csodálták, az udvarban nagy szívjóságával tűnt ki: általában «a jó Brunó» néven emlegették.

1026-ban 24 éves korában a kis és szegény touli egyházmegye püspökévé választották. Nagy buzgósággal fogott hozzá a főpásztori munkához. Lelkesedett a clunyi mozgalomért, amely a bencés rend reformján keresztül a papság és az egész Egyház megujhodásán fáradozott. Ezt a szellemet valósította lelkében s ebben a szellemben kormányozta 22 éven át egyházmegyéjét. Bölcs és erélyes volt a visszaélések megszüntetésében. Szerette az egyházi zenét, foglalkozott vele s emelte az istentisztelet szépségét. Mint széles látókörű államférfi hűségesen támogatta II. Konrádot és fiát, III. Henriket (1039—56) s a francia udvarban élvezett tekintélyével is állandóan erősítette a német-francia barátságot. Egykorú életrajzírója szerint a Szentszék iránti fiúi kegyeletből éven-

kint elzarándokolt Szent Péter és Pál sírjához Rómába. A gyermekded lelkület és a férfias tetterő, az önmagával szemben való keménység és másoknak megértő szeretete, az Egyház megujhodásáért égő lelkesedés és az államhatalom megbecsülése, a tehetség és a tapasztalat a legszebb összhangban egyesültek egyéniségében. Méltóbb és alkalmasabb főpap nem kerülhetett az Egyház élére, amely jó másfél évtized óta pásztor nélküli nyáj volt.

A wormsi kinevezést nem fogadta el mindjárt. Ez már a harmadik pápakinevezés volt a császár részéről. Brunó világosan látta, hogy akármilyen nagy érdemeket is szerzett a császár az Egyház méltatlan helyzetének megszüntetésében, mégis csak veszélyeztetné az Egyház függetlenségét a kinevezés állandó gyakorlata. Háromnapi gondolkozás után csak azzal a föltétellel volt hajlandó elfogadni a nagy méltóságot, ha a római papság és nép is megerősíti a kinevezést. Még Wormsban találkozott Hildebranddal, aki mint a száműzött és épen akkor elhúnyt VI. Gergely kísérője Németországban tartózkodott, s akit sikerült rávennie, hogy Rómába kísérje. Az örök városba mint egyszerű zarándok gyalogszerrel vonult be 1049 februárjában. A rómaiak a legnagyobb lelkesedéssel adták a kinevezéshez hozzájárulásukat, s a pápa megkezdhette sokoldalú és messze időkre kiható működését.

A cél világosan állott előtte: emelni kell a megtépázott pápai tekintélyt s meg kell szüntetni az Egyházba becsúszott visszaéléseket. Ennek a célnak elérésére a kor legkiválóbb embereivel, főleg a clunyi szellem képviselőivel vétette magát körül. Ezeket állította a legjelentősebb római hatóságok élére s ezeket alkalmazta követekül a különböző országokban. A vezér már akkor Hildebrand, a későbbi VII. Gergely pápa (ünnepe május 25) volt. Leó egészen megújította a bíborosi testületet s az Egyház egyetemes szempontjainak szemmeltartásával német létére az itáliai bíborosokat juttatta többséghez. Ez az adott helyzetben a jövő szempontjából a legbölcsebb megoldás volt.

Apostolként fáradhatatlanul járt országról-országra. Mindenfelé zsinatokat tartott, fáradhatatlan volt a szent helyek szentelésében és látogatásában, szenttéavatásokkal lendített a népáhítaton, fejedelmeket békített. Utazásait és egyéniségének lenyűgöző varázsát fölhasználta arra is, hogy ápolja a jó viszonyt a pápaság és a császárság között. Soha a középkorban nem élt egymással oly szép összhangban a két nagy-

hatalom, mint az ő korában; s ez megtörtént elvtagadások nélkül. Valamennyi nemzet atyja volt, de ugyanakkor Németország fia. Nagy szeretetével minden népet keblére ölelt, de különösebben szerette a német földet, aztán szűkebb hazáját, Elszászt s főleg a kis touli egyházmegyét. A touli püspökség ügyeit több mint két éven át mint pápa is maga intézte s csak 1051 elején tudott a püspökségről lemondani.

Alighogy elfoglalta a pápai trónt, elzarándokolt az apuliai búcsújáróhelyre, a Monte Garganóra és Szent Benedek montekasszinói sírjához. Azután megkezdődött a tőle személyesen vezetett 11 zsinat sora. 1049 nagyböjtjében a Lateránban tartott zsinatot, amely azután megismétlődött pápasága minden évében s folytatódott utódai alatt is. Még ebben az évben ott látjuk a paviai, majd a reimsi és mainzi nemzeti zsinatokon. Az év végén már Olaszországban volt, ahol a következő (1050) év elején a normannok földjén, Salernóban és Sipontóban vezette a zsinati tanácskozásokat. Ezeken a zsinatokon mindenütt határozatokat hoztak a kor fő visszaélései, a simónia (az egyházi hivatalok árubabocsátása) és a papi házasság ellen, biztosítani igyekeztek a püspökválasztások szabadságát, erélyesen büntették a méltatlan főpásztorokat s szót emeltek a szegények érdekében. 1050 végén újra átkelt az Alpeseken. Különösen az Isten békéjének, a treuga Dei-nek állandósulásán és kiterjesztésén fáradozott Elszászban. Augsburgban fogadta a nagyhatalmú ravennai érsek, Humfried hódolatát, aki engedetlenségével magára vonta a pápa büntetését s akinek Leó most nagylelkűen megbocsátott. Az 1051. év elején már újra Rómában volt.

Harmadszor és utoljára 1052 őszén kelt át az Alpeseken. Ez az útja részben a magyar történelemmel állt vonatkozásban. Endre magyar király (1047—60) nem akarta elismerni a német hűbéruraságot, s ezért III. Henrik 1051-ben haddal támadta meg Magyarországot, majd pedig, miután vereséget szenvedett, 1052 őszén ostrom alá vette a pozsonyi várat. Leó Endre kérésére már előbb is nagy megértéssel támogatta a császárnál a magyar ügyet s a pozsonyi ostrom alkalmával rávette Henriket a hadi műveletek beszüntetésére. Úgylátszik, akkor magyar földön, Pozsony falai alatt is megfordult. Több jelentős ügynek elintézése után 1053 elején visszatért Olaszországba.

A rakoncátlan és mindjobban terjeszkedő délitáliai normannok elég sok gondot okoztak neki. Templomokat és kolos-

IX. Szent Leó pápa.

torokat pusztítottak s nem tartották tiszteletben sem a pápai birtokokat, sem az őslakosság jogait. Leó látogatásaival akarta megszüntetni a bajokat. Ez azonban csak ideig-óráig használt. 1053-ban végre Beneventum miatt, amelyet a császár a pápának engedett át, kitört a harc. A Civitate melletti csatában 1053 jún. 18-án a pápai sereg vereséget szenvedett. A hőslelkű pápa, aki a csata alatt nem akart a városból távozni, a normannok fogságába került. Beneventumba vitték s kilenc hónapon át fogva tartották. Igaz, hogy szabadon járhatott-kelhetett, intézhette az egyházkormányzatot, nagy tisztelettel vették körül, azonban a fogság csak fogság maradt.

Leónak egyik rokonlelkű utódja, a középkor legnagyobb pápája, III. Ince (1198—1216) a világegyház kormánykereke mellől kénytelen volt fölkiáltani: «Ki ad nekem időt, hogy az én szegény lelkemmel is foglalkozhassam?» S kérdezhette volna ezt teljes őszinteséggel az annyira elfoglalt, alázatos és jámbor Leó is. De «tele van a föld az Úr kegyességével» (Misericordia Domini plena est terra, 32. zsolt.) — volt a pápa jelszava, s ez az isteni kegyesség gondoskodott róla, hogy élete utolsó évében több ideje legyen a saját lelkével foglalkozni és előkészülni a halálra. Ezt szolgálta a fogság. Nagyon sokat imádkozott és sokat elmélkedett. Még az eddiginél is keményebben fogta magát. Durva szőrruhát viselt, csak néhány órát aludt; ágy helyett gyékényt, vánkos helyett követ használt.

A fogságban, akár csak a római Cato, 50 éves korában a görög nyelv tanulásához fogott s olvasta a görög szentírást. Ez akkor nagyon időszerű volt. 1053-ban a konstantinápolyi pátriárka, Ceruláreis Mihály bezáratta a latin templomokat s fölújította a nyugatiak elleni vádakat. Ebből és az utána kezdődő irodalmi harcból nyilvánvaló volt, hogy szakítani akar a pápasággal és a nyugattal. A pápa fogsága idején a helyzet kedvezőbbre fordult. A konstantinápolyi császár és a pátriárka hajlandóknak mutatkoztak a békére, mert hisz a normannok a görögöknek is veszedelmes ellenfelei voltak. Leó 1054 elején készségesen elküldötte követeit a fogságból. Amire azonban ezek Konstantinápolyba érkeztek, IX. Leó már két hónapja halott volt.

1054 márciusának végén szabadult ki a fogságból. Már halálos betegen érkezett Rómába. Napjai meg voltak számlálva. Április 18-án sok világi és pap jelenlétében fölvette az utolsó szentségeket. Az apostoli nagy zarándok elérkezett za-

rándokútjának végéhez. Hangosan imádkozott, de úgy, ahogy gyermekkorában édesanyja tanította — németül. A következő nap csendesen elhúnyt az Úrban. A Szent Péterben temették el Nagy Szent Gergely (ünnepe márc. 12) oltára mellett, akinek tiszteletére valamikor egyik zeneszerzeményét írta. A nagy pápa oldalán volt a legméltóbb helyen. Halála után nemsokára szentként tisztelték.

Dezső, a montekasszinói apát s a későbbi III. Viktor pápa (1087) IX. Leónak alig ötéves pápaságát így jellemezte: «Általa minden egyházias törekvés megújhodott, általa a világ számára új világosság támadt». Szent Pál fáradhatatlansága és Szent János apostol szeretete lobogott benne. Az ő munkája készítette elő az 1159-es pápaválasztási reformot, amely egyszersmindenkorra lehetetlenné tette az 1033. évi gyászos eset megismétlését, s az ő pápasága nélkül aligha ragyogott volna föl VII. Gergely kora.

Ugyanerre a napra esik

Szent Elfeg püspök vértanu † 1012. Előbb bencés apát, majd püspök és canterburyi érsek. 1011-ben a betörő pogány dánok Greenwichbe hurcolták és súlyos fogságban tartották, mert nagy váltságdíjat reméltek érte. Ő azonban nem engedte, hogy az amúgy is teljesen kifosztott népre érette új szenvedés háruljon. Barátai biztatták: vesse ki jobbágyaira a váltságdíjat. «Minő jutalmat várhatok, volt felelete, ha magamra költöm, ami a szegényeké? Jobb nekik adni, amink van, mint elvenni azt a keveset, ami az övék. Higgyetek nekem, aki nem gondol a szegények ínségére, nem tagja Krisztus testének; hiszen ha egy tag szenved, valamennyi szenved.» Az önzetlen szent püspököt a pogány dánok tehetetlen dühükben agyonverték Greenwich piacán, ahol még ma is áll a temploma.

Szent Urzmár püspök hitvalló † 713. Apát volt Belgiumban. 912-ben kalandozó pogány magyarok perzseltek és gyilkoltak ott. Lobles apátság lakói egy dombra menekültek, hol az apátság néhai szent apátjának, Urzmárnak ereklyéit őrzik egy kis templomban. A magyarok hamar megtudták a menedékhelyet és vad harci kedvvel indultak rohamra. A megrémült szerzetesek Szent Urzmár segítségéért könyörögtek. Erre hirtelen olyan erős zápor kerekedett, hogy a magyarok csontig áztak, íjaikon a húrok meglazultak, kénytelenek voltak abbahagyni az ostromot, sőt hirtelen pánikkal menekültek. Szent Urzmár erősebb volt, mint a harcias magyarok.

***Szent Emma** özvegy † 1040 körül. Luidgar gróf özvegye, Megiswerk páderborni püspök húga; terjedelmes birtokait szegényházak és templomok építésére fordította.

* **Szent Antónia** szűz vértanu † 312. Konstantinápolyban, keresztény szolgáló. Ünnepe máj. 3.

Április 20.

Szent Zita szűz † 1278.

Egy forró, itáliai napon utasember kért alamizsnát tőle. Zavarba jött, mert hirtelenében nem tudott mit adni. Pedig nem szívesen eresztette el a koldust üres kézzel. De aztán eszébe jutott, hogy ebben a melegben egy ital friss víz is jó lenne. Ment a forráshoz, megtöltötte korsóját és sietett vissza. A vándor nagyot akart húzni a korsóból, de torkán akadt a korty a csodálkozástól. Bor volt a korsóban. Mikor eléggé kicsodálkozta magát, annál nagyobb buzgósággal látott hozzá. Bor volt biz az, a javából! Aztán megköszönte szépen s ment Isten hírével.

Egyszer történt ez a csoda Szent Zitával. De ezentúl is egy csendes, nagy átváltoztatás az egész élete. Csakúgy közönségesen, föltűnés nélkül változtatta egyszerű szolgálói, cselédi életét egy szentnek életévé.

Negyvennyolc esztendeig szolgált *egy* házban. A Fatinelli családnál, Lucca városában. Tizenkétéves volt, mikor édesapja behozta Fatinelliékhez. Nagy szívszorongással hagyta ott. Hiszen olyan jó lány volt otthon. El lehetett dirigálni úgy, hogy: ez tetszik az Úr Istennek, az meg nem tetszik. Mert mindenben az Isten tetszését kereste. A világért sem bántotta volna meg. Ő volt az, aki pöttömnyi kislánykorában megkérdezte otthon, Monsagradiban a plébános úrtól: «Még most is szoktak az emberek vétkezni?» Mert épen azt magyarázgatta nekik a tisztelendő, hogy milyen rettenetesen csúnya dolog a bűn. És Zitának sehogy sem fért a fejébe hogy bizony most is akadnak, akik bántják vétkeikkel az Úr Istent.

De hát be kellett hozni szolgálni, mert nagy volt a szegénység náluk. Búcsúzáskor még figyelmeztette az apja: «Aztán el ne feledkezz az édesanyád intéseiről, jó példaadásáról!» Megcsókolta mégegyszer és hazafelé indult.

Magára maradt a jámbor falusi kislány a vad idegenben. Egy kicsit ügyetlen is volt az új világban a régi, kitanult szolganépség között. Most biz észre kellett vennie, hogy még vannak emberek, akik vétkeznek; hol kisebbet, hol

nagyobbat; s nem szívesen látják, ha valaki nem tart velük. Volt mit tűrnie szegénynek! Csúfolkodást, bosszantást. A dologból többnyire a neheze maradt rá. Ha meg valami hiba történt, azt is az ő nyakába varrták, s ő kapott ki érte. Jó népek voltak ugyan a Fatinelliék. Előkelő család, nagy házat vezettek. De hát nem tudtak mindennek utánanézni, ami a cselédek közt ment. Aztán az úr is könnyen fölfortyant, a háziasszony sem ment a szomszédba egy kis pörpatvarért. És hát tehettek ők arról, hogy mindig ebbe az ügyetlen kis cselédkébe botlottak, ha valami baj volt? A többit nem lehetett ilyenkor előkeríteni.

Sokat sirdogált magában. Bizony, jobb volt otthon, a faluban. Ahol minden ismerős volt, ahol szerették, jó szemmel néztek rá. Ott a dolgát is tudta, s nem csúfolták ki.

De azért vigasztalása is volt. Tőszomszédságban állott a Szent Frediano-templom. Ide járt minden reggel misére. Itt nem érezte idegennek magát. A gazdái elengedték. S a emplomban, az Úr Isten előtt, már nem fájt annyira az előző nap gondja. S vitt magával egy napra valót a hűséges türelemből is, hogy a mostanit is győzze. Így már tudott szépen bocsánatot kérni, ha nem is volt hibás. A munka is könnyebben ment.

Mégis csak jó népek voltak azok a Fatinelliék, hogy elengedték. Igaz, kora hajnalban kelt s elvégezte, amit lehetett, hogy ha a gazdái ébrednek, kéznél legyen. Mert nem azok közül való volt, akik szívesen imádkoznak, de a zokszót elfelejtik megbocsátani és duzzognak. Templomba sem azért ment, hogy a munka alól kivonja magát. Azt mondogatta: «Nem igazán istenfélő az a szolgáló, aki nem dolgos; dologkerülő jámborság hamis jámborság egy cselédnél». Egyszer mégis imádságba felejtkezett a templomban. Pedig otthon kenyeret kellett sütni. Önszemrehányások között siet haza — s a kenyér meg van dagasztva. Gondolta, valamely cselédtársa segített rajta. Ment megköszönni; de senki sem vállalta. Mikor megsült, mennyei illata árulta el Zita segítőit.

Multak az esztendők egymásután. S lassan ő lett a legügyesebb, leghasználhatóbb a házban. Minden munka jól állt a kezében. A cselédség szíve is hozzá fordult. Ha bajban voltak, Zita mindig kész volt a segítésre. A város szegényei mind ismerték és szerették. Hiszen csaknem egész

bérét rájuk költötte. Magának alig kellett valami. Mégis tisztán, rendesen járt. Megfoltozgatta a régi ruháját, kimosta s az újra valót inkább odaadta valakinek, aki jobban rászorult.

Lassan Fatinelliék is észrevették, hogy Zitára mindent nyugodtan rábízhatnak. Senki más úgy gondját nem viselte, nem őrizte volna. Ráhagyták a gyerekeket is. Ezekre vigyázott csak igazán! Mikor elaltatta őket, még ott imádkozott fölöttük egy darabig. Reggel rendbehozás, felöltöztetés után megimádkoztatta őket s úgy vitte az anyjukhoz reggelizni. Ügyelt rájuk, hogy igazat szóljanak, ne veszekedjenek, megadják a tiszteletet az öregebbeknek, a szegényen segítsenek. Mindenkép azon volt, hogy az Úr Krisztustól tudjanak tanulni. Meg is szerették őt. S mikor már nagyobbacskák lettek, akkor is szívesen hallgattak rá, bár csak írástudatlan cseléd volt. Mert a példáján látták, hogy kell megcsinálni mindazt, amire szóval figyelmeztette őket.

Később rábízták az egész háztartás vezetését, mint a leghűségesebbre. Ő osztotta ki a cselédek munkáját, neki kellett mindenre fölügyelni. Vezette a főzést. Sokan voltak a házban, sok volt a gond. Vendégjárás, lakomák alkalmával sem illett, hogy szó érhesse a ház táját. S Zita gondoskodott is róla, hogy minden rendben legyen. A legelőkelőbb vendégtől az utolsó szolgáig, egyik sem panaszkodhatott.

Az állandó elfoglaltság és ezernyi gond nem zavarta imádságos életét. Minden munkáját úgy végezte, hogy az Úr Isten is kedvét lelje benne. Nem csoda hát, ha a földi uraságok kedvét is kielégítette. Minden munkája imádság volt, de azért külön időt is talált rá. És szigorúan böjtölt. Amit így megvont magától, a szegényeknek adta. Ha nagyobb segítség kellett valakinek, s maga már nem tudott adni, megjelentette az esetet urának. Az is szívesen adott Zita közbenjárására.

A szegényekhez való nagy szeretetét egyszer megjutalmazta az Úr. Karácsony estéjén éjféli misére készülődött Zita. Nagyon hideg volt künn. S csak úgy, melegebb felsőruha nélkül, indult volt. A gazdája rá is szólt, jobb lesz, ha itthon marad, agyonfázik a templom hideg kövén az álldogálásban. Mikor azonban Zita mindenáron menni akart, ráadta a saját bundáját, hadd legyen meg a kedve. De ismerte már nagy jószívűségét s figyelmeztette: «Oda ne kölcsönözd másnak, mert kárt tesztek benne!» Zita megnyugtatta, hogy

épen hozza vissza. Mikor azonban a templom elé ért, ott állt egy rongyos koldus. Vacogott a foga, majd megvette az Isten hidege. Zitának nem volt szíve, hogy fázni hagyja a szegényt. Ráterítette a bundát. «Várj meg — mondta neki — és mise után bejöhetsz hozzánk melegedni egy kicsit.» Mise után azonban se híre, se hamva a rongyos embernek. Hiába nézelődött utána. «Pedig olyan becsületes képű volt», töprengett magában. «Nem lophatta az el.» Mindenki hazament már, de a koldus csak nem került elő. Fatinelli ekkor már nagyon becsülte Zitát, de azért csak megharagudott, mikor bunda nélkül állított be. Elég volt hallgatni a zsörtölődését.

Nem lehetett mást válaszolni, mint hogy majd csak visszakerül az a bunda, nem veszhetett az el. Ebédidő is elmult, mikor még mindig a bundán sopánkodtak. Míg egyszer csak beállít a koldus s hozza az elveszett jószágot. Szépen megköszönte s visszaadta. Örömükben el is felejtették kivallatni, hogy mi is volt vele. Mikorra meg eszükbe jutott, hirtelen eltűnt előlük az ismeretlen. Nem lehetett más, mint az Úr angyala.

Hűséges szolgálatban érte az öregség Szent Zitát. Akkor már úgy bántak vele, mint aki a családhoz tartozik. A munka alól fel akarták menteni. De nem hagyta. Dolgozott szorgalmasan tovább, amíg csak bírt. Egyszer aztán megbetegedett. Napról-napra fogyott az ereje és a szentségek fölvétele után csendesen elhúnyt 1278 április 27-én hatvanéves korában. Megsiratta az egész város. De ugyanazon év következő hónapjában, májusban már egyházi tiszteletben részesítették a szegény cselédlányt. 1696-ban pedig a pápa a szentek közé iktatta. Ünnepe ápr. 26-án van.

Ugyanerre a napra esik

Szent Teotimus püspök hitvalló † 410 táján. A szittyáknál volt püspök az alsó Duna és a Fekete tenger között. A Dunán át hazánk területére is járt a húnok közt hirdetni az evangéliumot. Életszentsége, főként szelídsége és vendégszeretete miatt ezek az ő egyházmegyéjébe be-betörő vad húnok is igen tisztelték. Görög műveltségű férfiú volt és végig Aranyszájú Szent Jánossal (lásd jan. 27.) tartott.

Szent Tivadar hitvalló † 380 táján Konstantinápoly mellett. Durva vezeklőruhája miatt Szőrös melléknevet kapott. Csodákkal tündöklött, s halála után a koporsójából kiszivárgó olaj sok beteget meggyógyított.

* **Montepulcianói Szent Ágnes** szűz † 1317. Már ötéves korában órákat töltött imádságban. Tizenötéves korában pápai engedéllyel egy új dominikánus apácakolostor főnöknője lett. Fölavatásakor mannaeső hullott az oltárra. Azután is gyakran megtörtént, hogy míg imádkozott, illatos harmat, rózsa- vagy liliomeső hullott alá. Isten mindig meg is hallgatta kérését. Egy alkalommal elfogyott a közösségnek minden élelme. Erre imádkozott: Uram és Atyám, vajjon ezeket a lányokat azért hívtad-e ide szülőik házából, hogy éhenhaljanak? Gondoskodj róluk! Nemsokára valaki hozott öt kis kenyeret. Ő úgy áldotta és szegte a közösségnek, hogy napokon keresztül elég volt. Végre teljesült egy régi vágya: szülővárosában egy rosszhírű házat virágzó, szigorú fegyelmű kolostorrá változtatott.

* **Szent Hildegund** szűz † 1188. Apja mint 10—12 éves lányt elvitte a Szentföldre; s hogy bátorságosabban utazhasson abban a bizonytalan időben, fiúruhába bujtatta. Útközben a tengeren meghalt. A lányát és pénzét hűségesnek gondolt kísérő szolgájára bízta. Ez a tengerparton Akkóban elszökött. A magára maradt lányt egy jó ember irgalomból Jeruzsálembe vitte; itt a templomosok szállójában töltött egy évet, közben egy földije és távoli rokona akadt rá s vele visszament hazájába, Kölnbe. Közvetlenül a cél előtt ez a rokon is meghalt, a lány — mindig fiúruhában — egy előkelő apátot elkísért Rómába, hol az apátnak hivatalos dolga volt. Hogy azonban az ellenséges császár kémeit elkerüljék, Hildegund, akit az apát is zarándok fiatalembernek gondolt, gyalogszerrel járt, kifúrt botjában az okmányokkal; az apát előre lovagolt. Nürnberg közelében egy erdőben egy idegen átmenetileg zsákot bízott Hildegundra. Ez azonban lopott jószág volt, a tolvaj űzői elől menekült ezzel a csellel. Hildegundot elfogták és mivel a lopott holmit nála találták, fől akarták akasztani. A gyóntatópapnak fölfedte kilétét, s az ő sürgetésére elfogták az igazi tolvajt. Hildegund megmenekült, Veronában találkozott az apáttal, elkísérte Rómába és azután haza, és Speyerben kezdett hittudományt tanulni. Itt Istentől intelmet kapott, hogy Schönau-

ban cisztercita lesz és egy éven belül boldog halált hal. Csakugyan egy társával jelentkezett, s mert férfiúnak gondolták, minden nehézség nélkül fölvették. Mint novicius nagyon buzgó volt, a noviciusmesternek minden tanítását és intelmét a leghűségesebben teljesítette. Nemsokára azonban tüdővérzése támadt és meghalt noviciusmesterének keze alatt, aki a hagyomány szerint megírta csodálatos életét.

Április 21.

Szent Anzelm püspök és egyházdoktor † 1109.

Nehéz időkben az Úristen mindig támaszt Egyházának férfiakat, kik győzik szent jellemmel, buzgósággal, tudománnyal és szellemmel, kik koruknak irányítói és a késő utódok számára is vezérek és segítők. Krisztus országában naggyá azonban csak a világtól való elvonultságban lehet válni, az imádság, elmélés szent magányában, a tanulás és önmegtagadás iskolájában. Az ős egyház nagyjai többnyire a pusztában, remetéknél járták ezt az iskolát, mielőtt a nyilvános élet porondjára léptek, mint pl. Aranyszájú Szent János (jan. 27) vagy Nagy Szent Vazul (jún. 14). A középkor nagy emberei többnyire kolostorokból kerültek ki.

Szent Anzelm is Szent Benedeknek egy csöndes kolostorából lépett Anglia prímási székére és korának leghevesebb harcai közé. Életútja pedig ez volt:

Született 1033-ban Piemont tartománynak Aosta városában. Atyja Gundulf lombardiai nemes volt; anyja, Ermenberga, igen gondosan nevelte, de korán elhalt. Az élénk szellemű ifjú most világias életre adta magát, meghasonlott atyjával, bebarangolta egész Burgundiát, végre kikötött Normandiában, Bec bencés kolostorában, melynek priorja volt a híres, tudós Lanfranc, honfitársa. Érett megfontolás után 26 éves korában belépett és annyira kivált a tudományban és szerzetesi erényekben, hogy már három évre rá kolostorának priorja lett. Fiatalsága kihívta az idősebbek irígységét, a fiatalabbak ellenkezését; mindkettőt legyőzte szelídsége, alázata és önfeláldozása.

Anzelm természettől visszavonultságra és elmélkedő, gondolkodó életre hajlott; hisz a legélesebb elméjű hittudósok egyike, ki a legnehezebb kérdéseket is oly alaposan és olyan mélységgel tárgyalta, hogy ma is a hittudomány és bölcselet elsőrendű csillagai között ragyog; amiért is XI.

Kelemen pápa őt 1720-ban egyházdoktorrá tette. Mindazáltal a legteljesebb odaadással végezte elöljárói teendőit. Igen szigorúan osztotta be idejét. Nappal tanította kolostora fiatal tagjait, intézte a kormányzat, fölügyelet dolgait, fogadta a tanácskérők seregét; éjtszaka imádkozott, tanult és írta híres könyveit. Éjfél után dőlt rövid álomra, a matutinum zsolozsmája után; sokszor azonban ott érte a hajnal.

Mindenkinek mindene tudott lenni. Különös varázsa volt nagyratörő nemeslelkű ifjakra; elöljárósága alatt legalább 180-an kopogtattak a bec-i kolostor kapuján fölvételért. Anzelm szeretettel fogadta őket, nagy türelemmel és értéssel oktatta és vezette; úgyhogy Becből új, egészséges szent szellem indult ki, mint régebben Clunyből. Nagy elfoglaltsága mellett óriási önfeláldozással talált időt és erőt a betegek különös gondozására. Eadmer, barátja, szerzetestársa és életírója azt mondja róla: «Anzelm az egészségeseknek atyjuk volt, a betegeknek anyjuk, illetőleg helyesebben, egészségeseknek és betegeknek atyjuk és anyjuk volt egyben».

Föltűnő, hogy ez a könyvbujó és könyvíró férfiú menynyire ismerte az embereket és az életet, s milyen bölcs tanácsokat és eligazításokat tudott adni nehéz esetekben. Ennek csak az a magyarázata, hogy állandóan merített a bölcseség ősforrásából, s lángoló imádságban tisztán tartotta lelke szemét a szenvedélyek homályosító füstjétől. Ezért messze földről fölkeresték tanácskérők; sőt pápák és püspökök, fejedelmek és országnagyok ostromolták leveleikkel és követeikkel.

Ez a gondja csak nőtt, mikor 1078-ban kolostorának apátja lett. Szentségének, tudományának és bölcseségének híre már akkor az egész világot bejárta. Nem csoda, ha szelleme nagyságának tágabb tér nyílt. Apáti kötelessége Anzelmet nem egyszer Angliába szólította, mely akkoriban Normandiával közös fő alatt volt; hisz 1066-ban normandiai Vilmos meghódította Angliát. Egy ilyen útja alkalmával az angol király, II. Vilmos betegágyához kívánta a szent férfiút és utána nem tágított, míg el nem fogadta a canterbury-i érsekséget. Anzelm számára most küzdelmekkel és szenvedésekkel teljes idő kezdődött. II. Vilmos ünnepélyes ígéretei dacára folyton sértette az Egyház jogait és érdekeit, nevezetesen kénye-kedve szerint pénzért osztogatta az egyházi állásokat (a simónia gyalázatos bűne) és teljesen úgy tekintette a püspököket és apátokat, mint világi országnagyokat, úgy is iktatta be őket (= invesztitura) méltóságukba, jóllehet

ép abban az időben VII. Gergely pápa ezt igen határozottan megtiltotta. Anzelm félelem nélkül szembeszállt a királlyal és szorongásában Vilmos ellenzése dacára Rómába indult, hogy a pápa tanácsát és segítségét kérje. Abban az időben az utazás nem volt könnyű dolog. Anzelmre is rálesett egy rablólovag a csatlósaival. Azonban Anzelm látása olyan hatással volt rá, hogy maga megvallotta társainak: «Úgy voltam előtte, mintha nem ember, hanem angyal nézne rám, s ahelyett hogy kincseit követeltem volna, áldását kértem». Anzelmnek már külseje is olyan hatással volt, hogy még a szállásokon is azt mondták az ismeretlen idegenre: ennek «élet emberének» kell lenni. Rómában meg csak úgy hívták: a szent férfiú.

Rómában a pápa jóváhagyta minden tettét és intézkedését. Királya azonban száműzte, s így kb. három évig időzött Rómában, majd Franciaországban. A nagy harcot maga az Úristen intézte el. II. Vilmos egy nap vadászatra indult; este halva találták, nyíllal a mellében.

Utódja, I. Henrik visszahívta Anzelmet, megígért minden jót, de csakhamar bátyja útjára tért, s kezdte lábbal tiporni az egyház jogait. Anzelm megőrizte a király iránti hűségét, amiben szabad volt, de tapodtat sem engedett meggyőződéséből. «Nem félek én a szenvedéstől, sem a haláltól, hanem igen, félek a bűntől és az Egyház meggyalázásától.» Megint Rómában a pápánál keresett és talált támaszt; Henrik elkobozta javait, őt magát pedig számkivetette. Másfél évet töltött Anzelm most Lyonban. A király jámbor húga azonban Henriket lassan jobb belátásra bírta. Becben egyezség jött létre, mely az Egyház függetlenségét is biztosította és a király jogos érdekeit is óvta, melyet aztán a pápa is jóváhagyott.

Anzelm a nép határtalan lelkesedése között foglalta el újra érseki székét. Most már zavartalanul élhetett hivatásának. A király ettől az időtől kezdve annyira megbecsülte, hogy távollétében megtette birodalma kormányzójának. Ő pedig fölhasználta ezt a bizalmat: papságnál és hívőknél helyreállította a vallási fegyelmet és buzgalmat, érvényt szerzett az Egyház törvényeinek, még pedig nemcsak az általános egyházi előírásoknak, hanem az angol egyház ősi szokásainak és jogos sajátosságainak, és a canterbury-i érseki szék prímási jogainak is.

A sokféle elfoglaltság közepett Anzelm nem tágított a

régi szerzetesi szigorúságtól. Teste ezt megérezte. Már 25 évvel halála előtt sokszor láz gyötörte, sokszor teljes álmatlanság és étvágytalanság kereste meg. Mindazáltal sok betegség közepett 76 esztendőt ért meg. 1109 nagyhetén súlyos betegen fölolvastatta magának a passiót. Mikor az olvasás odaért: «Ti vagytok, akik kitartottatok velem megpróbáltatásaimban, azért én is rendelem nektek, miként Atyám országot rendelt nekem» (Luk. 22, 28, 29), kezdett alábbhagyni lélegzése és csöndesen meghalt.

A föntemlített Eadmer beszéli mint szemtanu: Anzelm egyszer kíséretével hivatalos útra ment. Szokása szerint elmerült szent elmélkedésben. Egyszerre fölriasztotta a kíséret nevetése, kurjogatása, a kutyák ugatása. A kutyák ugyanis fölhajtottak egy nyulat, mely ijedten a püspök lova alá menekült, miközben űzői körbe vették. A püspök megállította a menetet. Könny csordult szeméből. «Ti nevettek, — kezdte nagy komolysággal, — de ennek a szegény teremtésnek itt nincs nevethetnékje. Mindenfelől ellenség környezi, s most itt nálunk keres menedéket. Nem épenígy jár-e az emberi lélek? Gonosz szellemek keresztül-kasul űzik-hajtják bűnben és gazságban. Mikor pedig halálra válik, bekerítik zsákmányukat, minden pillanatban meg akarják ragadni és az örök halál örvényébe taszítani. Milyen aggodalommal és vággyal néz aztán menekülés után!» Erre megparancsolta, hogy tartsák féken a kutyákat, és a nyúl nagy iramban menekült az erdőbe.

«De te, Uram, ne távoztasd el tőlem segítségedet, figyelj az én oltalmamra. Mentsd meg, ó Isten, lelkemet a fegyvertől, és egyetlenemet (= életemet) az eb kezéből» (Zsolt. 21, 20. 21).

Ugyanerre a napra esik

* **Szent Simon** püspök vértanu † 341. A perzsa Sápur király részint Konstantin császár iránti gyűlöletből, részint pogány gőgből gyűlölte és üldözte a keresztényeket. Püspököket, Simont láncraverve idézte maga elé. Csodálkozva látta, hogy a püspök korábbi szokása ellenére nem adta meg neki a térdhajtást. Simon megmagyarázta: «Korábban nem hivattál azért, hogy, mint most, megtagadjam Istenemet». «Krisztus nem Isten.» «Nem ismered Krisztust, ó király.» A püspök méltóságos és jellemes viselkedése bűnbánatra és hitvallásra lelkesítette Usthazánt, a király ősz nevelőjét, ki az előző keresztényüldözésben napimádást tettetett. Mikor a vesztőhelyre vitték, csak egy kegyet kért: hirdesse ki a király, hogy nem mint hazaáruló vagy gonosztevő kerül halálra, hanem csak azért, mert keresztény. A király szívesen belement. Úgy

gondolta, ez is sok keresztényt el fog rettenteni. Ellenkezőleg történt. Simon a börtönben hallotta és ünnepelte Usthazán hős vértanuságát; mikor a király most őt vezettette elő száz hívével együtt, csak az volt imádsága, hogy valamennyi állhatatos maradjon. Minthogy ő maradt utolsónak, valamennyit biztatta, s megadatott látnia, hogy egy sem ingott meg. Mikor egy Ananiás nevű aggastyánra került a sor, kissé megremegett. Erre megszólal egy hang a közönségből: «Húnyd le kissé a szemedet és végy bátorságot; néhány perc mulva meglátod a mennyei világosságot». A közbeszólót nyomban elfogták; kitűnt, hogy az udvari főmester volt. Kereszténynek vallotta magát és Simon társaival együtt vette el a vértanuság koronáját. Usthazan bűnbánata és hitvallása tehát megtermette gyümölcsét.

Április 22.

Szent Tarbula szűz vértanu † 345.

Szent Tarbula Perzsia vértanui közül való a II. Sápur király (309—380) rendeletére folyó nagy keresztényüldözés idejéből.

Palesztinai keresztények már az 1. században terjesztették itt az evangéliumot. Jobban megerősödött az egyház, mikor I. Sápur uralkodása alatt, a 3. században, sok hadifogoly került az országba a római birodalom területéről. A foglyok közt keresztények is voltak nagyszámban. Úgyhogy a 4. század elejére, több püspökséggel az élén, kiépült a perzsa egyház szervezete.

II. Sápur eleinte nem törődött a keresztényekkel. Uralkodásának 31. évében azonban a pogány papok biztatására rendeletet adott ki ellenük. Ebben nagy pénzbüntetést rótt ki rájuk, az állhatatosakat pedig rabszolgaságra adatta. Tarbula bátyja, Szent Simon szeleuciai püspök figyelmeztette a királyt a rendelet igazságtalanságára. Bátorságáért vértanusággal fizetett (lásd ápr. 21).

Nemsokára megbetegedett a királyné. Bizalmas emberei zsidók voltak. Ezek azt a hírt kezdték terjeszteni, hogy bizonyára Simon érsek nővérei mérgezték meg bosszúból a királynét. A hírre Tarbulát szolgálójával és özvegységben élő nővérével együtt elfogták. A király Mareptest, a pogány főpapot bízta meg az ügy vizsgálatával és az ítélkezéssel. A pogány papságnak a méregkeverés csak ürügy volt, hogy elpusztítsák a három keresztény nőt.

Az első tárgyaláson az elnöklő főpap előterjesztette a méregkeverés vádját. Tarbula fölháborodva utasította vissza: «A sátán juttatta eszetekbe ezt a vádat! Miért vádoltok hamisan, mikor csak a vérünkre szomjaztok? Tudom, hogy Istenünk miatt akartok megölni. De nem tagadjuk meg, mert ő a mi életünk, egyedül őt imádjuk s neki szolgálunk. Hogyan lettünk volna méregkeverők, mikor ezzel a bűnnel megtagadtuk volna Istenünket?»

«Jó, vallástok tiltja a méregkeverést. De talán a bátyátok halálán érzett bosszú és elkeseredés adta kezetekbe a mérget?» mondta a főpap.

«Mi történt a mi bátyánkkal — válaszolt Tarbula —, ami miatt elkeseredésünkben tönkretegyük saját lelkünket? Ti ugyan gonoszul megöltétek, de ő tovább is él és a mennyország örömében van. Nem történt vele semmi rossz, ami miatt bosszút kellene állnunk.»

Erre visszavezették őket a börtönbe. A kihallgatás alatt megtetszett a főpapnak a feltűnően szép Tarbula. Ezért titokban üzenetet küldött hozzá a börtönbe, hogy mind a hármuk életét megmenti, ha felesége lesz. Azonban Tarbula most bizonyságot tett, hogy a szentek még gyilkosaikkal szemben is tudnak szinte fogyhatatlanul szelídek lenni, de kíméletlenek és nem ismernek elnézést azokkal szemben, akik szent tisztaságukat kísértik. A sátán küldötteinek tekintik és így is bánnak el velük. «Fogd be a szádat, — rivallt rá Mareptes követére —, tisztátalan eb, aki vagy; ki ne ejts többé olyan szót, amilyent nem tűrök el. Én el vagyok jegyezve Krisztusnak és az ő szeretetéből örökre szűz maradok.» Mareptes dúlt-fúlt erre a határozott visszautasításra és jelentést tett a királynak, hogy a méregkeverés vádja rájuk bizonyult a vádlottakra. A király mégis hajlandó volt kegyelmet adni, ha a Napot imádják. A következő tárgyaláson elő is álltak ezzel a föltétellel. Tarbula csak azt felelte a fölszólításra: «Mi az ég és föld Teremtőjét imádjuk. A neki járó tiszteletet nem adhatjuk keze alkotásának, a Napnak».

Szavára a pogány papok mind elkezdtek kiabálni: «Pusztuljanak el, mert megmérgezték a királynét!»

Titokban aztán híresztelni kezdték, hogy a királyné csak akkor gyógyul meg, ha ezeket a makacs keresztényeket kettéfűrészelik és átmehet szétvagdalt testeik között. Tudták, hogy most már a királyné nem engedi el a halálos ítéletet.

A három keresztény nő az utolsó tárgyaláson is állha-

tatos maradt. Kimondták hát rájuk az előre megbeszélt ítéletet. Végre is hajtották még aznapon. Derékban kettéfűrészelték őket. Utána két sorban fölállított gerendákra kötözték csonka testüket, hogy a királyné átmehessen köztük.

Ez történt a 345. esztendőben. A keleti egyház április 5-én, a nyugati április 22-én ünnepli emlékük.

Ugyanerre a napra esik

Szent Epipódius és Sándor vértanuk † 178. Mindkettő még viruló ifjú volt. Testi-lelki barátok voltak, gyermekségüktől fogva tisztaságban és fegyelemben éltek. Mikor Lyonban kitört a nagy keresztényüldözés (lásd jún. 1), a város környékén, egy tanyán húzódtak meg. Elfogták őket és a kínvallatók elé vitték. Epipódius volt a fiatalabb; a bíró úgy gondolta, őt könnyebben törheti meg. Rászól: Egy keresztrefeszített bűnös kedvéért hogyan cserélheti el a vidám istenek szolgálatát bőjt, önmegtartóztatás és szomorúság életével? Epipódius tapasztalásból ismerte a keresztény élet örömeit, s nyugodtan felelte: E világ örömei örök halált szereznek. Krisztus ellenben kereszthalála után föltámadt és örök életet hozott. Erre kezdték ütni-verni; száján kibuggyant a vér. Rácsra feszítették, oldalát gajmókkal tépték. Ő pedig fölkiáltott: Vallom, hogy Krisztus Isten az Atyával és Szentlélekkel egyetemben. Tudom, nem vesztem el életemet, hanem jobbal cserélem föl. S nyugodtan hajtotta a bárd alá fejét. Sándorra került a sor. Azt mondta: Könnyen halok meg, mert testvérem győzött; miatta már nincs aggodalmam. Őt keresztre szögezték.

Szent Róbert, lásd ápr. 29.

Április 23.

Szent Adalbert püspök vértanu † 997.

Országokat térített, királyokat keresztelt. Mikor erre a hódító útra szólította az Úr, mintha neki is mondta volna: «Kiválasztott edényem ő nekem, hogy hordozza nevemet a pogányok és királyok előtt . . . megmutatom neki, mennyit kell szenvednie az én nevemért» (Ap. Csel. 9, 15—16). S Adalbert vállalta ezt a szenvedéssel, számtalan megpróbáltatással teljes hivatást. Hitvallója, apostola, vértanuja lett Urának.

Pedig élhetett volna kényelemben. Előkelő családból származott. Apja a csehországi Lublyic grófja volt. Fiától családja továbbfolytatását, hírének, nevének, harci dicsőségének gyarapítását várta. Mennyire más volt az Úr terve!

Alig hogy megszületett a kis Woytieck — ez volt először a neve —, súlyos lázba esett. Megrémült szülei a Boldogságos Szűz pártfogását kérték és megfogadták, hogy Istennek szentelik fiukat, ha életben marad.

Adalbert föl is épült, de már az Úré volt.

Iskolára Magdeburgba küldték. Szorgalmas és nagytehetségű fiú volt. De azért megesett egyszer, hogy egész nap csak játszott. Másnap, mikor felelnie kellett volna, egy szót sem értett a tárgyalt szövegből. Mestere megverte «Eressz el! Már tudom» — kiáltotta verés közben. És tudta is. De ez egyetlen eset lehetett, mert egyébként úgy emlegetik, mint aki «az igazság és tudomány napja felé fordult s fölszabadította magát a földhöztapadtságból».

Magdeburg püspöke, Adalbert bérmálta meg. Ennek tiszteletére vette föl maga is az Adalbert nevet. Valószínűleg már ekkor, diákifjúkorában barátkozott össze Ottó herceggel, a későbbi III. Ottó császárral (983—1002). A két ifjú együtt álmodozott jövendő hódításokról, Itáliáról, a pápaság felszabadításáról. De nagyratörő tervekről álmodozva és a legelőkelőbb körökben forgolódva is megőrizte szíve ártatlanságát. Már ekkor járt a szegények után, hogy segítsen rajtuk. Sokat imádkozott. Az Úr, aki születésekor lefoglalta, érlelte őt a maga számára.

Az ifjúi ábrándozásokból egyre határozottabb tervek lesznek. Kétévi otthoni tartózkodása után Ditmár püspök elé járul, hogy pappá szentelje (kb. 982-ben). Nemsokára már fölszentelő püspöke halálos ágyánál áll. A püspök nagyon félt a haláltól, mert úgy érezte, hogy a kelleténél többet törődött a világi kitüntetésekkel és sikerekkel. Adalbert fölajánlja böjtjeit, imádságát és alamizsnáit a haldokló megsegítésére.

Ditmár halála után egész Prága őt akarja püspökének. Meg is választják. Feljegyezték róla, hogy püspökkészentelése óta nem mosolygott többé. Mikor ennek okát tudakolták, azt mondta: «Könnyű a püspöksüveget és a pásztorbotot viselni, de borzasztó a püspökre váró számadás az élők és holtak bírája előtt». Ennek a nagy felelősségnek alázatával vonult be városába — mezítláb. Püspöki jövedelmét négy részre osztotta. Egy volt a templomok, egy a papságnak fönntartására, egy a szegények segítésére. Magának csak a negyedét tartotta meg. De ez is — családi vagyonával együtt — csaknem mind a szegényeknek jutott.

A prágaiak nagy lelkesedéssel fogadták. De mikor látták, hogy babonáikat, kicsapongásaikat és kegyetlenségeiket nem tűri, kiábrándultak belőle. Adalbert erre Rómába ment (989-ben) a pápa tanácsát kérni. Szeretett volna lemondani méltóságáról; be is vonult a Szent Elek-kolostorba. Azután egy jeruzsálemi zarándoklás tervét forgatta fejében. Pénzt is kapott rá III. Ottó császár anyjától. De a következő éjjel titkon szétosztotta a szegények között. S míg ifjúkori barátja, a császár fényes seregének élén bevonult Rómába, Adalbert

a Szent Elekben söpört, súrolt, mosogatott . . . Az ő hódító útjai csak ezután következtek.

A mainzi érsek nem nyugodott bele távozásába. Visszakérte a pápától. Parancsára el is indult Rómából, Anconán, Dalmácián és Magyarországon keresztül (992). Magyarországon ez időben Géza vezér uralkodott. Szívesen látta a térítőket pogány népe között s Adalbertet is nagy tisztelettel és örömmel fogadta. Ennek a szíves fogadtatásnak emléke élt benne, mikor Prágába bevonult. Rómából szerzeteseket is hozott magával, hogy segítségére legyenek a csehek megjavításában. Ezeknek a szerzeteseknek építtette a Prága melletti Brevnov-kolostort.

A lelkes fogadtatás után azonban megismétlődött az előző eset. Adalbert minden törekvése ellenállásra talált. A régi szokás ereje elfordította az új kereszténységtől a népet. Az ünnepeket nem tartották, az egyház menedékjogát nem tisztelték. Egy alkalommal, mikor egy házasságtörő asszony a katedrálisba menekült, oda is utána mentek. Hiába volt a püspök tiltakozása, kihurcolták az asszonyt és megölték.

Elhagyta tehát püspöki székét, lóra ült és Magyar-

országba jött. Itt jobb eredménnyel biztatta az előző szíves fogadtatás. Bár csak rövid ideig működött hazánk földjén (994—95), mégis nemzetünk apostola lett. Ő keresztelte meg Géza vezért és fiát, Vajkot. S amint egykor Szent István első vértanu imádsága egyengette a kegyelem útját Saul lelkébe, hogy Szent Pállá, a nemzetek apostolává legyen: Adalbert volt az, aki Vajkot a magyarok apostolává, Szent Istvánná formálta.

Rövid, de eredményes müködése után Rómába ment s régi kolostorába vonult. Itt látogatta meg a koronázásra jövő Ottó császár. A császár kíséretében indult vissza Prága felé, a pápa parancsára, 996 májusában. A csehek ekkor egyáltalán nem akarták befogadni. Jövetelének hírére rokonait kivégezték, családjának birtokait földúlták és lefoglalták.

Adalbert erre Lengyelország felé vette útját. Először csak ideiglenes menedéket keresett Boleszló hercegnél. Adalbert érdekében Boleszló követeket küldött a csehekhez. De azok visszaüzenték: nem nekik való ez a püspök, nagyon is szent, nem férnek meg egymással. Ekkor a pápa is feloldotta Adalbertet előző parancsa alól és megengedte neki, hogy a pogányok között hirdethesse az evangéliumot. Így lett Lengyelország apostola. Bejárta az országot s a nép nagy részét megkeresztelte.

Az úttörés munkájának elvégzése után öccsével, Gaudenciussal együtt Poroszországba ment. Itt a pogányok hangulata nagyon ellenséges volt a kereszténységgel szemben. Mikor Adalbert eredményes munkáját látták, erőszakkal akartak végezni vele. Egy alkalommal zsolozsmázás közben támadt rá valamelyik pogány és evezővel fejbevágta. A püspök félholtan terült el. De nem halt meg. Magához térve hálát adott, hogy szenvedhet az Úrért. Ezután mindenütt gúnyolódással, bántalmazással fogadták. Mikor halállal fenyegették, ha továbbra is köztük marad, távozásra szánta magát. Útközben egy lovascsapat Tenkitten mellett elfogta és megkötözte. Megkötözve is ellenségeiért imádkozott. Aztán kísérőit buzdította állhatatosságra: «Atyámfiai! Annak hatalma, kiért szenvedünk, nagyobb minden hatalomnál. Vele senki sem mérkőzhetik, jóságának nincs mása».

Erre a beszédre egy pogány pap lándzsával átszúrta. A többi pogány is mind beledöfte a lándzsáját, 997 április 23-án. Holttestét Boleszló herceg nagy pénzen kiváltotta és a gnézeni székesegyházban temettette el. Innen 1039-ben

püspöki városába, Prágába vitték. Adalbert, magyarul *Béla* is, Lengyelországnak és Magyarországnak, s külön az esztergomi egyházmegyének védőszentje.

Ugyanerre a napra esik

Szent György vértanu † 303. Palesztinában. A hőslelkű ifjú katona Dioklécián császár üldözése idején szenvedett vértanuságot Palesztinában. Ez biztos. Korán terjedt el tisztelete, s oly mértékben, hogy dicsősége valóságos felhőbe burkolta történeti alakját. A 12. század óta kezdték benne tisztelni a sárkányölőt és minden baj leküzdőjét; különösen a kereszteslovagok benne látták eszményüket; Oroszlánszívű Rikárd Anglia védőszentjévé tette.

Assziszi **Boldog Egidius** (Egyed) hitvalló † 1272. Assziszi Szent Ferenc első társai közül való. Az engedelmesség Rómába szólította. Itt fogadalmához híven két keze munkájával kereste meg kenyerét. Elment a távoli erdőbe fát gyűjteni, s azt eladta. Egyszer egy asszony több pénzt akart neki adni, mint amennyit fája megért. Visszaadta: nem akarta, hogy a kapzsiság szelleme hozzája férkőzzék. Mikor kalászokat szedett a tarlón, olykor búzát is kínáltak neki. Mosolyogva visszautasította: Nincsen csűre, nem tudna vele mit csinálni. Egy bíboros nagyon becsülte, s addig könyörgött, míg asztalához nem járt. De mindig a maga kereste kenyér volt ebédje. Ha rossz időben nem tudott kint keresni, a szakácsnak segített egy-egy kenyércipóért. Egyszer szent ambícióval szólította meg híres, tudós rendfőnökét, Szent Bonaventurát: «Jó neked, annyit tudsz! De mit csináljunk mi, tudatlan testvérek?» «Ha Isten nem adna más ajándékot, mint az ő szeretetét, elég volna.» «Hát a tanulatlan szeretheti Istent úgy, mint a tudós?» «Egyed testvér, egy öreg anyóka jobban szeretheti Istent, mint a teológia doktora.» Ezt már nem bírta el Egyed testvér. Leszaladt a kolostor kertjének kerítéséhez és világgá kiáltotta: Anyóka, öreg anyóka, szeresd Istent és nagyobb lehetsz, mint Bonaventura testvér!

Április 24.

Sigmaringeni Szent Fidél vértanu † 1622.

Roy Jánosnak a fia volt; a felső dunamelléki Sigmaringen városka polgármesteréé. A keresztségben a Márk nevet kapta. Apját korán elvesztette. De gyámja lelkiismeretesen gondoskodott neveléséről. Latin iskolába küldte, s mikor a fiú ezt nagy sikerrel elvégezte, tovább taníttatta a freiburgi egyetemen, Breisgauban, filozófiára és jogra. Az egyetemi diákélet szabadsága, kísértései nem tettek kárt Roy Márkban. Társai mulatozásában nem vett részt. *Erre* nem

ért rá. Mert a szegények védője akart lenni s tudta, hogy alapos tudomány és feddhetetlen élet nélkül nem lehet. Tanult hát szorgalmasan. De az imádságra maradt ideje. Tanárainak büszkesége volt, mikor az egyetemet 1603-ban elhagyta. Még többet ért, hogy ártatlan szívvel, el nem égetett életerővel, ki nem kezdett lelkesedéssel ment haza.

Még hátra volt a doktori fokozat megszerzése. De szeretett volna előbb világot látni, más népeket megismerni s nyelvismeretét tökéletesíteni. Gyámja gondos kezeléséből szép vagyon maradt rá, megtehette. De egyébként is kedvezően alakultak a körülmények. Néhány előkelő nemesi családból való ifjú hosszabb külföldi utazást tervezett. Szüleik a freiburgi professzoroknál érdeklődtek alkalmas vezető iránt. Ezek egyhangúlag Márkot ajánlották.

Elfogadta a megbízást s 1604-ben, közös misehallgatás után, útnak indultak. Hat évet töltöttek külföldön. Bejárták Németországon kívül Franciaországot, Itáliát és Spanyolország jó részét. Néztek műkincseket, hallgatták híres tanárok előadásait, résztvettek az akkor szokásos vitatkozásokban. De az Úr házából való indulás hangulata egész úton megmaradt. A messzi idegenben is magukon érezték a mindenható, irgalmas Isten tekintetét. Mintha az utasokat vezérlő Ráfael angyal lett volna nyomukban, szerencsével jártak. Nem bódította el őket a sok látott dolog. Békességgel, egészséggel, friss, ifjúi örömmel, tágra nyílt lélekkel, befogadásra, feldolgozásra készen nézik az ismeretlen országokat. Egészségben és békességben akarnak eljutni haza is. S mindez azért van, mert testben is ott járt köztük az Úr angyala, Márk. Ő ébresztette, ő tartotta fönn ezt a szellemet köztük. Már ekkor szentnek vallották a fiúk. Ünnepeken gyónt, áldozott. Hajnali négy órakor kelt, hogy előadás idejére elvégezhesse a Boldogságos Szűz officiumát, misét hallgathasson. Nagyböjtben ciliciumot hordott. S a paloták, szobrok, képek mellett észrevette az utcai koldust és saját ruháját is odaadta. Közben pedig tudósokkal barátkozott, ismerkedett, s jól megtanult franciául és olaszul.

Hat év multán épségben vezette haza a rábizottakat. Letette a jogi doktorátust és Einsisheimben ügyvédi irodát nyitott. Tudománya és igazságszeretete miatt nagy tekintélye volt a hatóságok előtt; még ellenfelei is becsülték, mert soha tiszteletlen, avagy szenvedelmes szót nem szólt ellenük, a legheveseb viták közepett sem. Az egész vidék pedig nem-

sokára úgy emlegette, mint a szegények ügyvédjét. Szíve azonban egészen az Úristenhez húzta. Külföldi útjából hazatérve a kapucinusoknál töltött egypár napot. Testvérét látogatta. Már ekkor megszerette a rendet s most kérte fölvételét.

Kérését szívesen teljesítették. 1612-ben mondta első miséjét 35 éves korában a freiburgi kapucinus templomban. Mise után a gvárdián, Angelus páter beöltöztette a rend ruhájába. Ekkor a rend szokásai szerint nevét is megváltoztatta. Fidelis (= hűséges) lett a neve. A gvárdián prédikációt tartott. Azzal kezdte: «Esto fidelis usque ad mortem, et dabo tibi coronam vitae. Légy hű mindhalálig, és neked adom az élet koronáját» (Jelen. 2, 10).

Eddig is hűséges volt az új Fidél páter, de most igazán a halálig, az élet föláldozásáig az akart lenni. A gvárdián figyelmeztetését írta minden könyvének első lapjára. Nem tudta még akkor, hogy az Úr máris kiválasztotta halállal való bizonyságtételre, vértanuságra. S nincs is nagyon messze a bizonyságtétel ideje. Még egy darabig teológiát tanult Konstanzban és Frauenfeldben. Azután hitszónok lett. Svájcban és a vele szomszédos részeken működött. A vegyesnyelvű vidéken nagy hasznát vette nyelvtudásának. Mindenkihez hozzá tudott férni. Szívesen hallgatták, protestánsok is eljártak beszédeire.

1621-ben megválasztották a Vorarlbergben levő feldkirchi zárda gvárdiánjává. Rendtársai, a városi polgárok, de még a katonák is nagyon szerették. Ennek a szeretetnek köszönhető, hogy egy alkalommal le tudta csendesíteni a zsold elmaradása miatt elkeseredett helyőrség zendülését.

Ebben az időben a Szentszék missziót szervezett a protestánsok visszatérítésére a császár hatalma alatt levő Svájcban. A misszió vezetőjévé Fidélist nevezték ki. Szívesen vállalkozott erre a munkára, mert szerette a lelkeket. Az eretnekségben tévelygőket is. Eddig is járt utánuk. Fölkereste betegeiket, vigasztalta haldoklóikat. Sokan hallgattak szavára és megtértek. De ha ragaszkodtak tévedéseikhez, akkor sem hagyta el őket. Azzal, amit még hittek, iparkodott üdvösségre segíteni. Hogy legalább bánják bűneiket, bízzanak Isten irgalmában.

Mikor most hozzáfogott a Szentszék megbizásának végrehajtásához, érezte, hogy teljesedni fog, amiért minden miséjében imádkozott: életét kell adnia hitéért. 1622 elején,

háromkirályok napján indult apostoli útjára. Mezítláb, egy szál foltos csuhában járta az Alpok havas, jeges, téli világát. Ment az egyháztól elpártolt községekbe, s úgy, ahogy volt, hidegtől gémberedetten föl a szószékre. A szavából azonban tűz áradt. S lelkeket gyujtott, a közömbösségnek, elfogultságnak, ellenszenvnek jegét olvasztotta a szívekről. Egymásután tértek meg az emberek a régi, mindig igaz, egyetlen hitre. Megtalálta az utat a havasok oldalán fekvő hüttékhöz is, ahonnét nem tudtak lejönni a templomba. Soknak elég volt, ha misézni látta ezt a kapucinus prédikátort. Mással kiállt nyilvános vitára, mint Rudolf von Gugelberggel tette. S mikor a vitatkozó Rudolf kifogyva az argumentumokból egy protestáns prédikátorhoz ment tanácsért, de attól csak vak gyalázkodást hallott a katolikus egyházra érvek helyett: visszament Fidélhez és letette a hitvallást.

A protestáns prédikátorok nem akartak belenyugodni a vereségbe. Érvelésük, beszédjük hatástalan volt már. Erőszakhoz folyamodtak tehát. A nemzetiségi érzékenykedéseket állították harcba a katolicizmus ellen. Az osztrák uralom ellen lázítottak. Ebben a lázas hangulatban érkezett el húsvét ünnepe. Fidél nagyhétre és az ünnepekre rendházába ment vissza. Húsvét után ismét Svájcba indult. Figyelmeztették ugyan, hogy életével játszik, de ő azt válaszolta: «Ha rám támadnak a kálvinisták, úgy teszek, mint a régi vértanuk: örömmel ölelem át a halált és Isten különös kegyelmének tartom, ha hitemért meghalhatok».

A lázadás egyes helyeken már nyiltan is kitört. Fidél rendíthetetlenül prédikált. Április 24-én Gruschban. De a protestánsok most nem jöttek. Hanem üzentek neki, hogy jöjjön Seewisbe, ott meghallgatják. Azonnal útnak indult. Egy osztrák tiszt néhány katonával együtt hozzá csatlakozott, hogy oltalmára legyen. Fidél hiába tiltakozott, nem tágítottak. Seewisben egyenest a szószékre ment s Szent Pál apostol szaván kezdte: «Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség». Nem sokáig beszélhetett. Kívülről lárma hallatszott s leütötték az ajtónál álló katonát. A nyitott ajtón keresztül pedig valaki rálőtt a szentre. A golyó a falba fúródott. A lövésre a templomban levők is előrántották ruhájuk alól fegyvereiket s a katonákat megölték. Magát Fidélt a templomban nem merték bántani. Otthagyták az oltár előtt imádkozva.

Mikor azonban kijött a templomból és Grusch felé

indult, húsz fegyveres ember támadt rá. Szitkozódás és gyalázkodás közben kegyetlenül agyonverték. Csak a mellén több mint húsz szúrást ejtettek. Végül fejét zúzták össze buzogánnyal. Így mutatta meg hűségét, 1622 április 24-én.

Valamelyik gyilkos elmondta egy Jakab nevű protestáns prédikátornak, hogyan történt Fidél halála. És csodálkozással emlegette: minél kegyetlenebbül ütötték, zúzták, annál örvendezőbb, szebb lett az arca. Elgondolkozott ezen a prédikátor: Mégis csak az lehet igazi keresztény, aki így tud meghalni. Meg is tért s maga hirdette azután a községekben, hogy Fidél prédikálta az igazi evangéliumi igazságot.

Ugyanerre a napra esik
Szent György, lásd ápr. 23.

Április 25.

Szent Márk evangelista.

Amikor az Úr Jézust tanítványai is elhagyták, s a zsidók a Getszemáni kertből Jeruzsálem utcáin át a főpaphoz hurcolták, egy ifjú követte őt. Mindössze egy lepedőszerű alsóruha volt rajta, s a poroszlók el akarták fogni. Ingénél fogva meg is ragadták, de ő otthagyta ingét s elfutott (Márk 14, 51, 52). Ez az ifjú valószínűleg maga Márk volt. De ha nem is róla esne itt szó, vagy ha nem is igazolható, hogy az utolsó vacsora Márkék házában ment végbe, akkor is, mint jeruzsálemi ifjú, részesült abban a nagy kegyelemben, hogy szemmel láthatta és füllel hallhatta az Urat. Emellett volt része más kitüntetésekben is. Szent Péter megválasztotta titkárának, Szent Pálnak munkatársa volt, s a Szentlélek Úristen, a Szentírás főszerzője, méltónak találta, hogy megírja az Isten Fiának életrajzát.

Jobbmódú jeruzsálemi zsidó családból származott. Mint kortársainak általában, neki is kettős neve volt: János Márk. Az első név héber, a másik latin. Minthogy későbbi működése javarészben nem zsidó területen folyt le, a János név helyett állandóan a Márk nevet használta. A 3. századbeli római hagyomány úgy tudja, hogy az ószövetségi papságot szolgáltató Lévi törzséhez tartozott, s hogy keresztsége előtt maga is betöltötte a levita tisztet. Édesanyját Máriának hívták. Szent Barnabásnak (jún. 11). unokaöccse volt. A kereszt-

séget valószínűleg maga az apostolfejedelem szolgáltatta ki neki mindjárt a Szentlélek eljövetele után.

Házuk egyike volt azoknak, amelyekben a jeruzsálemi keresztények az első pünkösd után összejöveteleiket és imádságaikat tartották. Amikor 43 körül az angyal csodálatos módon kivezette Pétert Heródes Agrippa börtönéből, az apostolfejedelem egyenesen Márkék házába ment. Zörgetésére Rodé nevű szolgáló jött ki hallgatódzni. Amint megismerte az apostol hangját, örömében elfelejtett ajtót nyitni s csak akkor eresztette be, miután elmondta az egybegyűlteknek a hihetetlenül hangzó örvendetes hírt. Az Úr Krisztus első földi helytartója tehát bejáratos volt a házhoz (Apost. Csel. 12).

Márk korán kezdette az apostoli munkát. Péter nemsokára azután, hogy kiszabadult a börtönből, elhagyta hazáját s elment a birodalom fővárosába, Rómába, ahol megalapította a püspökséget. Vele mehetett a fiatal Márk is. Bizonyos, hogy Rómában titkára és tolmácsa volt. A tolmácsi munkakör valószínűleg abban is állott, hogy görögül tolmácsolta Péter beszédeit és tanítását, de legfőképen abban, hogy azokat leírta. Minden valószínűség szerint az evangélium leírására 44 körül került a sor. Péter hallgatói ugyanis annyira becsülték és áhították az apostolfejedelem evangéliumhirdetését, hogy kérték Márkot, Péter állandó kísérőjét, írná le nekik ezeket a tanításokat. «Márk, aki Péternek lett tolmácsa, följegyezte Jézus Krisztus szavait és tetteit, amennyiben emlékezetben tartotta, nem sorrendben ugyan, de híven» — mondja Szent Papias (febr. 22), akinek tanusága Szent János evangelistáéra támaszkodik. Márk ebben a rövid és velős evangéliumban mesterének szándéka szerint a pogány keresztények előtt azt akarta igazolni, amivel kezdte írását: «Jézus Krisztus az Isten Fia». Utólag Péter is jóváhagyta ezt az evangéliumot, s ez lett a római egyháznak, mindnyájunk édesanyjának első újszövetségi szentkönyve.

Ez az evangélium nemcsak precíz, élénk és közvetlen Krisztus-életrajz, nemcsak Péter alázatos és Krisztus-szerető lelkének tükre, hanem arra is bizonyság, hogy Márkot a Szentlélek Úristenen kívül az Úr iránt való nagy-nagy kegyelet ihlette az írásban. Csak ő őrzött meg az Üdvözítő életéből olyan drága részleteket, minő az, hogy a hozzá jövő gyermekeket «karjaiba vette» (10, 6), hogy «lelke mélyéből fölsóhajtott», amikor a farizeusok égi jelet kértek tőle (8, 12).

És neki köszönjük az Úr két szavát tulajdon arám anyanyelvén: «Effeta» (= «nyíljál meg», 7, 34) és «Talita kúmi» (= «leányka, kelj föl», 5, 41).

Amikor Klaudius császár alatt, éhínség idejében Szent Pál és Barnabás az antiochiai alamizsnával Jeruzsálemben jártak 46 körül, Márk újra otthon volt. Visszatérésük alkalmával magukkal vitték Antiochiába, hogy segítsen nekik az igehirdetésben. Szent Pált első útján 47 körül Barnabáson kívül ő is kísérte. Velük ment Antiochiából Szeleuciába; onnan Barnabás hazájába, Ciprus szigetére hajóztak. Az apostoli munkában közösen járták be a sziget zsidó zsinagógáit. Márk szemtanuja volt annak a jelenetnek, amikor a sziget nyugati részében fekvő Páfoszban Pál szavára megvakult Barjézu-Elimás hamis próféta, s amikor erre a csodára Szergius Paulus prokonzul hitt az Isten igéjében. Innen a kisázsiai Perge városába hajóztak. A legközelebbi állomás a pizidiai Antiochia volt Pergétől 160 km-nyire. A nehéz utat a Tarzus hegységen át rablók veszélyeztették. Márk itt elbúcsúzott s Jeruzsálembe tért. Talán a nehézségek elől menekült? Épenséggel nem valószínű, hogy aki már akkor megjárta Rómát, meghőkölt volna az út veszedelmeitől. Talán nem helyeselte az útirányt, amely lehet, hogy eltért az eredeti tervtől? Nem tudjuk. Bizonyos azonban, hogy Pál nem helyeselte a távozást s amikor második apostoli útjára akart indulni Barnabással (49 körül), aki unokaöccsét is szerette volna megint elhozni, inkább lemondott Barnabásról is, de nem vitte magával Márkot. Később, körülbelül 12 év mulva a nemzetek apostola a legteljesebb megelégedéssel dolgozott szentünkkel együtt (Ap. Csel. 12, 24; 13; 15, 38).

Szent Pál második apostoli útja alatt Márk Barnabással együtt újra Ciprus szigetén járt (Ap. Csel. 15, 39). Sem a ciprusi missziós útnak, sem az utána következő 10—12 éves időköznek részleteiről nincsenek adataink. Valószínű, hogy Márk akkor hosszabb időt töltött Alexandriában. A legrégibb hagyomány szerint t. i. ő alapította az alexandriai püspökséget, amely épen ennek alapján később pátriárkátusi jogokat élvezett. 62-ben Aniánust tette meg a püspökségben utódjának, maga pedig újra Rómába ment, ahol körülbelül 64-ig tartózkodott.

Rómában akkor ott volt Szent Péter és Szent Pál. A nemzetek apostolánál tartott a kétévi első fogság (62 után), amely alatt azonban apostolkodhatott. Márk «munkatársa»

volt (Filemon 24), akit valami megbizással a kisázsiai Kolosszéba akart küldeni. A kolosszeiekhez írt levélben (4, 10) külön is megemlékezett erről s ezt írta róla: «Ha hozzátok megyen, fogadjátok be». Márk emellett hűségesen kitartott lelkiatyja és mestere, Péter mellett. Az apostolfejedelem 64 körül írt első levelében (5, 13) atyai szeretettel írja a kisázsiai híveknek: «Üdvözöl titeket . . . Márk, az én fiam».

Rómából Kis-Ázsiába távozott. Szent Pál 66 körül a római második fogságból írt utolsó levelében magához hívta szeretett tanítványát, Timóteust, de lelkére kötötte: «Márkot vedd és hozd magaddal; jó hasznát tudom venni az (apostoli) szolgálatban» (2 Tim. 4, 11). Elment-e Márk Rómába s találkozott-e mégegyszer a vértanuság előtt álló apostolfejedelmekkel, nem tudjuk.

Életének további folyásáról egész bizonyosan csak azt tudjuk, hogy vértanuságot szenvedett. Alexandriában szentmiséje alkalmával a pogányok elfogták, kötelet vetettek nyakába s addig hurcolták az utcán, amíg csak el nem szállott lelke az Úrhoz, akit ifjúkorában látott s akiért egész életén át dolgozott.

Földi maradványait Alexandriában igen nagy tiszteletben részesítették s 310 körül már templom emelkedett fölöttük. Ereklyéit 820 körül velencei kereskedők a lagunák városába vitték, s Velence 976—1071. években hatalmas dómot épített tiszteletükre. Az Úr Krisztus életrajzírója, első helytartójának titkára «a tenger királynőjé»-nek lett védőszentje. Velence címere a mai napig a Szent Márkot jelképező oroszlán, amely könyvet tart ezzel a fölírással: Pax tibi, Marce, evangelista meus. Békesség neked, Márk, az én evangelistám.

A késői hagyomány szerint Márk alapította Szent Péter megbízásából az aquilejai püspökséget, illetve pátriárkátust s prédikált Velence környékén is. A lagunák melletti sikertelen működése elkeserítette. Imádkozott s visszakívánkozott régi hívei közé. Vigasztaló látomása visszaadta bizalmát. Látta a tiszteletére építendő Szent Márk-bazilikát és hallotta az Úr szavát: Pax tibi, Marce, evangelista meus!

Ugyanerre a napra esik

Búzaszentelő körmenet, melyet II. Pelágius pápa tartott először 589-ben Rómában a Tiberis kiáradása után pusztító mirigyhalál elhárítására, ugyanaznap, mikor a pogányok a vetésekre jártak bálványaik áldását kérni rájuk. A pápa Krisztus bálvány-

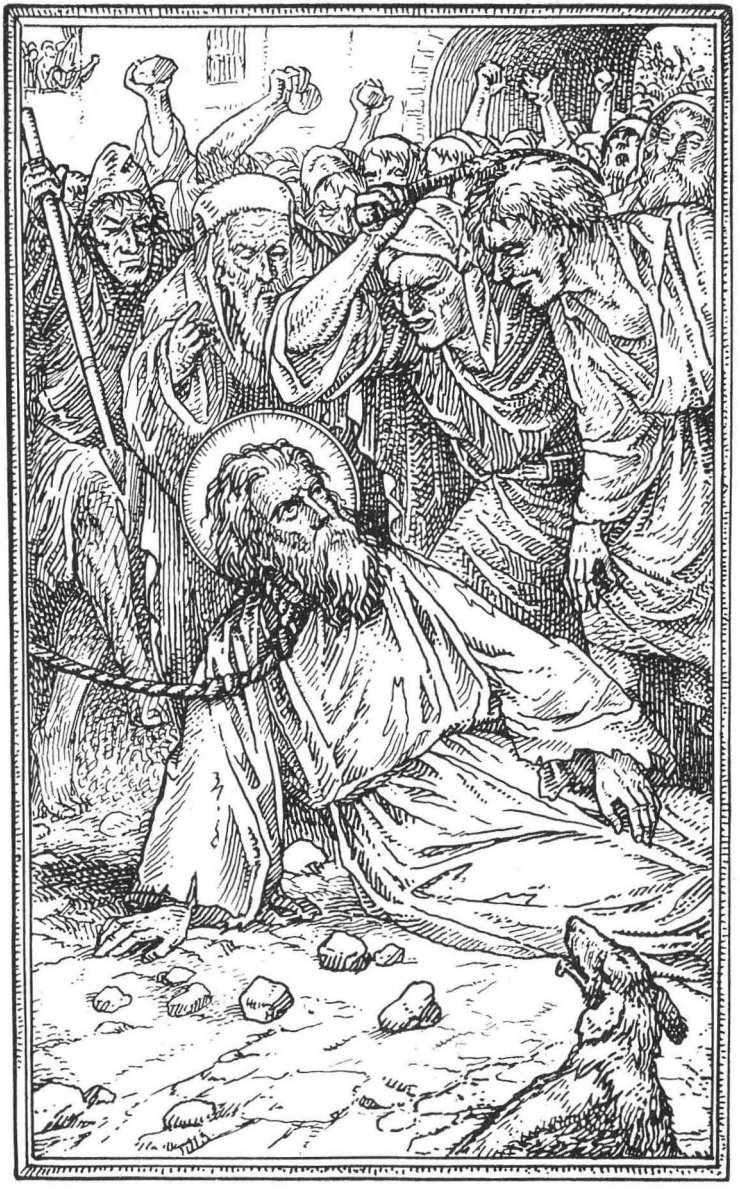

Szent Márk.

győző hatalmának megmutatása végett utóbb elrendelte, hogy ezt a könyörgő körmenetet állandóan Szent Márk napján tartsák.

Szent Aniánus püspök hitvalló † 77. Szent Márk első alexandriai utóda (lásd fönt).

Április 26.

Don Boszkó Boldog János hitvalló † 1888.

Az 1826. év egyik késő őszi estéjén egy pap Castelnuovo d'Asti-ba menet eltévedt és sokáig bolyongott a sötét erdőben. Kínos helyzetéből egy parasztfiú mentette ki, aki szintén Castelnuovo felé igyekezett. Az este meghittségében beszélgetés indult meg közöttük, s a pap rövid időn belül megismerhette a szegénysorsú ifjú egész életét.

Boszkó (Bosco) János — így hívták a fiút — a szomszéd faluból jött, ahol az esti missiós beszédet hallgatta. Azért tud csak este menni a missióba, mert egész nap a teheneket kell őriznie. Tizenegyéves elmult (született 1815 aug. 15.) s a Castelnuovo városkával határos kis Becchibe való. Már kilenc éve vesztette el atyját, s azóta özvegy édesanyja vele és két idősebb fiával próbál szűkösen megélni kis gazdaságukon. Rövid ideig járt iskolába is s megtanult írni-olvasni. Ennek nagy hasznát veszi: legeltetés közben sokat olvashat olvasókönyvéből s még szép részeket is tanulhat a «Divina Commediá»-ból és a «Fölszabadított Jeruzsálem»-ből.

A papot meglepte a fiúnak szegénysége mellett is nagy tisztelettudása és főleg értelmes feleletei. Csodálkozása meg nem ismert határt, amikor hallotta, milyen nagyszerű emlékezőtehetsége van: megjegyzi a prédikációkat; rengeteg kis elbeszélést tud falusi kortársai szórakoztatására s szépen szaval Dantéból és Torquato Tassóból.

A tehetséges fiú ennek a találkozásnak köszönhette, hogy pap lehetett. A castelnuovai káplán t. i. ugyanazt tette vele, amit ő később közel félszázadon át annyi sok derék, de szegény ifjúval tett: nagy szeretettel fölkarolta s tanítani, majd taníttatni kezdte. János nemsokára búcsút mondott falusi barátainak, akiknek ügyes tornamutatványaival és lebilincselő előadásaival annyi kellemes percet szerzett, s latin iskolába kezdett járni. Előtanulmányait Castelnuovóban és Chieriben végezte; utána húszéves korában a chieri érseki

szeminárium növendéke lett. Huszonhat éves volt, amikor 1841-ben Torinóban áldozópappá szentelték. Attól kezdve neki is kijárt az olasz papok «Don» (= Úr) megtisztelő címe.

Fölszentelése után sikerült Torinóban maradnia, hogy a papok erkölcstani és szónoki továbbképzését szolgáló Assziszi Szent Ferenc-kollégiumban tanuljon s belekapcsolódjék a lelkipásztori munkába. Akkor lett állandó lelkivezetője a kollégium egyik tanára, Cafasso János († 1860 jún. 23; 1925-ben boldoggá avatták). A torinói papságnak ez a nagy reformátora «magában egyesítette Szent Alajos, Páli Vince, Borromeo Károly és Liguori Alfonz erényeit» (Don Bosco), s ezekkel a kíváló tulajdonságaival Jánosnak mindig hűséges barátja, lelkes ihletője, nagy vállalkozásaiban önfeláldozó segítőtársa tudott lenni. De ugyanabban az időben a fiatal Don Bosco rátalált igazi hivatására is. Börtönlátogatásai alkalmával t. i. csakhamar meggyőződött arról, hogy a legtöbb fiatal bűnöző nem esett volna el, ha előzetesen keresztény nevelésben lett volna része. S egy eset mindjárt meg is mutatta neki a módot, hogyan lehet korának új Kalazanci Szent Józsefeként (aug. 27)[1] «az elhagyott ifjúság atyja». Egy tizenhatéves kőművesinasra bukkant. Az ifjú sem írni, sem olvasni nem tudott, igen hiányosak voltak vallási ismeretei s még nem is járult az első szentáldozáshoz. Kíméletből nem küldte őt a kis gyerekekhez katekizmusra, hanem egyedül kezdett vele foglalkozni. A találkozás 1841 dec. 8-án történt. Ez a nap volt a Szalézi Szent Ferencről elnevezett «Oratórium» születési napja. A derék iparosifjú már a következő vasárnap másokat is vitt a fiatal paphoz, akik hozzá hasonló helyzetben voltak. Néhány héten belül 30-ra emelkedett, a számuk, s mire János háromévi felsőbb tanulmányainak végéhez ért, már kétszáz elhagyatott iparosifjúnak volt papja, tanítója, barátja és atyja.

A három év eltelte után is együtt maradhatott csapatjával. Mint lelkivezető helyezkedett el egy leánynevelőintézetben s szabad idejét fiainak szentelte. Tanította, gyóntatta, támogatta őket, velük imádkozott a templomban, velük játszott a mezőn, gyermek lett a gyermekek között s nem sokat törődött azzal, hogy áldozatos szeretete miatt sokan bolondnak tartják. Az sem jelentett életében nagyobb zökkenőt, hogy egy szép napon a leányintézet alapítónőjétől a következőket kellett hallania: «Nem engedhetem, hogy felőrölje magát. Ez a sokféle munka árt egészségének és árt intéze-

temnek. Ezért csak azt tanácsolhatom, hogy vagy az intézetemet, vagy az oratóriumot hagyja el». János természetesen az intézettől vált meg s a legnagyobb nehézségek közt is összetartotta az «Oratórium»-ban tömörült ifjakat. Végre 1846 áprilisában Torinó egyik külvárosában sikerült egyesülete számára a semmiből otthont teremtenie. Rövid időn belül 700 ifjú menekülhetett ide a romlás elől üdülésre, tanulásra és vallási kötelességei végzésére.

Az Oratórium még áldásosabb működést fejthetett ki, amikor a következő évben konviktussal bővült. Az alapító ötvennyolc éves édesanyja otthagyta legidősebb fiánál a kényelmes nyugalmat s eljött Torinóba főzni, varrni, mosni a szegény jó fiúkra. János pedig nem restelt vizet hordani, burgonyát tisztítani, tüzet gyujtani, polentát főzni és koldulni. Nappal a gyerekeknek élt, éjjel pedig írta népies és ifjúsági műveit, hogy terjedjen az igazság, s a fiúknak jusson kenyér. Tettereje a kicsiny kis viskókat lassan hatalmas intézetté varázsolta, templommal, műhelyekkel, esti kurzusok számára szánt helyiségekkel, latin iskolával stb. S nagy eredménnyel folyt a nevelés munkája az alapító programmja szerint: «Jó polgárokat a földnek, boldog lakókat az égnek». Ennek a munkának a lelke mindig Don Bosco maradt. «Don Bosco — jellemzi egy ismertetője — mindig és mindenütt ott van. Atya, tanító és mester mindenben: a tudományban, a zenében, a művészetben és a különféle iparágakban. Minden iskolában és minden műhelyben ott van. Tanít nyelvtant, latint, görögöt, olaszt. Minden kezébekerülő hangszeren játszik s tanítja a zenét. Az asztalosok, a cipészek, a szabók közt is ott találjuk. Az asztalnál és az üdülések alkalmával megint csak ő az, aki beszél, vezet, tanít, szórakoztat és örül, hogy gyermeki szeretettel csüngnek az ajkán.»

A fölnevelt fiúk közül sokan lettek munkatársai s a torinói Oratóriumot rohamosan követték mások. A megindult nagyarányú munka folytatását intézményesen biztosítani kellett. János tehát Boldog Cafasso József tanácsára megszervezte társait s végül 1868-ban megalapította a ma már az egész világon elterjedt és kedvelt szentjéről, Szalézi Szent Ferencről elnevezett Társaságát — a szaléziánusokat — a szegénysorsú és elhagyatott fiúk nevelésére. Ehhez járult 1874.-ben a Segítő Szent Szűzről nevezett nővérek Kongregációja a leányifjúság nevelésére, amelyet Mazzarello Máriával együtt szervezett meg. Ezeket kiegészítették 1876-ban a Szalézi

Munkatársak Egyesülete és a Segítő Boldogasszony fiainak műve a késői hivatásokért.

Don Boszkónak az a nagy jutalom és kegyelem jutott osztályrészül, hogy még életében láthatta törekvéseinek diadalát. Állandóan élvezte a legfőbb egyházi hatóságok bizalmát s a Szavojai uralkodóház megértő támogatását. Sőt még az 1870 utáni egyházellenes kormányzatok is csak tisztelettel és elismeréssel adózhattak működésének. Többször volt része abban a megtisztelésben, hogy a legkényesebb kérdésekben közvetített a Szentszék és a piemonti kormány között, s tette ezt mindkét fél teljes megelégedésére. Társulata a rohamos itáliai elterjedés után 1875-ben a nizzai letelepüléssel és az úttörésszámba menő patagóniai missiók kezdetével külföldi hódítóútra indult el. Élete vége felé már 60 szalézi intézet működött világszerte közel 1000 taggal és 130.000 tanítvánnyal.

A nagy vállalkozások sikerének titka teljesen Istenből élő természetfölötti lelkiségében rejlik. Jelszava Szalézi Szent Ferenc fohásza volt: «Da mihi animas, caetera tolle», lelkeket adj, Uram, s minden mást elvehetsz. Az Úristen a lelkiélet terén a legrendkívülibb kegyelmekkel árasztotta el. Közbenjárására már életében csodák történtek, gyermekkora óta voltak látomásai, s nem egyszer jövendölte meg intézményének nagyarányú elterjedését. Ezek a jövendölések annyira hihetetleneknek látszottak a legmeghittebb barátai előtt is, hogy megdöbbenésükben Jánost az őrültekházába akarták szállítani.

Az Úr 1888 jan. 31-én szólította magához. Torinói temetésén 100.000-nyi tömeg vett részt. XI. Pius pápa 1929-ben boldoggá avatta.

Hite, tehetsége, műveltsége, bölcsesége, ifjúságszeretete, szeretetreméltósága, nevelői módszerének páratlan sikere a 19. század legnagyobb nevelői közé emelik. Az Isten országában ennél is nagyobb megtisztelés jut neki osztályrészül: azok közé tartozik, akik nagyon sokakat oktattak az igazságra, azért az Írás szerint csillagként fog tündökölni örökön örökké. (Dán. 12, 3.)

Ugyanerre a napra esik

Szent Kilit pápa vértanu † 90. Kilit, latinul Klétus, Szent Péter második utódja 78—90 körül kormányozta szentül az Egyházat, a Domicián-féle üldözésben szenvedett vértanuságot.

* **Szent Paszkázius Radbert** hitvalló † 865. Szegény szülők tehetséges gyermeke volt, kit jámbor apácák neveltek. Sokat tanult és jámbor igyekezetet mutatott. A kisebb rendeket is fölvette. De utána nagyon is világias életet élt egy ideig, míg az isteni kegyelem a híres corveyi bencés apátságba vezette. Itt olyan szent bűnbánó életet élt, hogy szerpap létére apáttá választották. Nagy odaadással teljesítette hivatalát, de sok könyörgésre és utánjárásra sikerült hét év mulva lemondania. Azontúl az imádságnak, vezeklésnek és önmegtagadásnak élt. Korának legtudósabb embere volt.

Április 27.

Kanízius Szent Péter egyházdoktor † 1597.

A királyi próféta (Zsolt. 79) miként Izajás (5) az Egyházat szőlőhöz hasonlítja, mely betölti a földet; árnyéka befödi a hegyeket és ágai a cédrusokat; kiterjeszti vesszeit a tengerig és csemetéit az Eufrátesig. De azt is látja a próféta, hogy elbomlik egyszer a sövénye, s szaggatják azt mind, kik általmennek az úton; «földúlja azt az erdei kan, és magányos vad elpusztítja azt».

Ez volt az Egyház helyzete a 16. század közepe táján, mikor Luther Márton kitűzte a szakadás és újítás zászlóját, és tömegesen csatlakoztak hozzá fejedelmek és népek. Németország, Hollandia, Svájc, Ausztria, Magyar-, Lengyelország, majd Anglia, Dánia, Svéd- és Norvégország jobbára áldozatul esett az újításnak, és a maradék hívők is állandóan abban a veszélyben forogtak, hogy otthagyják az Egyházat. Megint volt alkalma az Úr Krisztusnak megmutatni, hogy a pokol kapui nem vesznek erőt az ő Egyházán; megint szemmelláthatóan megjelent segítő és vezérlő keze, és támasztott időszerű intézményeket és embereket; köztük első helyen Jézus társaságát és ennek első német tagját, Kaníziust.

Kanízius Péter 1521-ben született, abban az évben, mikor Luther Márton a wormsi országgyűlésen lerakta a protestantizmus bábel-tornyának alapjait és ugyanakkor Loyolai Szent Ignác (lásd szept. 31) megvetette szerzetének, a jézustársaságnak alapjait. Atyja szülővárosának, a németalföldi Nymwegennek nagytekintélyű, gazdag polgármestere volt, aki tizenhét gyermekét gondos nevelésben részesítette. Pétert, a gazdag, előkelő atya tehetséges, szép fiát a környezet kényeztette, és a fiú nem is maradt ment az ilyen kényeztetett gyerekek gyermek-bűneitől és hibáitól, melye-

ket később Szent Ágoston példájára «Önvallomás»-aiban keservesen siratott.

De egy dologban soha nem ingadozott: az Egyházhoz való hűségben. Luther újításának szele akkortájt elért Nymwegenbe is. Péter édesanyja halálos ágyán intette férjét és gyermekeit, hogy az ősi hitet semmi címen el ne hagyják; és Péter híven megőrizte ezt az anyai örökséget. Hisz ez lett élethivatása: a német országokat visszavezetni az Egyházba. Mikor már híres ember volt, 1565-ben újra és utoljára megfordult szülővárosában; akkor összes rokonait kettesével (férjet és feleséget, testvért és testvért) magához hívta, lelkükre beszélt és kézfogással szavukat vette, hogy a katolikus hittől nem tágítanak.

Magasabb tanulmányokra atyja Kölnbe küldte. A «szent Köln» a tehetséges ifjú számára csakugyan a megszentelődés és szellemi megújhodás helye lett. Egy kitűnő papnak, van Eschnek vezetésére bízta itt magát; később is kiváló papokat és szerzeteseket szívesen keresett föl, hogy példájukon buzduljon és szavukon okuljon. Emellett teljes lélekkel rávetette magát a tanulásra. Kivált a Szentírást forgatta éjjel-nappal. «A legjobb, amit az ember a szemével tehet, szokta mondani, bánatkönnyeket hullatni és Szentírást olvasni.» Ezután nem csoda, ha a kegyelem szavára hallgatott, mikor pályaválasztásra került a sor, nem pedig a testre és vérre. Atyja közpályára szánta, el is végeztette vele a jogot, már menyasszonyt is szemelt ki neki. Ő azonban 1540-ben örök szűzességet fogadott, három évre rá pedig 30 napos lelkigyakorlat után a németek közül elsőnek belépett a jézustársaságba Mainzban. A híres Faber személyesen vette föl és megbízta mindjárt Kölnben házalapítással. A vallásújítók azonban, kiket a hitehagyó püspök, Wied Herman támogatott, az új házat fölöszlatták, Kaníziust, a főt, bebörtönözték. De a hithű egyetem és városi tanács épen a még alig 25 éves Kaníziusba helyezték bizalmukat. S ő csakugyan rábírta V. Károlyt, hogy a hittagadó püspököt mozdítsa el. A jezsuiták pedig most már gyökeret tudtak verni Kölnben.

Pappászentelése után elkísérte mint házi teológus Truchsess bíborost a trentói zsinatra; majd Szent Ignác Rómába hívta és sajátkezűleg vezette be a szerzetesélet mélyebb titkaiba. Hogy engedelmességét próbára tegye, néhány hónapra elküldte Szicíliába tanárnak és igehirdetőnek. Így készítette elő a páratlan lelkivezető tulajdonképeni hivatására:

a hitújítóktól földúlt német területeken a katolikus hit visszaállítására. Személyesen átvette ünnepélyes fogadalmát, azután pedig a pápa áldásával elküldötte abba a Németországba, mely Szent Bonifác (lásd jún. 5) után második apostolát tiszteli benne.

Első állomása Ingolstadt volt. Hat-hét évig mint az egyetem tanára és kormányzója a tanárokat megerősítette hitükben, a diákság lazult valláserkölcsi életét megjavította, a könyvtárból a veszedelmes könyveket eltávolította, nyomdát állított, gondoskodott jó könyvek terjesztéséről. Közben pedig minden alkalmat fölhasznált a szószéken és gyóntató székben, hogy főként a befolyásos embereket megerősítse a hitben.

Közben terjedt a híre, és I. Ferdinánd császár Bécsbe hívta, hogy útját állja a vészes gyorsasággal elharapódzó újításnak. Itt (1552—1554) szinte hihetetlen tevékenységet fejtett ki: Tanított az egyetemen, minden héten prédikált a dómban; kemény télben missziókat tartott a falvakban, hisz csak Bécs környékén 300 plébánia állt pap nélkül! De a bécsi érsekséget háromszor visszautasította. Ahová szava nem ért el, tollal iparkodott eljutni. Megírta a katolikus hitnek rövid világos összefoglalását kérdések és feleletek alakjában. Ez a *katekizmus* lett aztán legserényebb munkatársa. Már életében 200 kiadást ért és 12 nyelvre fordították le. Hogy az ijesztő paphiányon segítsen és egyben a vezető társadalmi rétegeket megerősítse, kezdett kollégiumokat alapítani (Nagyszombatban is 1560-ban Oláh Miklós esztergomi érsekkel); tehetséges fiúkat az akkortájt Szent Ignáctól alapított Collegium Germanico-Hungaricumba küldött. S mert tudta, hogy ha az Úr nem építi a házat, hasztalan fáradnak, kik építenek rajta, kérte a hozzá közelállók imádságát a katolikus ügy győzelméért, s legnagyobb öröme volt, amikor Szent Ignác elrendelte, hogy a jézustársaság minden papja havonként egy szentmisét mutasson be a német tartományokért.

Ettől az időtől kezdve élete a legsúlyosabb apostoli és kormányzati tevékenység szakadatlan láncolata volt. 1556-tól kezdve 13 éven keresztül a felsőnémet jézustársasági rendtartomány főnöke volt; közben azonban 1555—56-ban Prágában tanított és prédikált, a pápa és császár fontos megbízásokat adtak neki. Így 1556—57-ben támogatta a császárt a regensburgi birodalmi gyűlésen, résztvett az 1557-i wormsi

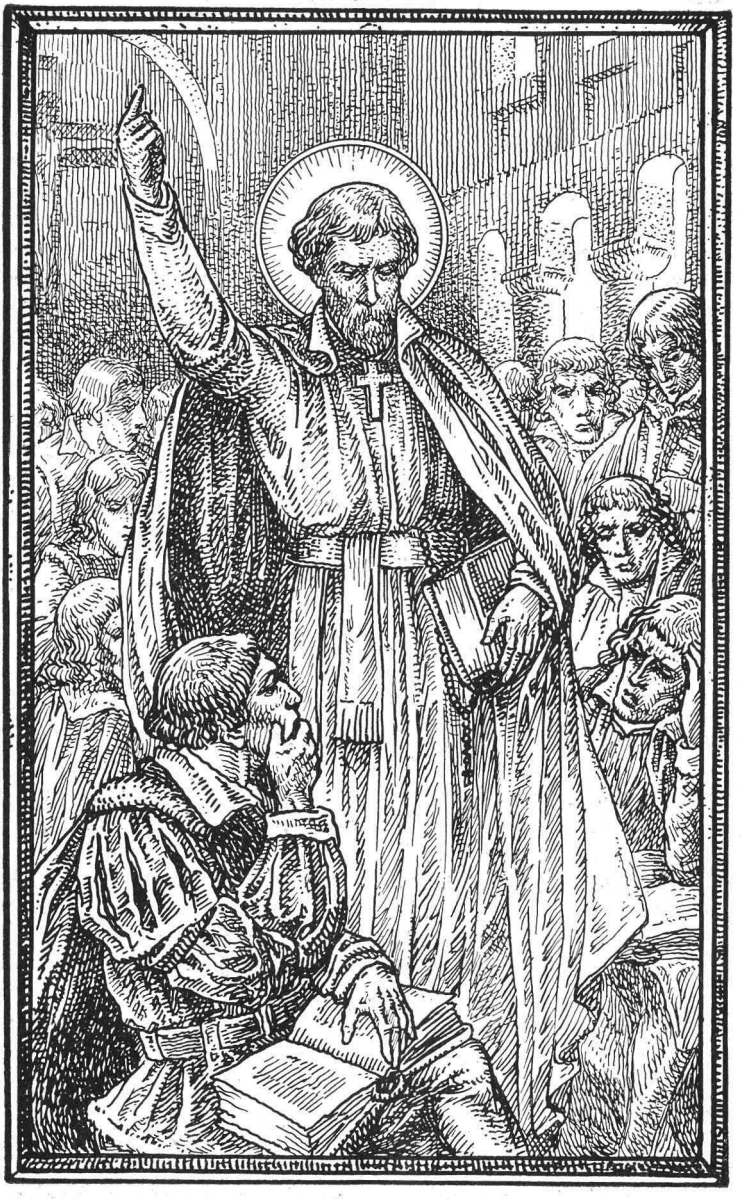

Kanízius Szent Péter.

vallási tárgyaláson, 1558-ban Petrikauban a lengyel országgyűlésen, a következő évben Augsburgban a birodalmi gyűlésen, 1562-ben mint pápai teológus a trentói zsinaton. Majd ennek befejezése után 1565-ben titkos pápai megbízásból bejárta egész Németországot, hogy a püspökökkel és fejedelmekkel elfogadtassa a zsinati reformokat. 1566-ban támogatta a pápai követet az augsburgi birodalmi gyűlésen, 1559—66. mint székesegyházi hitszónok Augsburgban ezreket vezetett vissza az Egyházba; 1571—77-ben Innsbruckban II. Ferdinánd tanácsadója, a császári család jámbor nőtagjainak lelki vezetője és udvari hitszónok. Közben tudós nagy köteteket ír a katolikus mult gyalázói ellen, az ú. n. magdeburgi centuriátorok ellen.

Ez alatt az idő alatt korának csaknem minden neves emberével levelezésben áll (Borromeo Sz. Károllyal és Szalézi Sz. Ferenccel is), kétszer teszi meg a fárasztó utat Rómába. Általában primitív és veszedelmes viszonyok közt legalább 10.000 mérföld utat tett meg, miként az Apostol «gyakran folyóvizek veszedelmében, tolvajok veszedelmében, veszélyben a városban, veszélyben a pusztákon, veszélyben a hamis atyafiak közt» (Kor. II 11, 26); megírt 40 könyvet, 30 kötet szentbeszédet, ugyanannyi kötet levelet s majdnem ugyanannyi véleményezést. Beszédeiben, leveleiben, tárgyalásaiban és véleményadásában mindig bölcs mérsékletet tanusított, ellenfeleivel szemben nem volt durva, hitsorsosaival szemben megértő és türelmes. Még rendfőnökét és a pápákat is folyton kérte, hogy vegyék számba a németek különleges helyzetét, nehézségeit és természetét, és legyenek bölcs türelemmel. Ez a szelíd megértő bölcsesége, apostoli buzgósága és Istenbe vetett lángoló bizalma tette őt a német tartományok második apostolává. Neki köszönhető, hogy a lutherizmustól letarolt térein újra fölvirult az ősi katolikus hit.

60 éves korában elöljárói Svájcba küldték, hogy Fribourgban kollégiumot alapítson. Híre megelőzte, szentsége és tudománya mindenüvé utat nyitott neki. De a kor és a szakadatlan apostoli tevékenység megőrölte erőit. Szélhűdés érte, prédikálni már nem tudott; de nem szűnt meg írni és imádkozni. A följegyzései közt találták ezt a mondást: «Mi a legjobb, amit az ember a kezével művelhet? Azokat imádságra kulcsolni és jó könyveket írni velük!»

Így élt és így halt meg az Úrban, szentség hírében 1597 dec. 21-én Fribourgban. IX. Pius boldoggá avatta

1864-ben, XI. Pius pedig 1925-ben szentté avatta és egyben egyházdoktorrá tette. Méltán; hiszen amikor katekizmust tanulunk, még ma is valamennyien az ő tanítványai vagyunk.

Ugyanerre a napra esik
Szent Zita, lásd ápr. 22.

Április 28.

Keresztes Szent Pál hitvalló † 1775.

Született 1694-ben a Genuától északra fekvő Ovadában nemes származású szülőktől. Családi neve Danei Pál Ferenc volt. Gyermekkorban jutott árvaságra. Igen nagy hatással volt reá édesanyjának bensőséges jámborsága és emléke. Kora ifjúságától haláláig a leggyöngédebb szeretettel viseltetett Szűz Mária iránt, akinek különös pártfogását élvezte. Mint kis fiú egyszer folyóba esett, s csak a Szent Szűz közbenjárása mentette meg a biztos haláltól. Kemény önmegtagadásain kívül ennek az áhítatos kegyeletnek köszönhette, hogy ifjúságát a legtisztább élettel élte át. Játszótársaival s János nevű testvérével szeretett együtt imádkozni, nem egyszer intézett prédikációt hozzájuk. De öntudatos korától kezdve a legnagyobb tiszteletet az Úr Krisztus keresztje és kínszenvedése iránt tanusította. Péntekenként ecettel és epével kevert víznél nem vett egyebet magához. Amikor pedig egyszer a templomban imádság közben egy súlyos pad lábára dőlt s azt súlyosan megsebezte, oda sem ügyített: a vérzést rózsának nézte, amelyet Isten küldött neki . . . Az ilyen mély lélekben korán kifejlődött az erős vágy a vértanuság után. Be is állt Velencében keresztesvitéznek, hogy a török ellen küzdjön s vérét ontsa Krisztusért. De nemsokára a szentségházból hangot hallott, amely tudtára adta, hogy az Úr másféle katonának hívja. Erre visszatért hazájába. Abban az időben egy látomás biztosította, hogy szent szenvednivágyása teljesül: Ostort látott, melynek minden szálára ez volt ráírva: Szeretet!

Otthon nagybátyja után szép örökség várt reá, s kedvező házassági ajánlatokkal ostromolták. De ezek semmiségek voltak szemében. A hivatás parancsoló szava, miként az égbenyúló honi piemonti hegyek, teljesen az Úristenhez szólították. Szövetkezett néhány társával s az Orbetello helység fölött

emelkedő Argentaro hegyre vonult. Ebben a remetemagányban sokat foglalkozott egy új társulat alapításának tervével. Az új szerzet terjesztené az Úr Krisztus evangéliumát, hirdetné a bűnbánatot főleg példával, de legfőképen a szent kereszt és a kínszenvedés tisztelete által. Látomásai megerősítették terveiben: látta a társulat fekete öltönyét, a szív fölötti részen egy szívvel, az Úr Jézus szívével, benne a kínszenvedés eszközeit e fölírással: Jesu Christi passio (Jézus Krisztus kínszenvedése) s fölötte a keresztet.

Alapos vizsgálat után Gattinara Ferenc alesszandriai püspök az alapszabályokhoz megadta hozzájárulását s 1720 nov.22-én beöltöztette abba a remeteruhába, amelynek alakját Szűz Mária mutatta meg neki a hegyen. Ezután újabb magánybavonulás és elmélyedés következett a castellazói templom mellett, nemsokára pedig megkezdette bűnbánati prédikációit s a szent kereszt tiszteletének hirdetését a népnél. A remete prédikátor apostolkodását nagy sikerek, sőt csodák kísérték. Ez a működés amellett toborzóerőt is jelentett: többen csatlakoztak hozzá, köztük hűséges János testvére is. XIII. Benedek pápa 1725-ben abba is belement, hogy noviciusokat vegyen föl. E nagy kegy elnyerése után testvérével együtt elvégezte a teológiát s 1727-ben mindkettőjüket pappá szentelték. Pál akkor 33 éves volt: a krisztusi papságot abban az évében vehette föl, amelyben az Úr meghalt a kereszten. Fölszentelése után vándorapostolkodáshoz fogott. Állandó jellegű szerzetesház alapítására csak 1737-ben került rá a sor. Az első ház ott épült a Monte Argentarón, ahová a Szent Szűz valamikor hívta, azon a helyen, amelyet a Szent Szűz jelölt ki. Ettől kezdve elhagyta családi nevét s a Keresztről nevezett Pál nevet vette föl. Társulatát a nagy XIV. Benedek (1740—1758) erősítette meg 1741-ben. Ezzel elérte földi élete legfőbb célját, megalkotta életművét.

Az új szerzet neve «a Szent Keresztről és a mi Urunk Jézus Krisztus kínszenvedéséről nevezett sarutlan papok kongregációja». Közönségesen passzionistáknak nevezik őket. A szigorú szerzetet a Szentszék 1769-ben, majd az alapító halála után 1785-ben újra megerősítette s szigorúságán valamelyest enyhített.

Keresztes Szent Pál a legmélyebb lelkek közé tartozik. Egész életén keresztül a legteljesebben abból a keresztből élt, amelyen a világ üdve függött s amelyből a mi üdvösségünk fakadt. Péntekenként hevesebben dobogott a szíve s

szent fölhevülésében valósággal megperzselte ruháját. Ez a nagy kereszttisztelet adja meg nagy bölcseségének, áldozatos és egyetemes szeretetének s az Úristentől nyert különös kegyelmeinek és nagy sikereinek magyarázatát.

A keresztet azonban nemcsak tisztelte és hirdette, hanem hordozta is. Első társai testvére kivételével elhagyták, a pápa nem fogadta kihallgatáson, a szerzet megerősítése hosszú-hosszú éveken át késett. Szíve vérzett. De a kereszt bölcseségével arra gondolt, hogy ezek a megpróbáltatások rózsák, amelyeket Isten küldött. Kedvelt mondása volt: «Isten nagyon megtisztel bennünket, amikor kedvét leli abban, hogy mi is azon az úton járjunk, amelyen egyszülött Fia járt».

Rengeteg bűnöst és tévelygőt térített meg. Szigorú élete s azok a patakzó könnyek, amelyek nélkül nem tudta elmondani az Úr kínszenvedését, hihetetlen hatással voltak a hallgatóságra. Az Úristen természetfölötti adományai pedig csak növelték a hatást. Megtörtént pl., hogy beszédjét többezer lépésről is a legtisztábban hallották.

A keresztből áradó szeretet teljesen átjárta szívét s amikor ötven éves szakadatlan munkája végéhez közeledett, mindenből kiolvasta s mindenre kiárasztotta ezt a szeretetet. A feléje néző virágoknak és a fűnek ezt mondogatta: «Csak legyetek nyugodtak, csak legyetek nyugodtak!» Mintha csak ezt akarta volna mondani: «Legyetek nyugodtak, Isten szeret benneteket, s érette én is szeretlek!»

Élete vége felé nagy öröm érte: XIV. Kelemen pápa 1773-ban a szerzetnek adományozta a római Szent János és Pál templomot a Celio dombon. Pál mint rendfőnök ide költözött. Itt szólította magához az Úr 1775 okt. 18-án 81 éves korában. Fiai az ő kívánságára a mi Urunk Jézus Krisztus kínszenvedésének történetét olvasták föl Szent János evangelista írása szerint, s e nagypénteki passio hallgatása közben hunyt el. Holttestén szíve fölött beégetve találták Jézus legszentebb nevét. Fiaitól azt kívánta, hogy szívük fölött ruhájukon viseljék ezt a nevet, önmagának többet kivánt: eleven testébe égette bele. Fiai még ma is beöltözés és fogadalomtétel alkalmával fakeresztet vesznek vállukra és töviskoronát fejükre.

IX. Pius 1867 Szent Péter és Pál napján (jún. 29) Keresztes Pált a szentek sorába iktatta s ünnepét ápr. 28-ra tette. Munkája most is él fiaiban. A passzionisták (körülbelül

2000-en 100 házban) Európa legtöbb országában dolgoznak s eljutottak Amerikába és Ausztráliába is. Különösen jelentős az az apostoli működés, amelyet szomszédságunkban, a görög keleti Romániában és Bulgáriában fejtenek ki a 18. század óta. Ők gondozzák Rómában a híres Szent Lépcsőt (Santa Scala), amelyen az ősi hagyomány szerint a megostorozott Urat Pilátushoz vezették s amelyet Szent Ilona (aug. 18) az örök városba hozatott.

Ugyanerre a napra esik

Szent Vitális és Valéria vértanuk † 62. Szent Gervázius és Protázius vértanuk szülői, otthonukból Ravennába utaztak, mikor épen egy Urzicínus nevű keresztény került a bírák elé. Vitális nagybátran odament, az ingadozó Urzicínust vértanuságra segítette, holttestét eltemette. De ezzel a tettével önmagának is készítette a vértanuság útját.

Szent Teodóra szűz és **Szent Didimus** vértanuk † 304. Teodórát, előkelő róma szülők fiatal szép lányát a Diokleción-féle üldözés idején a durva bíró rossz házba utalta, hogy szűzességét elveszítse. Lelketlen vad csőcselék pedig körülleste a házat. Egy katona ment be elsőnek. A megrettent lány szorongatottságában buzgó imádság között a ház legrejtettebb zugába menekült. A katona egyszerre csak megszólalt: «Testvéred vagyok a hitben, azért jöttem, hogy megmentselek. Cseréljünk ruhát». Didimusnak, a hős kereszténynek ez a tette vértanuságot hozott neki. Mikor vesztőhelyre vitték, megjelent a megmenekült Teodóra: Didimus küldetése volt megmenteni szűzessége koszorúját, de nem foszthatja meg őt a vértanuság koronájától sem. Együtt vették el a drága koronát.

Április 29.

Veronai Szent Péter vértanu † 1252.

Született 1205-ben vagy 1206-ban Veronában, Felső-Olaszországban. Gyermekkora abba az időbe esik, amikor a pápaság hatalma III. Ince (1198—1216) alatt addig és azóta nem látott arányokban bontakozott ki. A ragyogó fényben azonban annál sötétebbek az árnyékok. Épen Felső-Olaszországot erősen megmételyezték sötét eretnekek, kik magukat katharusoknak, tisztáknak vagy patarénusoknak nevezték, s azt tanították, hogy az Isten teremtette szép világ szennyezett és bűnös, s az emberek mind fertőzöttek, csak ők tiszták. Péter szülői és egész rokonsága is ezek közé tartoztak.

Apja jobb nevelést akart biztosítani a tehetséges fiúnak s azért katharus iskola hiányában kénytelen volt őt katolikus tanítóra bízni. Az iskolából hazatérő Pétertől egy alkalommal megkérdezte nagybátyja, mit tanult. Az alig hétéves fiú az apostoli hitvallást kezdte mondani: «Hiszek Istenben,... mennynek és földnek teremtőjében». Ez nem tetszett a katharusnak. Hisz szerintük a világot nem Isten teremtette, hanem az ördög alkotta. Próbálta is kijavítani Pétert, de az teljes meggyőződéssel kitartott amellett, amit az iskolában tanult. Ez megdöbbentette. Elmondta az esetet a fiú apjának s kérte, vegye ki ebből az iskolából, mert ez a fiú egyszer még le találja rombolni szülei és rokonai vallását. Péter tényleg nem fejezhette be veronai iskoláját. Ez azonban nem változtatott katolikus hitén.

Néhány évre rá apja a híres bolognai egyetemre küldte. Itt ismerkedett meg a fiatal Domonkos-renddel s 15—16 éves korában tagjai közé lépett. Beöltözése még Szent Domonkos halála (1221 aug. 6) előtt történt, rendi neveltetése és tanulmányainak végzése pedig a rendalapító sírja közelében folyt le. Az ifjú szerzetes fogékony lelkére a legelevenebb erővel hatott rendi atyjának élete, példája és apostolkodása. Égett a vágytól, hogy «a hit előharcosa s a világ igaz világossága» váljék belőle úgy, amint ezt az uralkodó pápának, III. Honoriusnak (1216—27) a rendet megerősítő 1216-os bullája óhajtotta. Főiskolai tanulmányainak elvégzése és fölszentelése után egész fiatalon egyházi szónoknak nevezték ki. A legnagyobb sikerrel kezdte meg apostoli munkáját s küzdelmét az eretnekség ellen Lombardiában, Toszkánában és Ankonában.

Isten azonban gondoskodott róla, hogy a sikerek el ne szédítsék. Saját rendi testvérei vádolták be, hogy súlyos fegyelemsértéseket követett el: cellájába idegeneket, sőt nőket bocsátott be. Ez a vád csúnya rágalom volt. Azonban Péter olyan elfogódottan védekezett, hogy elöljárói bűnösnek gondolták. Megfosztották a hitszónoklástól s büntetésből az ankonai tartományban fekvő Jési városka rendházába küldték. «A legsúlyosabb terhet testvérkéz rakja az ember vállaira» (Prohászka). Érezte ezt szentünk is. A feszület elé térdelt s könnyek közt panaszolta a rajta esett igazságtalanságot. Feleletül hallotta az Úr szavát: «És én, Péter, mit tettem én?» Megértette a szót s a keresztrefeszítettre gondolva, zokszó nélkül viselte az igazságtalan megalázást.

Ártatlansága rövid időn belül kiderült, s visszatérhetett régi működési körébe.

Az idők ugyancsak nehezek voltak. Működésének javarésze IX. Gergely (1127—41) és utódja, IV. Ince (1243—54) pápák alatt folyt le, akik a tehetséges, de egyházellenes és cinikus II. Frigyes császárral († 1250) kénytelenek voltak megvívni a középkori pápaság és császárság legnagyobb, de egyúttal legszomorúbb küzdelmét. Itália politikailag teljesen meg volt osztva: a welfek az Egyház és Itália szabadságáért küzdöttek, a ghibellinek pedig mind Itáliában, mind az Egyházban biztosítani akarták a császár hatalmát. Az áldatlan politikai megoszlás és a társadalmi osztályok közt tátongó egyenlőtlenség jó talaj volt az újmanicheizmusnak. Nem egyszer a ghibellinek nyiltan is kedveztek az eretnekségnek. A domonkosok hűségesen kitartottak a pápa mellett, s ezért nehéz napok virradtak rájuk különösen IV. Ince alatt. De azért bátran folytatták a küzdelmet az eretnekség ellen, különösen amikor 1233 óta az ő kezelésükbe került a hit tisztaságának biztosítására 1229-ben alapított inkvizíció. Ebben a nagy munkában Péter derekasan kivette részét.

Szent lelkesedéssel küzdött rendje jelszava: veritas (= igazság) értelmében a katolikus igazságért. Kiváló szónoki tehetség volt, emellett bátor és kemény, mint a kősziklát jelentő neve, s hegyeket áthelyező evangéliumi bizalom élt benne Isten iránt. Nem egyszer ajánlotta föl az eretnekeknek, hogy a katolikus hit igazságának bizonyítására szívesen ugrik bele a tűzbe, ha ezt ők is megteszik vele. Egyéni kiválóságai és az a sok csoda, amelyet hű szolgája által véghezvitt az Úr, nagy sikereket és népszerűséget biztosítottak neki. Rengeteg bűnöst és eretneket térített meg. Egy prédikációja alkalmával, amikor a tüzes lombardiai nap ugyancsak ontotta a hallgatóságra a forróságot, az egyik eretnek hetykén odakiáltotta: «Csinálj árnyékot!» Péter imádkozott s nemsokára jótékony felhő védelme alatt hallgatta tovább a beszédet a megdöbbent nép. Ha megjelent valahol prédikálni, olyan nagy tömegek sereglettek össze, s annyira hozzá akart férkőzni mindenki, hogy hordozható széken vitték a tömegen keresztül, nehogy agyonnyomják. Nem egy város kapujánál ünnepélyes körmenettel és zenével fogadták. De azért mindenütt ott leselkedett az eretnekek gyilkolni kész tőre is.

A sok hitvita és az eretnekséggel való szükségszerű foglalkozás egy alkalommal hitellenes kísértésbe keverte az

annyira erőshitű Pétert is. Kétségbeesve borult le Szűz Mária képe elé s kérte Istent, távolítsa el tőle a veszedelmes kísértést. Erre szózatot hallott, azt, amelyet valamikor az Úr Szent Péter apostolhoz intézett: «Péter, Péter! íme a sátán kikért titeket magának, hogy megrostáljon, mint a búzát; de én könyörögtem érted, hogy meg ne fogyatkozzék hited» (Luk. 22, 31—32). A kísértés megszűnt, szentünk Péter apostol elszántságával mondotta: «Uram, kész vagyok veled a halálba is menni» (Luk. 22, 33). Meg is tette.

IX. Gergely 1234-ben kinevezte őt Milánó inkvizitorává. A legnagyobb nehézségek ellenére is keresztül tudta vinni, hogy a város a pápának az eretnekség megszüntetésére irányuló intézkedéseit törvényei közé iktatta. Nevezetes volt 1243. évi firenzei szereplése is. Toszkána fővárosának élén patarénus podeszta állott, aki az eretnek püspökkel karöltve akarta megfojtani a kereszténységet a virágok városában. Péter erre «Szűz Mária serege» néven valóságos kereszteshadat toborzott össze a katolikusokból. Kereszttel ékesített zászló alatt ott sorakozott a fehérruhás fővezér körül a sereg a Santa Maria Novella piacán s megütközött az eretnek katonákkal. A katolikusok győztek, a katharusokat kiűzték a városból s a diadal emlékére keresztet állítottak föl.

Összeköttetésben állott a szervitarend alapítóival is (ünnepük febr. 12). Részben az ő nagy tekintélyének és közbenjárásának volt köszönhető, hogy a kezdődő rend föl nem oszlott s hogy IV. Ince megerősítette.

Ilyen eredmények után 1251 jún. 13-i keltezéssel írást kapott magától IV. Incétől. Kinevezte Pétert Felső-Olaszország inkvizitorává s fölhatalmazta, hogy akik nem hajlandók alávetni magukat az Egyháznak, azokkal szemben igénybeveheti a világi karhatalmat is. Az őszintén megtérőket vegye vissza az Egyházba. Amely város vagy magas személyiség akadályokat gördít e munka elé, azzal szemben az Egyház igénybe fogja venni a királyok és más keresztesek fegyverét.

Ennek a nagy fölhatalmazásnak erejében azonban nem sokáig munkálkodhatott szentünk. 1252 virágvasárnapján (márc. 24) még Milánóban prédikált tízezernyi tömeg előtt. Akkor is megmondotta, mint annyiszor máskor, hogy az eretnekek kioltják életét. A beszéd után hazament Komóba, ahol prior volt. Két hét sem telt bele, jövendölése valóra vált, s meghallgatást nyert imádsága, amelyet minden miséjé-

ben az úrfelmutatáskor az oltárra szállott Isten előtt ismételt: meghalhatott hitéért.

Április 6-án a beteges prior, aki évek óta váltólázban szenvedett, Domonkos testvér kíséretében újra Milánóba indult. Útközben az eretnekektől 40 ezüstön fölbérelt gyilkos hátulról orozva fejszével fejbevágta. A seb halálos volt. A szent minden erejét összeszedve annak a Credonak (Hiszekegy) mondásához fogott, amelyet már gyermekkorában oly elszántan védett s amelynek diadaláért egész életén át dolgozott. Amikor már nem győzte szóval, vérébe mártott ujjal írta a földre: «Hiszek egy Istenben . . . mennynek és földnek teremtőjében». Amikor Carin — így hívták a gyilkost — észrevette, hogy Péterben van még élet, késsel oldalba szúrta. A vértanu testét Milánóba vitték s a domonkosok templomában temették el. A gyilkos is nemsokára megkerült. Halálbüntetése előtt azonban sikerült neki a milánói börtönből Forliba menekülnie, ahol később abba a rendbe lépett, amelynek nagy fiát a vértanuság koronájához juttatta. Mint dolgozó testvér teljes hűnbánatban fejezte be életét.

IV. Ince pápa már 1253 márc. 24-én a perugiai domonkos templomtéren a szentek sorába iktatta Pétert. Minthogy vértanuságának napja többször ütközik a húsvéttal, ünnepéül a mai napot rendelte. A legősibb domonkos rendházak és templomok falán nem egy középkori nagy művész freskója örökítette meg Petrus martyr-nak életét, alakját, halálát. Különösen nagy kegyelettel és csodálattal övezte körül személyét rendtársa, a jámbor nagy festő, boldog Fra Giovanni Angelico († 1455).

Ugyanerre a napra esik

Szent Tichikus hitvalló † 70 táján. Szent Pál tanítványa.

Szent Hugó apát hitvalló † 1109. A burgundi fejedelmi család ivadéka (szül. 1024). Harcias atyja katonának szánta, jámbor anyja azonban Isten katonájává nevelte. 16 éves korában fogadalmat tett a híres cluny-i bencés apátságban. Egy szerzetes akkor felkiáltott: «Boldog Cluny, minden egyéb kincsednél drágább kincs birtokába jutottál». Igazat mondott. 25 éves korában az alapító Szent Odiló (jan. 1) utódja lett az apáti méltóságban és korának legbefolyásosabb embere. III. Henrik császár egyik fia keresztatyjának választotta, az ő közvetítésével kötött békét I. András magyar királlyal; X. István pápa őt kérte halálos ágyához. VII. Gergely, aki mint fiatal növendék a cluny-i kolostorban Jézus Krisztust látta Hugó oldalán lépni, az ő kérésére békült ki IV. Hen-

rikkel s sokszor vette igénybe tanácsát és segítségét; I. Fülöp francia, VI. Alfonz spanyol király levelezésben voltak vele; korának nagy tudósai és püspökei csaknem mind tanítványai voltak. Hugó ezenközben megmaradt szigorú életű szerény szerzetesnek. Alatta Cluny külső fényben is megnőtt: sok értékes fekvőséget kapott és olyan apátsági templomot épített, amely évszázadokon keresztül a világ legnagyobb temploma volt. Benne várja a boldog föltámadást.

Szent Róbert apát hitvalló † 1110. 15 éves korában Troyes-ban bencés kolostorba lépett. Annyira kitűnt tudományával és életszentségével, hogy egészen fiatalon apát lett. Azonban a troyes-i és tonnerre-i szerzetesek akartak ugyan kiváló embert az élükön, de azt már nem akarták, hogy szigorú keze belenyúljon megszokott útjaikba. Ez a sors végigkísérte Róbertet egész életén. Megúnva a hiábavaló küszködést, Tonnerre mellett a molesme-i erdő magányába ment szent remeték közé. Ezek az ő vezetése alatt hamar módba jutottak és engedtek az eredeti szigorúságból. Ezért Hauz magányába menekült. A molesme-iek azonban pápai rendelettel visszakövetelték s minden jót fogadtak. Azonban a legtöbbnek ígérete ígéret maradt. Ezért Róbert néhány elszánt társsal Dijon mellett Citeaux erdejében kolostort épített, s végre megvalósította eszményeit. A cisztercita igen szigorúan éltek, négy órát aludtak, éjfélkor fölkeltek zsolozsmára, egész idejük imádságban és kézimunkában múlt, csak gyökereket és füvet ettek. Róbertet újabb pápai szó újra visszaparancsolta Molesme-be, ahol 86 éves korában meghalt. Utána ő is, mint annyi szent, valóra váltotta a haldokló Szienai Szent Katalin szavát: «Bizvást mondom nektek, hogy halálom után nagyobb hasznotokra leszek, mint voltam nyomorúságos életemben». Sírjánál halála óta igen sok feltűnő csoda történt és történik; szerzete pedig Szent Bernát (l. aug. 26) belépése után óriási föllendülést ért meg.

Április 30.

Szienai Szent Katalin szűz † 1380.

Mikor a 14. századi kereszténység szégyenletes nagy bajára, az avignoni fogságra hiába kerestek orvosságot fejedelmek és diplomaták, megjelent a színen egy igénytelen apáca Szent Domonkos harmadrendjéből: Szienai Szent Katalin. Megjelenésére simulnak az ellentétek. Büszke, lázadó városok az ő szavára visszatérnek a pápa hűségére. Közbenjárására megszűnnek fájó interdiktumok és kiközösítések. Megkoronázza művét, mikor rábeszélésére a Szentatya, XI. Gergely pápa 1376-ban visszatér Avignonból az Örök városba. Vége volt a fogságnak.

Ha hirt, elismerést keres, ennél nagyobb tettel nem örökíthette volna meg nevét. Ha karriert hajszol, magasabbra nem emelkedhetett volna.

De a Szienából való Katalin, a gyapjúfestőnek, Benincasa Jakabnak a lánya nem hírt, nem karriért keresett. Ha ezeket keresi, semmit sem tehetett volna. Katalin nővér az Istent kereste.

Apjának, a gyapjúfestőnek, huszonöt gyermeke volt. A legkisebb és legszebb Katalin. Neki jutott legtöbb a szülők, idősebb testvérek, szomszédok és ismerősök becéző szeretetéből. De már egészen kis korában is sütött rá egy más szeretet napja. Lassankint mindenestül ennek a vonzókörébe kerül.

Hatéves volt, mikor először jelent meg neki fényes jelenésben az Úr Jézus. Egyik idősebb nővéréhez ment az utcán. De a domonkosok temploma előtt megállt, mintha földbe gyökerezett volna a lába. Ott, a templom fölött látta az apostolok társaságában az Urat. Hétéves korában már fogadalmat tesz, hogy egészen neki szenteli magát. Iparkodik is mindenben kedvére járni. Mások viselkedésében azt fájlalja leginkább, ha az isteni Mestert sértik. Ilyenkor bátran előállt, hogy elhárítsa a sértést. Akkor is, mikor egyszer anyja bosszankodásában átkozódó szóval fogadta. Egy darabig megszeppenve hallgatott a kislány, de aztán félrehívta anyját és mondta neki csendesen: «Édesanyám, ha hibáztam, verj meg, de ne átkozódj, mert ez nem illik hozzád, nekem meg nagyon fáj».

Egyre nőtt benne a vágy a magányosság után. Egyedül akart lenni az Istennel. Hacsak tehette, félrehúzódott imádkozni. Nagyon megörült, mikor a város határában egy barlangot talált. Mindjárt ott is akart maradni. Imádság közben azonban figyelmeztette az Úr, hogy nem való még neki szüleitől eltávozni. Hazament tehát, de elhatározta, hogy szívében épít remeteséget.

Alig serdült föl, szülei már arról tervezgettek, hogyan adhatnák férjhez. Természetes, hogy biztosítani akarták a legkisebb lányuk sorsát is, amint az idősebbekkel tették. Kezdték biztatni, öltözzék szebben, járjon társaságba, ne húzódjon annyira vissza a világtól. De Katalin nem akart eddigi visszavonultságán változtatni. Azt gondolták, makacs, nem életrevaló. De majd megjön az esze, ha keményebben fogják. Vele végeztették a legnehezebb házimunkát. Katalin enge-

delmesen, türelmesen dolgozott, zokszó nélkül. De egyszer a haját lenyírta. Így már igazán nem mehet társaságba. Édesanyja egészen odavolt. Mi lesz a lányából!? Közben az egész rokonság ostromolta: hogy aki igazán jámbor, az nem mogorva, nem jár farizeus módra rossz ruhában, hanem társaságban is megfordul, divatosan is tud öltözködni.

A nagy unszolásra végre elment egy-két vidámabb összejövetelre. Azonban legöregebb nővérének halála alkalmat adott neki arra, hogy határozottan véget vessen a házassági terveknek. Testvérei és rokonai mind együtt voltak. Akkor megmondta nekik, hogy szívesen vállalja a legutolsó munkát is a házban, még azt is elviseli, hogy elkergessék hazulról, de férjhez menni nem fog. Mert fogadalommal egészen az Úr Istennek szentelte már magát. Atyját és az egész rokonságot nagyon megindította Katalin vallomása. Végre anyja is megnyugodott. Megengedték neki, hogy Szent Domonkos harmadrendjébe lépjen.

Mint harmadrendi, továbbra is a szülői házban maradt. De megkettőztette buzgóságát. Szigorú böjtöket tartott s a hosszú böjtölés után is alig vett magához táplálékot. Később megjutalmazta ezért az Úr: semmi földi táplálékra sem volt szüksége. Az Oltáriszentség volt egyedüli eledele. De azt aztán úgy éhezte, mint más a földi eledelt. Ha napokon keresztül nem vehette, egészen belehalványodott és belebetegedett. Ez a szent vágya már akkor csillapodott, ha az Oltáriszentség jelenlétébe került, sőt ha papot láthatott, aki aznap érintette az Üdvözítő szentségi testét. Közönséges ételt nem is tudott elviselni. Gyóntatója parancsára egyszer mégis megpróbálta. De súlyosan megbetegedett. Betegségében aztán megkérdezte a látogatásra jövő gyóntatótól: «Atyám, megtiltaná-e nekem a böjtölést, ha túlzásba vinném és halálos beteg lennék tőle?» «Föltétlenül!» — válaszolta a gyóntató. «Már most — folytatta Katalin — nem nagyobb bűn az, ha halálra eszi magát az ember, mint ha halálra böjtöli?» «Dehogy is nem!» «Én pedig tapasztalásból tudom, hogy az evéstől megbetegszem. Miért parancsol hát rám, hogy egyek?» Erre nem válaszolhatott mást a gyóntató: «Tedd, amit a Szentlélek mond, mert látom, hogy az Isten nagy dolgokat cselekedett veled».

Az Úr gyakran megpróbálta Katalint súlyos betegségekkel, kísértésekkel. A betegségek miatt nem panaszkodott. De a kísértés igen nehezére esett. Így imádkozott hát: «Hol

voltál, Uram, mikor ennyire elhagytál? «De hallotta az Úr Jézus válaszát: «Nálad voltam». «Hogyan? Nálam tudtál lenni, olyan rossz gondolatok között?» «Igen, szívedben voltam s örömmel láttam, hogy megállottad a próbát.» Kísértései azonban csakhamar elcsitultak s azontúl nagy lelki békességben élt.

Imádságos élete mellett a szegényekre is nagy gondot fordított. Atyja szívesen segítette az alamizsnálkodásban. Katalin élt is az engedéllyel. Ha nyomor enyhítéséről volt szó, akkor még gyakori betegsége sem volt akadály. Ágyban fekvő beteg volt, mikor egyszer hallotta, hogy egy özvegyasszony nagy ínségben van gyermekeivel együtt. Csak annyi erőt kért Istentől, hogy elmehessen az özvegyhez. Föl is kelt. Egy tarisznyára való élelmet összecsomagolt. Magához vett még egy korsó bort meg olajat és vitte. Bemenni nem akart, nehogy megtudják, kitől jön az ajándék. Letette hát a csomagot az ajtóban. Ekkor azonban a kimerültségtől összeesett. Fölsóhajtott tehát: «Istenem, miért hagytál el? mindenki előtt föl akarod fedni dőreségemet? Csak annyi erőt adj, hogy hazamehessek». Nagynehezen felszedelőzködött s a zörgésre előjövő asszony már csak a ruhájáról ismerte meg csodálkozva.

Később, Toszkánában, köpönyegét adta oda egy szegénynek. Sok bűnöst térített itt meg és három pap járt vele, a pápától kijelölve, ezek gyóntatták a megtérőket. Mikor az egyik kísérő pap látta, hogy szerzetesi köpenye nélkül jár Katalin, megdorgálta. A koldustól is vissza akarta követelni az ajándékot. De a szent nem engedte. «Inkább lássanak a köpönyegem nélkül — mondotta —, mint felebaráti szeretet nélkül.»

Máskor — ez Szienában történt — a templomból hazamenet egy rongyos koldussal találkozott. A koldus ruhát kért. Katalin adott is, abból, amibe öltözve volt, s amit épen nélkülözhetett. De köszönet helyett további követelődzés volt a válasz. «Fehérneműre is szükségem volna.» Erre magával hívta s otthon előszedett egy inget, még egy nadrágot is és odaadta. Ez sem volt elég. «Mit kezdjek ujjas nélkül? Adj azt is!» Katalin még most sem zavarta el, hanem keresett neki egy ujjast. A koldus még szemtelenebb lett ekkora szívesség láttára s odavetette: «Küldhetnél a társamnak is valami ruhát, a kórházban fekszik, elvinném neki». Örömest adta volna ezt is a szent, de a saját holmija közt már sem-

mit sem talált. A többiekéhez pedig nem mert már hozzá nyúlni. Szépen megkérlelte hát a koldust: «Ne haragudj, kedves, de nincs már semmim. Szívesen odaadnám a felsőruhámat, de anélkül nem mozdulhatok ki». A következő éjjel, imádsága közben, megjelent előtte Krisztus Urunk. Kezében voltak a követelődző koldusnak adott ruhák. Csak úgy ragyogtak a gyöngytől és drágakőtől.

A raboknak, elítélteknek is vigasztalója volt. Egyszer egy fiatal nemes, Tuldo Miklós ült a siralomházban. Egészen kétségbeesve. Valami politikai vétség miatt ítélték halálra. Istenhez nem akart fordulni. Őt is igazságtalannak tartotta. Katalin elment hozzá. Élesztgette benne a reménységet, megbékéltette az Úr terveivel, az áldozásra is elkísérte. Ott már azt mondogatta a szegény Tuldo Miklós: «Uram, légy velem, ne hagyj el! Nálad csak jóra számíthatok, nyugodtan halok meg». Katalin a vérpadra is elkísérte. Megáldotta, biztatgatta: «Nemsokára az örök életben leszel».

Emberszerető türelme kifogyhatatlan volt. Volt a városi kórházban egy szegény bélpoklos asszony. Senki sem akarta ápolni. Katalin vállalkozott. Határtalan odaadással ápolta, a zsémbes és durvalelkű asszony azonban hamar követelődző lett. Nem egyszer bántó, szitkozódó szóval fogadta, ha szerinte megkésett. Katalin soha nem feddte, még mentette magát és az asszonyt haláláig nem szűnt meg hűségesen ápolni és kiszolgálni. Még hősiesebb áldozatot hozott, mikor egy mellrákban szenvedő harmadrendű testvérének ápolására vállalkozott. A bűzös, genyes sebtől való természetes undorát úgy győzte le egyszersmindenkorra, hogy arcával egészen közel hajolt az utálatos sebhez és ott tartotta, míg hánytató undora el nem múlt. A beteget az ördög arra vitte, hogy ezt a legnagyobb szent jótevőjét gyalázza, sőt szűzi becsületében megrágalmazza. Katalin hozzátartozói fölzúdultak, anyja szenvedélyes szemrehányásokkal halmozta el. Ő állhatatos maradt. A beteget teljes gyöngédséggel ápolta továbbra is, de a rágalmak miatt panaszt tett az Úr Krisztusnál. Ő két koronát mutatott neki, gyémántoktól ragyogó aranykoronát és töviskoronát: válasszon, a másikat majd a másvilágon kell viselnie. Katalin habozás nélkül fogta a töviskoszorút, úgy a fejébe nyomta, hogy sokáig fájt még utána. S szó nélkül vállalta keresztjét.

Az Úrhoz tudott vezetni másokat, mert maga a legbensőségesebb kapcsolatban állt vele. Gyakran jelent meg

előtte az Üdvözítő. Egyszer ép arról a zsoltárversről elmélkedett, hogy «tiszta szívet teremts bennem, Uram» (50). Nagy odaadással ajánlotta fel szívét, akaratát, minden törekvését az Úrnak. S ekkor látja, hogy jön hozzá az Úr Krisztus. Jött és szívet cserélt hűséges szolgálójával. Később az Úr sebhelyei is kiverődtek testén. Sokat szenvedett a sebek miatt, mégis boldogan viselte.

Szentségének, bölcseségének híre messze földre terjedt. Sokan fordultak hozzá tanácsért. Levelezésben állt bíborosokkal, püspökökkel, fejedelmekkel, magával a pápával is. 1370-ben személyesen is megjelent az avignoni pápai udvarban. Készítette a római visszatérés útját.

Közben nem szűnt meg szülőföldjét elárasztani jóságos szeretetével. Ápolta a betegeket, véget vetett elkeseredett ellenségeskedéseknek. Egy ilyen kibékített és Istenhez vezetett ember neki adta Sziena közelében fekvő házát. A házat Katalin a pápa engedelmével kolostorrá alakította. Itt ápolta az 1374-i pestis áldozatait.

Így érte őt a fogságból visszatért XI. Gergely pápa halálának híre. Mikor VI. Orbán választásával kapcsolatban megkezdődtek a nagy nyugati egyházszakadás első viszálykodásai, Rómába ment. De már nem tudta megállítani a veszedelmet. Rómába érve megbetegedett s nemsokára meghalt: 1380 április 29-én, harminchárom éves korában. Halálos ágyán joggal utasította vissza a kísértő gonosz lélek vádaskodását, hogy hiúságból tette, amit tett. «Hiúságból semmit sem tettem. A mindenható Isten tiszteletét és dicsőségét szolgáltam állandóan.»

II. Pius pápa 1461-ben a szentek sorába iktatta.

Ugyanerre a napra esik

* **Szent Zsófia** szűz vértanu † 251. Fermóban.

* **Szent Teodóra,** lásd ápr. 23.

Május 1.

Szent Fülöp és ifjabb Szent Jakab apostol.

Szent Fülöp és ifjabb Szent Jakab együttes ünnepét eredetileg nov. 14-én ünnepelte az egyház. A május elseji ünneplés csak azóta vált általánossá, mióta I. Pelágius pápa 560 máj. 1-én külön templomot, a mai Santi Apostoli-t szentelte a két apostol tiszteletére.

Fülöp apostoltársához, Szent Péterhez hasonlóan betszaidai halászember volt. Mint Keresztelő Sz. János követője, osztozott a jobb lelkeknek a megígért Messiás hamaros eljövetelébe vetett hitében. Mikor pedig ismerőse, András útján értesült a messiási remények beteljesedéséről, forró vágy támadt szívében a megtestesült Ige megismerésére és követésére. Buzgalmát azzal jutalmazta az Úr, hogy valamennyi apostola közül őt szólította fel elsőnek példája követésére. Fülöpöt lelke mélyéig megrendítette a váratlanul jött meghívás. Hiszen már meglehetősen benne volt a korban s magán kívül felesége és három leánya eltartásáról is gondoskodnia kellett. De pillanatnyi gondolkodás nélkül követte a meghívást, sőt néhány nappal rá legbensőbb barátját, Natánaelt (= Bertalan) is a tanítványok sorába vezérelte.

Mint apostol, Fülöp az Üdvözítő szűkebb és bizalmasabb környezetéhez tartozott. Erre mutatnak azok a jellemző kis epizódok, melyeknek emlékét földijének, Szent János evangelistának elbeszélése őrzött meg számunkra. Így tudjuk, hogy a csodálatos kenyérszaporítás alkalmával először őhozzája fordult az Úr és őtőle tudakolta, mit kezdjenek az éhező sokasággal. «Honnét veszünk kenyeret — mondotta —, hogy ezek egyenek?» Fülöp nem értette meg azonnal a kér-

dés célzatát s azért így válaszolt: «Kétszáz dénár áru kenyér sem elég nekik, hogy mindegyiknek csak valami kevés jusson».

Még szembetűnőbben mutatja a ragaszkodó tanítvány bizalmi állását, hogy a zsidózó görögök, akik közvetlenül a kínszenvedés előestéjén látni óhajtották az Urat, őhozzája fordultak kérésükkel: «Uram, látni akarnók Jézust». Fülöp a maga felelősségére nem merte teljesíteni a jámbor pogányok kérését. Ekkor ugyanis már városszerte köztudomású volt, hogy a papi fejedelmek és írástudók elhatározták az Ember Fiának vesztét; tehát könnyen felmerülhetett a gyanú, hogy a görögök látszólagos buzgalma csak színlelés és cselvetés. Ezért előbb Andráshoz fordult és csak azután juttatta el a kérést rendeltetési helyére.

Az utolsó vacsorán érdekesen nyilvánult meg az Úr Krisztus és Fülöp bizalmas viszonya. Mialatt ugyanis Krisztus Urunk a mennyei Atyához való viszonyáról szólott, Fülöp hirtelen felkiáltott: «Uram! mutasd meg nekünk az Atyát, és elég nekünk». Az Üdvözítő a türelmetlenség legkisebb árnyéka nélkül így szólott hozzája: «Annyi idő óta vagyok veletek, és nem ismertél meg engem? Fülöp, aki engem látott, látta az Atyát is. Hogyan mondhatod hát: Mutasd meg nekünk az Atyát? Nem hiszed-e, hogy én az Atyában és az Atya énbennem vagyon?»

A kínszenvedés áldozatának teljesedése után Fülöp apostoltársaival együtt szemtanuja volt az Úr megjelenéseinek és dicsőséges mennybemenetelének, majd a vigasztaló Lélek vétele után tevékeny módon közreműködött a Jeruzsálemben és környékén megindult tömeges megtérésekben. Judeából később Frigiába helyezte át apostoli működésének színhelyét. Itteni tevékenységéről azonban semmi biztosat nem tudunk. Nem ismerjük közelebbről halálának körülményeit sem. Alexandriai Kelemen állítása szerint természetes halállal múlt ki; más hagyomány szerint ellenben keresztre feszíttetett. Bizonyos azonban, hogy az apostol hamvait először Frigia fővárosában, Hierapolisban (ma Pambuk-kalesszi) helyezték örök nyugalomra; innét később Konstantinápolyba, majd I. Pelágius pápa kormányzása idején Rómába vitték.

Leányai, akik közül kettő örök szűzességet fogadott és csodatevő hatalommal vált ki, még sokáig ébren tartották az apostol emlékét. Valamennyien igen magas kort értek el s tekintélyükre jellemző, hogy Polykrates efezusi püspök még

a második században is úgy említi őket, mint a kisázsiai egyház oszlopait.

Ifjabb JAKABot rendesen az *Úr testvére* néven említik az Írások, mivel a Boldogságos Szűz rokonának, Máriának fia volt. Kora gyermekségétől fogva a *nazireusok*, vagyis az Úrnak szenteltek közé tartozott, s mint ilyen tartózkodott mindenféle szeszes italtól, haját nem nyiratta, fürdőt és illatszert nem használt, a húsvéti bárányon kívül más állat húsából nem evett és állandóan a legegyszerűbb ruhákban járt. Az Üdvözítő őt testvérével, Júdás Tádéval egyetemben mindjárt nyilvános működése kezdetén apostolai közé szólította. A jámbor nazireus teljes odaadással csatlakozott hozzája; s hogy mennyire kedvére járt isteni Mesterének, mutatja az a tény, hogy Péteren kívül ő volt az egyetlen apostol, akit feltámadása után külön megjelenésére méltatott.

Apostoltársai elszéledése után Jakab továbbra is Jeruzsálemben maradt. Ő lett a szent város első püspöke. Fiatalkorában megszokott szigorúságából egy hajszálnyit sem engedett, sőt egyben-másban még fokozta. Különösen az imádsággal nem tudott betelni. Ami szabad ideje maradt, azt mind a templomban és imádkozással töltötte. Innét érthető a régiek följegyzése, hogy térdbőre a sok térdeléstől úgy megkeményedett, mint a teve térde. De amilyen kemény, sőt hajthatatlan volt magával szemben, épen olyan kegyes és megértő volt mások iránt. Tevékeny szeretetében nem tett különbséget keresztények és zsidók közt. Ezért a zsidók is nagy szeretettel és tisztelettel csüngtek rajta. Tiszteletből *igaznak* nevezték őt, s ahol csak megjelent, köréje özönlöttek, hogy legalább ruhájának szegélyét csókolhassák. Sőt belépést engedtek neki a templom szentélyébe is. Természetesen még nagyobb tekintélyben állott Jakab a keresztények előtt. Még apostoltársai is megkülönböztetett tisztelettel tekintettek föl rája. Így Szent Péter, mikor csodálatos módon kiszabadult Heródes tömlöcéből, elsőnek őt értesítette megmeneküléséről; Szent Pál pedig úgy ír róla a galáciai híveknek, mint aki Péter és János mellett harmadik oszlopa az Egyháznak (Gal. 2, 9). Ugyancsak Szent Pálról tudjuk, hogy az apostolok közül Péter után elsőnek Jakabbal ismerkedett, meg és amikor harmadik nagy útja végén Jeruzsálembe ment, ugyancsak az ő színe előtt számolt be a pogányok közt viselt dolgairól.

Még szembetűnőbben mutatja Jakab tekintélyét az 51.

évi jeruzsálemi zsinat lefolyása. E zsinat összeülését a mózesi törvények és a feltörekvő ifjú kereszténység viszonyának szabályozása tette szükségessé. A zsidó keresztények ugyanis a pogányokból lett kereszténveket is kötelezni akarták az ószövetségi előírások megtartására. Amíg a megtérők többsége zsidókból és prozelitákból került ki, nem volt baj. Mióta azonban Pál és Barnabás első nagy térítő útja nyomán megindult a pogányok tömeges beözönlése az egyházba, egyszerre tarthatatlanná vált a helyzet. Mert a pogányokból lett keresztényektől észszerűen nem lehetett kívánni olyan szokások megtartását, melyek rájuk nézve nemcsak idegenek, hanem terhesek is voltak. Hova-tovább annyira elmérgesedett a kérdés, hogy az Egyház hivatalos állásfoglalását nem lehetett tovább halasztani.

A jeruzsálemi zsinaton először Péter apostol emelt szót és a pogány-keresztények igaza mellett nyilatkozott. Utána Jakab püspök emelkedett szólásra. Az ő felszólalása elé azért tekintettek nagy várakozással, mert mindenki benne látta a zsidó kereszténység legeszményibb megszemélyesítőjét: rajongó híve nemzetének és a mózesi törvénynek, amellett Krisztus bizalmasa, aki előtt nem titok, hogy az újszövetség hasonlíthatatlanul több, mint az ószövetség egyszerű folytatása és kiegészítése. És Jakab most is hű maradt önmagához; bármennyire nehezére esett hű zsidó szívének, köntörfalazás nélkül kimondotta, hogy a pogányokat nem szabad erőltetni a mózesi törvények megtartására. A zsinat ellenmondás nélkül meghajolt az «Úr testvérének» nagy tekintélye előtt és ilyen értelemben határozott.

Szent Jakab nemcsak szóval, hanem írással is hintegette az evangéliumi magvakat. A neve alatt fennmaradt levél a legsúlyosabb apostoli levelek sorába tartozik. Különösen a jócselekedetek szükségességét hangsúlyozza benne nagy nyomatékkal. «Mit használ, testvéreim — írja —, ha valaki mondja, hogy hite van, de cselekedetei nincsenek. Vajjon a hit üdvözítheti-e őt? A hit, ha cselekedetei nincsenek, holt önmagában . . . Mert valamint a test lélek nélkül holt, úgy a hit is cselekedetek nélkül holt».

De a nagy apostolnak nemcsak tisztelői, hanem ellenségei is voltak. Az írástudók és farizeusok nem tudták neki megbocsátani, hogy napról-napra több zsidót nyert meg Krisztus vallásának. Egy ideig csak titokban fenekedtek ellene, majd nyiltan vesztére törtek. Vezérük, a vakmerő Anán fő-

pap felhasználva Fesztus prokurátor távozását és az utódjává kinevezett Albínus távollétét, 62-ben több kereszténnyel együtt a tanács elé hurcoltatta és a mózesi törvény megsértése címén megkövezésre ítéltette őt. Az ítélet végrehajtása előtt a templom párkányzatára állították és megparancsolták neki, hogy vonja vissza tanait. Mivel azonban ehelyett a megfeszített Krisztusról kezdett szólani, felbőszült ellenségei rája rohantak és a mélységbe taszították őt. Jakab nem halt bele az iszonyú esésbe, hanem térdreemelkedve ellenségeiért kezdett imádkozni. Mint egykor Mestere és az első keresztény vértanu, István diákonus, ő is váltig ezt rebegte: «Uram, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, hogy mit cselekszenek». Erre a felbőszített sokaság kőzáporral árasztotta el, egy posztószövő pedig kallójával szétzúzta koponyáját. Holttestét a templom közelében temették el s föléje később kőoszlopot állítottak. Ereklyéi a 6. században Konstantinápolyba, majd Rómába kerültek.

Ugyanerre a napra esik

Szent Jeremiás próféta † 570. Krisztus előtt. Amint megolvasható az ószövetségben a nevét viselő prófétai könyvben, rettenthetetlenül hirdette a zsidóknak Isten közeli ítéletét: Jeruzsálem pusztulását; ezek hazafiatlansággal vádolták, iszapos gödörbe csukták és meg akarták ölni. Jeruzsálem eleste után Nabukodonozor babiloni király udvarába akarta vinni. Ő azonban a szent város füstölgő romjai között iparkodott Istenhez téríteni maradék honfitársait. Majd amikor ezek eszeveszetten Egyiptomba menekültek, követte őket. Hálátlan és konok honfitársai megkövezték. Tafnisban volt eltemetve, s még Epifánius (lásd máj. 12) korában is a sírjáról szedett por kígyómarás ellen orvosság volt.

Szent Zsigmond hitvalló † 524. Burgundiai király. Jóllehet népe és atyja ariánus volt, ő Szent Avitus viennei püspök kezébe letette a katolikus hitvallást és mikor uralomra jutott, népét is megtérítette. Felesége halála után újra megházasodott. A szívtelen mostoha eltette láb alól Szigfridet, Zsigmondnak első feleségétől való fiát. Ezt a király annyira a szívére vette, hogy éveken keresztül a tőle alapított Szent Mór bencés kolostorban vezekelt s kérte Istent, büntesse itt a földön akármivel, csak a másvilágon kegyelmezzen meg neki. Isten meghallgatta kérését. A frank király fogságába esett. Ez meggyilkoltatta családjával együtt és kútba dobatta. Innen épségben emelték ki s a Szent Mór klastromba temették. Koponyáját IV. Károly Prágába vitette.

* **Szent Benedek** vértanu † 1012. Szent István kortársának, a lengyel származású Szent Zoreárd = András zoborhegyi szerze-

tesnek volt tanítványa. Mestere halála után ennek remetemagányában, a Trencsén átellenében emelkedő szkalkai barlangban vonta meg magát és itt csaknem egész napját imádsággal és önsanyargatással töltötte. Esténkint az élelmezésére szolgáló diókat olvasgatta, hogy így tájékozódjék az idő haladásáról. A környéken nagyszámban garázdálkodó rablók több ízben meglesték őt s mivel a diócsőrgést pénzolvasásra magyarázták, egy éjtszaka rátörtek, agyonütötték és holttestét a rohanó Vág folyóba dobták. A hívek azonban egy sas útmutatása nyomán már néhány nap mulva megtalálták a drága tetemet, fölemelték, nagy tisztelettel Nyitrára szállították és ott mestere mellé, a Szent Emmerán tiszteletére épült székesegyházba temették. Remetéskedése színhelyén Jakab nyitrai püspök 1224-ben a szkalkai bencés apátságot alapította, melynek temploma ma is látogatott búcsújáróhely.

Május 2.

Szent Atanáz püspök egyházdoktor † 373.

Szent Atanázt a bámuló utókor Nagy-nak nevezi. Méltán. A legnagyobb ügyért, Isten országáért, az Egyházért nagyot tett és nagyot szenvedett.

Abban az időben, amikor alig ültek el a pogány üldözések viharai, új és vészesebb förgeteg zúdult az Egyházra: az arianizmus, mely azt tanította, hogy Jézus Krisztus nem igaz Isten, hanem csak Istennek legkiválóbb teremtménye; nem azonos lényegű (homouzion) az Atyával, hanem legföljebb hasonló lényegű (homoiuzion). A két szó között ugyan csak egy i betű a különbség, de jelentésük két világ; mint pl. gaz, igaz. Ez a tanítás a kereszténység gyökerét érinti: Ha az evangélium hirdetője és üdvünk szerzője nem Isten, hanem csak igen kiváló ember, akkor tanításaival és parancsaival szembe lehet helyezni más, szintén kiváló emberit; ha Krisztusban nem Isten lett emberré, akkor az embernek semkell minden erejét megfeszíteni arra, hogy istenivé tegye lelkét és életét. Az arianizmus a szent kereszténységnek lefokozása az egész vonalon.

Ezért érthető, ha ijesztő gyorsasággal terjedt, akárcsak Luther újítása a 16. században; hisz az emberek mindig kaphatók arra, hogy a dolog könnyebb végét fogják. Az ariánusok dalokat is készítettek, hogy a nép között hatásosabban gyökeret verjen, és nem irtóztak semmiféle cseltől, rágalomtól és erőszaktól, hogy a katolikumot letiporják, sőt kiirtsák.

Szent Atanáz volt az, aki hatalmas egyéniségével szembeszállt az árral, föltartóztatta útjában és megóvta Krisztus igaz Egyházát súlyos megrázkódtatástól. Egyúttal ő volt az, akire az ariánusok minden dühe és támadása irányult: majdnem ötvenéves püspöksége alatt ötször kellett számkivetésbe mennie, 77 életévéből 17-et töltött száműzetésben; rágalmat, bántalmazást, hamis vádakat kellett elviselnie; öt kormányváltozást látott, három világrészben járt, korának minden neves emberével összeköttetésbe került és megérte, hogy békében halhatott meg püspöki székhelyén és láthatta az arianizmus összeroppanását.

Atanáz nagysága abban áll, hogy egyrészt lelkének minden rostjával az Egyházban gyökerezett; meg volt győződve, hogy Krisztus elválhatatlanul egyesült az ő Egyházával, miként szent emberségével, tehát az Egyházon kívül nem lehet megtalálni sem Krisztust, sem a Szentírást. Másrészt pedig ritka adományokat kapott az Úristentől rendíthetetlen katolikus hitének külső védelmezésére és terjesztésére. Rendkívül éles és világos elméje átlátta a legbonyolultabb kérdéseket is, akár elméleti tanításról volt szó, akár gyakorlati életkérdésről. Beszédje és írása is ilyen világos volt, és egyben telve a legmélyebb gondolatokkal. Az a mondás járta: «Ha találsz valamit Atanáz írásaiból, és nincs nálad papiros, írd ruhádra». Emellett olyan jellem volt, hogy a gyémánt és mágnes tulajdonságait egyesítette magában. A belső rothadással szemben kérlelhetetlen volt, de ahol még oly kevés jóindulatot is látott, azt biztatta, segítette, védelmébe vette. Akinek egyszer dolga volt vele, megszerette, és akik szerették, vagyonuk és életük árán is kitartottak mellette.

Ifjúkoráról nem sokat tudunk. Amikor először találkozunk vele a történelemben, már olyan nagynak látjuk, amilyennek életalkonya mutatja. De bizonyos, hogy életének szálait már akkor különös gonddal szőtte a Szentlélek Úristen. 295-ben született Alexandriában és ifjúkorában több évet töltött a puszták remeteségében, hol Szent Antal (jan. 17) avatott vezetése mellett alakult ki gyémántjelleme. A tudományért élt-halt; az egész Szentírást kivülről tudta. Nem csoda, ha Sándor pátriárka titkárává tette a kiváló ifjút és 319-ben diákonussá szentelte. Ebben a minőségben elkísérte püspökét a niceai egyetemes zsinatra 325-ben, s ott a katolikus hit leghatalmasabb szószólója lett Áriussal szemben. A zsinat 318 püspöke ünnepélyesen elítélte Árius eretne-k

ségét. Ez az ifjú Atanáznak volt diadala; de egyben további életsorsának is csomója. Az ariánusok minden dühe és erőszaka ezentúl ő ellene fordult.

Alig lett egyhangú fölkiáltással Sándor utódja a pátriárkai székben (328), alig kezdte erős kézzel gyógyítani egy korábbi szakadásnak (az ú. n. Melécius-féle skizmának) és az arianizmusnak sebeit, a legsúlyosabb vádakkal Tirusban zsinat elé idézték. A zsinat ariánusokból állt, de Atanáz ártatlansága tudatában mégis megjelent. Először bevezettek egy fölbérelt arcátlan nőt, aki Atanázt azzal vádolta, hogy őt elcsábította. Amint a gyűlésbe lépett, hirtelen eléje állt Timót, Atanáz fődiákonusa: Tehát én vagyok, aki téged elcsábított? Mire ez nagy-szemtelenül: igenis, te. Erre az egész gyűlésnek be kellett látni a cselt. Azonban Atanáz hiába követelte a vizsgálatot: ki bérelte föl azt a nőt ilyen hallatlan gazságra; nyomban előálltak a második, még otrombább váddal: Egy Arzén nevű ariánus püspököt Atanáz meggyilkoltatott és levágott kezét bűvészkedésre használta; föl is mutattak egy levágott emberkezet. Azonban Atanáz hívei fölfedezték Arzén rejtekhelyét, bő köpenyben a gyűlésbe hozták, és mikor elhangzott a vád, hirtelen föllebbentették a köpönyeget és általános álmélkodásra ott állt az állítólag meggyilkolt ariánus. De hiába követelte Atanáz itt is a gaz vád vizsgálatát: Melyikteknek van természettől három keze? Rajtatok a sor megmondani, honnan vettétek a nálatok levő emberkezet. Az öregedő Konstantin császárral elhitették az ármánykodó ariánusok, hogy ő az egyetlen oka a békétlenségnek, és a császár a messze és zord Trierbe száműzte. Maximián, Trier szent püspöke és népe a legnagyobb tisztelettel fogadta a hitvallót, kit igen megvigasztalt, hogy hívei erőszak és csábítás ellenére is kitartottak mellette: Áriust hatalmas pártfogóinak nyomása dacára sem fogadták be, ellenben a három év mulva hazaszabaduló Atanázt határtalan örömmel fogadták, «nagyobb ünnepélyességgel, mint egy császárt».

Nem sokáig örülhetett a hű nyáj szeretett pásztorának. Az ariánusok új vádakkal álltak elő, sőt ezúttal magánál a pápánál bevádolták. I. Gyula pápa «ősi szokás szerint» maga elé idézte a vádlottat és a vádlókat. Atanáz nyomban el is ment. Közben egy Gergely nevű kierőszakolt kappadóciai ariánus püspök sanyargatta híveit. Magával vitt két egyiptomi szerzetest és így hosszú római tartózkodása alatt ott

is megismertette és megkedveltette a szerzetes intézményt. A pápa, majd a szardikai zsinat fényes igazságot szolgáltatott Atanáznak; a császár, az ariánus Konstancius azonban ádázul üldözte. Végre hazatérhetett. Ezúttal hat esztendeig volt távol székhelyétől.

De a császár dühe nem lohadt. Parancsára 356-ban Egyiptom kormányzója 5000 katonával körülvette Szent Teonás templomát, ahol Atanáz ép akkor istentiszteletet tartott, hogy élve vagy halva elfogja. A bősz katonák lerántották pátriárkai székéről, verték-tiporták; de a hű szerzeteseknek sikerült a félholt pátriárkát kimenteni és a sivatagban a remetéknél biztonságba helyezni. Atanáz védőiratot készített és személyesen akarta átadni a császárnak. Azonban meghallotta, hogy a császár vérdíjat tűzött a fejére, sőt hogy pribékjei kínozzák még az őt rejtegető remetéket is, mert nem árulják el tartózkodása helyét. Erre még beljebb vonult a pusztába; csak egy hű szolgája vitte leveleit és ételeit, nem egyszer életének kockáztatásával. Itt Atanáz megírta nagy mesterének, Szent Antalnak életrajzát, mely igen sokat tett a szerzetesség föllendítésére. Végre hat esztendő mulva a hitehagyó Julián lett császár; ő szívesen látta, ha katolikusok és ariánusok egymást marták; gondolta, hogy ez a pogányságnak csak jó. Hazatérhetett így Atanáz is, ki hatévi számkivetése alatt állandóan irányította híveit leveleivel, sőt nem egyszer élete kockáztatásával titkon személyesen is megjelent a városban.

Azonban nemsokára panaszt tettek Juliánnál a pogány papok, hogy ha Atanázt, «az istenek ellenségét» otthagyja Alexandriában, a pogányokból nemsokára még hírmondó sem marad. A császár erre kiutasította Atanázt a városból, sőt nemsokára elfogató parancsot adott ki ellene. Atanáz megvigasztalta kesergő híveit: «Ne búsuljatok, Julián csak átvonuló felhő»; s dereglyén menekült Téba felé. Mikor megtudta, hogy a poroszlók nyomában vannak, megfordult és egyenest feléjük tartott. Az üldözők hadnagya nem ismerte a pátriárkát és tőle kérdezte: Itt van-e Atanáz? Erre azt felelte: Nincs messze; csak siess! A poroszlók erre továbbeveztek, Atanáz ellenben hívei meglepődésére és örömére visszatért a városba.

Julián csakugyan átvonuló felhő volt; a perzsák elleni csatában ellenséges nyíllal mellében halt meg 363-ban, miközben ég felé dobálta omló vérét és kiáltotta: Győz-

tél, Galileai! Utódja a jámbor katolikus Jovinián, Atanáz barátja és az Egyház támasza volt. Sajna csak nyolc hónapig uralkodott. Utódja, Válens megint ádáz ariánus volt. Alatta mégegyszer menekülnie kellett Atanáznak és négy hónapig atyja sírboltjában rejtőzött. De ezután a nép oly elemi erővel követelte vissza, hogy Válens nem szegülhetett ellen. 365-ben Atanáz újra székhelyére vonult, s haláláig nem is kellett már elhagynia. Most is még ifjúkorának lelkesedésével és munkaerejével dolgozott a katolikus hitért; zsinatokat tartott, prédikált, írta mélységes és világos írásait a Krisztus-tagadó ariánusok és apollinaristák, és a Szentlélektagadó makedoniánusok ellen, híveit pedig híres nagyböjti pásztorleveleiben tájékoztatta az aktuális hitéleti kérdésekről. Megérte az arianizmus letörését, és külön dicsősége, hogy a sok üldözés nem tette keserűvé és megtorlóvá.

Ereklyéi Germán pátriárka alatt (750 k.) Konstantinápolyba kerültek, majd Konstantinápoly török kézre kerülése után 1453-ban Velencébe, a Szentkereszt-templomba. Szelleme azonban ott van az egész egyetemes Egyházban, mint a katolikus hithűségnek soha el nem homályosuló ragyogó példája.

Ugyanerre a napra esik

Szent Zsigmond, lásd máj. 1.

* **Szent Guibonáta** szűz vértanu † 925. Svájcban, Sankt Gallen közelében élt szigorú remeteéletet, míg a betörő pogány magyarok, kik hiába kerestek cellájában kincseket, három buzogánycsapással ki nem végezték.

* **Szent Szádok** vértanu † 1260. Dominikánus, Boldog Magyar Pállal hazánkba jött s nagy sikerrel prédikált és térített. Majd Szent Jácinttal Lengyelországba ment s a szandomíri kolostor perjele lett. Mikor 1260-ban a tatárok már másodízben betörtek Lengyelországba, máj. 1-én este a kórusban fölolvasták a mártírológium aznapi szakaszát is. Egyszerre csak az olvasó szerzetes aranybetűkkel látja és általános megilletődésre olvassa: «Ugyanaznap a 49 szandomíri vértanu». Másnap az aranyírás valósággá lett. Szádok volt valamennyinek buzdítója és példája.

Május 3.

Szent Timót és **Maura** vértanuk † 303 körül.

A Diokleczián-féle véres üldözés idején történt, hogy az egyiptomi helytartó többek közt egy Timót nevű istenfélő kereszténytyt is bírói széke elé idézett és először szép szóval, majd különféle kínokkal próbálta őt hittagadásra bírni. Mivel azonban sem az egyik, sem a másik módon nem ért célt, új eszközhöz folyamodott: maga elé idézte a szent hitvalló ifjú hitvesét, Maurát, és szigorúan a lelkére kötötte neki, hogy saját érdekében igyekezzék jobb belátásra bírni férjét. A szép és élnivágyó fiatal asszony, aki még csak tizenhét évet élt, készségesen hajolt a pogány kormányzó szavára. Legszebb ruháiba öltözve megjelent férje börtönében és esennen kérte, hogy legyen tekintettel fiatalságára és ne vesse könnyelműen kockára családi boldogságukat. De Timót hősiesen kitartott Krisztusa mellett. Sorra kimutatta hitvese érveinek tarthatatlanságát és közben olyan elragadóan beszélt a vértanui halál természetfölötti szépségéről és értékéről, hogy a végén Maura késznek ajánlkozott hitének megvallására. Csak az az egy gondolat aggasztotta még, vajjon ő, a gyönge és törékeny nő, elég erős lesz-e a rája váró kínok elviselésére. De Timót sietett őt megnyugtatni, hogy bizzék Jézus Krisztusban: Ő erőt ad az erőtleneknek s bizalmat önt a kicsinyhitűekbe. Azután letérdelt a tömlöc hideg kövére és úgy kérte az Úr megerősítő kegyelmét szeretett hitvese számára.

Mialatt férje imádkozott, Maura szinte kézzelfoghatólag érezte a Szentlélek erősítő kegyelmének leereszkedését és gyönge, tépelődő nőből pillanatok alatt bátor hitvallóvá változott. A tömlöcből egyenest a helytartóhoz sietett és nyiltan kijelentette neki, hogy most már ő is kész meghalni hitéért. A helytartó elámult; hirtelenében nem tudta mire vélni a dolgot. Azt hitte, hogy csak pillanatnyi fellángolással van dolga; azért figyelmeztette Maurát, hogy legyen eszénél és ne vesse el könnyelműen magától a fiatalság, szépség és gazdagság kilátásait. De a hitvalló nő mindegyre csak azt hajtotta, hogy hitéért kész bárminő kínt elszenvedni. Ekkora állhatatosság láttára a kormányzó végleg elveszítette türelmét és vad indulatában minden hajaszálát kiszaggattatta Maurának. De utána megint csak szép szóval, bíztatással próbált

szerencsét, és csak mikor újabb kísérletével is kudarcot vallott, tért vissza a kínzás folytatásához. Előbb sorra levágatta a szegény szenvedő asszony ujjait, azután pedig forró kénnel és szurokkal kezdte égetni testét. Ezt az embertelen kínzást még a körülálló pogányok is megsokallták és a hóhérmunka azonnali abbahagyását követelték. De Maura a vértanuság koronájára gondolva így kiáltott a szánakodó nézők felé: «Ti csak a magatok dolgával törődjetek; én legkevésbbé sem szorulok közbenjárástokra, mivelhogy Isten az én oltalmazóm».

A helytartó, mikor látta, hogy kínzással nem ér célt, arra ítélte a megingathatatlan hitvallót, hogy férjével egyetemben keresztre feszíttessék. A bakók azonnal meg is indultak velük a vesztőhelyre. Útközben Maurának még egy kemény próbát kellett állania. Földies gondolkodású anyja ugyanis kétségbeesve borult a nyakába és jajveszékelve mondotta: «Óh lányom, édes lányom! hát így akarod elhagyni anyádat? Mi lesz ékszereiddel, aranyoddal, ezüstöddel, mi lesz vagyonoddal, ha meghalsz?» De Maura a földi okosság szavaira az evangéliumi bölcseség igéivel felelt: «Anyám, az arany veszendő, a ruhát megemészti a moly, a szépséget elhervasztja a kor és a gond; csak Krisztus koszorúja nem fonnyad el soha». Ezzel kibontakozott anyja ölelő karjaiból, a már készen álló kereszthez ment s a fölfeszíttetés után még ő bátorította férjét kitartásra. A legenda szerint mindketten ugyanabban a pillanatban szenderültek át a boldog mennyországba.

A hatalmas Jusztinián császár roppant palotájának labirintusában egy külön templomot építtetett a hős vértanupárnak, mely egészen Konstantinápoly török kézre jutásáig fennállott.

Ugyanerre a napra esik

Szentkereszt föltalálásának ünnepe. A legenda szerint Nagy Konstantin, minthogy a Maxencius vetélytársa fölötti döntő győzelmét a híres keresztlátomásnak köszönhette (a nyugati égen az esti időben egy kereszt tűnt föl ezzel az írással: ebben a jelben győzöl majd), a szenthelyeken templomokat építtetett. S akkor jámbor anyja, Ilona és Szent Makárius jeruzsálemi püspök látomás intésére a Golgotán egy gödörben megtalálták a három keresztet, a különvált fölirattal és a szegekkel. Mivel nem lehetett tudni, melyik az igazi, egy súlyosan beteg nőhöz érintették; amelyikre meggyógyult, azt Isten így csodálatosan hitelesítette. Ez 320 k.

történt. Most külön templomot emeltek, ebbe helyezték nagyobb fáját. A kisebb és a szögek közül kettő Konstantinápolyba került (az egyiket Konstantin a sisakjába, a másikat harci paripájának zablyájába dolgoztatta bele). Az ereklyék egy része Rómába került a Santa Croce templomba. Ma már lehetetlen a biztos történeti valóságot megállapítani a szentkereszt ereklyéit illetőleg.

Szent Sándor pápa vértanu † 116. Rómában. Áldásos kormányzati és apostoli térítő tevékenység után börtönbe vetették és nyársakkal halálra szurkálták.

* **Bolognai Szent Katalin** szűz † 1463. Előbb udvarhölgy, 14 éves kora óta klarissza. Bolognába küldték szerzetesházat alapítani. Sok nehézsége és kísértése közepett megtanult teljesen Istenre hagyatkozni, és lassan a szemlélő imádság és szeráfi Isten-szeretés igen magas fokára jutott. Egy karácsonyéjjel Szűz Mária a kis Jézust karjába tette és engedte, hogy becézze. Egy látomásában a szentek lelkére kötötték, hogy jegyezze meg éneküket: Et gloria eius in te videbitur, És az ő dicsősége tebenned láthatóvá lesz. Csakugyan teste ma is teljes épségben, ülő helyzetben látható; sőt élénk pirosságával feltűnik arcán az a hely is, hol ama karácsony-éjszaka a kis Jézus megcsókolta.

Május 4.

Szent Monika özvegy † 386.

Szent Monika kitűnő példája a bölcs Salamontól magasztalt erős asszonynak (Péld. 31, 10—31). Erényekben gazdag fiatalsága, mintaszerű családi élete s főleg fia lelkéért folytatott hősies harca az egyháztörténelem legkiválóbb nőalakjai közé emelik; ő naggyá lett anélkül, hogy nőiességét csak legkisebb mértékben is megtagadta volna.

Monika 331 táján született az afrikai Tagasztében. Szülei nevelésének irányítását egyik hűséges öreg cseléd-jükre bízták, aki már évtizedek óta szolgált házukban. Ez a becsületes jó lélek nagyon komolyan vette nevelői hivatását és mindjárt kezdetben szigorú regulába fogta a gondjaira bízott leánykát. Így pl. keményen megtiltotta neki, hogy a rendes étkezésen kívül valamit egyék vagy akárcsak vizet is igyék. Ezzel az volt a célja, hogy mértékletességre és józanságra szoktassa növendékét. Nyiltan meg is mondotta neki: «Most vizet innál, mert bor nincs a kezed ügyében. Később férjhez mész, uralkodol kamrán, pincén; majd akkor nem ízlik a víz, hanem rákapsz a boritalra». De hiábavaló

volt minden óvatosság, a baj mégis megtörtént. Szülei ugyanis rendszerint Monikát szokták borért küldeni. Ilyenkor aztán megtörtént, hogy a kis leány merő kíváncsiságból kihörpintett néhány korty bort a merítőpohárból. Többször is megtette ezt, s mivel a bor ízlett neki, mindig többet és többet ivott belőle. Már-már attól lehetett tartani, hogy egészen rákap az italozásra, mikor az egyik szolgáló szóváltás közben részegesnek szidalmazta őt. Ez a nem várt sértés annyira szívén találta, hogy azonnal magábaszállott és egyszersmindenkorra szakított rossz szokásával.

Felserdülése után legszívesebben az Úr szolgálatába szegődött volna; mivel azonban szülei ellenezték szándékát, egy Patrícius nevű tekintélyes tagasztei polgárnak nyujtotta kezét. Ezzel óriási terhet vállalt magára. Patrícius ugyanis még pogány és hozzá heves és lobbanékony természetű ember volt, aki zsarnoki módon megkövetelte, hogy mindenben az ő akarata érvényesüljön. Monika azonban nem esett kétségbe. Mint keresztény nőhöz illett, készségesen alárendelte magát férje akaratának és házsártoskodás helyett szelídséggel, szolgálatkészséggel és nyájassággal igyekezett őt jobb belátásra bírni. A béke kedvéért még hűtlenségét is elnézte; ha pedig valami okból a szokottnál is jobban felindult, zokszó nélkül tűrte szidalmazásait és csak később, haragja lecsillapultával magyarázta meg neki, miért tette ezt vagy azt. Türelmességével sikerült elérnie, hogy Patrícius önként beismerte hibáját és minden ilyen eset után még nagyobb tisztelettel és szeretettel vette körül jámbor és okos hitvesét. Szomszédasszonyai nem győzték eleget bámulni Monika harmonikus családi életét, holott tudták, hogy Patrícius valamennyiök férjénél nehezebb természetű. Monika nem rejtette véka alá titkát. «Kevesebbet nyelveskedjetek — mondotta a kérdezősködőknek — és készségesebben engedelmeskedjetek férjeteknek, akkor nálatok sem lesz baj.»

Pedig Monikának nemcsak férje, hanem anyósa részéről is sokat kellett tűrnie. Az akkor még pogány nő ugyanis a cselédek rosszakaratú sugdosása után indulva jó ideig ellenséges szemmel kísérte menyének minden lépését. De Monika páratlan szelídségével és tiszteletteljes készségével lassankint leszerelte bizalmatlanságát és fokonkint annyira megnyerte szívét, hogy később már ő maga fenyítette meg az alaptalanul vádaskodó szolgálókat. Anyós és meny a legmeghittebb viszonyba kerültek egymással, melyet utóbb a

kereszténységben való találkozás még jobban elmélyített. Ettől fogva anya és hitves kettőzött buzgósággal imádkozott Patrícius megtéréséért. És imádságuknak meglett a foganatja; még mindketten megérték, hogy Patrícius egy évvel 373-ban bekövetkezett halála előtt felvette a keresztség szentségét.

Monika férje halálakor még csak negyvenkét éves volt. Mint özvegy minden idejét és gondját három gyermekének szentelte. Gyermekei közül kisebbik fia, Navigius, beteges, szelíd és melankóliára hajló természet volt, leánya, Perpetua pedig korán kolostorba vonult. Igazi gondja és vesződsége tehát csak nagyobbik fiával, Ágostonnal, a későbbi nagy Szent Ágostonnal volt. Monika igen nagy szeretettel vette körül elsőszülött gyermekét s különösen lelkét igyekezett megmenteni. Ezért korán felvétette őt a katechúmenek jegyzékébe, de megkeresztelését az akkori idők általános szokása szerint későbbre halasztotta. Ágoston egy ideig jó irányban is haladt. Rendkívüli képességei, melyek később az emberiség egyik legnagyobb szellemévé avatták őt, korán kezdtek nyiladozni. Mikor a tagasztei és madaurai iskolák már nem tudtak neki mit nyujtani, atyja akaratából a tartomány fővárosába, Karthágóba ment tovább tanulni. De itt már komoly bajok jelentkeztek. A gyorsan fejlődő ifjú egy időre egészen az érzékiség hatalmába került; ezzel egyidejűleg fényes szelleme is elhomályosult és közel másfél évtizedre a manicheus eretnekség hinárjába bonyolódott.

Monika kimondhatatlan aggodalommal szemlélte fiának tévelygését és egy pillanatra sem szűnt meg imádságával és könnyeivel ostromolni érte az eget. De egyelőre hiába. Ágoston annyira megátalkodott bűneiben, hogy porig lesujtott édesanyja egy időre házából is kitiltotta őt és csak akkor fogadta ismét vissza, mikor egy vigasztaló álomlátásból megértette, hogy fia idővel mégis el fog jutni az igazság ismeretére. Mivel a maga erejében már nem bízott, egy szentéletű püspököt kért meg, hogy beszéljen fiával, hasson a lelkére, mutassa meg tévedéseit és igazítsa őt a jó útra. A püspök azonban kitért a kényes feladat elől; azt mondotta, hogy Ágoston lelke most még sokkal keményebb és sokkal jobban tele van az eretnekség gőgjével, semhogy más belátásra lehetne bírni. Monika azonban nem hagyta annyiban a dolgot; sűrű könnyhullatás közt esengett a püspöknek, hogy legalább nézze meg fiát és beszéljen vele, mire ez

türelmét vesztve így kiáltott: «Menj innen. Lelkedre mondom, lehetetlen, hogy ennyi könnynek gyermeke elvesszen».

A szegény anya számára tehát nem maradt más eszköz, mint az imádság és a könnyhullatás. De azért nem csüggedt. Mint az árnyék, mindenütt nyomában járt tévelygő fiának. Elkísérte őt Rómába és Milánóba is. Ez utóbbi helyen felhívta rája Szent Ambrus püspök figyelmét, aki aztán mindenki másnál tevékenyebben közrehatott abban, hogy Ágoston végre felismerte az igazságot és 386-ban felvette a keresztség szentségét.

Monikát végtelenül boldoggá tette fiának megtérése. Úgy érezte, hogy betöltötte földi hivatását. Mikor Afrikába visszamenet egy időre megállapodtak Osztiában, nyiltan megmondotta fiának: «Fiam! Ami engem illet, immár semmi gyönyörűségem nincsen ebben az életben. Mi a tennivalóm, miért vagyok még mindig itt, nem tudom. E világ nekem többé semmit sem adhat. Egyetlenegy dolog miatt kívántam a földön időzni, hogy katolikus kereszténynek lássalak, mielőtt meghalok. Az Úr sokkal többet adott: megadta megérnem, hogy lemondtál a földi boldogságról s most szolgái közt láthatlak. Mi keresnivalóm immár a világon?»

És az Úr megkönyörült alázatos szolgálóján. Még ott Osztiában súlyos lázt bocsátott rá, mely néhány nap alatt egészen felemésztette életerejét. Mikor érezte, hogy közeleg a válás órája, arra kérte fiait, hogy ott Osztiában temessék el. Navigius megjegyzésére, hogy mégis jobb volna, ha hazai földben nyugodnék, így válaszolt: «Temessétek el e testet akárhová. Semmi gondotok ne legyen miatta. Csak azt az egyet kérem tőletek, hogy az Úr oltáránál, akárhol lesztek is, emlékezzetek meg rólam». Később, mikor azt kérdezték tőle, nem fél-e ilyen messze a hazától kerülni sírba, ezt felelte: «Semmi sincs messze Istennek. Nem kell tehát félnem, hogy nem tudja majd a világ végén, honnan támasszon fel engem». Végre betegsége kilencedik napján az igazak boldog halálával jobblétre szenderült. Fiai, miután keserű könnyekkel megsiratták, végső akaratának megfelelően az osztiai Szent Aurea-templomban helyezték örök nyugalomra tetemét. Több mint ezer esztendővel később, 1430-ban V. Márton pápa a római Ágoston-templomba vitette át ereklyéit, ahol azóta nagy tisztelettel őrzik.

Szent Monika örök biztatás, példakép és útmutatás ama tiszteletre és részvétre annyira érdemes anyák számára,

kik tékozló fiakat siratnak és szenvednek. Lám, Monika megtette, amit kb. ezer év mulva egy igen bölcs püspök tanácsolt egy ilyen kesergő anyának: Többet beszéljen a fiáról Istennek, mint a fiúnak Istenről. Monika nem hagyja el Ágostont, mikor az érzékiség bilincseiben látja; tolakodás nélkül, de állandó készenléttel képviseli előtte a kereszténységnek igazát. Többet imádkozik, mint oktat; többet sír, mint fedd. Mikor pedig meglátja lelkében a kegyelem első mozdulását, nem tágít többé mellőle: mint őrzőangyala kíséri és — elvezeti az üdvösség hazájába. Így lett Monika az anyák tanítója.

Ugyanerre a napra esik

Szent Flórián vértanu † 304. Mikor Diokleción császár 304-ben általános keresztényüldözést rendelt el, Aquilinus, Noricum tartománynak, a mostani Felső-Ausztriának kormányzója azonnal megkezdte a keresztények összefogdosását. Flórián, a tartomány fővárosában, Laureacumban (Lorch) állomásozó helyőrség egyik keresztény főtisztje, e hír hallatára azonnal a kormányzó elé indult. Útközben egy csapat katonával találkozott, akik épen a keresztények felkutatására voltak kiküldve. Mikor megtudta, miről van szó, így szólt hozzájuk: «Sohse fáradjatok a keresztények kutatásával, hiszen én magam is keresztény vagyok; forduljatok hát vissza és vezessetek a kormányzó elé». Aquilinus nagy csodálkozással fogadta bajtársát s először szép szóval akarta őt rábírni, hogy áldozzék az isteneknek. De hiába. Aztán megbotoztatta, nagy malomkővel a nyakában a város alatt elfolyó Enns folyóba dobatta. A szent vértanu testét a víz később egy kőszirthez hajtotta, honnét egy Valéria nevű jámbor keresztény asszony levétette és tisztességesen eltemettette. Ereklyéit később Rómába szállították; egy részük pedig III. Lucius pápa adományából Krakkóba került. Ezóta a lengyelek egyik védőszentjükként tisztelik Szent Flóriánt. Ugyancsak az ő pártfogását szokás kérni tűzveszély ellen. Ennek az a magyarázata, hogy Flórián a legenda szerint imádságával már gyermekkorában megmentett egy égő házat a teljes elhamvadástól.

* **Szent Pelágia** szűz vértanu † 304. Tarzusban, Szent Pál szülővárosában gazdag özvegy gyönyörű leánya, dajkája hatása alatt kereszténnyé lett és Diokleción császár üldözése idején tulajdon anyja följelentésére vértanuságot szenvedett.

* **Szent Gotthárd** hitvalló † 1038. Bajor grófi család sarja; bencés szerzetes, majd hildesheimi püspök. Fáradhatatlan volt a fegyelmes vallási élet helyreállításában, a Szent Gotthárd-hágón is; ottan a tiszteletére emelt kápolna az ő nevét viseli.

Május 5.

V. Szent Pius pápa hitvalló † 1572.

V. Pius pápa azok közé a nagy férfiak közé tartozik, akiket időről-időre ezernyi vésztől ostromolt Egyházának megoltalmazására támaszt a Gondviselés. Az ő korában, a 16. században különösen égető szükség volt ilyen férfiakra. Mert egyrészt a hitújítás egyre rohamosabban terjedt s Közép- és Észak-Európa után Nyugat- és Dél-Európa népeit is eltántorítással fenyegette; másrészt a török hatalom szinte nap-nap után újabb és újabb területeket ragadott el a keresztény világtól. V. Pius mind a két veszedelemmel fölvette a harcot és — győzött.

Ghislieri Mihály — ez volt a szent pápa családi neve — 1504 jan. 17-én az Alessandria közelében fekvő Bosco faluban született régi, de kisbirtokú nemesi családból. Tanulmányait a közeli vogherai domonkos kolostorban végezte és itt annyira megkedvelte a szerzetesi életet, hogy tizennégyéves korában maga is Szent Domonkos fiai közé lépett. Mint szerzetes mintaképe volt az alázatosságnak, buzgóságnak és szorgalomnak. Kiváló tudományos képzettségének köszönhette, hogy felszentelése után mindjárt teológiai tanárnak alkalmazták. Megszakítás nélkül tizenhat éven át működött a tanári pályán. Ekkor elüljáróinak bizalma a vigevanói, sanzinói, majd végül az albai kolostorok elüljárói tisztét ruházta rája. Később inkvizítorrá nevezték ki. Ebben a minőségében olyan jól forgolódott, hogy Caraffa bíboros 1550-ben Rómába hívta őt és a szent officium, vagyis a pápai inkvizíció általános biztosává nevezte ki.

Ettől kezdve állandóan Rómában működött és egyre fontosabb szerepkört töltött be. Jóakarója, Caraffa bíboros, mikor IV. Pál néven pápává lett (1555—59), minden tiltakozása ellenére bíborossá és nagyinkvizitorrá nevezte ki. IV. Pius pápa (1559—65) egyebek közt megbízta a sok háború következtében szétzilált mondovi egyházmegye rendbeszedésével. Fokonkint olyan nagy tekintélyt szerzett, hogy mikor IV. Pius halála után pápaválasztásra került a sor, a bíborosok Borromeo Szent Károly ösztönzésére egyhangúlag őt ültették Szent Péter székébe (1566 jan. 7). Ghislieri bíboros, immár V. Pius pápa, alázatosan meghajolt a közbizalom előtt s mikor hallotta, hogy bizonyos

körök hajthatatlan jelleme miatt idegenkedéssel fogadták megválasztásának hírét, így szólt: «Isten segítségével úgy fogok kormányozni, hogy halálom nagyobb és tartósabb fájdalmat okozzon az embereknek, mint trónraemeltetésem».

Az új pápának legfőbb gondja volt a néhány esztendővel előbb (1563) befejezett trienti szentzsinat határozatainak végrehajtása, vagyis az Egyház benső reformjának szigorú és következetes keresztülvitele. A reformot önmagán és udvarán kezdte. Életmódjának szerzetesi egyszerűségéből és igénytelenségéből pápa korában sem engedett. Új ruhát sohasem csináltatott, hanem elődjének ruháit viselte; szobáit egyszerű, sőt szegényes bútorokkal rendezte be s ágyul csupán egy kemény szalmazsákot használt. Hetenkint négy hústalan napot tartott és étkezés közben, hogy a test mellett a léleknek is megadja a magáét, mindig olvastatott magának. Bár az egyházi ügyek intézése rengeteg idejét vette igénybe, mégis talált módot megszokott vallási gyakorlatainak rendszeres végzésére is. Reggelenkint szentmise után két teljes órát töltött elmélkedéssel a feszület előtt. Ezenkívül mindennap elmondotta a szentolvasót s esténkint házanépét maga köré gyüjtve, elimádkozta vele az időszaknak megfelelő litániát.

Hasonló egyszerűséget és igénytelenséget kívánt szűkebb környezetétől és udvarától is. Környezetének összeválogatásánál különös gonddal óvakodott a nepotizmustól, vagyis rokonainak meg nem érdemelt kitüntetésekben és méltóságokban való részesítésétől. Mikor egyik bizalmas embere figyelmeztette őt, hogy rokonaira is illenék már gondolni, ő nyugodtan így felelt: «Isten nem azért tett pápává, hogy saját véreimről, hanem hogy Egyházáról gondoskodjam».

Udvaráról távolabbi környezetére is kiterjesztette figyelmét. Így pl. az addig szokásos bikaviadalokat megszüntette s a kocsmai dorbézolás, kockajáték és más izgató szórakozások korlátozására külön rendőrséget szervezett. A római hatóságoknak pedig szigorúan meghagyta, hogy bizonyos határidőn belül minden erkölcstelen életű vagy kétes jellemű nőszemélyt utasítsanak ki a városból, s mikor ezek húzódoztak a parancs végrehajtásától, kereken kijelentette nekik, hogy vonakodás esetén egész udvarával más városba vonul.

Nagy gondot fordított a pápai állam kormányzására. Kíméletlenül üldözte a céltalan fényűzést és pazarlást; de minden lehetséges módon kímélni igyekezett alattvalóit.

Egyes adónemeket és vámokat egészen megszüntetett, másokat lényegesen lejjebb szállított; az elhatalmasodott uzsoráskodás megakadályozására tőle telhetőleg előmozdította a montes pietatis-nak nevezett kölcsönző intézetek fejlődését. Végül a személy- és vagyonbiztonság megszilárdítására erélyes kézzel megfékezte a hegyekben garázdálkodó banditákat.

Mindez azonban csak részletmunka volt. V. Pius nem az örök város és nem a pápai állam, hanem az egyetemes egyház kormányzását tekintette főfeladatának. Különösen a megfogyatkozott egyházias szellem visszaállítására fordított nagy igyekezetet. A lelkészkedő papságot mindjárt trónralépése után nyomatékosan figyelmeztette, hogy megjelenésében és ruházkodásában kerüljön minden felesleges fényűzést. A püspököknek és plébánosoknak szigorúan megtiltotta egyházmegyéjük, illetve plébániájuk területének elhagyását és minden idevágó korábbi felmentést érvénytelennek nyilvánított. Hogy a trienti zsinat határozatainak minél szélesebb körben való elterjedést biztosítson, még trónralépése esztendejében elkészíttette és közrebocsátotta a római katekizmust s ezzel hosszú századokra biztos alapot vetett a vallásoktatásnak. Ugyancsak a trienti zsinat szellemében fontos újításokat eszközölt a breviáriumban (1568) és a misekönyvben is (1570).

A benső reform mellett nem kevésbbé szívén viselte Pius pápa az Egyház külső érdekeit is. A missziós tevékenység fokozására folyton újabb és újabb missziós rajokat küldött Amerikába és Ázsiába s minden módon lendített a térítés nagy művén. Európában Erzsébet angol királynét, a katolikusok esküdt ellenségét trónvesztettnek nyilvánította, viszont IX. Károly francia királyt fegyverrel is támogatta a hugenották ellen folytatott harcban.

De legnagyobb kitartással mégis a török veszedelem elhárításán fáradozott. A máltai lovagrendet hatalmas összegekkel támogatta az 1565. évi nagy ostrom idején szenvedett károk jóvátételében. Így pl. La Valette városát csaknem kizárólag saját költségén építtette újjá. Miksa császárt szintén igen tekintélyes pénzösszeggel segítette a magyarországi török háborúban. Mikor pedig II. Szelim szultán 1570-ben esküszegő módon a velenceiek birtokában levő Ciprus szigetére támadt, nem nyugodott addig, míg a nemtelen támadás megtorlására Spanyolországot, Velencét és

Genovát szövetségébe nem vonta. Az ú. n. szent liga már a következő 1571. év őszén II. Fülöp spanyol király testvérének, don Juan d'Austriának vezetésével hatalmas hajóhadat küldött a keleti vizekre, hogy végleg leszámoljon a rettegett török flottával. Ezzel egyidejűleg a pápa az egész keresztény világban általános böjtöt és könyörgéseket rendelt el. Don Juan d'Austria a Patraszi öbölben, Lepantónál találkozott Szelim szultán hajóhadával s fölötte okt. 7-én megsemmisítő győzelmet aratott. A 250 török hajóból mindössze 40 menekült meg, a többiek elsüllyedtek vagy a keresztények hatalmába kerültek. A győzelem örömét még fokozta az a körülmény, hogy a török hajókon mintegy tizenkétezer keresztény gályarab nyerte vissza szabadságát.

A fényes diadal azonban nemcsak a vitézek rettenthetetlen bátorságának volt köszönhető; nagy része volt benne a szentéletű pápa buzgó imádságának. Feltétlen hitelt érdemlő szemtanuk állítása szerint Pius az ütközet idején egyik szobájában épen bíborosaival tanácskozott; egyszer csak fölkelt, odament az ablakhoz, kitekintett, azután visszafordult és örömtől sugárzó arccal így szólt környezetéhez: «Szó sem lehet többé munkáról; adjunk inkább hálát Istennek azért a győzelemért, melyre épen most segítette a keresztény sereget». Ő maga elsősorban a Bold. Szűz közbenjárásának tulajdonította a győzelmet s ezért a lorettói litániába felvétette a «Keresztények segítsége» üdvözletet; azonfelül elrendelte, hogy október első vasárnapján a szentolvasó tiszteletére külön ünnepet üljenek.

A lepantói győzelmet azonban csak bevezetésnek tekintette a tervezett nagy törökellenes hadjárathoz. De mielőtt ezt megindíthatta volna, már 1572 május hó 1-én magához szólította őt az Úr. Tetemei második utódja, V. Sixtus pápa gondosságából a S. Maria Maggiore-templomban találtak elhelyezést. X. Kelemen pápa pontosan halála századik évfordulóján boldoggá, XI. Kelemen pedig 1712-ben szentté avatta. V. Pius az utolsó pápa, akit az Egyház szentté nyilvánított.

Május 6.

Magyarországi Boldog Erzsébet szűz † 1337.

1301 jan. 14-én váratlanul elhúnyt III. Endre magyar király s benne — egyik hű emberének szavával élve — «letört Szent István első magyar király vérének, fiúivadékának, törzsének utolsó aranyágacskája». Csak egy 7—8 éves lánykát hagyott maga után. Az árva Erzsébet hercegnő fiatal kora ellenére átérezte, mit vesztett. Mikor a gyászszertartás végén ősi szokás szerint megfordították az Árpádok családi címerét, nagy sikoltással borult atyja koporsójára s a következő pillanatban aléltan rogyott le melléje. A rettentő fájdalom annyira megviselte, hogy súlyos betegségbe esett, melyből csak hónapok mulva lábolt ki. De a veszteség emléke élete végéig ott sajgott lelkében s azontúl senki sem látta őt nevetni; legfeljebb, ha gyenge mosoly suhant át arcán. Árvaságának keserű érzését csak fokozta, hogy atyja után nemsokára hazáját is elvesztette: a megindúló trónversengés zavarai közt Károly Róbert hadai elől mostohaanyjával, Ágnes királynéval, Habsburgi Rudolf unokájával együtt Bécsbe kényszerült menekülni.

Jó ideig mostohájának német rokonsága közt élt az árva hercegnő; de sok öröm itt nem nyílt számára. Ágnes királyné ugyanis önző politikai számításból mindenáron össze akarta házasítani öccsével, Henrik herceggel, holott ő lélekben már régóta Krisztus jegyesének tartotta magát. Őszintén meg is mondotta, hogy lelkének leghőbb vágya, hogy minél előbb kolostorba vonulhasson és ott egészen Isten szolgálatára adhassa magát. De mostohaanyja hallani sem akart erről; ellenkezőleg, makacs kitartással éveken át erőltette tervét. Közben több ízben alkalmat adott öccsének a szépen fejlődő királylánnyal való találkozásra, de mindig csak saját felügyelete alatt, mert attól tartott, hogy a jámbor és lovagias gondolkodású herceg, ha megismeri Erzsébet szándékát, magától visszalép. Ennek a kínos állapotnak csak akkor szakadt vége, mikor Ágnes meggyilkolt atyja, Albert császár gyilkosainak megbüntetésére a sváb hercegség területére indult. Ekkor, hogy könnyebben mozoghasson, megparancsolta mostohalányának, hogy egy időre vonuljon valamelyik svájci kolostorba. Erzsébet kapott a jó alkalmon és 1309-ben a zürichi kanton területén, Wintertur városától dél-

Magyarországi Boldog Erzsébet.

nyugatra épült töszi domonkosrendi apácazárda tagjai közé lépett. Itt mindjárt kezdetben feltűnést keltett páratlan alázatosságával: ő, aki addig királyi kényelemben élt és hozzá volt szokva, hogy mindenben kiszolgálják, most abban találta legfőbb örömét, hogy másoknak szolgálhatott.

Mostohaanyja azonban még a kolostorban sem szűnt meg életét keseríteni. A történteken már nem állott hatalmában változtatni; de azzal töltötte bosszúját, hogy az egyik breisgaui kolostorból Habsburgi Rudolf egyik unokahugát, egy komor és ridegszívű apácát rendelt melléje felügyelőül; ez aztán olyan keményen és szívtelenül bánt a szegény királyi árvával, hogy aki csak látta, mind megbotránkozott rajta. De Erzsébet egyetlen zokszó nélkül tűrte a zaklatást, sőt még örült neki és nem győzött érte eleget hálálkodni Istennek, mert így legalább módjában volt valamit szenvedni mennyei jegyeséért.

Nemsokára még keményebb megpróbáltatások szakadtak reá. Egyszer néhány magyar úr járult eléje és váltig unszolta, hogy térjen vissza velük Magyarországba. Erzsébet azonban kijelentette, hogy nem követheti felhívásukat, mert az ő hazája nem e világból való és egyúttal hathatósan intette őket, hogy óvakodjanak minden pártoskodástól. Azután forró könnyek közt áldást esdett rájuk és bennük szeretett nemzetére. Látszólag mindvégig nyugodt maradt; de társnői megfigyelték, hogy a rákövetkező éjtszaka egy pillanatra sem aludt ki szobájában a lámpa, s mikor másnap reggel rányitottak, még akkor is ott találták őt a feszület előtt imádságba merülve. Szívében rettentő harc ment végbe: a földi és a mennyei haza szeretete csatázott egymással. De végre mégis az égi szerelem bizonyult erősebbnek. Erzsébet megnyugodott, bár tudta, hogy életében utoljára hallotta édes anyanyelvének zengését.

De a kísértéseknek ezzel nem szakadt vége. Henrik herceg ugyanis még mindig jogot formált kezéhez. Egy szép napon váratlanul betoppant tehát a kolostorba és vélt jegyesének kiszolgáltatását követelte. Fojtott szenvedélytől remegő hangon kérlelni kezdte a szép királylányt, hogy legyen hitvesévé. Erzsébet állhatatos maradt; szelíd, de határozott hangon kifejtette, hogy ő önként és szabad eltökélésből szegődött Krisztus jegyesévé, tehát fogadását senki emberfia kedvéért meg nem törheti. De a herceggel már nem lehetett okosan beszélni. A szenvedély egészen elhomályosította

tiszta látását. A visszautasítás hallatára erőszakoskodni kezdett és azzal fenyegetőzött, hogy felgyujtja a kolostort. Csak hosszas kérlelésre engedett annyit, hogy Erzsébet Istenhez fordulhasson felvilágosításért. Az elgyötört szűz tehát egyenesen a kápolnába sietett és az oltáron rejtőző Istenember előtt elpanaszolta szívének keserű fájdalmát. Imádságát ezzel a fohásszal végezte: «Istenem! hallgasd meg kérésemet; látod, hogy a lélek kész, de a test gyenge; add tehát szent malasztodat és nyilvánítsd szent akaratodat». E szavakra, mintha csak kicserélték volna, arca túlvilági fénybe öltözött, szemében a boldogság csillámló könnyei ültek ki s ajkai szelíd mosollyal rebegték: «Ah, én erős vagyok, Istenem!» Órákig maradt ebben a félig elragadtatott állapotban. Mikor társnői a nyugtalankodó Henrik sürgetésére utána mentek, az oltár előtt arcra borulva eszméletlenül találták őt. Azonnal a szobájába vitték és gondos ápolás alá vették. Mikor aztán kissé magához tért, megkérdezték tőle, mit mondjanak a hercegnek. «Mondjátok meg neki, mennyei jegyesem nem akarja, hogy elváljak tőle; nyugodjék meg az Úr szent akaratában és ne merészeljen vakmerő kézzel belenyúlni terveibe.» Henrik földig lesujtva vette tudomásul a választ, de mivel szavát adta rá, nem erőszakoskodott tovább.

Ez volt a szentéletű fejedelmi sarj utolsó és legnagyobb kísértése. Ettől kezdve harmonikus egyformaságban: imádságban, önsanyargatásban és irgalmas jótékonykodásban teltek napjai. Legnagyobb öröme a szent szegénység gyakorlásában telt. Fejedelmi származása ellenére semmi megkülönböztetést nem tűrt. Más ételt, mint a többiek, még betegségében sem fogadott el. Ruházat dolgában pedig mindig a legszegényesebb darabokat választotta, s mikor egyszer mostohaanyja ócska köntösét látva szemrehányóan mondotta neki: «Nem szégyenled magad, édes lányom, hogy magyar királylány létedre ilyen ócska ruhában jársz», ő sugárzó arccal azt felelte neki, hogy legnagyobb öröme saját szegénysége.

Utolsó éveiben sokat betegeskedett; utoljára egészen megbénult, úgy, hogy magától mozdulni sem tudott. De ő türelemmel, Isten szent akaratában megnyugodva viselte bajait. Végre, mikor halálát közeledni érezte, példaadó buzgósággal meggyónt, megáldozott és ápolóinak megköszönte vele való hosszas bajlódását. Azután kérte környezetét, hogy nyissák ki az ablakot, hadd lássa mégegyszer Isten szép

egét. Utolsó sóhajtása volt: «Uram, Istenem, tekints ma rám végtelen irgalmasságoddal és fogadj be mennyországodba e nyomorúságos világból! Úgy búcsúzom e világtól, hogy nem emlékszem, láttam-e egyet is rokonaim közül, mióta atyám országából eltávoztam». Atyját harminchat évvel élte túl. Meghalt 1337 máj. 6-án. Tetemét a kolostor kápolnájában helyezték örök nyugalomra. Mivel sírjánál mindjárt a temetést követő hetekben számos csoda történt, már négy hónap mulva újra felnyitották koporsóját és teljes épségben talált testét kőkoporsóba zárva néhány láb magasságban helyezték el s föléje emlékül Magyarország címerét állították. Ereklyéit egy ideig a protestánsok is tiszteletben tartották. Később azonban elkallódtak. Mária Terézia 1770-ben kísérletet tett felkutatásukra, de eredménytelenül.

Ugyanerre a napra esik

Olajbafőtt Szent János ünnepe; lásd dec. 27.

Szent Evódius püspök hitvalló † 60 k. Szent Péter őt tette meg maga után az antiochiai egyház első püspökének.

* **Szent Janka**, lásd máj. 12.

Május 7.

Boldog Gizella özvegy † 1095.

Az isteni Gondviselés, hogy gyökerében megszentelje a keresztény magyarság családi életét, mindjárt elinduláskor gyönyörű példát állított eléje Szent István, Boldog Gizella és Szent Imre harmonikus egységében. De a családi élet megszentelésén túl más, magasabb céljai is voltak Istennek az első magyar szent család tagjaival: nevezetesen meg akarta bennük személyesíteni azokat az alapvető erényeket, melyek feltételei minden nép nemzeti nagylétének, sőt egyáltalában létének: a törhetetlen férfienergiát, az áldozatos női odaadást és a szűzies fiatalságot.

Az első magyar királyasszony bajor földön, Regensburgban született 980 táján. Atyja Civódó Henrik bajor herceg, anyja Gizella burgundi hercegnő volt. Kicsiny korában testvéreivel, Henrikkel, a későbbi II. (Szent) Henrik császárral, Brunóval, a későbbi regensburgi püspökkel és Brigittával együtt, aki mint a regensburgi zárda fejedelemasszonya fejezte be életét, Szent Wolfgang regensburgi püspöknek, a magyarok

első térítő apostolának felügyelete alatt nevelkedett; serdülő korában pedig a gandersheimi apácakolostorba került, ahol a szintén fejedelmi vérből származott Gerberga fejedelemasszony vette át nevelésének irányítását. Itt többek közt jól megtanult latinul úgy, hogy fennakadás nélkül végezhette a papi zsolozsmát és olvashatta a Szentírást.

Lassankint annyira megkedvelte a gandersheimi életet, hogy már-már követni készült Brigitta huga példáját, mikor egy messze napkeletről érkezett követség váratlanul új fordulatot adott életfolyásának: Géza magyar fejedelem 996-ban megkérette őt fia, István herceg számára. A váratlanul jött kérés nagy zavarba hozta a jámbor hercegnőt. Egyrészt erősen vonzotta őt a gandersheimi zárda megszokott áhítatos csendje, de másrészt meg kigyúlt lelkében a vágy, hogy egy ifjú pogány nép megkeresztelésében való közreműködésével szolgálatot tegyen az Egyháznak. Végre is igent mondott. Nemsokára István herceg is eljött Bajorországba és Scheyern várában a német császári család tagjainak jelenlétében világraszóló fénnyel megtartotta menyegzőjét szépséges arájával. Scheyern várát később, 1108-ban, talán épen ez esemény emlékére, kolostorrá alakították át; birtokosai Wittelsbach nevű várukba költöztek át és ettől az időtől kezdve Wittelsbachi grófoknak nevezték magukat.

A fényes menyegző után az ifjú pár sok előkelő bajor lovag és vállalkozó szellemű polgár kíséretében hajóra szállt és a fejedelmi Duna hátán az akkori Magyarország fővárosa, Esztergom felé vette útját. Géza fejedelem nagy szeretettel fogadta ifjú menyét; de nem sokáig örülhetett látásának, mert már a következő évben (997) váratlanul elhalt. Örökébe azonnal István herceg lépett. A fejedelemváltozás azonban sokkal többet jelentett egyszerű személycserénél. Szent István ugyanis atyja lagymatag észkereszténységével ellentétben már ízig-vérig keresztény volt s amint magától, alattvalóitól is szigorúan megkövetelte, hogy necsak szavukkal, hanem tetteikkel is vallják az evangélium fönséges tanait.

Gizella teljes odaadással támogatta férjét nagy nemzetmentő és országszervező munkájában; sőt maga is derekasan kivette belőle a részét. Különösen királynéi városa, Veszprém felvirágoztatása érdekében fáradt és áldozott sokat. Így többek közt nagyszerű székesegyházat építtetett számára és azt drágamívű ékszerekkel, egyházi edényekkel és misemondó ruhákkal halmozta el. Az ékszerek közt különösen értékes

volt az a tizenkét márka súlyú, drágakövekkel dúsan kirakott aranykorona, melyet ezentúl a királynék megkoronázásánál használtak. A székesegyház közelében apácakolostort alapított, melyet hazájából hozott nővérekkel telepített be. Valószínűleg az ő bőkezűségét hirdette a Bajorországban vértanuhalált szenvedett Szent Emmerán püspök tiszteletére emelt nyitrai székesegyház is, mely később a környéken remetéskedett Szent Szórád—Andrásnak és tanítványának, Szent Benedek vértanunak ereklyéiről híresedett el. De a saját alapításain kívül bőségesen gondoskodott más templomokról is. Esztergomi udvarában és veszprémi apácakolostorában valóságos hímzőiskolát rendezett be, mely az általa először alkalmazott magyar öltés (pointe de Hongrie) révén csakhamar világhírre emelkedett. A munkában mindig maga járt elől jó példával. Finom ízlésének és műértelmének ma is beszédes bizonysága a gyönyörű koronázási palást, melyet eredetileg a székesfehérvári bazilika számára készített misemondó ruhának. A maga nemében nem kisebb értéket jelentett az a mesteri kivitelű miseruha, melyet XIX. János pápa (1024—1033) számára hímzett s mely később a metzi Szent Arnulf-egyház birtokába került s a francia forradalom borzalmai közt megsemmisült.

De a jámbor királyné fő kötelességének mégsem a kifelé való hatást, hanem hitvesi hivatásának méltó betöltését tekintette. Férjével minden tekintetben egyetértésben és tökéletes boldogságban élt. Házasságát Isten több gyermekkel áldotta meg. A fiúk közül azonban csak Szent Imre herceg ért emberkort. Érthető tehát, hogy Gizella később anyai szeretetének egész melegét őrája árasztotta. Mondhatatlan gyöngédséggel fonta körül fiának finom alakját és lelkében már kora gyermekségében életrekeltette a vallásos buzgóság és a szűzi tisztaság szellemét. Hogy Szent Imre a magyar ifjúság örök eszményképe lett, abban Szent István és Szent Gellért mellett neki volt legnagyobb része. Annál fájdalmasabban hatott tehát rája, hogy fiát ifjúsága legszebb virágában, huszonnégyéves korában el kellett veszítenie. Ennek a veszteségnek emléke élete végéig ott sajgott a lelkében. Ettől kezdve nem találta örömét a világban s mindjobban visszahúzódott az udvari élet zajától. A férje utolsó éveit megkeserítő trónviszályok is sok bánatot okoztak neki. Nem mintha legkisebb mértékben is beléjük ártotta volna magát, hanem mert látnia kellett, hogy szeretett férje mennyire szenved miattuk.

De a csapásoknak nem akart végök szakadni. 1038 aug. 15-én a szent király is az örök hazába költözött. Utána jött Péter könnyelmű és ledér uralkodása. A hálátlan szerencsefi galádul belegázolt a bánatos özvegy királyné szent fájdalmába is; birtokainak egy részét lefoglalta, őt magát pedig Veszprém várában felügyelet alá helyezte. A magyar urak jogos felháborodása hamarosan véget vetett ugyan ennek a méltatlan állapotnak s Pétert idegen kegyenceivel menekülésre kényszerítette, de az örökébe lépett Aba Sámuel semmivel sem bizonyult különb uralkodónak. A szegény özvegy nem «lelte többé honját a hazában» s ezért 1045-ben III. Henrik császár hadainak kíséretében Németországba távozott.

A hagyomány szerint a passaui apácazárdába vonult és itt előbb mint egyszerű apáca, majd mint fejedelemasszony még teljes ötven esztendőt élt. A passaui niederburgi kolostor századokon át fennmaradt hagyománya szerint 1095 máj. 7-én halt meg száztizenötesztendős korában. Egykorú sírkövének töredékét még ma is mutogatják; rajta e szavak olvashatók: Gisyla abbatissa (Gizella apátnő). A hazai hagyomány viszont úgy tudja, hogy a jámbor királyné mindvégig szeretett városában, Veszprémben maradt s ott is lelte örök nyugvóhelyét. A nagyobb valószínűség azonban Passau mellett szól.

Gizella királynét Magyarországon és Bajorországban már a 12. században szentként kezdték tisztelni. Első életírója, Bergamoi Fülöp szerint bámulatraméltó csodatételei miatt a nép boldog halála után legott tisztelni kezdte őt. Hivatalos boldoggá nyilvánítása iránt azonban csak 1911-ben indult meg a mozgalom.

Ugyanerre a napra esik

Szent Domitilla szűz vértanu † 100. Császári család vére folyt ereiben, anyja Szent Plautilla, nagybátyja Szent Flávius Clemens vértanu, aki viszont Domicián császár nagybátyja volt. A szent szűzet hite miatt Pontia szigetére száműzték, hol szegény kis kunyhóban élt. Majd Terracina városába költözött, hol a kormányzó rágyujtotta a házat.

Szent Szaniszló püspök vértanu † 1079. Előkelő szülői 30 évi gyermektelen házasság után állhatatos imádságuk jutalmául kapták 1030-ban, s ezért Isten szolgálatára szánták. Szent ifjúság és igen buzgó tanulmány után Krakkóban pap, majd püspök lett. Mint ilyen, jövedelmét és családi vagyonát a szegények örökségének tekintette. A vitéz, de zsarnok és kicsapongó II. Boleszlav lengyel királyt nem szűnt meg apostoli rettenthetetlenséggel inteni és feddeni, kivált mikor az sok más botrány után egy főnemesnek hites feleségét el akarta rabolni. A király bosszút forralt a Keresztelő Szent János bátorságával ellenálló püspök ellen s próbálta megrágalmazni. Egy fiatalembert rávett, hogy emeljen vádat: a püspök telket vett elhalt Péter nevű nagybátyjától, de nem adta meg az árát. A beidézett tanuk közül egy sem mert a püspök mellett vallani. Erre a szorongatott püspök kilátásba helyezte, hogy az elhúnyt tesz majd illetékes tanuságot mellette. Szaniszló három nap és három éjjel szűntelen böjttel és könyörgéssel hívta a halottat és — harmadnap bevezette a megrémült király elé a tárgyalásba. Erre a nagy csodára a király kissé megszelidült, de mikor újra kezdte botrányait és a püspök intelmei süket fülekre találtak, végre a királyt kiközösítette; maga a város mellett kis kápolnába vonult. A felbőszült király három csapat gyilkost küldött oda; mind visszatért: mennyei fényesség megakadályozza őket, hogy a püspökhöz nyúljanak. Erre a király maga tört rá, földarabolta a holttestet, a darabokat szétszóratta. A kanonokok azonban a szent tetemeket összegyüjtötték és a székesegyházban helyezték el. A kiközösített király népétől elhagyva mint Kain bolyongani kezdett s Észak-Magyarországon mint tébolyodott nyomorultan meghalt egy erdőben.

Szent Leonidás vértanu † 203. Nagy gonddal nevelte fényes tehetségű legidősebb fiát, Origenest. Pogány iskolába volt kénytelen küldeni, de mindennap megtanultatott vele egy szakaszt a szentírásból. A fiú esze és jámborsága mélyen meghatotta. Éjnek idején nem egyszer odalopódzott az alvó fiúhoz és nagy kegyelettel megcsókolta mellét, «a Szentlélek lakását». Mikor börtönbe került, a 16 éves Origenes maga is jelentkezni akart a bírák előtt; anyja csak úgy tudta visszatartani, hogy eldugta felsőruháját. Origenes akkor levelet írt a börtönbe: «Vigyázz, atyám, nehogy a ránk való tekintettel megváltoztasd meggyőződésedet!» Atyja vértanuhalála után a 17 éves fiú tanítással tartotta el a népes családot. Az első három század legnagyobb tudósa lett és jámbor életet élt. Leonidas ünnepe ápr. 22-én van.

* **Szent Albert** hitvalló † 1190. Földmíves szülők gyermeke, olasz földön, Ogna községében maga is földmíves, házas-tüzes ember és jó gazda, aki úgy intézte a gazdaságát, hogy egy termése kint nőtt a földön, egy a csűrben pihent, egy pedig pénzzé téve a ládafiában. Inséget így nem szenvedett, maga azonban bőven segített az ínségeseken. Felesége halála után Rómába zarándokolt, majd Kremóna mellett élt mint napszámos és remete. 1277-ben történt szentté avatása, melyet XIV. Benedek ünnepélyesen megerősített.

Május 8.

Tarantáziai Szent Péter hitvalló † 1174.

Tarantáziai Szent Péter, aki melléknevét későbbi érseki székhelyétől, a szavoyai Tarentaise városától nyerte, Dél-Franciaország Dauphiné nevű tartományában született. Szegény, de jámbor és istenfélő szülei tehetségükhöz képest igen gondos nevelésben részesítették. Mesterei, akik korán felismerték kiváló szellemi képességeit, örömest foglalkoztak vele és minden módon kezére jártak a szükséges ismeretek elsajátításában. Így történt, hogy az eleven eszű gyermek tudás dolgában hamarosan föléje került valamennyi társának. Mivel pedig a tudást igazi jámborsággal egyesítette, húszéves korában belépett a viennei egyházmegyében fekvő, csak kevéssel előbb, 1119-ben épült bellevauxi cisztercita kolostorba. Péterrel egyidejűleg egy bizonyos Amadé nevű gróf, III. Konrád császár közeli rokona kérte felvételét. Ez az előkelő jövevény annyira megkedvelte szerény és alázatos szerzetestársát, hogy mikor kevéssel rá négy új kolostort alapított rendje számára, ezek egyikének, a Szavoyában épült tamiesi klastromnak igazgatását őrája bízta.

Péter, bár ekkor még harmincéves sem volt, az öreg kornak is becsületére váló érett bölcseséggel vitte apáti hivatalát. Legfőbb gondját a szerzetesi fegyelem megőrzésére fordította; de híven teljesítette a felebaráti szeretet parancsát is. Igen nagy jót tett azzal, hogy az alpesi utazók részére III. Amadé szavoyai gróf támogatásával szállót és kórházat rendezett be s ezekben legszívesebben ő maga szolgálta ki az utasokat és betegeket.

A fiatal apát jámborságának és sokoldalú tevékenységének hamarosan híre kelt egész Szavoyában. Mikor tehát a tarentaise-i érseki szék 1141-ben megüresedett, a tarentaise-i káptalan egyhangúlag őt találta legméltóbbnak. Ő azonban

hallani sem akart a magas egyházi méltóság elfogadásáról; ellenkezésével csak akkor hagyott fel, mikor Szent Bernát és a rend egyetemes káptalanja egyaránt a választás elfogadására unszolta őt. Meghajolt a sok biztatás előtt, de szerzetesi egyszerűségét élete végéig megőrizte. Idejének nagy részét imádsággal és önsanyargatással töltötte, mindig egyszerű ruhában járt s fekete kenyéren és zöldségen kívül mást sohasem evett. Emellett három ember munkáját végezte. Egyházmegyéjének minden községét személyesen meglátogatta, mindenütt prédikált, bajokat orvosolt és a hanyag elődje után maradt visszaéléseket szüntetett meg. A hanyag papokat elmozdította s helyükbe hivatásuknak élő buzgó lelkipásztorokat rendelt. Nagy igyekezetet fordított az egyház jogainak megvédésére is. Az elődjei idejében jogtalanul elsajátított jövedelmeket szigorúan visszakövetelte s az ily módon szerzett jövedelemtöbbletet iskolák, kórházak és menhelyek állítására meg templomok építésére fordította. Fáradhatatlan tevékenységének eredménye mihamar meg is mutatkozott: a tarentaise-i egyházmegye fokozatosan kiemelkedett ziláltságából és néhány esztendő alatt a Magas Alpok vidékének legrendezettebb és legvirágzóbb tartománya lett.

De Pétert nem elégítették ki a külső eredmények. Lelke mindegyre visszavágyott a kolostor áhítatot lehelő szent falai közé. Nem mintha a munkát únta volna, hanem inkább azért, hogy szabaduljon az emberek hiú dícséretétől. Tizennégyévi körültekintő kormányzás után tehát a legnagyobb titokban elhagyta egyházmegyéjét és mint egyszerű szerzetes egy jó messzire eső cisztercita kolostorba távozott, ahol senki sem ismerte őt. Hívei természetesen nem akartak belenyugodni elvesztésébe; azért mindenfelé keresték, kutatták búvóhelyét. De hiába járták fel egyik kolostort a másik után, hiába tették tűvé az egész vidéket, szeretett atyjuknak se hírét, se hamvát nem találták. Már-már lemondtak minden reményről, mikor a Gondviselés ujjmutatása segítségükre jött. Történt ugyanis, hogy egy ifjú, aki valamikor Péter keze alatt nevelkedett, épen abba a kolostorba jött, melyben a jámbor érsek már hónapok óta ismeretlenül lappangott, és mindjárt az első találkozásnál leleplezte inkognitóját. Péternek így akarva- nem akarva újból vissza kellett térnie elhagyott érseki székébe.

A tarentaise-i hívek leírhatatlan örömmel fogadták és ettől kezdve még készségesebben hajoltak szavára. Viszont

Péter is ismét egész lélekkel nekilátott egyházmegyéje kormányzásának. Különösen a szegények ügyét karolta fel. A szegény hegyi lakókat, akik az aratást megelőző hónapokban rendesen éhezni szoktak, idejében ellátta elegendő mennyiségű élelmiszerrel.

De akkor életszentségének híre már messze túllépte megyéje határait. Feddhetetlensége, apostoli buzgósága, önzetlensége és jámborsága ellenállhatatlan varázzsal hatott. Barbarossza Frigyes ép akkor hadilábon volt a törvényes pápával, III. Sándorral és sok püspököt elmozdított. Péter Sándor híve volt; Frigyes mégis a legnagyobb tiszteletet tanusította iránta. Mikor hívei kérdezték, miért nem mozdítja el őt is, mint annyi mást? azt felelte: «Ha ott emberekkel el is bántam, itt nem akarok Istennel ellentétbe jutni». Egyénisége tehát Isten szent fölségét sugározta. Ez kiválóan alkalmassá tette őt a békeangyal szerepére. Eredményei közül történelmileg legjelentékenyebb VII. Lajos francia és II. Henrik angol király összebékítése volt. A Nyugat e két hatalmas uralkodója ugyanis már évek óta harcban állott egymással és kölcsönösen pusztította egymás országát. III. Sándor pápa megbízta Péter érseket, hogy mindenáron igyekezzék békét teremteni a hadakozó felek közt. Péter először Párizsba ment, ahol Lajos király és veje, a flandriai gróf fejedelmet megillető fénnyel fogadta; azután pedig Normandiába indult Henrik király felkeresésére. Fáradozása eredményeként a két király nemcsak hogy kibékült egymással, hanem azonfelül megígérte, hogy a törvényes III. Sándor pápa ünnepélyes elismerésére egyházi zsinatot fog összehívni (1171).

Élete végén még egy kényes feladatot kellett vállalnia: Henrik angol király és hasonnevű fiának kibékítésére Angliába kellett utaznia. Ez volt utolsó szereplése. Mindjárt hazatérése után súlyos betegségbe esett, mely 1174 máj. 8-án elragadta őt. Utolsó akaratának megfelelően a bellevaux-i apátságban temették el. III. Celesztin pápa már 1192-ben a szentek sorába iktatta.

Ugyanerre a napra esik

Szent Mihály arkangyal csodás megjelenése a Gargano hegyén Capuában I. Gelázius pápa († 496) korában. A legenda szerint pásztorok űzőbe vettek egy megvadult bikát. A bikát egy barlang nyílásában találták; mikor rálőttek, a nyíl visszaröpült. A dolgot jelentették a püspöknek, ki háromnapos böjtöt és könyörgést ren-

delt el. Harmadnap megjelent a püspöknek álmában Szent Mihály arkangyal és tudtára adta, hogy a barlang az ő szent helye. Erre templommá alakították át, s csakhamar keresett búcsújáróhely lett belőle.

* **Szent Bernát** hitvalló † 1265. Dominikánus volt Portugalliában, Szantaremben. A szentmisében igen buzgón szokott neki ministrálni két fiú, kik azt tekintették legfőbb kitüntetésüknek, hogy az Úr Krisztus szent titka körül szolgálatot teljesíthetnek. Mise után egy szomszédos kis kápolnában költötték el reggelijüket. Megkínálták belőle a kis Jézust is, akinek képe ott volt a kápolna oltára fölött. A kis Jézus elfogadta a fölkínált falatot, s közben a fiúkat tanítgatta az isteni szeretet titkaira. Mikor Bernát testvér erről tudomást szerzett, biztatta a fiúkat, hogy így imádkozzanak: «Úr Jézus, te mindennapi vendégünk vagy; engedd, hogy mi ketten és Bernát atya a te asztalodnál ülhessünk mint vendégek». A kis Jézus megígérte: áldozócsütörtökön a mennybemenetelt már vele ünnepelik. Eljött áldozócsütörtök; a fiúk szokás szerint ministráltak Bernát atyának. Utána mind a hárman imádkoztak még az oltár lépcsőjénél. Közben álom szállta meg őket, s így Isten házából közvetlenül átszenderültek az örök hazába. Egy sírba temették őket, melyből nemsokára rózsaillat áradt.

Május 9.

Naziánzi Szent Gergely püspök egyházdoktor † 390.

«Egy lélek voltunk két testben; s csak két utat ismertünk, az iskola és a templom útját.» Így ír maga Gergely arról az életről, melyet barátjával, Nagy Szent Vazullal folytattak mint egyetemi hallgatók Athénben. S ebben benne van az ő egész lelke és egész élete: Gyönge, sőt beteges, s ezért igen érzékeny volt; s ezért szeretett visszahúzódni a tömegektől és nyilvános szerepléstől a könyvei közé. De mindig kész volt latbavetni nagy tudását és kiváló ékesszólását, ha barátainak vagy az Egyháznak szüksége sürgette. Legjobban érezte magát írásai között, és soha nem lankadó buzgalommal dolgozott lelke megszentelésén.

Szent családból született. Atyja Naziánz mellett Kappadóciában előkelő polgár, utóbb püspök (jan. 1); anyja volt Nonna (aug. 5), öccse Cezárius (lásd febr. 25); mind a hármat szentként tiszteli a keleti egyház. Nem csoda, ha már mint serdülő gyermek megfogadta, hogy Isten szolgálatára szánja életét, és ezért szűzességben marad. A kiváló tehetségű fiút szülői gondosan iskoláztatták. Elküldték a palesz-

tinai Cezáreába, melynek jeles iskolájában megismerkedett Szent Vazullal és egész életre szóló barátságot kötött vele. Tanulmányai befejezésére Alexandriába ment. De itt megtudta, hogy Athénben kiválóbb tanárok vannak, s nyomban oda indult. Ciprus szigete táján azonban 20 napig tartó rettenetes viharba értek. Az utasok rettegve néztek elébe a biztos halálnak; Gergely azonban az egész idő alatt imádkozott és újra megfogadta, hogy ha megmenekül, egészen Isten szolgálatára adja magát. Fogadalmát hűségesen teljesítette is. Már Athénben, hol nagy örömére ott találta barátját, Vazult, a nagy város csábításai és az akkori diákélet fölületességei közepett sértetlenül megőrizte hitét és tisztaságát, és minden idejét imádságnak és tanulásnak szentelte. Tanulmányai befejezése után Vazulhoz ment, aki Pontusban a pusztában több jámbor társával szigorú remeteéletet élt. Bármennyire élt-halt ezért a visszavonult, Istenbe merült és a tudománynak szánt életmódért, mégis elhagyta 360-ban, mikor atyja az arianizmussal szemben tanusított kevésbbé bölcs magatartása miatt bajba keveredett. Atyját rávette, hogy nyilvánosan ortodox, katolikus hitvallást tegyen le, mire az ellenfelek megbékéltek; az öreg püspök pedig tapasztalta, milyen támasza neki a fia azokban a nehéz időkben, ezért a következő év karácsonyán váratlanul pappá szentelte. Gergely ezt erőszaknak érezte, amúgy se tartotta magát méltónak; s így neheztelve visszament pontusi magányába. De már húsvétkor hazatért és hűségesen segített atyjának az egyházmegye kormányzásában.

370-ben barátja, Vazul a kappadóciai Cezárea metropolitája lett, s hogy az ariánusokkal szemben több támasza legyen, néhány új püspökséget alapított, s Gergelyt is nagynehezen rá tudta venni, hogy püspökké szenteltesse magát. Mikor azonban meglátta a neki szánt püspöki székhelyet, Szazimát, egy szomorú rongyos falut, kedvét vesztette és visszahúzódott Pontusba a remeteségbe. Atyja kérésére megint elment segíteni Naziánzba, de 375-ben betegen újra magányba vonult Izauriában (Szeleucia város mellett).

Itt érte a konstantinápolyi katolikusok küldöttsége, mely hívta, hogy az ariánus Válens császár alatt majdnem egészében az eretnekség martalékává lett városban legyen a katolikus ügynek új életre keltője. Gergely úgy gondolta, nem vonhatja ki magát ebből a lovagi Krisztus-szolgálatból. Pedig nem sejtette, milyen nehéz föladatra vállalkozik. A templo-

mok mind az eretnekek birtokában voltak, a nép az ő részükön. A fényes külsőségekhez szokott kritizáló fővárosi lakosság sanda szemmel fogadta a betegségtől és aszkézistől lesoványodott, görnyedt, megkopaszodott, szegényes ruhában megjelenő remetét. Ő azonban a szellem erejével és bizakodásával jelent meg: «Hatalmas az eretnekek pártja, de én az igazságért küzdök; ők bitorolják ugyan a templomokat, de mellettem az Isten van; s akármint dicsekszenek vele, hogy a nép a részükön van, az én pártomon az angyalok vannak, s ők segítenek és óvnak engem». S csakugyan; az eretnekek állandóan fondorkodtak ellene, rágalmazták, kővel dobálták, sőt orgyilkost béreltek ellene. Ő neki azonban itt is az volt az elve: «A mi ellenségeink magatartásukkal elárulják, ki a mesterük; mutassuk meg mi a mi viselkedésünkkel, hogy nekünk az Úr Jézus a mesterünk«. Az üldözésekért szelíd jóakarattal fizetett, az orgyilkost barátai közé fogadta. Rokonainál kapott szállást; templom híján az egyik szobát alakította át kápolnává, elnevezte Föltámadás (Anasztazis) templomának és itt tartotta híres beszédeit az ariánus tévedés ellen, melyekért az utókor az Isten-tudós, teológus névvel tisztelte meg.

Az eretnekek a világhírű szónokot kezdték hallgatni, eleinte kíváncsiságból; lassan kezdett hatni szava és szent élete. A nép tömegesen tért vissza a katolikus hitre. Nagy Teodózius császár már az összes templomokat visszaadta a diadalmas katolikusoknak. Gergelyt a siker nem kapatta el; állhatatosan visszautasította a konstantinápolyi püspökséget; a 380-ban összeült konstantinápolyi egyetemes zsinat atyáinak sürgetésére azonban végre is engedett. A zsinaton később megjelent több püspök kifogásolta, hogy szazimai püspök létére más püspökséget vállalt. Ebből viszálykodás támadt. Gergely most is nagynak és igazán kereszténynek mutatkozott: «Ha miattam van a vihar, azt mondom Jónással: Fogjatok meg és vessetek a tengerbe. Én sohasem vágytam püspökségre; ha üdvösnek látjátok, visszatérek magányomba». Csakugyan lemondott, barátai kérlelése ellenére; megható beszéddel búcsút vett híveitől és visszavonult atyai jószágára, hol aszketikai gyakorlatok és írás közepett töltötte életének hátralevő idejét.

Gergely szelleme és híre fönnmaradt írásaiban. Ezek jobbára beszédek és versek. Beszédek a katolikus igazság védelmére, nem mélységes tudós filozofálás, hanem az igaz

hitnek erőteljes, lelkes tanusága; amint ő maga mondja: nem Arisztoteles, hanem a halászok módjára akar szólni. Verseivel a keresztény ifjakat el akarta vonni a sokszor bűnre ingerlő pogány költeményektől. Szándéka dícséretes, de a kivitel már nem mindenestül sikerült; a költészetre nem volt olyan tehetsége, mint a beszédre. De látnivaló, minden írása egy apostoli szent életet szolgált. Élete pedig biztató tanulságot ád. Gergely gyönge idegű, beteges, érzékeny, sőt érzékenykedő ember volt; ezért van annyi hirtelen előretörés és épolyan hirtelen visszavonulás az életében. Mégis szent lett és nagyot tett Isten országáért. A kegyelem erősebb, mint a természet, és semmiféle természeti gyöngeség és terheltség nem akadálya az életszentségnek.

Május 10.

Szent Antonin hitvalló † 1459.

Szent Antonin firenzei érsek korának, a 15. század első felének egyik legmunkásabb és legjelentősebb embere volt. Mint példaadó szerzetes, mint buzgó főpásztor, mint fáradhatatlan lelkiatya és mint sokoldalú tudós egyaránt megbecsülhetetlen szolgálatokat tett az Egyháznak. Hosszúra nyúlt életének úgyszólván minden percét embertársai javának szolgálatában töltötte ki. Valóságos művésze volt az idő felhasználásának. Ebben a tekintetben még a szentek gazdag és változatos galériájában is ritkítja párját.

1389-ben született Firenzében. A keresztségben eredetileg az Antonius (= Antal) nevet kapta, a kicsinyítő Antoninus (= Antalka)-forma csak később ragadt rája alacsony termete miatt. Mivel élénk szellemének és sokoldalú érdeklődésének korán adta jeleit, jómódú atyja nagy gonddal iskoláztatta. Már zsenge gyermekkorában meglepő komolyságot és érettséget árult el. Minden gyermeki csínytevéstől óvakodott s játék helyett inkább jó könyveket olvasott, vagy komoly férfiakkal társalgott. A szülői otthont csak akkor hagyta el, ha templomba vagy iskolába ment. A templomban úgy viselkedett, mint egy kis angyal, s aki csak látta, mind épült áhítatán és összeszedettségén. Az imádság mellett nem kisebb kedve telt a prédikációhallgatásban. Így többek közt szorgalmasan eljárt Firenze akkor legünnepeltebb szónokának, Boldog Dominici János domonkosrendi szerze-

tesnek prédikációira is. A kitűnő szónok beszédei aztán olyan nagy hatással voltak rája, hogy maga is a domonkosok közé akart lépni. Jelentkezett is felvételre Dominici Jánosnál; ez azonban fiatal korára és gyenge testalkatára való tekintettel kitérő választ adott neki. Azt mondotta, hogy előbb tanulja meg az egyházjogi gyüjteményt, az ú. n. Decretum Gratianit és csak azután jelentkezzék újból felvételre. Más embert elriasztott volna ez a kemény feltétel, de Antonin szilárd maradt. Alig egy év mulva újból jelentkezett a fiesolei rendházban s általános csodálkozásra minden hozzája intézett egyházjogi kérdésre a lehető legszabatosabb és legtalpraesettebb feleletet adta. Most már senki sem kételkedett hivatásában.

Mint szerzetesnövendék s még inkább mint áldozópap mintaképe volt a szerzetesi tökéletességnek. Élt-halt a regulák megtartásáért és szelíd, szeretetreméltó modorával másokat is bámulatos mértékben rá tudott vezetni a regulák szerinti életre. Ahol csak megfordult, mindenütt a Dominici Jánostól kezdeményezett szigorúbb irány terjesztésén fáradozott. Szigorúság és önmegtagadás tekintetében mindig maga járt elől jó példával. Már ebben az időben csodálatosan tudott bánni az idővel. Így az éjjeli zsolozsma után nem feküdt le ismét, mint társai szokták, hanem ehelyett imádkozott, olvasott vagy irogatott. Ezzel a beosztással elérte, hogy napját szinte hiánytalanul a lelkeknek tudta szentelni. Mint Szent Domonkos igazi fia, fáradhatatlanul prédikált és gyóntatott. Mint a lelkek orvosa bámulatos eredményeket ért el. Mély életismeretével és eleven gyakorlati érzékével a legnehezebb esetekben is rögtön kiismerte magát és mindenkinek meg tudta adni a szükséges eligazítást. Ezért nem is nevezték másként, mint «tanácsadó Antoninnak». De volt is munkája bőven. Az emberek csakúgy tódultak gyóntatószékéhez. És senki sem csalatkozott benne; a kételkedők hitet, a szomorúak vigasztalást, a bűnösök megnyugvást találtak nála.

De nemcsak a hívek, hanem rendtársai is szeretettel és bizalommal viseltettek a fáradhatatlan szerzetes iránt és már fiatal korában a híres római Santa Maria sopra Minerva-kolostor élére állították őt perjelnek. Később a nápolyi, gaëtai, cortonai, sienai, fiesolei és firenzei zárdák igazgatását bízták rája hasonló minőségben; végül pedig a toszkánai obszerváns provincia általános helynökévé választották. Változó állásai-

ban Antonin mindenütt a szigorú szerzetesi fegyelem rendíthetetlen hívének mutatta magát és mindenki másnál hathatósabban közremunkált a Dominici-féle reform begyökeresztetésén. Emellett az egyházkormányzatból is derekasan kivette a részét. Római tartózkodása alatt szorgalmasan látogatta a legfőbb pápai bíróság, a Rota Romana üléseit; firenzei perjelsége idején pedig eredményesen dolgozott a görögökkel való egyesülés előkészítésén.

IV. Jenő pápa azzal jutalmazta tevékenységét, hogy 1446-ban firenzei érsekké nevezte ki őt. A szerény és alázatos szerzetes először futással, majd állhatatos vonakodással próbált szabadulni a váratlanul rája szakadt tehertől. De hiába; a pápa hajthatatlan maradt, s így akarva- nem akarva be kellett vonulnia az érseki palotába. Mint érsek azon kezdte működését, hogy háztartását a lehető legegyszerűbbre mérsékelte. Jelszava volt: «Az apostolok utódjának nem lehetnek más kincsei, mint erényei». Ennek a programmnak megfelelően udvartartásának számát nyolcra szállította le, és hogy maga kizárólag szellemi és erkölcsi ügyekkel foglalkozhassék, minden anyagi vonatkozású ügy intézését udvarmesterére bízta. A maga személyét illetőleg még egyszerűbben rendezkedett be. Azt szokta volt mondani: «Amim van, az nem az enyém, hanem Krisztusé és a szegényeké».

Az önmagával szemben tanusított szigorúság aztán megadta neki az erkölcsi jogosultságot, hogy másokkal szemben is hasonló mértéket alkalmazzon. Különösen a papság fegyelmének megszigorítására fordított nagy igyekezetet. Erre azért volt égető szükség, mivel a firenzei klérus körében az előző évtizedekben bizonyos fokú elvilágiasodás harapódzott el. Antonin hamarosan változtatott ezen. Példájával, nyájasságával s ha kellett, erélyével ismét becsületet szerzett az erénynek.

Mint a lelkek felelős pásztora elszánt harcot indított az ellen a könnyű életfelfogás ellen, mely a reneszánsz nyomában akkor már széltében-hosszában kezdett terjedni. És hogy nem eredménytelenül, mutatja nagy ellenlábasának, Medici Cosimónak mondása: «A firenzei köztársaság elsősorban nagy érseke imádságának köszönheti jólétét és gyarapodását». A szegényekről mindig bőkezűen gondoskodott. Segítségre szorulót sohasem bocsátott el üres kézzel. Ha elfogyott a pénze, ruhái és szerei vándoroltak a szegények kezére. Egyetlen öszvére is nem egyszer zálogba került, honnan gazdagabb

polgárok váltották ki. Egyszer Rómába ment a pápa hívására. A város közelében egy szinte meztelen koldus alamizsnát kért tőle Krisztus nevében. Odaadta köpönyegét. A városba jövet újat kapott — sohasem tudta meg, kitől. Házi szegényei számára Szent Márton neve alatt külön menhelyet állított, s ebben idővel hatszáz szemérmes szegény számára biztosított helyet és ellátást. Nagyobb csapások, mint pl. az 1448-i pestis vagy az 1453. évi nagy földrengés idején a saját anyagi eszközein kívül a pápa, sőt tehetősebb hívei hozzájárulását is igénybe vette. Az alamizsnaosztásnál azonban mindig nagy körültekintéssel járt el, s ha valakiről észrevette, hogy visszaél a helyzettel, az ilyentől könyörtelenül megvonta a további támogatást.

Sokágú tevékenysége mellett állandóan figyelemmel kísérte az Egyház életét is. Mint korának egyik legkiválóbb főpapja és az egyház érdekeinek serény védelmezője teljes mértékben bírta a pápák bizalmát. Így IV. Jenő az ő kezéből vette fel az utolsó kenet szentségét és az ő karjaiban kívánt meghalni. V. Miklós mindenáron maga mellett akarta őt tartani Rómában és különös bizalma jeléül kereken megtiltotta a pápai bíróságoknak, hogy Antonin ítéletei ellen fellebbezéseket fogadjanak el. III. Kalixtus és II. Pius pápák elé megválasztásuk alkalmából ugyancsak ő vezette a firenzei küldöttséget és olyan remek beszédekkel üdvözölte őket, hogy a kortársak nem tudtak betelni magasztalásukkal.

Végül mindezeken felül még gazdag irodalmi munkásságra is tudott időt szakítani. Irodalmi működésében, mint általában egész életében elsősorban gyakorlati szempontok irányították. Tömérdek munkája közül különösen kettőt kell kiemelni: a Summa historialist vagy más néven Chronicont, a középkor legterjedelmesebb és sok tekintetben legtartalmasabb világtörténetét és a Summa theologicát, mely viszont az erkölcstani kérdéseknek kifogyhatatlan kincsesháza.

Ilyen munkában folyt le a fáradhatatlan apostol élete. Mikor közelegni érezte végét, nagy áhítattal felvette az utolsó kenet szentségét, csekély vagyonát a szegényeknek osztotta, azután megcsókolta a feszületet és e szavak kíséretében: «Istennek szolgálni annyi, mint uralkodni», csendesen elhúnyt 1459 május hó 2. napján. Tetemei a firenzei S. Marco-templom egyik kápolnájában nyugosznak.

Ugyanerre a napra esik

Szent Jób, a nagy tűrő, akinek történetét a nevét viselő ószövetségi szentkönyv beszéli el.

Szent Szolongia szűz vértanu † 880. Egyszerű vincellérnek volt egyszerű lánya a Rajna táján, Villemonte faluban. Még ma is Szolongia rétje az a magányos hely, hol juhainak őrzése közben imádkozni és elmélkedni szokott. Szelídségének és ritka szépségének hírére a szomszéd város fiatal kormányzója fölkereste magányos áhítata helyén és házassági ajánlatot tett. A lány összerezzent: ő semmiféle földi jegyesért nem cseréli el azt, aki ő érette Isten létére emberré lett és minden emberi nyomorúságot vállalt. Az ifjú először meghökkent, aztán tisztátalan szenvedélyében közeledett a lányhoz. Ez futásnak eredt. Az ifjú lován utólérte, nyergébe kapta és elvágtatott vele. Mikor Szolongia rétjének közelében egy patakhoz értek, a lány kitépte magát rablója karjai közül és a földre vetette magát. Az ifjú — a tisztátalan szerelemnek ez a nyomorúságos lélekjárása — éktelen dühre gerjedt és beledöfte kardját abba, akit még az imént hitvesének akart. Szolongia háromszor elsóhajtotta: «Jézus Krisztus» és tiszta lelkét visszaadta Teremtőjének.

Május 11.

Szent Izidor hitvalló † 1170.

Szent Izidor élete kitűnő példa arra, hogy az életszentség nem függ sem vagyontól, sem állástól, sem tudománytól. Izidor földhözragadt szegény béres volt és mégis szent, ezrek és ezrek ihlető példaképe, fejedelmek és királyok áhítatos tiszteletének tárgya lett; mert a legkezdetlegesebb viszonyok közt is hiánytalanul az Úré tudott lenni.

A 12. század elején, 1110 körül született Madridban. Gyermekkora meglehetősen sanyarú viszonyok közt telt el, mert jámbor szülei az Úr félelmén kívül semmi más kinccsel nem rendelkeztek. Ebből azonban annál bővebben juttattak neki. Lelkébe korán belecsepegtették az Isten iránti lángoló szeretetet és a bűntől való irtózást. Sikerült is elérniök, hogy Izidor már kicsiny gyermekkorában mintaképe lett a keresztény jámborságnak; legörömestebb a templomban időzött s a hitelemzéseken és a prédikációkon hallott oktatásokat iparkodott mindenestül átültetni életébe. Emellett szülei oldalán korán hozzászokott a rendszeres dolgozáshoz; és ettől kezdve élete nem volt más, mint a régiek «Imádkozzál és dolgozzál» elvének hűséges követése.

Mikor legénnyé serdült, egy Madrid környéki nemes úr szolgálatába szegődött béresnek. A szülői házban megszokott rendből azonban szolgalegény korában sem engedett; a napot ezentúl is mindig imádsággal és misehallgatással kezdte. Szolgatársai sokat gúnyolták őt jámborságáért, sőt galádul rája fogták, hogy misehallgatásával megrövidíti a munkát. Ura eleinte készpénznek vette ezt a vádaskodást, de csakhamar meggyőződött róla, hogy Izidor kétszerannyit végez, mint a többiek, s bármihez nyúl, minden munkáját Isten különös áldása kíséri. Mikor t. i. egy alkalommal maga látta Izidort miséről jönni, dúlva-fúlva kisietett szántójára. De mekkora volt meglepetése, mikor Izidor ekéjétől jobbra is, balra is egy-egy fehér ifjútól vezetett másik ekét látott szántani, melyek közelebbi megtekintésre eltűntek! Most megértette, milyen bérese van neki, s ettől kezdve feltétlen bizalommal viseltetett iránta és béresből bérlőjévé tette.

Izidor az új életviszonyok közt is változatlanul a régi maradt. Mindennapi dolgát ugyanolyan odaadással végezte, mint eddig. Mialatt kezét az ekeszarván tartotta, lelke a mennyországban időzött; mikor a pacsirta dalában gyönyörködött, az angyalok karának énekét vélte hallani; mikor a kertben, szőlőben vagy gyümölcsösben a fákat nyesegette, oltott vagy szemezett, mindig úgy érezte, mintha szent őrzőangyala is ott serénykednék oldala mellett. Más munka végzése közben viszont a saját és mások bűneit siratgatta. Ha pedig valaminek végzése nagyon nehezére esett, arra gondolt, hogy az édes Üdvözítőnek milyen keserves kínokat kellett kiállania a mi megváltásunkért. Ilyen berendezés mellett aztán természetes, hogy keze alatt égett a munka és bizvást elhihetjük életírójának állítását, hogy két-három ember munkáját is elvégezte. Egyszer ő maga mondotta, hogy Isten szent angyalai bármely pillanatban készek őt munkájában segíteni.

Isten azzal jutalmazta hűségét, hogy sohasem engedte őt reményében csalódni. A legenda szerint, ha másként nem lehetett, csodával sietett segítségére. Így olvassuk, hogy egy nyáron nagy szárazság sujtotta Madrid környékét; a kitikkadt föld megrepedezett, és az egész növényzet fonnyadtan, bágyadtan hajtotta le fejét. Már-már attól lehetett tartani, hogy az egész termés tönkremegy. Mikor a veszedelem tetőfokra hágott, Izidor gazdájával együtt kiment a határba, bizalommal az égre emelte szemét, azután botjával meg-

érintette a földet és íme abban a pillanatban megnyíltak az ég csatornái és a kitikkadt mezőt jótékony zápor öntözte végig. Máskor meg, mikor épen a templomban imádkozott, riadtan jelentették neki, hogy jöjjön azonnal, mert nyáját egy farkas kerülgeti; ő azonban kijelentette, hogy nem kell félni, nem lesz semmi baj s nyugodtan imádkozott tovább. Mire befejezte imádságát s nyájához tért, a farkast széttépve találta.

Izidor még fiatal béres korában egy Torribia nevű jámbor hajadont vett feleségül, aki minden tekintetben méltó élettársa volt. Harmonikus családi életüket Isten egy szép kis gyermekkel áldotta meg, akit azonban nemsokára visszaszólított angyalai közé. Ettől fogva a jámbor házastársak

nem mint férj és feleség, hanem mint testvérek éltek egymással. Legnagyobb örömüket Isten dícséretében és embertársaik szolgálatában találták. Mert Izidor szegénysége ellenére is kifogyhatatlan volt az alamizsnálkodásban. És csodálatosképen mindig volt miből adnia. Egyszer pl. egész sereg éhes koldust hívott meg szegényes asztalához és nemcsak hogy valamennyit ki tudta elégíteni, hanem azonfelül még jó sok maradékot is tudott összegyüjteni. Irgalmából nem zárta ki az állatokat, melyekkel együtt élt és dolgozott. Szigorú tél idején egyszer egy zsák búzát vitt a malomba. Megesett a szíve a fákon éhező és didergő madarakon: eltisztította egy helyről a havat és bőven hintett nekik a zsákból. Társa csóválta fejét erre a pazarlásra. De nem győzött álmélkodni, mikor a malomba érve a zsák hiánytalanul tele volt és két zsák lisztet adott. Ime, aki jó szívvel ad, annak bőségesen visszaadatik.

Így élt a szentéletű földmíves, mígnem 1170 máj. 15-én (akkor van ünnepe is) a boldogok halálával jobblétre szenderült. Szentségének híre már életében bejárta a spanyol félszigetet. A sírjánál történt számos csoda még szélesebb körben terjesztette tiszteletét. E csodák közt legismertebb III. Fülöp spanyol király meggyógyulása. A király olyan súlyos betegségben sínylődött, hogy az orvosok már feladtak minden reményt; mikor azonban a szent ereklyéit ünnepélyes körmenetben a szobájába hozták, egyszerre teljesen épnek és egészségesnek érezte magát. Fülöp hálából drágakövekkel kirakott ezüstkoporsót készíttetett az ereklyék befogadására s V. Pál pápánál kieszközölte az általa oly hőn tisztelt szent boldoggá avatását. Három évre rá (1622) XV. Gergely pápa Loyolai Szent Ignáccal, Neri Szent Fülöppel és Szent Terézzel egyetemben ünnepélyesen szentté nyilvánította a néhai szent bérest.

Szent Izidor tiszteletével párhuzamosan szentéletű feleségének kultusza is széles körben elterjedt. Madridban és környékén már a 13. században szentnek kijáró tisztelettel adóztak emlékének. XII. Ince pápa 1697-ben hivatalosan is megerősítette ezt a tiszteletet.

Ugyanerre a napra esik

Szent Mamertus püspök hitvalló † 477. Vienne városának volt püspöke. Városában egy húsvétkor rettentő tűzvész ütött ki, melyet könyörgésére csodálatosan megszüntetett az Úr. Erre megfogadta, hogy híveivel minden esztendőben az áldozócsütörtök előtti három napon vezeklő és könyörgő körmenetet tart. 469-ben kezdte így a *keresztjáró* körmeneteket, melyek néhány évtized alatt elterjedtek egész Franciaországban, majd 800 után az összegyházban.

Szent Majolus apát hitvalló † 994. Szent Odilónak (lásd jan. 1) volt elődje a cluny-i apáti méltóságban. Mintaképe volt az alázatosságnak, elhárította a besançoni érsekséget, sőt a pápai méltóságot. Kortársai nagy csodákat jegyeztek föl életéből: vakokat és más betegeket gyógyított, süllyedő hajót puszta keresztjellel partra segített, élelmiszereket sokasított.

Jeromosi Szent Ferenc hitvalló † 1716. Jámbor ifjúság után pap, majd jezsuita lett és fáradhatatlan volt Nápolyban a foglyok, katonák, gályarabok, magukról megfeledkezett nők lelki gondozásában. Ép egy ilyen nő egy alkalommal szobája ablakából gúny és nevetség tárgyává tette buzdító beszédét. A szent figyelmeztette, hogy egy hét mulva elveszi ezért Isten büntetését. Az nevetve folytatta gúnyolódását. Ferenc azonban nyolcadnapra összehítta

megint azt a hallgatóságot és — a nőt halva találták lakása padlóján. A szent megszólítja: «Katalin, Isten dicsőségére és ezeknek a körülállóknak lelki okulására mondd meg, hol van a lelked?» S a jelenlevők mind rémülve hallották: «A kárhozatban mindörökre!»

Május 12.

Szent Pongrác vértanu † 304.

Szent Pongrác élete eleven illusztrációja a szentpáli igazságnak: «A világ erőtleneit választotta Isten, hogy megszégyenítse az erőseket» (Kor I. 1, 27): bátorsága, mellyel a hatalmas pogány császár elé lépett, hősies elszántsága, mellyel fejét a hóhér bárdja alá hajtotta, nem egy tizennégyéves gyermeknek, hanem egy meglett férfinek is becsületére vált volna. Nem csoda, hogy már a kortársak szent ámulattal tekintettek fel példájára, a későbbi századok pedig olyan benső áhítattal fonták körül alakját, mint a szent hajdani vértanui közül csak kevését. Legjobb bizonyság erre a sok templom, mely ma is az ő nevét viseli és a sok oltár, melyet az ő tiszteletére állított a hívő kegyelet.

A hős ifjú vértanu Ázsiának Frigia nevű tartományában született s apai és anyai részről egyaránt előkelő és dúsgazdag pogány családból származott. De anyját már egynapos korában elvesztette; nemsokára rá atyja is elhalt. Ekkor a kis árvát nagybátyja, Szent Dénes vette gondjaiba. Dénes később Frigiából Olaszországba költözött, hogy unokaöccsének Róma közelében fekvő terjedelmes birtokait könnyebben kezelhesse. A Diokleción-féle üldözés kitörése már Olaszországban találta. Az üldözés csakhamar olyan méreteket öltött, hogy sok keresztény jónak látta a kegyetlen hóhérok elől legalább egy időre a vidékre húzódni. Ezek közé tartozott Marcellin pápa (296—304) is, aki épen Pongrác egyik birtokán vonta meg magát. Bár Pongrác és nagybátyja ekkor még pogányok voltak, egy pillanatra sem jutott eszükbe elárulni a szent főpap búvóhelyét. Isten azzal jutalmazta nagylelkűségüket, hogy mindkettőjüket elvezérelte az igazság ismeretére. Mert minél többet társalogtak Marcellinnal, annál mélyebb érdeklődés támadt bennük az evangéliumi tanok iránt. A pápa lépésről-lépésre feltárta előttük az egész keresztény hitrendszert és amikor már elég erőseknek látta őket a hitben, mindkettőjüket megkeresztelte. De

Dénes és Pongrác nem elégedtek meg saját lelkük üdvösségének biztosításával, hanem azon igyekeztek, hogy barátaik közül és házuk népéből is minél többet példájuk követésére bírjanak. Mikor Marcellin pápa visszatért Rómába, hogy ott vérével pecsételje meg szent hivatalát, Pongrác birtokain már egész népes keresztény telepet hagyott.

A dolgot azonban nem lehetett sokáig titokban tartani. A pogány kémek hamarosan nyomára jöttek Pongrác titkának és jelentést tettek róla a császárnak. Dioklecián megrendülve fogadta a hírt; hiszen Pongrác atyja, Kledónius annak idején legkedvesebb emberei közé tartozott. Azonnal maga elé hivatta tehát a tizennégyesztendős fiút és először szép szóval próbálta őt rábeszélni, hogy áldozzék az isteneknek. Hivatkozott atyjával való barátságára és kilátásba helyezte neki, hogy engedelmesség esetén úgy tekinti majd, mint tulajdon fiát. De a lelkes ifjú elutasított magától minden kísértést. «Csalódol császár, ha azt hiszed, hogy engem a keresztények csábítottak el; ellenkezőleg, a te isteneid voltak a csábítók és világcsalók. Hiszen ha szolgáid közül csak egy is olyan gyalázatosan élne, mint isteneidről regéli a mitológia, egy óráig sem tűrnéd őt udvarodban, hanem menten elcsapnád. Hogyan imádkozhassak én ilyen istenekhez? Igaz, még gyermek vagyok, de az én Uram Istenem, Jézus Krisztus erőt és bátorságot ad nékem arra, hogy fenyegetőzéseiddel ne törődjem».

Ez a felelet annyira kihozta sodrából a császárt, hogy azon nyomban fejvesztésre ítélte a hőslelkű hitvallót és egyúttal megparancsolta, hogy holttestét az ebeknek dobják oda martalékul. Pongrác örömtől sugárzó arccal fogadta a halálos ítéletet és a bakók társaságában azonnal a via Aurelia felé indult, melyen 304 május 12-én végrehajtották rajta az ítéletet. Holttestét a vett parancs értelmében egész nap ott hagyták heverni az út porában; de egy Oldanilla nevű jámbor keresztény nő már a rákövetkező éjtszaka titokban elvitette és tisztességgel eltemettette Szent Kalepódius temetőjében, melyet ettől kezdve Szent Pongrác temetőjének kezdtek nevezni. Az üldözések lecsendesülésével külön templom épült a szent tiszteletére, melyet Szimmachus pápa már 498-ban lényegesen megnagyobbított, X. Leó pedig 1517-ben bíborosi templommá nyilvánított.

Szent Pongrác ereklyéinek egy része 657-ben Vitalián pápa ajándékából Angliába került; innét magyarázható, hogy

Szent Pongrác.

London egyik régi temploma még ma-is az ő nevét viseli. Angol közvetítéssel terjedt át a szent tisztelete Németországba is. A közvetítő Szent Bonifác volt. A németek e fáradhatatlan apostola ugyanis lelkes tisztelője volt a gyermekvértanunak, és ahol csak megfordult nagy térítői útján, mindenütt terjesztette kultuszát. Korán szokásba jött a szent sírjára, illetve ereklyéire való esküvés is. A 6. században élő Szent Gergely toursi püspök már úgy említi őt mint a hamisan esküvők ostorát, és elbeszéli, hogy Isten egy alkalommal néhány elvetemült bűnöst, akik nem átallottak a szent templomában hamisan esküdni, iszonyú módon megbüntetett. Ezért az egész középkoron át Szent Pongrác közbenjárását kérték a hamis eskü és a hamis tanuskodás bűne ellen.

A népies meteorológia a következő két napon ünnepelt Szerváccal és Bonifáccal együtt az ú. n. «fagyos szentek» közé sorozza szentünket, mivel névünnepe táján rendszerint erős éjtszakai lehűlések szoktak bekövetkezni.

Ugyanerre a napra esik

Szent Epifánius püspök hitvalló † 403. 315 körül született Palesztinában. Kora ifjúságától fogva lelkesedett a tudományért és élt-halt az igaz hitért. Öt nyelvet tudott, tudós könyveket írt az eretnekek ellen és kérlelhetetlen volt Origenes követőinek üldözésében. Harminc esztendeig feje volt a tőle alapított kolostornak szülőföldjén, azután Ciprus szigetének metropolitája lett, de szerzetesi életétől ezután sem tágított.

Szent Germán püspök hitvalló † 733. Kora ifjúságától tudománya és erényei által a konstantinápolyi papság dísze, 715-ben mint aggastyán ugyanott pátriárka s mint ilyen a szegények atyja és a hitnek pajzsa a régi monotheléta eretnekség ellen (lásd Szent Szofrónius) és az új eretnekség, a képrombolás (lásd márc. 27) ellen. Ezért a durva Izauri Leó az agg püspökőt poroszlóival kidobatta és kiverette méltóságából. Szülői házában halt meg kb. százéves korában. Írásaiban még most is beszél hozzánk nemes buzgósága és hite.

* **Szent Richtrúdisz** özvegy † 688. 500 körül katolikusokká lettek a mai Franciaország birtokosai, a frankok. Megtérésük tavaszának szép virága Richtrúdisz. Férjét, Adalbaldot, ennek nagyanyját, Gertrudot szentként tiszteli az Egyház, hasonlóképen szent házasságuk gyümölcsét, Maurontust, aki apát lett, és három lányukat, Klotszendiszt, Euzébiát és Adalszendiszt, akik szintén kolostorba léptek. Mikor szeretett férje egy hivatalos úton rablógyilkosok áldozata lett, a még egészen fiatal és szép Richtrúdisz Szent Amandus püspök tanácsát kérte, aki Szent Pál szavaira utalta: «Az asszony

kötve van a törvényhez, míg férje él ; ha férje meghal, szabaddá lesz ; menjen férjhez, akihez akar, de csak az Úrban. Véleményem szerint azonban *boldogabb lesz, ha úgy marad»* (Kor. I 7, 39). A király erőltette egyik legkedvesebb udvari emberéhez. Ő szorongatásában végre megígérte a királynak, hogy csakis az ő beleegyezésével fog cselekedni. Vendégségbe hívta tehát a királyt és embereit, s mikor már jó kedvük kerekedett, kérdezte a királyt, megengedi-e neki, hogy a saját házában saját kedve szerint cselekedjék. A mitsem sejtő király igent mondott. Richtrúdisz erre fátyolt vett elő, fejére tette és hangos szóval örök özvegységet fogadott Istennek. A király haraggal távozott ; de az özvegy elérte célját. Távoli kolostorba vonult és ott élt még vagy negyven évig mint apáca. Régi életírója szerint a házasságban harmincszoros gyümölcsöt termett, most százszorost ; akkor Mártaként szorgoskodott, most Máriaként az Üdvözítő lábainál ült.

* **Boldog Janka** (Johanna) szűz † 1490. Alfonz portugál király és Izabella leánya. Atyja és trónörökös öccse ellenkezése között sok fejedelmi kérő ellenére szelídségével és állhatatosságával elérte, hogy a domonkos apácák fátyolát fölölthette. A szerzetben is a bensőség, igénytelenség, magafeledő szeretet és önmegszentelés mintaképe volt.

* **Szent Ilona,** lásd aug. 18.

Május 13.

Bellarmin Szent Róbert egyházdoktor † 1621.

Már jó félszázadja tartott Luther és Kálvin vallásújítása. Megvolt már a trienti szent zsinat; minden jóindulatú ember tudhatta, mi a katolikus igazság; megjelentek már a színen a jezsuiták, a katolikus visszahódításnak istenküldte harcosai ; fölragyogtak már az Egyház egén azok a nagy szentek, kik életükkel tettek tanuságot a megtámadott katolikus igazságról. Valami még hiányzott. Kellett volna könyvolvasó emberek számára egy munka, mely világosan és becsületesen megmondja, miben tér el az újítók tanítása a katolikus igazságtól, s amely aztán ezt a katolikus igazságot teljes tudással igazolja és megvédi az újítók támadásaival szemben.

1586-ban aztán a bajor Ingolstadtban megjelent egy hatalmas mű ilyen címmel : *«Vitás hittanítások* korunk eretnekségeivel szemben». Kb. 3000 misekönyvlapot tesz ki, mégis 30 év alatt 20 kiadást ért. A katolikus intelligencia föllélekzett ; ügyét felsőbbséges tudománnyal látta képviselve ; nem kellett már pirulnia és rettegnie, ha azt hallotta, hogy hite

meghaladott, elavult valami, ami a tudomány előtt nem áll helyt. A protestánsok meghökkentek. Most először látták világosan a katolikus tant és rádöbbentek, hogy az nem is olyan észszerűtlen, mint előttük föltüntették, s viszont, a protestáns álláspont lépten-nyomon ellentétben van a Szentírással és a régi atyák tanításával. A jóakaratúak százával tértek meg, a makacsok sem bírtak azzal a tudományos alapossággal és felsőbbséges elmével, mely itt fölvonult a katolikus igazság érdekében. «Ez a könyv lett a vesztünk», mondja Béza, egy főemberük. A katolikusok pedig utánzására buzdultak, mint Pázmány Péter is Kalauzával; Szalézi Sz. Ferenc Chablais-ban az ő érveivel cáfolta és térítette meg a kálvinistákat (lásd I. 144. lap), Ubaldini bíboros írójáról azt mondta, hogy korunk Szent Atanázának vagy Szent Ágostonának kellene nevezni.

S ki volt ez az író, kit a protestánsok is Góliáthoz hasonlítottak? Egy igénytelen külsejű, kistermetű római jezsuita tanár, Bellarmin Róbert, aki egy arcképét közölni akarónak ezt a pompás feleletet adta: «Melyik képemet akarod? A régi vagy az új ember képét? *Az* nagyon is csunya, *ez* meg még nem kész». De ha nem is volt kész, dolgozott rajta szűntelenül a szerzője, a kegyelem Istene, és úgy vezette vonalait, hogy kialakuljon belőle a hitújítással szemben a katolikus igazság diadalmas, fáradhatatlan bajnoka. Már gyermekkorán lehetetlen észre nem venni ennek a vezető Kéznek biztos fogását, és könnyű azt fölismerni Bellarmin életének minden további fordulóján.

Így mindjárt élete első szakában Isten külső nehézségek ellenére, szemlátomást külön vezetéssel az újítók elleni katolikus harc vezérkarába, Jézus-társaságába irányította a törékenytestű, de fényeselméjű és fenköltlelkű jámbor fiút. Szülői, ősi patricius-családok tagjai, Montepulcianóban, Toszkána tartományban, hol Róbert 1542-ben született, Assisi Sz. Ferenc napján (okt. 4), igen jámbor emberek voltak, kivált anyja, Cinzia, II. Marcel pápa huga; istenesen nevelték nem kis anyagi gondok között 12 gyermeküket; két fiuk pap is lett, három lányuk meg apáca. Mégis, mikor Róbert 15 éves volt és Montepulcianóban gimnáziumot nyitottak a jezsuiták, és Róbert, legtehetségesebb tanítványuk, közéjük akart lépni, atyja a leghatározottabban ellene szegült. Nagytehetségű fiában máris a szegénységgel küzdő népes családjának támaszát és leendő hírességét látta. Fia máskép gon-

dolkodott. Ő elsősorban azért akart jezsuita lenni, mert ott nem fenyegeti az a veszedelem, hogy majd magas egyházi méltóságokba jut. Kitartott szent szándékában és hű támogatót talált szentéletű anyjában. A fiú állhatatossága s fiú és anya egyesült imája végre is legyőzte az atya ellenkezését.

1560-ban Róbert Rikárd nevű unokaöccsével együtt belépett Szent Ignác szerzetébe. Rövidített noviciátus után a Római Kollégiumban tanult. Itt mindjárt föltűnt fényes tehetsége. «Bellarmin olyan tanuló — írta egy elöljárója —, akinek nem kell tanár.» Pedig abban az időben sokat szenvedett főfájásban és fáradtságban. Sőt mikor filozófiai tanulmányai elvégzése után Firenzébe került tanárnak, az orvos csakhamar megállapította róla, hogy halálosan beteg; és ő úgy gondolta, hogy már csak egy előadást tarthat: miképen kell istenesen meghalni. Róbert jámbor lelke nem húzódozott a haláltól, de Isten országáért égő buzgósága élni kívánt. Teljes bizalommal a tabernákulum elé vetette magát és gyógyulásért könyörgött. Erre váratlanul javult az állapota, meggyógyult és soha életében nem volt többé komolyan beteg. Pedig olyan gyönge, kistermetű és vézna volt, hogy, mint ő maga beszéli azzal az egészséges humorral, mely végigkísérte egész életén: hogy kamasz tanítványai előtt megóvja «tekintélyét», a retorikai leckéket időnként súlyos filozófiai elmefuttatásokkal spékelte meg.

Hovahamar azonban sem arra nem szorult, hogy ilyen módon támogassa meg tanári tekintélyét, sem arra, hogy az akkori ízlésnek szellemében retorikai görögtűzzel fokozza szentbeszédeinek hatását. Tudása, bensősége és evangéliumi lélekszeretése Montovi-ban, Piemont tartományban, majd Pádovában megtalálta a szentbeszédnek természetes, szívhezszóló hangját; óriási tanultsága, éles elméje és világos, élénk előadása pedig Lövenben (Belgiumban) az egyetemen, hol első jezsuita tanár volt, óriási hallgatóságot vonzott köréje. Bellarmin itt hallgatóinak nemcsak tanára volt, hanem pásztora és atyja is. Más lelkipásztori elfoglaltságot elhárított; diákjainak mindig és mindenben rendelkezésükre állott.

Itt, a német és angol protestantizmus határvidékén, volt módja személyesen és közvetlenül megismerkedni az újítók tanításával és velük szemben is személyes helytállásban képviselni a katolikus igazságot; így nevezetesen egy Bájus nevű tanártársával szemben, aki olyanformán tanított, mint Kálvin, ill. Luther. A fiatal jezsuita teljes fölkészültséggel és

elszántsággal leplezte le igazi, veszedelmes mivoltukban az öreg nagytekintélyű tanár tévedéseit. De nagy kímélettel, sőt szeretettel volt személye iránt. Lélekben így készült el az Istentől eléje szabott külön sajátos hivatására. A külső keret sem késett. 1576-ban a római pápai egyetemen, a Gregoriánán a Vitás hittanítások tanára lett és 11 éven keresztül óriási hatással és egyre növekvő hallgatóság előtt adta elő azt, ami a bevezetésben jelzett fő művének lett tartalma és egész Európában nagy nevet szerzett neki.

Tizenegyévi szakadatlan munka után kénytelen volt otthagyni dicsőséges működésének ezt a színhelyét; fáradt idegei nem győzték a nehéz tanári munkát; régi főfájása is újra és erősebben jelentkezett. Most fiatal rendtársainak lett lelkivezetője a Római Kollégiumban, majd 1592-ben ugyanott elöljáró (rektor). Mint lelkivezető rendkívül jóságos, szerény és odaadó volt. Nagy tudománya és bensősége a lelkiélet kiváló mesterévé avatta. Kezéből olyan ifjak kerültek ki, mint Szent Alajos, aki három esztendeig volt növendéke. Alajos halála után ő fáradt legtöbbet szent tanítványának szenttéavatásán, és mint bíboros is azt kívánta végrendeletében, hogy lábainál pihenhessen holtteste. Mint rektor megőrizte a spirituális atyai lelkületét: különös gondja volt a betegekre, lelkileg szorongatottakra és a laikus testvérekre. A fegyelmet főként saját példájával akarta biztosítani: egy órával hamarabb kelt, mint alattvalói, hetenként három nap csekély vacsora mellett böjtölt, nem átallotta a legalacsonyabb szolgálatokat sem. Így váltotta valóra beköszöntőjét: «Ha fővé tettek, ne fuvalkodjál föl; légy olyan köztük, mint egy közülük... ne akadályozd a zenét (Sir. 32, 1. 5.). A Római Kollégium olyan, mint egy kiváló zenekar. Az én szerepem csak az, hogy verjem a taktust és dirigáljak. Tapasztalatlanságommal a harmóniát bizonnyal sokszor zavarom majd. Kérve kérem tehát, figyelmeztessenek hibáimra». Az egyetlen dolog, amire felsőbb elöljárók figyelmeztették, nagy jósága volt, mely nem egyszer a szigorúság rovására érvényesült.

Ugyanilyen elöljárónak bizonyult akkor is, mikor a nápolyi rendtartomány főnökéül Nápolyba küldték. Miért? Mert Rómában az a veszély fenyegette, hogy bíboros lesz. Hisz már hosszú évek óta a pápák, V. Szixtus, majd VIII. Kelemen a legnehezebb ügyekben igénybe vették tanácsát és tudását, s ő teljes önzetlenséggel, odaadással és hűséggel

szolgálta az Egyház és a Szentszék ügyét: így pl., mikor IV. Henrik lett a francia király, Gaetani bíborost ő támogatta nehéz küldetésében; az istentelen filozófus Giordano Bruno ügyében ő volt a véleményező; az V. Szixtus híres szentíráskiadásával kapcsolatos hibákat nagy önfegyelmezéssel ő ütötte helyre. Később mérséklő befolyását vetette latba abban a nehéz kérdésben, hogyan kell összeegyeztetni a kegyelmet az akarat szabadságával, melyet akkortájt jezsuiták és dominikánusok nagy szenvedelmességgel vitattak.

Nem csoda, ha ezek után mégsem kerülhette el végzetét. Hiába lépett mint ifjú olyan szerzetbe, melynek szabványai tiltják egyházi méltóságok elfogadását. Hiába távolították el Rómából gondos elöljárói. VIII. Kelemen 1599 márciusában magához rendelte és a szent engedelmesség nevében egyszerűen ráparancsolt.

Bellarmin azonban csak ruhát cserélt, szívet nem. Élete a buzgó szerzetesnek fegyelmezett élete volt a bíborban is. Hatórai álom után hajnalban kelt, elimádkozta a matutinumot és laudest, egy óráig elmélkedett. Utána misézett, látogatókat fogadott, majd eljárt bíborosi kongregációi stb. ügyeiben, elvégezte a zsolozsma kisebb részeit s csak azután ült asztalhoz, hol a szentek életéből olvastatott magának. Pihenője ebéd után abban állt, hogy föl-alá járkálva olvasót imádkozott. Utána nyomban tanulmányaihoz fogott, melyeket késő estig folytatott. A szegénységből sem engedett. VIII. Kelemen reádiktálta egy apátság jövedelmeit. Mikor V. Pál lett a pápa és a bíborosok ősi szokás szerint eléje járultak valami kegyért, ő azt kérte, hogy lemondhasson erről a külön jövedelemről: «Szentatya, én szegény nemesnek születtem, szegény szerzetesnek nőttem föl s most beérem vele, hogy mint szegény bíboros haljak meg».

Ugyanez a nemes magatartás kísérte Kápuába, hol 1602-ben három évre érsek lett. Nemcsak fáradhatatlanul prédikált, gyóntatott, hanem a régi nagy püspökök mintájára híveinek mindenben mindene lett: jövedelmei utolsó fillérig a szegényeké voltak, egyszer még matráca is elvándorolt. Ha valaki meglopta, nem a kár fájt neki, hanem hogy a tolvaj nem bízott püspökében, aki kérésre úgyis odaadta volna, amit kívánt.

VIII. Kelemen pápa halála után kis híja, hogy nem ő lett a pápa. De azt nem tudta megakadályozni, hogy vissza ne kerüljön Rómába, hol megint a legkényesebb ügyeket az

ő szelíd tapintatára bízták; pl. Galileinek, a híres matematikusnak ő adta tudtára az inkvizíció elítélő határozatát 1616-ban. Itt is püspökökkel, sőt pápákkal szemben mindig megőrizte szelídsége mellett is határozottságát és apostoli bátor lelkületét, mikor az Egyház javáról, főként a trienti zsinat határozatainak végrehajtásáról volt szó. Ugyanezzel az előkelő keresztény határozottsággal utasította vissza azokat a gyanúsításokat és rágalmakat is, amelyektől az ő feddhetetlen jelleme sem maradt megkímélve.

1621 aug. 25-én évi szokása szerint Róma mellett San Andrea-ba, a jezsuita noviciátusba vonult lelkigyakorlatra. Sejtette, hogy a nagygyakorlatra vonul be, Ura színe elé, akit immár két emberöltőn át oly hűséggel és odaadással szolgált. Sejtelme valóra vált. Csakhamar súlyos láz lepte meg. Mikor az a ritka figyelem érte, hogy XV. Gergely pápa személyesen meglátogatta, a fölgyógyulását kívánó pápának azt felelte: «Csak azért imádkozzék, Szentatyám, hogy Isten akarata teljesedjék rajtam. Eleget éltem és az Egyháznak már nem lehetek hasznára. Ezért szeretnék haza menni». S mikor szept. 7-én kérdezte: mikor jön már a halál, és a jezsuita generális azt felelte: itt van, háromszor fölkiáltott: ó, jó hír! Tíz napra rá, Szent Ferenc stigmáinak ünnepén, még egyszer elmondta a hitvallást; ezzel is akarta tanusítani, hogy azE gyház hű fiaként kíván meghalni, aztán vagy harmincszor elsóhajtotta Jézus nevét és visszaadta lelkét Teremtőjének.

Halála után mindjárt kitűnt, hogy szentnek hírében állt. Meg is indult hat év mulva a szenttéavatási eljárás. De kb. három századig kellett várnia az alázatos lelki embernek, amíg eljött megdicsőítésének ideje. De akkor már gyors egymásutánban következtek fölmagasztalásának állomásai: XI. Pius 1923-ban boldoggá, 1930-ban szentté avatta; 1931-ben az egyházdoktorok sorába emelte. Tetemei háromszáz év mulva az al Gesù-ból végre oda kerültek, ahová a szent alázatában kívánkozott: a San Ignazio-templomba, Szent Alajos közelébe.

Ugyanerre a napra esik

Hallgató Szent János hitvalló lásd szept. 6.

Szent Szervác püspök hitvalló † 360 k. Tongernben volt püspök, Észak-Franciaországban. Mikor közeledtek hazája felé Attila húnjai, püspöktársai Rómába küldték a szent püspököt, hogy az apostolok sírján imádságával elhárítsa a veszedelmet. Három nap és három éjjel imádkozott. A harmadik nap végén látomása lett:

az Üdvözítő és az apostolok dicsősége, Szent Péter jelentette neki, hogy a gallok bűnei miatt az istenítélet nem fog elmaradni, de az ő szülővárosát megkíméli Isten. Erre Szervác hazatért, székhelyét áttette szülővárosába, Masztrichtba. Itt is halt meg. Szabadon elhelyezett koporsóját minden télen megkímélte a hó, mely minden egyéb helyet sűrűn ellepett; végül honfitársai dómot emeltek föléje.

Folignói Boldog Antal hitvalló † 1398. Magyar földön, magyar vérből született. Az 1350. évi nagy jubileumi zarándoklat alkalmával annyira megkedvelte az örök város szentélyeit, hogy nem tudott többé elszakadni tőlük. Végleg ott maradt tehát Rómában. Hogy egészen Istennek és embertársainak szentelhesse életét, Szent Ferenc harmadrendjének tagjai közé szegődött. Később az umbriai Folignóba telepedett át. Itt azonban nemsokára súlyos betegségbe esett, melyből csak a Szentlélek-kórház testvéreinek gondos és odaadó ápolása segítette őt kilábolni. Felgyógyulása után maga is a kórház ápolói közé szegődött és azontúl minden idejét az irgalmas felebaráti szeretet műveinek szentelte. Életírója így jellemzi tevékenységét: «A betegeket ápolta, gondozta és vigasztalta, a kitett kisdedeket mondhatatlan szeretettel táplálta, istenes szellemben nevelte és oktatta, s tőle telhetőleg gyámolította a szegényeket és zarándokokat. Emellett sohasem szűnt meg böjtölni és vezekelni, imádkozni és magát megalázni s általában a legkülönbözőbb erényekben tündökölni. Szent életével aztán olyan nagy tekintélyt szerzett a nép előtt, hogy a testi vagy lelki bajoktól sujtott emberek egyértelműleg mind hozzája folyamodtak tanácsért, vigasztalásért és segítségért». Teljes tizenhét esztendőn át folytatta ezt a nagyarányú karitatív és önmegszentelő munkát. 1398 máj. 13-án halt meg években és érdemekben gazdagon. Tetemét eredetileg a Szentlélek-kórház egyik kápolnájában temették el; 1608-ban azonban felemelték és a templom főoltárára vitték át, ahol jelenleg is őrzik.

Május 14.

Szent Pachómius hitvalló † 348.

Szent Pachómius, a szerzetesi intézmény pátriárkája és első törvényszerzője, Felső-Egyiptom Esneh nevű városában született 286 táján. Jómódú pogány családból származott és pogány nevelésben is részesült. A kereszténységgel csak húszéves korában jutott közelebbi érintkezésbe; mégpedig elég különös körülmények közt. Mikor ugyanis mint a pogány Maximinus császár seregének erőszakkal besorozott ujoncát társaival együtt a Niluson lefelé szállították, Théba városában egészen idegen emberek nagy szeretettel fogadták őt és kéretlenül is elhalmozták mindenféle jóval.

A fiatal katonát nagyon meghatotta a szíves fogadtatás és mindjárt érdeklődni kezdett, miféle emberek lehetnek vendéglátó gazdái, hogy a vadidegent is ilyen meleg szeretettel fogadják. Tudakozódására azt a feleletet kapta, hogy azok keresztények s mint ilyenek, az örök élet reményében igyekeznek minél több jót tenni embertársaikkal. Pachómiust gondolkodóba ejtette ez a válasz és feltette magában, hogy mihelyt alkalma nyílik rá, igyekezni fog közelebbről is megismerni a keresztény vallást. Azután folytatta útját Antinoé felé. Itt váratlanul feloszlatták a sereget, mivel közben Maximinus Nagy Konstantintól, illetve szövetséges társától, Liciniustól megsemmisítő vereséget szenvedett s így a további háborúskodás céltalanná vált.

Pachómius haladéktalanul visszatért szülőföldjére; itt Skénésit nevű helység mellett egy elhagyott Szerápis-templomba vette be magát és a környék keresztény lakóinak útmutatása mellett szorgalmasan készült a keresztség felvételére. Megkeresztelkedése után szigorú aszkétaéletre tért át s az önsanyargatás művei mellett különös odaadással foglalkozott a szegényekkel és a betegekkel. Később azonban, hogy szabaduljon a hozzáözönlő emberek zaklatásától, beljebb húzódott a hegyekbe és ott egy szentéletű és messze vidéken nagy tekintélyben álló aggastyán, Palemon társaságához csatlakozott. Palemon szeretettel fogadta az ifjú jövevényt, de egyúttal figyelmeztette őt a remeteélet nehézségeire. «Gondold meg, fiam — mondotta — hogy én csupán sós kenyérrel táplálkozom; az olaj és a bor használata ismeretlen előttem; az éjtszaka felét imádsággal, zsoltáréneklással és a szentírás fölött való elmélkedéssel töltöm, sőt olykorolykor az egész éjtszakát átvirrasztom.» Pachómius nem riadt vissza a nehézségektől.

A fiatal aszkéta 10—12 esztendőt töltött Palemon mellett, s ezalatt napjainak és éjtszakáinak javarészét aszketikus gyakorlatokra fordította. Ami szabadideje maradt, azalatt kecskeszőrből vezeklőingeket, ciliciumokat készített, s az eladásukból befolyó pénzt a szegények segélyezésére használta. 325 táján azonban elvált szeretett mesterétől és a Nílus jobbpartján fekvő tabennai pusztába vándorolt. Itt egy alkalommal imádság közben égi szózatot hallott, mely állandó megtelepedésre biztatta őt.

A látomás után visszatért Palemonhoz és elbeszélte neki a történteket. Erre mindketten a kijelölt helyre siettek

és ott vállvetett munkával megépítették az első kezdetleges kolostort. Palemon azonban öreg korára és törékeny egészségére való hivatkozással nemsokára visszatért elhagyott remetemagányába. Helyébe Pachómius legöregebb bátyja, János lépett, aki csak kevéssel előbb keresztelkedett ugyan meg, de öccse szigorú életének láttára teljesen szakított a világgal. Közben Pachómius rendületlen kitartással bővítgette kolostorát. Mikor már elég tágasnak találta nagyobbszámú tanítvány befogadására, ismét az Úrhoz fordult felvilágosításért. És az Úr elküldötte hozzája angyalát, aki háromszor ismételte előtte e szavakat: «Isten azt akarja, hogy segítsd az embereket a vezeklésben». Pachómius ettől kezdve minden jelentkezőt befogadott. Így tanítványainak száma rohamosan növekedett és hamarosan meghaladta az első százat. Befogadásukra kénytelen volt tehát újabb és újabb cellákat fűzni a régiekhez. De a jelentkezőket így sem tudta mind egy födél alatt elhelyezni. Nemsokára előállott a második, harmadik stb. kolostor építésének szükségessége. Sőt nemsokára a női nemre is kiterjedt a nevezetes újítás.

A dolog így történt: Pachómiust egyszer felkereste húga. Ez azonban nem fogadta őt, hanem a kapus útján ezt az üzenetet küldte neki: «Tudod, húgom, hogy élek és egészséges vagyok; távozzál tehát nyugodtan és legkevésbbé se búsulj azon, hogy testi szemeddel nem láttál. Ha azonban rá akarnád szánni magadat az általam választott életmódra, gondold meg jól és mihelyt meggyőződtél róla, hogy eltökélésed szilárd, jelentsd ezt nékem azonnal. Én aztán majd gondoskodom a szükséges kolostor megépítéséről és nem kételkedem benne, hogy Isten másokat is fog hozzád vezérelni». Az asszonynak tetszett a gondolat és némi habozás után késznek nyilatkozott a kolostori élet vállalására. Pachómius ekkor Tabenna, majd kevéssel rá Tezmine mellett csakugyan megépíttette az első női zárdákat, melyek rövidesen többszáz hajadont és özvegyet gyüjtöttek falaik közé.

Pachómius kolostorai megépítése és benépesítése után a szerzetesi élet benső megszervezését tekintette legsürgősebb feladatának. Ezen a téren igazán századokra szóló munkát végzett. Mindenekelőtt pontosan szabályozta a rendtagoknak egymáshoz való viszonyát. Az egész szervezet élére az apátot állította és korlátlan hatalmat biztosított neki valamennyi kolostor és valamennyi szerzetes fölött.

Ugyanilyen hatalmat biztosított az egyes kolostorokon belül a helyi apátoknak. Azután szabályozta a közös istentiszteletet és gondoskodott róla, hogy a közös munkából mindenki egyenlő mértékben kivegye a részét. A szerzetesi fogadalmak közül különösen a szegénységet hangsúlyozta nagy nyomatékkal, de a szigorú klauzura bevezetésével fontos eszközt nyujtott a tisztaság megőrzésére is. Végül a világtól való teljes elszakadás jeléül lenyiratta szerzeteseinek haját (tonzura) és egyenlő anyagú és szabású szerzetesi ruhát adott rájuk.

A szent pátriárka mindvégig gondos atyja maradt fiainak. Mint apát előbb Tabennából, majd később Febôuból, a kolostorhálózat új középpontjából egészen haláláig maga intézte minden ügyes-bajos dolgukat. Pedig közben tömérdek nehézséggel kellett megküzdenie. Ellenséges érzületű beduinok többször megrohanták és kifosztották kolostorait. Benső bajokkal és kívülről jövő rágalmakkal is elég baja volt. Még nagyobb veszedelmet hozott rá a pestis, mely több mint száz szerzetesének életébe került és utoljára őt magát is elragadta épen akkor, mikor egy püspöki bizottság előtt fényesen igazolta ártatlanságát az ellene szórt rágalmakkal szemben.

Alapítása gyorsan felvirágzott és messze földön elterjedt. Halálakor már kétezerre rúgott követőinek száma és a század végéig ez a szám megháromszorozódott. A pachómiusi szerzetesség messze túlélte a remeteséget, sőt egy ideig a mohamedán uralom alatt is fenntartotta magát és csak a 11. században sorvadt el. De voltaképen tovább él a szerzetesség újabb hajtásaiban. Az imádság és munka szellemének harmonikus összekapcsolása, a szétszórt kolostorok kongregációvá egyesítése, a közös élet és közös szabály mind olyan dolog, mely azóta elválaszthatatlanul összeforrott a szerzetesség történetével. Pachómiust tehát teljes joggal nevezzük a szerzetesség atyjának.

Ugyanerre a napra esik

Szent Bonifác vértanu † 303. Egy Aglája nevű gazdag római hölgynek volt sáfárja. Jólelkű, irgalmas ember volt, de gyönge. Úrnőjével hosszú éveken keresztül bűnös viszonyban élt. Míg Aglája egyszer rádöbbent: hogyan adunk majd számot az Úristen előtt? De úgy gondolta, hogy élet-megjobbítás és vértanuk buzgó tisztelete talán megszerzi nekik Isten irgalmát. S mert akkor Diokleción császár rendeletére keleten nagy keresztényüldözés folyt, meg-

kérte Bonifácot, szerezzen neki onnan vértanu-ereklyét. Bonifác, aki szintén teljesen magábaszállt, imádság és böjtölés közepett Tarzusba ért, hol javában állt az üldözés: Látott keresztényeket, kiket fejjel lefelé lángokba lógattak, éles gajmókkal szaggatták oldalukat, tüzes rácsra vonták tagjaikat. Megrendülve, mély áhítattal csókolgatta láncaikat, gyüjtötte vérüket, segített viselni szenvedéseiket. A pogányok csakhamar észrevették, hogy keresztény, elfogták és kínozni kezdték. Társai imádságaitól támogatva tette le a vértanuságot az Úr Krisztusról. Tetemeit római kísérői elvitték Aglájának. Volt már most vértanu-ereklyéje. Engedett is ihletének és még 13 évig élt nagy vezeklésben és szentül halt meg.

* **Szent Ampelles** hitvalló † 300 táján. Egyiptomban földmíves szülők gyermeke, kovácsmester, a kovácsok védőszentje. Későbbi legenda szerint Genua közelében fejezte be szent életét.

* **Norwichi Boldog Juliána** szűz † 1342. Egyszerű tanulatlan lány volt, ki szünet nélkül három dologért imádkozott: hogy Krisztus kínszenvedését egyre jobban átélje, hogy Isten testi betegséggel látogassa meg — így inkább élhet kizárólag Isten dicsőségére; hogy egyre élénkebb vágya keljen Isten iránt. 30 éves korában megjött a betegség és akkor, máj. 14-én lett első látomása. Látomásait leírta, s ezek ma is a keresztény bölcseségnek és áhítatnak gyöngyei.

Május 15.

De la Salle Szent János hitvalló † 1719.

Az ingyenes népnevelés gondolata, mely az olasz félszigeten Kalazanci Szent József életművében már a 17. század elején kivirágzott, a század végére meghódította a francia lelket is és rövid idő alatt a nagy intézmények egész sorát szólította életre. E tüneményes siker érdeme szinte kizárólag egy nagyszívű és áldozatkész pap, de la Salle Szent János nevéhez fűződik.

1651 ápr. 30-án született Reimsben. Az akkori idők rossz szokásán kívül elsősorban előkelő származásának köszönhette, hogy már tizenhétesztendős korában kanonoki széket nyert. Bölcseleti és hittudományi tanulmányait szülővárosában kezdte és a híres párizsi Saint-Sulpice papnevelőben fejezte be. Pappászentelése után a gyermek Jézusról nevezett iskolanővérek kongregációjának vezetője lett és mint ilyen nagy buzgósággal és hozzáértéssel fáradozott az oktatás színvonalának emelésén.

Egy Roland Sarolta nevű jámbor asszony közvetítésével nemsokára összeköttetésbe került a roueni Ryel Ador-

jánnal, aki hozzája hasonlóan szintén a népoktatás javításán fáradozott és épen abban az időben Reimsben egy szabadiskola felállítását tervezte. De la Salle anyagi támogatása lehetővé tette, hogy Ryel munkatársai mindjárt két helyen telepedhettek meg. Most már az volt a legfőbb igyekezete, hogy a tanítókat közös életre bírja. E célból részletes napirendet dolgozott ki számukra. Mivel a tanítók megértést mutattak tervei iránt, 1681 jún. 24-én saját házába fogadta őket és már megszokott közös életüket fokozatosan szerzetesi életté formálta át. Hogy ezentúl egészen új hivatásának élhessen, 1683-ban lemondott kanonoki székéről; megmaradt vagyona nagy részét azonban ezentúl is a szegények segélyezésére fordította. 1684-ben újabb lépést tett a renddé alakulás irányában: lelki fiai számára egyszerű feketeszínű rendi öltönyt írt elő, elnevezte őket «keresztény iskolatestvérek»-nek (frères des écoles chrétiennes) s végül tizenkét társával egyelőre háromévi tartammal letette az engedelmesség és a hivatásban való állhatatos kitartás fogadalmát.

Mivel az új intézmény szükségletet elégített ki, mindjárt megalakulásakor nagy érdeklődés mutatkozott iránta. Egyre gyakrabban megtörtént, hogy falusi plébánosok egy-egy testvért kértek iskolájuk számára. De la Salle-nak azonban ebben a formában nem volt ínyére a dolog, mert a szerzetesség lényegével ellenkezőnek találta, hogy fiai a közösség áldásaitól és inspirációitól megfosztva magánosan tengődjenek egy-egy falusi iskola mellett. De másrészt meg szeretett volna segíteni a vidéki iskolák kétségbeejtő elmaradottságán. Hosszas fejtörés után így jutott el a hivatásos tanítóképzés gondolatáig: 1684-ben Reimsben megalapította az első tanítóképző-intézetet kifejezetten azzal a céllal, hogy a falusi iskolák számára hivatásuk magaslatán álló tanerőket nevel. Ugyanekkor saját kongregációja számára ú. n. előnoviciátust szervezett abból a célból, hogy a rendbe kívánkozó 14—16 éves tehetséges fiúkat megfelelő pedagógiai kiképzésben részesítse. Mint erősen gyakorlati érzékű ember azonban sem a tanítóképzőben, sem a noviciátusban nem érte be a merőben elméleti képzéssel, hanem inkább azon igyekezett, hogy minél több gyakorlati ismerettel vértezze fel növendékeit. Ezért már az első években rendszeresítette az ú. n. próbaelőadásokat és mintatanításokat.

1688-ban a Saint-Sulpice plébánosának hívására Párizsba tette át működésének színhelyét. Itt ismét nevezetes újítást

vezetett be. Mivel az átvett iskolában egyetlen teremben több mint kétszáz gyermeket talált összezsúfolva, azon kezdte, hogy a tanulókat tehetségük és tudásuk alapján három osztályba osztotta szét s mindegyik osztálynak külön termet adott és mindegyik élére külön tanítót állított. Az új beosztás eredménye hamarosan megmutatkozott: az egyes osztályok előrehaladása egyenletessé és a korábbi viszonyokhoz képest gyorsabbá lett. Párizs bámulva figyelt fel a sikerekre. Mint előbb Reimsben és környékén, most a fővárosban is mindenüvé iskolatestvéreket kértek.

De la Salle nagy örömmel szemlélte művének rohamos terjedését. De főgondját ezentúl is a szerzetesi szellem megőrzésére és gyarapítására fordította. Hogy a munkatér állandó tágulásával együttjáró szétszóródást ellensúlyozza, 1691-től kezdve az őszi vakáció idején valamennyi rendtársát a Párizs közelében fekvő Vaugirardba gyüjtötte lelki felüdülésre s egyúttal két legbuzgóbb munkatársával egész életre szóló fogadalmat tett. 1692-ben ugyancsak Vaugirardba tette át a noviciátust is és rendtársait szigorúan kötelezte, hogy a tíznapos lelkigyakorlaton kívül évenkint legalább négy hétig vegyenek részt az újoncok ájtatossági gyakorlatain is.

Néhány év mulva ismét újabb térre terelődött a munkássága. II. Jakab angol király ugyanis 1698-ban ötven nemes származású ír gyermeket bízott rája nevelés céljából. De la Salle külön nevelőintézetet nyitott a kis száműzöttek számára s mivel a vállalat kitűnően bevált, az első mellé nemsokára megnyitotta a második és harmadik intézetet is. Ezekbe kiválólag elhagyott és teljesen gondozatlan gyermekeket gyüjtött, akikből kifogyhatatlan szeretetével és egyéniségének varázsával jóravaló kereszténveket tudott nevelni. Az elhagyott gyermekek mellett az iparostanoncokra is kiterjesztette figyelmét és 1699-ben megnyitotta számukra a vasárnapi inasiskolát, a legelsőt Európában. Ennek anyagát és tanrendjét egészen a gyakorlati élet követeléseihez alkalmazta s főgondját a számolás, rajz, geometria és építéstan tanítására fordította. Sőt már nem elégedett meg a hazai talajon való terjeszkedéssel, hanem 1700-ban az Örök városban is megnyitotta első iskoláját.

A szent alapító, aki szentnek épen olyan nagy volt, mint tanítónak, élete vége felé alázatosságból mindjobban visszavonult a rend vezetésétől. 1705-ben a Rouen melletti

Saint-Yonba költözött és itt egy reáliskolával összekötött nevelőintézetet, majd javítóintézetet nyitott, mellyel rövidesen ép oly bámulatos sikereket ért el, mint előbb tanítóképzőintézetével vagy inasiskolájával. Saint-Yonban érte utól a halál is 1719 ápr. 7-én. XIII. Leó pápa 1888-ban a boldogok, 1900-ban pedig a szentek sorába iktatta. Nagy szellemét diadalmasan hirdeti áldásos életműve, mely öt világrészben fárad a katolikus nevelés eszményeinek valóraváltásán.

Ugyanerre a napra esik

Szent Izidor vértanu † 251. Tengerészkatona, kit a Déciusféle üldözésben Chiosz szigetén lefejeztek. Holttestét kútba dobták, melynek vize azóta sok betegnek gyógyulást szerez.

Szent Izsák vértanu † 346. Perzsiában II. Sápur király idején.

* **Szent Zsófia**, lásd ápr. 30.

* **Szent András** vértanu † 251. Lampszakusban szenvedett vértanuságot a Décius-féle üldözés idején.

Május 16.

Nepomuki Szent János vértanu † 1383.

Nepomuki Szent János életének áttekintését megnehezíti, hogy vele csaknem egyidejűleg egy másik Nepomuki (tulajdonképen Pomuki) János is működött Prágában, aki szintén kanonok és érseki helynök volt és aki szintén IV. Vencel király önkényének esett áldozatul. Ha azonban figyelembe vesszük, hogy az ifjabb Nepomuki János egykorú hiteles feljegyzések szerint az Egyház jogainak állhatatos védelmezésével vonta magára a zsarnok uralkodó haragját, míg a szentnek köztudomás szerint a gyónási titok megőrzése miatt kellett kínos halált halnia, lehetetlen őket összetévesztenünk.

Nepomuki Szent János 1340 körül született a pilseni járás Nepomuk nevű helységében. Mivel mindjárt születése után életveszélyes betegségbe esett, szülei a közel fekvő zöldhegyi cisztercita kolostor templomába vitték őt és az ottani híres csodatevő Mária-kép előtt megfogadták, hogy felgyógyulása esetén Isten szolgálatára szentelik. Isten szívesen fogadta az áldozatot és már néhány nap mulva visszaadta a kis beteg egészségét. Szülei ettől fogva kettős gonddal ügyeltek gyermekük testi és lelki fejlődésére. Mivel a papi pályára szánták őt, magasabb tanulmányainak elvégzé-

Nepomuki Szent János.

sére a prágai egyetemre küldötték, melyet IV. Károly császár csak néhány évvel korábban alapított meg. János könnyűszerrel győzte a tanulást. A szükséges bölcseleti és teológiai ismeretek elsajátítása után a prágai egyházmegye papjelöltjei közé lépett. János prágai püspök nagy örömmel fogadta a tanult és tiszta erkölcsű ifjú jelentkezését és harmincnapi teljes visszavonultság után áldozópappá szentelte.

A lelkes ifjú a Bold. Szűz tiszteletére épült Teyn-templomban kezdte meg apostoli működését. Mint hitszónok csakhamar egyike lett a cseh főváros legkeresettebb papjainak. Szavait mély meggyőződés és szent lelkesedés tüzesítette át. Ami a szívén feküdt, abból sohasem csinált titkot. A hatalmasok bűneit époly tiszteletreméltó bátorsággal ostorozta, mint az alacsonyrendűek botlásait. Szavait szigorú aszkéta életmódjával nyomatékozta. Nem csoda, hogy nagy hatással volt a népre. A prágaiak ezerszámra özönlötték körül szószékét s beszédeinek bevégeztével gyóntatószékét, hogy a hallottak nyomán gyökeresen megjobbítsák életüket. János püspöknek is annyira tetszésére volt a lelkes fiatal pap működése, hogy sietett őt székesegyháza kanonokjai közé fogadni.

A kiváló szónok és a szentéletű aszkéta híre mihamar elhatott a királyi palotába is. IV. Vencel király, a jeles Károly császár méltatlan fia, aki fiatal kora ellenére ledérségével már annyiszor megbotránkoztatta a prágaiakat, szintén érdeklődni kezdett iránta. Az 1379. év nagyböjtjére Jánost bízta meg a királyi kápolnában szokásos böjti beszédek elmondásával. János, bár nem szívesen, de vállalkozott a kényes feladatra és azt olyan fényesen oldotta meg, hogy maga a fásultszívű uralkodó is épült rajta. Johanna királynéra meg egyenesen kinyilatkoztatásként hatottak a szentnek szavai. A szerencsétlen fiatal asszony ugyanis, aki csak nemrégiben került bajor hazájából Prágába, pokolnak érezte az életet durva és kicsapongó férje oldalán. Nagy elhagyottságában kétszeresen szükségét érezte a vallás vigasztalásának. Örömmel kapott tehát a kedvező alkalmon és azon nyomban gyóntatójául választotta János kanonokot. A szent vállalta a nehéz szerepet. Vigasztaló és erősítő szavával állandóan ott állott a szegény, szenvedő királyné oldalán s fokozatosan a keresztény türelem és erősség hősévé nevelte. A romlottlelkű király azonban, aki mindenkit a maga gonosz jelleme szerint ítélt meg, éppen az ellenkezőre magya-

rázta Johanna magatartását: türelmében nem a keresztény megnyugvás kivirágzását, hanem a rejtett bűn megbujását látta. Azt kezdte hinni, hogy a jámbor és szentéletű királyné titokban megcsalja őt. Mivel azonban közvetlen bizonyítékot legnagyobb igyekezettel sem tudott előkeríteni, arra a pokoli gondolatra jutott, hogy gyóntató atyján keresztül kísérli meg hitvese vélt titkának felfedését. Magához hivatta tehát Nepomuki Jánost és először ígéretekkel, majd fenyegetésekkel próbálta őt a királyné gyónásának elárulására bírni. A szent azonban felháborodva utasította vissza a nemtelen kívánságot és kereken szemébe mondta a királynak, hogy a gyónási pecsétet senki halandó kedvéért nem hajlandó megtörni. A király egy ideig még erőltette a dolgot; így többek közt a legközelebb megüresedő püspökséget ígérte Jánosnak, ha közli vele a királyné gyónását. De János feleletre sem méltatta.

Ez az állhatatosság magánkívüli dühbe hozta a zsarnok uralkodót. Azonnal tömlöcbe hurcoltatta a szentet, ott saját jelenlétében kínpadra vonatta és égő fáklyákkal süttette. János azonban most is néma maradt. Kínjai közepett csak Jézus és Mária nevét sóhajtotta. Már több napja szenvedett, mikor a királyné közbenjárására megkegyelmeztek neki, sőt nemsokára szabadságát is visszaadták. János azonban tudta, hogy napjai meg vannak számlálva. Úgy iparkodott tehát életét berendezni, hogy a nagy leszámolás készen találja. Utoljára 1383 húsvétján lépett a székesegyház szószékére. Ebből az igéből indult ki: «Egy kevéssé és már nem láttok engem» (Ján. 16, 16), és prófétai lélekkel nemcsak közeledő halálát jósolta meg, hanem azokat a borzalmas megpróbáltatásokat is, melyek Csehországra jövendők voltak. Utána elzarándokolt a bunzlaui híres búcsújáróhelyre. Visszajövet véletlenül a király szeme elé került, aki haladéktalanul elfogatta és mindjárt bevezetőnek így förmedt rája: «Nyomorult, azonnal mondd meg, mit gyónt a királyné, mert különben a Moldvába dobatlak». A szent azonban, aki már régen leszámolt a halállal, néma hallgatással felelt, mire a király féktelen haragjában megparancsolta bakóinak, hogy a sötétség beálltával Jánost dobják a Moldva folyóba. Úgy is történt; 1383 május 16-án a híres Károly-hídról a sebesfolyású folyamba lökték.

Isten azonban nyomban megdicsőítette hős vértanuját: alig hogy élettelen teste felmerült a habokból, ragyogó fény

övezte körül. A szokatlan fény láttára az emberek ezrével tódultak a folyó partjára; nemsokára megjelentek a káptalan kanonokjai is, és mikor felismerték megdicsőült társukat, saját vállukon vitték tetemét a Szentkereszt-templomba. Innét később a székesegyházban felállított nagyszerű síremlékbe szállították át a drága hamvakat; jelenleg is ott nyugosznak. Mikor 1719-ben felnyitották a sírt, a szent nyelvét még egészen ép állapotban találták.

A gyónási titok vértanuját a nép mindjárt halála után szentként kezdte tisztelni, de hivatalos szentté nyilvánítása csak századokkal később, 1729-ben következett el. Azóta Nepomuki Szent János a legnépszerűbb és legtiszteltebb szentek közé tartozik. Tisztelete nálunk is igen nagy mértékben el van terjedve. Szobrával lépten-nyomon találkozunk hidakon, patakoknál, kutaknál és útszéleken.

Ugyanerre a napra esik

Szent Ubaldus püspök hitvalló † 1160. Jámborságban és komoly tanulásban töltött ifjúság után pap, majd huzamos ellenkezése dacára Gubbióban püspök lett. Különösen határtalan igénytelenségével és szelídségével székvárosának valóságos angyala lett: polgárháborúkat szüntetett meg, Rőtszakállú Frigyes császárt rábírta, hogy a város elpusztításától álljon el.

Stock Szent Simon hitvalló † 1265. Angliában született; 12 éves korában elhagyta szülői házát, remeteéletre adta magát. 20 évig egy fatörzs üregében élt (innen a neve: stock angolul annyi, mint fatörzs) imádságban és vezeklésben. Szűz Mária kijelentette neki, hogy olyan szerzetbe van szánva, mely Angliában ismeretlen. Mikor megjelentek ott az első karmeliták, közéjük ment és nemsokára főnökük lett. Sok baja és küzdelme volt az ifjú szerzetnek. Ekkor történt, hogy 1251 júl. 16-án Szűz Mária megjelent neki és pártfogása zálogául átadta neki a skapulárét, melynek tisztelete azután olyan bámulatos gyorsasággal terjedt és annyi csodát művelt.

Május 17.

Baylon Szent Paszkál hitvalló † 1592.

Szent Paszkál, az Oltáriszentség tiszteletének nagy terjesztője, 1540 május 17-én született az aragoniai királyság Torre Hermosa nevű helységében. Mivel pünkösd másodnapján látta meg Isten szép világát, a keresztségben a pünkösd spanyol nevéből (Pascua de Pentecoste) levezetett Pasz-

kál nevet adták neki. Szülei földhözragadt szegény földmívesek voltak; még iskoláztatásáról sem tudtak gondoskodni. De ha földi javakban szűkölködtek is, annál bővebben juttattak gyermeküknek a mennyei kincsekből: az Úr félelméből, az imádság és a magány kedveléséből s az önmegtagadás iskolájából. Korán hozzászoktatták az Oltáriszentség buzgó imádásához. Még gügyögő gyermek volt, mikor egyszer édesanyja odaállította őt az oltárszekrény elé és megindult hangon elmagyarázta neki, hogy tulajdonképen ki is rejtőzik az aranyos ajtó mögött. Az értelmes kis fiú sohasem felejtette el ezt a szemléletes tanítást. Ettől kezdve rajongó tisztelője lett az eucharisztiának, és ha csak néhány szabad percet tudott rá szakítani, mindjárt a templomba sietett azt imádni. Szülei idővel annyira megszokták a dolgot, hogy másutt nem is keresték fiukat, mint az Isten házában. Rendszerint ott is találták az oltárszekrény előtt bensőséges imádságba merülve.

A szegény fiú nem sokáig élvezhette a gyermekkor önfeledt boldogságát. A megélhetés gondja korán rákényszerítette őt, hogy ásót, kapát fogjon és két keze munkájával keresse meg betevő falatját. Később, szülei elhalálozása után, juhászbojtárnak szegődött egy jószívű gazdához. De főgondja ezentúl is Isten dícsérése maradt. Jámbor gazdája engedelméből minden reggel misehallgatással kezdte napját, de napközben is legszívesebben az égben időzött gondolataival. Társai sokszor térdreborulva vagy örömtől sugárzó orcával a magasba bámulva találták őt a rét közepén. Ilyenkor, saját szavai szerint, abban gyönyörködött, miként imádják a szent angyalok a legméltóságosabb Oltáriszentséget. Persze, Isten más gyönyörűséget is szerzett neki. Egy nap a hegyoldalban, hol legeltetett, hallotta a távoli faluból az Úrfölmutatás harangját. Nyomban térdre ereszkedett, s mély imádásba merült. S íme, egy angyal jelent meg neki, kezében a szentostyával, melyet imádásra tartott eléje. Az imádság mellett másik kedves foglalatossága a tanulás volt. Nyitott szemmel olvasott Isten képeskönyvében, a nagy természetben és nem tudott betelni szépségeinek szemléletével. Idővel azonban a természet könyvén kívül a nyomtatott könyvekből is megtanult olvasni; mégpedig eredeti módon: társait és az útfeleken elhaladó vándorokat kérte meg, hogy tanítsák meg egy-egy betű olvasására és írására. Igy lassankint megtanulta az egész ábécét és idővel már ő lett mestere társainak.

Már huszadik évében járt a «szent juhász» — ezen a néven ismerte Paszkált az egész környék, — mikor gazdája fiává és örökösévé akarta őt fogadni. A szent azonban szerényen elhárította magától a jóakaratú ajánlatot; nem akarta, hogy a földi dolgok legkisebb mértékben is akadályozzák őt az örökkévaló javak keresésében. Sőt nem sokkal rá búcsút mondott jó gazdájának; szülőföldjéről Valencia tartományba távozott és ott a Monfort nevű városka közelében fekvő szigorított ferences kolostor atyáinak ajánlására ismét juhásznak szegődött. Itt ugyanazt az életrendet követte, melyet Torre Hermosában már megszokott, azzal a különbséggel, hogy olvasmányai útmutatása nyomán még mélyebben merült bele a lelki élet titkainak vizsgálatába. A «szent juhász» név ide is elkísérte őt és csakhamar ráterelte a környék jámbor népének figyelmét és bámulatát. De a szép név nemcsak megtisztelést, hanem terhet is jelentett; az emberek kezdtek érdeklődni iránta és túlságosan sokat foglalkoztak személyével. Ez módfelett bántotta alázatosságát; elhatározta, hogy gyökeresen kiszakítja magát a világból. 1564-ben újra megjelent tehát az említett zárda atyái előtt és most a rendbe való felvételét kérte. Az atyák készségesen teljesítették is kérését; sőt tudására és szent életére való tekintettel mindjárt a karbeli testvérek, vagyis a papjelöltek közé akarták őt sorozni. Paszkál azonban alázatosságból elhárította magától a kitüntetést és egész életére megmaradt egyszerű laikus testvérnek. Szerzetesi hivatását minden tekintetben mintaszerűen töltötte be. Nem tudtak neki olyan jelentéktelen vagy alacsony dolgot parancsolni, melyet nem egész lélekkel végzett volna. A szent szegénységet megható következetességgel gyakorolta. Egész életén keresztül viselte azt a csuhát, amelybe beöltöztették. Végül a sok folttól olyan kemény és durva volt, hogy megállt magában. Cellájában nem volt más, mint egy feszület, Szűz Máriának egy papírképe, egy tőke, mely széke és vánkosa volt, egy gyékény és bőrtakaró, mely ágya volt. Étele az a néhány morzsa volt, ami az alamizsnás zsák aljában maradt. Társait is nagy takarékosságra intette: még arra is vigyázzanak, hogy az olajat el ne csöppentsék; az önkéntes szegénységhez nem illik tékozolni a szent alamizsnát. Életének fő jellegzetessége ezentúl is az Oltáriszentség iránti csodálatos odatapadása maradt. Ami szabad perce volt, azt mind a tabernákulum előtt töltötte. Imádságos önátadásánál csak készsé-

ges engedelmessége volt nagyobb. Bizonyítja ezt a következő eset:

Egy hideg téli napon ebéd után a gvárdián valamennyi testvért a konyhába gyüjtötte melegedni. Paszkálra, aki most is a templom felé irányozta lépteit, szintén ráparancsolt, hogy jöjjön velük egy kis szórakozásra. A szent azonban, mintha valami láthatatlan erő hajtotta volna, csak folytatta útját a templom felé. Rendtársai erőnek erejével vissza akarták őt tartani, de a legerősebbek sem boldogultak vele. Mikor azonban a gvárdián rákiáltott: «Paszkál testvér, állj meg», mintha földbe gyökereztek volna lábai, egyszerre megállott; de a következő pillanatban mint egy halott hanyatlott le, úgyhogy a testvéreknek kellett őt szobájába vinniök.

Minthogy Paszkál annyira szerette Üdvözítőjét, egészen végig, a végső odaadásig szerette. Szerelmét vére hullásával szerette volna megpecsételni. Nagyon boldog volt tehát, mikor elüljárósága Rómába, a rendi generálishoz küldötte bizonyos fontos okmányok átvétele céljából, mivel biztosra vette, hogy a délfranciaországi fanatikus protestánsok, a hugenották közt sikerül az áhított vértanui koronát elnyernie. Hogy célját annál biztosabban elérhesse, a rengeteg utat gyalogszerrel és szerzetesi öltönyben tette meg. De hiába. Útközben a hugenották több helyütt kőzáport zúdítottak ugyan rája, egyszer súlyosan meg is sebesítették, kétszer kémkedés gyanúja miatt tömlöcbe vetették, de Isten csodálatos módon mindig megoltalmazta a komolyabb életveszélytől. Így feladatát sikerült megoldania. Utána ismét visszatért Spanyolországba. Mikor hazaérkezett, mintha közben semmi sem történt volna, nyomban megszokott munkáinak végzéséhez látott.

Élete utolsó éveit majdnem kizárólag az Oltáriszentség imádásában élte le. Éjtszakáinak nagy részét is ott töltötte a tabernákulum előtt. Később tollat ragadott, és ő, az egykori írástudatlan juhászbojtár mélységes tartalmú könyvekben fejtegette az eucharisztia titkait. Művei: az Oltáriszentség tisztelete és méltósága, Jézus Krisztus életének főbb titkai, A szent Szűz életének főbb titkai, kora misztikus irodalmának java termékei közé tartoznak.

A kemény önsanyargatás és a sok éjtszakázás időnap előtt felemésztette életerejét. A halál épen ötvenharmadik születésnapján, 1592 május 17-én érte utól Villarealban. A hagyomány szerint az érte mondott szentmise alatt a

szent test és vér felmutatásakor felnyitotta szemeit, hogy mégegyszer lássa édes Üdvözítőjét a kenyér és bor színe alatt. Mivel sírjánál számos csoda történt, V. Pál pápa már 1618-ban boldoggá avatta őt; VIII. Sándor pedig 1690-ben ünnepélyesen a szentek közé sorozta. Meg kell még említenünk, hogy XIII. Leó 1897 november 8-án kelt brévéjével az összes eucharisztikus egyesületek védőszentjének nyilvánította Szent Paszkált.

Életírója, Juan Ximenez följegyezte ezt a sokatmondó esetet is: Egy ember sokat járt a klastromba; alamizsnát is hozott szorgalmasan. De a titkos bűn útját járta: házasságtörő volt. Az asszony rájött és orgyilkosokat bérelt. Azok egy éjtszaka lesték. Tervükről senki sem tudott. De Paszkál, akkor a kolostor kapusa, egész nap nem lelte helyét; folyton futott a szentségi Jézus elé, és mikor beállt az éj, nem volt onnan elmozdítható. A bűnös ezalatt megindult vétke megszokott magányos ösvényén, melynek végén halál és kárhozat várta. Egyszerre, amint megy a csöndes éjben, harangszót hall, mintha lélekharang volna, mely követi az úton. Eleinte nem hederített rá, de mikor a harangnak síró, intő szava mindenütt a nyomában volt, meghökkent. Ráeszmélt bűnére, s félelem és imádság közt visszafordult. Másnap bekopogtatott a ferencesekhez. A kapus testvér fogadja: «Hála Istennek, hogy újra látom. Tegnap sokat szenvedtem Ön miatt, különösen este. Fontos mondanivalóm van». Nem folytathatta. A bűnös Paszkál lábához borult, majd meggyónt és új életet kezdett. Paszkál harangja a bűn és halál útjáról visszahívta az életbe.

Május 18.

Szent Theodotus vértanu † 304.

Szent Theodotus Galácia fővárosában, Ankirában, a mai Ankarában élt s mesterségére nézve kocsmáros volt, lelkére nézve tudatos keresztény. Hogy a foglalkozásából következhető veszedelmekkel szemben jóelőre felvértezze magát, az érzékiséget gyakori böjtöléssel, a puhaságot szigorú fegyelemtartással, a kapzsiságot pedig bőkezű alamizsnaosztással iparkodott ellensúlyozni magában. Nem kisebb igyekezetet fordított embertársai lelkének megszentelésére. Mivel mestersége igen sok emberrel hozta érintkezésbe, köztük zsidók-

kal és pogányokkal is, egyetlen alkalmat sem mulasztott el az evangéliumi magvak hintegetésére. Türelemmel és kitartással sikerült is neki egész sereg zsidót és pogányt Krisztus egyházába vezérelnie. A maga anyagi hasznát mindig készörömest alárendelte a lelkek üdvösségének. Az iszákosokat józanságra, a dőzsölőket mértékletességre, a pazarlókat takarékosságra iparkodott szoktatni. Nem csoda tehát, hogy a «szent kocsmáros» általános megbecsülésben és tiszteletben állott az ankírai hívek előtt. Az üldözések napjaiban tanusított hősies magatartásával ezt a nagyrabecsülést megpecsételte.

Dioklecián és Maximián császárok ugyanis 303-ban minden addiginál nagyobb és véresebb üldözést kezdtek Krisztus követői ellen. Az üldözés Nikomédiából indult ki, de néhány hónap alatt az egész birodalomra kihatott. Így 304 elején Ankirára is átterjedt. Itt egy Theoteknus nevű kegyetlen helytartó vállalkozott a császárok embertelen rendeleteinek végrehajtására. Theoteknus még megérkezése előtt szigorúan megparancsolta az összes templomok és oltárok lerombolását és az ellenszegülő keresztények bebörtönzését. Parancsa régóta várt jeladásul szolgált a pogány csőcseléknek. A keresztények házait minden oldalról megrohanták és kifosztották, templomaikat földig lerontották, magukat a hívőket pedig bilincsekbe verték s nedves és egészségtelen tömlöcökbe rekesztették. Akiknek sikerült is idejekorán elmenekülniök, azok vagy éhenvesztek a kietlen pusztákon, vagy az üldöző pribékek hatalmába kerültek.

Theodotus ezekben a véres napokban igazi hősnek mutatkozott. Mivel mesterségénél fogva feltűnés nélkül tehette, minden üldözött keresztényt testvéri szeretettel fogadott hajlékába; sőt egyik szobáját kápolnává alakította át, melyben nap-nap után megtörtént a legszentebb áldozat bemutatása. A vértanuk hamvait kiragadta a pogány hóhérok kezéből és illő módon eltemette. Ez okozta vesztét.

Egyszer ugyanis épen akkor érkezett egy Malus nevű faluba, mikor a pogányok az általuk megégetett Szent Valens csontjait az örvénylő Halys folyóba szórták. Theodotus nagy üggyel-bajjal kihalászta a becses ereklyéket és egy közeleső barlangban gondosan elrejtette őket. Visszatérőben néhány lappangó kereszténnyel, köztük egy Fronton nevű áldozópappal találkozott. Nagyon megörült a váratlan találkozásnak és nyomban megvendégelte szeretett hitfeleit. Az ebéd

folyamán Theodotus többek közt megkérdezte Frontontól, miért nem épít ezen az eszményi rejtekhelyen kápolnát a vértanuk ereklyéinek befogadására. Fronton azzal mentegetőzött, hogy nincsenek ereklyéi; mire ő megígérte, hogy fog ereklyékről gondoskodni s ígérete zálogául gyűrűjét átadta a papnak. Ezzel a társaság szétoszlott; Theodotus Ankirába indult.

Épen megérkezése napján történt, hogy Theoteknus hét jámbor szűzet, névleg Tekuzát, Alexandrát, Klaudiát, Fainát, Eufráziát, Matronát és Julittát állhatatos hitvallásuk miatt a város melletti tóba fojtatta. Utána a tó partját fegyveres őrökkel rakta meg, nehogy a keresztények megkíséreljék a szent hamvak elvitelét. Theodotus azonban Isten nyilvánvaló segítségével éjnek idején mégis megkerítette a drága ereklyéket és még azon éjtszaka el is temette. A tetemek eltűnése másnap óriási felzúdulást keltett a pogány táborban. A nyomban megindított kutatás hamarosan ki is derítette a tettest.

Theodotus érezte, hogy elérkezett vértanuságának ideje. Buzgó imádságban Istennek ajánlotta tehát lelkét; azután búcsút vett barátaitól és egyben arra kérte őket, hogy halála után holttestét igyekezzenek Fronton pap kezébe juttatni. Így, miután a földi dolgokkal leszámolt, Theoteknus elé járult. A helytartó, mint ilyen esetekben történni szokott, először szép szóval, ígéretekkel próbálta őt bálványimádásra bírni; azután pedig a kínpad legkülönbözőbb mesterfogásaival akart rája hatni. De Theodotus rendíthetetlen maradt; Theoteknus kénytelen volt belátni, hogy ezzel az állhatatossággal szemben ő tehetetlen. Ezért fejét vétette a szent hitvallónak. De hóhérainak keményen megparancsolta, hogy a kivégzés után a vértanu tetemét vessék máglyára.

A hóhérok hűségesen teljesítették is uruk parancsát; a lefejezés megtörténte után hatalmas máglyát raktak, s mikor legjobban égett, beledobták a holttestet. De csodálatos módon a tűz nem fogott rajta. A bakók hiába erőlködtek, sehogy sem tudtak célt érni. Közben rájuk szakadt az éjtszaka. Ott a helyszínén letáboroztak tehát s a holttestet ideiglenesen fűvel és gallyal borították le. Utána sátorukba vonultak és ott vidám borozással töltötték az időt. Véletlenül arra vetődött Fronton is; öreg szamarán épen néhány tömlő óbort szállított a városba. A hóhérok, akik természetesen nem sejtették, hogy katolikus pappal állanak szemben, éjtszakára

sátorukba hívták az otthontalan vándort. Fronton aztán vendéglátó gazdái szavából hamarosan megtudta, miről van szó. Azonnal elővette egyik tömlőjét és kezdte belőle kínálgatni a bakókat. Ezeknek módfelett ízlett a finom óbor; addig-addig iszogattak belőle, míg holtrészegre itták magukat. Fronton csak erre várt. Azonnal odakúszott a szent tetemhez és azt óvatosan szamarára kötözte s utána a vén szamarat útnak eresztette. Maga pedig visszatért a sátorba és most már szintén álomra hajtotta fejét. Reggelre kelve aztán nagy lármát csapott, hogy éjtszaka valaki elkötötte a szamarát. Pedig a hű állat ekkor már az ismert rejtekhelyen állott drága terhével és ott várta leleményes gazdáját. Így Szent Theodotus hűségesen teljesítette ígéretét: tulajdon ereklyéjével ékesítette a barátja által épített kicsiny kápolnát.

Ugyanerre a napra esik

Szent Venancius vértanu † 251. Olaszországban, Décius üldözése idején rettenthetetlen bátorsággal vallotta meg'kegyetlen kínok közt is Krisztust ez a 15 éves ifjú.

* **Szent Erik** vértanu † 1151. Svéd király, alattvalóinak atyja, hazájának elszánt védője a finnekkel szemben, kikhez meghódításuk után hittérítőnek küldte Szent Henrik upszalai püspökőt; hajthatatlanul igazságot szolgáltatott népének néhány pogány és erőszakos főúr ellen; ezek a templomból kijövő királyt megölték. Svédország védőszentje.

* **Kantalicei Szent Felix** hitvalló † 1587. Szegény szülők jámbor gyermeke. 12 éves korában elszegődött juhászbojtárnak, majd béresnek. Mikor egyszer keresztülment rajta az eke és neki csodálatosképen baja nem esett, Zitta városában belépett az épen akkoriban alapított szigorú kapucinus kolostorba. Innen Rómába küldték. Itt negyven évig volt alamizsnagyüjtő s ebben a minőségében mélységes jámborságával — a szentségi Krisztus és Szűz Mária volt különös áhítatának tárgya —, szigorú életével (legtöbbször kenyéren és vizen böjtölt, átlag két órát aludt), szent együgyűségével és mélységes evangéliumi bölcseségével Rómának valóságos apostola volt a laikus kapucinus fráter. Ha kérdezték kilétét, egyszerűen felelte: a kapucinusoknál lakom; én vagyok a szamaruk. Így nevezte magát, mert mindig hordta a hátán az alamizsnás zsákot. Mindenki szerette a «Deo Gratias» testvért; így azért nevezték, mert ezzel a szóval (Isten fizesse meg) köszönte meg az adományokat. Egyszer jókedvű diákok közt vitt el útja. «Helyet, helyet a kapucinusok szamarának», kiáltotta. Azok vidáman köszöntötték, szívesen kitértek. De az egyik meg nem állhatta, hogy ezüst garast ne csúsztasson zsákjába. A barát egyszerre kezdett sóhajtozni: de nehéz lett a

zsák. Levette, kiürítette, fenekén ott találta az ezüst garast; messze elhajította, mintha kígyó lett volna: Szent Ferenc igaz fiának még hozzá sem szabad nyúlni ahhoz, ami csakugyan annyi ember számára mérges kígyó. Mindenkinek meg tudta mondani az igazat; többnyire be is vették. Egyszer bíróhoz lépett be, épen mikor egy vádlott borjút hozott. A borjú elbődült. «Hallod, mondotta Félix, kedvező ítéletet kövétel hozójának.» A bíró elszégyelte magát. Máskor egy ügyvéd megmutatta neki nagyszerű könyvtárát: mit szól hozzá? Félix egy feszületre mutatott: «Uram, ha ezt a könyvet nem tanulmányozod, a többi könyvedből több igaztalanságot tanulsz majd, mint igazságot». Egyszer neszét vette, hogy nagyböjtben a nép bohózatra tódul. Erre megkérte Szent Lúpust, szerzetének leghíresebb hitszónokát, kísérje el a színkörbe. Vállára vett egy súlyos keresztet, baljába egy halálfőt; így jelent meg a bámuló cirkuszn-ézők előtt. Lúpus most szólni kezdett halálról és Krisztus szenvedéséről — a nép otthagyta a játékot és a nagyböjt alatt nem ment többet színházba. — 72 éves korában halt meg. Teste ma is épségben van Rómában a kapucinusok templomában.

Május 19.

Szent Dunsztán hitvalló † 988.

Szent Dunsztán, a 10. századi angolszász egyház dísze és büszkesége, az egykori wessexi királyokkal rokon főnemesi családból származott. 924 táján született s első kiképeztetését a híres glastonbury-i bencés kolostor menekült ír szerzeteseitől nyerte. A tanulásban rendkívül gyors előrehaladást tanusított; rövid néhány esztendő alatt nemcsak a latin és görög nyelvet sajátította el kifogástalanul, hanem alapos ismereteket szerzett a bölcseletben, szentírástudományban és a szentatyák műveiben is. Emellett mestere volt az éneknek és zenének s kitűnően értett a képíráshoz és képfaragáshoz, sőt a fémek művészi megmunkálásához.

Mint előkelő főrangú család sarja korán bejutott az udvarba és sokoldalú képzettségével, főleg szép hangjával és elbűvölő hárfajátékával hamarosan megnyerte Aethelstan király kegyét. De minél közelebb férkőzött a király szívéhez, annál több ellensége és irígye támadt. Egyszer csak azon vette észre magát, hogy minden oldalról kajánsággal és rossz akarattal kísérik lépteit. Ellenségei a rágalmak egész özönét zúdították ellene. Némelyek bűbájossággal vádolták, mások meg azt vetették a szemére, hogy a megengedettnél többet foglalkozik a pogány hajdankor dalaival és mondái-

val. A király készpénznek vette a ráfogásokat s megvonta tőle kegyét.

Dunsztán nagyon szívére vette a szerencsének ezt a forgandóságát. Egy súlyos betegség, mely a halál küszöbéig sodorta, még kézzelfoghatóbban meggyőzte őt az emberi dolgok hívságáról. Felgyógyulása után azonnal hátat fordított az udvarnak és szeretett mesterei példájára bencés szerzetes lett. Miután bátyjával, Elfég winchesteri püspökkel áldozópappá szenteltette magát, a dánok által feldúlt glastonbury-i kolostor romjai közé vonult. Itt egy öt láb hosszú, két láb széles kalyibát kerekített magának s melléje egy kis műhelyt állított, melyben szabad idejében harangokat öntött, feszületeket, füstölőket készített, képeket festett, miseruhákat tervezett és zenedarabokat szerzett. De java idejét és erejét az imádságnak és elmélkedésnek szentelte. Szent életének csakhamar híre futamodott és idővel számos kiváló férfit vonzott köréje. Alig telt bele néhány esztendő, s a glastonbury-i kolostor fényesebben kelt életre, mint valaha volt. Jellemző, hogy a környék népe a «szentek szülőanyja» nevet adta neki.

A hirtelen támadt virágzásra az udvar is felfigyelt. Aethelstan utódja, Ödön († 946.) az új életre kelt kolostor apátjává nevezte ki Dunsztánt; öccse, Edred pedig ismét az udvarba fogadta őt és a kincstartói hivatallal nagy befolyást biztosított neki az államügyek intézésére is. A laza erkölcsű és kicsapongó Edwin azonban újból megvonta tőle kegyét, sőt mikor a szent férfiú apostoli bátorsággal nyiltan szemére vetette erkölcstelenségét, ágyasának, a romlottlelkű Elgivának ösztönzésére nyiltan életére tört. Dunsztán kénytelen volt Flandriába menekülni. De számkivetése egy évig sem tartott, mert Edwin király már 959-ben áldozata lett bűneinek. Utána öccse, a derék Edgar következett († 975), aki első kötelességének tekintette a szentéletű glastonbury-i apát visszahívását.

Dunsztán csak most jutott igazi szerepéhez. Gyors egymásutánban worchesteri, majd londoni püspök s végül 960-ban canterbury-i érsek és Anglia prímása lett. Mint ilyen, fő feladatának tekintette a sok háborúskodás következtében elhanyatlott erkölcsök megjavítását. Különösen a papság életének megjavításán dolgozott nagy odaadással és sikerrel. A bencések számára számos új kolostort alapított, a meglevőket megreformálta s minden igyekezetével azon volt, hogy

a franciaországi Clunyból kisugárzó új szellemnek minél termékenyebb talajt készítsen hazájában. Hogy a világi papok elé követendő mintaképeket állítson, a megüresedett püspöki és kanonoki székekbe nagyszámmal ültetett szentéletű szerzeteseket s a 969. évi zsinaton a szerzeteseknek is beleszólást biztosított a püspökválasztásba. A papi nőtlenség törvénye ellen vétő papokat, szerpapokat és alszerpapokat irgalom nélkül eltávolította állásukból. De ugyanígy a világi hívőktől is szigorúan megkövetelte az evangéliumi törvények lelkiismeretes megtartását. A bűnök büntetésében nem tett különbséget szegények és gazdagok, kicsinyek és nagyok, gyengék és hatalmasok közt. Mikor egyszer Edgar király súlyos erkölcsi kihágást követett el, ép úgy vezeklésre kényszerítette őt, mint utolsó alattvalóját. Nevezetesen megígértette vele, hogy hét évig nem tesz koronát a fejére, hetenkint kétszer böjtöl, a szegényeknek bő alamizsnát oszt, egy új apácazárdát alapít s végül az igazságszolgáltatás pártatlanságának biztosítására új büntetőtörvénykönyvet tesz közzé.

Hasonló eréllyel és körültekintéssel intézte Dunsztán az állami ügyeket is. Országmentő nagy művét a mélyen megrendült személy- és vagyonbiztonság helyreállításával kezdte. Nem csupán a rablók és utonállók garázdálkodásának vetett véget, hanem rendszeres irtó harcot kezdett az ártalmas vadak ellen is. Pl. évenkint háromszáz farkasfej beszolgáltatását követelte a lakosoktól, ezzel elérte azt, hogy Anglia nem nagy idő alatt egészen megszabadult ezektől a veszélyes ragadozóktól. A benső rend megszilárdulása természetszerűleg maga után vonta a gazdasági élet fellendülését. A földmívelés és állattenyésztés rövidesen olyan fejlődésnek indult, aminőre még nem volt példa Anglia történetében. Ugyanígy nagyot lendült az ipar és kereskedelem is. Dunsztán az ipar fejlesztése érdekében külön királyi parancscsal elrendelte, hogy minden pap köteles valamilyen mesterséget vagy művészetet tanulni és azt hívei körében terjeszteni.

Nem kisebb igyekezetet fordított Dunsztán hazája külső tekintélyének emelésére. A dán támadások elhárítása céljából állandóan 3600 hajóval őriztette a partokat s Wales-et és Irországot az angolszász fennhatóság elismerésére kényszerítette. Sőt 973-ban császárrá koronázta királyát és ezt a büszke címet adta neki: «Egész Albion császára és augusztusa, egész Britannia és az angolszászok bazileusa, a

szigetek és az Angolországot környező oceán császára és ura.» Röviden: Dunsztán olyan páratlan anyagi, szellemi és erkölcsi virágzásra emelte az angolszász királyságot, aminőt ez Nagy Alfréd halála óta nem élvezett.

Edgar halálával azonban az utána következő Eduárd és Ethelred († 1016) kiskorúsága súlyos politikai és egyházi zavarokra vezetett, melyek egyidőre komoly veszedelemmel fenyegették a nagy reformátor életművét. Dunsztán azonban most is hű maradt önmagához. A politikai cselszövők ármánykodásainak époly szilárdan ellenállott, mint azoknak a papi törekvéseknek, melyek a korábbi erkölcsi lazaság uralmát célozták. A winchesteri zsinaton tanusított rendíthetetlen magatartásával sikerült is a fenyegető polgárháborút elhárítania, majd nyomban rá a 977. évi calvei zsinaton sikerült egyházi reformjait megvédelmeznie. Ebben nem kis része volt annak a csodálatos eseménynek, mely a zsinaton lejátszódott. Mikor ugyanis a szenvedélyes viták tetőfokra hágtak, egyszerre leszakadt a terem boltozata s a jelenlevők közül igen sokat maga alá temetett; sokan meghaltak, mások súlyosan megsebesültek; Dunsztánnak ellenben egyetlen hajaszála sem görbült meg. Ez a nyilvánvaló csoda egészen lefegyverezte ellenfeleit. Ezentúl senki sem mert szót emelni reformjai ellen.

A szent főpap élete utolsó pillanatáig hű és gondos pásztora maradt nyájának. 988. évi áldozócsütörtökön egy megható beszéd keretében tudtára adta híveinek, hogy hamarosan megválik tőlük és egyben bensőségesen elbúcsúzott tőlük. Délután még egyszer megjelent a templomban és megmutatta, hová kiván temetkezni. Utána ágynak esett és nem kelt fel többé. Szent halála máj. 19-én következett be. Az aranymívesek ma is védőszentjüket tisztelik a nagy főpapban.

Ugyanerre a napra esik

Morónei Szent Péter hitvalló † 1296. Szigorú szent remeteségben élt Moróne hegységében. 1292-ben megüresedett a pápai szék, és a bíbornokok választása több mint kétévi széküresedés után őreá esett. Megrendült e hírre. Elszökött egy társával. Mikor utólérték, már nem térhetett ki. V. Celesztin néven pápa lett; de szigorú remete- ill. szerzetesi életét a trónon is folytatta. Mikor látta, hogy szigorú élete és elvei sok ellenkezéssel találkoznak, a leghíresebb hittudósokat megkérdezte, van-e joga a pápának lemondani méltóságáról. Az igenlő felelet után a bíborosok és a nápolyi király fényes jelenlétében letette pápasága jelvényeit és örömtől

sugárzó arccal visszatért szerzetesi magányába. A celesztinus, szigorított bencés szerzet alapítója. V. Kelemen 1313-ben szentté avatta.

Szent Púdens hitvalló, római szenátor, kit Szent Pál említ (Tim. II 4, 21), és leánya **Szent Pudenciána** szűz, Rómában.

Szent Ivó hitvalló † 1303. Bretagne-ban született. Jámbor anyja azzal küldte tanulmányra: «Úgy élj, hogy szent lehess!» Úgy is lett. Emellett szorgalmasan tanult. Különösen a jogtudományban szerzett nagy jártasságot s mikor a nantes-i püspök fölszentelése után egyházmegyéje vizsgálóbírájává tette, mint az árvák, özvegyek és szegények ügyeinek fáradhatatlan és felsőbbséges képzettségű védője mérhetetlen sok jót tett. Hő vágya volt azonban közvetlenül a lelkek szolgálatában működni. Ezért életének utolsó évtizedében példás odaadással plébánoskodott. Az ügyvédek védőszentje.

* **Boldog Emilián** özvegy † 1246. Firenzei polgári család gyermeke; 16 éves korában férjhez adták. Férjének egy jámbor rokona szóval és példával megerősítette jámborságában. Arra ügyelt, hogy férjének tessék; ha azonban valamely gyermeke beteg volt, az volt imádsága: ha Isten úgy akarja, inkább bűn nélkül vegye magához, mint hogy bűnben engedje élni. Sokszor féléjtszakákon át dolgozott szegények számára; még az ágyneműt és ruhát is lehetőségig szűkre szabta, hogy a szegényeknek jusson a szövetből. A böjt, imádság és irgalmasság mellett különösen a hallgatást gyakorolta. Nagyböjtben, ádventben és azonkívül hetenkint három napig teljes hallgatásban volt. A közönséges, üres és hivságos beszédet annyira nem állhatta, hogy nem egyszer vattát dugott fülébe. 22 éves korában özvegységre jutott, amelyben még nagyobb fegyelemben és bensőségben élt. 27 éves korában halt meg, szombatinap, éppen abban az időben, mikor szentáldozáshoz szokott járulni.

Május 20.

Szienai Szent Bernardin hitvalló † 1444.

1408-ban történt. Ferreri Szent Vince, a páratlan evangélium hirdető (lásd ápr. 5) beszél. Ezren és ezren hallgatják. Egyszer csak abbanmarad a prédikáció. A szónok látnokká lett és elmondja látomását: hallgatóságában van egy fiatal ferencrendi, az különb szónok lesz mint ő és nagyobb dicsősége lesz az Egyháznak. Akkor még senkisem tudta, az Úr azonban már kiválasztotta: Sziénai Szent Bernardin volt az a fiatal barát.

1380 szept. 8-án született a szienai köztársaság főhatósága alá tartozó Massa-Carrara városkában. Apai és anyai részről egyaránt előkelő és tekintélyes családból származott.

Mivel szüleit már hétéves korában elvesztette, apai nagynénjeinek, Piának, Bartolomeának és Dianának szerető gondozása alatt nőtt föl. A nagynénik szigorúan vallásos irányban vezették kis öccsük nevelését s lelkébe korán beleplántálták az Úr félelmét és a Bold. Szűz iránti gyöngéd gyermeki ragaszkodást. Így a kis Bernardinnak a prédikációhallgatás és a ministrálás lett a legkedvesebb időtöltése. A későbbi nagy szónok már ekkor jelentkezett benne: az istentisztelet végeztével maga köré gyüjtötte kis pajtásait és bámulatos emlékező tehetségével szóról-szóra elismételte előttük a templomban hallott igéket.

Mikor tizenegyéves korában magasabb tanulmányok végzésére Szienába ment, tanítói nem győzték bámulni gyors felfogását és kitartó szorgalmát. De még jobban csodálták szerénységét és angyali tisztaságát. Mert e tekintetben Bernardin csakugyan messze föléje emelkedett társainak. A legkisebb illetlenség hallatára fülig elpirult. De nem is tűrte, hogy valaki jelenlétében akár csak kétértelmű szót is mondjon. Ilyenkor a szelíd fiú haragvó oroszlánná változott. Egyszer pl. egyik iskolatársát egy pajkos megjegyzéséért egyszersmindenkorra kizárta baráti köréből; máskor meg egy felnőttet utasított rendre olyan keményen, hogy annak egész életére elment a kedve trágár beszédekből.

A felebaráti szeretetben sem maradt el. Akárhányszor a maga szájától vonta meg az ételt, hogy legyen mit adnia a szegényeknek. Elsősorban ez a tevékeny szeretet indította őt arra, hogy tanulmányai befejeztével a Miasszonyunkról nevezett kórház betegápoló testvérületének tagjai közé lépjen. Itt érte őt az 1400. évi borzalmas pestis, mely egész Olaszországon végigszántott és csupán a szienai kórházban naponként átlag húsz áldozatot kivánt. Bernardin minden képzeletet felülmúló heroizmussal ápolta, vigasztalta és erősítette a szörnyű járvány áldozatait; ha pedig állapotuk reménytelenre vált, előkészítette őket a nagy útra s gondoskodott eltemetésökről. Valamennyi társa elhalt mellőle; ő rendületlenül kitartott őrhelyén; sőt magára vállalta a kórház vezetésének minden gondját s viselte mindaddig, míg csak a halálos kimerültség le nem verte lábáról.

A borzalmas járvány elvonulása után Bernardin komolyan kezdett foglalkozni jövőjével. Hogy semmi se zavarja, néhány hónapra magányba vonult. A szent csendben aztán hamarosan elhatározássá érett lelkének régóta szunnyadó

vágya: a szigorított vagy másnéven obszerváns ferencesek közé vétette fel magát. Miután tekintélyes vagyonát utolsó fillérig a szegényeknek osztotta, 1402 szept. 8-án a szienai S. Francesco-kolostor noviciusai közé lépett. 1403 szept. 8-án ünnepélyes fogadalmat tett; egy évre rá áldozópappá lett. A következő évben elüljárói megbízásából a várostól háromnegyed órányira eső S. Onofrio remeteségben új obszerváns zárdát alapított. Ebben az új zárdában kezdte meg csodálatos szónoki működését, mely csakhamar ismertté és ünnepeltté tette nevét egész Olaszországban. Pedig eredetileg nem termett szónoklásra. Hangjának gyengesége és állandó rekedtsége nagy mértékben akadályozták, hogy a tömegekhez szóljon. Ő azonban nem esett kétségbe. Mint minden ügyes-bajos dolgában, most is a Bold. Szűz közbenjárását kérte s addig könyörgött hozzája, mígnem hangja és előadása fokozatosan olyan tökéletessé lett, hogy mindenki megcsodálta.

Bernardin kisebb megszakításokkal valami tíz esztendeig maradt S. Onofrioban. 1417-ben Fiesolében lett gvárdián, 1419-ben pedig Lombardiába indult apostoli körutra és ettől kezdve úgyszólván megszakítás nélkül járta Olaszország legkülönbözőbb tájait. Tennivalója akadt bőven. Hiszen Olaszország akkor még nyögte az avignoni pápaság és a nagy egyházszakadás nyomában járó vallási, erkölcsi és társadalmi eldurvulást. A városokban és falvakban úgyszólván állandó pártharcok dühöngtek, s a lelkeken fölburjánzott önzés és élvezetvágy csirában elfojtott minden magasabbra vívó indulatot. A műveltebb társadalmi körök erkölcseit pedig a mind öntudatosabban jelentkező pogány reneszánsz mételyezte meg. Napról-napra jobban növekedett azoknak a száma, akiket szentünk így jellemez: «Legtöbben olyanok, hogy csak annyi hit van bennök, hogy a hitnek nem mondanak ellen; hivőknek nevezik magokat, de nem a hit megvallása miatt, hanem a megszokott élet miatt. Ilyenekben ugyanis a hívés meg van kötözve, mintegy álomba van merülve; s ezért az ilyen hit világosságot nem nyujt nekik, sem életükre nincs befolyással, sem erejök megmozgatására nem elégséges.»

Bernardin az egész vonalon felvette a harcot a bűn és a romlottság ellen. II. Pius pápa szavával élve, mint egy második Szent Pál járta az olasz városokat. És ahol megjelent, az emberek tíz-, huszezerszámra özönlöttek hozzája, úgyhogy

a legnagyobb templomok is elégteleneknek bizonyultak befogadásukra. Ezért legszívesebben kint a szabadban beszélt. Beszédeit erőteljesség, bátor szókimondás, népies zamat és sodró ékesszólás jellemezte. Minden szava mélységes meggyőződésből és átélésből fakadt és legtöbbször készséges meghallgatásra talált. Hiszen hallgatói a szónokon túl mindig ott látták benne a szigorú aszkétát és a csodatevő szentet. Beszédei nyomán csodálatos hatást kelt. Férfiak és nők egész máglyákat halmoztak fel kártyákból, kockákból és piperecikkekből és százával tértek meg.

A jóakaratú emberek mellett azonban nem maradtak el alattomos és rosszhiszemű ellenségei sem. Mikor Lombar-

diában hevesen kikelt Vercelli Manfréd ellen, aki a világ végének elközelgését hirdette, eretneknek bélyegezték őt és először Zsigmond császárnál, majd V. Márton pápánál vádat emeltek ellene. A pápánál sikerült is annyit elérniök, hogy egyidőre megtiltotta Bernardinnak a prédikálást. Bernardin azonban egy nyilvános vitatkozás keretében fényesen igazolta magát, mire a pápa azonnal visszaadta neki az igehirdetés jogát. Sőt később felajánlotta neki a szienai püspökséget, amit azonban az alázatos szerzetes visszautasított. De IV. Jenő utasítására készségesen elment az 1439. évi firenzei zsinatra és ott eredményes munkát fejtett ki a görögökkel való únió érdekében.

Bernardin azonban nemcsak szónoknak, hanem szervezőnek és tanitónak is nagy volt. Az obszerváns irányzat elterjesztése és népszerűsítése érdekében senki nálánál többet nem tett. Munkájának sikerére jellemző, hogy halálakor már 250-en

felül járt az obszerváns kolostorok száma. Ebben az eredményben jelentős része volt annak a gazdag és sokoldalú tanítótevékenységnek is, melyet Bernardin missziós elfoglaltsága mellett kifejtett. Mint tanító egyáltalában nem volt elfogult vagy rövidlátó; a teológia mellett felismerte és megbecsülte a profán tudományok jelentőségét is, és amint maga több humanista tudóssal összeköttetésben és levelezésben állott, azonképpen rajta volt, hogy rendjének tudományos színvonalát minél magasabbra emelje. Tanitói rátermettségének legjobb bizonysága, hogy Kapisztránói Szent János és Márkai Szent Jakab mellett egész sereg szentéletű és nagyhatású népszónok került ki keze alól.

Emellett a Bold. Szűz és Szent József tiszteletének terjesztésében és fokozásában mindenki másnál hathatósabban munkált közre. De legnagyobb odaadással mégis Jézus szentséges neve kultuszának terjesztésén fáradozott. Ezzel egy ifjúkori szerzeményét gyümölcsöztette. T. i. mint fiatalember vállalta egy sulyosan beteg teljesen elhagyott nőrokonának gondozását. A megvakult, ágyhoz kötött asszony csodálatos hősiességgel és szent megadással viselte keresztjét. Beszélni nem bírt, egyetlen szót tudott kimondani: Jézus nevét. Ebben volt minden imádsága és ereje. Tőle tanulta Bernardin a szent név iránti mélységes áhitatot. Hogy állandóan hallgatóinak szeme elé állítsa, rendesen egy táblát vitetett maga előtt, melyen fényes körbe rajzolva e három betű volt olvasható: JHS (Jesus hominum Salvator = Jézus az emberek megváltója).

Bernardint sokoldalú munkássága közepett 64 éves korában, 1444 máj. 20-án érte utol a halál, mikor éppen Nápolyba készült prédikálni. Nagy tanítványának, Kapisztránói Szent Jánosnak önfeláldozó fáradozására V. Miklós pápa már 1450 máj. 24-én a szentek sorába iktatta. 1862-ben mozgalom indult meg egyházdoktorrá nyilvánítása érdekében. Mivel azonban műveiből mindezideig hiányzik a megfelelő kiadás, a szorgalmazás eddig eredménytelen maradt.

Ugyanerre a napra esik

Chartres-i Szent Ivó püspök hitvalló † 1115. A normandiai híres bec-i kolostori iskolában tanult. Saint-Quentin-ben a szabályozott ágostonos kanonokok prépostja volt 14 éven keresztül. Élete, tudománya és fegyelme messze földön hírt szerzett káptalanának. A chartres-i püspökséget csak hosszas unszolásra fogadta el.

Ebben a minőségben oly határozottan óvást emelt Fülöp francia király szándékolt házassági válása ellen, hogy a király kifosztatta egyházát, őt magát pedig börtönbe vetette. Ivó a börtönben is csitította és lázadástól óvta a fölháborodott népet s hogy olajat ne öntsön a tűzre, nem hirdette ki a királyt kiközösítő pápai bullát sem. Megérte a király észretérését és nagy tisztességben halt meg, mint ünnepelt tudós is, székvárosában.

Május 21.

Szent Godrik hitvalló † 1170.

Szent Godrik angol földön, a norfolki grófság Walpole nevű helységében született. Szüleinek szegénysége miatt már gyermekkorában kénytelen volt kenyérkereset után nézni. Először holmi apróságokkal kezdett házalni. Mivel szerény és becsületes volt: kevés haszonnal beérte és senkit rá nem szedett, a vidék népe lassankint hozzája édesedett; mindenki szívesen vásárolt tőle. Így Godrik vagyona és üzleti köre folyvást gyarapodott. Most már a városokba is be-belátogatott. Sőt idővel annyira vitte, hogy külön hajót szerzett és Anglián túl Skótországot is érdeklődése körébe vonta. Néhány szerencsés tengeri út aztán annyira megduzzasztotta vagyonát, hogy már üzletkörének a kontinensre való kiterjesztését tervezte, mikor egy váratlan esemény új irányt adott életének.

Egyik tengeri útja alkalmával az északnyugati angol partok átellenében fekvő Lindisfarne, másnéven Holy Island nevű kicsiny szigetet is felkereste. Ezen a homokos és csak részben művelhető szigeten, mely apály idején száraz lábbal is megközelíthető, régi időtől kezdve virágzó hitélet folyt. A 12. század elején, mikor Godrik odavetődött, még élénk emlékezetben élt a sziget szent püspökének, Szent Cuthbertnek (lásd márc. 20.) csodás élete. Godrik álmélkodva hallgatta a nagy csodatevő kemény önmegtagadásáról szóló elbeszéléseket, meghatva szemlélte a Szent Aidan által alapított kolostor szerzeteseinek áhitatát és szigorú vezeklését. Minél többet gondolkodott a látottakról és hallottakról, annál világosabban látta, hogy akármilyen jó kalmár volt, eddig mégsem csinálta meg az igazán jó életüzletet. Térdre rogyott, Isten elé tárta lelkét, és bevált rajta is, amit az Üdvözítő mond: «Hasonló a mennyek országa a kereskedő

emberhez, ki szép gyöngyöt keres. Találván pedig egy drága gyöngyöt, elment és eladá minden vagyonát és megvevé azt» (Máté 13, 45).

Godrik megtalálta az igazgyöngyöt; nem is késett megszerezni. Azonnal hazasietett és minden vagyonát szétosztotta a szegények közt. Azután egy rengetegbe vonult, ott egy százados tölgy árnyékában gallyakból és sárból gunyhót hevenyészett, s azontúl minden percét és minden gondolatát Istennek szentelte. Gyökér, vadgyümölcs és erdei méz mindig bőven akadt körülötte; egyébre pedig nem volt szüksége. Jól érezte magát az erdő magányában; lelkében lassan vágy támadt megismerni az Üdvözítő földi életével és szenvedésével megszentelt helyeket. Mint megtérésekor, most sem habozott sokáig. A dologban nem volt semmi különös nehézség. Hiszen akkoriban a keresztes vitézek már több mint egy emberöltő óta rótták és fegyvereikkel nyitva tartották a szent helyekre vezető utakat. Godrik megjárta Jeruzsálemet, Betlehemet, Názáretet és mindazokat a helyeket, melyek Krisztus Urunk életében szerepet játszottak. Sőt nem érte be ennyivel; hanem hazatértében a Nyugat leghíresebb zarándokhelyére, Szent Jakab apostol sírjához, a spanyolországi San Jago di Compostellába is ellátogatott.

Nagy útja végeztével ismét hazatért Angliába és egy gazdag úr sáfárjává szegődött. De hamarosan észrevette, hogy a cselédek úton-útfélen megrövidítik gazdáját. Szóvá tette az ügyet; mivel azonban látta, hogy figyelmeztetésének nincs meg a foganatja, habozás nélkül tovább állott; nem akarta, hogy lelkiismeretét idegen bűn terhelje. Újból vándorbotot vett a kezébe s Franciaországon és Lombardián keresztül az Örökvárosba ment, hogy az apostolfejedelmek sírjánál lerója hódolata adóját. Rómából visszatérve Anglia legészakibb csücskében, Carlisle környékén vonta meg magát. Itt a Gondviselés egy Godwin nevű szentéletű remetével hozta össze, aki valamikor a durhami kolostor szerzetese volt és mint ilyen nagyon jártas volt a szentek tudományában. Godwin nagy szeretettel fogadta, bevezette a keresztény tökéletesség titkaiba s azontúl együtt dicsérte vele Istent imádsággal, zsoltárok és szent énekek zengedezésével.

Két esztendő mulva Godwin meghalt; Godrikban pedig újra felpezsdült angolszász őseinek nyugtalan vére, akik a legendaíró szavai szerint zarándoklással igyekeztek szolgálni Krisztusnak. Ismét elzarándokolt tehát a Szentföldre; utána

Szent Godrik,

pedig hőn tisztelt mintaképének, Szent Cuthbert püspöknek durhami sírját kereste fel. Végül élete utolsó állomására, a finkley rengetegbe vonult s haláláig ki sem mozdult többé belőle. Szent életének hamarosan híre kelt a vidéken. Az emberek nemsokára csodájára kezdtek járni és ellátták őt mindenféle földi jóval. Ő azonban hozzá sem nyúlt az eléje rakott finom ételekhez, hanem vagy a szegényeknek adta azokat, vagy kitette az útfelekre a szegény vándorok számára. Maga szerényen megelégedett azzal, amit az erdő termett számára. Különben is a vasár- és ünnepnapokat s ezenfelül a hét három más napját a legteljesebb visszavonultságban töltötte; ilyenkor senkit sem fogadott, senkivel szóba nem állott, hanem minden percét az imádságnak és elmélkedésnek szentelte.

Az évek múlásával annyira hozzáidomult az erdő életéhez, hogy még a vadak is mint bizalmas barátjukra és védőjükre kezdtek feltekinteni rája. Egyszer Rajnulf püspök rokonai egy hatalmas szarvast vettek űzőbe. Az üldözött vad egyenesen Godrik kunyhójának vette vad futását s mikor odaért, fájdalmas bőgéssel bebocsátásért könyörgött. A szentnek megesett rajta a szíve s tétovázás nélkül bebocsátotta a minden ízében remegő állatot. Kevéssel utóbb odaértek az üldöző ebek és nyomukba a vadászok. Godrik a nagy lárma hallatára kiment kunyhója elé, de a vadászok kérdésére, nem látta-e a szarvast, lakonikusan csak ennyit felelt: «Isten tudja, hol van.» A vadászok nem vették észre a válasz kétértelműségét, sőt még bocsánatot kértek a szent remetétől, amiért magányának áhitatos csendjét megháborították. És ez az eset korántsem állott magában. Nyulak, őzek, szarvasok számtalanszor menekedtek Godrik kunyhójába üldözőik elől. És ő mindannyiszor szívesen fogadta őket és csak akkor adott engedélyt a távozásra, mikor már túl voltak minden veszedelmen. De az is megtörtént, hogy a tél dermesztő hidegében didergő madarak keblére húzódtak és ott melengették elgémberedett tagjaikat.

Godrik harminchárom esztendőt töltött a finkley-i erdő vadonában. Bár az utolsó években már inkább csontvázhoz, mint élő emberhez hasonlított, sohasem szűnt meg Istent dícsérni. 1170 máj. 21-én halt meg kilencvenéves korában. Tetemét a kunyhója mellé épített Szent János-kápolnában helyezték örök nyugalomra.

Ugyanerre a napra esik

* **Szent Hospícius** hitvalló † 581. A Provence-nak Villafranca nevű félszigetén jelent meg Egyiptom szigorú remetéi közül ez a «Vendég». Egy toronyrom omladozó falához láncoltatta magát és ott élt, mint tanítói: alig evett kis füvet és gyökeret, éjjelt és nappalt imádságban, elmélkedésben töltött és a népnek lelkinevelője és tanácsadója volt. Megjövendölte nekik a longobárdok betörését is.

* **Boldog Rica** özvegy † 1063. Atyja boldog Ehrenfried őrgróf, anyja Matild, II. Ottó császár leánya. A jámbor szülők jámbor lánya, Micizláv lengyel király felesége és I. Kázmér király anyja lett. Kicsapongó férje elűzte, ő visszament hazájába s a szülőitől épített braunweileri zárdában, Köln mellett nagy visszavonultságban fejezte be istenes életét.

Május 22.

Szent Humilitás özvegy † 1310.

Szent Humilitást eredeti nevén Rozínának hívták; a Humilitás = alázatosság nevet csak szerzetbelépése alkalmával vette fel. 1226-ban született a romagnai tartomány Faenza nevű városában. Szülei előkelő és jómódu emberek voltak s nagy gondot fordítottak nevelésére. Rozína rövid idő alatt nagy haladást tett az erényekben és már gyermekkorában olthatatlan vágyat érzett lelkében a szerzetesi élet után. Szülei azonban egyelőre hallani sem akartak kolostorbalépéséről; ők inkább előkelő házasságról álmodoztak, mely még magasabbra emeli majd családjuk tekintélyét. Rozína egyideig ellenkezett és több magasrangú kérőjét, köztük II. Frigyes császár egyik távolabbi rokonát is, kikosarazta; utóbb azonban meghajolt a sok unszolás előtt s egy faenzai nemes úrnak, Caccia-Nemeci Ugolottonak nyujtotta a kezét.

Bár férjével a legharmonikusabb egyetértésben élt, fiatalkorának szent vágyát nem tudta felejteni s a házasélet kötelékéből mindegyre a kolostorba kívánkozott. Mikor tehát egymás után két csecsemő gyermekét elvesztette, unszolni kezdte férjét, hogy közös eltökéléssel mondjanak le a világról. Ugolotto eleinte huzódozott a gondolattól és csak egy veszélyes betegség hatása alatt hagyott fel ellenállásával. Ekkor közös megegyezés alapján szétosztották vagyonukat és mindketten szerzetbe vonultak. Ugolotto mint laikus testvér a mantovai Szent Márk-kongregáció faenzai Szent Perpetua-kolostorának kanonokjai közé lépett; Rozína, most

már Humilitás nővér, pedig ugyanazon kongregáció női tagozatának kanonisszája lett. Mivel azonban a kolostori életet tulságosan kényelmesnek találta, már három év mulva odahagyta s az egyházi hatóságok beleegyezésével a vallombrózai rend Szent Krispinről nevezett kolostora mellett «inclusa» lett, vagyis egy szűk cellába falaztatta magát és teljesen visszavonult a világtól s évek hosszú során át csupán kenyéren és vízen élt.

Már tizenkét éve folytatta Humilitás ezt a szigorú életmódot, mikor több jámbor asszony kérésére, akik az ő vezetése alá akartak helyezkedni s még inkább a vallombrózai rend egyetemes főnökének, Plebánónak ösztönzésére elhagyta rideg magányát és 1266-ban a faenzai határban fekvő Malta nevű helyen Santa Maria Novella alla Malta néven megnyitotta az első vallombrózai női zárdát. A zárda belső életének berendezésében szigorúan követte Gualberti János reguláját. Mint főnöknő a legnagyobb gondossággal járt el s mindenben maga járt elül jó példával. Különösen az egyszerűséget, szegénységet és lemondást igyekezett a maga és követői életében minél teljesebb kifejezésre juttatni.

1282-ben Faenzából Firenzébe tette át a szentéletű apátnő működésének színhelyét. Szent János evangélista ösztönzésére, akinek kora gyermekségétől fogva buzgó tisztelője volt s aki több ízben megjelenésével tüntette ki, itt alapította meg rendjének második kolostorát és személyesen állott annak élére. Ezidőtől kezdve egészen haláláig itt működött a toszkán fővárosban; szép lelke itt jutott teljes kifejlődésre s kegyelmi élete itt mélyült el páratlan mértékben. Az Úr a rendkivüli kegyelmek egész sorával halmozta el őt. Igy megadta neki a jövendölés és a lelkekben való olvasás tudományát: bűnös emberekről leolvasta titkos vétkeiket és ezzel sokukat gyónásra bírt. Hátrahagyott hiteles irásában azt is mondja, hogy nemcsak születésekor kapott őrzőangyalt, hanem mikor apátnő lett, Isten második angyalt rendelt melléje, ki elöljárói tisztében állandóan vezette. Legcsodálatosabb volt életében az a misztikus bensőség, melyben az Üdvözítővel, szent anyjával és kedves tanítványával, Szent János evangélistával állott. A sok látomás, melyben különösen élete utolsó szakaszában részesült, már e földön megízleltette vele az örök boldogság kibeszélhetetlen édességét.

Ugyanerre a napra esik

Szent Rita özvegy † 1457. Umbriában született; csak előkelő, gazdag szülői unszolására ment férjhez. A gyönge fiatal asszony szilajságáról híres férjét általános csodálkozásra szelíd, jámbor emberré tette; nemcsak, hanem 18 évig a legboldogabb házasságban élt vele. Pedig semmit sem engedett lánykori vallási életéből és fegyelméből: minden Mária-ünnep előtt s ezenkívül háromszor negyven napon keresztül böjtölt, a legegyszerűbb ruhában járt, sok időt töltött imádságban és sokat alamizsnálkodott. Férje és gyermekei halála után Cassiában az ágostonrendű apácák kolostorába lépett. Ott is a szegénység, fegyelem, szeretet és hősies tűrés mintaképe volt. Fájdalmas betegség után, melyet mennyei boldogságtól ragyogó arccal tűrt, tért meg az Atyához.

Szent Júlia szűz vértanu † 450 k. Előkelő kartágói család sarja. Mikor Genzerik 439-ben elfoglalta a várost, a lány rabként egy szíriai pogányhoz került. Sorsát keresztény megadással viselte. Egy tengeri útján Korzikába vetődött vele a gazdája. Itt vonakodott résztvenni egy ünnepségen és keresztényként a sziget kormányzója elé került. Gazdája tanuságot tett, hogy keresztény meggyőződéséből nem lehetett sohasem kizökkenteni, de nagyon megbízható. A helytartó kínzással hithagyásra akarta bírni. De hasztalan.

* **Boldog János** vértanu † 1538. Greenwichi ferences, Aragóniai Katalin gyóntatója. VIII. Henrik börtönre vetette. Hosszú fogság után kegyetlen kínzások közt elnyerte a vértanuság koronáját. Máj. 21-én is ünneplik.

Május 23.

Szent Dezső püspök vértanu † 607.

Szent Dezső 556-ban, Autun-ben született, előkelő burgund családból. Szülei, mivel már gyermekkorában feltűnő érdeklődést mutatott a klasszikus irodalom iránt, eleitől kezdve az egyházi pályára szánták s magasabb kiképzés céljából Viennebe küldték. Szent Namátus viennei érsek nagy szeretettel fogadta a tehetséges és törekvő ifjút és maga vette kezébe tanulmányainak irányítását; majd tanulmányainak bevégeztével szerpappá, illetve később áldozópappá szentelte. Utódai, Szent Fülöp, Eventius és Vérus érsekek hasonló szeretettel övezték a fiatal levitát, aki közben az Úr szolgálatában és a lelkek üdvösségének munkálásában is jelentékeny előrehaladást tett. Így történt, hogy amikor Vérus 594-ben meghalálozott, a papság és a nép egyhangúlag Dezsőt kívánta az érseki székbe.

Az új érsek minden tekintetben az őskeresztények életmódját iparkodott utánozni: papjait szigorú fegyelem alatt tartotta, házanépe felett szorgos gonddal őrködött s híveit atyai szeretettel vezette az üdvösség útján. Az ige hirdetésében és az erények követésében mindig maga járt elül jó példával. E mellett mindig tudott időt szakítani a tudományok művelésére is. A teológia mellett most is az antik irodalom tanulmányozása volt legkedvesebb foglalkozása. Egyes irígy és rosszakaratú emberek azonban szándékosan félremagyarázták ezt a vonzalmát és Nagy Szent Gergely pápa előtt úgy igyekeztek beállítani a dolgot, mintha a szent főpap az evangélium tiszta búzáját a pogányság ocsujával elegyítené össze, azaz mintha Krisztus igazi tanításai közé pogány meséket keverne. A pápa eleinte készpénznek vette a vádaskodást és komolyan megintette Dezsőt; később azonban meggyőződött a vád alaptalanságáról, nemcsak legteljesebb bizalmáról biztosította, hanem ezenfelül őt bízta meg az Angliában megindult missziós munka ellenőrzésével és több frank egyházmegye megrendült fegyelmének helyreállításával.

De alighogy az egyik baj elvonult, már ott volt a másik: Dezső összeütközésbe jutott Siegbert király özvegyével Brunhilda királynéval. Ez a Brunhilda a történetírók egyhangú megállapítása szerint korának legelvetemültebb és legromlottabb asszonya volt, valóságos bűnfertővé és botránytanyává tette a keleti frank királyok udvarát. Dezső, akiben Illés próféta és Keresztelő Szent János szókimondó bátorsága lakozott, nem tudta szó nélkül tűrni a bűn tobzódását. Ezért nyilvánosan megfeddette és magábatérésre intette a többszörös házasságtörésben és gyilkosságban bűnös asszonyt. De most is az történt, ami Keresztelő Szent János és Heródiás esetében: a bűn egyelőre erősebbnek bizonyult az erénynél. Brunhilda magánkívüli haragjában kegyetlen bosszút esküdött nemes ellenfele ellen. Mivel azonban saját személyében nem férkőzhetett hozzája, közvetett úton támadott. A 603. évi châlons-i zsinaton szövetségeseivel, főleg Arédius lyoni püspökkel koholt vádakat emeltetett ellene és ezek alapján száműzette őt egy távoleső, kopár szigetre.

Dezsőt azonban legkevésbbé sem törte meg a váratlanul rája szakadt csapás. Sőt még jobban megacélozta lelki erőit. Mivel a szigeten már keresztények laktak, ezek hitéletének ápolását vette munkába; nap-nap után fáradhatatlanul hirdette nekik az evangéliumot és szavával, példájával igye-

kezett őket közelebb segíteni Istenhez. Egy rendkívüli eset mindenkinek kézzelfoghatóan megmutatta, hogy Isten vele van a szent püspökkel: a megérkezésekor meggyujtott lámpa az olaj és a kanóc legkisebb fogyatkozása nélkül egész héten át égett; a csodájára járó nép körében pedig a lámpa olajával való megkenés által Dezső sok csodás gyógyítást tett. Ez nagy mértékben fokozta tiszteletét és hatását. A gonosz Brunhilda attól kezdett félni, hogy a száműzetés még nagyobbra növeli a szent érsek hírét és tekintélyét. Ezért négy év mulva önként megengedte neki a székhelyére való visszatérést. De ez koránt sem jelentette kiengesztelődését. Ellenkezőleg ezentúl sem szűnt meg a jámbor főpap ellen áskálódni. Így többek közt néhány pénzen vásárolt cinkosa utján legképtelenebb rágalmakat terjesztette róla. A nép azonban már tisztában volt e ráfogások értékével és csak annál nagyobb tisztelettel övezte szent főpásztorát.

Brunhilda, mikor látta, hogy minden cselfogás balul üt ki, döntő lépésre szánta el magát. Mikor tehát Dezső 607-ben újból megfeddette az ő, valamint unokája, II. Theodorik király bűnös életét, orgyilkosokat fogadott ellene. Az elvetemült merénylők utána eredtek a királyi udvarból visszatérő főpapnak, Persieu-ben éppen a templom bejáratánál elfogták és a felizgatott csőcselékkel agyonkövezteték. Ilyen szomorú végre jutott az igazság rettenhetetlen bajnoka. De az igazság nem késett. Klotár frank királyt fölbőszítette a hír, hogy a szent püspököt Brunhilda úgy verette agyon, mint egy kutyát. Elfogatta, törvény elé állította és ama kegyetlen kor kegyetlen módján végeztette ki: kezét, lábát négy lóhoz kötötték, ezeket meghajtották, úgyhogy elevenen szétszaggatták a gonosz asszony bűnös testét. Dezső tetemét ellenben nagy tisztességgel temették el; 620-ban pedig ünnepélyes körmenetben a vienne-i Szent Péter és Pál templomba vitették át, ahol jelenleg is nagy tiszteletben állnak.

Ugyanerre a napra esik

Szent Vilmos hitvalló † 1201. Skóciában született egyszerű családból. Pékmesterséget tanult. Legénytársai példájára egy ideig könnyelmű életet élt. Azonban a Szentlélek fölserkentő kegyelme reátalált. A könnyelmű legényből példásan keresztény mester lett. Becsülettel járt kenyere után, gondját viselte családjának, nyílt keze volt a szegényekkel szemben — minden tizedik kenyér és zsemlye, ami kemencéjében sült, mint «szeretet kenyere» a szegényeké volt; szíve-lelke nyítva volt Isten számára. Imádságra, misehallgatásra

mindig talált időt. Mikor családja sorsát biztosítva látta, be akarta váltani megtérésekor tett fogadalmát: készült a Szentföldre. Szentmisét hallgatott, elbúcsúzott családjától és zarándokruhában indult Jeruzsálembe, mint ő gondolta. Isten azonban a mennyei Jeruzsálembe szánta. Rocheser mellett az erdőben orvul megölte pénzére éhes kísérője. Holttesténél mindjárt csoda történt: egy őrült meggyógyult. Erre kezdetét vette megdicsőülése.

Boldog Viterbói Krispin hitvalló † 1750. Iskolát járt fiú volt, alázatosságában mégsem mert papságra gondolni, hanem a kapucinusoknál kopogtatott: vegyék föl laikus fráternek. Ezek azonban huzódoztak a vézna, beteges emberkétől. Mégis a szegény és kemény életet könnyen viselő erős kapucinus lett belőle, 82 éves koráig. Mindig vidámnak, bízónak látták Rómában a kapucinusok alamizsnagyüjtő fráterét s mindig volt a tarsolyában egy talpraesett szó a rászorulók számára. Ha roskadozott a terhek alatt, önmagának azt mondta: «Nem gyávák és lusták számára van a mennyország; oda nem hintón járnak». Aki betegségről panaszkodott, annak Szűz Mária tiszteletét ajánlotta. Sokan «Mária apostolának» mondták, mások «Isten fecskéjének: rondinetta di Dio». S ennek a ritka fecskének csicsergését még a kényes albánói nyaralók is szerették hallgatni. Tasso Megszabadított Jeruzsálemből kezdett nekik szavalni és a lélekmentésen végezte. Egy tudós tanár rendtársa megintette: nem illik Szent Ferenc fiához oly lelkesen szavalni a világias költeményt, «Igen ám, — felelte nagyszerényen Krispin —, csalétek nélkül a hal nem jön a horogra.» Ferences igénytelenségben halt meg. De folyton azt hajtogatta: Néhány nap mulva az én Asszony Anyám gazdaggá tesz, ó milyen gazdaggá!» Igazat mondott.

Május 24.

Barat Szent Magdolna Zsófia szűz † 1865.

A húsz év körül járó Barat Zsófia egy alkalommal a következő tréfás kérdést intézte Alajos bátyjához, kemény-kezű lelki vezetőjéhez:

— Mondd, Alajos, szentet akarsz belőlem nevelni?

— Belőled?... Belőled — sohasem válhatik szent.

— Persze, persze — felelte most már komolyan az élénk leány —, hogy is mondhattam ilyet! De legalább nagyonnagyon alázatos leszek, hogy a jó Isten örömét lelje bennem.

Zsófia megtartotta ígéretét s bátyja várakozása ellenére szent lett belőle.

Egy kiváló amerikai püspök, Taché, európai útja után úgy nyilatkozott, hogy útja alatt két dolog volt reá ma-

radandó hatással: IX. Pius pápánál történt kihallgatása és Barat főnöknővel való találkozása. Az egyház feje, XVI. Gergely pápa 1832-ben méltónak találta a Szent Szív apácáinak (Dames du Sacré Coeur) főnöknőjét arra, hogy betegsége alkalmával személyesen meglátogassa, s a nagy Montalambert gróf a vele való találkozás után ezt írta: «Leírhatatlan hatást tett rám ez a találkozás». Így már életében a legtekintélyesebb és a legcsodáltabb nők közé tartozott. Azzá tette nagy életszentsége, különösen Jézus legszentebb Szíve iránt való lángoló és áldozatos szeretete, ritka műveltsége s az az összhang, amellyel a férfias erélyt és bölcseséget egyesítette az Úr szolgálóleányának alázatosságával és szelídségével.

Született 1779 dec. 13-ának hajnalán Joigny-ben. Ez a kis városka a régi Bourgogne-ban fekszik Párizstól délkeletre. A legelőkelőbb női szerzet alapítónője egyszerű kádármesternek, Barat Jakabnak volt harmadik gyermeke. Születésének éjjelén a szomszédban borzalmas tűz pusztított, s édesanyja, Taufé Magdolna, idő előtt hozta őt a világra. Innen magyarázható az a testi gyengeség, amely egész életén át kísérte s amely lelki erejét még csodálatosabb színben mutatja. Életbenmaradásához nem bíztak s még születésének napján keresztelték meg Magdolna, Zsófia és Lujza névre. Keresztapja 12 éves bátyja, Alajos volt. A kis Zsófika szerette mondogatni később, hogy ő «a tűzben» született. Tényleg «a tűzben» született, hogy aztán egész életén át a legszentebb tűz égjen lelkében és áradjon környezetére.

A szellemes kis leány nagyon korán érett. Alig tízéves korában nagy események hatása alá került. Akkor járult az első szentáldozáshoz s akkor kezdődött a borzalmas francia forradalom. Bátyja papnak készült, és Zsófia korán került lelki vezetése alá. Alajos kemény kézzel, szinte szerzetesi fegyelemben nevelte fékezhetetlennek látszó hugát és keresztlányát s megvetette későbbi nagy műveltségének alapjait. A pontos napirendben ott szerepelt a következetes napi elmélkedés, szentmisehallgatás s a szentségekhez való gyakori járulás. Zsófia bátyjának köszönhette, hogy egész fiatalon a latin és görög remekírókat olvashatta, s hogy megtanult olaszul és spanyolul. Az okos szűz a forradalom idején gyüjtögette az olajat, amellyel a katolikus megújhodás alatt világoskodnia kellett. 1793-ban bátyja is börtönbe került. Ez még jobban megedzette mindkettőjük lelkét.

Alajost 1795 tavaszán Párizsban pappá szentelték —

titokban. A fővárosban telepedett le s a század vége felé sikerült hugát is odavinnie. Ő lett Zsófia gyóntatója, lelkiatyja s a bölcseletben és a hittudományban tanára. Mert a tehetséges leány néhány barátnéjával együtt ezekkel a tudományokkal is megismerkedett s a latinban olyan jártasságra tett szert, hogy főnöknő korában nem egy papot ejtett zavarba, amikor latinul kezdett vele tárgyalni.

Zsófia úgy érezte, hogy az Úristen Nagy Szent Terézia leányai, a karmelita apácák közé hívja. Az Úrnak azonban más volt az akarata, s azért az ő élete is más irányt vett. Bátyja révén megismerkedett Varin József atyával, aki a feloszlatott jézustársaságának volt tagja. Ez a lelkes szerzetes már jó ideje lelkében hordotta egy női szerzet alapításának tervét, amelyet számkivetésben elhúnyt szentéletű rendtársa, De Tournely gondolt el: Az új szerzet Jézus Szívének tiszteletét terjesztené s a műveltebb osztály leányainak katolikus szellemű nevelésével foglalkoznék. Ahogy megismerte ezt a kiváló erkölcsi és szellemi képességekkel megáldott leányt, világosan látta, hogy az ő segítségével kell megvalósítania tervét. Csakugyan, 1800 nov. 21-én Zsófia és három társnője Párizsban ünnepélyesen fölajánlották életüket a Szent Szív szolgálatára. Szűz Mária bemutatásának ünnepe ezzel az új intézmény születésnapja lett. Egy év mulva az amiens-i nőnevelőintézet alapításával kezdetét is vette a munka. 1802 jún. 7-én letette Zsófia a szerzetesi fogadalmat s a Magdolna nevet kezdte használni. Ugyanebben az évben Varin és társnői akaratából főnöknő lett. Akkor mindössze 23 éves volt s attól kezdve haláláig 62 éven át töltötte be ezt a tisztet.

Az új szerzet szabályai 1815-ben készültek el a jezsuita szabályzat alapján. A Szent Szívnek előkelő leányok számára állított nevelőintézetei és a szegények számára nyitott ingyenes iskolái hihetetlen gyorsasággal terjedtek. 1818-ban már Amerikában is voltak házak; 1826-ban már a Szentszék is megerősítette a szerzetet és szabályait, s 1840-ben a házak száma 40-re emelkedett. A terjedést nagyban elősegítette a forradalmi idők által megviselt művelt osztályoknak nagy szomjúsága a mélyebb és melegebb katolicizmus után, amelyet az Úr Jézus szívéből táplálkozó áhítat különösen kielégített, aztán a jezsuitarendnek 1814-ben történt visszaállítása, s végül nem utolsó helyen az alapítónőnek ritka képességei. Egyénisége nagyszerű szervező és toborzó erő volt. Csodálatos munkabírásával a legtöbb ház alapítását személyesen

bonyolította le. Franciaországból hatszor utazott Rómába; járt Spanyolországban, Angliában, Svájcban és Ausztriában. Sajátkezűleg írt és összegyüjtött leveleinek száma 14.000. Ama kevés szerzetalapító közé tartozik, akik különös kegyelemképen már életükben láthatták nagy művük gyümölcseit. De a nagy sikerek itt sem következtek be nagy küzdelmek és nehézségek nélkül. Csak a legjelentősebbekre utalunk.

Zsófia az 1800. évi fölajánlást három társnőjével végezte. Ezek közül rövid időn belül az egyik karmelita apáca lett, a másik visszament a világba. Úgy maradt egy segítő nővérrel. Ez a kudarc a szerzet bölcsőjénél nem ejtette kétségbe. Tudta, hogy az Úr kezdte meg a művet s ő szerencsés kimenetelt biztosít. És nem csalódott.

A szabályok végleges elkészítése előtt hosszú éveken át amiens-i lelkivezetőjük magának vindikálta a szerzetalapítás dicsőségét s meg akarta szüntetni a jezsuita befolyást. A főnöknő betegeskedése és távolléte — az első házak alapításával s a poitiers-i noviciátus vezetésével volt elfoglalva — csak növelte a zavarokat. Szakadás fenyegette az új alapítást. A főnöknő alázatossága és kitartása itt is meghozta az eredményt: az eredeti irányzat győzelmével bekövetkezett a gyógyulás.

1839-ben a szerzet vezetői a székhelyet Párizsból Rómába akarták áthelyezni. A minduntalan kitörő francia zavarok ezt teljesen indokolttá tették. A párizsi érsek, a francia püspöki kar és a kormány a francia nővérek nagy részével erről hallani sem akartak. Kínos és küzdelmes évek következtek a főnöknő számára. Végül is ügyességével és a pápa jóindulatával sikerült négy év mulva úgy elrendeznie ezt a kényes ügyet, hogy a szabályokon nem kellett változtatni s a székhely francia földön maradhatott.

Sikerekben és küzdelmekben, szenvedésekben és kegyelmekben gazdag élet után 1865 máj. 25-én, áldozócsütörtök este halt meg Párizsban 86 éves korában. Előtte való vasárnap még megjelent a nővérek déli üdülésén. «Vágyódtam közétek, gyermekeim — mondotta. — Mert csütörtökön lesz a mennybemenetel napja... Előbb még látni akartalak.» Senki sem gondolt a főnöknő mennybemenetelére. Utána a karnővéreknek a vallásnélküli nevelés káros következményeiről beszélt, a segítő nővéreknek pedig azt magyarázta, hogy «ha az erények létráján hiányzik az alázatosság foka, sohasem utunk el a mennyországba». Másnap szentmise hallgatása után

szobájában összeesett és többé nem szólt. Halála előtt néhány évvel említette: «Ha a jó Isten meghallgatja kérésemet, halálos ágyamon nem fogok beszélni. Legalább meg lesznek kímélve leányaim attól, hogy utolsó szavaimat emlegessék». Az Úr meghallgatta kérését: beszélőképességét nem nyerte többé vissza.

Halála előtt két évvel megígérte a konvertita von Berlichingen bárónőnek, hogy halála után legelőször protestáns férjének megtérését fogja kikönyörögni Istentől. A halálosan beteg báró 1865 máj. 26-ra virradó éjjel katolikus papot hivatott, megtért s néhány nap mulva meghalt. Az eset annál meglepőbb volt, mert előtte néhány órával még azt üzente a württembergi királynak, hogy hű protestánsként akar meghalni. Az esetre csak akkor derült teljes fény, amikor megtudták, hogy Barat főnöknő tiszta lelke valamivel a megtérés előtt szállt az örök Bíró elé. Hasonló eseteknek halála után se szeri, se száma.

«Mennybemenetele» után 60 év mulva az 1925. évi jubileum alkalmával XI. Pius pápa május 24-én, az áldozócsütörtök után következő vasárnapon, ünnepélyesen a szentek sorába iktatta.

Ünnepe máj. 25-én van.

Ugyanerre a napra esik

Lerini Szent Vince hitvalló † 450 k. Galliában született; jómódú szülői gondosan iskoláztatták és katonának adták. Itt éveken keresztül vitézül küzdött császárának ellenségei ellen és nem kevésbbé vitézül a lélek ellenségei ellen, melyek épen a katonaéletben nem csekély számban és erővel szoktak támadni. Végre elhatározta, hogy gyökeresen végez velük. Belépett a Marseille-el szemben fekvő Lerin sziget híres kolostorába és ott híressé tette a maga nevét egy írással, melyet 434-ben adott ki, szerényen Zarándok álnéven, Figyelmeztető (Commonitorium) címmel. Még most is, 1500 év mulva felénk világít belőle a katolikus igazságnak mindmáig legszabatosabb megállapítása: «A hitnek támasza a Szentírás és a katolikus Egyház élő hagyománya. Az Egyház magyarázata szükséges; mert különben a Szentírást mélysége miatt mindenki máskép értelmezné és hovatovább annyi magyarázat volna, ahány fő. Igazán katolikus, azaz egyetemes csak az, amit mindenütt, mindenkor, mindnyájan hittek. Ha egy tanító vagy testület elszakad a katolikus hit közösségétől, a katolikus kereszténynek többre kell becsülnie az egész test egészségét, mint az elszakadt tag romlottságát...»

* **Szent Eszter**, akiről tüzetesen beszél a nevét viselő ószövetségi szentkönyv.

Május 25.

VII. Szent Gergely pápa hitvalló † 1085.

A 11. század eleje nagyon szomorú állapotban találta Krisztus egyházát. A világi társadalommal való összeszövődés következményeként az erkölcsök mindenütt nagy mértékben eldurvultak. A főpapok inkább hadvezérek és politikusok, mint a szegény és alázatos apostolok utódai voltak. Ugyanígy az alsó papság életét is a visszataszító bűnök egész sora szennyezte be. Különösen a simónia, vagyis a lelki hatalomnak pénzért való vásárlása és a papi eszmény legszebb ékességének, a papi nőtlenségnek semmibe vétele terjedt el igen nagy mértékben. A cluny-i kolostorból már jó száz esztendővel előbb megindult ugyan a megújhodást célzó reformmozgalom, de az egyelőre csak a szerzetesek és a velök érintkező világi társadalom egy részének életében éreztette hatását. A pápaság, mely elsősorban lett volna hivatva a reform irányítására, még a század második harmadának kezdetén is a legmélyebb süllyedés állapotában leledzett. Minden idők legnagyobb pápájának, VII. Gergelynek érdeme, hogy hatalmas egyéniségével és törhetetlen akaratával véget vetett ennek a szomorú állapotnak, s a pápaságot a nyugati civilizáció irányító és vezető hatalmává tette.

VII. Gergely, eredeti nevén Hildebrand, fiatalságáról jóformán semmit sem tudunk. Bizonyos, hogy közrendű családból származott. Atyja, Bonizo némelyek állítása szerint ácsmester, mások szerint földmíves volt és Savonában élt. Itt született Hildebrand is 1020 körül. A szülői házból azonban már gyermekkorában Rómába, az aventinushegyi Mária-kolostorba, majd innét egy Gratianus János nevű főesperes vendégszerető házába került. Gratianus akkor is maga mellett tartotta a fényes tehetségű ifjút, mikor kevéssel utóbb VI. Gergely néven pápa lett, sőt akkor is, mikor az 1046. évi sutri-i zsinaton III. Henrik német császár ösztönzésére lemondott a pápaságról és önkéntes számkivetésbe Kölnbe távozott. Így Hildebrand egyidőre Németországba került. Mivel azonban atyai jóakarója már 1048-ban elhalt, a híres cluny-i kolostorba vonult. De itteni tartózkodása mindössze egy évig tartott. 1049-ben ugyanis Henrik császár a jámboréletű Brunó touli püspököt nevezte ki IX. Leó néven pápának (lásd ápr. 19). Brunó elfogadta a kinevezést, de kikötötte, hogy Rómában

új választásnak veti alá megát. Ennek ellenére mégis a pápai méltóság jeleivel felékesítve vonult Burgundián keresztül Olaszország felé. Besançon közelében találkozott a Hugó apát kiséretében eléje jött Hildebranddal s rábeszélésére mint egyszerű zarándok folytatta útját és a pápai jelvényeket csak akkor öltötte ismét magára, mikor a római papság és nép formálisan megválasztotta őt.

Hildebrand ettől az időtől kezdve állandóan Rómában élt és jó húsz esztendőn keresztül szinte korlátlan hatalommal irányította a szentszék külső és belső politikáját. Ebben az időben is megbecsülhetetlen szolgálatokat tett az Egyháznak és hatalmas lépésekkel vitte előbbre a benső megújhodás ügyét. Már ekkor mindenki benne látta a jövő emberét. Semmi meglepő sem volt tehát benne, hogy a római nép 1073-ban szinte akarata ellenére kényszerítette őt a tiara elfogadására. Ő azonban csak akkor nyugodott bele a választásba, mikor a választásra jogosult bíborosok is egyhangúlag mellette nyilatkoztak. Mint pápa egykori jótevője emlékére a VII. Gergely nevet vette fel.

VII. Gergely határozott programmal lépett Szent Péter örökébe. Programmja nem kevesebbet foglalt magában, mint az Egyház benső életének fölfrissítését és külső állásának megszilárdítását. Ennek megfelelően kiméletlen harcot indított minden visszaélés ellen. Különösen a papság életét igyekezett megtisztítani azoktól a szennyfoltoktól, melyek a századok folyásában hozzátapadtak; így mindenekelőtt a simóniától és a nősüléstől. Mivel pedig a bajok legmélyebb gyökerét az egyházi és világi társadalom sokszoros egymásbaszövődésében látta, a papságot s a papságon keresztül az Egyházat egészen ki akarta vonni a világi hatalom alól, hogy kizárólag lelki hivatásának élhessen. A hivatásának élő papságon keresztül aztán a világi társadalom erkölcseit is meg akarta nemesíteni és az egész nyugati kereszténységet a krisztusi eszmék készséges szolgálatába akarta szegődtetni. Azt akarta, hogy a keresztény világ Krisztusban, illetve földi helytartójában, a pápában lássa sorsának legfőbb irányítóját.

De amilyen nemes és nagy volt ez az elgondolás, olyan nehéz volt a keresztülvitele. Még a papság egy része is idegenkedéssel fogadta; a német és lombard püspökök legtöbbje pedig egyenesen ellene fordult. Még nagyobb visszatetszéssel találkozott az érdekelt világi fejedelmek körében. Különösen IV. Henrik német császár részéről váltott ki nagy

ellenszenvet a pápa eget és földet egybefűző célkitűzése. A korlátlan hatalomra törő uralkodó ugyanis a saját hatalmának korlátozását látta az Egyház jogainak és szabadságának biztosításában. Ezért, mikor a pápa másodízben is megintette őt, hogy tartózkodjék az egyházi méltóságok önkényes adományozásától, ő az intésre azzal válaszolt, hogy a veletartó német püspökökkel 1076 jan. 24-én letette Gergelyt a pápai méltóságról. Viszont a pápa kiközösítette Henriket az egyházból és alattvalóit felmentette a neki tett hűségeskü alól. Ezzel megkezdte a középkor egyik legnagyobb és legegyetemesebb küzdelmét, az u. n. invesztitúraharcot, mely az egész keresztény világgal éreztette hatását.

VII. Gergely nem érte meg az invesztitúraharc végét. Eleinte ugyan úgy látszott, hogy hamar és könnyűszerrel diadalmaskodhatik ellenfelén. IV. Henrik 1077 jan. 28-án porig alázkodott előtte Canossában. De később fordult a szerencse. A császár német vetélytársának, Rudolf ellenkirálynak eleste után többet foglalkozhatott az olasz ügyekkel. 1080-ban III. Kelemen személyében ellenpápát választatott és ezt hathatósan támogatta Róma ostromában. Az Örökváros ugyan évekig dacolt az ostrommal, de 1084 tavaszán kénytelen volt kaput nyitni. Ekkor a mindenkitől elhagyott pápa az Angyalvárba zárkózott. Szorongattatásában egyedül Istenbe vetette reményét. És mint a hosszú harc folyamán annyiszor, most sem csalódott. Mikor a veszedelem már tetőfokára hágott, az utolsó pillanatban megérkezett Guiszkard Róbert normann fejedelem és hatalmas seregével elvonulásra kényszerítette a pápa ellenségeit. Mivel azonban később a rómaiak és a normannok közt is harcra került a sor és az utóbbiak bosszúból az Örökváros kétharmadát tűzbe-lángba borították, Gergely nem érezte jól magát elhamvadt fővárosában. Ezért Guiszkard seregének elvonulásakor ő is délnek vette útját s egyelőre Salernoban állapodott meg. Itt érte utól a halál 1085 máj. 25-én. Utolsó szavai voltak: «Szerettem az igazságot, gyűlöltem a hazugságot, ezért halok meg számkivetésben.» Hű kisérője azt felelte: «Krisztus helytartója, te nem lehetsz számkivetésben; mert Isten neked adta a pogányokat örökségül és a föld szélső határait birtokul».

A nagy pápa tehát nem érte meg vetésének beérését. De a következmények igazolták őt. Az általa megindított és bámulatos lelki erővel végigküzdött harcból valóban az Egyház szabadsága és a pápaság egyetemes szellemi hatalma s a

kettőnek harmóniájából a középkori kultúra virágbaborulása bontakozott ki.

VII. Gergely tetemét halála színhelyén, a fölséges salernói dómban temették el. Mikor 500 évvel később, 1577-ben felnyitották sírját, még épen találták testét. Talán ez a körülmény indította XIII. Gergely pápát arra, hogy nevét beírassa a római martirológiumba (1584). Huszonkét évvel később 1606-ban V. Pál szigorú vizsgálatnak vetette alája szent elődjének életét s ennek eredményeként őt ünnepélyesen szentté nyilvánította; három évre rá pedig megengedte a salernói érseknek és káptalannak, hogy tiszteletére évenkint két ünnepet üljenek. Végre XIII. Benedek 1728-ban az egész Egyházra kiterjesztette Isten rettenthetetlen atlétájának ünnepét.

A kortársak és az utókor nagyon különbözően ítélték meg VII. Gergely életét. Ellenségei a legkülönbözőbb vádakkal illették emlékét és sokszorosan meggyanúsították szándékait. A mai történetírás azonban elismeri jellemének nagyságát és harcának ideális hevületét. Ma már tisztán látni, hogy a nagy pápát a gigászi küzdelemben nem önző hatalmi törekvések, hanem az egyház szent érdekei vezették. De ugyanígy tisztán látjuk azt is, hogy egyéni életével is messze fölötte állott az ellene szórt rágalmaknak. Mindvégig mint szigorú aszkéta élt; ha másokkal szemben szigorú követeléseket támasztott, magához még tízszerte szigorúbb volt.

Ugyanerre a napra esik

I. Szent Orbán pápa vértanu † 223. Római főnemes család ivadéka. Szevérus császár üldözése idején papjaival a katakombákban rejtőzött, majd fölfedezése után a vallatók előtt hősiesen megvallotta hitét, a börtönben több embert megtérített. Sok kínzás után lefejezték.

Barat Szent Zsófia, lásd máj. 24.

Május 26.

Néri Szent Fülöp hitvalló † 1595.

Isten országában is vannak nagyok és kicsinyek, fejedelmi személyek és egyszerű alattvalók, gazdagok és szegények. Néri Szent Fülöp az egészen nagy, a fejedelmi, gazdag szentek közül való.

1515-ben született Firenzében előkelő családból. A «jó Pippo», amint becézve nevezték, testben és lélekben egész-

séges, erőteljes és egyenes fiú volt. Szívesen és jól tanult; még szívesebben hallgatta a San Marco-kolostorbeli jámbor dominikánusok lelki tanításait és utánozta imádságos életüket. Jámborsága egyszerű, természetes, mély és komoly volt. Mindenki szerette. A gyermek Fülöp legföltűnőbb erénye föltétlen engedelmessége volt, az ifjúvá serdült Fülöpé a szűzi tisztaság. Kaján emberek rossz nőt zártak rá. Ő nyomban olyan odaadó imádságba merült, hogy a kísértő szégyenkezve menekült. A tisztaság sajátos fénnyel ragyogott le arcáról, kisugárzott szeméből, még aggastyán korában is; úgyhogy elég volt jelenléte, kezének érintése tisztátalan kísértések gyökeres elűzésére. A szűzességnek ez a nagy mestere meg volt győződve, hogy a tisztaságnak igazi biztos őre az alázatosság. «Ha másnak bukásáról hallunk, mondotta, sajnálnunk kell őt, nem megvetni; a részvét hiánya saját bukásunk útkészítője.»

Tizenhatéves korában egy gazdag atyai rokona, Romulo Néri, üzletébe vette San Germanóban, Nápoly közelében, azzal a kifejezett szándékkal, hogy örökösévé teszi. Fülöp szülői nem voltak gazdagok; szívesen vették tehát fiuknak ezt a váratlan «szerencséjét». Maga Fülöp nem volt épen elragadtatva. Pontosan és szorgalmasan teljesítette ugyan kötelességét a gazdag nagybácsi üzletében; de amikor szerét tehette, elment a montekasszinói bencésekhez vagy a tenger partján, sziklák közt fekvő csöndes Szentháromság-kápolnába, s ott sokszor féléjtszakákat töltött önfeledt, boldog imádságban. S a vége az lett, hogy hátat fordított szerencsének és gazdagságnak. Egyedül Istennek akart szolgálni. Hiába marasztották.

1533-ban elment Rómába — pénz, segítség, sőt terv és kilátás nélkül. Csak azt látta világosan, hogy egyedül Istent akarja szolgálni. Rómában egy gazdag firenzei nemes, Galeotto Caccia fogadta fiai mellé. Növendékeit Isten-félelemben és tisztaságszeretetben nevelte. Közben ő maga hittudományt és bölcseletet tanult, s rendkívül szigorúan és szegényen élt: egyszer evett napjában; étele kenyér és víz volt, olykor kis fű vagy néhány olajbogyó hozzá. Hetenként három nap egyáltalán nem evett. Néhány darab ruhája egy kötélen lógott szegényes szobájában, melynek padlója volt az ágya.

Így megcsinálta már 18 éves korában, amire később oly fölséges leckét adott Zazarra Ferencnek, egy törekvő jogászfiúnak. Az ifjú ott térdelt Fülöp előtt, s a szent szokása

szerint atyailag simogatta a fejét s közben beszélt. «Boldog vagy te, fiam! Te most tanulsz. Egy szép nap aztán doktor leszel. Aztán pénzt keressz, családot alapítasz; egy szép nap magas állásba kerülsz, s teljes lesz minden vágyad.» Az ifjúnak fölcsillant a szeme. Igen, ez volt minden titkos álma. Akkor Fülöp az ifjú fejét gyöngéden szívéhez vonta és fülébe súgta: «És aztán?» Az ifjú hazament ennek a szónak a visszhangjával a szívében: És aztán?! Ez nem hagyott neki nyugtot, míg ott nem hagyott tudományt és karriért, és Fülöp kongregációjában teljesen Isten szolgálatára nem szánta magát.

Fülöp mélységesen becsülte az evangéliumi szegénységet. Egyszer egy testvérnek megígérte, hogy elviszi a paradicsomba, ha csak azt teszi meg, hogy egészen elzárja szívét a gazdagság elől. «Adjatok csak tíz embert, mondotta, akik egészen megváltak e világtól, és én megtérítem velük a világot.»

Az ilyen lélek nem ismer megállást. 25 éves korában eladta könyveit, árukat a szegények közt osztotta el és most már egész idejét és erejét arra szánta, hogy mindenestül lelki ember legyen belőle. Vezekléseit és önmegtagadásait megkettőztette. Keveset aludt, azt is a puszta földön, vasláncos vezeklőövet öltött és a zajos nagyváros kellő közepében teljes hallgatásban és lelki magányban élt. Nappal a katakombákban imádkozott, éjtszaka végigjárta a hét főtemplomot — tizenkét mérföldet! Sokszor negyven órát imádkozott egyvégben. Közben Isten olyan kegyelmekkel árasztotta el, hogy nem egyszer fölkiáltott: «Ne többet, Uram; ne többet!» Így történt, hogy 1544 pünkösdjén Szent Sebestyén katakombájában imádkozott a Szentlélek adományaiért. Egyszerre mint valami tüzes golyó jött az égből és egyenest a szívébe hatolt. Két bordája a szíve táján kifeszült és ökölnyi daganatot hagyott, szíve kitágult és azóta rendkívül hevesen dobogott, ha Istenről szólt, misét mondott, imádkozott, szentségeket szolgáltatott. Még ötven évig élt ezután, és semmiféle orvos nem tudta megmagyarázni, miképen!

Ötévi készület után Fülöp már elég erősnek érezte magát arra, hogy Isten szeretetéből a lelkek üdvösségeért kezdjen dolgozni. A téreken és boltokban egyszerűen megszólította a fiatalembereket: «Nos, testvéreim, mikor kezdünk már jóttenni?» S egyre többen követték: gyakran já-

rultak a szentségekhez, vasárnaponként fölváltva imádkoztak a kitett szentség előtt, s így bevezették a negyvenórás szentségimádást. Az 1550. jubileumi évben rengeteg zarándokot láttak el, s megalkották a beteg- és zarándokápoló Szentháromság-testvérületet, mely mindmáig fönnáll. Fülöp buzgósága és meggyökerezett lelkisége egyre több embert vont varázskörébe. Bűnösök megtértek, lagymatagok fölbuzdultak, eretnekek, sőt zsidók katolizáltak, és lassan szinte divattá lett a jobb körökben is szegényeket és betegeket látogatni.

Mikor gyóntatója látta, milyen csodálatos hatással van a lelkekre, először tanáccsal, alázatos ellenkezése után pedig paranccsal meghagyta neki, hogy szenteltesse magát pappá.

Így 1551-ben Fülöp pappá lett és pedig azzal az odaadással, ami jellemzi egész életét. Mindennap misézett és mindig belevitte miséjébe Isten-szerető lelkének egész szenvedelmes szent szerelmét. Még az oltár is meg-megremegett attól a hő buzgóságtól, mely ilyenkor eltöltötte lelkét. Közben sokszor elragadtatásba esett, úgyhogy figyelmeztetni kellett a folytatásra. Végre is engedélyt kapott, hogy külön magánkápolnában misézhessen. Itt a ministráns az Agnus Dei után két órára magára hagyta.

Fülöp papságával életének új szakasza kezdődik. Az ő forró Krisztus-szeretete vértanuságról szőtte szent álmait. Mikor Xavéri Szent Ferenc (lásd dec. 3) halálának híre eljutott Rómába, ő úgy gondolta, hogy a nagy mű folytatása, India megtérítése ő reá vár. Már toborzott is húsz társat, mikor egy szent szerzetes megmondta neki, hogy Isten akarata szerint neki Róma a működési tere. Fülöp nem is hagyta el 60 éven keresztül az örökvárost és lett Róma apostola.

Kis szobája már régen az életszentségnek és gyakorlati kereszténységnek főiskolája volt. Most, hogy gyóntatójával és néhány más jámbor pappal a Szent Jeromos (San Girolamo della Carità) temploma melletti papi házba vonult, lelki fiait a templom oratóriumában gyüjtötte össze. Esténként gyűltek itt egybe, világi emberek és papok, gazdagok és szegények, tanultak és egyszerűek. Közös hangos imádság és csöndes elmélyedés után lelki olvasás következett a Szentírásból vagy szentek életéből, azután egy rövid, egyszerű, gyakorlati szentbeszéd nemcsak a hit és erkölcs köréből, hanem az egyháztörténetből is. Utána ének és zene. Palestrina, Fülöp gyónófia, számukra írta «oratóriumait». Háromszor hetenként

ostorozták magukat az Üdvözítő kínszenvedésének emlékére. Így szinte fölújult az első keresztények élete.

Ennek az életnek középpontja Fülöp volt. Egyénisége páratlan erővel vonzotta és emelte a lelkeket. Varázsának titka mérhetetlen lélekszeretete, aztán a szentpáli lelkület, mely mindenkinek mindene tudott lenni, és nem utolsó helyen az a tény, hogy nagy szentségében nem tagadta meg egészséges, vidám, eredeti egyéniségét.

A nagy szentek rendkívüli adományaival rendelkezett. Az elragadtatás szinte rendes állapota volt. Élete *egy* csoda. Olyan kortársak, mint a híres tudós Baronius, esküvel bizonyítják jövendöléseit és csodáit, köztük a 14 éves Paolo Massimo hercegnek halottaiból való föltámasztását (a Massimo hercegek Rómában még ma is az évfordulón, márc. 16-án misét mondatnak kápolnájukban). Bűnösöknek leolvasta arcukról titkos gondolataikat. Lelkisége annyira átsugárzott külsején, hogy merő érintése vagy látása kísértéseket űzött el és bűnösöket térített meg. S mégis ez a szigorú életű szent egyike volt a legvidámabb embereknek. Egy-egy nyári vasárnap délután ifjait kivitte a San Onofrio kertjébe, Tasso híres tölgye alá és teljes lélekkel résztvett minden játékukban. Sohase neheztelt, ha a gyerekek telelármázták a házat: «Nem bánom, szokta mondani, ha fát vágnak is a hátamon; csak ne vétkezzenek».

Meg volt győződve, hogy a vidámakat könnyebb az erény útján vezetni, mint a szomorúakat. Ezért óvott a skrupulozitástól is. Zseniális módon szabadított meg ettől egy apácát, aki szinte beléjebetegedett. Mikor találkozott vele, megszólította az ő kedves módján: «Skolasztika, mit búsulsz és skrupulizálsz. Hisz biztos számodra a mennyország». «Ellenkezőleg, sóhajtotta az apáca, a pokol az én osztályrészem.» «Bebizonyítom neked, folytatta a szent, hogy a mennyország biztosítva van számodra. Mondd meg: kikért halt meg Jézus Krisztus?» «A bűnösökért.» «S te mi vagy?» «Szegény bűnös.» «Tehát Krisztus érted halt meg. S mert az ő vérében megmostad lelkedet és utálod a bűnt, biztos neked a mennyország.» Az apáca egész életére meggyógyult.

Fülöpnek biztos volt a lelki szeme s egészséges és eredeti az emberkezelése. Róma környékén egy apácának látomásai voltak; csakhamar hírek keltek szárnyra nagy szentségéről. A pápa szentünket bízta meg, nézzen utána.

Fülöp sáros időben gyalog elment, magához hívta az apácát, s odanyujtotta sáros csizmáját: húzza le. Az apáca méltatlankodva utasította vissza a «vakmerő» fölszólítást. Fülöp rövidesen elköszönt és jelentette Rómában: az az apáca nem szent; nincs benne alázat.

Őbenne ugyancsak megvolt. Szigorú szent életét és fegyelmezettségét eredeti módon rejtegette: nem egyszer virágcsokorral a kezében járt, máskor éneket dúdolva — a zenét és éneket különben is igen szerette. Egyszer a hozzá hasonlóan eredeti Kantalicei Szent Felix-szel (lásd máj. 18), az alamizsnagyüjtő kapucinus fráterrel találkozott. Ez megkérdezte: nem szomjas-e? Az igenlő válaszra odanyujtotta neki az összekoldult borral teli kulacsot, s Fülöp nem törődve az utca népének gúnyolódásával, eleget tett a szent kapucinus felszólításának. Igaz, utána rajta volt az alázatpróba sora: Fülöp levette a birétumát és a toprongyos fráter kopasz fejébe nyomta. Általános hahota fogadta; de Felix szintén állta a próbát. Nyugodtan indult; csak annyit mondott: Ha aztán valaki elveszi tőlem, te lásd. Mire Fülöp mosolyogva visszavette.

Ez az eset is mutatja, hogy Fülöp egészen magáévá tette Szent Bernát nagyszerű programját, mely az ő jelszava is volt: Spernere mundum; spernere neminem; spernere seipsum; spernere se sperni; magyarul: megvetni a világot, meg nem vetni senkit, megvetni magamagát, megvetni a megvettetést. S erre szüksége is volt, nagy arányokban is, élete műve számára. Egy nap ugyanis a rosszakarat, irígység és rágalom hozzá is bekopogtattak. A helynökbíboros megtiltotta neki a gyóntatást (ez volt egyik fő lélekmentő eszköze, szinte reggeltől estig gyóntatott) és bezárta az oratóriumot. Fülöp csak annyit mondott: «Isten dicsőségére engedelmességből kezdtem; engedelmességből hagyom abba». Nem tett egy lépést sem, hanem Istenre bízta ügyét. S jól gondolta. Néhány hét mulva kitűnt a rágalmak alaptalansága, és Fülöp nagyobb hatáskörhöz jutott, mint előbb.

A Szent Jeromos-templom és oratóriuma már régen kicsinynek bizonyult. 1564-ben áttette a firenzeiek unszolására a Szent János-templomba. Azonban hovatovább belátta, hogy nem térhet ki az elől, amitől alázata addig visszatartotta: 1575-ben XIII. Gergely pápa fölszólítására a pápától ajándékozott Santa Maria in Vallicella-templomban megalapította az oratoriánusok papi társulatát: igehirde-

tésre, nevelésre, a szentségek használatának terjesztésére. Fogadalmakkal nem kötötte le fiait, hanem azt akarta, hogy a szeretet köteléke tartsa össze kongregációját. Kevés és igen bölcs szabályt adott, de azoknak pontos megtartását követelte. Fiaitól föltétlen engedelmességet kívánt és az ő eredeti módján törte meg kevélységüket s segítette őket teljes világmegvetésre. Egy fölvételre jelentkező ifjúnak meghagyta, hogy övére hátul rókafarkot kössön, s úgy menjen végig Rómának egy főutcáján. Másiktól azt kívánta, hogy felsőruha nélkül, harmadiktól, hogy rongyos ujjasban menjen ki. Baróniust, mikor az már híres tudós volt, egy gorombaságáról közismert kocsmároshoz küldte egy deci borért, óriási kannával és egy arannyal, hogy abból fizesse a bornak néhány fillér árát.

Se szeri, se száma azoknak az eredeti és találó gesztusoknak, melyekkel Fülöp a lelket rövid idő alatt Krisztusba formálta. Nem csoda, ha működésének félszázada alatt Róma képe megváltozott, s ha pápák, kardinálisok, szentek voltak legnagyobb tisztelői. V. Pius, XIII. Gergely, V. Sixtus, XIV. Gergely, VIII. Kelemen kezet csókoltak neki; pedig nemcsak a fölajánlott bíbort utasította vissza ismételten, hanem az ő módján apostoli bátorsággal nekik is megmondta kifogásait. Korának nagy szentjei: Loyolai Szent Ignác, Lellisi Szent Kamil, Borromeo Szent Károly, Kalazanci Szent József, Szalézi Szent Ferenc, Ricai Szent Katalin stb. bensőséges érintkezésben voltak vele; korának sok más híres embere tanítványa volt. Szent Péter mellett ma is legnépszerűbb szentje Rómának. Oratóriuma a századok folyamán sok jót tett, s ma Angliában a híres Newman alapításaként folytatja az apostolkodásnak azt a munkáját, melyet Szent Fülöp egyénisége még ma is végez.

Halála méltó volt életéhez. 1595 május 15-én, jóllehet a 80 éves aggastyán egészségesebb volt, mint valaha, azt mondta: tíz nap mulva megyek. 25-én, áldozócsütörtökön, szentmiséjén szokása ellenére végigénekelte a glóriát. Aztán egész nap gyóntatott, gyónóitól elbúcsúzott, s kérte, hogy imádkozzák érte az olvasót. Utána elmondta a másnapi zsolozsma matutinumát. 11-kor lefeküdt, s azt mondta az ott őrködő testvérnek: Igen, végre is meg kell halni. Két óra körül mozgolódott és mondta a testvérnek: Antal, most megyek. Barónius elmondta a haldokló lélek fölajánlásának imádságait, aztán kérte, hogy áldja meg fiait. A szent fölemelte kezét,

szemét égre emelte, majd körüljáratta fiain és aztán lehúnyta. A hű szolga bement Úra örömébe.

Ugyanerre a napra esik

Szent Quadratus hitvalló † 140 k. Apostoltanítvány Kis-Ázsiában. 124-ben a kereszténytildöző császárnak egy nagyszerű írást nyujtott át, melyben kimutatja a keresztények igazát. Többek közt arra is utal, hogy akiket az Úr Krisztus meggyógyított és föltámasztott, azok közül többen még életben vannak.

Május 27.

Szent Béda egyházdoktor † 735.

Legtöbb kortársának életéről több és érdekesebb dolgot lehetne elmondani. S mégis, annak a kornak fényes pályát megfutott emberei: ünnepelt püspökök, megbámult hősök és fejedelmek, irígyelt udvari emberek — ma már a legtudósabb történetíró is csak ügyel-bajjal betűzi ki nevüket a történelem megfakult lapjaiból. Béda nevét pedig hálával és tisztelettel emlegeti ma is a nagy angol nemzet, mint első tudósát és tanárát, és kegyelettel ünnepli a nagy Egyház mint doktorát és szentjét. Élete örök bizonyság arra, hogy Isten országában más a nagyság útja, mint aminőről e világ fiai álmodnak.

Béda 673-ban született Angliában a wearmouthi bencés apátság birtokán. Mint kis gyerek árvaságra jutott és hétéves korában a szentéletű tudós Biscop Benedek apát keze alá került. Ez már három év mulva segítőtársának, Ceolfridnak gondjára bízta, mikor az Jarrowban új apátságot alapított. Ebben a kolostorban folyt le Béda élete a szerzetes élet gyakorlatai, imádság, vezeklés, zsolozsmázás és a tudomány művelése közt. 686-ban dögvész szedte áldozatait szerte az országban; a jarrowi kolostor tagjai közül is csak Ceolfrid, az apát élte túl és hű tanítványa, Béda, aki már akkor kitűnt nemcsak a szerzetesi fegyelem mintaszerű követésében, hanem a tanulásban is. Megszerezte korának minden tudományát; éjjel-nappal olvasta a Szentírást, de épúgy megtanulta a csillagászatot, földrajzot és történelmet. Szűntelenül forgatta Ambrust, Ágostont, Jeromost, Gergelyt és a többi nagy egyházatyákat, de nem hanyagolta el Cicerót, Vergiliust, Senecát és a többi régi írót. Könyv volt bőven, Bene-

dek apát nem sajnált sem költséget, sem fáradságot. Hozott Rómából nemcsak drága könyveket, hanem kitűnő mestereket is. Egy ilyentől tanulta Béda a karéneket, a zsolozsma és szentmise szabályos gregorián éneklését, s ez élete végéig főgyönyörűsége volt. Tudott nagyszerűen latinul, értett görögül és héberül.

Harminc éves korában szentelték pappá. Akkor már kész tudós volt; kezdett is tanítani, mégpedig példátlan sikerrel. Állandóan 5—6 száz fiatal szerzetes ült lábainál; korának leghíresebb emberei: Ceowulf, Northumbria királya, Albin canterbury-i apát, Egbert yorki érsek stb. versengtek barátságáért. Ő pedig megmaradt annak az igénytelen lelkiismeretes szerzetesnek, akinek fogadalma szánta. Maga mondja öreg korában: «Egész életemet ugyanabban az egy kolostorban éltem le, s míg teljes igyekezetem szerzetem szabályára és az istentiszteletre irányult, állandó gyönyörűségemet leltem a tanulmányban, tanításban és írásban».

Írásban — 46 munkát írt, megint teljes szerzetes igénytelenségben. «Magam vagyok magamnak titkára, írja; magam készítem jegyzeteimet. Magam vagyok a könyvkiadóm (másolóm)». Ezekkel az írásokkal Béda külön hálára kötelezte az utókort. Bennük a lealkonyodó római világ műveltségét átmentette az ifjú, még barbár, de tanulékony népek számára, melyek a középkor folyamán nagyokká lettek és ma is a világ sorának intézői. Az ő könyveiből tanultak mértant és földrajzot, csakúgy mint nyelvtant és történelmet azok, kik a középkori népekből művelt nemzeteket neveltek. Végigmagyarázza csaknem az egész Szentírást, mégpedig oly világosan és épületesen, hogy már az ő életében széltében olvasták kolostorokban és templomokban. Mivel élő ember munkáiról volt szó, a neve mellé nem mondhatták, hogy «atya» vagy «szent», hanem úgy olvasták, hogy a «tiszteletreméltó» Béda (Venerabilis) írásáról van szó. Ez a jelző rajta is maradt mindmáig. Ráillik!

Különös becsületet szerzett azzal a művével, melyben megírta az angolszász egyház történetét Szent Ágoston (lásd máj. 28) megjelenésétől 731-ig. Ezzel az angol történetírás atyja lett és egyben megörökítette annak a jámbor népnek fölséges keresztény tavaszát. De bizonyságot tett arról is, milyen meleg szíve van népe iránt. Ennek más bizonyságát is adta: lefordította nekik elsőnek az ő angolszász nyelvükre Szent János evangéliumát.

Amikor befejezte angol egyháztörténetét, érezte, hogy a folytonos szerzetes gyakorlatok és szűntelen tudós munka fölemésztette erőit. Nagy gyöngeség és nehéz lélekzés lepte meg — a halál angyala járt a kis cellában.

Nagy emberek halála sokszor egész életüknek rövid, megszépített megismétlése. Így megesik, hogy a júniusi alkony mégegyszer elénk varázsolja a nyáreleji napnak minden színét és szépségét... Béda a testi szenvedések közepett is megőrizte jó humorát és szívességét. S jóllehet állandó álmatlanságban szenvedett, mindennap megjelent tanítványai közt: folytatta előadásait. Időnként önkénytelenül ajkára tolult egy-egy kemény hangzású verssor az ő honi angol nyelvén — a halál éneke volt, s arról zengett, hogy az elkerülhetetlen útnak hogyan világít eléje a halál csillaga, s mennyire nem tudja az ember eléggé átelmélkedni, milyen lesz az ítélete. A mester énekével egybevegyült a tanítványok könnye. «Sohasem olvasunk már sírás nélkül», mondja az a tanítványa, aki ezeket a drága vonásokat megőrizte számunkra. Így közelgett 735 áldozócsütörtöke; a lélekzési nehézségek súlyosbodtak, lába dagadt. De a munka folyt. Szent János evangéliumának angolszász fordítását kellett befejezni. Aggódó barátok pihenőt sürgettek. «Nem engedhetem, volt Béda felelete, hogy fiaim majd hazugságot olvassanak, vagy céltalanul ténferegjenek halálom után». Áldozócsütörtök előtt három nappal betegsége súlyosbodott. De egész nap tanított. «Tanuljatok olyan sietséggel, amint tudtok, biztatta tanítványait; nem tudom, meddig maradok veletek». Új hajnal vetette végét egy álmatlan éjtszakának: áldozócsütörtök böjtje. Résztvett a szokásos ereklyés körmenetben, azután az agg tanár megint maga köré hívta tanítványait. «Még egy fejezet van hátra (Szent János evangéliumából), jelentette a leíró; de most nem kínozhatunk téged kérdésekkel». «De megy; vedd a tollat és írd gyorsan». Délután 3 óra tájban hivatta a kolostor fölszentelt papjait. Mindegyikhez volt szava, mindegyiket kérte, hogy misézzen majd érte. Könnyek közt megígérték. Így, könnyek és búcsúzás közepett estére fordult az idő. «Még egy vers hiányzik, drága mester», mondotta a fiú. «Írd gyorsan», hagyta meg a haldokló. «Most be van fejezve», jelentette a kis irnok. «Igazad van, mondotta a tanár, most minden be van fejezve; consummatum est». A földre fektették. Feje tanítványai karjain nyugodott, arca arra a helyre volt fordítva, ahol imádkozni szokott. Bele-

kezdett az ünnepi énekbe: «Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek». Mikor a végére ért és a Szentlelket mondotta, énekének utolsó hangjával lelke csöndesen elszállt hazájába. Ereklyéit a 11. században Durhambe vitték és közös koporsóba zárták Szent Cuthberttel (lásd márc. 20.), akinek életét oly szépen megírta.

Ugyanerre a napra esik

I. Szent János pápa hitvalló † 526. A szétmállott római birodalom romjain Teodorik, az ariánus keleti gót király uralkodott; keleten pedig a buzgó katolikus Jusztinián császár, aki az ariánusok templomait becsukatta és csak katolikusokat engedett hivatalokba. Ariánus alattvalói Teodorikhoz fordultak oltalomért. S ez János pápát kényszerítette követségbe Jusztiniánhoz: vonja vissza a keleti ariánusok elleni rendeleteit, különben ő nyugaton ugyanígy bánik majd a katolikusokkal. Jánost Konstantinápolyban a nép és a császár mérhetetlen tisztelettel s ünnepélyességgel fogadták. Mikor bevonult az «Aranyportán», egy vaknak Krisztus nevében visszaadta a látását. Azóta a nép tisztelete és lelkesedése nem ismert határt. A pápa a császárral mindenben megegyezett és visszament Rómába. A sötétlelkű és gyanakvó Teodorik, aki kivégeztette első miniszterei, Szimmachust és ennek vejét, a híres tudós Boethiust, a pápát is sötét, nyirkos börtönbe vetette és éheztette. Itt a nyomorúságban meghalt a szent pápa — vértelen vértanusággal.

Szent Gyula vértanu † 303. Méziában keresztény katona volt és tisztjének följelentésére került a helytartó ítélőszéke elé; hitét bátran vallotta. Lefejezték.

* **Szent Eduárd,** lásd márc. 18.

Május 28.

Szent Ágoston hitvalló † 604 körül.

Tiszteletreméltó Szent Béda angol egyháztörténetében olvassuk, hogy Nagy Szent Gergely egyszer a római piacon feltűnően szép alakú, fehérarcú, kékszemű és dúsfürtű rabszolgákat látott. A váratlan látvány mélyen megdöbbentette a szent férfiút. «Hogyan, — kiáltott fel — ilyen fehérarcú emberek örökké a sötétség fejedelmének martalékai legyenek?» Mindjárt odasietett tehát hozzájuk és megkérdezte tőlük, milyen nemzetbeliek. Mikor megtudta, hogy angolok, kedves szójátékkal így szólt: «Helyes, mert valóban angyalokhoz illő arcotok van; a szent angyalok örököstársainak valóban

ilyeneknek kell lenniök». Azután tovább kérdezte őket, milyen tartományból valók. «Deirából» — hangzott a felelet. «Helyes. Isten haragjától (latinul: de ira) meg lesztek váltva és hivatalosak lesztek Krisztus örömébe». Annak hallatára pedig, hogy királyukat Ellának nevezik, boldogan kiáltotta: «Alleluja, a teremtő Isten dícséretét fogjátok zengeni». A lelkes főpapot annyira meghatotta a jelenet, hogy mindjárt maga akart indulni az ismeretlen nép megtérítésére. Mivel azonban a rómaiak nem engedték őt távozni, egyelőre megelégedett azzal, hogy az ifjakat megvásárolta és gondos keresztény nevelés alá fogta.

Mikor aztán elérkezett az ideje, Gergely pápa maga elé hivatta Ágostont, a Szent Andrásról nevezett bencés kolostor apátját és meghagyta neki, hogy haladéktalanul induljon az angolok megtérítésére. Ágoston negyvenedmagával, köztük az említett angol ifjakkal 596-ban csakugyan neki is vágott az irdatlan nagy útnak. Mivel azonban útközben nagyon sokat hallott az angolok barbárságáról és kegyetlenségéről, elveszítette a bátorságát, Lerinből visszafordult és a pápától felmentését kérte. Gergely azonban hajthatatlan maradt. Igy Ágostonnak és társainak ismét útra kellett kelniök, és most már meg sem állottak az angol partok közelében fekvő Thanet szigetig. Innét üzentek Ethelbert királynak, a Thanethez legközelebb eső angol királyság, Kent uralkodójának. «Eljöttünk, — üzenték neki — hogy az örök élet tanát hirdessük neked». Ethelbert előtt, mivel felesége, Berta, Charibert frank király leánya, keresztény nő volt, már nem volt egészen ismeretlen a keresztény vallás. Ezért szívesen fogadta a térítőket; sőt néhány nap mulva személyesen is megjelent köztük a szigeten. Mivel azonban attól tartott, hogy a keresztények esetleg megbabonázzák őt, szabad ég alatt egy nagy tölgyfa árnyékában fogadta őket. Ágoston és társai kereszt alatt s felváltva imádságokat és litániát zengve járultak eléje. Megérkezésük után azonnal hozzáfogtak a keresztény tanítás kifejtéséhez. Beszédjük végeztével Ethelbert így szólt hozzájuk: «Amit ti mondtok, az mind szép, de új és bizonytalan valami; nem adhatom fel tehát egyszerre azt, amiben én és angol népem olyan sokáig hittünk. De mivel azt tartjátok, hogy tanotok igaz és kiváló, nem akarlak benneteket hirdetésében akadályozni. Térítsétek hitetekre azt, akit meg tudtok téríteni».

Ágoston és társai a király engedelmével Canterburyben

egy elpusztult keresztény templom közelében vonták meg magukat s miután azt hevenyében helyreállították, azonnal a térítés művéhez láttak. Isten gazdag aratást adott vetésüknek; alig egy esztendővel megérkezésük után, 597 pünkösdjén maga Ethelbert király is megkeresztelkedett s példáját nem kevesebb, mint tízezer alattvalója követte. A pápa leírhatatlan örömmel fogadta a megtérés hírét s örömében azonnal utasította franciaországi követét, Virgiliust, hogy az arlesi érsek segédkezésével szentelje püspökké Ágostont. Ágoston felszentelése után Canterburyben rendezte be püspöki székhelyét; a hálás király ugyanitt remekművű székesegyházat építtetett Szent Péter és Pál apostolok tiszteletére és melléje egy tágas kolostort.

A magas helyről jövő elismerés természetesen még jobban fokozta a lelkes misszionáriusok térítő buzgalmát. Olyan lelkesedéssel feküdtek neki a munkának, hogy a század végéig Kent lakossága szinte utolsó szálig kereszténnyé lett. Ethelbert és felesége mindenben kezére jártak Ágostonnak; az előbbi a bálványimádás eltiltásával és keresztény szellemű törvények alkotásával, az utóbbi pedig az egyre-másra épülő keresztény templomok felszerelésével. De nagymértékben előmozdította a térítés sikerét az a körülmény is, hogy Ágoston a pápa egyenes utasítására lehetőleg kímélte az angolok hagyományait; így pl. templomaikat nem rombolta le, hanem keresztény szentegyházakká alakította át, hasonlóan vallásos szokásaik és ünnepeik nagy részét is megtartotta, csakhogy természetesen keresztény tartalmat vitt beléjük.

601-ben különös elismerése jeléül a pápa érseki palliumot küldött Ágostonnak, kinevezte őt Angolország prímásának és egyben megbízást adott neki az angol egyházszervezet megalkotására. A tervezet értelmében délen London, északon pedig York székhellyel egy-egy érseki tartományt kellett volna szervezni, melyek mindegyike 12—12 püspökséget foglalt volna magában. Erről azonban egyelőre nem lehetett szó. Maga Ágoston továbbra is Canterburyben maradt, míg tanítványai közül Justust rochesteri, Mellitust pedig londoni püspökké szentelte. Ez utóbbinak tartománya, az essexi királyság azonban még színpogány terület volt. De ez a legkevésbbé sem csüggesztette el Mellitust. Ugyanazzal a bízó hittel és áldozatos munkakedvvel, mely mesterét jellemezte, nekivágott a nehéz feladatnak, s az eredmény az lett, hogy

Sabereth király, egyébként Ethelbert unokaöccse, egy éven belül alattvalói nagy részével a keresztény hitre tért.

Ágoston az angolok megtérítése mellett sokat fáradt a még a római időből kereszténveknek maradt britek hitéletének megjavításán és bizonyos, a római egyházétól eltérő szokásaik (keresztelés, húsvét) megszüntetésén is. A britek azonban, mivel politikai téren halálos ellenségei voltak az angoloknak, vallási téren sem hallgattak az angolok apostolának szavára. Ágoston végre türelmét vesztette oktalan makacsságuk láttára és prófétai lélekkel megjósolta nekik közelgő végzetüket. «Mivelhogy nem akartok nekem segíteni — mondotta — abban, hogy az angoloknak megmutassam az élet útját, Isten igazságos ítéletéből ők a halál eszközei lesznek számotokra».

S visszatért szeretett székvárosába, Canterburybe. Ott érte utól a halál is 604 táján. Sírjára ezt írták: «Itt nyugszik Ágoston, az első canterbury-i érsek, akit az áldott emlékű Gergely római püspök küldött ez országba, s aki Istentől csodatevő erővel megajándékozva Ethelbert királyt és népét Krisztus hitére térítette és a nevezett király idejében május 26-án halt meg».

Ugyanerre a napra esik

Aquitániai Szent Vilmos hitvalló † 812. Nagy Károlynak testi-lelki barátja és legvitézebb fejedelme volt. A spanyol félszigetről előretörő arabokat fényes győzelmekben ismételten megverte és a fölszabadított területen nagy bölcsességgel és atyai körültekintéssel uralkodott: a szegényeket megvédte, az igazságosságnak mindenütt érvényt szerzett. A kolostorokat, az istenességnek és egyben a művelődésnek is otthonait külön gondoskodásban részesítette; Gellane hegyi magányában maga is alapított bencés kolostort, és mikor két huga apáca lett, tettre váltotta régóta érlelődő elhatározását: elrendezte családja ügyeit, lemondott fényes méltóságairól. Nagy Károlynak, barátainak tartóztató szeretete nem tudta megingatni. A híres vitéz és ünnepelt fejedelem zarándokruhában alázattal fölvételért esengett Gellane-ban és megkérte az apátot és szerzeteseit: felejtsék el Aquitánia fejedelmét és csak Vilmos testvért lássák. Keresve-kereste a kolostorban a legalacsonyabb foglalkozásokat; sokáig szakács volt. De mélységes imaélete és csodái (egy nagy kemencetüzet egyszer azzal oltott el, hogy keresztet vetett, bement a tűzbe és kezével hányta ki a parazsat) nem maradtak rejtekben. Mikor meghalt, maguktól megszólaltak a kolostor és a környék harangjai. Mikor kolostorbalépése előtt barátai marasztották, azt mondta: «Ha biztosítani tudnátok, hogy mindig veletek

maradhatok és nem kell meghalnom, talán hallgatnék rátok. Így nem vehetitek zokon, ha azt ragadom meg, ami út, igazság és élet». A harangok bizonyságot tettek, hogy megtalálta az életet.

Szent Emil és két társa vértanuk. Szardínia szigetén szenvedtek. Kor és körülmények ismeretlenek.

Május 29.

Pazzi Szent Magdolna szűz † 1607.

Pazzi Szent Magdolna a legelőkelőbb és legősibb firenzei arisztokráciából sarjadt. 1568-ban született s a keresztségben eredetileg Sziéna nagy szentjének, Szent Katalinnak nevét kapta; a bűnbánó Mária Magdolna nevét csak később, szerzetesi fogadalomtétele alkalmával vette fel.

Életírójának egybehangzó állítása szerint már kora gyermekségében megmutatkozott benne a későbbi nagy szent. Még mielőtt olvasni megtanult volna, már órákat töltött az imazsámolyon, és mikor kérdezték tőle, mit tud olyan sokáig imádkozni, ő így válaszolt: «Kegyelmet kérek Istentől az ő szent akaratának megismerésére». Amint iskolába kezdett járni, a kicsiny kosárkájába tett kalácsot és gyümölcsöt sohasem maga ette meg, hanem vagy a szegényeknek adta, vagy pedig beküldötte a raboknak, akiknek börtöne előtt nap-nap után elhaladt. Nem kevésbbé kedves foglalkozása volt a szegény és tanulatlan gyermekekkel való bajlódás; boldog volt, ha megtaníthatta őket az Úr imádságára, az Angyali üdvözletre vagy a Hiszekegyre. Emellett a lelki életben olyan bámulatos haladást tett, hogy kilencéves korában már teljesen otthonos volt az elmélkedő imádságban. Már ebben az időben mondhatatlan szeretettel és gyöngédséggel élte bele magát a kínszenvedés és az Oltáriszentség titkába. Tízéves korában megengedték neki az Úr asztalához való járulást. Azóta nem volt hőbb vágya, mint minél gyakrabban és minél bensőbben egyesülni lelkének jegyesével. Szeretetével arányosan nőtt a bűntől való irtózása; ha egy tiszteletlen vagy illetlen szót hallott, képes volt miatta egész éjtszakán át sírni.

Ilyen lelkület mellett természetes, hogy nem érezte magát jól a világban. Még nem volt tizenkét éves, mikor örök szűzességet fogadott s fogadalmához hű maradt akkor is, mikor a kérők egész serege versengett kezéért. Atyja egy ideig valóban házasságra akarta őt kényszeríteni; utóbb azon-

ban hosszas kérlelésre elállott ettől a szándékától és megengedte a kolostorbavonulást. Magdolna sietett is élni az engedéllyel: 1583 jan. 30-án a sarutlan karmelita apácák firenzei San Fridiano kolostorába lépett. Választásában, mint később maga bevallotta, elsősorban az a szempont vezette, hogy a karmelitáknál gyakrabban járulhat az Úr asztalához, mint egyebütt. De a belépés fölött érzett öröme nem sokáig tartott: még a próbaidő folyamán súlyos betegségbe esett, mely szinte a halál örvényéig sodorta. Mivel felgyógyulásához semmi remény nem volt, elüljárói kivételesen megengedték neki, hogy még a próbaidő letelte előtt örökös fogadalmat tehessen. A nagy esemény 1584 máj. 27-én ment végbe. Magdolna mindjárt utána elragadtatásba esett, mely két teljes óráig tartott. Ezalatt sápadt és beesett arca megtelt és megszépült, a szenvedés szántotta barázdák kisimultak rajta, homloka örömpírba borult és szeme mereven a feszületre szegeződött. Utána még negyvenszer ismétlődött ez a jelenet. A szent minden reggel áldozás után elragadtatásba esett. Elragadtatás közben gyakran párbeszédet folytatott a Szentháromság valamelyik személyével, a Bold. Szűzzel vagy valamely szenttel, kérdéseket tett és felelt, és közben bámulatos hajlékonysággal alkalmazta hangját a körülményekhez. A látomások később is sűrűn ismétlődtek nála és gazdag misztikus tartalommal telítették életét.

De a kegyelem bő idejét nemsokára követték a lelki szárazság szűk esztendei. Mintha az Úr egyidőre teljesen elfordította volna tőle orcáját. A kegyelmek helyett a legszörnyűbb kísértések, az istenkáromlás, kétségbeesés, tisztátalanság, mohóság, engedetlenség stb. kísértései szakadtak a kínok között vergődő apácára. A gonosz lélek egy pillanatra sem hagyott neki békét s mindenáron el akarta vele hitetni, hogy menthetetlenül a pokol martaléka lesz. Növelte szenvedését, hogy társnői is ellene fordultak s korábbi elragadtatásait csalásnak, ámításnak igyekeztek feltüntetni. Öt teljes esztendeig tartott ez a keserves állapot; ezalatt a legkisebb vigasztalásban sem volt része a szegény szenvedő léleknek. De ő hősiesen tartotta magát. Tekintetét minduntalan a keresztre függesztette, mintha egyedül onnét várt volna segítséget s alázatossággal és engedelmességgel ellensúlyozta a gonosz lélek szűnni nem akaró támadásait. A szörnyű megpróbáltatásnak 1590 pünkösdjén szakadt vége. E napon áldozás után Magdolna arca ismét kiderült. Utána jelentette: «A vihar

elvonult; adjatok érte hálát és dícsérjétek velem az én jóságos Teremtőmet».

Azóta lélekben mindjobban eltávolodott a világtól és egyre mélyebben temetkezett bele az istenség szemléletébe. A látomások, elragadtatások és kinyilatkoztatások vége-hosszát nem érő sorozata mindig több és több misztikummal telítette életét. Az isteni szeretet lángja egészen áthevítette lényét. Mint maga mondotta, legjobban dalos pacsirta szeretett volna lenni, hogy a világ minden tájának dalokat énekelhessen a végtelen Fölség szeretetéről. Tüzes szeretete sok örömet, de sok szenvedést is szerzett neki. Mert minél mélyebben merült bele a Teremtő jóságának és nagyságának szemléletébe, annál mérhetetlenebb fájdalmat okozott neki a legkisebb bűn is. Ezért egy pillanatra sem szűnt meg imádkozni és sanyargatni magát a bűnösök, tévelygők, eretnekek és nem utolsó sorban a hivatástalan papok megtéréséért. Mint az ujoncok mesternője s később mint helyettes perjelnő azon igyekezett, hogy a maga páratlanul gazdag és szép lelkéből minél többet vetítsen át alárendeltjeinek lelkébe. Elüljárói minőségében a tanító bölcseséget a leggyöngédebb anyai szeretettel egyesítette.

Élete utolsó éveiben ismét sok szenvedésben volt része; de ezek a szenvedések már túlnyomó részben fizikai természetűek voltak. Az utolsó két esztendőben annyira erőt vett rajta a betegség, hogy jóformán mozdulni sem tudott. Ő azonban isteni Mesterére való emlékezéssel mindegyre csak ezt sóhajtotta: «Inkább szenvedést mérj rám, Uram, mint a halált». Kevéssel halála előtt ezt a jellemző kijelentést tette: «Ime meghalok anélkül, hogy meg tudnám érteni, hogyan követhetnek el az emberek halálos bűnt». Jobblétre szenderülése 1607 máj. 25-én következett be. Halálában ismét visszanyerte virágzó fiatalságának teljes szépségét, úgy hogy a látogatók nem tudtak betelni nézésével. Mikor egy év mulva felbontották sírját, még teljesen épnek és érintetlennek találták testét. VIII. Orbán pápa már 1626-ban boldoggá, IX. Kelemen pedig 1669-ben szentté avatta a karmelita-rend e fölséges virágját.

Ugyanerre a napra esik

Szent Konon és fia vértanuk † 275. Ikóniumban élt férfias keresztény életet Konon, ki alázatból nem merte magát pappá szenteltetni, de legidősebb fiát már 12 éves korában az Egyház szolgálatára

adta. Aurélián császár üldözése idején apa és fiú a kínzók elé kerültek, állhatatos hitvallásuk után tüzes rost, olajos parázs, füst és kézlefűrészelés után elvették a vértanuság koronáját.

Boldog András vértanu † 1465. Kiosz görög szigetről került a buzgó keresztény ifjú Konstantinápolyba, mely már 1453 óta a törökök kezén volt. Egyiptomi kereskedők bevádolták a török bírónál, hogy hitehagyó mohamedán, amiért a törököknél halál jár. Hiába bizonyította számos tanuval, hogy mindig keresztény volt. Az ügy a szultán elé került. Mikor megtudta, hogy erőteljes ifjúról van szó, kész volt ítélete: ha mohamedán hitre tér, katonatiszt lesz belőle, ha nem, le kell fejezni A csábításokat András szóra sem méltatta. Most válogatott kínzások jöttek. Oszlophoz kötötték és szíjakkal, majd vasgajmókkal verték. Engedték kissé gyógyulni, majd kínpadra vonták s ezt heteken keresztül folytatták, vigyázva, hogy bele ne haljon. Majd levágták a lábikráját, utána egyik orcáját. Az ifjú az első alkalommal még a fájdalomtól ökölbe szorította kezét, melléhez emelte és felsóhajtott: Szűz Mária, segíts! Később szó nélkül tűrt, míg végre lefejezték. «Annál nagyobb szeretete senkinek sincs, mint ha életét adja barátaiért», mondja az Üdvözítő. András életét adta Krisztusért, akinek keresztjét nem akarta megtagadni e világ múló jóléteért.

Május 30.

Szent Ferdinánd király hitvalló † 1252.

A középkor mélységes hitének legszembetűnőbb vonása, hogy a társadalom minden rétegének életét egyformán átmeg átjárta. Legcsattanóbb bizonyság erre, hogy nincsen egyetlen társadalmi osztály vagy foglalkozási ág, melyből nagy szentek nem kerültek ki. Szegény koldusok és kézművesek mellett koronás királyokkal, alázatos szerzetesek és apácák mellett hatalmas egyháznagyokkal és pápákkal, tudatlan pásztorok és földmívesek mellett világhírű tudósokkal s egyszerű szolgálók mellett körülrajongott fejedelmi nőkkel találkozunk.

A koronás szentek közt egyéniségénél és nagy tetteinél fogva egyaránt kiváló helyet foglal el III. Ferdinánd (Nándor) kasztiliai és leoni király. Nagysága elsősorban abban áll, hogy unokatestvérével, Szent Lajos francia királlyal egyetemben ő valósította meg legtökéletesebben a teljes virágzásba borult keresztény középkor uralkodói eszményét. Szent Ferdinánd 1198-ban született; atyja IX. Alfonz leoni király, anyja pedig Berengária, VIII. (Nemeslelkű) Alfonz kasztiliai

király leánya volt. Különösen anyja volt rá nagy hatással; tőle örökölte imádságos buzgalmát és aszketikus elszántságát, melyet élete végéig híven megőrzött. Mivel pedig ezenfelül tetterőt, kormányzati bölcseséget, okosságot és körültekintést is bőven kapott, nemcsak nagy szent, hanem kiváló uralkodó is lett belőle. Anyai örökségében, Kasztiliában már 1217-ben megkezdte az uralkodást, Leon kormányzását azonban csak atyjának 1230-ban bekövetkezett elhalálozása után vette át. De ez nem ment egészen símán. IX. Alfonz ugyanis végrendeletében jogellenes módon első házasságából született leányainak, Sanchának és Dulciának is részt juttatott az örökségből. Ez a rendelkezés nagy zavart okozott, és csak kicsibe mult, hogy polgárháborúra nem vezetett. A veszedelmet csak Berengária királyné okos tapintata hárította el; sikerült keresztülvinnie, hogy Kasztiliát és Leont egyesítették s kormányzásukat osztatlanul Ferdinándra bízták.

Ferdinánd mint király eszményi megszemélyesítője volt a keresztény uralkodói elveknek. Minden tettével kizárólag alattvalóinak javát kereste. Tanácsosai megválasztására igen nagy gondot fordított és csak hű, becsületes, jellemes és mindenekfölött vallásos férfiakat tűrt meg maga mellett. A kancellári tisztet Ximenes Rodrigóra, a tetterős és szentéletű toledói érsekre bízta, aki nemcsak az államtanácsban, hanem a harctereken is megállta a helyét. A közigazgatás mellett hasonlóan igen nagy gondot fordított az igazságszolgáltatásra. Személyesenbe járta országait, és aki hozzája fordult, annak maga szolgáltatott igazságot. Tanult és istenfélő férfiakból megszervezte a királyi tanácsnak nevezett igazságosztó intézményt, mely egész Európában úttörő volt. Az adózásban rendet és méltányosságot honosított meg s rendkívüli adókkal még a legnehezebb időkben sem sanyargatta népét. Mikor egyik tanácsosa azt ajánlotta neki, hogy a küszöbön levő mór háborúra való tekintettel emelje fel az adót, ő így kiáltott fel: «Isten mentsen meg ilyen tanácsadóktól! Hiszen én sokkal inkább félek egy szegény asszony átkától, mint az egész mór hadseregtől».

Még többet fáradt alattvalóinak szellemi és erkölcsi érdekeiért. Igy a két nagy kolduló rend, a ferences- és domonkosrend meghonosításával hatalmas lendületet adott a vallásos életnek, a móroktól visszavett területeken felélesztette az egyházi szervezetet. Diadalmas hadjáratainak gazdag

zsákmányát túlnyomórészben templomok, kórházak és iskolák építésére fordította.

A híres salamancai egyetem is az ő bőkezűségének köszönheti létrejöttét. Ugyanígy szívén viselte a spanyol nyelv és irodalom érdekeit is. A régi gót törvényeket latinból kasztiliai nyelvre fordíttatta és ezzel hatalmas lökést adott a spanyol próza fejlődésének, melynek első emléke épen az ő törvénykönyve. Előkészületeket tett egy új és korszerű törvénykönyv szerkesztéséhez, de az anyaggyüjtésnél tovább nem jutott. Az első névleg ismert spanyol költők, mint Berceo Gonzalez és Segura Lőrinc szintén az ő korában éltek és az ő nagy tetteiből merítettek ihletet.

Mert Szent Ferdinánd mint nemzeti hős, mint a mórok ellen folytatott harcok diadalmas vezére is jelentős szerepet vitt nemzete történetében. Egy egész emberöltőn át szüntelenül harcban állott az ősi ellenséggel, s fegyvereit mindig győzelem kísérte. Hősi küzdelmeinek eredményeként Valencia, Baeza, Murcia és Granada fejedelmei adófizetésre kötelezték magukat; Cordova, Jaen és Sevilla pedig végleg spanyol birtokba kerültek. A kősziklára épült és mesterien megerősített Sevilla csak tizenhat hónapi véres ostrom után került a keresztények kezére. Jellemző, hogy mikor a várőrség kénytelen volt elvonulni, s vezére egy közeli halomról még egyszer visszatekintett az elhagyott városra, a kicsinyszámú keresztény sereg láttára így kiáltott fel: «Csak egy szent embernek sikerülhetett ilyen kis sereggel ilyen erős várat bevenni». Ferdinánd a győzelem emlékére remek székesegyházat építtetett Sevillában, mely ma a spanyol gótika egyik legszebb emlékeként ismeretes. Cordovában viszont a nagyszerű mecsetet alakította át keresztény templommá. Azokat a harangokat pedig, melyeket Mohamed Almanzor, II. Hisám kalifa nagyhatalmú vezére annakidején, a 10. század végén keresztény rabjainak vállán vitetett Compostellából Cordovába, most ugyanolyan módon visszavitette Compostellába. A visszahódított területeket azonnal művelés alá fogatta s az elpusztult vagy elmenekült lakosságot új lakosokkal pótolta. Pl. Sevillában egymagában mintegy 30.000 kivándorolt mohamedán lakost kellett pótolnia.

Ferdinánd e sokoldalú királyi tevékenység és e fényes sikerek közepett is mindig ugyanaz az egyszerű és alázatos hívő maradt, akinek jámbor édesanyja nevelte. Páncélja és királyi öltönye alatt állandóan vezeklőövet hordott, féléjt-

szakákon át imádkozott, gyakran járult a szentgyónáshoz és áldozáshoz és sokat böjtölt. Ő volt az első keresztény fejedelem, aki nagycsütörtökön tizenkét szegény koldus lábát megmosta; úgyszintén legelsőnek kérelmezte az Úrnapjának külön ünnepként való megülését. Különösen nagy tisztelője volt a Bold. Szűznek. Tizenegyéves korában egy veszélyes betegségéből az ő közbenjárására lábalt ki; ennek emlékére állandóan nyakában hordta az Istenanya képét; ugyancsak az ő képével ékesítette zászlóit is. Hasonló buzgóságot követelt katonáitól is, mert meg volt győződve, hogy elszánt hős csak vallásos katona lehet. De fáradozásának meg is volt a foganatja: hadserege egyike volt kora legerkölcsösebb és egyben legvitézebb hadseregének.

1252-ben hadipályája méltó befejezéséül épen az afrikai mórok megtámadására készült Ferdinánd, mikor a vízibetegség tünetei kezdtek nála mutatkozni. A baj hamarosan elsúlyosodott. Szentünk azonban most is hű maradt önmagához: türelemmel és alázattal készült a nagy útra. Miután nagy áhítattal meggyónt és megáldozott, nyilvános hitvallást tett és ágyáról gondosan eltávolíttatott minden királyi jelvényt. Utána még egész házanépe jelenlétében bölcs és lélekbe markoló tanácsokat adott Alfonz fiának, majd a papság Te Deum zengése közepett visszaadta lelkét Teremtőjének. Egész népe fájdalmától és könnyeitől kísérve a sevillai dómban helyezték örök nyugalomra. XI. Kelemen pápa 1671-ben a szentek sorába iktatta a dicső fejedelmet.

Ugyanerre a napra esik

I. Szent Felix (Bódog) pápa vértanu † 274. 269-ben került Szent Péter örökébe, mikor Antióchiában a tisztére mindenképen méltatlan Szamoszatai Pál püspök azt tanította, hogy Jézus Krisztus csak ember, kit Isten fiává fogadott. Az antióchiai zsinat elítélte Pál eretnekségét, őt magát megfosztotta püspökségétől, és helyébe Domnust választotta. Felix mindezt jóváhagyta. Mikor Pál nem akarta Domnusnak átengedni az egyházi épületeket és ez Aurélián császárhoz fordult, a pogány császár úgy rendelkezett: a püspöki épületek azt illetik, akinek a római püspök ítéli meg. Aurélián üldözése idején a rettenthetetlenül apostolkodó pápa sok kínzást szenvedett. Ezért nevezik vértanunak, jóllehet békében halt meg.

Szent Bazilius és felesége **Szent Emmelia** hitvallók † 360 táján Cezareában, Kappadóciában; Nagy Szent Vazul (jún. 14), Nisszai Szent Gergely, Szent Makrina és Szebasztei Szent Péter (jan. 9) szülői.

Szent Jeanne d'Arc szűz, lásd jún. 17.

* **A szentjobb feltalálása.** A legenda elbeszélése szerint, mikor Szent László VII. Gergely pápa rendeletére 1083 aug. 20-án az ország előkelőinek jelenlétében felnyitotta Szent István koporsóját, a szent király áldott jobbját és a rajta levő értékes aranygyűrűt leggondosabb kutatással sem tudta előkeríteni. Már-már belenyugodott, hogy a nagyértékű ereklye örökre elveszett, mikor megjelent előtte egy Merkurius nevű szerzetes, Katapán székesfehérvári prépost atyja és elmondotta neki, hogy a fölemelés alkalmával egy angyal posztóba takart tárgyat nyujtott át neki ezekkel a szavakkal: «Ezt őrizetedre bízom avégből, hogy a maga idején nyilvánosságra hozd». Midőn kevéssel utóbb felbontotta a csomagot, megdöbbenve vette észre, hogy a keresett szentjobb van benne. Mivel azonban nem mert Isten akaratával dacolni, senkinek sem szólt a dologról, hanem a drága ereklyét elvitte a kormányzására bízott berettyómelléki kolostorba és éveken át ott őrizte. Most azonban, hogy a kijelölt idő letelt, a szent királynak elbeszélte a dolgot. Szent László megörült a felfedezésnek s először Székesfehérvárra akarta vitetni a szent ereklyét, utóbb azonban Merkurius rábeszélésére elállott ettől a szándékától és beleegyezett, hogy a szentjobb ezentúl is ott őriztessék a berettyómelléki kolostorban, melyet ez esemény emlékére szentjobbi vagy szentjogi apátságnak neveztek el.

Május 31.

Merici Szent Angela szűz † 1540.

Nyár volt már s a Garda-tó déli partján javában folyt az aratás. Merici Angela elindult Desenzanóból, szülőfalujából a közeli Brudazzo falucskába, ahol testvéreinek földjén szintén arattak. Mindössze 24 éves volt, de már jól ismerte a szenvedés és az életszentség iskoláját. Azért ment, hogy utánanézzen az aratóknak s azzal a tudattal jött vissza, hogy az Úr őt is az ő nagy aratásába hívja. Útközben látomása volt. Egy létra kötötte össze a földet az éggel, minden fokán egy-egy szűz volt ragyogó ruhában, ékes koronával a fején, liliommal a kezében, mindkét oldalán egy-egy angyallal, s a hosszú sor könnyedén szállt az ég felé. Az egyik szűz ajkáról ez a szózat hangzott: «Angela, nem távozhatsz a földről; amíg meg nem alapítod a szűzeknek most látott társaságát». Angela a szólóban nemrég elhúnyt barátnéját, a szózatban pedig Isten akaratát ismerte föl. Eddig is az ég felé haladt s ezentúl 40 évig lelkében hordozta a látomást, amíg csak valóság nem lett belőle.

1474 márc. 21-én született Desenzanóban. Ebből a kis városból szoktak indulni a kirándulók, hogy körülhajózzák a legnagyobb és a legkékebb vizű olasz tavat, a Garda-tót, amelyet természeti szépségekben és történeti emlékekben gazdag partok szegélyeznek. Szülei egyszerű és jámbor emberek voltak. Már mint kislány a szentek útjára lépett. Szívesen lemondott egy-egy kedvenc ételéről a szegények javára, nem egyszer kelt föl éjjel imádkozni s főleg nagy szeretettel tanítgatta katekizmusra testvérkéit és a szomszéd gyerekeket. Egyszer egyik kis barátnője bizalmasan megsúgta neki, hogy gyönyörű szőke haja általános bámulat tárgya. A szentek elszántságával tüstént korommal eltüntette hajának aranyos ragyogását.

Korán vesztette el szüleit s nénjével együtt anyai nagybátyjához került Szalóba. A két árvát itt meleg szeretet és a Garda-tónak festői fekvésű öble várta. Tovább folytathatták az otthon megszokott áhítatgyakorlatokat s tovább olvashatták legkedveltebb olvasmányukat, a szentek életét. Egy napon azonban elmentek hazulról s nem érkeztek vissza a szokott időre. Teltek az órák s hiába várták haza «a két szalói gerlicét», amint egymás iránti gyengéd szeretetük miatt szerették őket nevezni. Keresésükre indultak s még aznap az egyik közeli barlangban rájuk akadtak. A szerető nagybácsi fölvilágosította őket vállalkozásuk veszedelmeiről, s mindketten bűnbánóan tértek haza. Otthon aztán folytatták a remeteéletet kettesben, amíg csak az idősebb testvérke nem követte szüleit az örök hazába. Angelát nagyon lesujtotta nénjének korai halála. A 12—13 éves leány biztatgatta ugyan magát: «Néném Istené volt, s így joga volt őt magához szólítani», azonban csak nehezen vigasztalódott meg. Végre is egy látomásban úgy tűnt föl neki, hogy nénje az angyalok közt hódolatát mutatja be az Istenanyának. Erre teljesen megnyugodott. Tizenhároméves korában járult először a szentáldozáshoz. Nagy édességgel telt el akkor a lelke, s nemsokára belépett Szent Ferenc harmadrendjébe, hogy minél többször legyen módja táplálkozni az angyalok kenyerével.

Néhány esztendei szalói tartózkodás után újra szülőföldjén találjuk testvéreinél. Itt részesült 1497 vagy 1498 nyarán a brudazzói látomásban, amely egész életére nagy hatással volt. Istennek és embertársainak élt. Méltó volt nevéhez: emberi testben valóban angyali lélek lakott. Egyszerűen öltözködött, a nagyböjt alatt hetenként háromszor

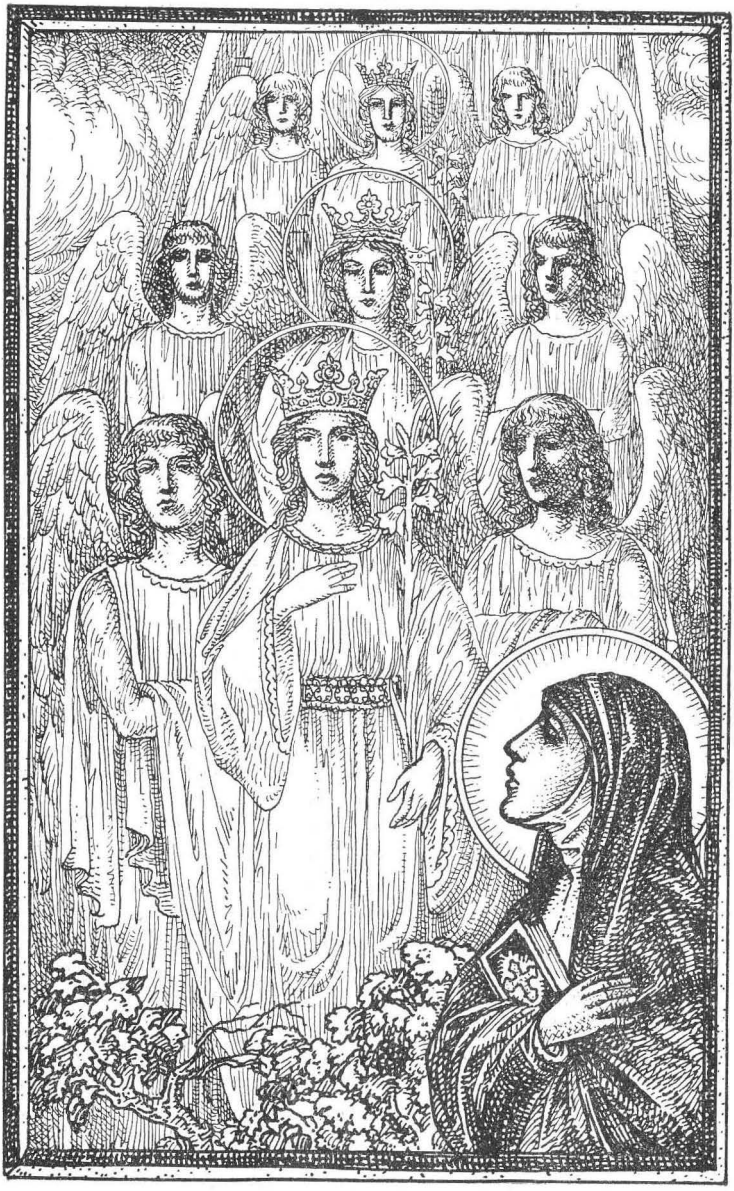

Merici Szent Angela.

semmit sem evett, a többi napon pedig legföljebb egy darab kenyeret három dióval vagy gesztenyével. Nagy odaadással foglalkozott a városka leányifjúságával. Magasabb tanulmányokat sohasem végzett, mégis szeretett szentjének, Szent Katalinnak tudománya élt benne.

1516-ban 42 éves korában a szomszéd Bresciába költözött át, ahol élete végéig maradt. Ezért nevezik bresciai Angelának is. Itt folytatta az otthon megkezdett munkát. Szeretetével ki tudta békíteni a legelőkelőbb családokat, amelyek éveken át ellenségeskedésben éltek. Szentségének híre messze földről vonzotta hozzá a lelkeket. A mantuai herceg, Szent Alajos nagyapja is meglátogatta, s a látogatás oly hatással volt rá, hogy nagy alázatossággal kérte közbenjáró imádságát s udvarába hívta. Angela 1518-ban meg is fordult Mantuában.

1524-ben nehéz dologra vállalkozott. Velencében hajóra szállt, hogy meglátogassa a Szentföldet. Kréta szigetének egyik kikötőjében azonban nagy szerencsétlenség érte: mindkét szemére megvakult. Kísérői azt ajánlották neki, hogy térjen vissza, ő azonban ezt válaszolta: «Ha Isten nem is engedi meg nekem most, hogy a megváltás titkaival megszentelt helyeket *lássam*, nem tagadja meg tőlem azt a kegyelmet, hogy a szent helyeken *megsirassam* a magam és az egész világ bűneit». Csakugyan a testi vakságon győzött a hit világossága: kísérőivel meglátogatta a szent helyeket és elsírta szeretet-könnyeit a betlehemi barlangban és a jeruzsálemi szentsírnál. Visszajövet Kréta szigetének Kandia nevű kikötőjében egy csodás erejű templomi feszület előtt visszanyerte szemevilágát. Ezen az úton, amikor a hajó majdnem elpusztult, az ő tökéletes nyugalma lelket öntött a hajósokba s elhárította a hajótörést.

A zarándokút végén Velencéből Rómába ment, hogy résztvegyen az 1525. évi jubileumi búcsún. Meglátogatta a szent helyeket, vette a pápa áldását, azonban hiábavaló volt VII. Kelemen biztatása, hogy maradjon a kereszténység fővárosában; nem tette. A szentek éleslátásával talán észrevette, hogy Rómában még a reneszánsz világias szelleme él. Visszatért Bresciába, hogy ott a maga kis körében folytassa a megújhodás művét, amelyre az Egyház akkor annyira rászorult.

Bresciát 1528-ban a francia-német háború miatt nagy veszedelem fenyegette. A szűz hazája békéjéért engesztelő

áldozatul ajánlotta föl magát Istennek. Erre súlyos betegségbe esett. Fölgyógyulása után kijelentette, hogy legközelebb békét kötnek a hadakozók, ami csakugyan nemsokára be is következett.

56 éves volt már, amikor az Üdvözítő jelenése figyelmeztette a brudazzói fölszólításra. Akkor végre szakított minden bátortalansággal s 12 bresciai lánnyal elhatározta a társulat megalapítását. Közben 15 újabb hajadon csatlakozott. 1535 Szent Katalin ünnepén (nov. 25) közös szentáldozáshoz járultak. Ezzel megpecsételték elhatározásukat, hogy teljesen a megfeszített Üdvözítő szolgálatára szentelik életüket. Angela alázatossága távolállt attól, hogy az egyesület az ő nevét viselje. Művét annak a Szent Orsolyának (okt. 21) védelme alá helyezte, akinek vezérlete alatt sok szűz szenvedett vértanuságot.

Ez az alakulat akkor még nem volt szerzet. A lányok családjuknál maradtak s legföljebb tisztasági fogadalmat tettek. De egyszerűen öltöztek, komoly lelki életet éltek, idősebb nők vezetése alatt gyakrabban jöttek össze, s amennyiben házi teendőik engedték, gyermekek tanításával, betegek és szegények gondozásával foglalkoztak. A püspök 1536-ban hagyta jóvá szabályaikat. Amikor a következő évben a szűzek egyhangúlag Angelát választották főnöknő «anyjuk»-nak, akkor az eget a földdel összekötő lajtorján már 76-an álltak.

A legelső, aki a létrán az Úrhoz jutott, maga a főnöknő volt. Miután a szabályok kiegészítésére megírta «végrendeletét» s halálos ágyán lányainak elmondhatta «intelmeit», 1540 jan. 27-én angyalok kíséretében Urához tért. 1768-ban avatták boldoggá, 1807-ben pedig szentté.

Műve halála után három évtized mulva Borromeo Szent Károly (nov. 4) buzgólkodása következtében szerzetté, majd később ünnepélyes fogadalmas tanítórenddé nőtt. Az Orsolya-rendnek 7000-nél is több tagja pedig Szent Angela alázatos és bensőséges szellemében világszerte — minálunk is — azon igyekszik, hogy a gondjaira bízott leányifjúság reátaláljon a földről az égbe vezető lajtorjára.

Ugyanerre a napra esik

Szent Petronella szűz † 80 tájban. Szent Péter leánya, kit a hagyomány szerint megkért, sőt ismételt elutasítás után erőszakkal feleségül akart venni egy Flakkus nevű előkelő ifjú. A jámbor hajadon már régen Krisztusnak jegyezte el magát. Ezért a kérőnek

azt mondta: «Miért akarsz erőszakot használni ilyen gyönge, fegyvertelen lány ellen? Hisz a hajadon szívét nem fenyegetéssel kell megnyerni, hanem szelíd szeretettel. Ha feleségül akarsz venni, engedj még három napot, hogy elkészülhessek a menyegzőre. Akkor küldj értem nemes szűzeket, azok majd palotádba kísérnek». Petronella a három nap alatt állhatatosan kérte mennyei Jegyesét, vegye sértetlen szűzességben magához. Csakugyan, a nyoszolyólányok menete temetési kíséret lett. Előbb magához vette az Úr testét és csöndesen elszenderült.

Június 1.

Szent Pamfilus vértanu † 309.

Szent Pamfilus nagytudományú paptanár volt, akit állandó Isten- és emberszeretetre ihlettek Szent Pál szeretethimnuszának szavai: «Tudjak bár minden tudományt, ha szeretetem nincs, semmi vagyok» (Kor. I. 13, 2).

250 táján született a feniciai Berytusban. Ez a város ma Beirut néven katolikus központ és kikötőváros Szíriában. Előkelő és igen vagyonos családból származott. Gondos erkölcsi és tudományos nevelésben részesült. Iskoláinak elvégzése után polgártársai bizalmából magasabb hivatalt töltött be. Az igazságra éhes fiatalembert nem elégítette ki sem a pogány vallás, sem a görög-római bölcselet. Kereszténnyé lett s az egyiptomi Alexandriába ment, hogy ott a kor leghíresebb keresztény hittudományi főiskoláján magasabb képzést szerezzen. Elsősorban a Szentírást, az emberiségnek ezt a legértékesebb, mert a Szentlélektől ihletett könyvét akarta tanulmányozni. Akkor már érett, 30 éven túl lévő férfiú volt.

Az alexandriai kateketikai iskola akkori vezetőjében, Pieriusban († 312 u.) még élt az a lélek, amelyet Alexandriai Kelemen és a nagytudományú Origenes leheltek bele a 3. század elején. Pierius Origenesnek volt követője annyira, hogy ifjabb Origenesnek is nevezték. Érthető, ha tanítványai lelkébe is eleven szeretetet igyekezett beleoltani nagy mestere iránt. S ha Origenes még halála után három századdal is megmozgatta a keresztény világot, hogyne hatott volna az ifjúságra halála után három évtizeddel? A szentségre

vágyó és tudományszomjas Pamfilus fogékony lelkére is nagy hatással volt ez a hatalmas egyéniség. Igaz, Origenes több súlyos tévedést is tanított, de szentként élt, a hívő tudományért élt-halt, hitéért halt meg s korának legnagyobb hittudósa volt. Szentünk lelkébe belemarkolt az ifjú Origenes, aki vértanuságra buzdította apját, Leonidást (ápr. 22) s annak vértanuhalála után legnagyobb odaadással gondoskodott édesanyjáról és hat testvéréről. Jövendő életének irányát egyszersmindenkorra megjelölte a nagy tudós, aki egész életét a keresztény igazság tudományos védelmére szentelte s harminc éven át dolgozott hatféle héber és görög szöveget feltüntető (Hexapla = hatoszlopos) szentíráskiadásán, amely a zsidóság előtt igazolta a keresztények szentkönyveinek megbízhatóságát. Szeretetre buzdította őt az, aki tanítványait oly nagy szeretettel karolta föl. Azután Origenes apostoli szegénységben élte le hányatott életét s erős akadályok ellenére is sikerült pappá szenteltetnie magát. Pamfilus pedig szintén szegény és pap akart lenni. Végül Origenes az ő szülőföldjétől nem messze, a római Palesztina székhelyén, Cezareában élte le élete utolsó húsz évét, ott nevezetes hittudományi iskolát alapított s a hitért szenvedett kínzások következtében halt meg az ő gyermekkorában a Berytushoz közelfekvő Tirusban. A kegyeletes Pamfilus rászánta magát, hogy Origenes nyomdokaiba lép.

Az alexandriai tanulmányok után a palesztinai Cezareába költözött. Itt pappá szenteltette magát s teljes erővel nekifeküdt a hittudomány művelésének és tanításának. Főtörekvése az volt, hogy új életre támassza az Origenes alapította iskolát s hogy az iskola segítségére nagy könyvtárt létesítsen. A híres cezáreai könyvtárnak ő a tulajdonképeni alapítója még akkor is, ha annak érdekében talán már Origenes idejében is történt egy és más. Tekintélyes családi vagyonát a szegények, az iskola és a könyvtár között osztotta meg, munkája pedig teljesen az iskoláé és a könyvtáré volt. Állandóan gyüjtötte a könyveket s nagy szorgalommal másolta maga is kedvelt mestere, Origenes műveit. A tanítványok lelkes serege vette őt körül. Ezek közül hűségben és tudományban legjobban kivált a cezáreai Euszébius, Pamfilusnak fölszabadított rabszolgája. Ebben az iskolában és könyvtárban készítette el Pamfilus Euszébius támogatásával Origenes Hexaplája alapján azt az új szentíráskiadást, amely egész Palesztinában elterjedt, s itt Pamfilus oldalán nőtt

Euszébius az ókori egyháztörténelemnek legnagyobb tudósává és atyjává. Ebben a könyvtárban gyarapíthatta ismereteit még 385-ben is s forgathatta az akkor ott még kincsként őrzött Hexaplát Szent Jeromos, a legtanultabb egyházatya és Szentírásunk latin fordítója (lásd szept. 30). Ez a könyvtár volt Palesztinában az egyházi tudományosságnak legértékesebb kincsesbányája mindaddig, amíg csak a 7. században el nem pusztították az arabok. Mindez pedig szentünk csendes és áldozatos munkájának volt gyümölcse.

Ezt az értékes munkát félbeszakította a Maximián-féle keresztényüldözés, amely a Diokleción-félének volt folytatása keleten. Pamfilust, mint az akkori palesztinai kereszténység legnevesebb egyéniségét 307-ben Urbánus helytartó alatt börtönbe vetették. Vértanuságára akkor még nem került a sor, csak kegyetlenül megkínozták. Hűséges tanítványa, Euszébius a fogságba is követte s haláláig — közel két évig — kitartott mellette. Pamfilus a fogságban értesült arról, hogy Origenest támadások érték keresztény hitét illetőleg. Mindjárt munkához látott s a fogságban tanítványa segítségével megírta szellemi vezére védelmét, amelyet a hitük miatt bányamunkára ítélt palesztinai keresztényeknek ajánlott.

Életében döntő fordulat állott be, amikor Palesztina Firmilián személyében új helytartót kapott. Semmi kínzás sem volt képes szentünket hittagadásra bírni, s ezért a helytartó 309-ben halálra ítélte s kivégeztette.

Ugyanakkor s részben valamivel később Cezáreában még tizenegy vértanuság történt. Ezek közül kettő szoros összefüggésben van szentünkkel. Akkor égették el máglyán a 18 éves Porfíriust (ünnepe febr. 16), aki Pamfilusnak volt szolgája és hálás tanítványa. Azért végezték ki, mert bátran kiállt a tömegből s kérte a helytartótól gazdája és mestere holttestét, hogy azt keresztény módon eltemesse. Ugyanakkor szenvedett kereszthalált a helytartó családjának legkedveltebb szolgája, az agg Theodulf is. Bűne az volt, hogy vigasztalta a halál előtt állókat s Pamfilustól a keresztény békecsókkal búcsúzott el (ünnepe febr. 17).

Euszébiusnak mestere halálakor menekülnie kellett. A vértanui halált halt atyai barát és mester emléke híven elkísérte mindenüvé élete végéig. Nagy kegyeletét azzal fejezte ki iránta, hogy nevét fölvette a maga neve mellé s Pamfilusi Euszébiusnak nevezte magát. Azonkívül megírta terjedelmes

életrajzát (elveszett), s egyéb műveiben is mindig a legnagyobb hála és elismerés hangján szól róla.

Pamfilust naggyá tette önzetlen és áldozatos tudományszeretete; még nagyobb, sőt egyedül igazán nagy csak az lehet, aki kész vérével megpecsételni a megismert igazságot. Pamfilus ezek közül az igazán a nagyok közül való.

Ugyanerre a napra esik

* **Boldog Pizai Péter** hitvalló † 1435. Atyja a pizai köztársaság elnöke volt. Ő 15 éves korában titkon elhagyta otthonát és Umbria magányában 12 társával megalapította a Jeromos-remeték testületét, mely 1668-ban a Jeromos-szerzetesekkel egyesült. Szent Jeromos szabályai és példája szerint igen szigorúan éltek.

Június 2.

A lyoni szent vértanuk † 177.

Marcus Aurelius uralkodása alatt (161—180) szenvedett vértanuságot Lyon városában negyvennyolc keresztény a 177. esztendőben. Köztük volt a Kis-Ázsiából származó apostoltanítvány, Photínus is, a város püspöke. Az üldözés lezajlása után a lyoni és viennei papság elküldte Szent Irént Eleuther pápához a vértanuk névsorával. A kisázsiai egyházakhoz pedig levelet intéztek. Ebben részletesen beszámolnak a történtekről. Itt az írás, az őskereszténység patinája rajta, hitünk hőskorának szelleme benne:

«Szóval elmondani, pontosan írásba foglalni nem is tudjuk, mekkora volt a mi üldöztetésünk, mennyire fölzúdult a pogányok haragja a szentek ellen és mennyit szenvedtek a boldog vértanuk. Teljes erővel támadt ránk az ellenség. Amint kezdte, látszott, hogy kényre-kedvre akar dühöngeni. Előre kioktatta embereit az Isten szolgái ellen indítandó harcra. Kizártak bennünket a házakból, a fürdőkből, a fórumról. Sehol sem mutatkozhattunk.»

«Isten kegyelme azonban fölvette vele a harcot. A gyöngéket kiragadta kezéből, másokat pedig erős, megingathatatlan oszlopokként állított vele szembe. Ezek állhatatos türelmükkel fölfogták a gonosz ellenség minden támadását. Eltűrtek minden gyalázatot és kínt, és a sok zaklatást semmibe véve Krisztushoz igyekeztek. Megmutatták, hogy nem méltók a jelen idők szenvedései a jövendő dicsőségre.»

«Először a csőcselék támadt rájuk. Hősiesen tűrték az egyre gyakrabban ismétlődő fosztogatásokat, meghurcoltatást, verést. Lezárták, kővel megdobálták őket, rájuk kiabáltak. Mintha halálos ellenségek lettek volna, úgy bánt velük a fölizgatott tömeg. Később már a fórumra hurcolták őket. A városparancsnok a többi városi hatalmassággal ítéletet tartott fölöttük. Mikor hitüket megvallották, a helytartó megérkeztéig börtönbe vettette őket.»

Megérkezett a helytartó, elébe vezették a foglyokat. A kíváncsi, vérszomjas sokadalomban meghúzódtak a szabadon maradt keresztények is. Aggódó részvéttel nézték szeretteiket. Az ifjú *Vetius Epagatus* is szabadon volt még. «De — írják tovább — nem bírta csendben tűrni az ellenünk folyó oktalan vádaskodást. Föllángolt benne az Isten iránti buzgóság és hevesen méltatlankodva kérte, hallgassák meg. Kész felelni a testvérek helyett: nincs mi közöttünk semmi istentelenség! De a bírói emelvényen ülők elnyomták szavát. A helytartó pedig a kérést visszautasítva csak azt kérdezte: Talán ez is keresztény? Vetius csengő hangon tett hitvallást, s így ő is a vértanuk sorsára jutott.»

«Ezután folytatták a bíráskodást. Egyesek készek voltak szívvel-lélekkel bátran vállalni a vértanuság hitvallását. Mások azonban nem vállalták. Még nem edződtek meg, gyengék voltak, nem bírták a nagy harc veszedelmeit. Mintegy tizen buktak így el. Nagy szomorúság és mérhetetlen gyász volt ez számunkra. Bukásuk a szabadon levők bátorságát is lelohasztotta.»

A tárgyalást ekkor felfüggesztették s a foglyokat börtönbe zárták.

«Akkor mindnyájunkat nagyon megrendített ez a hitvallásban való ingatagság. Nem féltünk mi a ránk szabható büntetéstől, csak attól, hogy így a végpusztulásnak nézünk elébe. Attól rettegtünk, hogy lesznek, akik elbuknak. Mindamellett mégis csak akadtak, akik méltók voltak a bukottak helyének betöltésére. Minden nap fogtak el egyet-kettőt. Lassan mind a két városból (Lyonból és Vienneből) összefogdosták a kiválóbbakat, elsősorban az egyházak vezetőit.»

A keresztény házakban élő pogány szolgákat is elfogták. A szolgák, csakhogy megszabaduljanak a kínvallatástól, mindenféle hamis vádat fogtak a keresztényekre. Hogy csecsemők testét eszik, vérfertőző kicsapongásban élnek. «Erre még azok a pogányok is, akik eddig baráti kapcsolatok miatt

mérsékeltebbek voltak, méltatlankodó haragra gyúltak ellenünk. Úgyhogy beteljesedett, amit az Úr mondott: Eljön az idő, mikor aki megöl titeket, szolgálatot vél tenni Istennek.»

A hamis vádaktól fölizgatva, megkezdték az elfogottak kínzását. Legtöbb kegyetlenséget szenvedett *Sanctus* diákonus, egy *Martinus* nevű neofita, a pergamoni *Attalus* és a rabszolgasorban levő *Blandina* szűz.

*Blandiná*ról azt írják: «Mindnyájan féltettük, hogy talán testének gyengesége miatt nem lesz állhatatos a hitvallásban. De csodálatos erő volt benne. Reggeltől estig váltott bakók kínozták, minden kigondolható kínzással. Akkor kimerülve estek össze. És megvallották, már nincs, amivel tovább tudnák gyötörni. Csodálkoztak, hogyan lehet benne még élet, mikor teljesen össze van törve és csupa seb az egész teste. Azt is bizonygatták, hogy a kínzások közül egy is elég lehetett volna megölésére. De a szent vértanu a hitvallástól mindig új erőre kapott. Valahányszor azt mondta: Keresztény vagyok, semmi rosszat sem követtünk el, ez a beszéd fölfrissítette, megenyhítette és szenvedéseit elviselhetővé tette.»

«*Sanctus* is emberfeletti erővel, kiváló hősiességgel tűrt minden szenvedést. A gonoszok azt remélték, hogy kínjában olyat árul el, amit nem volna szabad. De még a nevét sem mondta meg. Nemzetségét, szülővárosát elhallgatta. Annyit sem vallott, hogy szabad-e vagy rabszolga. Minden kérdésre egy válasza volt; latinul mondta: Keresztény vagyok. Más szót nem hallottak tőle a pogányok. És bár sütögették a testét, rendíthetetlenül erős maradt a hitvallásban. A Krisztusból csörgedező élővíz forrása harmatozott rá és erősítette. Testén látszott, mit kellett kiállania. Mert az egész tele volt sebekkel, mindene összezúzva, kificamítva. Nem is látszott már emberformájúnak. Krisztus is így ment be a dicsőségbe, így győzte le a gonoszt. S ezzel nekünk példát adott, hogy semmi sem rettenetes, ha az Atyát szeretjük, semmi sem lesujtó, ha Krisztus dicsőségéért viseljük.»

Néhány nap mulva ismét megkínozták. Azt gondolták, hogy földagadt, lázas testével nem bírja elviselni az új kínzást. Mert még a leggyengédebb érintésre is kimondhatatlan fájdalmai voltak. Igy talán megtörik állhatatosságát. Vagy ha belehal, a többiek elrettennek. De egyik sem történt. Minden emberi várakozás ellenére megenyhült a következő kínzásoktól, visszanyerte emberi formáját, újra tudta mozgatni tagjait.

A hittagadókat is újra elővették. Köztük volt egy *Biblis* nevű asszony. Ájultan vitték a kínpadhoz. «Kínzás közben magához tért, mintha mély álomból ébredt volna. A földi kín a kárhozat örök büntetését juttatta eszébe. És akkor aggodalmunk ellenére ellene mondott a kínzóknak: Hogy ennék gyermekek testét azok, akiknek még az oktalan állatok vérét sem szabad enni?! És kereszténynek vallotta magát.»

Mikor a kínzásoktól csak erősebbek lettek a vértanuk, s még az is megvallotta hitét, aki első alkalommal elbukott: a pogányok újra börtönbe zárták őket. Talán ott elpusztulnak. A börtönben sokan el is pusztultak, de ép a legjobban megkínzottak életben maradtak.

Közben elfogták a kilencven éven túl járó *Photinust*, a város püspökét. «Öregségtől, betegségtől törékeny volt a teste. De a vértanuság vágya erősítette lelkét, mikor az ítélőszék elé vezették. Őrizte magában ezt a vágyat, mert dicsőséget akart hozni Krisztusra. Katonák vezették, kísérte az egész előkelő polgárság. Hiába kiabált a tömeg, jó bizonyságot tett hitéről: mintha maga Krisztus állt volna ott. A helytartó megkérdezte: Ki a keresztények Istene? Azt válaszolta neki: Megtudod, ha méltónak bizonyulsz hozzá! Erre kegyetlenül verni kezdték. A közelállók kézzel, lábbal. A távolabb levők kövel dobálták. Öregségét sem tisztelték. Alig lélekzett, mikor belökték a börtönbe. Két nap mulva kiszenvedett.»

«A bukottakat is börtönben tartották gyilkosság és vérfertőzés címén. És még jobban bűnhődtek, mint a hitvallók. A hitvallókat erősítette a vértanuság öröme, az Isten ígéreteiben való reménység, a Krisztus iránti szeretet és az atyafiságos szellem. Vidám arccal jöttek elő a vallatásra, a kegyelem dicsőséges ragyogásában. Bilincseiket ékszerként viselték, mint menyasszony az arannyal átszőtt fátyolt. Krisztus jó illatát árasztották, úgyhogy sokan azt hitték, hogy földi illatszerrel kenték meg magukat. A bukottak arcáról azonban a lelkiismeret mardosása rítt le: szomorúan, lesujtottan jártak, gyalázattal telve. Maguk a pogányok is megvetették őket mint hitvány, gyáva népséget, akik a dicsőséges, életadó keresztény névtől meg vannak fosztva. Ennek láttára a többiek megerősödtek a hitben, s ha elfogták őket, ingadozás nélkül vallották magukat kereszténynek.»

A pogányok nem győzték kivárni, hogy a vértanuk a börtönben pusztuljanak el. Újra a kínzáshoz folyamodtak.

Az arénában különbnél-különb szenvedések vártak rájuk, hogy «különböző színű virágokból kötve, egy teljes koszorút ajánljanak fel az Atyaistennek». Vadállatok elé vetik őket, tüzes vassal égetik. Sanctus most is csak a régi vallomást ismétli: Keresztény vagyok. Egésznapi kínzás után megölték Maturussal együtt. Holttestüket gyalázatra mutogatták a gúnyolódó csőcseléknek. Blandínát kereszthez kötözték s úgy szabadították rá az állatokat. De azok nem bántották. Visszakerült a börtönbe. Attalus nyakába táblát akasztottak s fölírták rá: Ez a keresztény Attalus. S végigcsúfolták az arénán. De közben kitudódott, hogy római polgárjoga van. Utasítást kértek a császártól. Addig ismét börtön.

«A várakozás ideje nem telt haszontalanul. Krisztus végtelen irgalma most érlelte meg a vértanuk szenvedésének gyümölcsét. Ők, az élők, életrekeltették a hitben holtakat s így a legnagyobb jót tették azokkal, akik eddig nem voltak vértanuk. Az elveszetteket, a halottnak hitteket örömmel fogadta vissza az Anyaszentegyház. Íme most életrekeltek. A vértanuk által születtek újjá. Fölbátorodtak s megtanulták, hogyan kell a hitet megvallani. Éltek már ők is és megerősödtek. Megtapasztalták annak édességét, aki nem akarja a bűnös halálát, hanem engedékeny a bűnbánóval szemben. Ismét kiálltak a helytartó elé s megvallották hitüket.»

Megjött a császár leirata: A hitvallókra halál, szabadság azoknak, akik megtagadják, hogy keresztények. A római polgárokat fejvesztésre, a többieket vadállatokra ítélték. Nagy látványossággal vezetik őket az arénába. Készül a többnapos ünnepi játék. Anyag van hozzá elég.

És ezekben a napokban «nagy dicsőséget hoztak Krisztusra. Különösen azok, akik először elbuktak. Most a pogányok meglepetésére megvallották hitüket.» Egypár hittagadó ugyan most is akadt. A frigiai *Alexander* a közönség soraiban állva biztatta a vértanukat. Integetését észreveszi a tömeg, az arcán is látszik az öröm, ha valaki megállja a helyét s elborul a bukottaknál. A pogányok keze rámered. A bíró elővezetteti. Alexander vall: Keresztény vagyok. Másnap már együtt vezetik az arénába Attalussal, akit a nép kívánságára, a császár rendelete ellenére, mégis csak a vadállatok elé vetnek. Alexandert vele együtt. De előbb még megkínozták őket. Mikor Attalust tüzes vassal sütögetik, rájuk szól: «Amit ti tesztek, az az emberevés. Mi nem eszünk embert és más rosszat sem tettünk». Megkérdezik:

»Mi az Isten neve?» Azt válaszolja: «Nincs az Istennek olyan neve, mint az embereknek».

Elérkezik az utolsó játék napja. Blandína még él. Egy *Pontikus* nevű tizenötéves fiúval együtt minden kínzásra elővezették eddig. Hátha megtörnek a látványtól. De nem esküdtek a bálványok nevére! Most minden cirkuszi kínzást végigpróbálnak rajtuk. Blandína biztatja a fiút, mint a többivel is tette. Aztán magára marad, utolsónak. «Mintha anyjuk lett volna — írják —, úgy bátorította őket, úgy küldte a győzteseket maga előtt a Királyhoz, úgy tartotta számon küzdelmeiket. Most ujjongó örömmel készült utánuk, mintha menyegzőre s nem is a vadállatok elé menne. És az ostorozás, a vadállatok után végül hálóba kötik s egy bika elé vetik. Mikor a bika szarvaira kapta, már nem érezte, hogy mi történik vele. Lelke reménykedve csak arra figyelt, amiben hitt: már Krisztussal beszélgetett. Ezután neki is fejét vették.»

«A pogányok is megvallották, hogy nem láttak még asszonyt ennyit szenvedni!»

«De még tovább is üldöztek bennünket, hogy beteljesedjék az Írás: A gonosz legyen gonoszabb, a szent szentebb. A börtönben elpusztultak testét kutyák elé vetették. A lefejezett testeket őriztették, hogy ne lehessen eltemetni őket. Voltak, akik fogcsikorgatva még kegyetlenebb üldözést terveztek. Mások nevetve gúnyolódtak fölöttünk és isteneiket magasztalták, azoknak tulajdonítva a mieink vesztét. Még a szelídebbek, akiken némi szánalom látszott, azok is gúnyolódtak: Hol van az ő Istenük? Mit használ nekik az a vallás, amit életüknél is többre becsültek?»

«Mi pedig nagy szomorúságban voltunk, hogy szent vértanuink testét el sem temethettük. Nem segített az éjtszaka, nem az őröknek adott pénz, nem indította meg őket a könyörgés. Úgy őrizték a szentek maradványait, mintha hasznuk lenne abból, hogy temetetlenül maradnak.» Hat napig hevertek temetetlenül, a pogányok gúnyolódására közszemlére kitéve. Azután elégették és a Rhone-ba szórták porukat. «És ezt tették, mintha az Istent le tudnák győzni és a szentek föltámadását meg tudnák akadályozni! Azt beszélték: Így nem reménykedhetnek a föltámadásban és nem lesz kedvük többé az új vallásra, nem lesz erejük a szenvedések megvetésére, nem tudják örömmel várni a halált.»

Hiába gúnyolódtak. A lyoni és viennei keresztények lelkéből nem tudták kiirtani annak a bizonyságtételnek erejét

és reménységét, amit a szent vértanuktól vettek. Így fejezik be levelüket:

«Ezek annyira Krisztus követői voltak, hogy nem egyszer, de többszörösen is elszenvedték a vértanuságot. És amikor a vadállatok elől elhozták őket, összeégetve, sebekkel és zúzódásokkal a testükön, nem mondták magukat vértanuknak. Nekünk sem engedték, hogy így szólítsuk őket. Mert azt tartották: azok a vértanuk, akiket Krisztus már kegyesen magához fogadott; csak a halál pecsételi meg a vértanuságot. Mi csak közönséges kis hitvallók vagyunk, mondották. Arra is kérték a testvéreket: könnyhullatással imádkozzanak, hogy befejezhessék bizonyságtételüket. Pedig már akkor igazi vértanuknak bizonyultak, mikor nagy szabadsággal ellenálltak a pogányoknak.»

«Megalázkodtak az Isten hatalmas keze alatt, azért magasztalta fel őket. A bukottak ellen sem izgattak, hanem a maguk bőségéből juttattak ezeknek a szegényeknek is. Anyai szívvel voltak irántuk és helyettük fohászkodtak sokszor sírva az Atyaistenhez. Életet kértek számukra.»

«Így, mindent legyőzve, jutottak Istenhez. Maguk a békét szerették, nekünk is azt hirdették: békességben távoztak az Úrhoz. Nem maradt utánuk baj az Anyaszentegyházra, nem háborúság és nyugtalanság a testvérekre, hanem öröm, békesség, egyetértés és szeretet.»

Június 3.

Szent Klotild özvegy † 545.

Született 474 körül Lyonban a burgundi királyok családjából. Atyja Kilperik király volt, édesanyja pedig a jámbor Kareténé. Fiatalon vesztette el mindkettőjüket: apja kardélre került, anyját pedig hatalmas kővel a nyakán vízbe fojtották. A gyilkosság szerzője a király testvére, az egyeduralomra törő Gundebald volt, aki a királyi pár két leányának mégis megkegyelmezett. Az idősebb, Króna a szörnyű eset után kolostorba vonult, a fiatalabb, Klotild pedig szülei gyilkosának udvarában volt kénytelen nevelkedni. De az ariánus környezetben is megőrizte katolikus hitét. Klodvig, a frankok királya úgy látszik követei révén tudomást vett a burgundi udvar okos és bájos királyleányáról s 493 táján feleségül vette.

Amikor Klotild új hazájába érkezett, még erősen sajgott a seb, amelyet szülei halála ejtett lelkén. Lehet, hogy a bosszú gondolata sem állott tőle távol. Hiszen germán ősök ivadéka volt, s a kor legjobbjainak lelkében is élt a vérbosszú ősi germán törvénye, amelyet csak évszázados keresztény nevelés tudott onnan kitörülni. De őszintén keresztény volt s kezdettől fogva égett a vágytól, hogy pogány férje is keresztténnyé legyen.

A megtérés nem ment könnyen. A király szerette ugyan hitvesét, de hitéről minden könyörgése ellenére sem akart hallani. Megszületett azonban az első gyermek, s a fiatal anya kedvéért belement Ingomár megkeresztelésébe. Klotild a legszebb szőnyegekkel ékesítette a keresztelési templomot, hogy ezzel is hasson királyi urára. Az elsőszülött fiú azonban még a keresztelés hetében viselt fehér ruhácskában az égbe távozott. A pogány apa nem bírta elviselni a csapást s a keresztséget okolta a halálért. A hitből élő anya és hitves ellenben így vigasztalta urát: «Hálát adok mindenható Uramnak és Teremtőmnek, hogy méhemnek gyümölcsét országába fölvenni méltóztatott. Szívem nem törik össze Ingomár halálán. Hisz tudom, hogy akiket az Úr a keresztség ruhájában hív magához, azok az ő látására jutnak». A második gyermeknek, Klodomérnak születése sem hozta meg a várva-várt megtérést. Sőt amikor ez a fiú is közel állt a halálhoz, újra kiváltotta a király haragját. Az anya imája megmentette az életnek a fiút, de nem hajlította meg az apát. Klotild még sem hagyott föl a reménnyel. Élete, imája s a Toursi Szent Márton sírján történt csodák érlelték a megtérést. A végső elhatározást pedig az alemannokkal vívott zülpichi ütközet adta meg 496-ban. Mint valamikor Nagy Konstantin, Klodvig is a keresztények Istenétől kért segítséget s megfogadta, hogy győzelme esetére felesége hitére tér. A seregek Ura megadta a győzelmet s Klotild leghőbb vágya teljesedett.

Klotild életének legnagyobb és legszebb napja a 496. év karácsonya volt. Reims utcáit drága szőnyegek díszítették, a székesegyház pedig ragyogott a függönyök fehérségétől és a gyertyák fényétől. Az ország püspökei az országnagyokkal mind ott voltak. Amikor a király belépett a templomba, a nagy ragyogás szinte elvakította, s kérdezte Remig érsektől: «Ez a mennyország, atyám?» Az érsek a keresztelő medence előtt állítólag így buzdította: «Hajtsd meg fejedet, büszke szigambriai, imádd, amit eddig égettél, s égesd,

amit eddig imádtál». Aztán megkeresztelte. Klodvig megtérése őszinte volt, még ha a keresztvíz nem is alakította át pogány vérét. Amikor Remig beszédében az Úr haláláról emlékezett meg, a kemény király őszinte tűzzel kiáltott föl: «Lettem volna csak ott frankjaimmal, darabokra szabdaltam volna a zsidókat». A legenda szerint amikor a keresztelésnél szükséges krizmával késett a segédkező pap, egy hófehér galamb csőrében hozta az égből az olajüvegcsét, amelyből később a királyokat kenték föl, az egek Ura pedig egyik angyala által liliomokkal hímzett zászlót küldött le. Ez a keresztelés, amelyet 3000 nemes keresztsége követett, a frank nemzet újjászületése és az első germán nép katolizálása volt. És ennek a dicsőséges nagy napnak szerzője az Isten kegyelme után elsősorban a nagy király szent hitvese: Klotild.

A boldog hitves ezután 15 éven át mindent elkövetett, hogy férje csakugyan imádja, amit addig égetett, és égesse, amit addig imádott. Bölcsesége sokat ért el, de azért nem minden törekvése sikerülhetett. A férj irtotta a bálványokat, építtette a templomokat, alapította a kolostorokat, támogatta a szegényeket, árvákat és özvegyeket s elszántan küzdött a szomszéd ariánusok ellen, amivel a katolikus Egyház helyzetét is erősítette. Mindezt pedig Klotild hatása alatt tette. Viszont hogy a pogány barbár csak kiütközött belőle később is, az feleségének fájt legjobban.

511 őszén lett özvegy. Özvegységének hosszú 34 éve alatt sokat tett s még többet szenvedett. Idejének javarészét Toursban, Szent Márton (nov. 11) sírja mellett töltötte el. Itt imádkozott és virrasztott, innen jótékonykodott, épített templomokat és kolostorokat s itt keresett vigasztalást lelke sebeire. Mert a szomorú leánykor és a küzdelmes házasság után nagyon fájdalmas özvegység következett. Élete nagy tanulság, hogy sem jámborság, sem előkelő rang nem óv meg szenvedésektől. A jámborság azonban a kereszt iskolájává tudja tenni. S ezt cselekedte Klotild.

Az első nagy fájdalom, amely özvegysége alatt érte, legidősebb fiának elvesztése volt. Fiai a burgundok ellen vonultak, hogy megtorolják anyjuk szüleinek meggyilkolását. A gyilkos fia, Zsigmond, elvesztette ugyan életét, de a csatatéren ott esett el 524-ben Klodomér is. A legszebb korban, 29. évében költözött el, és siratta édesanyján kívül özvegye és három kicsi árvája.

De alighogy behegedt ez a seb, jött egy újabb. Hasonló nevű leánya férjhez ment Amalrik nyugati gót fejedelemhez. Ez a fanatikus ariánus először szép szóval, aztán erőszakoskodással akarta az arianizmus számára megnyerni feleségét. A fiatal Klotild azonban anyja leánya volt nemcsak névben, hanem hithűségben is: nem hajlott a rábeszélésre, el tudta viselni, hogy férje sárral dobálja, amikor templomba megy, sőt elszenvedte tőle még az ütlegeket is. Testvérei azonban nem tűrhették a frank királyleánynak ezt a lealázó helyzetét. 531-ben haddal támadták és legyőzték Amalrikot. Mire azonban hazahozhatták volna nővérüket, az már halott volt.

De szenvedésének kelyhe ezzel még nem üresedett ki. A burgundi háborúban elesett fia után maradt három unokát ő nevelte. Nagyon szerette ezeket a fiúkat s azt a reményt táplálta lelkében, hogy egyszer ők is uralkodók lesznek. Más véleményen voltak azonban tulajdon fiai: Kildebert és Klotár. Csellel magukhoz vették a három árvát, aztán pedig követet küldtek Klotildhoz ollóval és meztelen karddal. Azt kérdezték tőle, vajjon hajfürtjeiket veszítsék-e el unokái vagy életüket? A hajfürtök lenyírása egyenlővé tette volna őket a köznéppel s megfosztotta volna a trónra való igényüktől. A királyné első ijedelmében és fájdalmában fölkiáltott: «Inkább halva lássam őket, mint hajfürtjeiktől megfosztva». Mire Klotild fölocsudott, a hírnök már elment s a fájdalmas kitörést úgy jelentette, mintha az a gonosz tervbe való beleegyezés lett volna. A három fiú közül kettő Klotár tőrétől lelte halálát, a harmadik pedig kolostorba került. A nagyanya fájdalma mérhetetlen volt. Közös ravatalra helyezte unokáit s közösen temette őket (533). Ezután még többet imádkozott és virrasztott.

S mindezek tetejébe látnia kellett életben maradt gyermekeinek viszálykodását, hadakozását és nem keresztény életét. Férjét sikerült kivezetnie a hitetlenség sötétségéből, de fiait nem sikerült megszabadítani a pogány vér és a szenvedélyek zsarnokságától.

545 jún. 3-án halt meg Toursi Szent Márton sírja mellett. A szenvedésben teljesen megtisztult, az Úr akaratán teljesen megnyugodott. Holttestét nagy pompával Párizsban temették el férje mellé abban a templomban, amelyet Klodviggal együtt Szent Péter tiszteletére emelt, amely később Szent Genovéva temploma néven a katolikus Franciaország első szentélye, majd pedig nemzeti Pantheonja lett.

Ugyanerre a napra esik

Szent Cecil hitvalló † 250 k. Kartágóban buzgó pap, akinek hatása alatt kereszténnyé lett Szent Ciprián (lásd szept. 16.).

Szent Pergentinus és Laurentinus vértanuk † 250. Mint gyermekek kerültek a Décius-féle üldözés idején Toszkánában a vallató bíró elé és kard által nyerték el a vértanuság koronáját.

* **Szent Coemgen** apát hitvalló † 618. Az angol Glendalough-kolostor alapítója és apátja volt. Hosszú szent életének vége felé a sajátságos angolszász vándorkedv őt is elővette. A Szentföldre akart zarándokolni. Útja elvitte a jámbor Garban remete mellett. «Hová, hová, Isten embere, szólította meg a szent remete. Higgy nekem, jobb híven kitartani Krisztus mellett egy helyen, mint még öreg korban is kóborolni. Hol hallottad, hogy egy madár valaha röptében költötte ki tojásait?» Az agg apát szégyenkezve indult vissza. Útközben betért a vak Szent Berkán remetéhez. Ez szívesen fogadta és fürdőt készített a porlepett utasnak. Közben pedig mormogta: «Micsoda ül ott annak a szent zarándoknak facipőjén. Csak nem kis ördög? De igen! El veled, átkozott! Hogy mered érinteni annak a szent embernek lábbelijét?» A Gonosz vakmerően feleselt: «Nem tudtunk kikezdeni vele; csakis a jónak látszatával. Igy hát belebujtam facipőjébe, és jámbor zarándokútra csábított tam». A vándorördög elillant. Coemgen is alaposan kigyógyult vándorbetegségéből. De a vándorördög mintha még ma is kísértene!

Június 4.

Caracciolo Szent Ferenc hitvalló † 1608.

V. Szixtus pápa 1588 június 1-én új szerzetet erősített meg. Az alapítók az Istenanyáról szerették volna elnevezni a rendet, a pápa azonban, aki maga Szent Ferenc kisebb testvéreinek rendjéből (Ferenc-rend) való volt, a «kisebb szabályozott papok» (clerici regulares minores) nevet adta neki. Az új szerzetet hárman alapították: Adorno János Ágoston, Caracciolo Fabricius és a mi szentünk, aki akkor még 25. életévét sem töltötte be.

Ferenc 1563 október 13-án született a középolaszországi Abruzzo-hegység Santa Maria nevű helységében, hercegi családból. Az újszülött a keresztségben az Aszkánius nevet nyerte. Gondos nevelés mellett a fiúban igen korán jelentkeztek a mélyebb lelkiélet és a többre hivatottság jelei. Már fiúkorában legszívesebb időtöltése volt az olvasó imádkozása, szentséglátogatás, szegények segítése.

Huszonkétéves korában életveszélyes himlőbetegségbe esett. A betegség megmutatta neki az élet és egészség mulandóságát. Megfogadta, hogy felgyógyulása esetére pap lesz s teljesen Istennek és a felebaráti szeretetnek szenteli életét. Csodával határos fölépülése után Nápolyba ment, ahol a hittudományok elvégzése után áldozópappá szentelték. Nápolyban maradt s ott olyan papi társulathoz szegődött, amelynek tagjai önmaguk megszentelésén kívül különös buzgósággal látogatták a börtönök lakóit, foglalkoztak a halálraítéltek lelki gondozásával s enyhíteni próbálták a nagy kikötőváros nem csekélyszámú gályarabjának sanyarú helyzetét.

A szerzetalapításba látszat szerint véletlenül, a valóságban gondviselésszerűen került bele. Adorno János Ágoston, előkelő genuai nemes, aki csak nemrégen cserélte föl a fényes jövővel kecsegtető világi életet a papsággal, Caracciolo Fabricius nápolyi kanonokkal olyan szerzetet akart alapítani, amelynek tagjai a szemlélődő lelkiélettel egybekötik az elhagyatottabb rétegeknek oly sok áldozattal járó lelkipásztorkodását. Tervüknek szerették volna megnyerni szentünknek egy névrokonát. Az utóbbihoz intézett levél azonban tévedésből Aszkániusnak kezébe került. A lelkes fiatal pap a Gondviselés ujjmutatását látta ebben a tévedésben s örömmel kapcsolódott bele ebbe a vállalkozásba, amely lelkületének annyira megfelelt. Mind a hárman a nápolyi kamalduliak kolostorába vonultak, nagy önmegtagadásokkal egybekötött negyvennapos lelkigyakorlatot tartottak s megcsinálták az új szerzet alapszabályait. Azután Rómába indultak. Hírük megelőzte őket. A bíborosok közül többen s különösen az alapítók előkelő római rokonai fogatokat küldtek eléjük, hogy ünnepélyes menetben kísérjék be őket az örök városba. Azonban nem találtak rájuk. A három férfiú, mihelyt tudomást szerzett az előkészületről, mindent megtett, hogy ezt az ünnepélyes fogadtatást elhárítsa. Csakugyan sikerült is nekik egész igénytelenül és ismeretlenül bevonulniok Rómába, ahol egy ideig kéregetésből tartották fenn magukat. A római utat siker koronázta: a nagy pápa megerősítette az új alakulatot, sőt olyan nevet adott neki, amely az ő életével is vonatkozásban állott.

A megerősítés után visszatértek Nápolyba. Itt az egyik külvárosban sikerült templomot szerezniök, ahol megkezdhették a munkát. Ebben a templomban tették le az ünnepélyes fogadalmat; ekkor vette föl Aszkánius Assziszi Szent

Ferenc nevét, akit gyermekkora óta annyira tisztelt. A rend főnöke akkor Adorno volt. Kora halála után az alig 28 éves Ferenc került a szerzet élére. Óriási nélkülözések között rengeteget fáradt rendje elterjesztése érdekében. Nápoly-Szicilia, Spanyolország és Portugália abban az időben egy uralkodó alatt álltak s szentünk a szerzetet mind a három országban elterjesztette. A rengeteg utakat gyalog tette meg, pénz nélkül. Abból élt, amit az irgalom juttatott neki.

Szent Ferenc legnagyobb műve azonban az a szellem, mellyel átjárta szerzetét. Az ő hatása alatt a rendtagok lelkiéletének középpontjában az Oltáriszentségben rejtőző Úr Krisztus állott. Regula volt, hogy minden házban mindennap egy rendtag kenyéren és vizen böjtölt, egy ostorozta magát, egy vezeklőinget viselt, s valamennyien turnusokban fölváltva állandóan imádták az Oltáriszentséget. Naponként volt egyórai közös, azután pedig minden rendtag részéről egy-egy órai magán szentségimádás. Ilyen módon meghonosították az örökimádást. Ebből az áhítatgyakorlatból természetszerűen folyt az engesztelés és vezeklés szelleme, amelyet állandóan ébrentartottak a szigorú böjtök, önmegtagadások és lelkiismeretvizsgálatok. A három szokásos szerzetesi fogadalomhoz negyediknek járult az az ígéret, hogy a rendtagok nem törekszenek a szerzetben állásra, a szerzeten kívül pedig egyházi méltóságra. Javarészük prédikált, gyóntatott, missziókat tartott, iskolákban hitoktatást végzett, de különösen látogatták és ápolták a betegeket kórházakban és magánházakban, gondozták a bebörtönzöttek és a gályarabok lelkiügyeit s minden működési területükön terjesztették az Oltáriszentség tiszteletét. A rendtagok közt voltak olyanok is, akik a szerzetnek úgynevezett remeteházaiban tisztán az elmélyedő lelkiéletnek éltek és imádkoztak azokért a rendtársakért, akik a világgal érintkeznek.

Ennek a bensőséges szerzetesi életnek példaképe Szent Ferenc volt. Életrajzírói különösen kiemelik imádságos szellemét és alázatosságát. Mikor rendjének főnöke lett, átlag napi két órát elmélkedett az Üdvözítő kínszenvedéséről és éjtszakáinak legnagyobb részét földreborulva a Szentség előtt töltötte. Rendalapító és egyetemes főnök létére szobákat söpört és konyhaedényeket mosogatott. Rómában a szegényházban szállt meg s leprás beteg mellé került. Az V. Pál pápától fölajánlott egyházi méltóságot a leghatározottabban elhárította magától. Emellett a legnagyobb oda-

adással készítette a haldoklókat az utolsó nagy útra, s nagy sikerrel térítette a nagy bűnösöket. Meg tudta szerezni az Úr Krisztusnak még azokat a magukról megfeledkezett nőket is, akik őt akarták elcsábítani. Mint szónok «az isteni szeretet hírnöke» nevét érdemelte ki.

Nem sokkal halála előtt lemondott generálisi tisztségéről s elzarándokolt Lorettóba. Visszatértében megbetegedett s kénytelen volt az oratoriánusok agnoniai kolostorában megállapodni. Tudta, hogy rövidesen bekövetkezik halála. Gondosan elkészült reá. Életgyónást végzett, a legnagyobb áhítattal vette magához az Oltáriszentséget, buzdító leveleket iratott szerzete rendházainak, fölvette az utolsó kenetet, majd Jézus és Mária nevének ismétlése mellett ezekkel a szavakkal: «menjünk, menjünk az égbe» jobblétre szenderült 1608 június 4-én, amely akkor az Úrnap előtti napra esett. Az Oltáriszentség nagy ünnepét már az égben ülhette meg. Holttestét Nápolyba vitték. VII. Pius pápa 1807-ben szentté avatta.

Szent Ferencet szentségtartóval szokták ábrázolni. Egész életén át szent békességnek és törhetetlen erőnek forrása volt ránézve a köztünk élő Isten-ember, s azért dolgozott, hogy a szentségi Úr Jézus mindenki számára az legyen.

Ugyanerre a napra esik

Szent Quirínus püspök vértanu † 309. Szent István koronájának országában Sziszeken (Horvátország) volt püspök. Galérius császár keresztényüldözése alatt menekült. De elfogták; a parancsnok előtt kínzások közt és a börtönben is kereszténynek vallotta magát és kijelentette, hogy menekülni sem gyávaságból menekült, hanem mert az Üdvözítő meghagyta: «Mikor egyik városban üldöznek titeket, fussatok a másikba» (Máté 10, 23). Innét Szombathelyre küldték a császári helytartóhoz, aki malomkövet kötteteti a nyakára és a Gyöngyösbe vetette.

Milévei Szent Optátus püspök hitvalló † 370. Szent Ágoston tágabb hazájában nagy határozottsággal és tudománnyal védte a katholikus igazságot az eretnek donatisták ellen, kik komolyan megtérő bűnösöket sem akartak az Egyházba befogadni: «tisztáknak» közösségének mondották azt; maguk azonban nem riadtak vissza semmi erőszaktól és bűntől. Szent Ágoston is még sokat szenvedett tőlük és sokat harcolt ellenük.

Június 5.

Szent Bonifác püspök vértanu † 754.

Az angolszászok, akik Nagy Szent Gergely pápa kezdeményezésére a 7. század elején a keresztény vallásra tértek, azzal hálálták meg a jótéteményt, hogy a század végétől kezdve ők küldték a legbuzgóbb apostolokat az európai szárazföld pogányainak megtérítésére. E fáradhatatlan apostolok különösen a fajrokon német törzsek megtérítésén dolgoztak nagy odaadással és eredménnyel. Munkájuk sikere már a 8. század elején megtetszett, de egyetemessé csak akkor lett, mikor a legnagyobb angolszász apostol, Szent Bonifác állott az élükre. Ez a nagy misszionárius ugyanis a hithirdetés égő buzgalmát az egyházszervezés és reform gyakorlatiasságával és a magasabb kultúr- és egyházpolitika céltudatos jövőbetekintésével kötötte össze. Igy vált ő a németek apostolává és egyben a középkori fejlődés egyik legtevékenyebb munkásává.

Winfrid — mert ez volt eredeti neve — 672 táján született a wessexi királyság devonshirei grófságában. Szülei jómódú nemes emberek voltak és eredetileg világi pályára szánták fiukat. Az atyai házban azonban gyakran megfordultak papok és misszionárius szerzetesek; ezek a nyiltlelkű fiúnak sokat beszéltek mennyei dolgokról. Igy korán felébredt benne az egyházi pálya után való vágy. Egyelőre tanulás céljából az exeteri kolostorba került. Innét tizenkét évvel később a nurslingi kolostorba lépett át s itt Wynbercht apát vezetése alatt alapos kiképzést nyert a magasabb tudományokban. Tanulmányai végeztével maga állott az iskola élére és rövidesen olyan jó hírnevet szerzett neki, hogy még messze tartományokból is nagy számmal keresték fel tanulni vágyó ifjak, sőt magasabb kiképzésre vágyó apácák is. Hogy tanítványaira milyen mély hatást gyakorolt, mutatja az a meleg és bensőséges viszony, melyet ezek még évtizedek múlásával is fenntartottak vele.

A lelkes tanító tanító maradt azután is, hogy harmincéves korában elnyerte az áldozópapi méltóságot. Már a negyvenes évek felé járt, mikor a hithirdetés vágya felébredt lelkében. De amilyen későn jött a vágy, éppen olyan elemi erővel lángolt fel. Londonon át a legközelebbi német tartományba, a mostani Hollandia helyén fekvő Frízországba in-

dult. De a frízek akkoriban harcban állottak a frankokkal és emiatt hallani sem akartak ellenségeik vallásának elfogadásáról. Így Winfrid kénytelen volt még 716-ban dolgavégezetlen visszafordulni. De már két év mulva újból nekivágott az útnak. Ezúttal először Rómába ment, hogy a kereszténység atyjának áldását kérje megkezdendő nagy munkájára. II. Gergely pápa igen szívesen fogadta és bőven ellátta őt jótanácsokkal és ajánlólevelekkel. Sőt új nevet is adott neki: a misszióslevél keltének napján, május 14-én ünnepelt Szent Bonifác vértanunak nevét.

Az új apostol így felszerelve Bajorország és Thüringia érintésével ismét a frízek tartományába ment, ahol azonközben a kereszténylldöző Radbod fejedelem meghalt. Winfrid-Bonifác ezúttal három esztendeig maradt a frízek körében és ezen idő alatt sok ezret megkeresztelt közülök. 722-ben azonban Szent Villibrord utrechti érsek minden marasztalása ellenére Thüringiába indult, melyet közben Martell Károly frank udvarnagy hadai megtisztítottak a szászoktól. Munkája itt is eredménnyel járt, de sokáig nem folytathatta, mivel II. Gergely pápa 722-ben újból Rómába rendelte őt. Ez alkalommal nemcsak újabb egyházi meghatalmazásokat adott neki, hanem egyben püspökké is szentelte őt. Rómából jövet Bonifác először Martell Károly udvarába ment, s miután

ettől biztatást kapott, 723-ban a Thüringiával szomszédos Hesszenbe hatolt. Hesszenben akkor már nem volt ismeretlen a kereszténység, de annyira telítve volt pogány babonákkal és szokásokkal, hogy rosszabb volt a színpogányságnál. Bonifác tehát, hogy döntő csapást mérjen a pogány babonákra, Donar isten szent fáját, a Geizmár melletti százados tölgyet nagy-

bátran ledöntötte. Számítása jól bevált. Mikor ugyanis a pogányok látták istenük erőtlenségét, tömegesen tértek át a keresztény vallásra.

Hesszenből ismét Thüringiába tért a fáradhatatlan apostol. Itt a már meglevő kereszténységet megtisztította a becsúszott visszaélésektől s a pogányoknak pihenés nélkül hirdette az evangéliumot. És Isten most is bő aratást adott neki; a thüringiaiak ezerszámra keresztelkedtek meg, köztük előkelő és befolyásos emberek is. Bonifác, hogy a kereszténységnek necsak jelenét, hanem jövőjét is biztosítsa, a megtérített területek számára mindenütt kolostorokat alapított. E kolostorok megépítésében és benépesítésében igen nagy segítségére volt az az állandó figyelem, mellyel az otthoni angolok kísérték minden lépését. Királyok és főpapok, szerzetesek és világiak, férfiak és nők állandó levelezésben állottak vele és minden módon kezére jártak; ellátták őt könyvekkel, egyházi ruhákkal és szerekkel. Ethelbert király meleg téli ruhákat küldött neki, Ebwald király pedig egész magánvagyonát rendelkezésére bocsátotta azzal a kéréssel, hogy minél bővebben merítsen belőle. De mindennél értékesebb segítséget jelentett az a sok lelkes szerzetes és apáca, akik Bonifác hívására csapatosan keltek át a tengeren. Ezekből az áldozatkész férfiakból és nőkből toborzódott az a sereg, mely a nagy apostol által tört ugaron a részletmunkát elvégezte: Burchard, Lullus, Villibald, Vunibald, Chunihild, Chunidrud, Tekla, Lioba, Valdburga stb.

Ezenközben II. Gergely pápa örökébe III. Gergely lépett (731—741). Bonifác sietett hódolatát jelenteni az új Szentatyának és egyúttal részletesen beszámolt munkája eredményéről. A pápa viszont érseki palliumot adományozott neki és megbízta, hogy a szükséghez képest egyházmegyéket szervezzen és püspököket szenteljen. Bonifác mindjárt élt is az alkalommal. Emellett fáradhatatlanul térített a Lahn, Majna és Gera folyók által határolt óriási területen lakó pogány népek közt. Sőt kísérletet tett az angolok legközelebbi rokonainak, a szászoknak megtérítésére, de a nyakas pogány nép ellenállásán minden kísérlete hajótörést szenvedett.

Harmadik római útja (738—9) után inkább egyházszervezéssel és reformkérdésekkel foglalkozott. Ebben az időben alapította meg, illetve szervezte újjá Bajorországban a passzaui, regensburgi, salzburgi és eichstätti egyházmegyéket. Ugyancsak erre az időre esik azoknak a nevezetes zsinatoknak tar-

tása, melyek egészséges alapot vetettek nemcsak a német, hanem a frank egyház fejlődésének is. Különösen kiemelkedik a 747. évi nemzeti zsinat, mely az egész frank birodalomra egységes reformtervet állapított meg s a zsinaton megjelent püspökök hitvallás- és hűségeskütételével a frank egyházat a legszorosabban hozzáfűzte a Szentszékhez. Ebben az időben (744) keletkezett a híres fuldai kolostor is, mely századokon át vezető szerepet vitt Németország vallási és kulturális fejlődésében.

Ez a nagyarányú munka jó tíz esztendőt vett igénybe. Ezalatt Bonifác úgyszólván állandóan útban volt. Végre 747-ben egyidőre megállapodott Mainzban. De a nyugalmas élet nem volt ínyére. 753-ban, mikor már nyolcvan felett járt, ismét lobbot vetett benne a térítés olthatatlan lángja. Kezdő misszionáriuskorának égő lelkesedésével látott újból munkához. A térítést ott folytatta, ahol harmincnyolc évvel előbb kezdte: a frízeknél. Miután Utrechtben áttelelt, 754 tavaszán megkezdte vándorútját. Fáradozását ezúttal is siker kísérte. Pünkösd felé már többezer körül járt az újonnan megkeresztelteknek száma. Abban állapodott meg, hogy pünkösd napján, június 6-án részesíti őket a bérmálás szentségében. A mondott napon 52 társával meg is jelent a Borne-folyónál fekvő Dockum helységnél. De a bérmálandók helyett egy csomó fanatikus pogány fogadta kardokkal és lándzsákkal. Kísérete ellenállásra készült. Ő azonban azt mondta: «Hagyjátok, fiaim! hisz a várva-várt nap végre megérkezett. Az Írás tiltja, hogy ellenálljunk a gonosznak. Vessük reményünket Istenbe. Ő majd megmenti lelkünket». Alig fejezte be szavait, nekik estek a pogányok és irgalom nélkül felkoncolták őt és társait. Tetemét Utrechten és Mainzon keresztül Fuldába szállították és a templom kriptájában temették el. Sírja azóta Németország egyik leglátogatottabb szentélye.

Ugyanerre a napra esik

Szent Dorotheus vértanu † 362. Tirusban, Feniciában Diokleción alatt kínzást szenvedett hitéért; de nem halt bele. 107 éves korában halt meg szent hírben a hitehagyó Julián idejében (a Dorottyák-nak is védőszentje).

Szent Szancius vértanu † 851. Albiban született Dél-Franciaországban. Mint gyermek fogolyként Spanyolországba került. Kiszabadulása után a kordovai király udvarában nevelkedett. Mikor az arabok üldözni kezdték a kereszténységet, az ifjú habozás nélkül vérével vallotta meg hitét.

Június 6.

Szent Norbert hitvalló † 1134.

Az Úr 1115. évében májusvégi napsütésben egy 35 év körüli lovas vágtatott a westfáliai Vreden felé. Cimborái mulatságot rendeztek tiszteletére: odasietett. Csak szolgája kísérte. Egyszer csak rettenetes vihar tört ki, s nem volt mód fedél alá menekülni. A delitermetű lovas megsarkantyúzta lovát, hogy hamarabb érjen célt. De abban a pillanatban villám csapott le lova előtt s a paripa gazdástul a földre bukott. A férfi körülbelül egy óra hosszat feküdt ájultan az úton. Amikor magához tért, első szava volt: «Istenem, mi történt? Uram, mit tegyek?» Az Úr szavát hallotta: «Kerüld a rosszat, tedd a jót; szerezd vissza lelked békességét s menekülj az én irgalmasságomhoz».

Ez az eset Norbert életének — ő volt a lovas — egészen új irányt adott. Eddig sem volt ő rosszabb, mint a vele egykorú előkelő német főurak, de mégis csak céltalan volt élete. Pedig a császári családdal rokonságban álló Heribert gróf és Hedvig, a lotharingiai hercegi család sarja, az Úr szolgájának szánták az 1080 körül Xantenben született második fiukat. A tehetséges és az egyházi tudományban jártas Norbert csakugyan egészen fiatalon fölvette a kisebb rendeket és a szubdiakonátust, sőt szülővárosában kanonoki javadalmat is kapott, de nem tudta magát végleg lekötni a papsághoz. Fiatalon is igen szép karriert futott meg. Egy ideig a kölni érsek udvarában tartózkodott, majd a nem teljesen egyházias V. Henrik császár kancelláriájában töltött be magas tisztséget. A Szentszék iránti kegyelet már akkor is szilárd volt benne. 1111-ben elkísérte a császárt római útjára s lelke mélyén botránkozott azon az erőszakoskodáson, amelyet Henrik az invesztitura kérdésében (lásd VII. Gergely máj. 25) II. Paszkális pápával (1099—1118) szemben megengedett magának. Két év mulva a császár a cambrai-i püspökséggel kínálta meg, de Norbert nem fogadta el: nem tudott búcsút mondani a világnak. S íme a vredeni úton Isten azt tette vele, amit egykor Saullal tett Damaszkus mellett. Hiábavaló volt Norbertnek is az ösztöke ellen rugdalózni (Ap. csel. 9, 5): az Úr a maga szolgálatára fogta le ezt az értékes férfiút.

A vredeni eset után azonnal Xantenbe ment s onnan

szőrcsuhában a siegburgi bencés kolostorba vonult. Néhány hónapig lelkigyakorlatot tartott s mint új ember került ki belőle. Az 1115. év végén a kölni érsek egy nap szentelte diakonussá és áldozópappá. Első szentmiséje alkalmával az evangélium után kifordult a néphez s könnyes szemmel mondotta: «Mily nagy vakság, hogy az ember hajszolja a tiszteletet, mely elenyészik; keresi a gazdagságot, mely a lelket szegénnyé teszi; átadja magát a gyönyörnek, mely csak fájdalmat terem; szereti a világot, melyben nincs nyugalom, melyben nincs szerencse baj nélkül, rózsa tövis nélkül, bőség szükség nélkül, amelyben az ember kedvetlenül gondol vissza még legjobb napjaira is». Az egész nép hangosan zokogott.

A fölszentelés után újabb 40 napos lelkigyakorlatot tartott Siegburgban. Újra és újra föl akarta magában éleszteni a kegyelmet, amelyet a püspök kezének rátételével nyert (Tim. II. 1, 6). Majd szülővárosába ment s az újonnan megtértek buzgóságával meg akarta reformálni a világias életű káptalant. De senkisem próféta a hazájában. Norbert kísérlete meddő maradt. Ezután egyik családi birtokára vonult vissza, a legteljesebb szegénységben élt és hirdette Isten igéjét. Buzgósága ellenségeket szerzett neki, akik az 1118-i fitzlari zsinaton azzal vádolták a pápai követnél, hogy törvénytelenül szerzetesnek öltözködik s bitorolja a prédikálási hatalmat. Szentünk Keresztelő Szent János példájára hivatkozott s a zsinat fölmentette. Ezután azonban lemondott kanonokságáról, eladta családi vagyonát s a pénzt a szegények közt osztotta szét. Csak egy öszvért és egy misefölszerelést tartott meg magának. Most már megszabadult minden nyűgtől, bűnbánati ruhát öltött s mezitláb indult Franciaországba. Saint-Gillesben találkozott II. Gelázius (1118—19) pápával. Életgyónást végzett nála s a föloldozás után megszűnt az a nyugtalansága is, hogy szabálytalanságban van, mert egy napon két nagyobb rendet vett föl. Minthogy a pápa hiába tartóztatta magánál, kérésére megadta neki a fölhatalmazást, hogy bárhol prédikálhat.

Emberfölötti munkával és áldozattal gyakorolta ezt a fölhatalmazást. Végre is a laoni egyházmegyében állapodott meg s 1120-ban Prémontrében megalapította néhány társával a Szent Ágoston szabályzata szerint élő prémontrei kanonokok rendjét azzal a céllal, hogy a tagok mélyebb lelkiéletet éljenek s így eredményesebb lelkipásztorkodást végezzenek. Az alapítás munkáját követte a terjesztés. Franciaországon kívül

megfordult Belgiumban és Németországban. Mindenfelé nagy eredménnyel hirdette Isten igéjét s alapította a rendházakat. Rövid öt év alatt kilenc alapítás történt. Különösen nevezetes volt az antwerpeni működés és letelepülés. Az alapító és társai itt óriási sikerrel küzdöttek a szabados életű és rajongó Tankelin eretnek ellen, aki a tengerparti és szigeti lakosságban igen nagy lelki károkat okozott. Tankelin követői közül igen sokan elégették a szentostyát. Norbert hatalmas beszédeivel újra fölgyujtotta ezekben az emberekben a Szentség tiszteletét. Aztán fölszólította őket, hogy menjenek, keressék meg az elégetett szentostyákat. Nagy álmélkodásukra épségben megtalálták. Norbert pedig a nép ujjongása közepett diadalmenetben visszavitte a templomba. Ezért szokták monstranciával ábrázolni. Ennek az apostoli munkának sikereivel Norbert Rómába sietett s II. Honorius pápától 1126 február 16-án elnyerte rendjének megerősítését.

Visszatérése alkalmával Norbert húsvétra Würzburgban állapodott meg. A városnak akkor éppen nem volt püspöke. Őt kérték föl az ünnepi mise mondására. A mise alatt egyszer csak mozgolódás támadt: egy közismert vak asszony mindenkit félretolt s egészen az oltárig hatolt. Itt aztán könyörögni kezdett Norbertnek: adja vissza látását. A templom megtelt feszült várakozással. Norbert szentáldozása után annak nevében, akit magához vett és aki életében annyit gyógyított, rálehelt a nő szemére. A szem meggyógyult. Erre püspökké akarták választatni, de titkon elmenekült.

Néhány hónap mulva a rend ügyei újra német földre szólították. Akkor ért Speierbe, amikor II. Lothar ott országgyűlést tartott. Az egybegyűltek hallani óhajtották a nagyhírű egyházi szónokot. Norbert kénytelen volt szentbeszédet mondani. Ezután a beszéd után már lehetetlen volt elhárítania magától a magdeburgi érsekséget, amelynek betöltéséről éppen tárgyaltak. Minden ellenkezése ellenére még 1126 júliusában el kellett foglalnia székhelyét. Mezítláb vonult be székesegyházába, palotájába pedig szegényes ruhája miatt a portás csak nehezen engedte be. Amikor utólag emiatt bocsánatot kért, az új érsek ezt mondta neki: «Te jobban ismertél, mint azok, akik e palotába kényszerítettek».

Rövid időn belül teljesen rendbehozta az érsekség anyagi ügyeit, azután pedig az őt jellemző elszántsággal és erővel hozzálátott, hogy a lelkiélet, de főleg a papi fegyelem terén megújhodást teremtsen. Emiatt azonban éppen a papságban

sok ellensége támadt. Ezek minden alkalmat megragadtak, hogy szítsák a hangulatot a szent érsek ellen. Amikor pl. a Szűz Máriáról nevezett elvilágiasodott magdeburgi káptalant az érsekség lelki megújhodása érdekében saját rendtársaival akarta kicserélni, ismételten merényletet követtek el élete ellen. Ez a terv csak a király beleegyezése után és a kanonokok busás kártalanítása árán valósulhatott meg 1129-ben.

De alig zajlott le ez az ügy, jött a másik. Egy éjjel két püspök jelenlétében újra akarta szentelni a megszentségtelenített székesegyházat. Ellenségei elhitették a tömeggel, hogy a kincseket és ereklyéket akarja elszállíttatni. Valóságos népfölkelés támadt, amelyben Norbert megsebesült. Életét csak úgy mentette meg, hogy az egyik toronyba menekült. Kénytelen volt távozni s a kiközösített városba csak az elégtétel megadása után tért vissza.

1130-ban az Egyház nagy kárára kettős pápaválasztás történt, amely néhány évre megosztotta a keresztény Európát. Tizenhat bíboros megválasztotta a kiváló II. Incét (1130—43), 20 megvesztegetett bíboros pedig három órával ezután a zsidóeredetű Petrus Leonis bíborost, aki II. Anaklétus nevet vett föl. Anaklétus pénzzel és erőszakkal majdnem egész Rómával elismertette magát. Ince kénytelen volt Franciaországba menekülni. Nem telt bele egy év s Franciaország, Anglia és Németország Szent Bernát álláspontjára helyezkedett (aug. 20), hogy Ince a törvényes pápa, mert előbb választották meg s mert a meg nem vesztegetett párt választotta. De hogy Németországban győzelemre jutott ez az álláspont, az legfőképen Szent Bernát barátjának, Norbertnek érdeme. Zsinatokon elismertette Incét, megrendezte a pápa és II. Lothar találkozását Lüttichben s végül rávette a királyt, hogy 1133-ban Rómába vezesse a pápát s császárrá koronáztassa magát általa. Ezen a római úton résztvett Norbert is mint itáliai kancellár s az egész vállalkozás főmozgatója.

Az izgalmakkal teljes római út nagyon megviselte. Amikor 1134 nagyböjtjének elején valóságos diadalmenetben tért vissza székvárosába, már súlyosan beteg volt. Nagycsütörtökön még olajat szentelt s húsvétkor utoljára elvégezte szentmiséjét. Másfél hónap mulva, június 6-án adta vissza lelkét teremtőjének. A magdeburgi premontreieknél temették el. Halálakor kb. 54 éves volt. Szenttéavatása 1582-ben történt. Magdeburg elprotestánsodása után földi maradványai

1687-ben a prágai Sion-hegyre (Strahov) kerültek. Azóta is ott pihennek.

Egykorú életrajzírója így siratja: «A fájdalmas és váratlan halál úgy ragadta el, mint a hirtelen hervadás a virágot; férfi volt, akiben egyesült az emberek szeretete a bűnök gyűlöletével».

Ugyanerre a napra esik

Szent Fülöp hitvalló † 70 táján. Egyike ama hétnek, kiket az első jeruzsálemi keresztény község diákonusoknak választott, részint hogy a szent közösségben élő hívők anyagi ügyeit intézzék, részint hogy az evangélium hirdetésében segítsenek. Ebben kivált Fülöp. Prédikálására Szamária csakhamar befogadta az igét. Péter és János apostolok aztán megbérmálták őket. Ekkor történt, hogy egy Simon nevű mágus a csodák láttára pénzt kínált Szent Péternek, hogy őt is tanítsa meg a Szentlélek csodás adományozására. Péter fölháborodással visszautasította: «Vesszen el veled együtt a te pénzed, mivel azt állítottad, hogy Isten ajándékait lehet pénzen megvenni». Ezért nevezik azt a súlyos bűnt, mellyel valaki pénzen akar lelki hatalmat vagy méltóságot szerezni, Simon bűnének, simoniának. Fülöp csodás módon megkeresztelte Kandacé királyné udvari főemberét is, amint erről tüzetesen lehet olvasni az Apostolok cselekedeteinek 8. fejezetében. Utóbb Cezáreában élt és alkalmasint ott is halt meg.

Június 7.

Garcias Szent Anna szűz † 1625.

Spanyolországban született, Ubalda közelében. Úgy látszik, valami jobbmódú parasztcsaládból. Karmelita apáca lett belőle, a Szent Teréziától alapított avilai kolostor tagja. Szent Terézia reformja fölvirágoztatta a rendet. Egymásután alapítják a sarútlan karmelita nővérek a házakat, idegen országokban is terjeszkednek.

Garcias Szent Anna egy volt a közül a négy nővér közül, akiket először indítottak útnak Franciaország felé, Párizsba. Mint szolgáló nővér ment a többiek kíséretében. Életének nagyobbik fele már mögötte volt ekkor. Hiszen 1610 körül vágtak neki az útnak, ő meg 1549-ben született. Gyalogszerrel mentek. Egyszer a szabad ég alatt esteledett rájuk. A határon jártak, a Pireneusok nagy hegyei között, lakatlan vidéken. Ételük, italuk nem volt. Sehol emberi hajlék a

közelben. Úgy besötétedett, hogy saját kezüket sem látták. Az eső megeredt. Fújt a szél. Lassan viharrá erősödött.

Ebben az ítéletidőben Anna nővér azon töprengett magában: «Mennyire terhére leszek én a többi nővérnek, nem vagyok én alkalmas ilyen vállalkozásra». És nagyon el volt szomorodva. Nem az idő miatt, hanem hogy alkalmatlan teher másoknak. Ugyanaz a gondolat, mint amit a noviciátusban úgy fogalmazott meg magában: «Nem is kellett valami nagyon megerőltetni magam ahhoz, hogy szokatlan önmegtagadási gyakorlataimért ostobának tartsanak. Hiszen igazában nagyon ügyetlen és faragatlan vagyok».

És ennek a gyámoltalanságnak, hátrábbvalóságnak a nyomasztó érzése mintha már tízéves korában is ott sírna benne, mikor szülei kora halála után az idősebb testvérek munkára fogták és a birkákat őriztették vele. Fáj neki, hogy így ki van taszítva a határba, egyedül. Jó, *azután* beletörődött és azt mondja: «Halálos kín volt csak ránézni is a világra». Mikor már megnőtt, hiába akarják férjhez adni: nem akar. Hiába várja már egyik nővérének házában a vőlegényjelölt. Ócska kendőt vesz magára, összemaszatolja az arcát és úgy állít be a kérő elé. Az eljegyzésből persze semmi sem lesz. *Akkor már* hiába fordulnak meg bátyja házában fiatalemberek, akik talán éppen ő utána érdeklődnek. «Olyan savanyú képpel néztem rájuk — írja —, hogy egy kísértet sem nézhetett volna különben.»

Könnyen gondolhatná az ember ezekből a nyilatkozatokból és ebből a viselkedésből, hogy valami elferdült lélekkel van dolga, akinek kapóra jött azután egy papnak a kérdése: Nem volna-e kedve kolostorba menni? ott vannak az avilai apácák, lépjen be hozzájuk. És hogy talán elvonult világfájdalmasan, «eltemetkezett» a kolostorban. S hogy az apácaköntös olyan jól eltakarja a csalódásokat, ha tovább égnek és kínoznak is azok a lélek mélyén; később talán csendes melankóliává szelídülnek, de az első, régi ferdülés csak meglátszik. — Szeretik ezt így gondolni az emberek. S rámondják: Értjük szegényt.

Hát így is történhetett volna Garcias Szent Annával. De azért a szentek nem ilyen fából szoktak faragva lenni!

Elferdülhetett volna ő is, és szánalomra, megértésre számíthatna. Csakhogy ő gyökerében intézte el az ilyen ferdülést. Nem nyomott, csalódott, megtört lélekből jönnek

azok a nyilatkozatok, hanem a sors, az emberi kötöttségek fölött győzelmet arató, diadalmas hős lelkéből.

Azt írja: «Egyszer úgy tűnt fel előttem a lelkem, mint egy kis selyemhernyó, akit féltő gonddal őriznek, eperfalevéllel etetgetnek. De ha megnőtt, finom selyemszálat kezd fonni. Kis kunyhót épít magának belőle s közben apránként fogy az ereje. Mire a kész gubó bezárul fölötte, mintha meghalt volna. Ilyesmit látott az én lelkem önmagában. Bezárkózott a maga semmiségébe egy édes szeretettel, ami mindig fonja a selyemszálat a szívemben. Mert a halál a lélek élete. Ha ezer életem volna, mind örömmel adnám a mindenható Isten dicsőségére».

S az az édes szeretet a szívében elkezdte fonni a selyemszálat már akkor, mikor a birkák után járt a határban. Futó felhőnek árnya volt csak a lelkén az elkedvetlenedés. S nem a keserűség kötötte a magányossághoz, hanem a vigasztalások, az elsők, amiket ott vett az Úrtól. Ott érezte meg, mennyire édes vele lenni. Nem csoda hát, ha egészen hozzá akart tartozni.

S nem a fogadalomtételkor mondja először, hogy «a lelkem egészen kigyulladt a Keresztrefeszített iránti szeretettől». Már testvérei házában is így volt. «Gyermekkoromtól kezdve nagy áhítat töltött el a Megváltó szenvedései iránt. Ha ránéztem a keresztre, már előtörtek könnyeim és szívből kívántam, hogy szegény és megvetett legyek, hogy rosszul bánjanak velem: az én Uram kedvéért.»

Már akkor az ő kedvéért dugja félre a maga ételét s adja titokban a szegényeknek. Nem mindenkire nézett savanyú képpel! «Isten dicsőségére meg kell vallanom, hogy nagy öröm és vigasztalás volt számomra, ha másoknak szolgálhattam, szükségeiken segíthettem, ha jót tehettem. Ha közben kellemetlenségekkel járt is ez, nem esett nehezemre. Annál inkább örültem. Nagy kegyelem volt ez, amiért nem győzök eléggé hálát adni a mindenható Istennek mind a mai napig.»

Ilyen lelket nem aggasztott a sötét éjtszaka, a vihar, ott a Pireneusokban, Párizs felé menet. Hanem a rájuk váró feladaton járt minden gondolata. És ahhoz, ha a maga erejét nézte, érezhette magát gyöngének, gyámoltalannak. De lelki békességét ilyen aggodalmak sem kavarták föl. Ment és végrehajtotta a munkát. Nem a maga erejéből, de az Istenéből. «Megvigasztalt akkor az Úr, hogy velem lesz. Erre egészen fölszabadult a lelkem.»

S éppen azért választotta őt az Úr, mert tudta sajátmagát semmibe venni. «Olyan szegény, olyan semmi vagyok — panaszkodott —, mint egy üres szalmaszál.» «Szalmával gyujtom én meg a tüzet» — válaszolta neki az Úr.

Kellett is égő csóva, amitől hideg lelkek lángra gyulladhattak. «Emlékszem — írja, — sokszor nagyon megszorultunk. Betevő falatunk sem volt. És mégis, ebben a szegénységben is, olyan boldogok voltak a nővérek, hogy a sanyarúságot észre sem vették.» Ő gyujtotta így föl a lelküket. Már akkor, mikor még szolgáló nővér volt és az első szegényes vacsorát megfőzte nekik Párizsban és eléjük tálalta. Még inkább, mikor főnöknő lett és megalapította a pontoise-i zárdát. S ilyen maradt végig. Akkor is, mikor a párizsi házba került vissza főnöknőnek.

Az elöljárói hivatalt, a megtiszteltetést nem szívesen vette. De alázatosságát, sajátmagának semmibevevését is az engedelmesség próbakövéhez mérte. Amint írja: «Nincs biztosabb jele annak, hogy valaki lélekben igazán szegény-e, mint ha becsületesen engedelmeskedik».

Nem letörtség, nem ferdülés hát, ami szól belőle, hanem teremtő lelki szegénység, krisztusi alázat. Megteremtette a franciaországi rendtartományt.

Hetvenhétéves korában halt meg 1625-ben. Örömmel ajánlotta Urának a lelkét: «Itt vagyok, Uram, teljesedjen rajtam akaratod; semmi mást nem kívánok». A selyemszálból szőtt gubó most pattant föl.

Ugyanerre a napra esik

Szent Róbert hitvalló † 1159. Apát volt Angliában Witley bencés kolostorban, mikor 1132-ben hallotta, hogy egy másik kolostorból elűztek 13 szerzetest, mert vissza akarták állítani Szent Benedek eredeti szigorú szabályát. Róbert nyomban fölkeresésükre indult s ott találta őket a Sheld partján télviz idejében vesszőből font galyibában. Tavasszal Szent Bernát ciszterci reformjához csatlakoztak. Kétévi példátlan nélkülözés után fölvirradt rájuk, egymásután több kolostort alapítottak. Newminsterben maga Róbert apát szent élete volt a szabály és vonzóerő. Mikor meghalt, Szent Godrik (lásd máj. 21) látta, amint lelke tüzes gömb alakjában, angyalok kíséretében égbe szállt; és amint az ég kapui megnyíltak, kétszer hallotta a fölszólítást: «Barátaim, most lépjetek be».

* **Szent Lukrécia** lásd nov. 23.

Június 8.

Szent Medárd hitvalló † 560 körül.

Valamikor Szent Medárd napján tartották Franciaországban az úgynevezett rózsaünnepélyeket, amelyek nálunk is elterjedtek s nem egyhelyütt a mai napig szokásban vannak. Ilyenkor a község legerényesebb hajadonját egy évre rózsakirálynévá választják, majd istentisztelet, ünnepélyes fölvonulás és népünnep keretében rózsából font koszorúval díszítik és megjutalmazzák. Nem a női méltóságot megcsúfoló «szépségverseny» ez, hanem talán a pogánykorig visszanyúló egészséges népszokás, amelyet az Egyház áldó keze megszentelt s a nőiességre és lovagiasságra való nevelés szolgálatába állított. A hagyomány azt tartja, hogy ez a szokás Szent Medárd kezdeményezése volt, s hogy ő maga több telket adományozott a népünnep költségeire. Úgy látszik, ez a kitűnő főpásztor a keresztény hitre tért frankok leányait ilyen módon is buzdította, hogy annak a legszentebb nőnek nyomdokaiban járjanak, kit az Úr a mennyben megkoronázott.

500 körül született az északfranciaországi Salencyban. Atyja, Nektárd, előkelő frank nemes volt, talán annak a 3000-nek egyike, akik 496-ban Klodvig királyukkal együtt megkeresztelkedtek. Anyja, Protágia, a legyőzött gallok dúsgazdag és mélyen vallásos ivadéka. A keresztényi módon nevelt ifjú különösen szerette a szegényeket. Egyszer egy teljesen lerongyolódott vak koldust pillantott meg az útszélen. Megesett rajta a szíve. Szemevilágát nem adhatta vissza, így hát gondolkozás nélkül odaadta neki köntösét. Otthon azzal indokolta tettét, hogy «a koldus is Krisztus testének tagja». Amikor édesatyja nyájainál tartózkodott, nem egyszer vont meg magától ételt és a szegény pásztoroknak adta. Tanulmányait Vermand (jelenleg Quentin) városkájában kezdte, Tournaiban folytatta s Alomer vermandi püspök mellett fejezte be. A püspök Medárdot fölvette az Isten szolgái közé s áldozópappá szentelte.

530 körül megüresedett a vermandi püspöki szék s a papság és a nép egyhangú kívánságára ő lett Pikardia püspöke. Érseke, Szent Remig (okt 1.) szentelte püspökké. Ez a szentelés azért is nagy kegyelem volt az új püspöknek, mert az Úr Krisztus kezét a pátriárkákra emlékeztető, 90 éven fölüli, félig vak reimsi érseknek reszkető keze helyet-

tesítette, ugyanaz a kéz, amely 34 évvel azelőtt az első frank király fejére öntötte az újjászületés vizét.

Székvárosát már a következő évben a népvándorlás valamelyik törzse teljesen feldúlta. Kénytelen volt a jobbfekvésű és megerősített Noyonba tenni át székhelyét. 532-ben vértanuságot szenvedett a tournaii egyházmegye püspöke, Szent Eleuthér (febr. 20.). A papság és a nép azt óhajtotta, hogy megboldogult püspökük barátja, Medárd, kormányozza az ő püspökségüket is. A sír szélén álló Remig érsek készörömest járult hozzá ehhez a megoldáshoz, s a noyoni és tournaii püspökségek ettől kezdve öt századon keresztül egyesülve maradtak.

Mindkét egyházmegyében, de különösen a tournaiiben sok volt még akkor a pogány, s a megkeresztelkedett frank lakosság sem vetkőzte le teljesen az ősi germán pogányságot. A püspök helyről-helyre járt, nem riadt meg az életveszélyek előtt, prédikált, térített s irtogatta a pogány erkölcsöket. A volt nomádoknak kevés érzékük volt a magántulajdon iránt, s a lopás bűnének kiirtása nem ment könnyen. Medárdnak a tolvajokkal sok baja lehetett. Legrégibb életrajza is, amelyet állítólag a neves Venantius Fortunatus (530—601) költő írt, kiemeli, hogy nem egyszer lopták meg a szent püspököt, akinek az ilyen esetekben segítségére sietett az Úristen csodája és saját nagy-nagy szeretete a megtévedt emberekkel szemben.

A püspöki szőllő szüretre váró érett fürtjei egy őszi éjjel a kertbe csábítottak egy tolvajt. Amikor már jó sokat szedett az érett gyümölcsből, el akart osonni. Össze-vissza járta a szőllőkertet, de nem volt mód rá, hogy megtalálja a kijáratot, vagy hogy eldobhassa a zsákmányt. A fölkelő nap s a munkások úgy találták a szőllőben. A püspök elé vitték, aki megemlékezett a Miatyánk szavairól: «Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképen mi is megbocsátunk az ellenünk vétőknek» s komoly figyelmeztetés után szőllőstül haza engedte.

Egy másik alkalommal valaki méhkast akart elemelni méheséből. A méhek tömegesen üzőbe vették a bűnöst s halálra csípték volna, ha nem menekül a püspökhöz s bocsánatkérő lélekkel le nem térdel előtte. A méhraj a gazda láttára azonnal elvonult, s Medárd hozzáfogott a tolvaj atyai kioktatásához.

Ismét máskor tehenét hajtották el a legelőről. A tolvaj az állat kolompját fűvel tömte meg, hogy a kolompszó ne

váljék árulóvá. Otthon aztán leoldotta. Azonban — csodák csodája — akárhogy is próbálta elhallgattatni s akárhogy akarta elrejteni csűrbe, ágyba, ládába, a kolomp csak szólott; hallhatták a szomszédok s főleg-főleg hallhatta mindig a bűnös. A legnagyobb bánattal vitte vissza a tehenet.

Igen szivélyes viszonyban élt Medárd Klodvig király fiával, I. Klotárral († 561) és az egész királyi családdal. Amikor a királyné, Szent Radegunda (aug. 13) az udvarból kolostorba távozott, Medárd avatta diakonisszává s ő adta rá a fátyolt. A király igen nagyra becsülte. Amikor hallotta, hogy halálosan beteg, személyesen ment el hozzá, hogy utolszor vegye áldását. Medárd 560 körül jún. 8-án húnyt el. A király nemsokára székhelyére, Soissonba hozatta át a csodatevő holttestet s ő maga is vitte a koporsót, sírja fölé pedig bazilikát emeltetett.

Sírjával volt kapcsolatos a nevéről nevezett bencés apátság, amely a középkor folyamán igen jelentős szerepet vitt.

A frankok híres történetírója, Toursi Szent Gergely (nov. 17.) Medárd halála után nemsokára ezt írta: «Klotár király idejében halt meg az Úr szentje, a kiváló és jámbor Medárd, miután erényekkel ékes életének pályáját megfutotta. A király a legnagyobb tisztelettel temettette el Suessiona nevű székhelyén és sírja fölé bazilikát emeltetett, amelyet fia Sigibert fejezett be és szerelt föl. Sírján széttört bilincseket és foglyok szétpattant láncait láttuk, amelyeket ott csodatevő erejének emlékére a mai napig őriznek».

A népies időjóslás jól ismeri az esőcsináló Medárdot: ha napján eső esik, 40 napon át esős lesz az idő. A történelem ennél többet mond: apostoli buzgósággal öntözte egész életén át az Úr szőllőjét s az Úr bőséges növekedést adott (Kor. I. 3, 6.).

Ugyanerre a napra esik

Szent Vilmos püspök hitvalló † 1154. Az angol király unokaöccse volt és York püspöke lett. Abban az időben történt ez, mikor a pápák VII. Szent Gergely (május 25) nyomában az egyházi törvények szerinti püspökkinevezéseket sürgették. Szent Bernát (lásd aug. 26) is törvényellenesnek tartotta Vilmos kinevezését, III. Jenő pápa is. A yorkiak éveken keresztül lázongtak, de Vilmos szó nélkül visszavonult Winchesterbe, ott a visszavonultság és vezeklés életét élte, jóllehet hibás nem volt és jóllehet az ottani püspök a maga palotájában ajánlott föl neki méltóságának megfelelő lakást és módot. Végre Vilmos törvényes úton visszakerült püspöki székébe; már

akkor a kemény, vezeklő élet megviselte és 1154 jún. 8-án követte Szent Bernátot oda, ahol a buzgóság és szeretet nincs már kitéve semmi félreértésnek. Sírjánál sok csoda történt; többek közt három halottnak föléledése.

* Szent Szívről nevezett **Boldog Mária** szűz, † 1899. A híres Droste zu Vischering grófi család sarja; született 1863-ban. Sokat betegeskedett. Egy ilyen betegségében 22 éves korában Norderney tengeri fürdőbe kellett mennie. Itt első dolga volt szorgalmazni, hogy az egyetlen kis katholikus kápolnában állandóan ott legyen a Szentség. Ő maga vállalta a gondozást; ő gyujtotta meg az első öröklámpát. S azt írta lelki naplójába: «Az öröklámpa gondozása volt legnagyobb örömöm. Hogyan irígyeltem azt a lámpát, mely éjjel-nappal égetett a Legfölségesebb előtt! Megerősített abban a vágyamban, hogy az Úr Jézus legszentebb Szívének necsak jegyese, hanem áldozata legyek». Az is lett: 1888-ban belépett a Jópásztor apácák közé, sok szenvedés közepett is fölvirágoztatta kolostorát és 1899-ben kérte XIII. Leó pápát, hogy a századforduló alkalmával ajánlja föl az egész világot Jézus szentséges Szívének. Ezt és a Szentszívlitánia előírását már Annak jelenlétében érte meg, akiért örökmécsként hűséges világítással elégette törékeny földi életét.

Június 9.

Szent Pelágia szűz és vértanu † 305 körül.

Életének csak néhány utolsó percét jegyezte föl az utókor számára a történelem. De ezek a drámai fordulatokban oly gazdag percek a legteljesebben belevilágítanak a 15 éves leány egész lelkületébe. Aranyszájú Szent János a legnagyobb csodálattal ünnepelte szülővárosának ezt a fiatal és nagy szentjét. Minden során látszik, hogy csak néhány évtized választja őt el a szent halálától. Szent Ambrus a Szűzekről írt munkájában megörökítette emlékét. Az Egyház halála után egy század mulva már templomot épített tiszteletére.

Annak a rövid életnek rövid utolsó és döntő fölvonása pedig, Aranyszájú Szent János hiteles előadása szerint, a következőképpen folyt le:

A Dioklécián-üldözés alkalmával Antiochiában a pogány hatóság előtt keresztény hite miatt följelentették Pelágiát, előkelő és gazdag szülők gyermekét. A poroszlók akkor jelentek meg a szülői háznál, amikor teljesen egyedül volt otthon. A bíróság elé akarták hurcolni. Bizonyos volt, hogy ha nem tagadja meg hitét, akkor kínzás és halál, vagy pedig tiszta-

ságának elvesztése vár reá. Az sem volt kizárva, hogy megfosztják szűzességétől s aztán kínpadra viszik. Senki sem volt mellette, aki e nehéz helyzetben segíthetett volna, vagy legalább tanácsot adhatott volna. Sem atyja, sem anyja, sem dajkája, sem szolgálója, sem a szomszédok, sem a jóbarátok. Azonban vele volt az Úristen és őrzőangyala. Amit a minden támasztól és tanácstól megfosztott leányka a poroszlók megérkezése után tett, azt az Úristen ihletére tette. A gyenge szűz kész volt hitének megvallására. Hajlandó volt a kínzás, a gyötrelem s a halálbüntetés elszenvedésére. De hátha rákerül a sor szűzességének elvesztésére is! Erre a gondolatra megrendült egész valójában, tiszta lelke legmélyéig. Ha a vértanuság mellé a szűzesség koronáját is elnyerhetné, dehogy vonakodnék a hóhérok elé állni! Milyen észszerűtlen dolog lenne megelégedni az egyik győzelemmel, amikor mindkét pálmát elnyerheti. Ez az elgondolás pillanatok műve volt. Az elgondolást épp olyan gyors elhatározás, az elhatározást hirtelen tett követte.

A poroszlók már hurcolták ki a szülői házból. Pelágia akkor váratlan kéréssel fordult hozzájuk. Engedjék meg neki, hogy visszamenjen szobájába, hadd öltözködjék föl illendően! Fiatal és előkelő leány részéről ez a kérés természetesnek látszott. Megengedték tehát neki, hogy szobájába térjen. Tényleg bevonult a lányszobába s felöltötte legszebbik ruháját. De ezt követte mindjárt egy másik átöltözés. A lélek romlandó ruhája helyébe a romlatlant vette föl magára. Szobájából nem a poroszlókhoz ment, hanem fölsietett a ház lapos tetejére. Megelőzi a hóhérok munkáját s egyúttal megőrzi tisztaságát! A tetőről a kertbe vetette magát. Az Úr már esés közben magához vette ezt az elszánt lelket s földre a test már élettelenül hullott alá.

«Az őz a vadász üldözése elől azonnal a hegy legmagasabb csúcsára menekül. Ott sem a vadász, sem a nyilak nem érik utól. Fönn megáll s félelem nélkül tekint le üldözőire. Ezt tette Pelágia is. De nem magas csúcsra, hanem magába az egek magasságába menekült. Üldözői oda nem követhették.» (Aranyszájú Szent János.)

Ugyanerre a napra esik

Szent Kolumba hitvalló. † 595. A skótok apostola. Angliában született. Gyermekkora óta főgondolata volt a mennyország. Ennek szeretetéért fiatalon szigorú önmegtagadó életre adta magát:

puszta földön hált; állandóan böjtölt. De lelke mennyei örömökben úszott és ez a szent vidámság kiáradt egészen lényén; akkor, is mikor bencés szerzetes, majd apát lett. 44 éves korában elhagyta hazáját és ment a pikteknek hirdetni az evangéliumot. Csakhamar mintegy száz kolostort alapított, köztük a híres iónait, mely hithirdetők, szentek és vértanuk iskolája lett. Itt érte a halál lelki fiai közepett 77 éves korában. Legkedvesebb tanítványától kérdezte, milyen nap van. Mikor ez megmondta, hogy szombat, azt felelte: Valóban, ez számomra a várva várt nyugalom napja. T. i. négy évvel előbb látomásban megtudta, hogy fiai könyörgésére Isten négy évvel elhalasztotta halálát. Erre könnyekben tört ki: «Jaj nekem, számkivetésem meg van hosszabbítva». Most hazájába ért: az oltár előtt térdelve vette az utolsó útravalót és szelíden elaludt az Úrban. Egy ereklyetartóba került Doconban Szent Patrik és Szent Brigida testével.

* **Boldog Taigi Mária** szűz lásd júl. 1.

* **Lujza** lásd jún. 21.

Június 10.

Szent Margit özvegy † 1093.

Az Egyház a mai breviáriumban így kezdi életrajzát: «Margit nagyon előkelő nő származása révén, mert atyai ágon angol királyi, anyai részről pedig császári vér csörgedezett ereiben; de még előkelőbb keresztény erényei miatt».

Atyai nagyatyja Vasbordájú Ödön († 1017) angol király volt, anyai nagyszülei pedig Szent István magyar király és felesége, Boldog Gizella (lásd máj. 7.), aki a német-római császári házból származott. 1045 körül született Magyarországon. Atyja úgy menekült Angliából Szent István udvarába testvérével együtt. Vasbordájú Ödön király t. i. a dánok elleni küzdelemben életét vesztette, s a dán Nagy Kanut, aki neki az angol trónon utódja volt, meg akarta öletni két fiát, Eduárdot és Ödönt; de ezt a tervét egyik szolgája meghiusította s a királyfiak elmenekülhettek. Eduárd herceget aztán szent királyunk annyira megszerette, hogy neki adta feleségül Ágota lányát. Ebből a házasságból született Edgár, a későbbi angol király, a mi Margitunk és Krisztina, aki utóbb apáca lett.

Angliában a dánok után Szent Eduárd király, a hitvalló (okt. 13) személyében újra a törvényes uralkodóház került a trónra. A királynak nem voltak gyermekei, s azért haza-

hívta rokonát, a magyar földön élő s azért Tengerentúlinak nevezett Eduárd herceget, Margit atyját. De néhány évre rá meghalt. Most szentünk bátyja, Edgár lett az angol trón várományosa. Ő azonban nagybátyja halála után (1066) a belső zavarok és a normann hódítás miatt nem tudott a helyzet ura maradni. Sőt biztonságban sem érezte magát Hódító Vilmos uralma alatt s ezért családjával szülőföldjén, Magyarországon akart menedéket keresni. Hajójukat azonban a vihar Skócia partjaira sodorta. III. Malkolm skót király a legszívesebben fogadta a menekülteket, sőt rövid időn belül feleségül vette a 22 év körüli Margitot s őt 1070-ben királynévá koronáztatta.

A király a legjobb hitvest kapta Margitban. Később nagy boldogságában hálából nagyszerű templomot építtetett annak a kisebb szentélynek helyébe, amelyben feleségével megesküdött. Méltán; nagyon sokat köszönhetett Margitnak. Házassága előtt nem tanusított különösebb buzgóságot a vallásgyakorlatokban s jobban érdekelte a harc és a vadászat. De mikor Margit, akit úgy szeretett, olyan bensőséggel, édességgel és bölcseséggel végezte vallási kötelességeit! Először szeretetből csak imakönyveit csókolgatta s pajzán kedveskedéssel eltüntetett közülök egyet-egyet, hogy aztán drágaságokkal fölékesítve hozza vissza. De eljött annak is az ideje, hogy vele együtt végezte a vallási kötelességeket s nem röstelt éjjel fölkelni és vele együtt imádkozni. Lobbanékony természete sokat ártott királyi tekintélyének és bölcseségének. Margit szelíd nyugodtsága és hívő bölcsesége lassan teljesen átalakította ezen a téren is. Malkolm uralkodása Skócia legboldogabb és legfényesebb korszakai közé tartozik.

Ezt a boldog házasságot nyolc gyermekkel áldotta meg az Úristen: hat fiúval és két leánnyal. Margit példaszerű anya volt. Gyermekeit maga oktatta a hitben, maga vezette a templomba, maga készítette elő a szentségekre, maga tanította írás-olvasásra, maga választotta ki magasabb tanulmányokra a tanítókat; a legjelentősebb követelmény ezeknél a komoly keresztény élet volt. Nagyon vigyázott arra, hogy az Isten kertjének e zsenge palántáit a megbotránkoztatásnak rozsdája ne érje. Három fia következett egymásután a skót trónon, s egyik lánya angol királyné lett. Fiai a legkiválóbb uralkodók közül valók, s leánya sem hozott szégyent anyjára. Szent Margit egyébként Skócia királyainak

és a legnagyobb világhatalom uralkodójának, az angol királyi háznak ősanyja.

Skócia királynéja tudott az országnak is anyja lenni. Méltóság és szentség sugárzott le arcáról, amely királyi magaslatokra emelte a vele érintkezőket s a legélénkebb tiltakozást jelentette minden illetlen szó, léha beszéd és könnyelmű magatartás ellen. Különös gondja volt, hogy a királyi udvar komoly élettel adjon példát az alattvalóknak. Megkívánta, hogy mindenki a környezetben lelkiismeretesen tegyen eleget a valláserkölcsi kötelezettségeknek. Ha valamelyik udvarhölgynél a könnyelműségnek legapróbb jelével találkozott, annak nem volt maradása az udvarban. Szent buzgóság égett benne az Úr házáért. Külön műhely volt az udvarban, amelyben templomi ruhákat készítettek, s ő maga is segített a hímzésben, úgy amint ezt lánykorában valószínűleg nagyanyja, Gizella mellett látta. Templomok épültek, kolostorok alakultak, a pogányság utolsó maradványai eltűntek, a papságban virult a fegyelem.

Mindebben döntő része volt. Csak egy példa: Régi bánata volt, hogy igen sokan, a nagyok közül is, elhanyagolták húsvéti szentáldozásukat. Nem nyugodott, míg nemzeti zsinatot nem hozott össze: a király, a püspökök és főnemesek mondják ki újra törvényben a húsvéti kötelezettséget. De éppen e nagyok között voltak akadékoskodók: Szent Pál is azt mondja, hogy aki méltatlanul eszi az Úr testét és issza a vérét, halált eszik, meg nem különböztetvén az Úr testét. Ők bűnösöknek tudják magukat, nem akarják magukat beleenni egyenest a halálba és ítéletbe. Margit fölkelt és egy apostolnak buzgóságával és bölcseségével mutatta meg, hogy, ha a bűnösöknek nem volna szabad venni az Úr testét, akkor senki sem vehetné. Már pedig az Üdvözítő azt mondta: Ha nem eszitek az Emberfia testét és nem isszátok az ő vérét, nem leszen élet tibennetek. Tehát máskép kell az apostolt érteni: Csak az eszik halált, aki meg nem különbözteti az Úr testét, hanem úgy járul hozzá, mintha közönséges kenyér volna. De aki gyónással és komoly penitenciával készül a vételére, annak élet eledele. A nagyok megadták erre magukat, és a húsvéti szentséghezjárulás megint törvény és szokás lett Skótországban.

Palotájában szolgálta ki a szegényeket s nevelt állandóan néhány árvát; de szerte az egész országban rengeteget tett ezen a téren. Látogatta a betegeket, sok embert kiváltott

az adósok börtönéből és sok tönkrement családot emelt föl újra. A legtöbb skót családban rendes imádság volt: «Irgalmas Isten, áldd meg jó anyánkat, a királynét, hogy még soká éljen hazánk boldogságára»; s halála után az Egyház joggal imádkozza: «Isten, te Szent Margit királynét csodálatossá tetted a szegények szeretetében, add, hogy az ő közbenjárására és példájára az irántad való szeretet állandóan gyarapodjék szívünkben». A nemzet királyné asszonya és anyja méltán lett Skócia patronája.

A hitves, az anya és királyné áldásos tevékenységének főforrása mélységes lelkiélete volt. A legnagyobb elfoglaltság közepett is talált időt az Úristennel való társalgásra. Éjjel órákon át imádkozott; szigorúan böjtölt és sanyargatta testét. De különösen nagy erőt jelentett neki a bűnbánat szentsége. Nagy alázatossággal kérte lelkiatyját, hogy ne kímélje hibáit, mert «többet érnek — mondotta — őszinte barátunk részéről a sebek, mint hízelgő ellenségünktől a csókok».

Halála előtt félévig súlyos betegségben feküdt. Rettenetes láz gyötörte, s a kínos fájdalmakra nem akadt ír. Hogy kínjai még nagyobbak legyenek, szeretett férjét és elsőszülött fiát a haza Vörös Vilmos angol király ellen harcba szólította. Mindketten ott maradtak a csatatéren. Amikor ezt a szörnyű hírt meghozták neki, teljes megnyugvással mondotta: «Mindenható Isten, köszönöm neked, hogy életem utolsó pillanataiban ilyen megpróbáltatást küldtél reám. Bízom benne, ez is arra szolgál majd, hogy a te végtelen irgalmasságod által megtisztuljak bűneimtől». Nemsokára, 1093. nov. 16-án az Úr Jézushoz költözött. Utolsó szavai az Egyház imádsága volt, amelyet betegségében többször ismételt: «Uram, Jézus Krisztus, te haláloddal életet szereztél a világnak, ments meg engem minden rossztól». Az utolsó szavakra kilehelte lelkét. 48—49 éves lehetett akkor. A hosszú betegségben elsápasztott arcára a halál csodálatos szépséget varázsolt.

Edinburg mellett abban a Szentháromság-templomban temették el, amelyet házassága emlékére emelt királyi ura. 1251-ben avatták szentté.

Margit görögül annyit jelent, mint gyöngy. Lelki vezetője és első életrajzírója, Teodorik szerint ez a név nagyon találó. Lelke igazi drágagyöngy volt, amelynek fényét nem homályosította el a királyi udvar káprázata s amelyet nem lophatott el semmiféle tolvaj az Úrtól, aki azt magának a kereszten ontott drága vérrel megszerezte.

Ugyanerre a napra esik

Szent Getúlius és társai vértanuk † 120. Getúlius jeles katona és előkelő római, Szent Szimforóza (júl. 10) férje, két vértanu testvér atyja, megtérése után szabini birtokain élt hitének és a keresztény szeretet műveinek. Hadrián császár üldözése idején Cereális helytartó kapott megbízást, hogy eljárjon ellene. Getúlius lángoló hite azonban őt is megtérítette, és a felbőszült császár mindkettőt és Getúliusnak még katona öccsét Amanciust tűzhalálra ítélte,

* **Trevizói Boldog Henrik** hitvalló † 1315. Bozenben, Tirolban született igen szegény szülőktől. Szegénysége Trevizóba kényszerítette, ahol napszámosként élt, mindig híven jelmondatához: Kezed munkához lásson, szíved Istenhez tartson. Írni-olvasni nem tudott; annál buzgóbban járt szentbeszédekre és hitoktatásra. Sokat imádkozott és sűrűn járult a szentségekhez. Csekély keresetét mindig szívesen megosztotta másokkal. Annyira összeszedett volt, hogy soha békétlen szó nem hagyta el ajkát. Öregkorában egy Castagnolis nevű jólelkű úr fogadta házába. Amint egyszer botjára támaszkodva megállt szabadban egy szentkép előtt imádkozni, hirtelen zápor kerekedett. Mindenki menekült, az aggastyán úgy elmerült imádságába, hogy észre sem vette, mi történt. A zuhogó zápor közepett száraz maradt. A trevizói dómban fényes márványkoporsó takarja mindmáig a szegény napszámos tetemeit.

Június 11.

Szent Barnabás apostol † 63 körül.

A kisázsiai Lisztra városába 47 táján két evangéliumhirdető érkezett. Régi és szent barátság szálai fűzték egybe őket. Aki a szót vitte, meggyógyított egy születésétől fogva sánta embert. A csoda hatása alatt a pogány lakosság isteneknek nézte őket, s a Jupiter-templom papjai már megkoszorúzták a fiatal bikaborjakat, hogy áldozatot mutassanak be tiszteletükre. A két igehirdető csak nagynehezen tudta megértetni a pogányokkal, hogy ők nem istenek, hanem halandó emberek. Akit a lisztrai pogányok Jupiter főistennek tartottak, az Szent Barnabás volt, a főisten tolmácsának, Merkuriusnak gondolt csodatevő pedig Szent Pál apostol.

A keresztények előtt is mindig nagy becsülete volt Szent Barnabásnak. Ez érthető. A Szentlélek könyve, a Szentírás, olyannak mutatja be, mint aki halhatatlan érdemeket szerzett a kezdődő Isten-országa terjesztésében. Azt mondja róla, hogy «derék férfiú vala, telve Szentlélekkel és hittel» (Apost. Csel. 11, 24.). Bemutatja önzetlenségét és apostoli működését.

A nemzetek apostola tanusítja róla, hogy missziós útjai alkalmával hozzá hasonlóan kézimunkával kereste kenyerét, nem élt semmi apostoli kiváltsággal s maga gondoskodott minden anyagi szükségletéről (Kor I 9, 5, 6.). Az ilyen ember előtt meghajol minden kor és minden ember.

Ciprusz szigetén született időszámításunk elején zsidó családból, amely a Lévi törzséhez tartozott. A sziget kedvező fekvése és élénk kereskedelme vonzotta Palesztinából a zsidóságot, amely ott erősen az akkori görög műveltség hatása alá került (hellenizmus) s több megértést tudott tanusítani a pogányokkal, majd a kereszténységgel szemben, mint a palesztinai zsidók. Hellenista zsidó családból való származása kiválóan képesítette őt a pogányok között való apostolkodásra. Eredetileg Józsefnek hívták, s a Barnabás (a prófétálás fia, vagyis Istentől ihletett igehirdető) nevet az apostoloktól kapta.

Hogy mikor és milyen körülmények között került Palesztinába, arról csak a 6. századból eredő források szólnak. Ezek szerint fiatalkorában Jeruzsálembe ment, hogy a Szentírásból is ismert (Ap. Csel. 5, 34 és 22, 3.) Gamáliel iskolájában tanuljon. Itt kötött barátságot Pállal, aki szintén a híres törvénytudó «lábainál nevelkedett». Jelen volt az Úr csodájánál, amikor a Betszaida tavánál meggyógyította a 38 éve beteg embert (Ján. 5.). A fölséges jelenet annyira belemarkolt lelkébe, hogy az Úr lábai elé borult s azóta el nem hagyta Mesterét. Hogy a 72 tanítvány közé tartozott, arról már 190 óta vannak hiteles adatok.

Az Úr halála után nemsokára más lelkes keresztényekhez hasonlóan ő is eladta földjét, s az eladott birtok árát a közös pénztár számára az apostolok lábaihoz tette le. (Ap. Csel. 4, 36.)

Amikor Szent Pál megtérése után elsőízben jelent meg Jeruzsálemben s az egykori nagy keresztényüldözőt érthető bizalmatlansággal fogadták, ő volt az, aki az apostolokhoz, Péterhez és az ifjabb Jakabhoz vezette s «elbeszélte nekik, mint látta meg Pál az Urat útközben, hogyan beszélt vele s milyen bátran működött Damaszkusban Jézus nevében» (9, 26.). Nagy dicsősége Barnabásnak, hogy a nemzetek apostolának ő volt az első támogatója, valósággal fölfedezője s később is önzetlen barátja.

Ezután az apostolok Antiochiába küldték az első pogány-keresztény hitközség vezetésére. A buzgó és okos apostol hamar tisztában volt vele, milyen aratása ígérkezik itt az

evangéliumnak. Elutazott tehát Tarzusba s onnan Pált magával vitte segítőtársul. Körülbelül egy évig működtek együtt Antiochiában. Akkor — 46 táján — kettesben vitték Jeruzsálembe az éhínség miatt szenvedő zsidó-keresztények számára az antiochiai keresztények adományait, az őskeresztény összetartás fölséges bizonyságát.

Ezután Barnabás unokaöccsének, Márknak (ápr. 25) kíséretében visszatértek Antiochiába. Innen nemsokára elindultak arra a nagy missziós útra, amely Szent Pál első útja nevén ismeretes. Az elindulás ünnepélyes keretek közt történt. «Miközben (Isten szolgái) az Úrnak szolgálatát végezték és böjtöltek, mondá nekik a Szentlélek: Különítsétek el nekem Sault és Barnabást a munkára, amelyre meghívtam őket. Erre böjtöt tartottak, imádkoztak, rájuk tették kezüket s azután útra bocsátották őket.» Seleuciából Ciprus szigetére hajóztak, majd annak bejárása után hajón a kisázsiai Pergébe értek, ahol Márk eltávozott tőlük. Az út további állomásai voltak a pizidiai Antiochia, Ikonium, Lisztra s a lykaoniai Derbe városa. Visszafelé ugyanezeken a kisázsiai városokon át Attaliába, végül onnan hajón Antiochiába mentek. Mindenütt fölkeresték a zsinagógákat, de a pizidiai Antiochia után főleg a pogányok közt hirdették az Úr evangéliumát s szervezték az egyházközségeket. Nem egyszer kemény üldözésben volt részük a zsidók részéről, de igen bőséges termést is adott az aratás Ura a pogányok közt. Az út befejezése után hosszabb ideig munkálkodnak újra Antiochiában.

Ebbe az időbe esik a palesztinai zsidó-kereszténységnek erőszakoskodása, amellyel az antiochiai pogány-kereszténységet a mózesi törvények megtartására akarták kényszeríteni. A kényes ügy elintézésére az antiochiaiak Barnabás és Pál vezetésével küldöttséget menesztettek Jeruzsálembe az apostolokhoz. Összeült a nevezetes jeruzsálemi zsinat. Pál és Barnabás a zsinaton a pogány-keresztények érdekében a zsidó szolgasággal szemben a keresztény szabadságért szálltak síkra s elmondották, «mekkora jeleket és csodatetteket művelt Isten általuk a pogányok közt». Hogy a zsinat a kegyelet és szabadság jegyében oldotta meg a kérdést, részben kettőjüknek köszönhető. A zsinat levelével kezükben térhettek vissza Antiochiába (Ap. Cs. 15.).

Szent Pál 49 táján újabb útra készült. Fölszólította barátját: «Menjünk vissza városról-városra mindenütt, ahol hirdettük az Úr igéjét, látogassuk meg a testvéreket, hogyan

vannak». Barnabás szerette volna elvinni unokaöccsét, Márkot is, de Pál erre nem volt hajlandó. A két jóbarát külön-külön apostoli útra indult. Barnabás elment Márkkal együtt hazájába, Ciprus szigetére. Itt elhallgat eddigi forrásunk: az Apostolok Cselekedeteinek szent könyve. A régi milánói hagyomány Barnabást tartja Milánó első püspökének.

Halálának helye és ideje ismeretlen. Valószínűleg hazája fővárosában, Szalamiszban szenvedett vértanuságot. Későbbi elbeszélés szerint egyik beszédje miatt a zsidók annyira fölzúdultak, hogy megkövezték, mások szerint pedig máglyára dobták. A keresztények aztán a fővárostól nem messze egy barlangban temették el. 482-ben Anthénus szalamiszi püspöknek látomásában maga az apostol mutatta meg a sírt. A sírban Barnabás melle fölött Szent Máté héber evangéliumának szövegét is megtalálták. Nevét a 7. században fölvették a szentmise kánonjába, s a 9. század óta szerepel ünnepe a mai napon. Így a hívek napról-napra és évről-évre kifejezhetik kegyeletes tiszteletüket az iránt a férfiú iránt, aki a jeruzsálemi zsinat apostoli irata szerint, a nemzetek apostolával együtt «életét adta a mi Urunk Jézus Krisztus nevéért» (Ap. Csel. 15, 26).

Junius 12.

Szahaguni Szent János hitvalló † 1479.

A Leon-királyságban, vagyis a mai Északspanyolországban jelentős szerepe volt a Szent Fakundus és Primitivus spanyol vértanukról († 300 körül) nevezett bencés apátságnak, amelyet 800 körül alapítottak. Az apátságtól vette nevét a mellette épült városka is: Sanctus Facundus; ebből lett Sant-Fagund, végül Sahagun. Ebben a városban született szentünk az Úr 1419. évében s innen nevezik Fakundói, illetve Szahaguni Szent Jánosnak.

Előkelő szülei, Castrillo Gonzales János és Martinez Sancha, hosszú időn át gyermektelenek voltak. Jánost úgy könyörögték ki Istentől. Ez után az elsőszülött fiú után még hat gyermekük született, akik közül Ferdinánd bencés, majd püspök lett († 1490). A kis János korán került bele szülővárosa bencés iskolájába. Kiváló tehetségével és szorgalmával ritka előhaladást tett az ismeretekben, s ami ennél is többet jelent, példás viselkedése mintaképp gyanánt állott tanuló-

társai előtt. Különös odaadással tudta a fiúk közt előforduló félreértéseket és haragtartásokat elsimítani. Korán fejlett finom erkölcsi érzékére jellemző a következő eset. Apjának sikerült fia számára megszereznie egy szomszéd gazdag plébánia javadalmát. A jövedelemből akarta iskoláztatni fiát, mialatt a plébánián a lelkipásztori teendőket egy helyettes végezte. A középkorban a tanulmányi költségek előteremtésének ez nem volt szokatlan módja; nem is botránkoztak rajta a kortársak. János lelkiismerete azonban tiltakozott, s rá tudta venni édesapját, hogy mondjon le a javadalomról.

A közelfekvő Burgos városának akkori püspöke, Cartagenai Alfonz nagyon szeretett foglalkozni papi hivatásról tanuskodó tehetséges ifjakkal. Jánost is 1440 körül udvarába hívta s hat év mulva áldozópappá szentelte. Szeretetét a fiatal pap iránt azzal is kimutatta, hogy mindjárt székesegyháza kanonokjává nevezte ki s elhalmozta egyéb javadalmakkal is. János azonban rövid időn belül úgy érezte, hogy az Úristen szigorúbb életre hívja. Lemondott javadalmairól s mindössze a Szent Ágotáról nevezett kis kápolnát tartotta meg. Ettől kezdve buzgó lelkipásztori munkát végzett a kápolnában s evangéliumi szegénységben élt.

Az 1450. esztendő fordulópont az életében. Alaposabb hittudományi képzés után vágyott s megértő püspökének engedélyével a már akkor is világhírű szalamankai egyetemre ment. Itt négyévi komoly tanulás árán megszerezte a doktorátust, aztán pedig kilenc éven át mint nagyhatású egyházi szónok és szentéletű lelkipásztor működött. Ebben az időben a népes egyetemi város állandó pártharcok színtere volt s nem egyszer vér öntözte utcáit. A nagyarányú viszálykodást két halálosvégű párbaj okozta. A párbajozók egyetemi hallgatók s előkelő szalamankai családok fiai voltak. Az áldozatok rokonai bosszút akartak állni az életben maradt két bűnösön, akik emiatt Portugáliába menekültek. A vérbosszú ott is elérte őket. Két pártra szakadt a város s a négy halálraítélt állandó csatatérré alakította át utcáit. Halálosvégű párviadalok, gyilkosságok, rablások s egyéb bűntények napirenden voltak. János ezek között az áldatlan állapotok között úgy jelent meg, mint a béke angyala. Működésével csodás hatásokat ért el. Megdöbbentő erővel beszélt az erkölcstelenség, főleg pedig a párbaj ellen. Nem egyszer a két viaskodó közé vetette magát, hogy elválassza és kibékítse őket. Szava, szentsége és elszántsága lassan helyreállította a békét.

Ez áldásos működése közben súlyos kőbántalmak lepték meg. Műtétnek vetette magát alá, amely az akkori orvostudomány fejletlensége mellett ugyancsak súlyos volt. János akkor megfogadta, hogy fölgyógyulása esetére szerzetessé lesz. Csakugyan meggyógyult. Most két ruhája közül az egyiket odaadta az útjába akadt első szegénynek, aztán pedig a szalamankai Ágoston-remeték közé lépett (1463-ban). Mint noviciusra az ebédlő gondozása volt rábízva. A régi legenda szerint az a kis hordó, amelyet a szentéletű újonc kezelt, csodálatos módon egy álló éven át adta a nagy kolostor számára a szükséges bort. Bizonyos, hogy lelke vidámító és erősítő borából élete hátralévő éveiben is bőségesen jutott a kolostornak is, a városnak is. 1464. augusztus 28-án, Szent Ágoston napján letette az ünnepélyes fogadalmat. Akkor már 45 éves, széles körökben ismert egyházi szónok és nagy tudós volt. A kolostorban nemsokára újoncmester lett s 1471-ben perjellé választották.

Jánosnak szerzetbelépése előtt körülbelül egy évtizeddel kezdődött meg a szalamankai Ágoston-remeték megújhodási kora. A kolostor a 15. és 16. század folyamán sok jámbor tudóssal, nyolc püspökkel s szentünk mellett a spanyol egyház egyik legnagyobb dicsőségével, Villanovai Szent Tamással (szept. 18) ajándékozta meg Spanyolországot. A megújhodás munkájában Szent Jánosunk erős kezével és meleg szívével bőven kivette részét. Nevelési és kormányzási alapelve volt: semmi olyat nem követelt alattvalóitól, amit maga is meg nem tett. Egyéniségének volt köszönhető, hogy kormányzásának végén egész Spanyolországban úgy tekintettek föl a szalamankai kolostorra, mint a tudomány és életszentség világítótornyára.

Mint szerzetes is folytatta külső működését. Lelkipásztori munkája valósággal átalakította a város lelki arculatát: az ellenségeskedés megszűnt, a nők közül sokan fölhagytak a fényűző élettel, a családokban helyreállt a szent béke. Szókimondó beszédei azonban ellenségeket is szereztek neki. Ilyen ellenségévé lett pl. Alba herceg is, akinek jobbágyaival szemben tanusított zsarnokságát nem hagyta szó nélkül. A nagy úr két fölbérelt embert küldött hozzá, hogy öljék meg. Amikor az elvetemült haramiák szemben találták magukat a szenttel, ellenállhatatlan tisztelet fogta el őket. Térdre hullottak s bocsánatot kértek. Maga a herceg is annyira megdöbbent, hogy súlyos betegségbe esett. Csak akkor gyógyult meg, amikor a bátorszavú szerzetes megjelent nála s

megbocsátott neki. Akadtak mások is, sőt még ledéréletű nők is, akik élete ellen törtek, de sikertelenül,

Hatvan éves volt már, amikor sorvasztó láz lepte meg s hosszú hónapokra ágyához kötötte. Többen arra is gondoltak, hogy ellenségei megmérgezték. A szent a legnagyobb vidámsággal viselte súlyos betegségét. Végre is 1479 június 11-én magához szólította az Úr, akinek «színe előtt drágalátos az ő szentjei halála» (115. zsoltár). Halála után nemsokára igen sok csoda történt sírjánál s 1690-ben szentté avatták.

Szent János napján az imádkozó Egyházzal együtt imádkozzuk: «Isten, a béke és szeretet forrása, te Szent János hitvallódat csodálatos kegyelemmel áldottad meg az egyenetlenkedők kibékítésében: add az ő érdemei és esedezése által, hogy a te szeretetedben megszilárduljunk és semmi kísértés között tőled el ne szakadjunk.»

Ugyanerre a napra esik

III. Szent Leo pápa hitvalló † 816. Lateráni kanonok, majd bencés szerzetes és 795 óta Szent Péter utódja. Mindjárt trónralépte után megújította azt a barátságot, mely már elődje, I. Hadrián alatt fönnállott a Szentszék és Nagy Károly között. Mikor aztán Leo ellenségei 799-ben a búzaszentelő körmeneten durván rátámadtak, szemevilágától és nyelvétől is meg akarták fosztani és félholtan kolostorba zárták, s ő a spoletoi herceg segítségével megmenekült, kötélen ereszkedvén le a város falán, nagy tettre határozta magát: személyesen elment Nagy Károlyhoz, aki akkor Paderbornban székelt, az Egyházat és Szent Pétert külön védelmébe ajánlotta és ennek megpecsételése végett Károlyt 800 karácsonyán Rómában Szent Péter sírja fölött császárrá koronázta. Ezzel a középkor világi hatalmát Krisztus országának szolgálatára megszentelte és ama bizonytalan idők számára az Egyháznak hathatós védelmet biztosított. Pápa és császár volt ezentúl a középkor kettős csillaga.

Szent Onufrus hitvalló † 400 k. Fiatalon szerzetbe lépett Egyiptomban Téba mellett. De aztán remeteségre tért, egy öreg remete vezetése mellett, kietlen sivatagban, egy ideig sokat szenvedett rendetlen hajlamaitól és a sátántól. Kemény vezeklése és kitartó imádsága azonban győzött minden nehézségen. Az egyiptomi remeték közt mindig nagy tekintélyben volt.

* **Szent Eszkil** püspök vértanu † 1069. Szent Anzgár (febr. 3) után a svédek között megint fölburjánzott a pogányság. Szent Szigfrid angol (yorki) püspök közéjük ment helyreállítani az evangélium uralmát. Kísérte Eszkil, aki kora ifjúságától megvetette a

világot és égett Isten ügyéért. Ott is maradt püspöknek és olyan eredménnyel hirdette Krisztust, hogy a hitélet szemlátomást fölvirult. Azonban a pogány maradék föllázadt s a maga fajtájából választott királyt. Eszkil félelem nélkül ellenük támadt; könyörgésére még hirtelen zápor is jött és eloltotta a pogány áldozati tüzeket. Ő maga azonban vérével fizetett apostoli bátorságáért. Vére a svéd katolikus hitnek lett a magva. A középkoron végig a svédek odaadó buzgó katolikusok voltak, szent királyokkal, püspökökkel és más szentekkel tündököltek s Luther újításának is ellenálltak. Csak Váza Gusztáv fegyveres erőszakossága tudta egyelőre letarolni a valaha viruló egyházi életet, mely Anzgár és Eszkil véréből és szent lelkéből fakadt.

Június 13.

Páduai Szent Antal hitvalló † 1231.

A népszerű Antal testvért már halála idején is «a szent» («Il Santo») néven siratta Pádua városa az egész felsőolaszországi néppel. Az azóta eltelt 700 év alatt népszerűsége világszerte csak növekedett. XIII. Leó pápa megállapíthatta róla, hogy a világ szentje. A köztudatban úgy él, mint hatalmas csodatevő és a szegények támasza. Hányan fordulnak hozzá, hogy csodás közbenjárásával segítsen rajtuk úgyszólván minden ügyes-bajos dolgukban! Hány ezer és ezer szegény hálálkodik neki, hogy Szent-Antal-kenyeréből nekik is jut betevő falat! A köztudat Szent Antaljában azonban a csodás közbenjárótól nem látni a nagy szent egyéni életét, s a legenda költészete eltakarja a történeti valóságot. Pedig a történelmi valóság Szent Antalja sokkal nagyobb, mint azt a közvélemény gondolja.

Az Úr 1195. évében született Lisszabonban. A szent keresztségben a Ferdinánd nevet nyerte. Atyja Martini (Bulhan) Márton előkelő lovag, anyja pedig Tavera Mária igen jámbor nő volt. A koraérett, világoseszű és erősakaratú fiú tízéves korában a helybeli káptalani iskolába került. Az ifjúság háborgó napjaiban is diadalmasan tudott uralkodni minden szenvedélyén. Alig volt tizenöt éves, mikor 1210 körül szülővárosában az ágostonrendi kanonokok közé lépett. A teljes összeszedettségre törekvő és tudományéhes szerzetest zavarták rokonainak és barátainak gyakori látogatásai — szülői, úgylátszik, már nem éltek. Koimbrába küldték, ahol szigorúbb volt a kolostori fegyelem s nagyobb lehetőségek nyíltak az ismeretszerzésre. Páratlan odaadással és sikerrel

tanulmányozta a Szentírást és a Szentatyákat, s az eddiginél is mélyebb lelkiélethez fogott. Nyolc esztendőt töltött itt s valószínűleg már ekkor szentelték áldozópappá.

1220 nyarán Marokkóból Koimbrába hozták át Assziszi Szent Ferenc (okt. 4.) első misszionárius és vértanu fiainak, Berardusnak és négy társának (jún. 16.) földi maradványait. A vértanuk látása belemarkolt a 25 éves kanonok lelkébe, s életének új irányt adott. Miért ne legyen ő is hithirdető? Miért ne ontsa ő is vérét a szent hitért? Körülbelül egy év óta többször kopogtattak már be az ő gazdag kolostorukba Ferenc testvér szegény fiai alamizsnáért. Miért ne állhatna ő is a szent szegénység lovagjai közé? Mikor Isten hívja! Minden lebeszélés és gúnyolódás ellenére még azon a nyáron elüljárói engedéllyel a koimbrai ferences kolostor novíciusa lett. Egyik kanonok testvére ezekkel a szavakkal búcsúzott tőle: «Menj, de aztán szent váljon belőled!» Ezt neki már nem kellett külön mondani.

Az új kolostorban letette régi nevét s a kolostori kápolna védőszentjéről, Remete Szent Antalról (jan. 17.) nevezte el magát. Így is el akart szakadni a családtól és a régi ismerősöktől! Sőt erős kézzel elnyomta magában minden tudományos ambicióját s nagy alázatosan eltitkolta széleskörű ismereteit. A tudomány szálai se kössék a multhoz! Csak az az egy vágy égett lelkében, hogy Marokkóba mehessen hithirdetőnek. S ez a hősi vágya teljesült. 1220 decemberében fogadalmat tehetett s egy kísérővel hajóra szállhatott. Sikerült is partot érnie, de súlyos betegségbe esett s a telet a kikötőben ágyban töltötte. Alázatosan be kellett látnia, hogy az Úristennek más tervei vannak vele. Tavasszal haza akart térni, hajóját azonban a vihar Szicilia partjára sodorta.

Szicíliában megtudta, hogy a rendalapító 1221 pünkösdjére egyetemes káptalant hivott össze Assziszibe. Tehát szemtől-szembe láthatja rendi atyját, az evangéliumi szegénység nagy apostolát! Húsvét után nekiindult félig betegen a hosszú és fáradságos útnak. Részt is vett a híres «gyékényes káptalanon». Ott húzódott meg a háttérben, eltökélve semmit nem kérni és semmit vissza nem utasítani. Alázatos tartózkodása és elcsigázott külseje miatt a többiek valami utolsó, tudatlan testvérnek nézték. Antal látta Ferencet, az azonban a jelenlevő ötezer testvér között igazában észre sem vehette. A káptalannak vége lett s mindenki megkapta beosztását.

Csak a nyomorult portugál testvérrel nem törődött senki. Végül is a romagnai tartományfőnök, Gracianus, megkönyörült rajta s a Forli melletti Montepaulo-remeteségbe helyezte.

A remeteségben töltött kilenc hónap újabb alázatossági, önmegtagadási és bűnbánati gyakorlatok megszentelt ideje volt. A föl-föltámadó kísértésekkel keményen elbánt, a konyhában pedig edényeket mosott s közben az Úr Jézusra gondolt, aki tanítványai lábát mosta. Tudományát, képzettségét most is sikerült teljesen eltitkolnia. Történt azonban, hogy Forliban a domonkosoknál nagyobb összejövetel volt, amelyen valakinek beszélnie kellett volna. De senki sem készült rá s így nem akadt önkéntes vállalkozó. Erre a ferences főnök Antal testvérnek parancsolta meg, hogy beszéljen. A rögtönzött szentbeszéd elhangzott s az egész hallgatóságot ámulatba ejtette. A tudatlannak nézett Antal széleskörű és alapos tudással rendelkező, csodáshatású kész szónoknak mutatkozott be. Tartományfőnöke erre az egész Felsőolaszországot magában foglaló romagnai rendtartomány szónokává nevezte ki, Szent Ferenc pedig örömmel terjesztette ki ezt a megbízást egész Itáliára. Ezzel kezdetét vette a kilenc évig tartó nyilvános működése.

Ennek a működésnek külső kerete igen változatos volt. Mint egyházi szónok és gyóntató kezdte az eretnekségtől megmételyezett Felsőolaszország városaiban (Forli, Faenza, Rimini, Bologna). Az 1222. év vége felé azonban már Vercelliben állapodott meg, hogy újból a hittudománynak éljen. Félévi elvonultság után Bolognába került a rendi fiatalok mellé teológiai tanárnak — az első ferences, aki ilyen állást töltött be. Az 1224—27. évek alatt Délfranciaországban (Montpellier, Toulouse, Puy, Limoges) tanított, prédikált és jelentős rendi állásokat töltött be. Az 1227. évi pünkösdi káptalan a 32 éves Antalt a romagnai rendtartomány főnökévé tette meg. Ettől kezdve Páduát választotta apostolkodásának központjául. 1230-ban résztvett a rendi káptalanon. Ekkor vitték át a rendalapító holttestét az újonnan épített assziszi bazilikába s ekkor merültek föl a káptalani tagok közt először nagyobb nézeteltérések a szegénység értelmezésében. Döntésért a pápához fordultak, s a Rómába menő küldöttség egyik tagja Antal volt, aki a rendalapító szigorúbb fölfogását képviselte. A négyhónapi római tartózkodás alatt a nagy IX. Gergely is megismerte kivételes szónoki képességét s kiváló szentírási tudásáért a «szövetség

szekrényé»-nek nevezte. Még ennek az évnek őszén fölmentették tartományfőnöki állása alól s ő pápai áldással megerősítve boldogan sietett Páduába, ahol folytatta apostolkodását egészen haláláig.

Az apostolkodás sohasem volt könnyű munka, de szentünk korában egészen különös nehézségekkel kellett megbirkóznia. Ez a kor a szociális jellegű eretnekségek kora, amelyeknek szülőoka elsősorban a nagy társadalmi egyenlőtlenség. A lyoni szegények (Waldes Péter követői) az evangéliumi élet lényegét csak a szegénységben és a vándorprédikálásban látták, úgyszintén a katharusok (tiszták), akiknek Albi volt a szülővárosa, a legmerevebben vetették el a világi felsőbbséget, az Egyházat és annak olyan intézményeit, aminők a házasság, a szentmise, a papság. Ezek Délfranciaországot és Felsőolaszországot árasztották el és túrták föl. A legnagyobb koldulórendnek nagy fia, Antal testvér szegénységével, szavával, működésével irtotta az eretnekséget («az eretnekek pőrölye»), nyugtatta az embereket s gyógyította a társadalmi bajokat. Fogyhatatlan szeretete, ritka képességei, csodatettei példátlan gyümölcsöket érleltek.

Amikor az eretnekség főfészkében, Riminiben megkezdte működését, csak úgy tudta maga köré gyüjteni a városka lakóit, hogy a tengerparton a víz színére hívta a halakat, amelyek nagy figyelemmel hallgatták szavát. Később azonban már ezrével tódultak szentbeszédeire az emberek s gyóntatószéke körül őrség tartotta fenn a rendet. Működése utolsó szakában pedig harmincezer ember is megjelent egy-egy páduai beszédén; s a hallgatóság közt voltak kiváló főpapok, kereskedők, akik a beszéd idejére bezárták boltjaikat, álruhába öltözött banditák, bűnösök és szerencsétlenek, s főleg ott volt a környék népe, mely fáklyafény mellett már a hajnali órákban özönlött a városba, hogy helyet biztosítson magának.

A népszerű Antal testvér mindenkit szeretett és mindenkin akart segíteni. Nagy részvéttel volt a gazdagok iránt. A gazdagságról az volt a véleménye, hogy «tövis az, amely szúr s a tulajdonos vérét szívja». Legközelebb állottak szívéhez a gyengék, elnyomottak, kiuzsorázottak, szegények. Ezekért nem sajnált fáradságot s nem ismert félelmet. Egy igazságtalanul fogságban tartott emberért el tudott menni a kor véreskezű nérójához, Ezzelinóhoz. Lépése nem járt eredménnyel, de a lakosság szerint az is óriási siker volt,

hogy élve került haza a veronai zsarnok palotájából. A nehéz társadalmi kérdéseket komoly szociális törvényhozással is akarta megoldás felé terelni. Még halála előtt három hónappal is olyan szociális törvényt eszközölt ki Páduában, amelynek értelmében a szerencsétlen fizetésképtelen adós és családja már nem kerülhettek akármilyen apróságért az adósok börtönébe.

A halmozott munka idő előtt elnyűtte a különben sem erős szervezetet. 1231-ben a nyár elején Pádua közelében Tiso grófnak Camposanpiero nevű nyaralójába vonult üdülésre. A kertben hatalmas diófa állott. A szent úgy gondolta, hogy szívbajából eredő légzési nehézségekre a legjobb orvosság lenne, ha a fa hatágú koronájában ülhetne — közelebb az éghez, közelebb az éneklőmadarakhoz ... A gróf gyöngéd gondoskodással kis lugast csináltatott a fán, s Antal testvér nagyon jól érezte ott magát. Már hazatérésre gondolt. Vissza is tért Páduába, de nem úgy, mint gondolta. Június 13-án pihenése után a szomszéd ferences kolostorba tért ebédelni. Ebéd közben összeesett s ágyba kellett fektetni. Érezte, hogy közeledik a vég, de szerette volna még látni Páduát. A közelben nem volt más, csak egy rozzant taliga. Arra fektették s vitték a szeretett város felé. A város kapuja előtt azonban kénytelenek voltak megállapodni Szent Klára (aug. 12.) leányainak Arcella nevű kolostorában. A szent meggyónt s fölvette az utolsó szentségeket. Aztán egy Mária-himnusz éneklésébe fogott. Majd magasra vetette tekintetét s ünnepélyesen mondotta: «Látom az én Uramat». A legenda szerint az isteni kisded már azelőtt is megjelent neki s nagy szeretettel ölelte meg. Ilyen elragadtatásban és zsoltárzengés közben adta vissza lelkét teremtőjének még aznap, élete 36. évében.

Páduában temették el a Maria Maggiore-templomban. A dolog nem ment símán. A szent holttestének birtokáért az előváros és a város lakossága között majdnem polgárháború tört ki. Jún. 17-én, keddi napon temették nagy ünnepélyességgel. Azóta is kedd az ő tiszteletének napja. Már a következő év májusában a szentek közé iktatta IX. Gergely. Aznap, a hagyomány szerint, Lisszabonban megszólalt valamennyi harang, pedig senki sem húzta. Bizonyos, hogy azóta két világban szól dicsőségének harangja. 1263-ban abba a hatalmas bazilikába helyezték, amelyet az ő tiszteletére emelt Pádua. Az ünnepségen jelen volt a rend generálisa, Szent

Páduai Szent Antal.

Bonaventura (júl. 14.) is. Parancsára fölnyitották a koporsót: a test elporladt, a nyelv azonban teljes épségben volt.

Ugyanerre a napra esik

Szent Aquilina szűz vértanu † 293. Fenicia Biblon nevű városában tizenhét éves korában példájával és szavával sok nőt nyert meg az evangéliumnak. Ezért a pogány elüljáró megkínoztatta és állhatatos hitvallása miatt kivégeztette.

***Szent Klotid** l. jún. 3.

***Antónia** l. Antal.

Június 14.

Nagy Szent Vazul egyházdoktor † 379.

A kappadóciai Cezáreában született 333 táján előkelő és gazdag családból, amelyben állandósult buzgó ősök minden hite és szentsége. Az Egyház a szentek közt tiszteli szüleit, Vazult és Emméliát (máj. 30.), akiket négy fiúval és öt leánnyal áldott meg az Isten; azonkívül testvérnénjét, ifj. Makrínát (júl. 19.), két öccsét, Nisszai Gergelyt (márc. 9.) és Szebasztei Pétert (jan. 9.), végül pedig atyai nagyanyját, id. Makrínát (jan. 14.). A szentek tudományába édesanyja mellett főleg nagyanyja vezette be, a világi ismeretekbe és a gyakorlati életbe pedig édesatyja, aki a szónoklattannak neves tanára és keresett ügyvéd volt.

Főiskolai tanulmányait szülővárosában, majd Konstantinápolyban és 351 után 4—5 éven át az akkori tudományos világ középpontjában, Athénben végezte. Konstantinápolyban a kor legünnepeltebb tudósa, Libánius tanította, aki később önzetlenül elismerte, hogy kiváló tanítványának nyelvművészete fölülmúlja az övét. Athénben fejlődött ki közte és a már otthonról ismert Naziánzi Szent Gergely között az a páratlan barátság, amely egész életükön át soha semmit sem veszített bensőségéből (lásd máj. 6.). Az érzékeny, költői lelkű és szónoki lendületű Gergelyt kiegészítette a határozott jellemű és gyakorlati érzékű Vazul. Vazul egy későbbi írásában azt tanácsolja a keresztény fiatalságnak, hogy a méhecske módjára mézet és ne mérget szívjon a pogány irodalom virágaiból. Ezt a bölcs tanácsot azért adhatta, mert tanulmányai alatt e szerint járt el; «a pogány tudomány tehetetlensége hitének támasza» lett. Szellemi kincsekkel meggazdagodva

tért vissza hazájába, ahol rövid ideig atyja foglalkozására adta magát. A kor szokásának megfelelően csak akkor (357) vette föl a keresztség szentségét.

Keresztsége után nemsokára élete főleg testvérnénjének, Makrínának hatása alatt új irányt vett. Elhagyta a világot, hogy egyedül az Úr Jézusnak éljen. Éppen ebben az időben kezdte meg hódító útját a Keleten az a szerzetesség, mely Egyiptomban már régen virágzott.

Vazul nagy alapossággal látott hozzá szándékának megvalósításához. Bejárta Szíria, Palesztina, Mezopotámia és Egyiptom szerzetestelepeit, hogy elsajátítsa ezt az új szigorú életmódot s megismerkedjék legkiválóbb képviselőivel. Majd a szegények közt osztotta szét nagy családi vagyonát s Újcezária környékére vonult, nem messze attól a kolostortól, ahol akkor már édesanyja és nővére élt. Rövid időn belül kolostorokkal népesedett be a környék s Naziánzi Szent Gergely ellátogatott ide. Nem győzi dícsérni azt a szent és munkás életet, amely itten folyt. A szerzetesek vidáman zsolozsmáztak, noha kenyerük oly kemény volt, hogy majdnem beletörött az ember foga, s a szükség oly nagy, hogy ha nem lett volna a közelben Vazul édesanyja, éhenhaltak volna. Itt született meg Vazul hatalmas szervező egyéniségéből az a két szerzetesszabályzat, amely a mai napig alaptörvény a keleti szerzetesek számára (baziliták, Vazul görög neve: Bazilius után), mint aminő nyugaton Szent Benedeké. Innen indította meg nagyarányú döntő küzdelmét az arianizmus ellen. Az evangélium igazáért égő meggyőződése vitte őt el a 360. évi konstantinápolyi hitvitára; ez birta őt rá, hogy nagy fájdalom árán is szakítson hozzá közelálló megtévedt emberekkel, aminő volt pl. szülővárosának püspöke, Dianios, s ez adta kezébe a tollat, hogy mint író is szembeszálljon a hit ellenségeivel.

Újabb forduló életében a 364. esztendő. Ekkor szentelte pappá Dianios püspök utódja, Özséb. Ugyanebben az évben lépett trónra Valens császár, a fanatikus ariánus, aki az egész Keletet ariánussá akarta tenni. Vazul világosan látta a veszedelmet. Ha Cezárea elesik, vége van egész Pontusnak (északi Kisázsia), mert hisz a cezáreai püspök Kappadócia érseke és egész Pontus exarchája (= prímása). Félretett minden egyéni érzékenykedést, amelyre féltékenykedő püspöke egyideig ugyancsak elég okot adott, az öregedő Özsébnek mindene lett s Cezáreát a katolikus hithűség legerősebb bástyájává tette.

Püspökének halála (370) után ő lett az utód. A magas egyházi méltóságba belevitte a maga egyéni kiválóságait: életszentséget, elméleti s gyakorlati tudást, írói és szónoki tehetséget s páratlan kormányzati bölcseséget. Mint főpap nagyarányú tevékenységet fejtett ki s már kortársai részéről kiérdemelte a Nagy nevet. Legelőször is megszüntette az egyházi életbe becsúszott visszaéléseket. Főként tulajdon példájával olyan kitűnő papságot nevelt, hogy messze földről tőle kértek papokat püspöknek. Megreformálta az istentiszteletet. Keleten mai napig használatban van a Vazul-féle liturgia. Megtette azokat az intézkedéseket, melyek megtörték az ariánizmus uralmát: új püspökségeket alapított s azokat hithű emberekkel töltötte be, tollat ragadott és nyomós szavával világosságot gyujtott, főként pedig eleven és közvetlen kapcsolatot tartott fönn a nyugati egyházzal, elsősorban a katolikus igazság krisztusi centrumával, Rómával.

Ezt a céltudatos hatalmas működést nem nézhette jó szemmel a császár. Elküldötte tehát Cezáreába Modesztus prefektust, hogy Pontusban ismét uralomra juttassa az arianizmust. A helytartó fenyegetéseire Vazul a nagy szentek felsőbbséges nyugodtságával felelt. «Fenyegetéseid közül — mondotta — egyik sem érint. Akinek semmije sincs, attól bajos javakat elkobozni. Számüzetést — nem ismerek: mindenütt otthon vagyok; hisz az Úr birodalmában járok. Kínzás — az nem fájhat már az én összeaszott testemnek. A halált szívesen veszem, gyorsabban visz Istenhez; hisz jó ideje meghaltam már s igyekszem a sír felé». E válasz hallatára Modestus fölkiáltott: «Igy még senki sem beszélt velem». Vazul nyugodtan felelt: «Mert valószínűleg még nem akadt dolgod katolikus püspökkel». A császár ezt megtudta s már most személyesen akart vele beszélni. Vízkereszt napján csakugyan nagy kísérettel megjelent a cezáreai templomban. Föl-ajánláskor ő is az oltárra tette ajándékát s a szentmise után négyszemközt tárgyalt a nagy püspökkel. Most is a szellem fejedelme bizonyult erősebbnek, s a császárnak annyira imponált a rettenthetetlen, gerinces Vazul, hogy többé nem zaklatta, sőt tekintélyes birtokkal ajándékozta őt meg. Ellenfelei erőlködése ellenére számüzetésre később sem került a sor. Amikor már a kocsi is készen állott elhurcolására, csodálatosan meggyógyította a császár hirtelen megbetegedett fiát. Valens 378 aug. 9 én csatamezőn esett el, s Vazul legalább néhány hónapig örülhetett annak a kedvező válto-

zásnak, amely e halál nyomában a katolikusok javára bekövetkezett.

A császároknak ez a félelmet nem ismerő ellenfele lefelé olyan jóságosnak bizonyult, hogy «a szűkölködők közös atyja» nevét kapta. Mielőtt szerzetessé lett volna, szegények közt osztotta föl vagyonát. Idozópap korában Cezáreában nagy éhínség ütött ki. Vazul egyrészt az édesanyja halála után reámaradt javait a nyomor enyhítésére fordította, másrészt ki tudta vinni, hogy a gazdagok éléskamarái megnyíljanak a szegények számára. Püspök korában pedig a Valens császártól kapott birtokon szegényházat és kórházat alapított, amelyeket gyakran meglátogatott. Hogy itt megint nagyobbarányú alkotással állunk szemben, arra tanu Gergely, aki ezt a telepet «új város»-nak nevezte.

Élete olyan volt, mint a gyertya: világított, melegített, de fogyott is. Mint püspökének főtámasza és mint püspök nem hagyott föl a legszigorúbb szerzetesi élettel, s ez teljesen aláásta egészségét. Negyven éves korában már aggastyánnak látszott, aki rövidesen elvesztette minden fogát s emellett sokat szenvedett májbaja miatt is. Amit Modesztusnak mondott testéről, az nem volt szónoki túlzás. Ettől az agyonsanyargatott és beteg testtől 379 jan. 1-én vált meg.

Halálakor gyászt öltött nemcsak az egész város, hanem az egész hívő világ. Beláthatatlan embertömeg tolongott holtteste körül. Mindenki érinteni akarta vagy legalább látni, avagy árnyékába állni. A terek, oszlopcsarnokok, házak és tetők zsufolva voltak. Pogányok és zsidók versengtek a katolikusokkal a tiszteletadásban. Alig lehetett erőszakkal a kriptába vinni, mert a tömeg erőnek erejével ereklyét akart szerezni. A tolongásban többen halálukat lelték. A nép azonban boldogoknak ítélte ezeket: Vazullal együtt halhattak meg. A hű barát, Naziánzi Szent Gergely akkor súlyos betegen feküdt. Úgy érezte, mintha kétfelé vágták volna és az egyik fele meghalt volna. De, mondotta jóval később, még most is megjelenik neki Vazul és oktatja meg feddi, mint életében tette. Vazul nagy volt mint püspök és nagy mint ember.

Ugyanerre a napra esik

Szent Elizeus próféta † 740 k. K. e. Illésnek volt tanítványa. Mikor tüzes szekér az égbe ragadta Illést a Jordán partján, Elizeusra hagyta palástját és ezzel együtt tüzes, rettenthetetlen próféta szellemét és csodatevő erejét. Ennek számos esetét beszéli el a Királyok IV. könyve mindjárt az elején.

Június 15.

Boldog Jolánta özvegy † 1298.

Árpádházi Boldog Jolánta királyleány családjából sok szentet támasztott az Isten kegyelme. Csak az egészen közeli rokonságában ott van két nagynénje: Magyarországi Szent Erzsébet (nov. 19.) és Csehországi Boldog Ágnes (márc. 6.); két nénje: Szent Kinga vagy Kunigunda (júl. 24.) és Boldog Margit (jan. 28.); unokatestvére: Boldog Gertrud (aug. 13.) s végül jámboréletű nagybátyjának, Árpádházi Kálmán hercegnek felesége, Szent Salomea (nov. 17.). Jolánta tehát királyi és szent család sarja. Maga is szent, királyi lélek.

Született 1239-ben mint IV. Béla király és a konstantinápolyi császári családból való Laszkáris Mária leánya. A jámbor szülők a csecsemő bölcsőjét abban a teremben állították fel, amelyben mindennap volt szentmise. Így már élete kezdetén annak az Úr Krisztusnak áldása alá került, akinek kínszenvedéséről később oly odaadóan tudott elmélkedni. A szülői házban mindössze öt évet tölthetett. Ebbe az öt esztendőbe beleesik a tatárjárás borzalmas ideje. Szülei ekkor Kinga leányuknak, Szemérmes Boleszláv lengyel király feleségének gondjaira bízták. Így került a krakói királyi udvarba. A kisleány itt a keresztény hajadon tökéletes példaképévé serdült. Ugyancsak meglátszott rajta, hogy a keresztény nő eszményét számára szentéletű nénje képviseli. Nem egy lengyel fejedelmi sarj szerette volna elnyerni a bájos királyleány kezét. Istennek azonban úgy tetszett, hogy a 17 éves Jolánta Jámbor Boleszláv kalisi és gnézeni fejedelem személyében a legméltóbb férj oldalára kerüljön. Az esküvőt 1256-ban tartották meg fejedelmi pompával a krakói székesegyházban, s a fiatal pár az Egyház és Kinga áldásával indulhatott a férj hazájába, Nyugatlengyelországba.

Jolánta 23 évet töltött el férjével példás keresztény házasságban, melyet az Úristen három derék leánygyermekkel (Hedvig, Erzsébet, Anna) áldott meg. E frigyről az életrajzírók különösen három dolgot emelnek ki. Az első az, hogy Boldogunk következetesen alkalmazkodott Szent Pál intelméhez: «Az asszonyok engedelmeskedjenek férjüknek, akárcsak az Úrnak, mert a férfi éppúgy feje az asszonynak, mint Krisztus az Egyháznak» (Efez. 5, 22). Soha egyetlen szóval sem akarta férjére erőszakolni saját akaratát. Ó, aki

annyira szeretett belemerülni Krisztus Urunk szenvedésének titkaiba, tudott oly mélylelkű keresztény asszony lenni, hogy férjében meglátta az Egyház mennyei jegyesének, az Úr Jézusnak képmását. Ennek a magatartásnak volt jutalma, hogy hálás férje lelkébe meg egyre mélyebben belevéződött az előbbi apostoli szózat folytatása: «Ti férjek, szeressétek feleségteket, amiképp Krisztus is szerette az Egyházat és önmagát adta érte». Ez a történetírók második megállapítása. A harmadik pedig az, hogy a fejedelemasszony tartózkodó bölcseségével, férje iránti meleg szeretetével és sok-sok imádságával rengeteg jót tett az Egyháznak, hazájának és családjának.

Mint fiatalasszony férje oldalán bejárta a fejedelemség falvait és városait s férje bőkezűségéből mindenütt segített a szegényeken, árvákon és özvegyeken. Ezt a jótékonykodást később is folytatta úgy, amint ezt második anyjánál, Kingánál látta, vagy amint ezt nagynénjéről, Magyarországi Szent Erzsébetről hallotta. Alig voltak hároméves házasok, a férj feleségének hatása alatt már is két kolostort alapított Szent Klára leányai, a klarisszák számára, az egyiket Kalisban, a másikat Gnézenben. Amikor pedig egy időben Boleszlávot több oldalról az Egyház jogai ellen hangolták, Jolánta imádkozott, tűrt, hallgatott, várt; s az eredmény az lett, hogy a férj meggyőződött tanácsadói álnokságáról s az igazság pártjára állott.

A férjnek és a gyermekeknek szentelt boldog családi élet nem volt mentes aggodalmaktól, nehézségektől. Ebben a nyughatatlan korban a lengyel fejedelem sokszor volt kénytelen hadra kelni a németek és a litvánok ellen. Hűséges hitvese ilyenkor megsokszorozta imádságát. Nemcsak azt kérte Istentől, hogy férje-ura sértetlenül kerüljön haza, hanem hogy tartózkodjék a kegyetlenkedéstől, a bosszútól s csak hazájának javáért harcoljon. Ez az imádság nem volt hiábavaló. Boleszláv sok fényes győzelmet aratott s azokban, az ő meggyőződése szerint, nem volt kevesebb része felesége imádságának, mint tulajdon fegyvereinek.

Boleszláv egyszer a németek ellen vívott győzelmes csatájából betegen tért haza. A betegség halálosra fordult. Haláloságya mellett állandóan ott őrködött szerető hitvese. Tartotta benne az élet reményét, de ugyanakkor készítette az örök életre. Sokat beszélt neki kedvelt témájáról, az Úr Krisztus kínszenvedéséről és azokról az örök lakásokról, ame-

lyeket az Úr készített az őt szerető lelkek számára. Boleszláv nemsokára jámbor halállal halt meg az Úr 1279. évében.

Férje halála után Jolánta fölosztotta vagyonát az Egyház és a rokonság között, maga pedig a krakói udvarba, majd Kingának özvegységre jutásával (1279 végén) vele együtt az ószandeci klarissza kolostorba vonult. Két lánya akkor már férjnél volt (Hedvig a későbbi Lokietek Ulászló királynál) s a legfiatalabb azok udvarában tartózkodott. Az a tizenkét év, amelyet Ószandecben töltött nénjével, a megosztás nélkül Istennek szentelt élet boldog ideje volt. Az itt egybefolyó Dunajec és Poprád Magyarországra emlékeztette a két magyar királyleányt s a szemük előtt emelkedő Erdős-Kárpátok gyermekkori emlékekről beszéltek . . . Kinga halála után (1292) Jolánta a gnézeni kolostorba vonult, ahol főnöknő lett. Itt élt békességben Istennek, apácatestvéreinek és férje emlékének.

Röviddel halála előtt megjelent neki az Úr Krisztus Szűz Mária és Szent Salomea társaságában. Úgy jelent meg, amint az oszlophoz kötözve ostorozzák, vértől, sebektől bo-

rítva s megmondta neki az órát, amely az ő végleges boldogító látására juttatja. A gyermek első pillantásai a szentmisében megjelenő Úr Krisztusra estek, s utolsó perceiben az imádságos életet élő szentnek lelkiszemével meglátta a szenvedő Urat. 1298 június 11-én adta vissza lelkét Teremtőjének. A gnézeni klarisszák templomában temették el.

Halála, illetve boldoggáavatása után közel öt századon át évenként többször is hatalmas zarándoktömegek lepték el Gnézen városát: hódoltak Nyugatlengyelország védőasszonyának. A nagy város hangos volt az énektől és imától. Ami-

óta azonban Lengyelország felosztása miatt eltűntek onnan a klarisszák, ritkábbak lettek a zarándoklatok, elcsendesültek az énekek. A feltámadt Lengyelországban a nekiviruló vallási élet valószínűleg újra útnak indítja sírjához a tömegeket és szép életének követésére hívja a lelkeket.

Ugyanerre a napra esik

Szent Ábrahám hitvalló † 476. Az Eufrátes partján született s az egyiptomi remetékhez igyekezett. Közben keresztényüldöző pogányok kezébe esett. Ötévi fogság után Európa felé vette útját, Galliában kötött ki és Clermont mellett szegényes kunyhóban remetéskedett, majd apáttá lett. Sírjánál sok csoda történt.

Szent Germána szűz † 1601. 1579-ben született Germaine Cousin néven Toulouse mellett igen szegény szülőktől. 22 évet élt és ez a rövid élet *egy* szenvedés volt. Anyja kora halála után szívtelen mostoha keze alá került. A természettől gyönge és beteges lány mondhatatlanul szenvedett a hidegtől, éhségtől, ütlegektől és gyötrésektől, ami mindennapos osztályrésze volt mostohájától. Még a falubeliek is gúnyolták olykor jámborságát és testi gyöngeségeit. Ilyen iskolában Germána gyors haladást tett a szentségben. Felejthetetlen bensőség és szelídség áradt ki lényéből. Mindig tudott segíteni és vigasztalni. A gyerekeket maga köré gyüjtötte és krisztusi szeretetre és Mária-tiszteletre tanította. Egyetlen öröme és ereje a szentáldozás volt. Juhokat őrzött egész életében, és mikor meghalt, két éppen arra járó szerzetes látta, amint ragyogó világosság gyulladt a falusi kunyhó fölött és fehérbe öltözött szűzek kísérték új testvérüket a mennyországba.

* **Szent Aurél** püspök hitvalló † 423. Karthagóban volt főesperes, majd érsek Szent Ágoston korában, akivel barátságban volt. Segített is neki a donatisták és pelagiánusok eretneksége ellen. Mintaszerű egyházfő.

* **Szent Vitus** vértanu † 305. Hazája Szicilia. Atyja pogány volt, keresztény dajkája : Krescencia és ennek férje, Modesztus, azonban kereszténynek nevelték és titkon megkeresztelték. Tizenkét éves korában, a Dioklécián-féle üldözés idején a helytartó fölszólította atyját, hogy verje ki fejéből a keresztény hitet. A fiú azonban fenyegetések, éheztetés és vesszőzés dacára állhatatos maradt. A hagyomány szerint angyal szabadította ki börtönéből és vezette nevelőivel együtt Itáliába. Így Dioklécián, aki hallott a fiú csodatetteiről, magához hivatta, hogy gyógyítsa meg ördöngös, rángatódzó és magát ide-oda dobáló fiát. Utóbb azonban hite megtagadását követelte tőle, természetesen hiába. Így mindahárman elvették a vértanuság koronáját. Mikor ereklyéi a 9. században a szászországi újkorbei kolostorba kerültek, különösen Németországban nagyon elterjedt a tisztelete. Itt a 14. század óta dúló vitustáncnak nevezett súlyos idegbaj ellen hívják segítségül.

Június 16.

Szent Ludgárd szűz. † 1246.

Szent Ludgárd azok közé a csodálatos misztikus szentek közé tartozik, akikkel a 13. és 14. század folyamán oly nagy számban találkozunk. Assziszi Szent Ferenccel egy esztendőben, 1182-ben született a limburgi tartomány Tongern nevű városában. Atyja jómódú és tekintélyes polgárember volt és polgári gondolkodásának megfelelően lányának is jólétet és kényelmet akart biztosítani. Ezért már korán férjhezadására gondolt. Ludgárd azonban, részben jámbor anyjának hatása alatt, már gyermekkorában a kolostori élet után vágyódott. Atyja, aki alapjában véve szintén jámbor és istenfélő ember volt, nem nagyon erőltette a dolgot. Így történt, hogy a jámbor lányka tizenkétesztendős korában a bencés apácák Sankt Trond melletti Katalin-zárdájába került. A világ csábításai azonban ide is követték. Két fiatal kérője ugyanis kolostorbavonulása ellenére sem akarta feladni reményét és nem szűnt meg kezéért esengeni. Ludgárd, bár állhatatosan ellenállott csábításaiknak, nem tehette meg, hogy hébe-hóba szóba ne álljon velük. Egy ilyen alkalommal történt, hogy megjelent neki az Üdvözítő és vérző oldalsebére mutatva így szólt: «Ide nézz és lásd, mit és miért kell szeretned; itt a legtisztább örömöket fogod találni».

Ezt az első jelenést a csodás jelenéseknek hosszú-hosszú sora követte. A fiatal apáca idővel a misztikus együttélésnek egészen bensőséges és közvetlen viszonyába került az Úrral és az ő szentjeivel. Az Üdvözítő szinte nap-nap után megjelent neki. Legtöbbször nyitott és vérző oldalsebekkel mutatta magát, s míg jelen volt, sebeiből kimondhatatlan édesség és erő áradt. Az Úr után leggyakrabban szent Anyja, a szent angyalok, Keresztelő Szent János és Szent János evangélista mutatkoztak. Szent János evangélista pl. egy alkalommal fénylő sas formájában jelent meg, csőrével kinyitotta a szentnek száját s lelkét földöntúli bölcseséggel árasztotta el. Ludgárd a lehető legnagyobb természetességgel fogadta ezeket a természetfölötti jelenéseket. Naiv egyszerűségére jellemző, hogy egyszer egy sürgős dolgára sietve e szavakkal szakította félbe imádságát, illetve látomását: «Várj csak, Uram, míg visszajövök». Egyébként imádság közben rendszerint úgy elöntötte a kegyelem, hogy ujjai hegyén olaj

formájában jelentkezett. Az is gyakran megesett vele, hogy a földről a levegőbe emelkedett s éjszakánkint fényes sugárkéve ragyogta körül fejét. Mikor zsolozsmázás közben ezekhez a szavakhoz ért: «Diffusa est gratia in labiis tuis» (Elömlött a kegyelem a te ajkadon), hangja szinte leírhatatlan szépséget és varázst nyert, mintha szeráfi hangok áradtak volna ki lelkéből.

Ezek a rendkívüli kegyelmek azonban egy pillanatra sem tették elbizakodottá Ludgárdot; továbbra is olyan szerény és alázatos maradt, mint aminő újonckorában volt. Ezért társnői kivétel nélkül szerették és tisztelték őt és már huszonhárom éves korában perjelnőjükké választották. A szent alázatosságát nagyon bántotta ez a megtiszteltetés és nyugtalanították a rendkívüli adományok, nevezetesen a csodás gyógyítás tehetsége. Sokan jártak-keltek így a kolostorban és nehezítették a szerzetesi rend és fegyelem megtartását. Nagy bizalommal kérte az Urat, ajándékozza meg kevésbbé veszedelmes adományokkal. Az Úr meghallgatta lányát: az Írás értésének szellemével ajándékozta meg. Idővel azonban ez sem elégítette ki. Nagybátran kérte az Urat: «Nem a szavadra vágyom, hanem a szívedre». Ebben a pillanatban beköltözött szívébe az Úr Krisztus szent Szíve és ragadta őt a tisztulás és szenvedés útján.

Hogy zavartalanabbul élhessen az imádságnak, végre gyökeres lépésre szánta el magát: 1206-ban Szent Krisztína tanácsára a Brüsszel közelében levő aywièresi cisztercitarendi apácakolostorba lépett át. Itt nem kellett félnie az elüljáróság veszedelmétől, mert társnői túlnyomórészben vallonok, tehát francianyelvűek voltak; ő pedig kemény flamand nyelvével sohasem tudott annyira megtanulni franciául, hogy beszélni tudott volna.

A környezet változása azonban nem jelentett változást a rendkívüli kegyelmi életben. A jelenések ezentúl is gyakran ismétlődtek és folyton újabb és újabb kegyelmeket fakasztottak lelkében. Ludgárdnak isteni jegyeséhez való viszonya egyre bensőbbé és közvetlenebbé alakult. Életírója, Cantipratanus Tamás domonkosrendi szerzetes beszéli, hogy egyszer, midőn a szentáldozást követő édes gyönyörűség egész lényét elárasztotta, arra kérte az Üdvözítőt, hogy mivel neki most ebédre kell mennie, egyidőre térjen be más apácához. És az Úrnak annyira tetszett jegyesének naiv bizodalma és engedelmessége, hogy örömest teljesítette kérését. Máskor

meg, mikor a vértanuság utáni szent vágytól egyik szívere megpattant és emiatt nagy vérveszteséget szenvedett, Krisztus Urunk biztosította őt, hogy kiömlött vérét olybá veszi, mintha vértanui halál következtében ontotta volna.

De Ludgárd nemcsak maga, hanem mások számára is rengeteg kegyelmet eszközölt ki. Imádságával, kemény vezeklésével, sőt akárhányszor puszta tekintetével számos nagy bűnösnek megtérését eszközölte ki. Ugyanígy nagyon sokat tett a tisztítóhelyen szenvedő lelkekért. Akárhányszor megtörtént vele, hogy az elhaltak lelkei megjelentek neki és majd imádságáért esedeztek, majd meg mennyei fényözönbe öltözve hálát mondtak neki hathatós közbenjárásáért. Az egyéneken túl nagy mértékben szívén viselte az egyetemes Egyház sorsát. A kereszténység nagy céljaiért egymásután három hétéves szigorú böjtöt tartott: az elsőt az albiai eretnekek, a másodikat a bűnösök megtéréséért s végül a harmadikat egy közvetlenül küszöbön álló egyházellenes üldözés elhárításáért. Nem kis mértékben rendelkezett a szívekbe- és a jövőbelátás adományával. Mikor pl. egy szerzetes ismerőse a magyarországi tatárjárás idején szorongva kérdezte tőle, vajjon a tatárok Németországot megtámadják-e, ő a leghatározottabban kijelentette, hogy ettől nem kell félnie.

S hogy kegyelmeinek semmi híja ne legyen, tizenegy évvel halála előtt Isten elvette szemevilágát; így is függönyt eresztett közéje s e világ közé, mígnem hatvannégy éves korában boldog színelátására szólította őt mennyei jegyese.

Ugyanerre a napra esik

Szent Aureus püspök vértanu † 451. Mainzi püspök volt. Attila húnjai ölték meg misézés közben húgával, Szent Jusztinával és több más kereszténnyel együtt.

Szent Julitta és Quirikus vértanuk † 305. Julitta Ikoniumba való gazdag fiatal özvegy volt. Mikor Dioklécián rendeletére szülővárosában üldözni kezdték a kereszténveket, három éves szép fiával, Quirikussal menekült. Tarzusban azonban a kormányzó elé hurcolták mint keresztényt. A faggatásokra mindig csak egy felelete volt: Keresztény vagyok, nem áldozok a bálványoknak. Erre kegyetlenül megostorozták. Közben kisfia anyját kiáltotta, s a pogány kormányzó semmi becézésére nem nyugodott meg; mire ez lelökte a márványlépcsőn; feje szétloccsant. A fájdalomban vonagló anya hálát adott Istennek, hogy fiát előtte vette magához és sok kínzás után követte őt.

Szent Bennó püspök hitvalló † 1106. Szülővárosában, Hildesheimben bencés szerzetes, majd meiszeni érsek. Rengeteget és eredményesen fáradt az elbamelléki szlávok megtérítésében. Ezek gyermeki naív odaadással keresték föl otthonában; ő székvárosa mellett külön sátortábort rendezett be számukra, állandóan ott tettvett közöttük. Szeretetreméltósága és bőkezűsége még a pogányokat is leszerelte. IV. Henrik és VII. Gergely harcában a pápa mellett állt, börtönt is szenvedett. 96 éves korában halt meg. Tetemei Münchenben, a híres Frauenkirchében pihennek. Bajorország egyik védőszentjét tiszteli benne.

* **Régis Szent Ferenc** hitvalló † 1640. A narbonnei egyházmegye területén született 1597-ben. Már gyermekkorában föltűnt szűziessége, szerénysége és ájtatossága. 18 éves korában a Jézus-társaságba lépett s tanulmányai elvégzése után egészen a misszióknak élt; télen a falvakat járta, főként a szinte hozzáférhetetlen hegyekben, nyáron a városokat. Fáradságot nem ismert, áldozatot nem sajnált. Egyszer egy hegyi falu felé igyekeztében lecsúszott egy szikláról és eltörte a lábát. Társa támogatásával bevonszolta magát a hatmérföldnyi faluba, ott azon mód, törött lábbal a gyóntatószékbe ült. Mikor órák mulva fölkelt, a törésnek már nem volt nyoma. Rengeteg lelket vezetett vissza az igazságra, igen sok kálvinistát is.

* **Menthoni Szent Bernát** hitvalló † 1008. Mint missziós pap negyven esztendeig szülőföldje, Menthon, keleti és déli vidékén dolgozott a lelkek javán, főként a tudatlanság és babona ellen. Az Alpeseket járó utasok veszedelmei arra indították, hogy a róla nevezett Szent Bernát-hágón két menedékházat építsen. Alapítása mindmáig hirdeti nevét és a századok folyamán mondhatatlan sok jót tett. Nagyszabású, önfeláldozó és eredeti módon valósította az Üdvözítő meghagyását: utasoknak szállást adni!

Június 17.

Szent Janka (Jeanne d'Arc) szűz † 1431.

Most is látni a lotaringiai Domrémyben d'Arc Jakab földmíves és Romée Izabella egyszerű házát, amelyben lányuk, az «orléansi szűz» 1412 jan. 6-án született. Amilyen közel van ez a ház a kis falu templomához, olyan közel állott a kis Janka az Úristenhez. Írni-olvasni nem tanult, de édesanyjától tudta mindazt, ami az Istennel és a hittel összefügg. Halála után egyik barátnéja így jellemezte: «Nagyon derék leány volt: egyszerű és kedves. Szívesen járt a templomba és a szent helyekre. Font, segített a háztartásban, mint a többi

lányok... Gyakran gyónt. Mindig pirult, ha azt mondták róla, hogy nagyon jámbor». A falu legjobb lánya volt.

Tizenhárom éves lehetett, amikor egy böjti nap délben kertjükben, a templom felé eső részen vakító fényt látott s ezt a szózatot hallotta: «Janka, légy jó és derék leány s járj gyakran a templomba!» Másodszor is látta a jelenséget, de akkor a fényben már személyeket is tudott megkülönböztetni. Egy szárnyas alak mondotta neki, hogy menjen a király segítségére s szerezze neki vissza az országot. Reszketve válaszolta, hogy ő ügyefogyott falusi leány, nem tud sem lovon ülni, sem sereget vezetni. De a szózat csak biztatta, hogy menjen a szomszéd Vaucouleursbe a kapitányhoz, az majd elvezeti a királyhoz s Szent Katalin és Margit majd megsegítik. Amikor az eset harmadszor ismétlődött s a szárnyas alak az Úristen segítségéről biztosította, Janka végre könnyek között fölismerte benne Mihály arkangyalt. Ettől kezdve nyája mellett és az erdő magányában gyakran hallotta Szent Katalin és Margit tanácsait, biztatásait, hogyan kell megmentenie a királyságot. Földre borulva hallgatta «égi testvéreinek» szavait, s amikor távoztak, mindig sírt, hogy nem viszik el magukkal.

A francia királyság akkor nagyon is rászorult az Ég segítségére. Dúlt a polgárháború, az ország egész északi része az angolok kezében volt, s VII. Károly, a meg sem koronázott király, tehetetlenül vesztegelt. Janka saját szemével látta az áldatlan állapotokat. Hányszor menekültek szülői s falubeliei az ellenséges csapatok elől nyájastul a szomszéd várba! Hányszor vérzett a szíve, hogy falujuk összetűz a szomszéd faluval és folyik a francia vér! 1428 szeptemberében az angolok Orléans ostromához fogtak. Ha ez a vár is elesik, akkor a déli részek kardcsapás nélkül kezükre kerülnek.

A leány az első látomások után majdnem öt évig habozott. Végre szülői ellenére hivatása teljes tudatában elment a vaucouleursi kapitányhoz. Ez azonban nem akart szóba állni a «bolondos» leánnyal. De a látomások folytatódtak s mindenki látta, hogy a leány nem bolond, hanem szent, aki sokszor gyónt, áldozott, böjtölt és sokat imádkozott. A kis város közóhajára a kapitány kénytelen volt engedni. Janka katonaruhába öltözött, kardot kötött, lóra ült s a kapott kísérettel 1429 febr. 23-án Chinonba indult a trónörököshöz.

Sok veszedelem leküzdése után a trónörökösnek loirementi szállására érkezett. VII. Károly csak háromnapi tanács-

Szent Janka.

kozás után fogadta. Márc. 8-a volt. A fogadóteremben este 50 fáklya szórta a fényt az egybegyűlt 300 lovagra és a rengeteg főúrra. Kíváncsian várták a csodálatos «boszorkányt», aki meg akarja menteni az országot s Reimsbe akarja vezetni a királyt. A király a főurakhoz hasonló ruhában volt s társaságukba elegyedett, hogy a «boszorkány» föl ne ismerje. Boszorkány helyett azonban szelíd, csengőhangú 18 éves leány lépett a terembe. Szerény, szegény pásztorleánykának mutatkozott be s egyenesen a királyhoz tartott. Térdre borult s átfogta lábait. A király fölkiáltott: «Nem én vagyok a király, hanem ez itt» s rámutatott egy úrra. De a leány nem tágított tőle s ünnepélyesen mondta neki: «Nemes trónörökös uram, az egek királya általam üzeni, hogy majd királlyá kenik és megkoronázzák Reimsben». Lassan-lassan megnyerte a rokonszenvet s mindenkit nagy reménységgel töltött el. A kitűzött próbák fényesen sikerültek. Tudott lovagolni, lándzsát kezelni s a poitiersi egyetem hittudósait és jogászait egyszerű és zavarnélküli feleleteivel meggyőzte szavai igazságáról: «Nem ismerem az abécét, de az ég Királyától jövök, hogy megszüntessem Orléans ostromát s Reimsbe vezessem a királyt». VII. Károly elfogadta szolgálatait.

Kis csapatot bocsátottak rendelkezésére. Sikerült vele bejutnia a szorongatott orléansi várba. Az égiekkel társalgó leányt kimondhatatlan lelkesedéssel fogadták. S megtörtént a nagy csoda: nyolc napon belül, 1429 máj. 8-án a megvert ellenség eltakarodott a vár alól. A hős «orléansi szűz» az egész országot fölrázta álmából s az angolok réme lett. Győzelmet győzelemre halmozott, egyik város a másik után hódolt meg a királynak, aki végre bevonulhatott Reimsbe.

1429 jún. 17-én, vasárnap megtörtént a koronázás. Ez volt Janka legszebb napja. Az érdeklődés középpontjában nem is a király, hanem az égből küldött «prófétaleány» állott. A szertartás alatt ott állt az oltárnál s kezében tartotta zászlaját, a fehér zászlót a francia liliommal, a Világbíró képével, a liliomot ölelő két angyallal s a Jézus-Mária fölírással. «A zászló — mondotta — ott volt a küzdelemben, illő, hogy itt legyen a dicsőségben.» A koronázás végén letérdelt a király elé, megcsókolta lábát s míg mindenki könnyezett, sírva mondotta: «Nemes királyom, az Isten hő szándéka végre van hajtva». Befejezettnek tekintette hivatását s haza akart menni. Várták atyja és atyafiai; velük akart falujába térni újra nyájat őrizni, fonni és — imádkozni. De akkor már nem engedték.

A koronázás után szemlátomást Isten áldása volt a fölkent király útján. Számos város önként hódolt meg neki s mindenütt nagy tisztelettel fogadták. Domrémy adómentességet kapott, a d'Arc-család pedig nemességet, amelyet Janka azonban sohasem használt. Reims után Párizs fölszabadítására gondolt. A támogatás hiánya és sebesülése miatt azonban föl kellett hagynia az ostrommal.

A következő 1430. év május közepén Compiègne várába vonult. A várat az angolokkal szövetkezett burgundiak ostrom alá vették. A várőrség Janka vezetésével május 23-án d. u. kirohanást intézett az ostromlók ellen. A visszatérésnél a hős leány néhány emberével hátvédként fedezte a visszavonuló csapatot. Amire azonban a várhídhoz ért, a várbeliek azt már fölvonták s ő néhányadmagával kint rekedt. Véletlen vagy árulás műve volt-e, nem tudni; de Jankának már jó ideje értesítése volt szentjeitől, hogy fogságba esik. A luxemburgi herceg foglya lett. Hiába követelte kiadatását kétszer is a párizsi egyetem, hiába próbálta meg maga kétszer is a menekülést, hiába könyörgött érte urának térdenállva a herceg felesége, 10.000 frankért — akkor óriási összeg — az angolok kezébe adta.

Az angolok diadallal vitték Rouen városába, ahol az egyházi törvényszéknek adták át. A per vezetője az angolpárti beauvaisi püspök volt, aki teljesen az angolok szájaíze szerint kezelte az igazságot. A pör két hónapnál tovább tartott. A vádlott az eretnekség, engedetlenség és boszorkányság vádjaival szemben nemesen, egyszerűen és bátran védekezett. De hiábavaló volt az igazság harca a politika ádázságával szemben. 1431 május 30-án reggel közölték vele az ítéletet: máglyahalállal kell meghalnia. Sírni kezdett. «Jaj — mondotta —, ezerszer inkább szeretném, ha lefejeznének! Föllebbezek Istenhez, a legfőbb bíróhoz a velem szemben elkövetett kegyetlenség és igazságtalanság ellen.» Az elnöknek bátran szemébe mondotta: «Püspök úr, ön miatt halok meg». Azután megáldozott s gyóntatójával elindult a vesztőhely felé; 800 angol katonát vezényeltek ki díszben. Útközben olyan áhítattal imádkozott, hogy nem maradt szem szárazon. Mielőtt a vesztőhelyre ért volna, a tömegen át odarohant hozzá egy pap és rimánkodva bocsánatot kért tőle. Az a pap volt az, aki a per alatt Jankával szemben csúnya kétszínű szerepet játszott s akiben most megmozdult a lelkiismeret. Megérkeztek az egyházi bíróság elé, amely fölolvasta

az ítéletet s átadta őt a világi hatalomnak. Az elítélt letérdelt s hangosan ajánlotta lelkét Istennek, a Szent Szűznek, Szent Mihálynak, Szent Katalinnak és Margitnak. Még a winchesteri bíboros, az angol király öccse is sírt. A feszületet csókolgatva lépett a máglyára. Ott állott a gyóntató is. Meggyujtották a tüzet. «Jézus!» — kiáltotta s szinte lelökte a máglyáról gyóntatóját, hogy baja ne essék, és mondotta neki: «Magasan tartsa a feszületet, hadd lássam halálomig!» A lángok fölcsaptak s az utolsó szó is, amelyet hallani lehetett a 19 éves leány ajkáról, ez volt: «Jézus!» A tömeg távozásakor még az angolok közt is ilyen megjegyzések hangzottak el: Az Úr vértanuja volt, szentet égettek el.

Az elfogult igazságszolgáltatás vértanuját megdicsőítette a nemzeti kegyelet, a tudomány és művészet, de legfőképpen az Egyház. Halála után 25 évre pápai szóra megsemmisítették a roueni igazságtalan ítéletet. 1909-ben pedig a boldogok s 1920-ban a szentek sorába iktatták a legnépszerűbb francia nemzeti hőst (ünnepe máj. 30). Akinek hamvait a winchesteri bíboros a Szajnába szóratta, annak dicsőségét halála 500 éves évfordulóján (1931) a pápa képviseletében a legmagasabb angol főpap, a westminsteri bíborosérsek, hirdette Rouenban. «Mennyire megfoghatatlanok Isten ítéletei és kifürkészhetetlenek az ő útjai!» (Róm. 11, 33.)

Ugyanerre a napra esik

Szent Marcián és Nikander vértanuk † 303. A császár katonái voltak. S a császár (Dioklécián) vitézségükért azzal fizetett, hogy keresztény hitükért elfogatta. Férfias, csöndes elszántságuk a bírónak is imponált. Húsznapi fogság után kardhalálra ítélte; kínzást nem akart. De akart az Úristen. Mikor Krisztusnak ez a két jó vitéze a közeli győzelem és jutalom reményében örömmel ment a vesztőhelyre, megjelent Marcián felesége kis gyermekével a karján s kezdte kérlelni, hogy az ő kedvükért engedjen. Marcián megölelte feleségét s kérte, hogy Isten szerelméért hagyja el őt; azután megcsókolta kisfiát, fölemelte szemét az égre és Istennek ajánlotta. A vitéz katona becsületesen megvívta élete legnehezebb csatáját. A bajtársak megölelték egymást. Azután fejüket a bárd alá hajtották és — a mennyben találkoztak újra.

Szent Marcelin és Márk vértanuk † 286. Ikertestvérek, Rómában Dioklécián első üldözése idején sok kínzás után kardélre kerültek. Állhatatosságuk sok pogánynak nyitotta meg a lelkét az evangélium számára.

* **Szent Adolf** püspök hitvalló † 810 táján. Angolszász főnemes (Adulf = Ataulf = segítő atya). Tanulmányra a kontinensre

került, ott bencés, majd utrechti püspök lett. Élete vége felé lemondott a püspökségről s hazájában kolostorban készült szent élet után az istenes halálra.

* **Szent Rajner** hitvalló † 1161. Pizában született. Gyönyörűen énekelt és pöngette a lantot. De víg cimborákkal könnyelmű életet folytatott. A kegyelem azonban ott is rátalált. S azontúl rendkívül kemény vezeklő életet élt részint szülőföldjén, részint a Szentföldön.

Június 18.

Szent Efrém egyházdoktor † 373.

Szent Efrém (az ószövetségi Efraim) a szír egyház legnagyobb írója és költője. Nagy becsülete volt honfitársai között; a szírek prófétájának s a Szentlélek hárfájának nevezték. Írásait az istentisztelet alkalmával a Szentírás után olvasták, vallásos költeményei a mai napig a szír liturgia alkotóelemei, műveit pedig korán lefordították a legkülönbözőbb nyelvekre. Életének folyásáról azonban az egymásnak ellenmondó források miatt nem lehet egészen tiszta képet alkotni.

A legnagyobb valószínűség szerint 306-ban született a mezopotámiai Nizibis városában, mely akkor a római birodalomhoz tartozott. Szülei nem dicsekedhettek nagy vagyonnal, de megtalálták és híven őrizték a sokak előtt elrejtett legnagyobb kincset, a keresztény hitet. Efrém igen gondos keresztény nevelésben részesült.

A szent keresztséget az akkori idők szokásának megfelelően felnőtt korban vette föl; megvolt már akkor 18 éves, ha nem több. Vallomásaiban azt mondja fiatal koráról, hogy hevestermészetű és ingerlékeny volt, beszédében és tetteiben pedig hiányzott a bölcs megfontoltság. De különösen két hibáját siratta még későbbi korában is. Gyerekkorban pajkosságból elhajtotta valakinek tehenét pihenőhelyéről, ez aztán valami ragadozó állatnak lett martaléka; azonkívül egy ideig nem tudott eléggé bízni az isteni gondviselésben. Ebből a hibájából a következő élmény gyógyította ki. Mezopotámia belsejében tett egyik útja alkalmával hamis vád alapján többedmagával bíróság elé került s néhány napi fogságot szenvedett. Szorongatásában álma biztatta, hogy nyugodtan várjon. Csakugyan sikerült tisztáznia magát. Akkor meggyőződött, hogy «van egy szem, amely állandóan őrködik mindenek fölött». Ettől kezdve egyébként is a legkomolyabb lelki-

életre adta magát. Fölvette a remeteöltönyt s nekifeküdt a komoly tanulásnak, különösen a Szentírás tanulmányozásának. Remeteélete kezdetétől élete végéig árpakenyéren, zöldségfélén és vízen élt s «csonttá és bőrré soványodott, mint egy cserép».

Egész fiatalon jutott szülővárosa kiváló püspökének, Szent Jakabnak (júl. 15.) bizalmas körébe. Valószínűleg ennek a nagy püspöknek kezéből vette a keresztséget és a diakonátus szent rendjét. Alázatossága nem engedte, hogy áldozópappá is szenteltesse magát. Püspöke megbízásából fiatalon került egy iskola élére, ahol igen áldásos működést fejtett ki. Szent Jakab 325-ben résztvett Niceában az első egyetemes zsinaton s innen keletkezett később az a monda, hogy a zsinatra elkísérte őt Efrém is.

Nizibis határváros volt a római és perzsa birodalom között s II. Sápur († 380) perzsa király többízben megostromolta. 338-ban a sír szélén álló szent püspökének imádsága megmentette a zsarnok perzsa uralomtól; az ostromló sereg akkor visszavonult. Az ostrom megismétlődött 346-ban és 350-ben. A püspök akkor már 338 óta halott volt, közbenjárása azonban most is segített: az ostromok sikertelenül végződtek. Valamennyi ostrom alatt Efrém lélekjelenlétével, bölcs tanácsaival s bátorításával nagy szolgálatokat tett polgártársainak. A perzsa király és Jovinián császár azonban 363-ban békét kötöttek, amely Nizibist a perzsa uralom alá juttatta. Efrém a keresztény lakosság nagy részével szomorú szívvel hagyta el a várost s először Amidában, majd véglegesen Edesszában telepedett le.

A város közelében az egyik dombon élt remeteéletet. Itt Edesszában keletkezett életének utolsó évtizede alatt írásainak (főleg szentírásmagyarázatok, szentbeszédek és költemények) legnagyobb része. Emellett odaadó tanítótevékenységet folytatott. Kunyhója köré gyüjtötte a tudományszomjas szír ifjúságot s megvetette az edesszai iskolának alapját, amely több jeles tudóst adott a keleti egyháznak. Költői működése is részben a keresztény tanítás szolgálatában állott. A 3. században ugyanis az edesszai eredetű szír Bardezanes versekben terjesztette gnosztikus tévedéseit. Ezek a versek még Efrém korában is mételyezték a lelkeket. A hithű edesszai diákonus tehát jónak látta verssel küzdeni vers ellen. Olykor leszállt a dombról a városba prédikálni; s az a kistermetű, komolyarcú, sovány, kopasz remete megtalálta a lelkek kapuját.

Hosszabb ideig csak egyszer maradt a városban. Éhinség ütött ki Edesszában és környékén. A szegények a legnagyobb nyomorba jutottak. Idegenek özönlöttek a városba kenyérért és növelték a nyomorúságot. Akkor úgy érezte, hogy neki, a szegény özvegyek gondozására rendelt első hét diákonus (Ap. Csel. 6.) utódjának, kötelessége elhagyni édes kunyhóját. Beszédei «mint az Úristen művészetével megalkotott kulcs» megnyitották a gazdagok szívét és raktárait. Az összegyüjtött pénzzel és élelemmel rengeteg jót tett a szegényekkel és betegekkel. Csak az éhínség elmultával tért vissza remetelakába. Valóban «a szírek napja», «az Egyház oszlopa» volt s egyik életrajzírója méltán írhatta róla, hogy «az Egyház lelki Eufrates-folyója volt ő, aki megöntözte a hívők sokaságát, úgyhogy az a hit terén százszoros termést hozott».

370 körül állítólag elzarándokolt a kappadóciai Cezáreába a kisázsiai kereszténység nagy főpapjához, Nagy Szent Vazulhoz (jún. 14.), aki neki előzőleg egy látomásban mint tűzoszlop jelent meg s nagy szeretettel fogadta a szír «egyház oszlopát».

Szent és munkás életének 373-ban vetett véget a halál. Fönnmaradt «végrendelete», mely ma is megmondja mindenkinek, akinek füle van lelki dolgok hallására, hogy ki volt Efrém: «Én, Efrém, meghalok. Nektek pedig, Edessza városának lakói, alázattal és tisztelettel könyörgök, ne engedjétek, hogy az Úr házában vagy oltár alatt temessenek el. Nem volna rendjén, hogy a rothadással teljes férget Isten templomába vagy a szentélybe helyezzék. De temessenek el köntösömben és köpenyemben, amelyeket mindennap használtam. Kísérjetek ki zsoltárokkal és imádságaitokkal s cselekélységemért legyetek szívesek állandóan szentáldozatokat fölajánlani. Erszénye sohasem volt Efrémnek és nem volt botja és nem volt táskája, sem aranya, sem ezüstje; ezen a földön soha semmi vagyont nem szereztem és nem birtokoltam. Szorgosan alkalmazkodjatok utasításaimhoz és tanításomhoz s mint tanítványaim a katolikus hittől el ne pártoljatok. Legfőképpen legyetek állhatatosak a hitben, óvakodjatok a tévelygőktől, a gonosztevőktől, az üres fecsegőktől és ámítóktól. Áldott legyen a ti városotok, amelyben laktok: Edessza, a bölcsek városa és anyja».

XV. Benedek pápa 1920-ban egyházdoktornak nyilvánította. A római martirologium 116 szent diákonusa közül őt érte elsőnek ez a kitüntetés. Méltán!

Ugyanerre a napra esik

Szent Márk lásd június 17.

Schönaui Szent Erzsébet szűz † 1165. Tizenkétéves korában belépett szülőföldjén, a Bingen melletti Schönauban a bencés apácakolostorba. Egész életén keresztül beteg. 23 éves kora után ehhez lelki szárazság járult; terhére volt az imádság és elmélkedés, kétségek és kétségbeesés környékezték. Mind testi, mind lelki szenvedéseit teljes megadással viselte az Úr Jézus iránti szeretetből. Utóbb Isten megszüntette lelki fájdalmait, nagy vigasztalásokkal és kegyelmekkel halmozta el. Nevezetesen a tanulatlan Erzsébet latin nyelven mélységes műveket írt a hit- és lelkiélet legmélyebb titkairól, 37 éves korában teljesen kiérett lélekkel ment be Ura és Jegyese örömébe.

* **Etiopiai Szent Mózes** vértanu † 400 körül. Rabszolga volt. Ura sokszor volt kénytelen megbüntetni lopásért és engedetlenségért. Egyre vásottabb lett. Megölte egy társát, menekült és rablóvezér lett. 40 éves korában azonban kopogtatott nála a kegyelem. S ő otthont adott neki lelkében. Amilyen gonosz volt előző élete, olyan hősi volt vezeklése. Jelentkezett egy kolostorban, nyilvános vallomást tett minden bűnéről, állt minden próbát és vállalt minden penitenciát. Egyszer hallotta, hogy az ördög kísértései ellen legjobb a virrasztás. Erre hat éven keresztül le nem húnyta szemét. Egész éjtszaka állva imádkozott; le nem térdelt, nehogy ez a változatosság is könnyebbséget szerezzen neki. S bár utóbb nagy tisztességhez jutott a szerzetben, előző tévelygései mindig szeme előtt és ajkán voltak. Egy remetetársa súlyosan vétett és az atyákat a fő összehívta, hogyan kellene eljárni vele szemben. Mózes csak ismételt hívásra jelent meg — nagy puttonnyal a hátán, teli homokkal. Az atyák csodálkozva kérdezték: mit akar. «Ezek a bűneim, volt a felelete. Hordom a terhüket, de nem látom őket. S íme most hívnak, hogy más bűnéről ítéljek.»

Június 19.

Falkonieri Szent Juliána szűz † 1341.

Flórencben született az előkelő Falconieri-családból. Apja fiatalabb éveiben könnyelmű életet folytatott. Az öregkor küszöbén azonban magábaszállt. Testvérének, boldog Falconieri Eleknek, a szervitarend egyik alapítójának figyelmeztetései is segítették a megtérésben. Rómába ment, meggyónt IV. Orbán pápának. Megtérését egészen komolyan vette. Flórencben hatalmas templomot építtetett a Boldogságos Szűz tiszteletére. Házassága eddig gyermektelen volt. Most, öregkorában, buzgó imádságára született leánya, Juliána.

Az öreg Falconieri ifjúsága bűneit akarta engesztelni Juliánában. A legnagyobb gonddal ügyelt tehát fejlődésére. Már a bölcsőben Jézus és Mária nevére tanította először. A kisleány vallásos nevelésében segítségére volt nagybátyja, Boldog Elek, aki elragadtatva látta Juliána haladását s azt szokta mondani, hogy sógorasszonya angyalt szült e világra.

És Juliána igazán angyali ártatlanságban élt itt a földön. A bűnnek még említését sem tudta elviselni. Mikor egy alkalommal valami botránkoztató esetet beszéltek előtte, elájult. Már kiskorában kezdte az önmegtagadást böjtben, szemeinek fékezésében.

Tizennégyéves korában ő lett első tagja a szerviták harmadrendjének. Benito Szent Fülöp adta rá a fátyolt. Fehér volt a fátyol, a tiszta szív jelzője. Fekete a köntös, hogy a Fájdalmas Anyára emlékeztessen és bőröv fogta össze, nem ért egészen a földig, hogy a munkában, betegápolásban ne legyen akadály. Könyvet adott a kezébe, az r szenvedéséről szólót, hogy arról elmélkedjék; égő gyertyát, hogy azzal várja a mennyei jegyes érkezését.

Juliána ekkor lemondott örökségéről, de szüleinek haláláig otthon élt. Szerdán és pénteken semmit sem evett, mert az Oltáriszentséghez járult. De a többi napokon is szigorúan böjtölt. Egy kis kenyéren meg vizen élt. Anyja eleinte nehezen törődött bele, hogy leánya lemondott a világról. Mikor azonban látta szent életét, megnyugodott és hálát adott Istennek, hogy gyermekét ilyen nagy kegyelemmel tüntette ki.

Juliána példáját sokan követték a flórenci leányok közül. Szülei halála után ezekkel közös életet kezdett, most már klauzúra és szigorú szerzetesi szabályok alatt. A haldokló Benito Szent Fülöp az ő gondoskodásába ajánlotta az egész szervitarendet.

A nagy tisztelet dacára, amivel körülvették, magáról mindig alázatosan vélekedett. Mindenki mint mesterére és anyjára figyelt rá a rendben, mégis ő végezte a legutolsó házimunkát. Fáradhatatlan volt a viszálykodások csillapításában és a betegek ápolásában. A fekélyes sebeket sokszor szájával szívta ki és gyógyította meg. Az erőt imádságos életéből merítette hozzá. Gyakori elragadtatásokkal is vigasztalta az Úr.

Élete vége felé az állandó böjt és szigorú önmegtagadás annyira elgyöngítette, hogy teste már nem tudott semmiféle táplálékot feldolgozni. Türelemmel és vidám arccal viselte

szenvedéseit. Csak azt fájlalta, hogy a szentáldozásról is le kellett mondania. Minél inkább fogyott az ereje, annál jobban nőtt benne a vágyakozás az Oltáriszentség után. Kérte tehát lelkiatyját, hogy hozza be a szobájába. Így legalább közelében lesz és imádhatja. Mikor kívánságát teljesítették, még hevesebben föllángolt benne a vágyakozó szeretet. Ha már nem tudja magához venni, kérte, terítsenek a keblére egy korporalét s tegyék oda a szentostyát. Ezt is megtették. Ragyogott arca az örömtől, hogy a szívén pihentethette mennyei Jegyesét. És mégegyszer egyesülhetett itt a földön Vele. Utoljára. A szentostya csodálatosan eltűnt a szíve fölül. És akkor lelke is elköltözött, 1341 június 19-én.

Holttestén szíve fölött bevésődve ott látták a szentostya lenyomatát, rajta a kereszttel. Halála pillanatában a kis Jézust látta még, amint virágkoszorúval közeledik. Azután angyalok jöttek galambok képében s vitték magukkal azt, aki már a földön testvérük volt.

Ugyanerre a napra esik

Szent Gervázius (Gyárfás) és Protáz vértanuk † 200 táján. Szent Ambrus (ápr. 4.) fényes új templomot épített Milánóban, De főtt a feje, honnan szerez ereklyét. Erre álmában jelenése lett, amely megmutatta neki, hol keresse Milánó első vértanuinak, Gyárfásnak és Protáznak tetemeit. Csakugyan megtalálták és ünnepi menetben vitték a templomba. Útközben egy régebben megvakult közismert mészáros hívő lélekkel szeméhez emelte szemfedőjüket és visszanyerte látását. Ezt az első csodát, melynek szemtanuja volt Szent Ambrus és Szent Ágoston, számos más követte. Nem is tudunk egyebet a két vértanuról; de holtuk után is mindmáig olyan dicső tanuságot tesznek az ereklyék tiszteletének katolikus igazságáról, hogy nevüket az imádkozó egyház mindennap ajkán hordja: belekerültek a misekánonba és a Mindenszentek litániájába.

Szent Bonifác vértanu † 1008. III. Ottó udvari papja, majd kamalduli szerzetes és a Poroszország határában levő vad oroszok térítője. Itt is szenvedett vértanuságot.

Június 20.

Kölni Boldog Krisztína szűz † 1312.

Stommeln vagy Stumbeln község Kölntől három órányira fekszik. A stommelni plébánosnak 1268 február 24-én délben vendégei voltak. Nála ebédelt többi között Péter domonkos szerzetes egy kísérővel és a plébánia egyik nagyon

jámbor híve, egy 26 év körüli leány. Péter Dániából való volt s később a Keleti-tengernek Gotland nevű szigetén működött mint teológiai tanár és mint prior. Akkor Kölnben tanult a világhírű Nagy Szent Albertnél. Már másodszor járt a faluban. Az egész ebéd alatt a lelkiember kegyeletével és a tudós lelkiismeretességével figyelte a leány minden megnyilatkozását. Úgy látta, hogy Krisztína szerényen tartózkodó, de barátságos, mélyen alázatos, de vidám, kevésszavú, de az épületes beszélgetésbe szívesen belekapcsolódó leány; magatartása természetes, beginaruhája pedig nemes és igénytelen. Nagyfokú figyelmének megvolt az oka. Amikor két hónappal előbb, 1267 dec. 21-én először megfordult a faluban, hogy meglátogassa Bruzo Henrik földmívesnek 1242-ben született leányát, kénytelen volt igazoltaknak látni a Krisztináról szárnyra kelt rendkívüli híreket, mert csodálatos dolgokat tapasztalt. Rövid beszélgetése alatt pl. több seb keletkezett Krisztína lábán s többedmagával saját szemével látta, hogyan szivárog belőlük a friss vér. A stigmatizáció jelei voltak ezek s nyilvánvaló volt, hogy a szűz az Úr sebeit hordozza testén.

Az ebéd végén a plébános beteghez ment, a jelenlevők valamelyike pedig egy himnuszt kezdett énekelni németül. A társaság meghatódottan hallgatta a szép éneket. Egyszer csak Krisztína, aki egy padon ült, kissé előrehajolt, arcát és kezeit fátylába temette s teljesen önkívületi állapotba esett. A jelenlevők többsége ismerte már ennek az elragadtatásnak lefolyását, mert hiszen a hajadonnál különösen szentáldozásai után ez gyakrabban előfordult. A domonkos számára azonban ez teljesen új dolog volt: minden apróságot megfigyelt. Az elalélt test teljesen megmerevedett s még a lélekzés is elállt benne. Így tartott ez három-négy óra hosszat. Péter könnyezve bámulta az elragadtatásnak ezt a csodáját, minőről eddig csak Szent Pálnál olvasott (Kor. II. 12, 2): «Ismerek egy embert Krisztusban, aki elragadtatott a harmadik égig». Krisztína aztán lassan-lassan magához tért. Kezdett lassan lélekzeni, édeszengésű, de érthetetlen hangokat, majd egyedülálló értelmes szavakat hallatott: «szeretett», «legédesebb», «hűséges», «vőlegény»; amiből azt kellett következtetni, hogy a boldog elragadtatás a krisztusi menyasszonynak az isteni vőlegénnyel való társalgása volt. Erre újjongó örvendezés reszkettette meg egész testét. Az utána következő alázatos imát keserű könnyek patakja váltotta föl. Siratta nagy-

nagy nyomorúságát. Péter azt mondja, hogy csak akkor érezte meg életében, milyenek lehettek azok a könnyek, amelyekkel az evangéliumi nő áztatta az Úr lábait. (Luk. 7, 38.) Végül megható módon az Úr kegyelmébe ajánlotta barátait, jóltevőit és ellenségeit. Ezután újra belekapcsolódott a társalgásba s a világért sem szólt a történtekről semmit.

Péter aztán többször is ellátogatott Stommelnbe s Krisztínának nagy tisztelője és bizalmasa lett. 1269-ben Kölnből Párizsba került ugyan, de továbbra is levelezett a szűzzel, aki leveleit a plébánossal iratta. Hazájába menet 1270-ben újra meglátogatta, sőt 1279-ben még Gotlandból is eljött látogatóba. 1288-ban bekövetkezett haláláig fönntartotta az összeköttetést Krisztínával s összegyüjtötte a reá vonatkozó adatokat. Fönnmaradt följegyzéseiből kimerítően ismerjük a szűz misztikai életét.

Ez a csodálatos élet 11 éves korában kezdődött. Egyszer éjjel egy fölséges férfi jelent meg neki olyan fényességben, hogy attól önkívületbe esett. A férfiú így szólott: «Édes húgom, íme én Jézus Krisztus vagyok. Igérd meg nekem, hogy ezentúl hűségesen szolgálsz nekem. Ha valaki más kérné hűségedet, mondd meg neki, hogy te az én kezembe tetted le a hűség fogadalmát». A leányka igent mondott. De ettől kezdve nyughatatlan vágy fogta el, hogy a kölni beginákhoz menjen, azokhoz az Istennek élő nőkhöz, akik nem éltek ugyan közös szerzetesi életet, de mégis apácafélék voltak. Ha zsoltárait zengte, úgy érezte, hogy az beszél vele, akinek ő hűséget fogadott. Ilyenkor túláradó örömében sírni kezdett.

13 éves korában szülei akarata, édesanyja sírása ellenére nagy kendőt kötött a fejére s egy ismerős asszonnyal elment Kölnbe a beginákhoz. A beginatelepen nem volt egy darab kenyere, de senkitől sem kért semmit. Több napon át kegyetlenül éhezett, de nem távozott el, noha a beginák biztatták, hogy térjen haza. Azt mondotta, hogy inkább él közöttük szegénységben, mint otthon bőségben. Egyedül szeretett lenni, sokat böjtölt, puszta deszkán és kövön hált és sokat-sokat elmélkedett az Úr Jézus kínszenvedéséről. Társnői egy része azt gondolta, hogy nyavalyatörős, mások pedig bolondos különcnek tartották.

Két évre rá kínos korszak szakadt életére. Egy éjjel imádság közben Szent Bertalan apostol alakjában megjelent neki a kísértő s ezeket mondotta: «Húgom, te sokat imád-

kozol s nagyon szeretnél az égbe jutni; tudd meg, hogy csak úgy juthatsz oda, ha megölöd magad». Az öngyilkosság kísértése éjjel-nappal gyötörte féléven keresztül. Ha kút mellett ment el, az volt az érzése, hogy bele kell ugrania, s éjjelenkint hangokat hallott, hogy elkárhozik, ha nem emészti el magát. De alighogy elmúlt ez a kísértés, jöttek a különféle kételyek. A legerősebb az Úr Jézusnak az Oltáriszentségben való jelenléte ellen irányult. 18 héten át nem tudott imádkozni és gyónni. Végre egy Úrfelmutatáskor az isteni kisdedet látta a pap kezeiben: másnap megáldozott s a kételyek korának egyszersmindenkorra vége lett. De ezzel sem értek véget a megpróbáltatások. Undortkeltő látomások vették elő. Ha ételre nézett, még ha az szentostya volt is, varangyos békát, kígyót és pókot látott rajta. Nem bírt ételhez nyúlni s szenvedett az éhségtől. Az italban férgeket látott s mintha minden pohár azt kiáltotta volna neki: «Ha belőlem iszol, ördögöt iszol». Óriási kínjába került még a szentáldozás is. Félév mulva ennek is vége volt ugyan, de nem volt többet maradása Kölnben. Mindenki nevette s azt mondták, hogy szenteskedik. A 17 éves szűz hazatért.

A szülői házban töltött következő három évtized alatt a fokozódó gyötrő látomásokhoz külső kínok járultak s fölfölújult egy-egy kínzó régi kísértése is.

Éjjelenkint akárhányszor, különösen böjti időkben egyszer csak azon vette magát észre, hogy az ördögök hurcolják messze-messze, tüskön-bokron keresztül; aztán ítélkeznek fölötte, szétszedik tagjait, holtra sebzik, lefejezik, tűzbe, égő szurokba és kénbe dobják, kalapácsokkal ütik, lándzsával döfik. És a velük való küzdelem ugyancsak igénybe vette erejét. Ha a gonosz lelkek dühöngése véget ért, angyalok érkeztek és segítettek rajta.

A szegény szűz teste, amelyből időnként a legkellemesebb illatok árasztották el az egyszerű lakást, rengeteg külső gyötrelmet volt kénytelen elszenvedni. Egy alkalommal pl. gyöngélkedésekor meglátogatták Péter, a plébános és még többen. Utána mindjárt másik látogatást akart elvégezni a társaság. Azonban egyszer csak azt hozzák nekik hírül, hogy Krisztínát valami láthatatlan szörny egy esőfogó gödörbe cipelte, ahol nyakig sárban a halállal vívódik. Csak nagynehezen tudták onnan kiemelni. Máskor meg ugyanaz a hatalom éjjel két barátnéja mellől hurcolta ki nagy zenebonával a szobából. A fölriadt háznép fáklyafény mellett úgy találta

agyoncsigázva a ház előtt. Ismételten megtörtént, hogy valaki kővel és sárral dobálta meg az ablakon keresztül. A dobások másokat is értek, de senki sem tudta, honnan eredtek. Láthatatlan kéz hajánál fogva meghurcolta a szobában, fölhajította a mennyezet felé és megvérezte. Megesett az is, hogy úgy találták meg egy fára fölkötve fűzfavesszőkkel nagy kínok között. Hatalmas égési sebek támadtak a testén, és senki sem tudta, hogyan keletkezett. Egy vagdalódzó kard sebesített meg többeket is a szobájában, de a kardot tartó kezet nem lehetett látni. Az ilyen kínos dolgok között az elragadtatások és a nyugodt időközök ünnepszámba mentek.

A stommelni idők legnagyobb kísértő látomása az volt, amikor a kísértő egy utálatos és közismert gyilkos alakjában jelent meg előtte. Hozzá akart nyúlni s magával akarta vinni. Hízelgett, ígérgetett, könyörgött, támadott, majd tört illesztett Krisztína szívére. A szűz minden erejét megfeszítve küzdött, az Úr kínszenvedésére gondolt és kiáltotta: «Az Úr az én vőlegényem, neki fogadtam hűséget s az ő nevében akarok meghalni». A kísértő erre az egész család kiirtásával fenyegetődzött. Az apa könyörögni kezdett a leánynak, hogy mentse meg a családot. «Atyám, hogy mondhatod, hogy hagyjam el az Istent, aki értünk kínhalált szenvedett?» kérdezte. A szörnyű rém megölte atyját s dühöngve közeledett feléje. A szűz kicsavarta kezéből a tőrt és sebet ejtett önmagán, hogy a kísértő így utálja meg. Csakugyan a kísértés megszűnt. A tőrt megtalálták. Három nap és három éjjel folyt a vér a sebből. A szűz halálán volt, s főleg azért aggódot, hogy az önmegsebesítéssel bűnt követett el. Végre is megjelent egy férfi és mondotta: «Ne félj, én vagyok az, akinek hűséget fogadtál. Láttam, hogyan folyt a véred. Nem halsz meg ettől a sebtől, amellyel megtartottad a hűséget». Az Úr keresztet vetett a sebre, a vér elállt, a fájdalom megszűnt.

A gyötrelmeket 46 éves korában egy nagy vérizzadás fejezte be. Naponkint két lepedő olyan lett alatta, mintha vérben áztatták volna. Ezt megelőzőleg már félévig csak gyömbéren élt. Azután még 24 évig volt része nyugodt és bensőséges életben. 1312 nov. 6-án halt meg 70 éves korában. Falujában temették el, de földi maradványai 1583 óta Jülichben vannak. Koponyáján föl akarják ismerni a töviskorona nyomait. Péter domonkos csakugyan látta, hogy az egyik nagyböjt végén megkapta az Úr töviskoronájának sebhelyeit.

Az Egyház sohasem foglalkozott hivatalosan Krisztína esetével. Nem is lehet pontosan megállapítani, hogy gyötrelmeiből mennyi vezethető vissza betegségre s mennyi arra, akiről az Irás (Péter I. 5, 8—9) mondja: «A ti ellenségtek, az ördög, mint ordító oroszlán körüljár, keresvén, kit elnyeljen, akinek erős hittel álljatok ellen». Bizonyos, hogy a boldogként tisztelt szűz (ünnepe jún. 22) erős hittel állt ellen a kísértésnek, szent életet élt; amit szenvedett, azt a maga és embertársai üdvéért szenvedte, s az Úr rendkívüli kegyelmekben részesítette. Az Isten az ő szentjeiben azért mutat néha ilyen egészen rendkívüli kegyelmeket, hogy mindenki fölfigyelhessen és könnyebben megtalálhassa a rendes kegyelmek forrását.

Ugyanerre a napra esik

Szent Florentina szűz † 610. Szent Leander (febr. 27.) és Szent Izidor (ápr. 4) püspökök húga, aki szent bátyái irányítása mellett kolostorba lépett, és nagy szentségre jutott.

Szent József hitvalló † 400 táján. Tébében született és Szent Antal tanítványa lett. Ott látogatta meg Szent Jeromos is a Pispir pusztában.

Június 21.

Szent Alajos hitvalló † 1591.

Szent Alajos alig élt 24 évet. Ilyen fiatalon véghezvihet-e az ember oly nagy dolgokat, hogy a legnagyobbak közt foglalhasson helyet?

III. Ottó német-római császár trónralépésekor 16 éves volt, 22 évvel pedig már a sírba szállott s mégis a legnagyobb uralkodók közé tartozik. Nagy Sándor mint 22 éves ifjú világhódító s 33 éves korában halott. A 18 éves Pico della Mirandola 22 nyelven beszélt s 31 éves korában bekövetkezett halálakor (1494) kora egyik legnagyobb tudósa volt. Petőfi 27 évet sem élt s mégis a legnagyobb magyar költő. A fiatalság nem akadálya a nagyságnak. Szent Alajos egész fiatalon a legnagyobb dologban lett naggyá: az életszentségben; s így váltotta valóra az ószövetségi bölcs szavát: «Rövid időn vége lévén, sok időt töltött be». (Bölcs. 4, 13.)

A kiváló ősi Gonzága olasz főúri család ivadéka. Született 1568 márc. 9-én a Mantua melletti Castiglione várában mint Ferdinánd uralkodó őrgróf elsőszülött fia. Jámboréletű édesanyja, Santena Márta, a leggondosabb vallásos nevelés-

ben részesítette. Hét éves lehetett, amikor atyja magával vitte egy hadgyakorlatra, hadd ismerje meg minél előbb azt az életet, amely reá vár. A fiúcska az egyik katonától elvitt puskaporral megtöltött egy ágyút s azt elsütötte. Ez a csíny végzetessé válhatott volna: kevés híja, hogy a hátravetett ágyú ki nem oltotta életét. Ugyanakkor a katonáktól eltanult egy-két trágár szót, amelyeket ismételt anélkül, hogy tudta volna jelentésüket. Amikor figyelmeztetésre a két gyerekességnek — élete e két legnagyobb hibájának — tudatára ébredt, heves bánat nyílallott lelkébe s megsokszorosította áhítatgyakorlatait. Ettől kezdve nem egyszer külön kellett figyelmeztetni az áhítatba elmerült fiút, hogy az imádságra szánt idő már régen lejárt. Amikor meg pajtásai «zálogot» játszottak s arra akarták rávenni, hogy csókolja meg az egyik lányka árnyékát, a legnagyobb méltatlankodással utasította ezt vissza. Nem akart játszani sem a maga, sem más szívével. Alig volt 9 éves, amikor titokban már örök tisztaságot fogadott Istennek.

Tízéves korában Medici Ferenc fejedelem firenzei udvarába került öccsével együtt apródszolgálatra. Itt is mindjárt föltűnt tudatos lelkiélete. Az udvarnál szokásos gyermekbálok alkalmával a világért sem tudták rávenni, hogy táncoljon. Sőt a tisztaságot fenyegethető minden veszedelem elkerülése végett kemény elszántsággal megfogadta, hogy semmiféle, még rokon nőre sem fog soha föltekinteni. Itt, Firenzében végezte el nagy bűnbánatban első szentgyónását s kétévi itttartózkodás után visszatért a családi házba.

Otthon újabb nagy esemény volt lelke számára első szentáldozása. Ekkor járt ott apostoli útjában Milánó nagy érseke, Borromeo Szent Károly (nov. 4.). Alajos az ő ajkáról hallhatta az útbaigazításokat, az ő kezéből vehette a Legszentebbet. Az Oltáriszentségben rejtőző Istenember leereszkedő szeretete Alajost az eddiginél még nagyobb szeretetre sarkalta. A mantuai őrgrófság fiatal örököse kemény önmegtagadásokhoz fogott: hetenkint háromszor kenyéren és vízen böjtölt, hasábfát tett ágyába, hogy az alvás kényelmétől szabaduljon; titokban éjjelenkint fölkelt imádkozni. Ebbe az időbe esik szerzetesi hivatásának kialakulása is. A tehetséges ifjú nagy érdeklődéssel olvasta a jézustársasági misszionáriusoknak Indiából írt leveleit. Ezek azt az elhatározást érlelték meg benne, hogy jezsuita lesz. Azonban sokat kellett küzdenie, míg ez a szándéka megvalósult.

Újabb fordulatot jelentett életében az az idő (1581—1584), amelyet családjával együtt Madridban töltött. Az akkori világ legnagyobb uralkodójának, II. Fülöpnek udvarában teljesített apródi szolgálatot. Ő azonban többre vágyott: a királyok Királyát akarta szolgálni. Itt tárta föl szülei előtt régóta érlelt vágyát, hogy t. i. jezsuita akar lenni. Édesanyjának ez a bejelentés nagy örömet szerzett, atyjának azonban nagy gondot hozott. Hisz elsőszülöttét utódjának szánta. Mikép törődhetnék tehát bele, hogy fiából szerzetes lesz? Talán egy hosszabb utazás kiveri fia fejéből a szerzetesi hivatás gondolatát! Azonban hiába utaztatta fiát egy éven át Olaszországban s hiába kísérelt meg mindent: Alajos törhetetlen maradt és győzött.

17 éves volt már, amikor hivatása érdekében az utolsó lépésre szánta el magát. Édesatyja köszvényben feküdt. Ő maga öt óra hosszat imádkozott s utána nyugodtan lépett be atyja szobájába. Tiszteletteljesen, de határozottan így szólt hozzá: «Hatalmadban vagyok, atyám, s te rendelkezel velem. De tudd meg, hogy Isten engem a Jézus-társaságba hív s te az Isten akaratának állod útját, ha hivatásomat ellenzed». Megfordult és eltávozott. Atyja lelkében fájdalmas vívódás indult meg. A kínos lelkitusának az lett a vége, hogy magához hivatta fiát s könnyek közt adta beleegyezését.

Alajos lemondott öccse javára az elsőszülöttségi jogról s Rómába sietett, ahol 1585 nov. 21-én a jezsuita noviciátusba lépett. A 18 éves főúri újoncnövendék a legnagyobb engedelmességgel és alázattal vállalta a legalacsonyabbrendű teendőket. A különféle önmegtagadásokban annyira ment, hogy parancsszóval kellett mérsékletre inteni. «Görbe vasdarab vagyok — mondotta — s azért jöttem a szerzetbe, hogy kiegyenesítsen az önmegtagadás és vezeklés kalapácsa.» A kétévi noviciátus után letette egyszerű fogadalmát, fölvette a kisebb rendeket s hozzáfogott a hittudományokhoz. Tehetségével és szorgalmával itt annyira vitte, hogy nagy tudományos jövőt jósoltak neki.

A második tanulmányi év végén családja iránti szeretete hazaszólította. Öccse érvényes, de titkos házasságban élt egy alacsonyabbrangú nővel, ami az egész főúri család békességét földúlta. A fiatal Alajos annyi tapintattal és ügyességgel nyúlt bele ebbe a kényes ügybe, hogy öccse nyilvánosan is törvényes feleségének ismerte el élettársát. A család békéje helyreállt.

Az 1591. év tavaszán kitört római pestis szentünket a könyvek mellől a betegekhez szólította. Március hónapban egy pestises beteget cipelt be az utcáról a kórházba s elkapta tőle a vészt. Június elején megható módon búcsúzott el édesanyjától (atyja noviciátusa alatt halt meg) s ugyanezen hónap 21. napján visszaadta ártatlan lelkét teremtőjének.

Haláloságya mellett ott volt lelkiatyja, Bellarmin Szent Róbert (máj. 13), kora legnagyobb hittudósa, aki később örömmel bizonyította, hogy Szent Alajos sohasem követett el halálos bűnt. Édesanyjának az a ritka boldogság jutott osztályrészül, hogy megérte fia boldoggáavatását (1605) s

fiának oltárképe előtt dicsőíthette Istent, aki nagy az ő szentjeiben. 1726-ban avatták szentté.

Szent Alajos a tisztaság hőse. Angyali ifjúvá lett, mert kemény kézzel biztosította a lélek uralmát a test fölött. «Nem gondolom, szokta mondani, hogy a kegyelem vezeklés nélkül hosszabb időre úrrá tud lenni a természeten.» Jelszava «Quid haec ad aeternitatem»! (Mit érnek e földi dolgok az örökkévalósághoz képest!) Ez bizonyítja, mennyire rendelkezett a tudományok tudományával, a természetfölötti bölcseséggel. Végül: tökéletes művésze volt a szeretetnek. Órák hosszat tudott elmerülni Istenben. Arcán ilyenkor megjelentek a szeretet tüzes rózsái; káros, szórakoztató gondolat nem bántotta. Saját vallomása szerint neki époly fáradságába került gondolatait elfordítani Istentől, mint másnak hozzá emelni! Példája belekiáltja a századokba, hogy az Isten országában egészen naggyá lenni — ennek nem akadálya semmi életkor és akármilyen rövid életidő.

Ugyanerre a napra esik

* **Tiszteletreméltó Rigby János** vértanu † 1600. Akkor került az esküdtszék elé Londonban, mikor Erzsébet alatt tűzzel-vassal ki akarták irtani a régi nagy katolikus multnak minden nyomát. A bíró felszólította, hogy járjon az anglikán templomba, akkor szabadlábra kerül. Rigby mindössze harminc éves volt. «Mylord, mondotta a bírónak, ha *ez* az én vétkem, s ha *nincs* más út szabadulásomra, akkor az ügy el van intézve. Kár minden további szóért. Nem azért tettem annyi lépést a mennyország felé, hogy most elcsússzak és a pokolba essem.» A halálos ítéletet Deo gratias-szal fogadta. A bilincseket, mikbe verték, megcsókolta előbb és ékszereinek nevezte. Mikor a vesztőhelyre vitték, keresztet vetett és azt mondotta: Procedamus in nomine Domini (Előre, Isten nevében!) és — csakugyan nem csúszott el.

* **Szent Olga** özvegy † 969. Orosz nagyhercegnő, Szent Vladimir nagyanyja. Példájával és intézkedéseivel számos alattvalóját megnyerte a katolikus hitnek. Ünnepét a görög egyház július 11-én üli.

Június 22.

Nólai Szent Paulin püspök hitvalló † 431.

Előkelő származás és előkelő, gyöngéd lelkület volt Paulin osztályrésze születésénél fogva; hogy milyen az igazán kereszténynyileg előkelő élet, azt megmutatta azzal, hogy egész életén keresztül a legnemesebbre igyekezett.

Igen gazdag és előkelő szenátori család sarjaként született Bordeauxban 353-ban. Keresztény szülői természetesen igen gondosan nevelték és a tehetséges fiút a kor leghíresebb tanárának, Auzóniusnak iskolájába küldték. A barátjává lett befolyásos tanárának, tulajdon származásának és szellemi kiválóságának köszönhette, hogy alig 25 éves korában a legnagyobb állami méltóságok egyikére emelkedett: konzul lett és Kampánia helytartója.

Azonban már akkor különb nagyravágyás csirái nyiladoztak a feddhetetlen és lelkiismeretes férfiú lelkében. Lemondott a politikai karriér fényes kilátásairól, feleségül vette a spanyolszármazású jámbor Teráziát, aki legalább épannyi vagyont hozott, mint amennyi az ő birtoka volt, s Bordeaux környékén levő birtokán visszavonultságban a tudománynak és irodalomnak élt; különösen latin költeményeket szeretett írni mesterének, Auzóniusnak példájára. Előkelő neve és fényes szelleme megszerezte neki a kor legnevesebb embe-

reinek barátságát; levelezésben volt Szent Ágostonnal, Szent Jeromossal, Rufinussal, érintkezett Szent Ambrussal, Szent Márton vienne-i és Szent Delfin bordeaux-i püspökkel.

Megvolt tehát mindene, ami a világ fölfogása szerint egy embert boldoggá tehet. S ő mégsem találta meg szíve békességét. Az örök haza honvágya feszítette lelkét, és nagy elhatározások sarjadoztak benne. Jött azután a nagy érlelő: a szenvedés. Kis fia, kire atyai vágya olyan sokáig várt, meghalt; öccsét megölték, és ő maga csak üggyel-bajjal szabadult a testvérgyilkosság vádjától. Most megérlelődött régen csirázó elhatározása: teljesen lemondani a világról és mindenestül Istennek élni. 391-ben Delfin kezéből fölvette a keresztséget, melyre egész előző életén át készült, eladta rengeteg birtokait, árukat a szegények javára fordította olyan bölcs körültekintéssel, hogy Szent Jeromos szerint Nyugat és Kelet tele volt az ő adományaival; csak egy kisebb fekvőséget tartott meg Spanyolországban. Oda vonult vissza és nejével együtt, akivel kis fia halála után közös elhatározással teljes megtartóztatásban testvérként élt, önmegtagadás, imádság, tanulmány és a keresztény felebaráti szeretet szolgálata között osztotta meg idejét.

Paulin elhatározása világszerte óriási feltűnést keltett. A keresztények ujjongtak, a pogányok elképedtek. Toursi Szent Gergely boldognak mondotta századát, hogy a hit és erény ilyen példájának lehetett tanuja. Szent Ágoston — még ekkor milánói tanár — nemesebbre törő tanítványainak őt állította oda példának és útnak: «Menj, látogasd meg Paulint, mondotta egy előkelő ifjúnak. Nézd ezt a születésére, szellemére, vagyonára oly roppant nagy férfiút. Vedd észre, miként fosztotta meg magát mindentől, csakhogy Istent megnyerje.» Paulin példája Szent Ágostonra is döntő hatással volt (lásd aug. 28.). Auzónius pedig, az öreg pogány rétor, cikornyás versekben adott kifejezést megdöbbenésének, nemértésének és iparkodott visszacsábítani a világba híres tanítványát. Paulin a költeményekre költeményekkel felelt. Bennük látni, mekkora a szakadék a letűnő pogányság és a hajnalodó kereszténység között: ott üres mesterkéltség, léleknélküli jelenvilágiság, szellemi elszáradás; itt friss fakadás, zúgó életforrások, üde gondolatok és nemes érzések, egetvívó lelkesedés. Ezen a lelkületen megtörött Auzónius szava.

Sőt Paulin már most erősnek érezte magát az utolsó, döntő lépésre is. Miután 393-ban Barcelonában huzamos

ellenkezése után pappá szentelték, eladta utolsó birtokát is és nagylelkű hű feleségével együtt elment a kampániai Nólába, régi vágya helyére: Szent Félix sírja mellé. Ifjúkorától őt választotta égi pártfogóul, neki tulajdonította a testvérgyilkosság vádjától való szabadulást. Neki akarta szánni hátralevő életét. Ezentúl minden évben új költeménnyel ünnepelte halála napját, jan. 14-ét, sírja mellett hevenyészett kis cellában élt kenyéren, vizen és füvön; az egész környék élvezte jótékonyságát, és messze földről jöttek idegenek épülni példáján és követni életét.

Nem csoda, hogy mikor 409-ben meghalt Nóla püspöke, a papság és nép egyhangúlag őt követelte püspöknek. Nehéz szívvel hagyta el magányát. De azután egész lélekkel állt bele súlyos új hivatásába. Lelki előkelősége a gazdag püspöki jövedelmeket is a szegények örökségének tekintette; mindenét alamizsnára, szegény- és kórházak építésére és fönntartására adta. Mikor Alarik gótjai 410-ben Nólát is kifosztották és kínvallatással is rejtett kincsekhez akartak jutni, ő imádkozott így: «Uram, te tudod, hol vannak az én kincseim; ne engedd, hogy pénzért kínpadra húzzanak». S a vad barbárok csakugyan elálltak a kínvallatástól. A szent püspök mindenkinek mindene lett abban a nehéz időben. Irgalma és béketűrése a gyámoltalanokkal szemben kifogyhatatlan volt; a rakoncátlanokkal szemben is volt egy ellenállhatatlan fegyvere: hatalmas példája és egyénisége. Érthető, a bámuló utókor legendák fényében látta dicső alakját: Vandal kalózok el akarták vinni egy szegény özvegynek egyetlen fiát. A szent püspöknek nem telt váltságdíjra, hát önmagát adta rabságra a fiú helyett. Ott Afrikában Genzerik király öccsének vejénél szolgált kertészként. Mikor megüzente a király öccsének, hogy néhány nap mulva meghal, s ez az eléje hívott rabszolgában megrettenve ráismert álmában látott bírájára, kipattant kilétének titka és a többi rabbal nagy tisztességben hazaküldték.

431-ben fejezte be hős életét istenes halállal, közvetlenül szentmisebemutatás után, zsoltárral ajkán. Ereklyéi 1000-ben Rómába kerültek Szent Bertalan templomába.

Paulin mint igazán nagy ember, az alázatosság embere volt. Egy kortársa így jellemzi: Szelíd volt mint Mózes, papi mint Áron, ártatlan mint Sámuel, gyöngéd mint Dávid, bölcs mint Salamon, apostoli mint Péter, szerető mint János, körültekintő mint Tamás, éleslátó mint István, buzgó mint Apol-

lon. S mégis maga az alázatosság volt. Barátjának, a hazánk földjén élő Szent Nikétásnak (lásd jan. 7.) biztatására belekezdett az Úr Krisztusról egy költeménybe. Csakhamar abbahagyta: olyan bűnös, mint ő, nem méltó rá. Mikor másik barátja, Szent Alipius meg akarta festetni képét a maga számára, nem engedte: «Hogyan festethetném le magamat, miután a Teremtő kezéből kikerült isteni képmásnak vonásait annyira eltorzítottam magamon!» Így lett az újjáalkotó Szentlélek remeke!

Ugyanerre a napra esik

Szent Albán vértanu † 303. Anglia első vértanuja és védőszentje. Verulam volt otthona, pogányok szülői. Tanulmányokra Rómába ment s itt a Diokléción-féle üldözés idején menedéket adott egy üldözött papnak. A pap jámborsága megnyitotta szívét Krisztus kegyelmének. Mikor keresték rajta az elrejtett papot, föl-öltötte annak ruháját és helyette ő jelent meg a bíró előtt. Ott fenyegetések színe előtt is állhatatosan vallotta, hogy keresztény és nem áldozhat a hamis isteneknek. Útban a vesztőhelyre s azután nagy csodák történtek és folytatódtak hazájában, hol születési városa helyén Szent Albán híres apátsága és városa épült, kivált annak az élő hitnek csodáiban, melyet ez az első vértanu állandóan élesztett honfitársaiban.

* **Szent Ákos** vértanu. Ellenőrizhetetlen elbeszélés szerint Hadrián császár idejében, a 2. század elején, az Ararát hegyén, Örményországban tízezer keresztény katonát, élükön kapitányukkal, Ákossal, keresztre feszítettek, mert nem akartak résztvenni a közeli város, Alexandria pogány áldozataiban.

Június 23.

Szent Ediltrúd szűz † 679.

Ha a népeket szentjeik száma szerint akarnók rangsorba tenni, az első helyet az angolszászoknak kellene ítélnünk. Más népek körében ugyanis a szentség legtöbbször csak mint elszigetelt jelenség mutatkozik; az angolszászoknál ellenben a szent családok és nemzetségek egész sorával találkozunk. Szentek itt a szülők, szentek a gyermekek, sőt akárhányszor még az unokák is. Másik jellemző vonása az angolszász szentségnek, hogy a trónok magasáról sugárzott szét az országba. Sehol annyi fejedelmi szentet nem találunk, mint a brit szigeten. És e fejedelmi szentek legtöbbje önálló és határozott egyéniség, egyéni vonásokkal és egyéni életstílussal.

E királyi szentek között is magasan kiemelkedik Szent Ediltrúd, a középkori angol egyház legtiszteltebb szentje. Életíróinak egybehangzó megállapítása szerint egészen a hitújítás koráig nem volt valamirevaló angol költő, aki kötelességének ne érezte volna, hogy valamilyen formában lerója iránta hódolata adóját.

Ediltrúd (Aetheldritha, Audry) a keletangliai királyok véréből eredt. Atyja, a jámbor Anna király a szent fiak, leányok és unokák egész sorát nevelte az ég számára. A nagy jövőre hivatott lány már kicsiny korában kitűnt szigorú életfelfogásával és magánykedvelésével. Három szent nénje mellett ő képviselte a meg nem alkuvó aszketikus felfogást. Legszívesebben kolostorba vonult volna, de családi körülményei egyelőre megakadályozták őt terve keresztülvitelében. Szülei unszolására ugyanis kénytelen volt Tondbertnek, a girviek fejedelmének nyujtani a kezét. De eleitől fogva el volt tökélve, hogy korábban tett szűzességi fogadalmát a házas állapotban is megtartja. Addig kért, könyörgött tehát jámbor férjének, míg ez csakugyan hozzájárult, hogy ne mint házastársak, hanem mint testvérek éljenek együtt. Magasabb és szebb közösségben éltek ezután: az imádság és tevékeny istenszeretet közösségében. Férje később azt is megengedte neki, hogy a cambridgei grófságban fekvő Ely-szigeten szerzetesi visszavonultságban tölthesse napjait. Ediltrúd legjobban szerette volna egész életét a világ zajától távol csendes magányban élni le. De a Gondviselés másként határozott felőle. A jó Tondbert halála után ugyanis rokonai erőszakos módon belenyúltak életébe és valósággal kényszerítették őt, hogy Oswio northumbriai király fiának, az akkor tizennégyéves Egfridnek nyujtsa kezét.

Ediltrúd meghajolt a kényszerűség előtt, de fogadalmát új házasságában is meg akarta tartani. Ez azonban nem volt könnyű dolog, mert Egfrid felserdülése után sokkal követelőbben lépett fel, mint annakidején Tondbert és mindenképpen más belátásra akarta bírni hitvesét. Ediltrúd viszont arra az álláspontra helyezkedett, hogy mivel őt akarata ellenére erőltették férjhez, jogában áll eredeti fogadalmához ragaszkodni. Egfrid, mikor látta, hogy magában nem boldogul, Szent Wilfrid yorki püspökhöz fordult segítségért és gazdag ajándékokat helyezett neki kilátásba arra az esetre, ha sikerül Ediltrúdot fogadalmáról lebeszélnie. A szent püspök készségesen magára vállalta a kényes ügyet; de mikor

közelebbről megvizsgálta az esetet, kénytelen volt Ediltrúdnak adni igazat. Mivel azonban másrészt belátta, hogy az eddigi állapot nem tartható fenn, a házasság érvénytelenítését ajánlotta. Ehhez mind a két fél készörömest hozzájárult. Így a terhes és örömtelen frigy magától megszűnt s a felek visszanyerték szabad rendelkezési jogukat.

Ediltrúd azonnal élt a szabadságával s tizenkétévi szűzi házasság után végleg Isten szolgálatára kötötte le magát. Szerzetesi életét a coldinghami kolostorban kezdte, de innét már két év mulva az előtte annyira kedves Ely-szigetre költözött s ott nehezen megközelíthető mocsaras helyen két kolostort alapított, egyet a férfiak, egyet a nők befogadására. A új kettős kolostor csakhamar messze földön híres lett lakóinak buzgóságáról és szigorú fegyelméről. A férfiak és nők előtt egyaránt Ediltrúd fényeskedett jó példaadásával. Szép és vonzó egyénisége tulajdonképpen csak most bontakozott ki teljes gazdagságában; azok az erények, melyek az utókor számára oly kedvessé tették emlékezetét, csak most teljesedtek ki benne. Különösen az aszkézisben tett gyors előrehaladást. Mert amilyen gyöngéd, szinte anyás volt másokhoz, oly könyörtelenül szigorú volt önmagához. Naponkint rendszerint csak egyszer étkezett; e tekintetben csak a sátoros ünnepeken és betegség esetén tett kivételt. Finomabb szövetű ruhát sohasem vett magára, hanem beérte durva gyapjúruhával. Élete vége felé, mikor nyakán fájdalmas daganat támadt, alázatosan ismételgette: «Méltán szenvedem ezt a bajt azokért az aranyékszerekért és drágakövekért, melyekkel fiatalabb éveimben nyakamat cicomáztam». A halál 679 június 23-án érte utol, s ekkor végső akaratának megfelelően egyszerű fakoporsóba zárva temették el a zárda temetőkertjében.

Már tizenhat esztendeje nyugodtak a drága hamvak a föld alatt, mikor Sexburga apátnő, a szentnek nénje elrendelte felemelésüket. A felemelésnél ámulva látták, hogy a test még egészen érintetlen, friss és fiatalos, mintha csak az imént szállott volna ki belőle a lélek. Sőt a nyakán tátongó nyitott sebnek is alig észrevehető forradás mutatta a helyét. Éttől az időtől fogva Ediltrúd tisztelete csodálatos gyorsasággal elterjedt az egész brit szigeten. Ebben igen nagy része volt az elyi kolostornak, mely szigorú fegyelmével és lakosainak mintaszerű életével századokon át csapatosan vonzotta a legelőkelőbb angol családok leányait és asszonyait.

Ugyanerre a napra esik

* **Boldog Mária** özvegy † 1213. Brabantban élt mint jobbmódú földmívescsalád gyermeke, maga is földmívesnek feleségeként. Mint feleség értett hozzá, hogy következetes hitélete, sok templomlátogatása, szegénysegítése, Istenért lángoló lelke mellett szolgálatkészségével, szelídségével és méltóságos magatartásával férje tiszteletét és szeretetét is kivívja. Mint egyszerű asszony pedig hallgatagságával (soha megszólást nem hallott tőle senki), szelídségével és fegyelmezettségével az acsarkodókat is meg tudta nyerni és igen sok embert tudott istenes életre téríteni.

Június 24.

Keresztelő Szent János † 30 körül.

Nagy Sándor azon sopánkodott, hogy az ő világhódító tetteinek nem akadt olyan megéneklője, mint volt a trójai háború nagy hősének, Achillesnek: Homérosz. Szent Jánosnak emiatt nem lehetett panasza, mert az ő tetteinek akadt dicsőítője, aki annyira fölötte áll minden költőnek, amennyivel nagyobb Isten az embernél: Jézus Krisztus. Miután Jánosnak a fogságból Jézushoz küldött két követe eltávozott, az Úr a nép előtt ezt mondta: «Mit mentetek ki a pusztába látni? széltől lengetett nádat-e? Vagy mit mentetek ki látni? Puhába öltözött embert-e? . . . Hát mit mentetek ki látni? Prófétát-e? Igenis mondom nektek, prófétánál nagyobbat. Mert ez az, kiről írva vagyon: Íme én elküldöm angyalomat színed előtt, ki elkészíti előtted utadat. Bizony mondom nektek, nem támadt az asszonyok szülöttei közt nagyobb Keresztelő Jánosnál» (Máté 11, 7.). Ennél nagyobb dícséretet ember nem kapott.

Ki volt ez az ember? Zakariás zsidó papnak és feleségének, Erzsébetnek, nem volt gyermeke, pedig már előrehaladtak a korban. Amikor Zakariás egy alkalommal a jeruzsálemi templom szentélyében tömjénáldozatot mutatott be, megjelent neki Gábriel főangyal az Isten üzenetével, hogy sokak örömére majd fia születik, akit Jánosnak kell elneveznie. Az angyal szerint a fiú «nagy lészen az Úr előtt, bort és részegítő italt nem iszik, betelik a Szentlélekkel már anyja méhétől fogva, sokakat térít Istenhez» és «Illés próféta szellemével és erejével» készíti elő a Megváltó útját (Luk. 1, 15.). Zakariás kételkedéssel fogadta ez igéket s ezért némasággal bünhődött.

Szűz Máriának Gábriel főangyal tudomására adta az örök Ige megtestesülésének szent titkát s ugyanakkor jelezte, hogy rokona, Erzsébet, immár hatodik hónapja szíve alatt hordja fiát. Elsietett tehát Judea hegyei közé Erzsébet látogatására. Amikor köszöntötte őt Erzsébet mint Urának anyját, a születendő János az anyai méhben, az Írás szerint, «repesett az örömtől» (Luk. 1, 44.). Így üdvözölte még születése előtt Megváltóját az útkészítője.

A fiút születése után nyolcadnapra anyja ellenére Zakariásnak akarták elnevezni. Megkérdezték atyját, aki egy írótáblára a János nevet írta föl. Erre megoldódott az atya néma nyelve és ajkáról áradt a dicsőítő ének: «Áldott legyen az Úr» (Benedictus: Luk. 1, 68.). Judea egész hegyvidékén híre futott e csodálatos születésnek s mindenfelé szent ámulattal találgatták, hogy mi lesz ebből a fiúból. Nem maradtak kétségben. Miután fölnövekedett a gyermek, a pusztába vonult és a régi próféták szigorú életét élte: öltözete teveszőrből való volt, bőrövvel ágyékai körül; eledele pedig sáska és erdei méz, lakása a puszta. Néhány hónappal az Üdvözítő előtt megjelent a Jordán partján. Beszéde rövid volt, de sokatmondó: «Tartsatok bűnbánatot, mert közel van a mennyek országa . . . Készítsétek az Úr útját» (Máté 3, 2.). Beszédeinek meghallgatására és keresztségének fölvételére odazarándokolt egész Jeruzsálem, Judea és a Jordán környékének népe. Mikor maga előtt látta a nép gonosz vezetőit, szent haraggal rájuk támadt: «Viperák fajzati . . . a fejsze már a fák gyökerére van téve; azért minden fa, mely jó gyümölcsöt nem terem, kivágatik és tűzre vettetik» (Máté 3, 7.). Ellenben a jó lelkek számára jó tanítása volt: «Akinek két köntöse van, ossza meg azzal, akinek nincsen; és akinek élelmiszerei vannak, hasonlóképpen tegyen»; a vámosok «semmit azonfelül ne követeljenek, ami el van rendelve»; a katonák pedig «senkit ne bántalmazzanak, ne zsaroljanak és elégedjenek meg zsoldjukkal» (Luk. 3, 12.).

A nép ezek hallatára azt gondolta, hogy ő a várva várt Krisztus. János azonban határozottan kijelentette: «Én ugyan vízzel keresztellek benneteket, de jön, aki erősebb nálamnál, akinek nem vagyok méltó saruszíját megoldani; ő majd Szentlélekkel és tűzzel fog titeket megkeresztelni» (Máté 3, 11.).

Maga az Úr Jézus is nyilvános föllépése előtt elment hozzá, hogy fölvegye keresztségét. Amikor Jeruzsálemből a zsidók papokat és levitákat küldtek hozzá, hogy érdeklőd-

Keresztelő Szent János.

jenek nála, vajjon ő-e a Krisztus, megismételte, amit már a népnek is mondott, hogy nem ő a Krisztus. Másnap pedig a feléje közeledő Úr Jézusra mutatva mondotta: «Íme, az Isten Báránya! íme, ki elveszi a világ bűnét»! (Ján. 1, 29.)

Az Úr Jézusnak első tanítványai éppen e félreérthetetlen tanubizonyságok alapján János tanítványaiból toborzódtak. A Jánosnál maradtak azonban féltékenykedni kezdtek amiatt, hogy mindenki Jézushoz csatlakozik. János ekkor kifejtette, hogy Jézus a vőlegény, kinek az Isten országába hivatalos emberiség a menyasszonya; ő pedig a vőlegény barátja, aki hozzá vezeti a menyasszonyt, hallja szavát és örül örömének. «Ez az örömöm beteljesedett. Őneki növekednie kell, nekem pedig kisebbednem» (Ján. 3, 30.).

Ez a «kisebbedés» betű szerint igen hamar bekövetkezett. A galileai király, Heródes Antipas t. i. elbocsátotta feleségét s bűnös viszonyt kezdett féltestvérének megszöktetett feleségével, Heródiással, aki neki egyébként unokahúga is volt. János nyiltan megmondta neki, hogy nem szabad bírnia Heródiást, testvére feleségét. A szenvedélytől elvakult király, noha valamelyes tiszteletet érzett a próféta iránt, most meg akarta volna öletni. De félt a néptől s megelégedett azzal, hogy a Holttenger melletti Machérus nevű várban fogságba vetette.

Amikor János a fogságban meghallotta az Úr cselekedeteit, elküldötte hozzá két tanítványát, kérdezzék meg, vajjon ő-e az eljövendő Krisztus, vagy mást kell várni. Ezt a kérdést tulajdonképen a még mindig kételkedő tanítványaira való tekintettel intézte az Úrhoz, aki mellett már ő annyiszor tett határozott tanuságot. Jézus válaszképen a Megváltó voltát nyilván bizonyító tettekre hivatkozott. «A vakok látnak, a sánták járnak . . . és a szegényeknek az evangélium hirdettetik» (Máté 11, 5.). A követek elmenetele után nyílt meg ajka a Jánosról szóló dícséretre, melyet fönt hallottunk.

Szentünk fogsága halállal végződött. Heródes születése napján nagy lakomát rendezett. Heródiásnak leánya, Szalóme, tánccal szórakoztatta a vendégeket. A királynak annyira megtetszett a tánc, hogy eskü alatt jelentette ki: «Bármit kérsz, megadom neked, ha mindjárt országom felét is» (Márk 6, 23.). A leány, anyja tanácsára, János fejét kérte. A könnyelmű király teljesítette a kérést: lefejeztette az Úr nagy előhírnökét s fejét egy tálban nyujtotta át Szalóménak. A tanítványok

eltemették szeretett mesterüket s a szomorú hírt tudtul adták az Úr Jézusnak is. Az Ur a hír hallatára azt tette, ami a legjelentősebb alkalmakkor szokása volt: eltávozott egy puszta helyre egyedül.

Az Úr Jézus a legnagyobb tisztelettel adózott nagy útkészítőjének. Az Egyház nyomdokaiba lépett. Jánost a szentek sorában mindjárt Szűz Mária után a többi szentek élére állította. Külön megünnepli a róla elnevezett Szent *Iván* (jún.) havának 24. napján születését, amit pedig csak az Úr Jézus és Szűz Mária esetében tesz meg, s megüli még aug. 29-én fejvételének napját is. Minden szentmisében többször emlékezik róla, minden szentáldozáskor az ő szavait idézi: «Ime, az Isten báránya...», minden adventben a vele kapcsolatos evangéliumi szakaszokat olvastatja.

Ugyanerre a napra esik

* **Boldog János** † 1460 táján. Artois grófságban született. Juhászként élte le életét. Jámborsága, tisztasága, embertársai iránti készsége már a kortársak előtt is igen fölmagasztalták az egyszerű juhászt. Halála után folytatódtak csodái, úgyhogy sírját még ma is ünnepén tömegesen keresik föl zarándokcsapatok.

Június 25.

Szent Proszper hitvalló † 463 k.

Szent Proszper azok közül való, kiknek főérdemük, hogy fölismerték Szent Ágoston (aug. 28.) gondviseléses hivatását és nagyságát s egész lélekkel beálltak munkatársainak. Élete és tevékenysége egyben nagy tanulság: a hittudományban való jártasság és a katolikus hit szolgálata éppenséggel nincs a papi méltósághoz kötve. A Lélek ott jár, ahol akar (lásd Ján. 3, 8), csak nyitott lélek-ajtóra találjon.

Proszper 380 táján született Délfranciaországnak Spanyolország felé eső részében, melyet akkor Aquitániának neveztek. Feltűnő jártasságra tett szert a világi tudományokban és a szépirodalomban, nevezetesen igen szép költeményeket is írt; de — ami világi embernél ma ritka — a hittudományban is. Különösen a Szentírást és Szent Ágoston műveit tanulmányozta olyan odaadással, hogy teljesen átértette mélységes gondolataikat s nagy lelkesedéssel terjesztette és védelmezte Szent Ágostonnak a kegyelmi életről szóló tanításait.

Nemsokára alkalma nyílt ezt az egész Egyház színe előtt megtenni.

Házas ember volt; egy fönnmaradt költeményében azonban buzdítja feleségét, hogy ezt a tünékeny földi életet szentelje övele együtt Istennek. Az akkori bizonytalan háborús idők csak megerősítették ebben a szándékában. 415 táján tehát elhagyta szűkebb hazáját és Marseille-ben (akkor Massiliának mondották) a szerzetesek közé ment. Itt tapasztalnia kellett, hogy szeretett mesterének, Ágostonnak tanítását a szerzetesek közül sokan félreértik, sőt, ami súlyosabb, velük ellentétben hamis tanítást vallanak. Szent Ágoston ugyanis a katolikus igazság értelmében helyesen azt tanította, hogy minden üdvös cselekedethez szükségünk van Isten segítő kegyelmére; ők ellenben azt hitték, hogy Ágoston ezzel kisebbíti az embernek szabad akaratát és azt hírdették, hogy az embernek a maga erejéből is telik a hívő élet megkezdése és a végig való kitartás (ez az ú. n. szemipelagiánus eretnekség). Proszper mindjárt észrevette, hogy ha ez így volna, akkor mindenki a maga erejének és érdemének köszönhetné üdvözülését és nem az Úr Jézus Krisztus kegyelmének, holott ő azt mondja: «Nálam nélkül semmit sem tehettek» (Ján. 15, 5).

Barátjával, a szintén világi ember Hiláriussal együtt ezt megírták Szent Ágostonnak. Ágoston nyomban két könyvben megcáfolta a szemipelagiánus eretnekséget. Proszper már most biztos talajt érzett a lába alatt és Ágoston halála után (430) kb. tíz éven keresztül szóval és írásban (igen szépen és mégis nagyon világosan tudott írni) hirdette, védelmébe vette és magyarázta Szent Ágoston tanításait. Kivonatokat készített műveiből, elment barátjával, Hiláriussal Rómába és I. Celesztin pápától kieszközölte Szent Ágoston kegyelemtanának pápai megerősítését, versben és prózában küzdött a szemipelagiánusok ellen, ünnepelte az efezusi zsinatot (lásd ápr. 4), mert észrevette, hogy a kegyelemtagadó pelagianizmus és a Krisztus-tagadó nesztorianizmus egy testvér. Így lett Szent Ágoston legjobb ismerője egyúttal az ő végrendeleti végrehajtója. Mikor a II. orange-i zsinat (Arausicanum) hivatalosan elítélte a szemipelagianizmust és pedig nem egyszer Szent Ágoston tulajdon szavaival, voltaképen Proszper hitbuzgóságát koronázta meg.

De kapott ő koronát már földi életében is. Nagy Szent Leó (ápr. 11) éppen Galliában járt követségben 440-ben,

mikor megválasztották Rómában pápának. Magával vitte Proszpert, akit ebben az útjában megismert és megtanult becsülni, s megtette titkárának. Hűségesen szolgálta fényes tollával és lángoló hitbuzgóságával élete végéig a nagy pápát (461), kit nemsokára követett az örökkévalóságba; közben nem mulasztotta el, hogy az ő Ágostonjának szellemét is terjessze írásban és szóval.

Szent Pál azt mondja: «Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok». Szent Ágoston az ő hatalmas lángelméjének és Istenért égő szívének java munkáját arra szánta, hogy katolikus hitünknek ezt az alapigazságát igazolja. Proszper, Ágoston évezredekbe világító hatalmas tűzénél meggyujtotta a maga fáklyáját és világított kortársainak, hogy lássák: ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradoznak, akik építenek rajta (Zsolt. 124). Isten az ő kegyelmét kínálja mindenkinek, Krisztus azért halt meg, hogy visszaszerezze nekünk a kegyelmet; aki tagadja szükségességét vagy vonakodik elfogadni, végzetes hálátlanságot tanusít Istennel és az Úr Krisztussal szemben. Ezért Proszper a szemipelagiánusok ellen írt legszebb költeményének ezt a címet adta: A hálátlanokról. Pedig egy régi közmondás szerint: Dixeris ingratum, dixeris omne malum; magyarul: ha valakit hálátlannak mondasz, elmondtál róla minden rosszat.

Ugyanerre a napra esik

Szent Vilmos hitvalló † 1142. Piemontban született. Tizenötéves korában elzarándokolt Spanyolországba Szent Jakab sírjához (San Jago di Compostella). Majd Délolaszországban Nóla környékén, az ú. n. Szűzhegyen remetéskedett. Életszentsége sok embert vonzott oda; az elszántakkal Szent Benedek szabálya alapján szerzetes-kongregációt létesített.

Szent Febrónia szűz vértanu † 304. Asszíriában. Nizibisben élt, már hároméves kora óta jámbor nagynénjének, egy nőkolostor főnöknőjének gondjai alatt. Mikor kitört a Dioklécián-féle üldözés, a főnöknő menekülést ajánlott lányainak. Febrónia egyedül maradt vele, és mikor jöttek a poroszlók, elébük állt: a városban elsőnek akart Krisztusról vérbizonyságot tenni. A rendkívül szép és művelt fiatal Febróniát a poroszlók kapitánya előbb komoly házassági ígérettel, utóbb kegyetlen kínzásokkal meg akarta tántorítani. Teljesen hiába. A hóhérok elfáradtak az embertelen kínzásban, Febrónia azonban nem a kínok tűrésében.

***Spanyolországi Boldog János** † 1160. Almancepsben született. Olthatatlan tudásszomja 13 éves korában idegenbe vitte, a francia Arles-ba, hol szelleme és tisztes, szerény viselkedése miatt

egy gazdag házaspár fiává akarta fogadni. Azonban hozzátartozói sürgették hazamenetelét. Elindulása előtt töredelmesen meggyónt. A gyóntató intelmei úgy lelkébe markoltak, hogy következetesen istenes életre határozta el magát. Háromévi remetéskedés után elment karthauzinak és megalapította kietlen, zord hegyvidéken, a genfi tó közelében a Reposoir-kolostort. Életírói nem fogynak ki lelki kiválóságának dícséretéből: Szigorú volt a fegyelemben magával és másokkal szemben, de imádság embere és a tudomány barátja. Aki érintkezésbe jutott vele, gazdagodott: az erősek még elszántabbak lettek, a gyöngék és bátortalanok nekibátorodtak, a kicsinyek nőttek és a nagyok nem bízakodtak el. Csakhamar bizalmasa lett az egész vidéknek és igen sok embert vonzott a szigorú szerzetbe való belépésre. Pedig mindössze 37 éves volt, mikor Teremtőjéhez tért. «Rövid időn vége lévén, sok időt töltött be» (Bölcs. 4, 13).

Június 26.

Szent Szalvius püspök vértanu † 760 táján.

Szent Szalvius püspök a frank birodalom területén működött a 8. században. Szent élete, méltóságos megjelenése mindenütt hódolatra késztette az embereket. Arcáról mintha valami természetfölötti ragyogás sugárzott volna.

Nem sokkal Nagy Károly uralkodásának kezdete előtt a mostani Belgium területére ment, Valenciennes vidékére. Apostoli útján diákonusa és tanítványa, Szupérius kísérte. Magukkal vitték a legszükségesebb egyházi szereket: kelyhet, paténát, miseruhát, hogy alkalmas helyen a szentmise-áldozatot bemutathassák. Vándorlásuk közben egyszer a szent megpillantott a messze távolban egy templomtornyot. Arra felé vette útját. Nagyon örvendezett, hogy éppen Szent Márton temploma volt. Lelkesülten beszélt tanítványának a nagy püspök csodatetteiről. Azután imádságban fordult hozzá és kérte pártfogását térítő munkájához. Az egész éjtszakát zsoltáréneklással töltötte ott a templomban, Másnap reggel — vasárnap volt — püspöki ruhájába öltözött s várta a népet. Jöttek is mindenfelől érkezésének hírére. Meghallgatták nagy áhítattal a beszédét, végigimádkozták a miséjét.

Mise után Genard, a kerület grófja, magához hívta a szentet egy kis reggelire. Jó szívvel tette, örült, hogy az ő népét is fölkereste a püspök, sőt még házát is megtiszteli. A reggelin ott volt a gróf fia, Winegard. Ez azonban már kevésbbé volt jóindulattal az Isten ügyei iránt, szíve inkább

a földi kincsekhez tapadt. Mindjárt szemet szúrt neki a szép, arannyal átszőtt miseruha, a püspöki ékszerek, a kehely, és föltámadt benne a kapzsiság. Nem tudott másra gondolni, mint arra, hogyan szerezhetné meg magának. Hamarosan kész volt a terve. Beszélgetés közben nagy szívességgel magyarázta a püspöknek, merre induljon tovább. Aztán elment a maga birtokára.

Szalvius másnap útra is kelt tanítványával a jelzett irányban. Egy folyó völgyéhez értek. Messze a völgy másik végében látszott már az a kolostor, ahová el akartak érni. Alig mentek azonban egy darabot, mikor előttük termett Winegard. Látszatra nagy tisztelettel kérte a püspököt: «Atyám, nem jönnél el hozzám? Építtettem a magam birtokán egy templomot. Jó volna, ha fölszentelnéd». Nagy magányosság volt körös-körül. Csak mintha a bokrok mögött lett volna valami gyanús mozgolódás. Szalvius rosszat sejtett. Visszautasította a kérést és meggyorsították lépteiket a kolostor felé.

Winegard félrevonult. A bokrok mögül azonban fegyveres népség tört elő. Winegard emberei voltak. Foglyul ejtették a püspököt és a tanítványt. Elvették tőlük az egyházi kincseket, a foglyokat pedig börtönbe hurcolták.

Winegardnak első dolga az volt, hogy az aranykehelyből és paténából díszítést csináltatott a nyergére egy aranyművesnél. A ruhákat házába vitette. De nemsokára megijedt. Mi lesz, ha az eset kitudódik? Elment tehát apjához és elmondta, mit tett. Genard grófot kétségbe ejtette fia gazsága. «Hogy tudtad így megsérteni Isten szolgáját!? Mikor az igazság és üdvösség útjára tanított minket!» De nagy zavarodottságában nem tudott határozottan föllépni fiával szemben. Csak azt hajtogatta: «Ha megölöd, vére rajtad lesz és minden ivadékunkon!»

Winegard erre otthagyta s gonosz cimboráihoz fordult tanácsért. Ezek azt mondták, legjobb lesz, ha titkon megöleti a püspököt, akkor nem tudódik ki a rablás. Genard pedig úgysem fogja megbüntetni a saját fiát.

Így is történt. Winegard leküldte a hóhért a börtönbe, hogy végezzen a két fogollyal. De a durva hóhért is megrendítette az a fölséges nyugalom és nagy elszántság, amivel Szalvius fogadta. Leborult a püspök előtt s kétségbeesve kezdett panaszkodni, hogy nem meri végrehajtani ezt a gaztettet, mert soha többé nem lesz akkor nyugalma lelkének. «Megnyílik a föld és elevenen elnyel, úgy kerülök a pokolba»,

sóhajtozott. De ellenállni sem mert ura parancsának. Mert kegyetlen úr volt Winegard. Halálra kínoztatná. Könyörgött hát, szökjenek meg és vigye őt is magával a püspök. Szalvius azonban nem akart szökni.

Telt az idő. Winegard már türelmetlenül várta a jelentést, hogy parancsát végrehajtották. Leküldött a börtönbe egy szolgát és maga elé hivatta a hóhért. Remegve borult le az ura előtt. Térdenállva kérte: «Bárcsak a mi Urunk Jézus Krisztus megnyitná az én uram szemét, hogy látná, milyen szeretetreméltó az Isten embere!» És itt is elkezdett siránkozni: «Elnyel a föld elevenen, ha megölöm a szent embert». Winegard kigúnyolta és kegyetlen fenyegetések közt visszazavarta a börtönbe. A püspöknek most már meg kell halni! Leküldte gonosz barátait is, hogy a hóhér munkáját ellenőrizzék.

A szent biztatta a szerencsétlent: «Ne félj, fiam, tedd bátran, amit urad parancsolt!» És maga hajtotta fejét a bárd alá. Utána a tanítványra került a sor. Titokban földelték el mind a kettőt.

Mikor Nagy Károly uralkodni kezdett, kiderült a gonoszság. A császár megbüntette a gyilkosokat: kiszuratta a szemüket. A szentet pedig nagy tisztelettel temették el Valenciennesben. Sírjánál nagy állhatatossággal és bűnbánattal szokott imádkozni a hóhér. A szent most, halála után is, könyörületesnek bizonyult. Közbenjárására a szerencsétlen visszanyerte szemevilágát.

Ugyanerre a napra esik

Szent János és Pál vértanuk † 362. Római főnemes család sarjai. A két testvér Nagy Konstantin lányának, Konstanciának udvarában szolgáltak és általános tiszteletben voltak jámbor és jótékony életük miatt. Mikor a hitehagyó Júlián került trónra, még magasabb állást ígért a két törzstisztnek, ha hitüket elhagyják. Ők nemcsak ezt nem tették meg, hanem nyiltan szemébe mondták a császárnak, hogy istentelen kormányzata miatt visszavonulnak. A császár tíz nap gondolkodási időt engedett nekik. Ezalatt ők eladták, amijük volt, szegények közt osztották ki és készültek a halálra. Tizednap alkonyatkor egy csapat katona körülvette házukat, udvarukon lefejezték és ugyanott titokban elásták holttestüket. Másnap azt a hírt terjesztette Júlián, hogy száműzte őket. Azonban vértanuságukat és temetük helyét álomban jelenésből megtudta két jámbor pap. Mindjárt kezdődtek a csodák a sírjuknál, s azóta nagy tiszteletben vannak a római egyházban. Nevüket a misekánonban is mindennap ajkára veszi az imádkozó Egyház.

Szent Pelágius vértanu † 825. Galléciában, Spanyolországban született. Tízéves korában nagybátyja, Ermoges püspök helyébe túszként a mórok fogságába került. A bátor és jámbor fiú két évig erős lélekkel várt kiváltására. II. Abderramán szultán előtt udvaroncai dícsérték a fiú szépségét és kedvességét, mire az érzékies szultán a fiút olyan bűnre akarta bírni, ami miatt az Úr kénköves tűzesőt küldött Sodomára és Gomorrára. A fiú állhatatosan ellenállt; erre a zsarnok ízzó vasfogókkal kezdte kínoztatni. Hat óra alatt a fiú tiszta hős lelkét visszaadta Urának.

Június 27.

Szent László király hitvalló † 1095.

Magyarország állapota a Szent István halálát követő emberöltő alatt nagyon szomorúra fordult. Belülről trónviszályok, kívülről idegen támadások fenyegették. Még nagyobb baj volt, hogy a nemzet nemcsak politikailag, hanem lelkileg is megoszlott. Egyik része teljes odaadással csüggött Szent István nagy alkotásain, a keresztény hiten és a királyságon, a másik ellenben még mindig gyanakvó szemmel tekintett a kereszténységre és visszasírta az ősök pogány szabadságát és szabadosságát. Ezek a titkos Koppányok és Vaták úton-útfélen azzal példálóztak, hogy a kereszténység az idegen befolyás szálláscsinálója és a magyar faji sajátosságok megölője. És szavuk sokaknál meghallgatásra talált; sokan elhitték nekik, hogy a kereszténység és magyarság tűz és víz, és hogy következésképen lehetetlenség valakinek egyszerre jó kereszténynek is meg jó magyarnak is lennie. Így a nemzet lelki meghasonlása napról-napra mélyebbé vált. A meghasonlást nyomon követte a közerkölcsök nagymérvű süllyedése, a pogány babonák terjedése, a lopás, rablás és erőszakoskodás elhatalmasodása és a barbár életformák visszaütése.

Ilyen előzmények után lépett a trónra Szent László és fölséges egyéniségével egyszerre feloldotta a kínzó ellentéteket. Hiszen ő hiánytalanul egyesítette magában mindazt, amiért a jó magyar és a jó keresztény lelkesedett. Ő hős volt a javából. A többiek sorából egy fejjel kiemelkedett daliás termetével; férfias szép megjelenésével első látásra meghódított mindenkit, aki érintkezésbe került vele. Amellett ízig-vérig keresztény volt; az evangélium tanításait nem csupán ajkán hordozta, hanem életével meg is valósította. Ő tehát tősgyökeres magyar dalia és egyben szent tudott lenni,

és ezzel a nagyszerű szintézissel végképen kitépte a bizalmatlanság tövisét, mely a kereszténység iránt még sok magyar szívben ott sajgott.

Szent László 1046 táján született Béla magyar herceg és Rikiza lengyel királylány frigyéből. Nem magyar földön, hanem Lengyelországban látta meg Isten szép világát, ahol atyja számkivetésben élt. De már 4—5 éves korában Magyarországba került s legszebb gyermekéveit a Tiszántúl főerősségében, a bihari várban töltötte. Itt kapta azokat a mély benyomásokat, melyek őt a magyarság legnépszerűbb hősévé avatták; de itt sajátította el azokat az erényeket is, melyek szentté formálták egyéniségét. Vallásos nevelésében anyjának volt főrésze, aki gyermekkorát a Rajnamellék egyik kolostorában töltötte és ott szívta magába a clunyi reform szellemében megújhodott katolicizmus mélységes hitét és cselekvő készségét. Nagyrahivatott fiában ő keltette életre a buzgó áhítat és alázat szellemét, mely kora fiatalságától koporsójáig hű kísérője maradt. De anyja mellett nem kevésbbé kiváló nevelőmestere volt atyjában. Hiszen Béla herceg már lengyelországi tartózkodása idején mint korának egyik legvitézebb daliája és legjobb hadvezére volt ismeretes és azóta magyarországi diadalaival csak gyarapította babérait. Joggal feltehető tehát róla, hogy mintaszerű katonai és lovagi nevelésben részesítette fiát. Később pedig sógorának, Kázmér lengyel királynak az udvarába küldötte őt. Innét csak 1061 elején került haza a közben tizenötéves ifjúvá serdült herceg, mikor Magyarország trónján már atyja ült.

Ettől kezdve rohamosan űzték egymást az események a gyorsan érő ifjú életében. Tizenhétéves korában elvesztette atyját s unokatestvére, Salamon elől Lengyelországba volt kénytelen menekülni. 1064-ben bátyjával, Gézával egyetemben visszatért és harcra készülődött Salamon ellen. De a püspökök közbevetették magukat és összebékéltették a rokonokat. A hercegek elismerték Salamont királynak, és ez viszont átengedte nekik az ország keleti harmadát. László így ismét visszakerült kedves bihari várába. De nem sokáig pihenhetett benne. A pogány besenyők ugyanis 1068-ban betörtek az országba és szörnyű pusztítást és fosztogatást vittek végbe. Salamon rokonaival azonnal utánuk eredt és a szolnokdobokai Cserhalomnál megsemmisítő vereséget mért rájuk. A csata igazi hőse azonban nem a király, hanem az akkor huszonkétéves László herceg volt. Egymásután négy

Szent László.

besenyő vitézt vágott le; majd egy ötödiket, aki egy magyar lányt akart elrabolni, vett űzőbe és kemény tusa után azt is legyőzte. Ez volt a fiatal herceg első bemutatkozása és ezzel egyszerre megnyerte a harcias magyarság tiszteletét. Egyszerre ő lett a nemzet bálványa, és fejedelmi alakja körül már fiatalon megindult a legendaképződés. Katonái csodákat beszéltek vitézségéről, rettenthetetlen bátorságáról és harci bárdjának ellenállhatatlan erejéről.

Már az egész nemzet ünnepelt hőse volt, mikor Salamon bukása és a jó Magnus (Géza) király halála után (1077) a közbizalom őt kívánta Szent István trónjára. László elfogadta a felajánlott koronát s tizennyolc esztendőn át (1077—1095) ő intézte nemzetünk sorsát. Uralkodása méltó folytatása s nem egy tekintetben kiegészítése volt Szent István uralkodásának. Mindenekelőtt tartósan megoltalmazta az országot a keletről fenyegető barbár veszedelemmel szemben. A besenyők helyébe telepedett pogány kúnok ugyanis három ízben is (1085., 1091., 1092.) betörtek hozzánk és széltében-hosszában dúlták és fosztogatták az országot. László mindannyiszor olyan keményen megverte őket, hogy a legenda szavai szerint «a karvaly körmétől megtépett rucák módjára» voltak kénytelenek menekülni. Sokezret foglyul ejtett közülük s ezeket megkeresztelkedésük után mint békés polgárokat az ország különböző részeiben letelepítette. Nevezetesek ezek a harcok azért is, mert bennük ragyogott fel először a keresztény magyarság új történeti hivatása: védőbástyát emelni a Nyugat kereszténysége számára a Kelet hordái ellen. Nemzetünk vállalta a föladatot. Szent királyának vezérlete alatt a vele született vitéz lendülettel vetette magát a harcba. Az első diadalmas csaták a színes élmények hosszú sorát hímezték történelmünkbe és megnyitották a magyar lovagkor világát, melynek legszebb epizódjai a szent király homlokát fonták körül a bámuló kegyelet virágaival. (Tordai hasadék, Szent László pénze, füve, forrásfakasztás stb.)

Nem kisebb érdeme Szent Lászlónak, hogy egyidejűleg befelé is rendet teremtett az országban. Szigorú törvényeivel hadat üzent az országszerte eláradt tolvajlásnak és rablásnak. Ugyanígy sikerült eltüntetnie a pogányság utolsó emlékeit is. Utána már nem kellett többé újabb Koppányoktól és Vatáktól tartani. Más tekintetben is sokat tett az Egyház érdekében. Az újonnan meghódított szlavon részek számára Zágrábban püspökséget alapított, a kalocsai érseket, délvidéki

hódításaira való tekintettel Bácsra, az erdélyi püspököt Gyulafehérvárra, a biharit pedig Nagyváradra költöztette. A Szentjobb őrzésére a Berettyó völgyében a szentjobbi apátságot rakatta; ugyancsak az ő nevéhez fűződik a bátai, kolozsmonostori és somogyvári bencés apátságok alapítása. Sokat fáradt abban is, hogy a magyar katolikus egyház életét fokozatosan VII. Gergely tisztult eszményéhez igazítsa. Végül azzal, hogy a magyar kereszténység első hőseinek, Szent Istvánnak, Szent Imrének és Szent Gellértnek ereklyéit a pápa engedélyével oltárra emelte (1083), minden idegennél vonzóbb nemzeti eszményképeket állított a magyar kereszténység elé.

De Szent László nemcsak nagy király és nagy hadvezér, hanem egyúttal nagy szent is volt. A montecassinói apáthoz intézett levelében alázatos lélekkel gyarló embernek vallja magát, mert — úgymond — a világi méltóság érdekeit alig lehet másként, mint bűnök árán előmozdítani. Fényes győzelmeit nem a maga vagy harcosai vitézségének, hanem a szent férfiak imádságának tulajdonítja. Másik királyi erénye volt a nagylelkűség. Az áskálódó Salamonnak újra meg újra megbocsátott és még az ellenségeivel való cimborálás után is hajlandó volt őt kegyelmébe visszafogadni.

Ezek a fölséges királyi vonások messze idegenben is számos bámulót szereztek számára. Erre vall az a nem egészen valószínűtlen híradás, hogy a keresztes vitézek vagy legalább azoknak egy része őt szemelte ki a keresztes hadjárat vezéréül. Szent László azonban már nem érte meg a vállalat megindulását, mert 1095 júl. 29-én alig ötvenesztendős korában meghalt.

A nemzet kicsinye-nagyja úgy siratta halálát, mintha tulajdon édesapját veszítette volna benne. Emléke oly mélyen bevéső dött az egymást követő nemzedékek lelkébe, mint egyetlen más nemzeti szentünké sem. Nagyváradi sírja hamarosan leglátogatottabb nemzeti zarándokhelyünk lett. A költők és művészek nem fáradtak bele tetteinek dicsőítésébe; de nem pihent a népképzelet sem, hanem megállás nélkül szövögette azokat a legendaszálakat, melyek részben már életében körülfonták alakját. A középkor hívő magyarja szent áhítattal zengte róla:

Idvezlégy kegyelmes Szent László kerály!
Magyarországnak édes oltalma,
Szent kerályok közt drágalátos gyöngy,
Csillagok közt fényességes csillag.

Június 28.

Szent Irén püspök hitvalló † 200 után.

Szent Polikárp életéből (jan. 27.) tudjuk, hogy az ősz szmirnai püspököt, Szent János evangelista tanítványát Irén mint gyermek még hallgatta, amint előadta az apostolok tanításait. Így ő, mint egy élő láncnak végső szeme, alkalmasabb volt mint bárki más hirdetni a katolikus hitnek zsinórmértékét, az apostoli folytonosságot. Meg is tette ezt egy mindmáig fennmaradt híres munkájában:

«Ha a tanítás tekintetében ellenmondás van, nem kell mást tenni, csak a legősibb egyházakhoz kell fordulni, ahol az apostolok tanítottak. Onnan megtudhatjuk, mi a biztos igazság. Az apostolok ugyanis azokban az egyházakban mint valami éléstárakban, elhelyezték az igazság teljességét; aki csak akar, merítheti aztán onnan az élet italát». «Aki az igazságot meg akarja ismerni, az apostolok hagyományát megtalálhatja bármely egyházban; s én föl tudom sorolni azokat a püspököket, kiket az apostolok ott beiktattak, s utódjaikat egészen napjainkig. De nem akarok hosszadalmas lenni; ezért csak a legősibb és egyetemesen ismert egyháznak püspökeit sorolom föl, amelyet a két legdicsőbb apostol, Péter és Pál alapítottak Rómában. Ehhez az egyházhoz kell ugyanis nagyobb előrangja miatt fordulni minden más egyháznak vagyis az összes hívőknek. Ez ugyanis mindig megőrizte azt a tanítást, melyet az apostolok áthagyományoztak. A szent apostolok az egyház vezetését és felügyeletét átadták Línusnak; róla emlékezik meg Szent Pál a Timóteushoz írt levelekben. Utána következett Anaklétus. Utána harmadiknak Kelemen kapta az apostoloktól a felügyeletet. Ő az apostolokat még személyesen ismerte, velük érintkezett, hirdetésüket friss emlékezetben őrizte és hagyományukat szem előtt tartotta. Kelemenre egymás után következtek Evarisztus, Sándor, Szixtus, Teleszfórus, Higínus, Pius és most Eleuthérius a tizenkettedik főpásztor az apostolok után. Ez által a sorrend és utódlás által jutott el az apostolok hagyománya és az igazság hirdetése az Egyházban egészen mihozzánk.» (Adv. haer. III. 3, 4.)

Megilletődve olvassuk az apostoli hagyománynak mint hitszabálynak és a római pápa főségének ezt a fölséges tanuságát egy olyan ember tollából, aki még érintkezett apostol-

tanítványokkal és akinek a Gondviselés azért adott módot az apostoli utódlás és folytonosság ilyen személyes tanujává lenni, hogy döntő szószólója tudjon lenni a katolikus igazságnak az ifjú kereszténység legnagyobb ellenségével, a gnoszticizmussal szemben. Ennek a veszedelmes eretnekségnek követői gnosztikusoknak, azaz fölvilágosodottaknak nevezték magukat, mert akárcsak ma is olyanok, akikről Szent Pál mondja: Mindig olvasnak, de az igazság ismeretére sohasem jutnak, ők is tetszetős keleti tanításokat szedtek föl: hogy a jó Istenen kívül öröktől fogva van a rossz anyag, hogy Istenből kiváltak lefelé menő rangban különféle szellemek — egy közülük volt Krisztus, és a világot meg az embert nem Isten teremtette, hanem egy ezek közül a szellemek közül. S mert ezt a légből kapott hamis fölfogást magukévá tették, azt gondolták, akárcsak ma a teoszofisták és spiritiszták, hogy ők különbek mint a többi keresztények. Pedig már nem is voltak keresztények. Ezt Szent Irén mutatta meg az ő megszégyenítésükre és a hívő keresztények tájékoztatására; még pedig nem azzal, hogy filozofált és vitázott, hanem megállapította, hogy az ő tanításuk más mint az apostolutód római egyházfő tanítása, tehát más, mint az apostolok tanítása, s ezért nem lehet Krisztus tanítása. Irén ezzel kimondta azt a nagy katolikus bölcseséget: Minden új tanítás próbaköve az apostoliság. A gnoszticizmus ezt a próbát nem állta; el is pusztult. Irén korában még virágzott; egy századdal később már hírmondó is alig volt belőle.

Amikor Irén mint a Szentlélek választott bajnoka ilyen fényesen megvédelmezte a katolikus igazságot a tévedéssel szemben, már régen Lyon püspöke volt. Hazájából, Ázsiából elég fiatalon kerülhetett Franciaországba. Bizonyos, hogy a lyoni nagy üldözés alkalmával (lásd jún. 2.), 178-ban a bebörtönzött papság fontos ügyben Eleuthérius pápához küldte, és a kísérőlevélben jellemes papnak és «Krisztus evangéliuma buzgó munkásának» mondja. Alig ért haza, az üldözésben vértanuságot szenvedett 90 éves Photínusnak utódja lett a püspöki székben. Az evangéliumért égő buzgósága most megfelelő térhez jutott. Megtérítette Lyon városának akkor még jórészt pogány lakosságát és hittérítőket küldött a vidékre. Közben nem feledkezett meg az összegyház javáról sem. Nemcsak a gnosztikusokat cáfolta, hanem ingadozó oltártestvéreit igyekezett visszatéríteni a lelkek pásztorához, az Úr Krisztushoz; így ifjúkori barátjait, Florínust és Blasztust.

Mindenben az Úr békességét szolgálta. Akkortájt a keletiek és nyugatiak között nézeteltérés merült föl a húsvét idejéről. A nyugatiak már akkor a március 21-ét követő holdtölte utáni vasárnapon ülték a húsvétet; a keletiek azonban, ősi szokásukra hivatkozva, magán a holdtölte napján. Mikor ettől nem tágítottak, Viktor pápa ki akarta közösíteni őket. Irén nem röstelte kérlelni a keletieket, hogy ne makacskodjanak; de a pápát is illő tisztelettel kérte, ne rekessze ki a keletieket az egyházi közösségből azért, mert ősi hagyományukat követik olyan dologban, ami a hitegységnek nem jár ellenére. Irén közbenjárása eredményes volt; s így is becsületet szerzett nevének: békeszerző lett; Irén görögül ugyanis annyit jelent, mint békés, békéltető.

A buzgó szent püspök haláláról, sajnos nem tudunk bizonyosat. A 4. század vége óta el volt terjedve az a fölfogás, hogy vértanuhalált halt. Lyonban egy ma is fönnálló 4. vagy 5. századi templom hirdeti a majdnem apostoli idők e kiváló tanujának emlékét.

Ugyanerre a napra esik

Szent Potamiéna, Szerénus és társaik vértanuk † 230 körül. Alexandriában Szevérus császár rendelete következtében egyszerre kb. 30 keresztényt vittek vérpadra. Csaknem mind Origenes tanítványa volt. A legkiemelkedőbb köztük Potamiéna szűz. Rabnő volt, kit vele együtt vértanuvá lett anyja, Marcella nevelt oly következetesen kereszténnyé, hogy érintetlenül került ki azokból a veszedelmekből, melyekbe feltűnő szépsége és kedvessége sodorta. Ellenállott csábító gazdájának is; s ez jelentette föl. A bíró hiába kínoztatta. Erre szurkot forraltatott nagy üstben, hogy abba dobják bele, ha nem tágít hitétől. A szűz állhatatos maradt. Csak mikor a poroszlók le akarták tépni ruháját, kérte a bírót, hagyja meg ruháját, s ennek fejében csak lassan engedje a forró szurokba. A bíró belement, s a hős szűz három óra hosszat állta a rettenetes kínt. A sistergő szurok akkor már szájához ért. Tiszta lelke pedig Jegyeséhez tért. Szerénus máglyahalállal szerezte meg a vértanuság koronáját.

* **II. Szent Leo** pápa hitvalló † 683. Szent Agathó utóda, kivált jámborságával és tudományával, nevezetesen jól tudott görögül. Elítélte a monofizita eretnekség veszedelmes hajtását, a monotheletizmust, mely azt tanította, hogy Krisztusban csak egy akarat van, mintha benne nem volna igazi emberi akarat. Sokat tett a liturgia érdekében. Ünnepe július 3.

* **Szent Laura** vértanu † 864. Cordovai előkelő család sarja. Hatévi boldog házasság után meghalt a férje. Ő kolostorba vonult, ott főnöknő lett. A mórok üldözésében vértanuságot szenvedett. Ünnepe október 19.

Június 29.

Szent Péter apostol vértanu † 67.

Szent Pétert tette meg az Úr Krisztus az ő Egyházának fejévé és az evangéliumi igazság tévedhetetlen őrévé. Ő a kőszál, melyre Egyházát építette. Ezért adott neki új nevet. Eredetileg Simonnak hívták, ami zsidóul annyit jelent, mint meghallgatás. Új neve arámul, vagyis az Úr Krisztus és az apostolok anyanyelvén Kéfás, görögül Petrosz, Péter; ez annyi, mint kőszál.

Eleinte ugyancsak nem mutatkozott annak a sziklaembernek, aki megingathatatlan alapnak való. A szív és érzelmek, a hirtelen nekibuzdulások és gyors elernyedések embere volt. Ha éppen őt szemelte ki az Úr Krisztus végtelen bölcsesége kőszálnak és alapnak a legnagyobb mű, az Egyház számára, örök időkre meg akarta mutatni, hogy minden szilárdság és tartóerő tőle jön: «Más alapot senki sem vethet azon kívül, mely vettetett, mely a Krisztus Jézus» (Kor. I. 3, 11). De miért éppen ezt az apostolt választotta ki az Úr, hogy benne megmutassa a maga erejét? Azért, mert Péter híven az első nevéhez, mely Simon, meghallgatás, úgy tudott hallgatni az Üdvözítőre, fönntartás nélkül úgy oda tudta adni magát érte, mint senki más. Éppen mert ismerte tulajdon keserves tapasztalatból az emberi gyöngeséget és állhatatlanságot, mindenestül Krisztusban tudta megtalálni az erő és állandóság egyetlen forrását.

Hazája Betszaida a Genezáret-tó mellett, melynek partjait és haldús vizeit az Üdvözítő evangeliumhirdetése és csodái úgy megszenteltek. Atyja János vagy Jónás (a kettő egyet jelent: «Isten kegyelme»), jómódú halászmester. Péter is atyja mesterségét folytatta bátyjával, Andrással. Megházasodott és Kafarnaumban telepedett meg. Később az Úr többször megszállt itt a házában és itt gyógyította ki a forrólázból napát. (Máté 8, 14.) Mikor az Üdvözítő megkeresztelkedése után tanítani kezdett a Jordán partján, Péter egyike volt az elsőknek, akik hozzája csatlakoztak. Bátyja, András, aki már előbb Keresztelő Szent Jánost hallgatta, vitte őt Jézushoz. Jézus rátekintett és mondotta: Te Simon vagy, Jónás fia; majd Kéfás lesz a neved! (Ján. 1, 42.) Utóbb vált meg, mit akart ezzel mondani az Üdvözítő. Egyelőre Pétert egészen szorosan magához akarta fűzni. Mindjárt

nyilvános működésének elején, mikor a Genezáret tavánál rengeteg nép tódult hozzá, bement Péter halászbárkájába s onnan tanított. Utána pedig meghagyta, hogy evezzen ki a mélyre és ott vesse meg hálóját. Péter mindjárt Simonnak, «engedelmesen meghallgató»-nak bizonyult: «Mester, egész éjtszaka fáradoztunk és semmit sem fogtunk. De a te szavadra kivetem a hálót». Erre oly bőséges halfogás következett, hogy a hálók belészakadoztak, s csak a Zebedeus-fiúk segítségével tudták partra vontatni. Péter Jézus lába elé borult: Menj ki tőlem, Uram, mert bűnös ember vagyok. Az Üdvözítő azonban talpra állította: Ne félj, ezentúl már embereket fogsz. Erre kivontatta hajóját a partra, elhagyta mindenét, családját és foglalkozását és követte Jézust. (Luk. 5, 5.)

Ettől az időtől kezdve nem hagyta őt többé. Ott volt vele minden jártában-keltében, és az Üdvözítő iskolájában lassan megérlelődött kőszállá és Krisztus helytartójává.

Maga az Üdvözítő külön iskolára is fogta. Az idősebb Jakabbal és ennek testvérével, Jánossal együtt megtette legbensőbb bizalmasává. Egyedül ők hárman voltak Jairus lányának föltámasztásánál (Márk 5, 37), ők voltak tanui dicsőséges színeváltozásának a Tábor hegyén (Máté 17, 1) és hálátusájának a Getszemáni-kertben. (Máté 26, 37.)

Péter egyenes, könnyenhevülő lelke határtalan rajongással csüngött az Üdvözítőn. Magáról teljesen megfeledkezett, mikor Mestere iránt szeretetről és odaadásról volt szó. Hirtelensége persze nem egyszer magával ragadta; de elég volt az Üdvözítőnek egy szava, hogy helyre billenjen. Az evangélium minden olvasója előtt felejthetetlen jelenetek ezek: A csodálatos kenyérszaporítás napján Jézus alkonyat után hajón előre küldte tanítványait a másik partra. Vihar volt és a hullámok hányták-vetették a hajót. Negyedik őrváltáskor közeledik valaki feléjük — gyalog a tengeren. Megrémülnek; talán kísértet. De hallják a szót: Ne féljetek, én vagyok. Erre Péter: Uram, parancsold hát, hogy hozzád menjek a vizen. S haladéktalanul kiszállt a hajóból. De mikor merüldözni kezdett, kiáltozott: Uram, ments meg. S erre Jézus feléje nyujtotta kezét: Kicsinyhitű, miért kételkedtél! (Máté 14, 22.) Mikor a Tábor hegyén tanuja volt a színváltozásnak, ugyanez az önzetlen hirtelenség tört ki belőle: Uram, jó nekünk itt lennünk; ha akarod, csináljunk itt három hajlékot, neked egyet, Mózesnek egyet és Illésnek egyet. (Máté 17, 4.) Önmagára nem gondolt.

Szent Péter.

Nem csoda, ha ez a magafeledő, tettre kész szeretet hamar tisztába jött a Mester nagy titkával; hamarabb, mint a többi tanítvány. Az Egyház leendő alapja kezdett mutatkozni, a fő kezdett szólni a tagok helyett. Mikor az Üdvözítő először megmondotta, hogy aki élni akar, annak az ő testét és vérét kell ennie, a zsidók, sőt részben a tanítványok is megbotránkoztak a «kemény beszéden». Az Üdvözítő odafordult a tizenkettőhöz: Ti is el akartok menni. Erre megszólalt Péter: «Uram, kihez mennénk? Az örök élet igéi nálad vannak». (Ján. 6, 69.)

De csakhamar még nagyobb tanuságtételre nyílt alkalom. Ott történt Cezáreában, zordon hegyek közt, hol zúgva fakadnak a Jordán forrásai. Az Üdvözítő ide vonult vissza az időelőtti üldözések elől. Itt a természet fölséges csöndjében, meghitt apostolai közt készült utolsó evangéliumhirdető útjára, mely a Golgotába torkollott. Döntő rendelkezéseket kellett tenni. Isten országáról kétséget kizáró módon föl kellett világosítani a tizenkettőt; az ő küldetéséről és kivoltáról. Kinek tartják az emberek az Emberfiát? kérdezte. Ők beszámoltak: ki a Keresztelőnek, ki Illésnek vagy Jeremiásnak, vagy más prófétának. Hát ti? folytatta. Erre Péter valamennyi nevében: «Te vagy a Krisztus, az élő Isten fia». Mire az Üdvözítő kimondotta azokat a szavakat, melyek megalapítják az ő látható földi országát: «Boldog vagy Simon, Jónás fia! mert nem a test és vér nyilatkoztatta ki ezt neked, hanem az én Atyám, ki mennyekben vagyon. Én is mondom tehát neked, hogy te Péter vagy, és erre a kőszálra fogom építeni Egyházamat, és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. És neked adom a mennyek országa kulcsait. Es amit megkötsz majd a földön, meg leszen kötözve mennyekben is, és amit föloldasz majd a földön, föl leszen oldva mennyekben is». (Máté 16.)

Ennek a kőszálnak azonban még keményednie kellett; egészen bele kellett még szilárdulnia Jézus Krisztusba. A lélek megdolgozása a szenvedés, és a Krisztusba való rögződés az alázat. Pétert az ő Mestere haladéktalanul beleállította ebbe a műhelybe is. Kijelentette, most már félreérthetetlenül, hogy szenvednie kell, kínt és halált. Péter, miként legtöbb galileai honfitársa, úgy gondolta, hogy a Messiás majd fényes politikai országot szervez; és készültek ezek a heveslelkű, elszánt emberek harcra is a galileai Krisztus érdekében. Ezért tudott Péter az Úr elfogatásakor is oly könnyen

«kardot» találni. Most pedig le akarta beszélni az Üdvözítőt: Isten mentsen, hogy mi téged engedjünk a papi fejedelmek kezére jutni. Az Üdvözítő erre szigorúan megintette: Távozzál előlem kísértő, megbotránkoztatsz engem. Most nem Isten beszél belőled, hanem az ember! (Máté 16, 21.)

De még súlyosabb dolognak kellett jönnie. Mikor az Üdvözítő a kínszenvedés éjtszakáján csordultig telt lélekkel az Olajfák hegyére menet a kissé felületeskedő apostoloknak megmondotta, hogy ezen az éjtszakán mindnyájan megbotránkoznak benne, Péter mindjárt kipattant: ha mindnyájan meg is tennék, ő nem. Az Üdvözítő figyelmeztette: «Simon, Simon, íme a sátán megkívánt titeket, hogy megrostáljon mint a búzát; de én könyörögtem éretted, hogy meg ne fogyatkozzék a te hited, és te egykoron megtérvén, megerősítsed atyádfiait». (Luk. 22, 32.) S mikor Péter tovább bizonykodott, hogy ha meg is kell halnia vele, nem tagadja meg, az Üdvözítő világosan megmondotta: «Bizony mondom neked, hogy te ma, ez éjjel, mielőtt a kakas kétszer szól, háromszor tagadsz meg engem». És megtörtént — örök bizonyságul, mennyire nem óv semmiféle méltóság és kegy a bukástól. Már mikor Krisztus Péter, Jakab és János kíséretében beljebb vonult az Olajfák kertjébe és halálos tusáját vívta, visszajövet a hármat alva találta, s egyenest Péternek szólt: Simon, alszol? Nem bírtál virrasztani velem egy óráig? Péter erre megrázkódott. Megemberelte magát, de megint hirtelenkedett: Krisztus akarata ellenére kardot rántott és levágta a főpap szolgájának, Malkusnak fülét. De ahelyett, hogy megszívlelte volna az Üdvözítő intelmét: «Ébren legyetek és imádkozzatok, hogy kísértetbe ne essetek», könnyelműen kíváncsiskodni kezdett és nem válogatta meg a társaságát. És a főpap udvarában egy csörfös kis szolgáló nyelvelésére háromszor megtagadta Urát; sőt a végén esküdözött, hogy «nem ismerem azt az embert». (Márk 14, 26.) Ekkor vezették át az udvaron az Urat. Hátra nézett és reátekintett Péterre. Ez a tekintet talált: megemlékezett az Úr szaváról, és kiment és keservesen sírt. (Luk. 22, 61.)

A könnyeknek ez a forrása már Péterből, a kősziklából fakadt. Azóta hűsége és bölcsesége rendíthetetlen volt. Húsvét reggelén a föltámadás első hírére Jánossal együtt ő futott ki a sírhoz. Később ért oda, de hamarabb ment be. (Ján. 20, 1.) S mikor a Genezáret tavánál még egyszer megjelent nekik, sőt ebédelt velük, megint Péter volt az, aki

vizen-vészen keresztül elsőnek sietett hozzá. (Ján. 21, 8.) Azonban még volt vele az Úrnak egy elintézni-valója, négyszemközt. Ebéd után félrehívta Pétert: Simon, János fia, jobban szeretsz engem ezeknél? Péter tiszta szívből felelt: Igen, Uram! te tudod, hogy szeretlek téged. Jézus rá akarta bízni, ami neki legdrágább: vérrel megváltott követőit. Ezt a kincset csak a legteljesebb szeretet fogja méltóan kezelni. «Legeltesd az én bárányaimat.» Én vagyok a jó pásztor (Ján. 11); ezután légy te az, helyettem. De Péter valaha megtagadta az Urat, háromszor is. Háromszor kell tehát hallania a kérdést: Szeretsz-e engem. S harmadszor elérti. Sírva fakad, mint akkor éjtszaka: «Uram, te mindent tudsz, te tudod, hogy szeretlek téged. Mondá neki: Legeltesd az én juhaimat». (Ján. 21, 15.)

Péter a megbízásnak meg is felelt, amint az Apostolok Cselekedeteinek első tizenkét fejezetében tüzetesen meg van írva. Ő volt az, aki az Úr mennybemenetele után Judás helyébe Mátyást megválasztotta apostolnak. Ő szólt a néphez pünkösdkor és gyógyította meg Krisztus nevében a sántán születettet. Ő feddi és bünteti meg a kapzsi Ananiást és feleségét, ő veszi föl a szamariaiakat az Egyházba, ő beszél a papi tanács előtt, ő kapja meg Joppéban, hol Tabítát halottaiból föltámasztotta, a leereszkedő lepel látomásában a fölszólítást pogányok megkeresztelésére, és meg is kereszteli Cezáreában Kornélius századost és házanépét. Az idősebb Jakab vértanuhalálakor (42-ben) ő is börtönbe kerül; az angyal azonban csodálatos módon kiszabadítja. «Azután útra kelvén, eltávozott *más helyre.*» (Ap. Csel. 12, 17.)

Milyen más helyre? Erről már, sajna, nincsen részletes forrásunk. De teljesen biztos, hogy 42 után elment Rómába és megalapította a római püspökséget, mely az Egyháznak szíve és feje lett. A római pápa Szent Péter utódja. Kb. 25 évig volt Róma püspöke. Innen, ebből a «Babilon»-ból két levelet is intézett az ázsiai egyházakhoz. Közben megjelent a jeruzsálemi zsinaton (49-ben; lásd Ap. Csel. 15), megfordult Antiochiában, melynek szintén első püspöke volt. Innen küldte kedves munkatársát, Márkot (ápr. 25) Egyiptomba.

Végre elérkezett az ő órája is. Megmondotta neki az Üdvözítő ama nevezetes ebéd után a Genezáret partján, midőn őt minden hívei pásztorává tette: «Bizony, bizony mondom neked, mikor ifjabb voltál, övet kötöttél és jártál,

ahol akartál; de majd ha megöregszel, kiterjeszted kezeidet és más övez föl téged, és odavisz, ahová te nem akarod». Néró kegyetlen üldözése idején, 67-ben, a Vatikán-halmon keresztre feszítették; saját kívánságára fejjel lefelé, — nem tartotta magát méltónak Mestere módján meghalni.

A katolikus nép mindenütt, a magyar is, a gyermeki tisztelet és a közvetlen szeretet virágaival, kedves legendákkal övezi Szent Péter alakját. De ennél többet és mélyebbet is tesz! Szent Péter tetemei ott nyugosznak a Vatikán-halmon, a világ legfönségesebb kupolája alatt, a Szent Péter-templomban. S ott, «hol Szent Péter sírba téve és Rómának dobog szíve», minden katolikus lelke hazára lel, és Péter minden utódjának szívből megadja azt a hódolatot, mely a tetemeit takaró kupola óriás aranybetűiből szól: «Te Péter vagy», az a kőszál, melyre Krisztus építette az Egyházát, s biztos, hogy a pokol kapui nem vesznek erőt rajta.

Ugyanerre a napra esik

Szent Mária özvegy † 50 táján. Szent Márk édesanyja.

* **Boldog Emma** özvegy † 1045. Emma vagy Hemma II. Szent Henrik németrómai császár rokona, az ő udvarában, Szent Kunigunda keze alatt nevelkedett. Példás házasságban élt a jámbor Vilmos tartományi gróffal. Két fia és férje halála után gurkhofeni várát kolostorrá alakította át s ott töltött lelki lányai élén még 22 esztendőt szent visszavonultságban, de úgy, hogy a szegények és egyházak állandóan érezték ezután is fejedelmi bőkezűségét és anyai szeretetét.

* **Szent Aladár** (Eleuthérius) hitvalló. Valószínűleg angol; római zarándokúton érte a halál. Nápoly közelében, Rocca d'Arceban van temploma. Valószínűleg a 12. században élt. Ünnepe május 29.

Június 30.

Szent Pál apostol vértanu † 67.

Az Egyház együtt ünnepli Szent Pétert és Szent Pált. Sokan együtt is viselik mindkettőnek nevét. Az élő katolikus kegyelet nem akarja egymástól elválasztani azokat, akik együtt fáradoztak a római anyaegyház alapításában és akik egynap szent vérükkel öntözték és termékenyítették meg a római egyházat. Pétert mint zsidót a Vatikán-halmon keresztre feszítették; ugyanakkor Pált, a római polgárt, karddal lefejezték az osztiai úton, közel ahhoz a helyhez, ahol ma is áll

fölséges temploma (San Paolo fuori le mura). Teljesedett a Krisztusért élő-haló apostol állandó vágya: «Kívánok feloszlani és Krisztussal lenni» (Fil. 1, 23). Megkapta az igazság koronáját, melynél különbet ember nem szerzett.

De addig hosszú és példátlanul fáradságos volt az út. Ő ugyanis ráeszmélt, hogy azt a boldogító nagy világosságot, mely a damaszkusi úton lelkébe villant (lásd jan. 25), nem szabad véka alá rejteni. Úgy érezte, hogy az evangélium hirdetésével adósa görögnek és barbárnak, bölcsnek és tudatlannak (Róm. 1, 14), s jaj neki, ha nem hirdeti az evangéliumot (Kor. I. 9, 16). Igy váltotta valóra, amire az Úr Damaszkusban hívta: «Kiválasztott edényem ő nekem, hogy hordozza nevemet a pogányok, a királyok és Izrael előtt» (Ap. Csel. 9, 15). A legnagyobb hivatást bízta reá az Ur, a legnagyobb munkateret és munkaeredményt jelölte ki számára, ami eddig valaha embernek osztályrésze volt. Rendkívüli utakon is vezette.

Megtérése után csakhamar visszavonult Sziklás Arábiába. Itt három esztendeig, miként annak idején Mózes és Illés a pusztában, az Úr színe előtt készült apostoli küldetésére. Azután visszasietett Damaszkusba, hogy immár az evangéliumot hirdesse azok előtt, kiknek három éve még vérüket szomjazta. Itt azonban neki önmagán meg kellett tapasztalni azt a kérlelhetetlen zsidó fanatizmust, mely valaha az ő lelkében is égett és amely ezentúl mindenütt a sarkában volt. A zsidók Damaszkusban összefogtak, hogy megölik. Még a kapukat is éjjel-nappal őrizték. A keresztény testvérek azonban éjnek idején a város falán kosárban leengedték. Nyomban Jeruzsálembe sietett (37-ben), «hogy lássa Pétert» (Gal. 1, 8) és a többieket, kik «az Egyház oszlopai» voltak. Azok nagy szeretettel fogadták, de mikor a zsidók itt is életére törtek, a testvérek lekísérték Tarzusba. Itt, szülővárosában, a világkereskedelem nagy útjainak a gócpontjában, hol zsidók és görögök mérték össze szellemi fegyvereiket, Pál hirdette Krisztust zsidóknak, beszélt pogányoknak és vitatkozott görögökkel s közben megszerezte a görög irodalomban azt a jártasságot, mely utóbb Görögországban annyira kezére járt az apostolkodásban.

Kb. 40-ben Barnabás (jún. 11), akivel Pál már Jeruzsálemben szorosabb barátságot kötött, elhívta őt Antiochiába, ahol igen sok pogány csatlakozott az evangéliumhoz. Pál egy esztendőn keresztül olyan eredménnyel hirdette Krisztust a

görögök közt, hogy itt nevezték magukat az evangélium követői először keresztényeknek. Abban az időben egy Agabus nevű jeruzsálemi zsidó-keresztény nagy éhínséget jövendölt meg. Az antióchiai keresztények ekkor gyüjtést rendeztek a judeabeli szegény testvérek megsegítésére s Pál meg Barnabás által küldték el.

Ezek magukkal hozták Jeruzsálemből Barnabás unokatestvérét, Márkot (ápr. 25) és így hármasban elindultak Szent Pál *első* nagy apostoli útjára (kb. 45—48-ban). Először Ciprus szigetére hajóztak, Barnabás hazájába és végig prédikáltak a szigeten; Páfoszban Pál megtérítette Szergiusz Pauluszt, a római prokonzult, aki szemtanuja volt, amint az akadékoskodó Elimás varázslót Pál vaksággal büntette. Innen Kisázsiába hajóztak. Pergében Márk megvált tőlük. Pál, szokása szerint, mindig először a zsinagógát kereste föl; vérbeli testvéreinek, a messiási ígéretek birtokosainak, akarta először hirdetni az elérkezett Messiás evangéliumát. A zsidók azonban itt, a szétszórtságban (diaszpora) is olyan elvakultaknak mutatkoztak, mint Palesztinában. Többnyire nem nyílt meg szívük az evangéliumnak; sőt mikor Pál ezért a pogányokhoz fordult, még pedig óriási eredménnyel, agyarogni kezdtek rá és életére törtek. Így Lisztrában Pál egy sántának visszaadta járását, mire a babonás likaóniaiak istennek gondolták és áldozatokat készültek neki bemutatni. Nagynehezen lecsillapította őket és a láthatatlan igaz Istenre terelte lelküket. De zsidók jöttek a szomszéd városokból, hol Pál már megfordult, föllázították a tömeget, mely az embertelen keleti szokás szerint Pált megkövezte. Úgy vonszolták ki a városból abban a hiszemben, hogy már meghalt. Isten kegyelméből azonban talpra állt, folytatta és befejezte ezt a dúsaratású első nagy apostoli útját.

Éppen ezen az úton látta Pál, hogy végre el kell dönteni azt a kérdést: kötelesek-e a pogányokból lett keresztények megtartani a mózesi törvényt, mint sokan, zsidókból lett keresztények követelték, vagy nem, amint ő tanította. A jeruzsálemi zsinaton (kb. 50) Péter, Jakab és János melléje álltak (Ap. Csel. 15, Gal. 2, 1—10). Itt abban is megegyeztek, hogy azok majd Palesztinában apostolkodnak, Pál pedig a pogányok közt.

El is indult csakhamar a *második* apostoli útjára, ezúttal Szilás társaságában. Először fölkereste az első útjában alapított kisázsiai községeket; Lisztrában magához vette a már

első alkalommal megtérített fiatal Timóteust, aki leghívebb és legönzetlenebb barátja, támasza és munkatársa lett. Most nyugatnak, Efezusba akart menni, de a Szentlélek sugallatára északnak fordult, Frigiába és Galáciába. Csakhamar kitűnt, miért ide irányította útját a Szentlélek. Mikor Troászba ért, szemben az európai Görögországgal, éjjel látomásban megjelent neki egy macedón férfi és könyörgött neki: «Jöjj át Macedóniába és segíts rajtunk!» Pál engedett a hívásnak. Lukács, az evangélista is csatlakozott. Áthajóztak Európába, kikötöttek Neapolisban; de Filippi volt az első macedóniai város, itt kezdték hirdetni Krisztust. Lidia, gazdag bíborárus asszony mindjárt megtért és az apostolt befogadta házába. Pál egy megszállott lányt Krisztus nevében megszabadított a gonosz lélektől; belőle pénzelő gazdái azonban bíróság elé vitték. Itt megvesszőztették és börtönbe vetették. A börtönőr megtért családjával együtt, Pál pedig kiszabadult és folytatta útját. Elhintette az evangélium magvait Bereában, Szalonikiban (Thesszalonika). Aténben az areopág elé állt és filozófusok előtt szólt: «Amikor körüljártam és szemléltem bálványképeiteket, olyan oltárra akadtam, melyen ez a felirat volt: az ismeretlen istennek. Akit tehát ti nem ismertek és mégis tiszteltek, azt hirdetem én nektek». Itt megtért többek közt az areopagita Dénes. Legbővebb aratás azonban Korintusban várta, mely akkoriban Görögország leggazdagabb, legműveltebb, de egyben legromlottabb városa volt. Másfél esztendeig (51 őszétől 53 tavaszáig) dolgozott itt s két levele tesz bizonyságot, hogy igaz volt az Úr látomásos biztosítása: Ne félj, itt nem árthatnak neked (t. i. a zsidók itt is a római elöljáró elé hurcolták); «mert sok népem van nekem ebben a városban» (Ap. Csel. 18, 10).

Harmadik útjában mindenekelőtt meglátogatta a galáciai és frigiai községeket, azután három évre (54—57) megtelepedett a híres Efezusban. Itt sok csodát tett és rengeteg hívőt szerzett a város környékén is. A pogányok szemlátomást fogytak. Pedig ott volt a híres Diana-templom, melynek másait készítették és árulgatták az ottani ötvösök. Jövedelmük érzékenyen megcsappant; közülük egy, Demetrius, lázadást szított Pál ellen, s ő jónak látta áthajózni Európába. Most Macedónia nyugati részében is prédikált és eljutott Illíria (Dalmácia) határáig. Korintusban ezúttal gyüjtést szervezett a palesztinai testvérek számára (Kor. II 8). Visszatérőben Troászban prédikált. Közben egy Eutichus nevű fiú

álomba merült és leesett a harmadik emeletről. Pál ráborult, átkarolta és életre keltette. Milétusban érzékeny búcsút vett az odarendelt efezusi prezbiterektől (Ap. Csel. 20, 17).

Itt balsejtelmek ülték meg a fáradhatatlan apostol lelkét. Tanukul fölhívhatta a körülállókat, hogy szolgált az Úrnak teljes alázatosságban és könnyhullatások közt; semmi hasznosat el nem hagyott, hogy ne hirdette volna. S íme, most a Lélek értésére adja, hogy bilincsek és szorongatások várnak rá Jeruzsálemben. Mindnyájan sírva kísérték a hajóra.

Sejtelmei beváltak. Jeruzsálemben teljesítette régi nazireus-fogadalmát; tehát bizonyságot tett, hogy a mózesi törvényt nem veti meg. Az ádáz zsidók azonban nyilvánosan megrágalmazták, hogy egy pogányból lett keresztényt magával vitt a templomba s ezzel megfertőztette. A föllázított tömeg megölte volna, ha a római várőrség őrizetbe nem veszi és utóbb titkon erős kísérettel a helytartóhoz nem szállítja Cezáreába. Felix helytartó itt kihallgatta Pált is, a vádaskodó zsidókat is. Ezek miatt nem merte őt fölmenteni; talán Páltól pénzt is remélt. Igy két évig fogva maradt (58—60). Felix utódja, Fesztus hajlandó lett volna kiszolgáltatni a papi tanácsnak. Erre Pál igénybe vette római állampolgárságát és a császárhoz föllebbezett (Ap. Csel. 25, 26).

Pált most katonai kísérettel hajóra tették. Krétában figyelmeztette a kapitányt, hogy ott teleljen meg. Az nem hallgatott rá; így a borzalmas viharban hajótörést szenvedtek (Ap. Csel. 27, 28) Málta szigeténél; voltaképen Pál jelenlétének köszönhették megmentésüket. Három hónap mulva végre Nápoly kikötőjében olasz földre lépett. Trestabernae-ben (Három-csárda) keresztények köszöntötték, s 61 tavaszán végre Rómába ért, hová olyan régóta vágyott és készült (Róm. 1, 10). Igaz, nem úgy, mint annak idején gondolta. Hisz fogoly volt; de igen enyhe fogságban. Bérelt lakásban tartózkodhatott, csak egy katona őrizte. Az evangéliumot szabadon hirdette. Sőt fogsága utat nyitott neki oda, ahová különben bajosan jutott volna: a testőrséghez a császári palotában.

Ettől kezdve gyérebbek az apostolról szóló hírek. Egészen biztos azonban, hogy kb. két év mulva kiszabadult s megvalósította régi tervét: elment Spanyolországba. Ezzel aztán elvitte az evangéliumot az akkor ismert világ végső nyugati határáig. Azután visszafordult Keletre. Újra meg újra megerősítette a hitben azokat, akiket első útjaiban meg-

nyert Krisztusnak. Titust megtette Krétában püspöknek, Timóteust Efezusban. Lelke már új területeket keresett az evangélium számára, Titust elküldte Dalmáciába s ő aligha-nem követi. De akkor már dúlt a Néro-féle üldözés. Őt, a világszerte ismert vezért, elfogták 66 körül, valószínűleg még Görögországban s úgy vitték Rómába. Hetedszer került fogságba Krisztusáért. S ezúttal nem szabadult ki új fáradalmakra, hanem rákészöntött az igazi kiszabadulás ott az osztiai úton.

Megszolgálta. Hisz egymaga többet tett, mint a többi apostol együttvéve. S többet szenvedett. A zsidóktól ötízben kapott egy híján negyven botütést. Háromszor szenvedett megvesszőzést, egyszer megkövezést, háromszor hajótörést. Gyakran volt úton folyóvizek veszélyében, rablók veszélyében, veszélyben saját nemzetebeliektől, veszélyben a pogányoktól, veszélyben hamis testvérek közt; fáradságban és nyomorúságban (volt egy súlyos betegsége, «a sátán angyala»; valószínűleg váltóláz), sok virrasztásban, éhségben és szomjúságban, sok böjtölésben, hidegben és mezítelenségben (Kor. II. 11). Mindezt Krisztusért; hisz azért mondott le a családról is; szűzességben élt. Sőt ennél is többet tett: mindenkinek mindene lett, csakhogy sokakat nyerjen meg Krisztusnak. Reáborult az összes egyházak gondja: «Ki szenved, hogy én ne szenvednék? Ki botránkozik, hogy én ne égnék?» (Kor. II. 11, 29). Soha nem vetett anyagi terhet a hívőkre, holott joga lett volna, hanem a maga kezével kereste meg mint sátorponyva-takács, amire szüksége volt neki és társainak (Kor. I. 9, 19). S megtette mindennek hegyébe azt, aminél több embertől nem telik: Életét adta azért a Krisztusért, aki nem sajnálta életét értünk. Már Milétusban, halálsejtelmek közepett, mondotta: «Mindettől nem félek, és életemet sem tartom értékesebbnek mint magamat, csak elvégezhessem pályafutásomat, az igének szolgálatát, melyet vettem az Úrtól, hogy bizonyságot tegyek az Isten kegyelmének evangéliumáról» (Ap. Csel. 20, 24).

Elvégezte pályafutását. Visszanézett a megtett útra, előrenézett a valósuló reményre és megnyugodott: «Jó harcot harcoltam, a pályafutást elvégeztem, a hitet megtartottam; készen vár már reám az igazság koszorúja, melyet megád nekem azon a napon az Úr, az igazságos bíró; sőt nemcsak nekem, hanem mindazoknak, kik sóvárogják az ő eljövetelét» (Tim. II. 4, 7).

Végső harcában azonban hű lelkek közösségét áhította. Hívta Timoteust, a legkedvesebb tanítványt; hiszen csak Lukács van vele. Hozza magával Márkot is, az első apostolút társát. És — íme az apostol szegénységének megható bizonysága: hozza el a köpenyt, melyet Pál Troászban hagyott Karpusnál, s a könyveket, «főként azonban a hártyákat». Mire kellettek a hártyák? Ezekre írta leveleit a fogságból! Ősi hagyomány szerint lefejezésekor a feje a földön hármat döccent, mindegyik helyen egy-egy forrás fakadt (Tre fontane). Bizonyos, hogy abból a főből források fakadtak: az a 14 levél, melyekből örök időre árad az ő páratlan szelleme. Általuk — mondja Aranyszájú Szent János — most is itt áll köztünk, mint jó lovag, és foglyul ejti minden gondolatunkat Krisztus engedelmességére.

Ugyanerre a napra esik

Szent Lucina özvegy † 90 táján. A római martirologium ezt mondja róla: «Apostolok tanítványa volt, vagyonából szolgálta a szentek szükségeit, látogatta a bebörtönzötteket és temette a vértanukat. Mellettük is van eltemetve a magaépítette kriptában». Szenteknek szolgálni: ez is út, mely a szentek közösségébe vezet.

TARTALOM.

	Lap
Ábrahám	301
Adalbert	81
Adolf	310
Afrátés	27
Afrikai vértanuk	21
Agapé	12
Agatoniké	48
Ágnes, Montepulcianói	74
Ágoston	226
Aibert	27
Ákos	328
Aladár	355
Alajos	321
Albán	328
Albert	146
Alexander	250
Ampelles	175
Anasztázia	55
András	178, 233
Angela, Merici	237
Aniánus	94
Anna, Garcias	268
Antal, Folignói	171
Antal, Páduai	288
Antónia	70, 294
Antonin	153
Anzelm	75
Apollónius	63
Aquilina	294
Aquitániai Vilmos	229
Ardálion	52
Asszizi Egidius	85
Asszizi Egyed	85
Atanáz	121
Attalus	248
Auréll	301
Aureus	304
Barat Zsófia	208, 216
Barnabás	281
Baylon Paszkál	182
Bazilissza	55
Bazílius	236
Béda	223
Béla	81
Bellarmin Róbert	165
Benedek	121
Benedek, Fekete	18
Benedek, Hídverő	52
Benedek, Labre	58
Bennó	305
Berardus	289
Bernardin, Szienai	194
Bernát	150
Bernát, Menthoni	305
Biblis	249
Blandina	248
Bódog	236
Bolognai Katalin	129
Bonifác	174, 260, 316
Boszkó János	94
Bus Cézár	55
Búzaszentelő	92
Cafasso János	95
Caracciolo Ferenc	256
Cecil	256
Cézár, Bus	55
Chartresi Ivó	198
Coemgen	256
De la Salle János	175
Dénes	24, 30
Dezső	205
Didimus	106

	Lap
Domitilla	146
Domnius	42
Don Boszkó János	94
Dorotheus	263
Dömötör	34
Dunsztán	190
Ediltrúd	328
Eduárd	226
Efrém	311
Egídius, Assziszi	85
Egyed, Assziszi	85
Egyiptomi Mária	27
Együgyű Pál	7
Eleuthérius	355
Elfeg	69
Elizeus	297
Emil	230
Emilián	194
Emma	69, 355
Emmelia	236
Epagátus Vetius	247
Epifánus	164
Epipódius	81
Erik	189
Erzsébet, Magyarországi	138
Erzsébet, Schönaui	314
Eszkil	287
Eszter	212
Etiopiai Mózes	314
Evódius	142
Ezekiel	37
Fakundói János	284
Falkonieri Juliána	314
Febrónia	337
Fekete Benedek	18
Felix	236
Felix, Kantalicei	189
Ferdinánd	233
Ferenc, Caracciolo	256
Ferenc, Jeromosi	160
Ferenc, Paulai	7
Ferenc, Régis	305
Ferreri Vince	18
Fidél, Sigmaringeni	85
Florentína	321
Flórián	133
Folignói Antal	171
Fülöp	117, 268
Fülöp, Néri	216
Garcias Anna	268
Gergely	213
Gergely, Naziánzi	150
Germán	164
Germána	301
Gervázius	316
Getúlius	281
Gizella	142
Godrik	199
González Péter	52
Gotthárd	133
Guibonáta	126
Gyárfás	316
György	85, 89
Gyula	45, 226
Hegezippus	26
Henrik, Trevízói	281
Herluka	61
Herman József	24
Hermenegild	45
Hídverő Benedek	52
Hildegund	74
Hospícius	203
Hugó	3, 110
Humilitás	203
Ida	48
Ilona	165
Irén	346
Iréné	12, 21
István	58
Iván	331
Ivó	194
Ivó, Chartres-i	198
Izidor	157, 178
Izidor, Szevillai	15
Izsák	178
Jakab	117
Janka	142, 165, 305

	Lap
János 205, 226, 335,	340
János, De la Salle	175
János, Don Boszkó	94
János, Cafasso	95
János, Fakundói	284
János, Keresztelő	331
János, Nepomuki	178
János, Olajbafőtt	142
János, Rigby	325
János, Spanyolországi	337
János, Szahaguni	284
Jeanne d'Arc 237,	305
Jeremiás	121
Jeromosi Ferenc	160
Jób	157
Johanna	165
Jolánta	298
József	321
József, Herman	24
Júlia 30,	205
Juliána	21
Juliána, Norwichi	175
Julitta	304
Jusztin	48
Kanízius Péter	98
Kantalicei Félix	189
Karpus	48
Katalin, Bolognai	129
Katalin, Szienai	111
Kázmér	58
Keresztelő János	331
Keresztes Pál	103
Kilit	97
Kiónia	12
Klotild 252,	294
Kolumba	276
Konon	232
Kölni Krisztína	316
Krescencia	31
Krispin, Viterbói	208
Krisztina, Kölni	316
Labre Benedek József	58
Lambert	58
László	341
Laura	348
Laurentínus	256
Leó 64, 287,	348
Leó, Nagy	38
Leonídás 81,	147
Lerini Vince	212
Lidvína	55
Lucína	361
Ludgárd	302
Lujza	277
Lukrécia	271
Lyoni vértanuk	246
Magdolna, Barat	208
Magdolna, Pazzi	230
Magyarországi Erzsébet	138
Majolus	160
Makárius	37
Mamertus	160
Marcelin	310
Marcián	310
Margit	277
Mária 34, 63, 331,	355
Mária, Egyiptomi	27
Mária, Taigi	277
Mária, Vischering	275
Márk 24, 89, 310,	314
Martínus	248
Maura	127
Maximus	52
Mechtildisz	34
Medárd	272
Menthoni Bernát	305
Merici Angela	237
Mihály	149
Milevei Optátus	259
Monika	129
Montepulcianói Ágnes	74
Morónei Péter	193
Mózes, Etiopiai	314
Múza	12
Nagy Leó	38
Nagy Vazul	294
Naziánzi Gergely	150
Nepomuki János	178

	Lap
Néri Fülöp	216
Névtelen vértanuk	38
Nikander	310
Nikítás	15
Norbert	264
Norwichi Juliána	175
Notker	21
Olajbafőtt János	142
Olga	325
Onufrus	287
Optátus, Milevei	259
Orbán	216
Pachómius	171
Páduai Antal	288
Pál	340, 355
Pál, Együgyű	7
Pál, Keresztes	103
Pamfilus	243
Papilus	48
Paszkál, Baylon	182
Paszkázius Radbert	98
Paulai Ferenc	7
Paulin	325
Pazzi Magdolna	230
Pelágia	133, 275
Pelágius	341
Pergentínus	256
Perpetuus	30
Péter	58, 61, 349
Péter, Gonzálesz	52
Péter, Kanízius	98
Péter, Morónei	193
Péter, Pízai	246
Péter, Tarantáziai	147
Péter, Veronai	106
Petronella	241
Photínus	249
Pius	134
Pízai Péter	246
Plátó	17
Pongrác	161
Pontikus	251
Porfírius	245
Potamiéna	348
Prochor	34
Proszper	335
Protáz	316
Púdens	194
Quadratus	223
Quirikus	304
Quirínus	259
Radbert Paszkázius	98
Rajner	311
Régis Ferenc	305
Rica	203
Richárd	15
Richtrúdisz	164
Rigby János	325
Rita	205
Róbert	111, 271
Róbert, Bellarmin	165
Sanctus	248
Sándor	81, 129
Schőnaui Erzsébet	314
Sigmaringeni Fidél	85
Simon	78
Simon, Stock	182
Spanyolországi János	337
Stock Simon	182
Szabbás	42
Szádok	126
Szahaguni János	284
Szalvius	338
Szancius	263
Szaniszló	146
Szentjobb feltalálása	237
Szentkereszt feltalálása	128
Szerénus	348
Szervác	170
Szevillai Izidor	15
Szienai Bernardin	194
Szienai Katalin	111
Szolongia	157
Taigi Mária	277
Tarantáziai Péter	147
Tarbula	79

	Lap
Teodóra	106, 116
Teodózia	12
Teotimus	74
Theodotus	186
Theodulf	245
Tibor	52
Tichikus	110
Timót	127
Tivadar	74
Trevízói Henrik	281
Ubaldus	182
Urzmár	69
Urzulína	27
Valdetrúd	34
Valéria	106
Valerián	52
Valerik	6
Vazul	236
Vazul, Nagy	294
Venancius	189
Veronai Péter	106
Vértanuk, Afrikaiak	21
Vértanuk, Névtelenek	38
Vetius Epagátus	247
Vilmos	24, 207, 274, 337
Vilmos, Aquitániai	229
Vince, Ferreri	18
Vince, Lerini	212
Vischering Mária	275
Vitális	106
Viterbói Krispin	208
Vitus	301
Zita	70, 103
Zozimus	18
Zsigmond	121, 126
Zsófia	116, 178
Zsófia, Barat	216